

క వి ప్ర శం సా దు లు .

— ❦ —
(క్రీ శ. 1868?—1898.)

ఈ దాశరథివిలాసమును రచించినకవి కొత్తపల్లి లచ్చయ్య. పితాపురము సమీపముననున్న చెందుర్తిగ్రామవాస్తవ్యుడు. ఈతఁ డాపస్తంబసూక్రుఁడు. కొండిన్యసగోత్రుఁడు. తెలుఁగాణివైదికబ్రాహ్మణుఁడు. తండ్రిపేరు రామన్న. తల్లి సుబ్బమ్మ. ఎనమం డ్రన్నదమ్ములలో నితఁడు నాల్గవవాఁడు. తనవంశవృత్తాంతమును గవి కృత్యా దిని వివరించుచున్నాఁడు. ఇక్కవికుటుంబము చిరకాలమునుండి రావు వారిసంస్థానమునే యాశ్రయించి యుండెను. ఈతఁడు శరీరారోగ్యము చాలనివాఁడగుట నారోగ్యేచ్ఛచే మొదట దుష్కరప్రాసనూర్యశతకమును రచించెను. తర్వాత తిరుమలయాత్ర పాదచారియై చేసి వచ్చి శ్రీవేంకటేశ్వరున కంకితముగా శ్రీమన్నారాయణుని దళావతారములలో నేడవదియగు శ్రీరామచంద్రుని దివ్యచరిత్రమును (దాశరథివిలాసముగా రచియించి) సమర్పించెను. భారతవర్షము లో నాబాలగోపాలమునకు నిత్యస్మరణీయుఁడును బూజనీయుఁడు నైన శ్రీరామదేవుని దివ్యచరిత్రమును తనలలితకల్పనాకల్పకమునుండి ప్రౌఢపద్యప్రసూనరూపమున వెలువరించుటకుఁ గవి తనయిరువదియవ యేటఁ బ్రారంభించి తల్లి తమ్ముల మొదలగువారు మరణించుచుండుటచే నడుమనడుమ విఘ్నములు సంభవించుచుండినను బూన్కి విడువక పదిసంవత్సరములకుఁ బూర్తిచేసెను. తరువాత, తానే యిప్పు డిది రెండవప్రతులను వ్రాసెను. మొదటిచిత్తుప్రతి చాలభాగము తాళిబట్టి పగిలి రెండుమూఁడుప్రతులు కాగితములు. కవి, తాళపత్రములమీదఁ గాకితములమీద నొక్కవిధముగానే వ్రాయఁగలిగి యుండెను. అతఁడు వ్రాసినశుద్ధప్రతులలో నొక్కటి చెన్నపురి ఓరి

యంటల్ లైబ్రరీలోనున్నది. రెండవదానిం బట్టి యీముదితపత్రి
 సిద్ధముచేయఁబడియెను. కవి గ్రంథసమాప్తి చేసినపిమ్మటఁ దన
 ముప్పదియైదవయేటఁ గావచ్చును, హేమలంబిసంవత్స రాశ్వయుజ
 బర నాడు కాలధర్మము నొందెను. తనజీవితకాలములో ముద్రణ
 మునకై యనేకయత్నము లొనర్చెను, గాని, కాలమును బురస్క
 రించుకొని కొనసాగలేదు. తదనంతర మతనితమ్ములప్రార్థనమున శ్రీ
 రాజా మంత్రిపేగడ భుజంగరావు బహద్దరుగారు తమమంజువాణి
 పత్రికలోఁ బ్రకటింప ననుగ్రహించిరి. కాని యంతలో నాపత్రికా
 ప్రకటనము నిల్చిపోవుటచే నైదాశ్వాసములతో నీగ్రంథ మసమగ్ర
 ముగనే యుండవలసివచ్చినది. ఆపుస్తకములైన నెక్కడ దొరకుట
 లేదు. ఇన్నినాళ్ళ కిప్పుడు రసజ్ఞులును, భాషాపోషకులును, నాశ్రిత
 పక్షపాతులు నగు శ్రీరావు వెంకటనరసింహారావుగా గ్రంథమును
 జిత్తగించి చూపిన ప్రోత్సాహముచే గవివంశమునకుఁ బోషకు లగు
 శ్రీకోలంకవీరవర సంస్థానప్రభులు రాజ్ఞీమణులు సత్కార్యనిర్వహణ
 మునకు ముందంజవేయువారు, దేవబ్రాహ్మణభక్తిపరతంతులు, నగు
 శ్రీరాజా రావు చెల్లయ్యమ్మారావుబహద్దరువారి యొక్కయు శ్రీ రా
 జారావు రామయ్యమ్మారావుబహద్దరువారియొక్కయుఁ గరుణాకటా
 క్ష లేశమున సంపూర్ణముగఁ బ్రకటింపఁబడినది. ఈదాశరథివిలాసము
 పూర్తిచేసిన యనంతరమునఁ దనప్రభుభక్తి వెల్లడించుచుఁ గవి రచిం
 చిన చెల్లయ్యమ్మశతకమునాడే యిక్కార్యము నెఱవేఱవలసినది,
 గాని, యప్పటికి దీనికిఁ బ్రకటనకాలము రాలేదు. అనారోగ్యతచేతఁ
 గవి వివాహమును నిరాకరించెను. ఈకవి విద్యాభ్యాసము తనవెద్దయ
 న్నగా రగుగంగయ్యగారి యొద్దఁ గామిచెను. గంగయ్యగారు పురాణ
 ము చెప్పటలోఁ బ్రసిద్ధుఁడు. ఆయనతోఁగూడ నుండి రామాయ
 నాది పుస్తకములుచదివియే కవి యింతటిగ్రంథమును నిర్మించుపజ్ఞ

ను గడించెను. గంగయ్యగా రిప్పటికి రెండుసంవత్సరములక్రిందటఁ
 దనడెబ్బదియవయేట స్వర్గస్తులెరి. ఈలచ్చయ్యకవి యాశుకవిత్వము
 గూడఁ చెప్పవాఁడు. సమస్యపూరణమున నిపుణుఁడు. పల్లెటూరి
 జనులను రంజింపఁజేయుటలో గట్టివాఁడు. ఎవ్వ రేకథ నేరీతిని చె
 వ్పమన్న నారీతిని బొబ్బిలిపాట, శారదకావ్యము, కోలాటపుబద
 ములు మొదలగురీతులతో, అశుభారతు గ్రామమధ్యమున రాత్రులలో
 వీధిలో నిలువఁబడి పాడి జనరంజనము చేయువాఁడు. ఈయనపాటలు
 వినఁగోరి చుట్టుప్రక్కల గ్రామజనులు పిల్చిన నచ్చట వివిధరీతులఁ
 బాడి యానందపడుచువాఁడు. కొందఱు శిష్యుల కాపాటలు నేర్చె
 ను గాని యాశిష్యులును గురువుగారితోనే యున్నారు. నవ్వుపుట్టి
 చునట్లు మాటలాడువాడు. ఒక్కనాఁడు పాలములోఁ జెట్టెక్కి తేనె
 పట్టును దీసెను. ఈగలు చేతివ్రేళ్ళమీఁద గుట్టినవి. ముంకేతివఱకు
 వాఁడెను. చూచినజనులు“లచ్చయ్యగారు! చేయి వాచినదే”మని య
 డిగిరి. ఝటితిస్ఫురణచేఁ బ్రత్యుత్తరముచెప్పి లోకమును మెప్పించు
 నేర్పుగలుగుట — “నేనీనాఁ డుదయమున నడవిలోనికి వెళ్ళియుంటిని.
 “పులిగని”లో నొక్కసిద్ధుఁడు దర్శన మిచ్చి నీరసించిన నాశరీరము
 బలుపుఁజెందుటకై యొకసిద్ధరసమును జెప్పినాఁడు. ఆయాకుఁబస
 రెంతవఱకుఁ బనిచేయునో యని నలపి యాచేతికిఁ బట్టించితిని.
 పట్టినంతమట్టు నిట్లు బలిసినది”యని వారి నాశ్చర్యమగుటఁ గావించి
 కొంతవడికి వాస్తవమును జెప్పి నవ్వించెను. ఇక్కవి తనకవిత్వము
 కల్పనలు, వర్ణనలు, మొదలగునవి జన్మభూమి యగుచెందుల్లో!
 ప్రజలు, అక్కడి యడవి, పర్వతములు, మృగములు, వృక్షులతో
 లును జూచియే విరివిగా సంగ్రహించెనని గ్రంథమునందలి యనేక
 ప్రాంతములను బట్టి కవిస్వభావ మెఱింగినవారికిఁ బూజకట్టకమానది.
 ఒక్కనాఁడు బొమ్మలాటవారివలె రంగనాథరామాయణములోన

లక్ష్మణమూర్ఖుడు రాత్రిపూట జడువుచున్నాడు. అందు సుజీ
 వకరణి విశల్యకరణి యిట్లేవో కొన్ని పేరులు వచ్చినవి. ఒక్కడు
 వానిని విని కఠిణి యేమిటని పోషించెను. కఠిణి యెటుగనా
 “మద్దెలకఠిణి,.....” యని నవ్వుచుఁ జెప్పెను. చెప్పినంతనే తనకు
 స్వవిషయ మొక్కటి తలఁపునఁ బడినది. ఈయనతమ్ముడు అక్కప్ప
 యరు అర్కయ్య జ్వరముతోఁ జెవికింద నొక్కకర్ణి యనుగడ్డ లేచి
 మృతుఁడయ్యెను. ఆవిషయము, కఠిణియని చెప్పినంతలోఁ దోచి
 పుస్తకము మూసి తలవాంచెను. కారణము దెలిసికొని శోతలు,
 ఎప్పుడో చనిపోయినవానికై యిప్పుడు మీవంటివారు విచారించెద
 రా? గతముగతమే యని యోచాచ్ఛిరి. అంతకుఁ గొంతకాలములో
 నే తనరామాయణములో (దాశరథివిలాసమున) లక్ష్మణమూర్ఖుడు
 ము వచ్చినది. అపుడు 6 ఆశ్వాసము 921 పద్యమును.

గీ. ఒంటినున్నయపుడు సౌఖ్య మొందునపుడు

నాడునప్పుడు బంధులఁ గూడునపుడు

మఱపురాక సహోదరమరణశల్య

మెమ్ములను గీతరున్న నూతేడ్లకైతన.

అని వాఁకిఁ బ్రత్యుత్తరముగా వ్రాసిపెట్టెను. ఈఅక్కప్ప
 గారిపక్షి యసాధారణమైనది, అగ్నిస్తంభన, జలస్తంభనము, గారడి,
 నరవిద్య, సాము, గఠిడి, కాగితపుటట్టలు కత్తెరించి తెఱబొమ్మలాడిం
 చుట, పందెమువేసి యగాధజలములో ననేకవిధముల గంటలకొలది
 నీడుట, వంటచేయుట, కావడిమోయుట, కుట్టుట, బొంగరములు
 రిణెయి పట్టుట, కమ్మరము, నేతపని, తాగ్రిల్లుపేరుట, మంచములు

2665
23.12

ముట, బుట్టలల్లుట మొదలగు వివిధములైన చేతిపనులు విశోదమున
కై యభ్యసించెను. కవిత్వము చెప్పవాడు, వివాహోపనయనములు
చేయుచు స్మార్తకలాపము కొంతనేర్చెను. అట్టివానిమృతి యాఁడ!
విచారజనకము కాకపోవునా? ఇక్కవి బీదలనుగాంచి యొప్పుకొను.
తన కున్నదానిలోనే వారికి వారమునకు నెలకుఁ గొంత కొంత యి
చ్చువాడు. దానికై వినియోగించుటకుఁ మిత్తులయొద్దఁ కేసవ
చేబదుల్గు. ఈతనిమరణానంతరము జనశ్రుతినిబట్టి యుత్తమద్గులను
దెలిసికొని గంగయ్యగారు మరల నిచ్చివేసిరి.

ఇట్టి మహాసీయకృతిని పండితపామరలోకమునకై మొనఁగి
తత్ప్రసాదమున నుత్తమలోకమునందుఁ జిరస్థాయియై యున్నకవియొ
క్క చిత్తము శ్రీరాజ్ఞిష్టితీయమున కాతనిపైఁ గలవాత్సల్యమునఁ బ్రీ
చురింప ననుగ్రహించినందునఁ బ్రశాంతమై యుండుగాక. ఇట్టిమర
కార్య మొనర్చిన తమయేలికలయు వారిపూర్వులయు గుర్రోత్తమము
గావించుచు, ప్రభుప్రశంస యనుపద్యములను మొదటఁ కేర్పరము
పురలో సూర్యరావు సుందరరామయ్య యనునిరువురును గలికఁ బెట్టు
లు. రామచంద్రమూర్తి పెద్దన్నగారగు గంగయ్యగారి పెద్దకుమా
రుడు, సోమసుందరము రెండవయన్నగా రగుమొకయ్యగారి పెద్ద
కొడుకు.

శ్రీమతు లగుసీపభీష్మయ్యయు సాధుజనావనము సత్త్రియా
చరణమును గావించుటయే పరమధర్మం బని సంపూర్ణముగ నెఱిగి
యుండుటచే నింకను నిట్టిభాషాపోషకములును చిరకీర్తిదాయకములు
నగుకార్యము లొనరించి నిజసంస్థానము కవి

గ్యమై లక్ష్మీనరస్వతులకు విహారస్థానమై యుండునట్లు చేయును గాక !
 శ్రీవారియశస్సు దిగంతవిశ్రాంతముగా నుండు నట్లానర్ప వారి యష్ట
 దైవము లనుగ్రహింతురుగాక.

సహజసాండిత్య మగుటను, పండితసాంగత్యము పూర్తిగా లేని
 వాఁ డగుటను గొన్నికొన్నితావులఁ బ్రమాదము లగపడును. దోష
 జ్ఞులు వానిని బెద్దచేయరు. కవిత్వమునందలి తక్కినసుగుణములఁ గాం
 చి యానందించిరేని గీర్తిశేషుఁడయినకవి కృతార్థుఁ డగును.

లక్ష్మీనరసాపురము,
 4 జనవరి 1928.

}

చెలికాని సూర్యారావు.

ప్రభు ప్రశంస.

౪. శ్రీశుభదామకంబును, విశిష్టచునోజ్ఞును, వాంఛితప్రదం
బాశరభీనివారణ, మనఃతకథాబహులం, బలాతసం
కాశము, ముక్తివేశ, మురుకాండవికాసము, ముక్తపాశహా
దాశరభీద్వీలాసము మదం బొనరించుత రావువారికి.
౫. యముసంపత్తియు, జక్రిపాలనకథాప్రావీణ్య, ముద్యత్స్విభా
వికారోద్ధాతితదోషయుక్తియు, బుధప్రేమాతిరేకయ్యు, లో
కనున్నత్వయు, స్వభావసిద్ధచగుట గారోలు, బేర్గాంచినా
రసమానప్రధం బద్మవాసుకులు గేయామేయనిత్యోదయు.
౬. అందుఁ బ్రజానరాగపరులై, పరభంజనులై, విశేషో
భందనరారి మించిరి శుభప్రతిపాదకవృత్తి రావువా
రందు మహిపతీద్యభిరుచాంచితులై, సుహృదోవికాలులై
కొండలు నైజవంశమునకుం గడువన్నియ వెట్టి రాఘ్యులై.
౭. ఆమహిపతులకు నెల్లకు, దామూలపురుషుఁడయి రిపురళననిపుఁడలై
శ్యామలకోటనికాంతుం, దైవనియెం దెలుగురాయఁడమితప్రాధిక.
౮. తెలుగురాయని వర్ణింపఁ దివిరి వేల్పు, బాస యోడి కొత్తగఁ గొంత రావేర్చి
కొనియె నదియ తెలుగుబాస యనఁగ నొప్పె, గాక మిత్రమభాషకుఁడెడ నమ?
౯. భావింపందగు తెల్లతొలివలసద్యంశయు దీపింపఁగా
దేవబ్రాహ్మణకార్యతత్పరతఁ గుంతిమాధవారాధనక
శ్రీనర్సిమజప్రజావనమతి న్నిలాదిరామప్రభు
దావిరాభవము నొంది మించె సకలాశాంతస్థాత్మీయై.
౧౦. ఘననీలాదిపుపాలశేఖరుఁడు వేదక రాజ్ఞిభావయ్యనుం
దనదేవేరిగఁ గోరి కాంచె సుతుల న్నాసత్యసౌందర్యభా
జనుల న్మానవుల సింహాసనానరులం జంద్రాననామినకే
తనలక న్నూకుమానామకమభ్యుత్పాదాస్య లానియ్యన.
౧౧. అనీలాదిపుపాలపిమ్మటఁ గుమారగ్రేసరుఁడుక బహు
త్యానాధస్పృహజీయరనుఁడు శ్రీమత్సూర్యభూపాలుఁడ

త్యానందమ్మ వహించి బోకములు కొండాడంగ నేలె న్మహీ

జాను ల్నాటియె వీని కన్య లన రాజద్రావిడధర్మస్థితిక.

8

గీ. ఇట్లు నూర్యలమువార లెల్లఁబీత,పురము నేలువార లయి యొప్పుదురు వారి

వారిచరితలు వేర్వేఱఁ బలుకవశమె, పరఁగ నేండ్లును బూండ్లును బట్టుఁగాక.

9

క. వినుతయశుం డగునలనూర్యస్థపాలుననుంగుదమ్మఁ డలరు న్నాజ

న్యనిధియు మాన్యచరితుఁడ, మనమార్దుండు నయి తుమారమహిపతి యనఁగక.

10

సీ. అర్థి సంఘములదైన్యముదీటునందాఁక, నిద్రావోనికృపానయుదుఁడె

విషయప్రసన్నమయ్యున రామచంద్రుని, మఱపించుపితృభక్తినిరతుఁడె

కఱకుకాత్రపునైనఁ బరుహేతురమొకండుఁ, బలుకనిసరళస్వభావుఁడె

ప్రజ లెల్లఁ దనకన్న ప్రజలట్లు భావించి, తస్మాజాలెడినమదప్పి యితఁడె

గీ. యనఁగఁ గోలంకవీరవరాధిపతి య, శేషరాజలక్షణవిరాజితభుజయశుం

డమ్మమారమహిపతిగాముండు మించె, శేషలస్యపమాతుఁడె తర్కింప నతఁడు.

11

క. లక్ష్మీకరమూర్తి నఁఘు, లక్ష్మీకరసన్యాసు నమలచరిత విలస

ల్లక్ష్మణలక్షితమ గుమా, లక్ష్మీపతి వెండ్లి కూడెఁ బ్రేమద మెలర్పన్.

12

క. శ్రీరంగనాథపదసర, నీరుహలన్న ప్రేమాదచిత్రాయజ, ల

క్ష్మీరమణీరుణామృత, ధారాపరిమగ్న యగుదుఁ దత్పతి వెలసెన్.

13

చ. అతులితభాగ్యశాలి యితఁ డాయమ నందున నిత్యనూనృత

క్రతులఁ గుమారరాజమృగరాజకీర్తయల రాజవేజులం

బ్రతిహతశక్తిమక్రియల రాజితదగ్ధుల రాజులక మహా

ప్రతిభుల నూర్యధర్మపహిపాఠనిర్వరఁ గాంచెఁ బుత్తులక.

14

ఉ. పెద్దది యాత్మకారణము, పెద్దది చూపులు, సామానులు బల్

పెద్దది, సర్వభంగులను బెద్ద యువారగుణంబు పోల్చినం

బెద్దది కీర్తి. వేరు కడుఁ బెద్దది యెక్కడి కిట్టు లన్నిటం

బెద్దవహింప నూర్యవిభు వేఱులపెద్ద స్పృశించె ధారణిక.

15

క. ఆర్యామోది, గుణగ్రాధీలలితు, న్యాయాచస్థుటాంగుక మహా

దైర్ఘ్యైశ్వర్యసువర్ణభూధరుని, సంధాభాగవుక, రావుకి

నూర్యా రాయస్థపాలకానుజుని సంస్తుత్యాశ్వశిక్షాకా

చార్యుం బేర్కొనఁజెల్లఁ బుణ్యనిధి రాజాధర్మరాయప్రభున్.

16

గీ. అనఘజ్ఞానవంశపావన తిమూరు, విభుజగన్నాధరాయనిపిన్మ పట్టి

రాజ్ఞి శ్రీచెల్లయంబను రమణఁ జెట్టి, వట్టె శ్రీనూర్యరాయస్థపాలమాణి,

17

క. అనఘజ్ఞానవంశపావన తిమూరు, విభుజగన్నాధరాయనిపిన్మ పట్టి

రాజ్ఞి శ్రీచెల్లయంబను రమణఁ జెట్టి, వట్టె శ్రీనూర్యరాయస్థపాలమాణి,

18

- గీ. నట్టిశ్రీచెల్లయాంబ మహాజ్ఞ మసలి, సన్నతుల నొందె నని యెందు జను లనంగ
నత్తకుం దలలోనాల్కు యగుచు వెలసె, రమ్యసద్గుణనితులు రామయాంబ.
- సీ. తాతతండ్రిలనుండి తమకొల్వఁదీర్చు భృత్యులఁ గాచి పుణ్యంబుకొందు ననియు
దేశముఁ గాలముఁ దెలిసి ప్రజానురంజనముగఁ బాలింపఁ జాలు ననియు
బుట్టినయింటికి మెట్టినయింటికి, బేరుఁ దెచ్చి యశంబుఁ బెంచు ననియు
మానిత సంస్థానమర్యాద లారసి, కులమువారల పేరు నిజపు ననియు
- గీ. నరసి చెల్లాంబ స్తుతకు రాజ్యం బొసంగె, నాదిరాజ్యపద్ధతి ననుసరించి
యహహ! స్వాధ్యపరిత్యాగ మనఁగ నిట్లు, లుండవలనదె యని మెచ్చ నుర్విజనము.
- సీ. నాఁట నాఁటను రమానాథువైఁ బొదలుభక్తి యవిరళం బని తెలుపుకొఱకు
వరనూర్యరాణ్యహీధ ర్తవై గల్లు క,డింది ప్రేమముఁ బ్రకటించుకొఱకుఁ
బావలక్ష్మీనివాసరంగములవై, భావ మెంతయుఁ దేట పఱచుకొఱకు
నిర్మలఘనయశోనిలయ నై వనియెద, నంచు జగతి కెఱింగించుకొఱకు
- గీ. బలిర! చెల్లయాంబను దిరుపతియు నెండ,పల్లె డ్రేత్రంబు దామరవాడయు నీతి
చంద్రసాధ మ్మయ స్సయస్కాంత మట్లు, చెందె; మాటు నె సాధ్యులశీల మెందు.
- సీ. తనభవ్యవినయాదిఘనలక్షణంబులు, నారాయణాంశసంజనతఁ దెలుపఁ
దనగురుకుశ్రూప యనయంబు వాయని, నూర్యపత్నీ త్వవిన్నూరి నెఱపఁ
దనయపూర్వసహజధర్మగుణప్రాధి, ప్రత్యర్థిపటలసంధ్ధ నముగఁ
దనయండ యయి నిల్చిసస్పసింహు నాదృతి, శ్రీతులఁ బ్రహ్లాదత్వస్థితిఁ దేల్పఁ
- గీ. బ్రబలుఁ గవిమండలాశీఃపరింపరాత్త, పుణ్యరాజ్యాధి కారప్రభూతపూత
నిర్మలవియన్న దీపదృష్టి బిడకీర్తి, రాజితాశాకదంబ శ్రీరామయాంబ.
- సీ. సితచంద్రసాధప జ్ఞప్రభావరణంబు, పద్మనాయకకులపాలితంబు
హూరనిశాటసంకులధూమ కేతువు, మాధవక్రీడాసమాససీను
విబుధసన్నతశత్రవేశ్వప్రపూర్ణంబు, ధన్యసుమిత్రావతంసభవన
మనిలకిశోరవిహారోపవనరాజి, వనకతభూజాతివైభవంబు
- గీ. భరతశత్రుఘ్న చణభద్రభటునవహాయు,తంబు కుశలవసుప్రసిద్ధమ్ము నగుచు
రామరాజ్య మనంగ నీరామరాజ్య, మలరె నన మించె రావురామాంబదేవి.
- సీ. రావుసద్వంశవారాశి యుప్పొంగఁగా, వెలసినచంద్రునికళ లనంగ
ధర్మంబు నాల్గుపాదముల చిత్రింపఁ గలిగె, బ్రబలినధర్మదేవత లనంగఁ
త్రాచీనకావ్యసుప్రకటనాస్తకై మై, బుద్ధయుఁదినసరస్వతు లనంగ
సాంద్రకీర్తి య శించిపడసి, భవ్యపావతపంపలము లనంగ

గీ. నన్వవాయమునన బ్రజ సరయుపట్టు, నధికవిద్యాప్రస క్తై కా వధిక లగుదుఁ
రాజిలెడు చెల్లయంబయు రామయంబ, సన్నతికై తాత్రములు కాచె బుధిజాన.

క. విద్యాసరస్వతులు స్వప్నవిద్యాపారగలు భాగవీపూర్ణకృపా
మాద్యత్సంపద్విలసిత, లాద్యలు మతి యత్తకోడ లన్నిటిలోనక. 81

ఉ. ఆరయఁ బూర్వికాశ్రితుల నాశ్రితపుత్రుల వారికిడ్డలక
వారియనుంగుకూనల నవకృదయాయతిఁ గాయప్రభువు లీ
ధారణి రావుచెల్లయమఁ దత్తును రామమ యంచు లోకమున్
సారెకు సన్నతింపఁగఁ జెలంగి వచాన్యత మించి రెంతయుక. 82

ఉ. అయ్యలు నమ్మలై ప్రజల నారయుచుండిరి చెల్లయంబ రా
మయ్యను వారి నెట్లని నర్హమ; పౌరీశత గాక యల్పమే ?
యియ్యెడ నాయహోబలుని నేమెదిరింతుము మూడుమార్లు చె
ల్లయ్యను రామయంబ మని యడ్డిఁ జాతము వ్యాకృతినిధన్. 83

క. ఇందుగ్రిం దని చందుగ్రిండు ని, నేందుగ్రిం దని పొగడు కవిమహిమమ్ముగ వా
డిందుగ్రిండు చందుగ్రిండు తెలియ ది, నేందుగ్రిండు యరి త్రమాట లేటికమాకుక. 84

ఆ. ఉన్న దున్నయట్లు లుగ్గడింపఁగ నేండ్లు, బూండ్లు బట్టు లేనిపోని వేల!
యట్టి కెగురలేని యౌషికతో నుండి, స్వగ్గమునకు నెగుర నాగునట్లు. 85

గీ. వర్తమానానురూపప్రవ ర్తనమన, మించి యశమునఁ బ్రజలఁ బాలించు నట్లు
దివ్యరేచనగోత్రసందీపిత లగు, నత్తకోడం డొకానొక యనసరమున. 86

సీ. శ్రీవణయగ్నాభిరంజనదివ్యకుండల, భ్రాజితం బగుసోమయాజికులము
బహుమానితానర్హ భర్మకాటీనిరా, జిత మగుపండితసింహవిజిత

శుద్ధమాణిక్యసన్నద్ధ కాంచనకంక, జాదిభూషితకవీంద్రావలియును
హరికిరీటకేయూరవిభూషాభి, రామ మా సామంతరాజనమితి

గీ. నాగవల్లిదళకరంధపూగ మార్చ, చందనాగురుకర్పూరచాయమురు
ముఖ్యవృషలాంఘనద్రవ్యములు గ్రహించి, నేవకాలియు నందండుఁ జేరియుండ. 87

మ. మముఁ గొండిన్యసగోత్రసంధవుల సమ్మాన్యాస్తులక శక్త్యు
త్త మకావ్యప్రకరప్రకల్పనక శాధారేయులక రాజన
త్త మనిత్యోదయకార్యవాఞ్ఛితుల సత్సంగత్యోభాఘ్యులం
బ్రహ్మదాస్యీతులఁ బూర్వికాశ్రితులఁ బిల్వంబంచి ప్రేమంబునన్. 88

చ. కుశలమె మీకు బిడ్డలకుఁ గూరిమి దప్పక మీర లందురే ?
పశువులు పాడినే నెడినె ? వన్యమృగంబులబాధ వాగునే ?

కుశలమె యూరివారలకుఁ గూపతటాకములందు నీరముల్

భృశముగ నున్నవే ? తొలుత నిచ్చినతేత్రము పండుచున్నదే ? 40

గీ. పూర్వముంబోలె సంతతంబును బురాణ, గోష్ఠి నుందురే ? కావ్యముల్ గూర్చుచుండె ?

ఘనతరానఃకుతకుటుంబగౌరవంబు, నడపుచుందురె మిర లందఱును వేడ్క ? 41

క. అనిశంబును మీతే సను, వినుచుందుము వారు వారు వినిపెంపఁగ మీ
రును వచ్చిపోవుచుండె, జనుఁగాక ! యటంచు నాప్రసంగవశమునకె. 42

ఉ. అచ్చనగాయ లాడుతేతియందునఁ జ్రాఢ మెలర్పఁ జెప్పె మీ
లచ్చన రామభద్రునిపిలాస మపూర్వముగాఁగఁ దొల్లి; నా
మెచ్చుప్రబంధరాజ మది మేకొని నామది బాయకుండు నీ
వచ్చుచుగాదె దానికి భువింబుగ నతురలతు లెమ్మెయిన్. 43

సీ ఆంధ్రగీర్వాణము లభ్యసింపఁగ లేదు, నేవించి నేర్వ దేశికుఁడు లేఁడు
న్యాకరణజ్ఞుల పరిచయంబు హుళక్కి, పండితన్నేహ మావంత లేదు
కవిజనపాఠిసాంగత్యంబు పూజ్యంబు, ఛందోజ్ఞులప్రశంస స్వప్న వార్త
గ్రంథావలోకనగతియును నల్పంబు, సహపాఠులసహవాసంబు కల్ల

గీ. నయవికారదుఁ డెన్న మనంబు వెన్న, వయసునకుఁ బిన్న కల్పనాప్రతిభ మిన్న
యమరఁ బదరాజఁగూర్పఁ బోతన్న కొత్త, పల్లెలచ్చన్న యతఁడు కేవలఁడెతలఁప.

సీ. సభఁ బురాణముఁ జెప్పసాగెనా రెండవ, నూతుఁ డీరం డనుచొప్పుఁ బోలివి
రాజకీయరహస్యమోజనావిధుల యగంధరమంత్రీకృత్యాల బడసి
వన్నించుప్రభువులమాట నొందలనిడు, పట్టి కేవలభటత్వంబుఁ జూపి
నీతిబోధనమును నెఱపుచో నపరచా,ణమ్యుఁడె యీతఁ డనంగఁ దనరి

గీ. మానఘముఁ డయి మత్సన్నిధానమునన, చిటుతనాటను గోలె వసించినట్టి
లచ్చనార్యుని మఱివంగ వచ్చునెట్లు, కవివరుఁ డతండు రామనగన్న సుకృతి. 45

ఉ. ఆతనికల్పనావిభవ మాతనిమంజులశబ్దగుంధనం
బాతనిశైలిమాధురియ నాతనిసన్నియమప్రీక్షీర్ణకం
బాతనియర్థగౌరవము నాతనిసాహితీ యెన్నఁ బోలునే ?
తాతకు వానితాతకు సతంబు భరితివహించుతాతకుక. 46

గీ. అరయఁ జెందు ర్తి జన్మించి యంద పెరిఁగి, యన్య మెఱుంగక నిజశక్తి నఖిలకళల
నెఱిగి జగముల బేరొందె బెరటిచెట్టు, మండునకురా దటన్న సామ్యంబు దోఁకు.

సీ. రామాయణగ్రంథరచనకు మున్నగ, భాస్కరశతకంబు భాస్కరుండు
వ్రాసిన చందాన వ్రాసె సంయుక్తాక్షరప్రాసములను సూర్యశతకంబు

- దాశరథిప్రబంధమునకుఁ దొలుత నూ, ర్యోపాసకుండుగా నోపు మఱియు
 నీతుల కెక్కయై నెగడ మత్స్యతి గాఁగఁ, గల్పించె శతక మొక్కందు వేడ్క
- గీ. ధన్యుఁ డాతఁడు జన్మసార్థకము గాఁగ, భగవదర్పిత మొనరించె భవ్యకృతిని
 నాదికవిపథగామియు నాఘనికుఁడు, గామియు భ్రమింపఁజేసెను గాదె జగతి. 48
- క. మతిఁదలఁప దివ్యుఁడొకఁ డీ, గతిహేలాగతి జనించి కడచనె నన స
 ద్గతిఁ జెందె లచ్చనకవి ము, కృతీగతా ము వనునట్లు లేమన నచ్చుక. 49
- క. పరలోకగతుం డగునా, పరమునిగ్రంథంబు జగదుపకరణముగ నా
 దరవృత్తి బ్రకటింతుట, కర మనుయోగ్యంబుఁ గీర్తికాంబ మెట్లున్. 50
- మ. ఇదియెల్లప్పుడు నాచునంబునఁ గరం బిష్టంబ యై యందుఁ బా
 యదు వో మత్సువయివృత్తికిని దో డై తద్ద ప్రేరేచెడుం
 గద! ముద్రించుట మేలునేత ధనమన్నం జెద్దయే మాకు స
 మ్మద మిక్కొక్క మటంచు మాకు నయి సమ్మానంబుతోఁ బల్కినక. 51
- గీ. తదవఁగా నెందు సస్తసంతానములను, గృతిర్యశస్తము చుటియట్టికృతుల జగతిఁ
 బ్రకటనమునేయు నాపుణ్యఫలవిశేష, మది యనంతము తలఁప చూయమృలార!
- చ. మును పాకముజవాణి యశముం గనఁగాఁ బ్రకటింపఁ బూనె ల
 చ్చనకృత మైన దాశరథిసచ్చరితం బది సాగదయ్యె ల
 స్త్రీనిఁ దనయత్తఁ జెందమి ప్రసిద్ధు, కేవలస్త్రీ నత్తఁజే
 కొనె నిట మంజువాణి యింకఁ గోరిక లీరిక లెత్తు టబ్రమే! 52

చంపమాలిక.

అగయఁ బ్రసిద్ధి కై దణులై నయపద్ధతి భూము లేలు భూ
 వర్షులును రాష్ట్రముం గలరు పల్కురు లోకములోన వారిలో
 నదిది మునిద్వంద్యులొకెను మహత్తర లందుఁ గవిత్వమాధురీ
 పరిచితి గల్గెనారు తడవం దడవ న్మఱి వేయిక్కొక్కరు
 దురొ యనశుక, యట్లుగుటఁ దోచును సత్కవు లెందు డాఁగిరో
 విరచనవృత్తి మాని తమవిద్వము నాగడి ఘోర కాననా
 తరమునఁ గాయువెన్నెల గదా యని యీయెడలక భవాగృహ
 సరసత గారవించినఁ బ్రసన్నులఁ జూపి యశంబు రెట్టిగా
 విరచితకావ్యులై చనుట నితయె ? తొల్లిటిగ్రంథకర్త లె
 ప్పరునున రాజమాన్య లయి భవ్యకృతు ల్రదియించి మించిరో
 యెఱుంగనిదేమి ? తద్గులు మహిషతు లెంచఁగ రావువారు శ్రీ

కరులును గ్రంథపోషకులు గాన వచింపఁగ వేయునేల ? దా
శరణివిలాస మాదికవిస త్తమునట్లు రచించి దేవతా
పురి కరిగఁ గవిప్రకరపూజ్యుఁడు లచ్చన పెక్కు లయ్యె వ
త్సరములు తత్ప్రబంధము ముదంబున ముద్రాణసేయ నెంచి యా
దరమున మా కనుజ్ఞ యిడఁ దద్దయు నాతనివార మాటచే
నరుదుగ లచ్చనార్యుఁ డవయంబు సజీవుఁడ యంచు నెంచి ని
ర్భగపరితోష మాత్యులఁ దిరం బయు నెక్కిన సున్న వార మీ
యుర కగుభాగ్య మెవ్వరికినుర్విలభించును ? మీకుమీర యా
దురుగదసాటి యంచు నతిపుష్పల మై నుతియించి వెండియున్.

52

- సీ. ధనలోపమునఁ బ్రకటనము నేయఁగలేని, యాందోళనం బట్టె యడఁగిపోవ
నామూలమునఁ జూచి వానించుభాగ్యంబు, గలుగు నే యని యాత్మక గలఁగకుండ
నేనాఁటివాఁడొ యీకృతిక ర్త యని తెలియఁగఁగోరి కష్టంబు నందకుండ
నెన్నటికైన లచ్చన్న ప్రాసినకృతిక, గందుమే యని పొందుకుందువోన
గీ. మమ్ము బంధులఁ గావించుగృకులను, బాంధవావళి నానందవార్ధి ముంచి
యాశ్రితాదరణంబు నెయ్యముగ నించి, చూఱగొంటిరి, సద్యశస్సు నభిలంబు. 53
సీ. మీమాట ధర్మసమీపిత మై యగ్ని, వాట్టచోసమ్ముల నడచుఁగాత!
మీవాని నిఖిలాశ్రితి ప్రాతవశముల్, తిరతిరంబులదాఁకఁ దపపుఁగాత!
మీయిల్లు తప్పక వేయిండ్లమొద లయి, లహుబాధవాద్యుతి బడయుఁగాత!
మీకీర్తిలలికలు ప్రాకిఁ దిక్కుడ్యమ్ము, లావఁ నొనసాగి యలముఁగాత!
గీ. కృతయుగమ్మున చుఱపించి వితతధగ్ధ, కర్ణతిఁ బ్రజామరంజనపరత మించి
యానుధాకరతారార్క మవనినేల, ముండుదురుగాత! మీర లోహో యనఁగ. 54

వ. అని ప్రస్తుతిసల్పి.

మ. నుజలాంతగ్రతమున్ సుసస్యమను బ్రస్తుత్యర్హ మొన్నత్యమం
బ్రజఁ బోషింపఁగ సాధనంబు లని తెల్పు నిక్కించు శ్రీసింహాక్షై
లజసౌభాగ్యము నిల్పఁగాక! మనఁజెల్ల య్యమ్ము రామాల సా
ర్వసీనంబుఁ నేలురాజ్యమున నప్పు న్నెప్పు డుత్సాహియై.

55

కా. శ్రీచంతంబు ఫలప్రదంబు నగు శ్రీసింహాద్రివై నిల్పు ను
శ్రీచంతంబు నభీష్టతత్ఫలమఁ డా శ్రీనానసింహుడు వి
ద్యామాఘ్యుల రాపు నెల్లయరు రామయ్యమ్ము నెల్లప్పుడుం
బ్రేమంగాంచుత మత్తకోడలి నితశ్రీమించ దీవించుచున్.

56

చ. బహుతరరాజ్యవిస్తృతి శుభప్రదదీర్ఘతరాయువు నృహ
మహిమయుఁ గీర్తి రావుకులమాన్యులు చెల్లుదురామమాంబికల్
రహింపహియింపఁగాఁ గరుణఁ బ్రత్యహముం దలపోయుఁ గావుతక
మహిపతి పద్మనాభుడు మానుగఁ దత్త్వయ్యుద్ధిసేయుచున్.

57

ఉ. తామరకంటికిన్మగువ తామరకంటి వెడందదామరం
దా మనుబుట్టి తామరముదంపుఁగుమాకునితల్లి యైనయ
తామరపేరితల్లి, నిదితామరతామరసాక్షు లెల్లరుక
రా మనచెల్లమాంబకును రామమకుం బొడనూపుఁగావుతక!

58

మ. సమత న్వానకు నెండ కోర్చి బుధవిస్తారంబుఁ బోషింపఁగాఁ
దమిఁ జెందు రిని జియ్యకంబముకడం దా నిల్పియున్నట్టి య
య్యమపుతుం డగుబాజ్జదేవరయు నాయూ చేరురామాంబ న
య్యమయత్తం దగఁబోవుఁగావుతను గార్యప్రాప్తి కాధారుఁ డై.

59

క. రత్నమును రత్నగర్భను, రత్నాకరపుత్రిఁ బెన్నురంబున నిడునా
రత్నగిరిసత్యదైవత, రత్నము చెల్లంబ రాక్షి రామమఁ బోవుక!

60

మ. కలలోనైనఁ దృణంబు ముద్దుగను నీఁగా నెంచి దాసాళి ద
వృలమొక్కంగ నభీష్టదుం డయి కడుం బొల్పరి సన్నధుఁ డై
యలమేల్కొనుఁ గూడి తిర్పతిని గుర్రాల్పించు నవ్వడ్డికా
నులవెంకన్న కృపాపతి సంతముఁ బోవుచుం జెల్లయమ్మకొన్నుచున్.

61

మ. గరుడాదికై గృహగోధి కావలసదాకారంబుతో భక్తిత
త్సరతకై వైష్ణవు లర్చిప నిలుప మోదంబంది యెవ్వేశఁ దా
నురుభోగానుభవాప్తి నొప్పెసఁగు నయ్యుష్మాకశ్రీవేంకటే
శ్వరుఁ డత్యంతముఁ బోవుచుం జెల్లయమ రాజారావురామాయుచున్.

62

మ. అకలంకపౌతిభాళియోగ్యుఁ డయి ప్రత్యక్షంబుగా నిల్చి పో
షకత నిమ్మచిన రావుచెల్లయమ నిష్టప్రాప్తి రక్షించుచుక
సకలేశుం డనుపేరఁ బీతపురిసంస్థానమ్ముగా నున్న శ్రీ
సకలేశుం డిడుసర్వసంపదలు రాజారావురామాంబకుక.

కా. వీరంజిలైదు తోటపల్లెయల గౌరీయుత్తఁ డై యొప్పి త
ద్ధారాపాతముదావహుం డగుట నిత్యంబంద కాంచె నిరా
కారుల్ కొండదొరల్ నకు ల్గులుపఁగాఁ గాపాడుమల్లేశ్వరుం
దారూఢస్థితి రావువారల కభీష్టార్థంబులం గూర్చుతక!

ప. అని కృతజ్ఞతం చెలుపుకొనుచు నాశీర్వదించి.

గీ. కాస్తులార! పండితులార! సత్కవీంద్రియలార! సజ్జనులార! ధర్మాత్ములార!
యధిపులార! బంధువులార! యాత్తులార! సకల సద్వర్ణులార! రసజ్ఞులార.

క. దేవతలను దాపనులను, దైవజ్ఞుల నమృతవాక్సుధావనుల స
ర్వావనిదేవుల యీమా, రావుకులాధిపులఁ బోవఁ బ్రార్థింపుఁడొగిన్.

ప. అని లోకము ననారతము నారాధించుచున్నారము.

క్రొత్తపల్లి నూర్యరావు.

క్రొత్తపల్లి సుందరరామయ్య.

క్రొత్తపల్లి రామచంద్రయ్యార్.

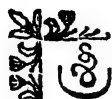
క్రొత్తపల్లి సోమసుందరయ్య.

శుభమస్తు.
అవిష్ణు మస్తు.
శ్రీశారదాంబామైనమోనమః.

దా శ ర థి వి లా స ము.

ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీచంద్రరికధాతువేష్టితము నై జీమాతసంవాప్తమై

రామః తై తనరారువేంకటనగేంద్రంబు స్వరిచానో
ద్దామం బై మృగనాభిలిప్త మగుపద్మాదేవినోజ మం
చామోదించెడివేంకటేశ్వరుండు మమ్మానక్తి రక్షించుకన్.

ఉ. మారుఁ గుమారుగాఁ గనినమా కెనయే సతి పల్కుఁగొమ్మయో
వారిజహస్త నాయెదకువచ్చినదానపు నీవ యంచు శ్రీ
జారుండు హరకాన్తుభముఁ జక్క నమర్చునెపంబునం దదీ
యోరుతుచద్వయిం బుడుక నుబ్బెడు లచ్చి నవించు మాకడక.

2

చ. శేవుఁ డని యెల్లవారు నతిసేయగ నుగ్రత నీకు ధర్మమా
రవిశశవస్నిలోచన వారా యన శంకరి సర్వమంగళా
ప్రవిమలనామ్ని నై తగునె ధైరవిశాఁ జన నీకు నంచు న
స్పృహిహితరాగుఁ డై యుమఁ గనుంగొనుకేంభుండు మమ్ముఁ బోవుకన్.

3

చ. అనుపమబాహుకాఖిల కిఖాభిభవారనుమంబులం గన
ద్వనజవిరోధినిర్దత సుధారసపుష్పరసాక్షమాలికా
ఘనఫలపక్ష్మ్యులం బొలుచు కామవిరోధిశరీరకల్పకం
బున నశిసంగతేద్దలత వోలెఁ బెనంగొనుగోరిఁ గొల్చెదక.

4

ఉ. నందకధారిపుత్రుండు సనందనముఖ్యులకెల్లఁ దెచ్చి గో
నందననాయకస్తుతుఁ డనందగి యొప్పెడు మేటి నిర్మలా
నందమనమ్ముఁ డదీ భవనందనవిక్రముఁడైన యాశతా
నందుఁ డొసంగుఁ గావుత ఘనంబుగ మాతుఁ జిరాయుయన్మతుల్.

5

చ. వరచతురాస్య పుణ్యజనవర్ధన దీక్షితసత్యలోక మం
దిరమృదువౌంసకస్ఫురిత దివ్యపదాబ్జప్రవాళహస్త వి
స్మరవిబుధాభినందితల సత్ప్రతిభారతిభారతీసమా
ఖ్యరహిఁ జెలంగు కారవ దయామయిత న్ననుఁ బాచుఁగావురన్.

6

చ. అధిక మతి నృజింతుఁ గలుషాభిమహాబలు నమ్మహాబలుం
గ్రాసభరారివిక్రమహర నృహితాంబతు నాహితాంబతు
నిర్విధివిహితస్తుతత్రదివవేశ్యగణాధిపునాగణాధిపుం
బృగుధయదాంతరాయభుజగేధవి నాయకు నావినాయకుఁ.

7

చ. పటుతరవార్షపాదప శుభస్థితిగాంచి ప్రపత్తిసత్ఫల
త్కటరసమాని రాఘవకథాఘననిష్కూచావాసియై కడుం
జోటజోటఁదేనియల్లరియ సాంపున రామునిఁ బల్కుచున్న య
వృటుమణి నాంజనేయ శుకవర్యము నాత్మఁడలంచి మొగ్గుదుఁ.

సీ. చక్రింబు లెవనిచే సంతసంబుగ మను, నెవనిచేఁ జక్రింబు లేపుఁ జెందు
వసురాజు లెవనిచే నసమతేజము గాంతు, రెవనిచే వసురాజు లెసఁగుచుందు
విలుధు లెవ్వని సేవించు రెవ్వనిసేవించురు విలుధులు విమలబుద్ధి
గగనధునీహంస గతిఁబొల్పు నెవ్వఁడు, హంసాఖ్య నెవఁడు బ్రకంసనొందు

గీ. నరుణుఁ డెవ్వని సారథి యైమెలంగు, నెవ్వఁ డిలనరుణాభిఖ్య నెలమినొందు
నట్టిశిరోకబాంధవుఁ డనుదినంబుఁ, గృప మొలక లెత్త నన్న రక్షించుఁగాత. 9

చ. వితరగుణాధినాథుఁ బృథివీమహితాధునికాసనాతన
స్తుతహితగాధువేష్టిత విశుద్ధచనోమునియూధుసంతలే
ధితఖలతావిరోధు గురుదివ్యవిర్యులబోధు సాధు మ
న్నతకరుణాసనాథుఁ గురునాథు భజింతు నభీష్ట సిద్ధికిఁ.

10

సీ. వరుసఁ బ్రహ్లాదాది పరమ భాగవతుల, వ్యాసవాల్మీకాది వరనియములఁ
గౌతమీగంగాది ఘనపుణ్య నదులను, భూమ్యాది పటు పంచభూతములను
గరుడాదివారిపార్శ్వ చరులఁ గుమారాది, కైలాసపర్వతాగ్ర ప్రచరుల
ద్వాదశాదిత్యుల వసువుల నెనమండ్రు, గ్రహముల నుత్తమ బ్రాహ్మణులను

గీ. నమరనాయకపావకా ద్వైత్వదిక్ప్రభులనరుంధతి మొదలైన పుణ్యపతులఁ
బోతనను నన్న యాదిక పూర్వకవుల, వఱియుఁ దక్కిన పుణ్యుల మదిభజింతు.

గీ. అజ్ఞులగు దుష్టకవుల నేలాహసించు, బ్రాజ్ఞులగు సత్కవుల నేల పృస్తుతింప
దుష్టుని వారి దూషింప దుష్టుడయగు, బ్రస్తుతికి సంతసించు పృబలకవులు. 12

క. కృతిమతుని వేంకటేశుని, గృతిసాధుని గానోనర్చి కృపవృత్తునమో
స్మృతి గావించెద వఱి సత్కృతియింతటికన్నఁ గలదె యెన్ని విధములఁ.

క. అనిమనోభీష్టవహిష్టవిష్టపరిపార్థిరసంబును సత్సంభావనంబును
సంక్షేపరూపంబుగా నెడిపి యస్మద్వ్యవశానకీర్తనంబు గావించెద.

వంశావళి.

- క. ధన్యుడు వినమితముని మూర్ధన్యుడు సంక్రితకళావదాన్యుఁ డభిలస
న్మాన్యుడు సౌజన్యుడు కాంఢిన్యుడు వెలయుండవలపటిమ నధికుం డై. 1
- గీ. అన్నియమిగోత్రరత్నా కరాజ్ఞుఁడగుచు, వేదవేదాంతవివ్యాప్తవీణుఁడగుచు
గోత్రసంతయుఁ బొగడొందెఁ గొత్తపల్లి, నారసింహమనీషిమాన్యుమతపోషి. 2
- క. నరసింహత్వము భక్తాదరణత్వముఁ గలిగి యెట్లు తా నెన యగు న
న్నరసింహుఁడు విబుధాదరణాపితుఁడై కొత్తపల్లి నరసింహునకుకొ. 3
- క. ఆయున నలుమొగములుగలజియ్యనదల్పుఁ దొలిచదువుచే ననఁ దగువాఁ
డొయ్యనమైవరపుభోగయ్య నెనరుఁగూఁతుఁ బెండ్లియై తగువేడ్కొకొ. 4
- ఉ. శక్తి పరాశరం గనినచాడున వెంకమయందఁ గాంచె వి
ఘ్నక్రవిధానధుర్యుని విమోరగబంధనమంత్రితంత్రీసం
యుక్తనుచర్యునికొ హిమనగోపమధైర్యుని భూరిసూరి సం
సక్తసభాసభావితయశస్థగితాశుని వేంకటేశునికొ. 5
- ఉ. కన్నకుమారకోటి నతిగౌరవ మొప్పగ నాదరించుఁ దాఁ
గన్నకుమారు లట్లు కడక స్ఫురిసేయఁగవచ్చు గంగ ముం
గన్నకుమారుమారు నవకంబున మీటును గొత్తపల్లివెం
కన్నకుమాటులే రని మహామహు లెన్నఁ బ్రీతిని నొందుచుకొ. 6
- సీ. ఒకముఖంబున నేర్చె నో నాల్గువేదంబు, లని బ్రహ్మఁ గా దనునాగమోక్తి
వేదాంతయంత్రులు విని నేర్చికొన్నవాఁ, డని శుకుమెచ్చుఁ డధ్యాత్మవిద్య
ధర్మశాస్త్రంబునర్థం బెఱుంగఁడు వ్యాసుఁ, డనిప్రహసించు స్మృత్యధిగమమునఁ
దనవారి కుపదేశ మొనరించెనా యని, పృష్ఠాదు నవ్వు శ్రీపతిమభక్తి 7
- గీ. దనయెదుట నురువటము దగ్గంబొనర్చె, దత్తుతుం డని కశ్యపుఁ దఱిమి పల్క
సర్పముఖవిషమంత్రీ ప్రశక్తియుక్తి, నతఁడు గేవలఁడే వెంకనాఖ్యసూరి. 7
- సీ. అతిథి యై మాయంటి క్షరుదేరఁ జాలదే, యీతండు పాపంబు లింకిపోవఁ
జెలఁగి మాయూర వసించినఁ జాలదే, యీతండు మిగులఁ బ్రఖ్యాతిగాఁగ
నీతండు మాకుఁ జ నిచ్చినఁ జాలదే, సకలశాస్త్రార్థము ల్సంగిహింప
వేడుక నొక్కమాటాడినఁ జాలదే, మాతోడ నితఁడు జన్మఫలముగ 8
- గీ. ననుచు నూరిజను ల్దను వినుతిసేయ, వసుధఁ గీర్తి వహించె నద్వైతతోషి
యనులభాషి యరోషి దయావిభాషి, ఘననిగమపరవేషి వేంకటమనీషి. 8

- ఉ. అతడు మొక్కరాలవిమలాన్వయదుగ్ధపయోధిచందుఁ డా
 సీతఁ డనంగ సంస్తుతి వహించిన యర్కయ పెద్దకూతు వి
 ఖ్యాతచరిత్ర భర్మనిభగాత్ర లనచ్చతపత్రనేత్ర నం
 బాతరుణీపవిత్ర నతిపాత్రను బ్రహ్మమగోత్రఁ బెండ్లి యై. 9
- అ. అనఘశీల సాధ్వీ యైన తత్సతియందుఁ గాంచె రామగోత్రఁ గలితగాత్రు
 ననఘమిత్రఁ బాత్రు నమితదోషలతాలవిత్రు సుభయకులపవిత్రుఁ బుత్రు. 10
- క. అరాముడు పితృభక్తికి, నారాముడు జూచువారి కా రాముడు నా
 త్యారాముడు గుణనికరపి, కారాముడు విప్రీమాత్రుఁడా తలపోయెక. 11
- సీ. అనఘరత్న రామునట్టివాఁ డౌ గదా, యచలసంధాప్రాప్తి నట్టివాఁడ
 యాచారమున భీష్మనట్టివాఁ డౌ గదా, యమితశాంతిన్నూర్తి నట్టివాఁడ
 యాదిత్యప్రమిల బలియట్టివాఁ డౌ గదా, యాదార్యశీలత నట్టివాఁడ
 హరిభక్తి బిహ్లాదు నట్టివాఁ డౌ గదా, యఖిలసమానత నట్టివాఁడ
- గీ. యనుచుఁ బొగడింది ఖరదూమజాపవృత్తిని, మహి భరతలక్ష్మణాగ్రజన్మత్వమునను
 వాసిమీటిసశివధర్మవర్ధనమున, రామనామంబుఁ దనకు సార్థక మొనర్చె. 12
- సీ. ఒరులలేమికిఁ జింత నొందు నింతియకాని, కలవారిసిరికి వెక్కనము లేదు
 ఆత్మసంస్తుతి కలనైననేయఁడు గదా, పరనింద వినుట కొప్పఁడుమనమున
 లవమిచ్చిరేని మేరువుగాఁగ భావించు, నీయనివారిపై నీర్ష్య లేదు
 అధికడువైద్యుని యందైన గుగుణంబు, నైకంబు గని వాని సంస్తుతించు
- గీ. నాప్రతిగ్రహరాహిత్య మానిగర్వ, మాప్రమోదనిమగ్నత యాప్రకాంత
 మానిభృతి రామనకుకృతి యందకాక, తిరిగి చూచిన మఱి కలదే పరులకు. 13
- ఉ. తా నమరేంద్రసుస్థిరపదంబు వహింపఁగ రావునూర్వరా
 జ్యానవనాధహాళిమణి మానక కోరి యొసంగిన న్నమా
 ధానము నాగమోదితవిధానముఁ గాంచనసన్మగర్భభూ
 దానము రామనార్యుడు ముదంబున గాంచె నయాచితంబుగక. 14
- వ. ఏవంవిధమహాగుణగరిష్ఠం డగునమ్మహీసురశ్రేష్ఠంధు. 15
- అ. పరమపావనుండు బ్రాహ్మణప్రవరుండు, నమలవిష్ణువర్ణు లాన్వయండు
 ఘనవిహారి గతవికారి సుబ్రహ్మణ్య, సూరివరకుమారి శుభముగోరి. 16
- క. అంబికకు సాటి యగును, బృంబిక ధర్మవిధిఁ బెండ్లి యై నిజదాంప
 త్యం బభివర్ణించెడు గుజనంబులఁ గని పొంగు రామనమనీషి కడుక. 17

- గీ. కన్నతండ్రికిఁ గీడుగ మెలంగ కుండిన, దాక్షాయణీజేవి తనకు సాటి
యత్తమామల సపర్యస దాయెనర్చిన, జనకభూపతిసుత తనకు సాటి
ప్రజలభరింపనోపక బ్రహ్మతోనైన, వినిపింపకున్న ను ర్విత నసాటి
తాఁటిదనుచు నందఱిసోళ్ళబడకున్న, ననఘాత్మ కారద తనకుసాటి
- గీ. కాని వెఱవారు తనసాటి గానివారు, గాపురంధ్రీజననిమతి ఘనతఁగాంచె
నమలతరకీ రిదీన దయాప్రపత్తి, దుర్మతి సపత్ని రామనభర్తృపత్ని. 18
- క. అలుకయనుపేర యెఱుంగడు, కలనాముఁ గొండియునువీనుఁ గఠిన వచనము
లల్లనైన నెఱుంగదు తత్కుల సతి సుబ్బాంకకేడె ట్టిడిసురసుతుల్. 19
- సీ. పోద్దినదేవి యిప్పణ్యాత్మకృత్యాలి మొగంబుఁ జూచినఁజాలుఁ గలువ మడఁగ
నీసాధ్వయార్యుల నెదురైనఁ జాలును, సర్వకార్యంబులు సఫలతఁగ
బతిమాలికొనియైనఁ బనుపింఠ యీ కాంత, కిడినచోఁ జాలుజక్కినులు దనియ
నీయమృతస్మజియించి నఁజాలును, చుగ్గిసాభాగ్యసంపద వహింప
- గీ. వేడ్కనీసతిగుణములు విన్నఁజాలు, వసుమతిఁ బతిభృతలలోన వన్నె గొనఁగ
నని సమస్తజనంబుల విమతిఁగాంచె, సుగుణ మృదువచనకదంబ ముబ్బమాంబ. 20
- గీ. పతిహితంబు తనకుఁ బరమ వ్రతంబును, బతిచునంబు తనకు బహు ధనంబు
కాని వేఱ సామ్యుఁ గలిత వ్రతంబును, లేదుసుబ్బురుకును లేకమయిన. 21
- గీ. అట్టిదగు ముబ్బనుపురంధ్రీ యందు రామ, నావనీసురకులముఖ్యుఁ డెవ్వఁడత్రో
బహుధనంబన్న యట్టులఁ బడసె వసుస, దృకులఁ బుత్రుల నెనమండ్రో సిద్ధయశుల.
- క. అందఱు సర్వజనప్రియ, లందఱు మందరులు సాధులందఱు మఱివా
రందఱు సత్యవచను ల, మృగదఱు దృఢురుతులు వారి కందరు వేల్పుల్. 22
- క. వీరికిఁ దోఁబుట్టువులై, నారీహాలిమణియైన నరసమయుఁ బురం
ధ్రీరత్నము బ్రహ్మాయును, జారుమఱి మరుతులనఁ బ్రక సైఁ గనిరిలక. 24
- వ. అట్టివిశాలయశస్సంతానపరిష్టగితదిశాదశకంబగు రామన సంతానదశకంబునకు నగ్గ
బుండె. 25
- క. ఘనవిద్యాయోగతరుహి, తనయాంచితపాలనాచుదంబు కిర ధ
ర్మనిరూఢి నెల్ల గుణముల, జనకుని గతి గంగన కృతి జగతిమతిఁ గనుక. 26
- సీ. అష్టాదశపురాణ తుష్టిసూతుఁడు సాటి, క్రోధశాంతికిఁ గుశకుండు సాటి
యతిధిపూజారతి నలముద్దలఁడు సాటి, నిందుమతికిఁ గుచేలుండు సాటి
యదైత్యతమతసిద్ధి కవనివ్యాసుఁడు సాటి, పటుజోస్యమున నార్యభటుఁడు సాటి
మృదువచోరచనకు విదురుండు ధన సాటి, గురుమనీషుస్ఫూర్తి గురుఁడు సాటి

- గీ. బ్రతిహితాచారమునఁ బ్రవరుండు సాటి, కాస్త్రధర్మములకుఁ బరాకరుఁడు సాటి
గాని వెఱవారుదన సాటి గారవంగ, నలరు హితవేషి గంగ నాహ్వయ మనీషి. 27
- క. సోదరులు పుత్రులవ్య కృ, శోదరులు సహోదరులు సహోదరులు నుత
ల్నదరము మేరుంబనఁ, గాఁదర మేయిట్టిడనుచు గంగన నుకృతిక. 28
- వ. తత్సహోదరుడై. 29
- సీ. తన పితృభక్తి సం ధారా భాగవ, రాము నామోదవా రాశివైవఁ
దన విలేఖన విచిత్రము చిత్ర గుప్తున, కత్యంత విస్మయం బావహింపఁ
దన నూహతోక్తి సంతానమ జాతకాత్రిపురుషురమోద వర్ధనముఁ గూర్పఁ
దన సోమమార్గభా వనభావజన్మున, కతనుత్వ సంతోష మాచరింపఁ
- గీ. బ్రబలై వైదిక లాకిక ద్రతతి వినుతి, బాంధవాదృశ నిష్పక్ష పాతవిహృతి
ననఘ మతి ఘననియతి సత్యగతినిరతి, నతినుకృతి దుష్టనికృతి వెంకన్న నుకృతి. 30
- వ. తత్సహజన్ముడై. 31
- చ. సుమచిత వాదిపర్వజన సన్మృతచారు వినోదిమర్దల
ప్రముఖ సువాద్యమోది హరిభక్తికి నాదిపరపమాది సం
కమితనిజాగ్రహనుజ విమోదిజ నేంగిత వేదివీత భే
దిమధుర నాది సుబ్బున సుధీనగ భేది కడు స్విరాజిలుక. 32
- వ. ఆతని తమ్ముడై. 33
- క. రామానుజస్మగము మి, త్రామోదక వృత్తిగ్రహనుజ భక్తి
ప్రేమాధిక తన వంతక, శామతి లక్ష్మణుడె యవఁగ లచ్చన తనరున్. 34
- వ. తదనుజుండై. 35
- సీ. అన్నల కొకయుడు నైన దాటెడు తమ్ము, లను గన్నలను గప్పికొనెను నీతఁ
డేసీమలొనియే యేకాగ్రములనైన, దృష్టిమాత్రమున గ్రహించు నితఁడు
చింత చే మునిగి కృ శించువారల నైన, మృదువచోగతినగియించు నితఁడు
భూతచేతాశ్రయ భూతపన్నగ దుష్ట, మృగవృశ్చికవిభీతి నెఱుంగఁగ డితఁడు
- గీ. సకల జనులకుఁ బరమహర్ష ని ధి యితఁడు, ముఖ్య వేదాంతచర్యకు మూల మితఁడ
నల్ప చిత్రకళాపరి కల్పన డితఁడ, నంగ నర్కన వెలుంగొందు నవనియందు. 36
- వ. తతోద్బయడై. 37
- సీ. పుష్కరాక్షవిహీనముఁ బారయకుండినఁ, దగు నలభర కొంతతుల వచ్చుఁ
బెఱయూరఁ గోపత బిట్టుగిడ్వడ కున్న, మాదితొల్పాలింత మాదిరి వచ్చు

- వనవాసనియతివివర్తి గాతుండిన, సువసంతుఁ డొక నుత సవతువచ్చు
నిజపాదపరివాళముజ నింప కుండినఁ, గవలవైరిరవంత సమము వచ్చుఁ
- గీ. గాని త్ర్యంబకు చేతను గరిమజెడిన, పంచసాయువుఁ డెబ్బంగిఁ బ్రతిమవచ్చు
ధరణికుభలక్షణాంగక స్ఫుగణ నితని, కనఁగ శ్రీసూర్యరావు పుణ్యనిధి వెలయు.
- క. కడుభ క్తిరతుఁడు సుజనను, తుఁడు బహుభాషారతుఁడు హితుఁడుమహితుఁడుకాం
తుఁడు సూర్యతవృతుఁడు నియ, తుఁడు నాఁగను సూర్యరావు నుత చరితుఁడురుక.
- వ. తదనుజన్మందై. 40
- శా. కామక్రోధవికారహారిలలితాం గక్రీసమంచత్ప్రభా
కామక్రోధవికారి కారి మృదువాక్యపైరిసత్సర్వ భా
షాయుదాక్షిర గుంభనాపటియ భాషామానినీ హరియా
శ్రీచతుస్సందరనూరినూరిపరివ త్సేవ్యుండు బొల్చుంగడుక.
- వ. ఆతని తోడంబుట్టువై. 41
- ఉ. ఆనయము న్నయంబు వినయంబు మితక్రీయవాక్యయు క్తి వి
జ్ఞానము సూక్ష్మబుద్ధి సదసత్పరిభావనవిష్టుభ క్తి సం
ధానముఁ జారు గానము విధానము నీక్రియ నెట్టివారికిం
గానము వేంకటేశ్వరుండ గణ్యుండు నాఁబొగడొందు నెంతయుక.
- సీ. ఏతల్లి గన్న దో యీసుకుమారుల, నని మాచువారు ప్రత్యభినుతింప
నాయమ్మ సుతాన మందఱు నందఱె, యని సర్వజనములు వినుతి నేఱుఁ
గన్నవారలు నోచి కొన్న నోముఫలంబు, వశ మె వర్ణింప నెవ్వరికి ననఁగఁ
దండ్రో యిట్టులకాక తనయుల వృత్తి వే, తొందు నేయని బంధు బృంద మలర
- గీ. వీరలెదిరిని మదికంద నీరసంగ, వీరుకలనైనఁ గల్లలు వినరసంగ
వీరు మనవలదే పదివేలకనఁగ, నలరుదురు జిగిమరులు రామనకొమరులు. 42
- సీ. బీదల ననదల సాదుల రోగుల, గనుగొన్న యంతన కనికరింతు
రట్లు ప్రేమించి తారమ్మకు వడియైన, నర్థవ్యయ మొనర్చి యాదరింతు
రొకరుగాననివ్యయం బొకరు నేయరు చేసి, లేని యదేమని యెన్నఁడెడఁగ
రడుగకున్న ను డాఁప కంతయు వినిపిఁతు, రట్లు చెప్పిన విని హర్షలగుదు
- గీ. రమానా యీసోదరుల ప్రసాదాభిముఖ్య, మర్థవాంఛావిరాహిత్య మైకమత్య
మమిత సజ్జనసాంగత్య మధిక సత్య, మరయ పాండుతనూజుల కైనఁ గలదె. 43
- క. మాయూరికి రావలదే, మాయంట వసింపవలదే మముఁ గనవలదే
మామొద్దఁ బలుకవలదే, యాయన్నలుఁ దమ్ములునని యెంతరు జనముల్.
- 44

వ అట్టి మహామహానీయాభివర్ణ నీయసుగుణసంతానంబును, సంశ్రిత దీనసంతానసంతా
నంబునకు రామన పుణ్యసంతానంబునం జతుగ్ధపుత్తుండనగు నేను. 47

గీ. పరమభక్తిని దుమ్మరపొసకంద, నూర్యశతకంబు విరచించి నూర్యదేవ
తాశీరోమణి కర్పించి తద్దయావి, శేషమధుర్యకసుధావ్రీసిద్ధి మఱియు. 48

వృత్తంతములు.

క. వ్యాసాదిముని మనోబ్జా, వాసునకుం దాసలోకవాంఛితఘటనో
ల్లాసునకుక దుష్టజన, త్రాసునకుం బృథుమనోహరవిలాసునకుక. 1

క. అక్షిగతరాక్షసోత్కర, శిశున కసదృతునకుఁ బ్రసిద్ధతితిజ్ఞ
సేతునకు దతునకుఁ బ, ద్యాతునకు న్నైకటాచలాధ్యతునకుక. 2

క. చిత్రీచరిత్రునకు జగ, నిమిత్తోత్పలమిత్రీనుహిత సేతునకసదృ
గ్గాతునకుఁ బనితునక రి, జైతున కు న్నైకపికలసచైత్రునకున్. 3

క. శీలునకుక జలధిసుతా, లోలునకుం దుష్టధీవిలోలునకుఁ బ్రభా
బాలునకు స్తుతలోచన, ఘాలునకు స్వర్వలోకపరిపాలునకుక. 4

ఉ. హరికిరీటుచారుమణిహారికి సన్నివహారికిల్పిసా
హారికి దుష్టసర్వఫణిహారికి నాశ్రితపూరుషప్రతి
హారికి నేంకటాచలవిహారికి వార్ధిసుతాసతీమనో
హారికి భక్తదోషపరిహారికి నాస్యసరోరుహారికిక. 5

వ. పరిసమర్పణంబుగా నా రచించ దొరఁగొనిన దాశరథివిలాసంబునుమహాప్రబంధంబు
నకుఁ గథాప్రారంభం బెట్టి దనిన. 6

అ. వెలయునఱనికరుణవిమలరామకథాప్ర, పంచ మెల్లఁ గానఁబడిన వేడ్కఁ
బ్రయరభంగిఁ జెప్పఁబోచేతసుండు శు, భక్తిమంబుగా నుపకరిమించి. 7

కథాప్రారంభము.

అయోధ్యానగరవర్ణనము.

కా. సాకేతావ్యయరాజధాని జనతాసంస్తుత్య మై నిష్కూటా
నేకానోకమాసత్ఫలామృతరసాపేక్షాధిక్షీభూతచే
తఃకాతూహలతానమాగతపతద్రావ్యైరవప్రచ్ఛలా
స్తోకాభివృత్తదేవతానికరమై శోభిల్లు భూభూషణైః.

- గీ. గురువిబుధరాజసందనభరిత మగుట, శుభ్రతురగాభ్రమాతంఁ శోభిత్తుగుట
విమలభాసురవాహినీభిత్తి యగుట, నరయగ ధరామరావతియగు నయోధ్య. 2
- గీ. చంపకోత్పలమాలికాసహిత మగుచు, వాట మగు వాటవెలఁచుల లేటగిత
ములమహాత్మాహుత్తేభముల నయోధ్య, కృత్తియుఁ బోలేడునోహరాకృతిఁదనర్యె.
- మ. తలపం దత్పురరాజసాధములు బోద్వత్పత్వత్వతో తేస్థము
ల్లలజాతా స్తపధావరోధములు గోసంబాధము ల్పుతతా
కలితానర్లుచుడిస నాధములు సగ్రపిష్ఠుటలేఖితా
ఖిలగంగావరరోధము ల్పుతబృహత్తేయోదకా గాధముల్. 4
- ఉ. అపూరసాధమందలచు నబ్జముఖముఖసాష్టవప్రభం
దప్పక కాంచి లేనెల ముదంబుక సామ్యము నొందఁగోరిసాం
పాస్వగ నంత బోడకళోజ్జ్వలుఁడయ్యును దన్ముఖప్రభం
జొప్పడలేక సిగ్గునఁ గృశుండగుచుండుఁ గ్రమక్రమంబునక. 5
- క. సగరుల తాతలచేతఁ బో, సఁగి యొరుచేపడక భంగసంగతిలేమిం
దగుచరిఘఁబోల్పవచ్చునె, యగస్త్యుచేపడి సభంగ మగు సాగరముక. 6
- మ. సరియానిష్ఠురి వియ్యుమందెద భవిష్యత్కాలమందంచును
ర్వరతచ్చోభనవీక్షణోల్లసితయై రానమృహాడేవిసం
భరియింపంగులపర్యతాలి దిగిభ వ్రాతంబు రాఁబోలుఁగా
కరదంబు ద్విరదంబు లేత్రురమునం దారీతిఁ గన్నపైనుక. 7
- వ. మఱియును.
- మ. పరదంతద్యుతివిద్యుతి ప్రచయము ల్బాంకారగర్జాధ్వని
స్ఫురితంబు ల్నిరతప్రవస్తదజలంబు, ల్బర్హత్తోత్తుంగముం
దరనీలద్యుతిసద్గతిప్రకరవిస్తాంబునం బొల్చుసిం
ధురసంతానము లభ్రముల్లలచి సంతోషింపఁ గానప్సరిక. 8
- సీ. అవిదితవిగ్రహం దై బయల్బరియించు, వానివాహ్యములజనం బ దెంత
జడధిలోఁబ్రభవించి స్వర్గమందచరించు, హరిహాయహాయుసద్రయం బ దెంత
ఘనతఁగాంచియుజని చనిహీనతవహించు, జలదావిలంబిత చర్య యెంత
చక్షుక్రవోసహ్యచారి యై మీఱు న, నూరుతమ్ముని త్వరా నూన మెంత
- గీ. యనుచు రణవిదితులకు వాహ్యంబులగుచు, జడతప్తుక్తక దశశిఖల్పంచరించు
చునుగడుంజని హీనతఁ గనక కనఁగ, వినఁగ యోగ్యతఁ గొఱుబున వీడ్చినారులు.

- క. పరుఁ డయ్యె నేని నీలాంబరు నైన న్విజితభూమిపతుకారాడం
బరునైన గడిమిది గంబరునైన జెనుదురు ను భటులావీటక.
- క. చతురాస్యులు వాగీశులు, నతిశయపద్మాస నాదికాసత్తులు భూ
స్థితకాధారులు సత్యాశ్రితులప్పురి విపుల విస్మించినమానుల్.
- చ. మహితలలాటలోచనులు మారజితాత్ములు సర్వమంగళా
వహులు శివాంకులు స్వనవర్ధనులుకు సునపుష్పధారులు
న్విహితమహాభ్రీకేశులును భీములుఁ గాంచనశైలధర్మ లై
రహివిహరింతు రప్పరవరంబున సెంతయు రాజశేఖరుల్.
- మ. తలఁపం దొమ్మిదివెన్నిదుల్ గలిగి మిత్రాత్మదగిత న్నాన్న లేఁ
డల యత్నేకుఁడు చూడ నజ్ఞుడధివాసాంచన్నిధిప్రాప్తుఁడై
చాలుతుంజెందియు నప్పులంగలఁగెడుం బోయించు నవ్వీటివై
క్యులు హాసించురు లెక్కలేనినిధులకు శుంభదూణోజ్జ్వలభతకు.
- క. భద్రులు నిరతాపాస్త, ఘోరులు భూదేవనికర శుభశుశ్రూషా
న్నిదులు నిరుపదులు ధైర్యాదులు నయగుణస ముదులప్పురిశూదుల్.
- నీ. రంభమ శ్రుబలోరు రామణీయత గాంచి, యోడినిస్సారత నొందవలదె
శశిరేఖమ న్మృఖసౌమమార్యముఁ గాంచి, కృతకవాసాఁటికి నిపురవలదె
హేమాభిధానమ దామాంగరుచిఁ గాంచి, నిశ్శేష్టయగుదు వహ్నిఁ జొరవల
హరిణీసమాఖ్యమ దాలోకనములు గన్దొనిచిక్కి కసవేటి తినఁగవలదె
- గీ. యమరు సౌదామనిమదీయమైన సోయఁగంబుఁగని డాఁగి చలనంబు గాంచవలదె
యనుచు విహరింతు రప్పురి నతిచలితను, భీజనములగు వార వారిజనములు.
- నీ. ననఁ బోణి వినుమెత్తుకొనఁగ వాకిష్టంబు, దృవిణసంపత్తియిం తఱికి మూల
మలివేణి వలపులు నీలికెమ నీకొమ్మ, తనుమధ్యనుమనన త్త్వంబు కలిమి
రమణిగ న్దొనఁగ వామమదంబు దనరాఁకె, గరమను రాగంబు గాఁగఁ గొనుము
పున్నాగములనేల పొడవు మృదువాణి, యేటికిఁ బొగడరం జిల్లుచుండ
- గీ. నాలి కుచగుచ్చములనేల యంటనీయ, వేలయంటెను చాకగా నీననంగ
ననుచు సర్వోత్పలాడుచు ననుపుకాండ్రు, బువ్వులమ్ము రమణులు నవ్వూరిఁబోలుత
- గీ. ఉరురత్రింతపేర పయోజముఖుల, చెమటలార్పంగఁ బోయివచ్చెడుం కతమనఁ
గరువలిత దంగపరిమళక లితుండగుట, గంభవహుడయ్యె దొల్లి నిర్దంధుడయ
- చ. మఱియు ననంతకల్యాణంబై భోగవతీపురంబును, ద్విజరాజమనోహరంబై వారజ
జాటంబును, శారదారామంబై సత్యలోకంబును, శైత్యకరంబై చంద్రమండ

బును, రాజకుమారాగ్రేసరంబై కైలాసంబును, సుధర్మాన్వితంబై నాకలోకంబును,
బద్ధానుకూలంబై కమలాకరంబును, గమలాకరంబై విష్ణువత్సస్థలంబునుంటోలి, పుణ్య
జనసుప్రవేశేంద్రయ్యను బుణ్యజనసుప్రవేశేంద్రుగాక, అనవరతదానధారాద్వారంబయ్య
ను ననవరతదానధారాద్వారంబయ్యెప్పు నన్నగరీకరంబు నందు. 19

కా. ఆదిత్యత్రైచరిత్రుడై జనుల కత్యానందసంధాత యై
యాదిత్య ప్రభువైభవోజ్జ్వలుడను నై యాదిత్యవంశోత్తయం
దైదిత్యాత్మజవారణోరతరభాహావీర్యుడై భూమి దే
వాదిస్తుత్యవిలాసుడై దశరథత్వాధీశుడై పారుచుకొ. 20

సీ. ఇనగోత్ర వరుణీతః డని వచింపంగ నేల, ప్రబల ప్రతాప నై భవమ తెలుపు
దగుసార్వభౌముః డీతః డని యాడంగ నేల, దానకంకణసుహస్రంబ తెలుపు
దనరుచహాబలుం డనిచెప్పంగ నేల, చారికృతనిరతస ఖ్యంబ తెలుపు

రాజశేఖరుడందు రహినుతింపంగ నేల, ద్విజరాజనుచునస స్థితియు తెలుపు

గీ. నితః డు తువలయూహితుడని యెన్న నేల, డంబుమీటుక గ్రహణంబ తెలుపు
ననంగ నొప్పె సంగైబలాయి తాఖిలారి, పత్తిరఘుండగుచున్న యప్పత్తిరఘుండు.

గీ. నిక్కుముగ దన్యుని చయంబు నుక్కుడందీ, నిక్కుముగ దన్యుని చయంబు నుక్కుడందు
వేడ్క విబుధులపూజగా వించుమియు, వేడ్క విబుధుల బూజగా వించునతఁడు.

క. త్సుద్రుండు లే డొక్కడైకొక, త్సుద్రుండు లే డొక్కడైకొక బాడం బాడక
త్సుద్రుండు లే డొక్కడైకొక, భద్రంబుగ నాతఁ డేలు పట్టణ మందుకొ. 21

ఉ. ధారణి లోకమెల్ల బ్రమదస్థితిః దన్తానియాదసీతి బా
ధారహితత్వమొందియునుఁ దప్పవువో యతివృష్టు లేందు నా
ధారములేమి శత్రు వసుధావరుమానవతీక్షణంబునం
ధారలుగట్టియ ద్దశరథక్షితి నాయకు రాజ్యసంపదకొ. 22

క. ఎంతయు సంతసమున మతి, మంతులు గొనియాడ నంతుంతుని ప్రభసా
మంతశిరోతలతాంతని, తాంతమహా జ్వలలస త్వకాంతికుఁ డగుచుకొ. 23

చ. రమణవివాహమయ్యెరుచిర ప్రభంగోసలరాజకన్యక
గ్రమహిషిఁ గానరేంద్రుండు గరగ్రహణంబొనరించెదాగ్రమ
క్రమమునఁ గేకయాత్మజనగణ్యచరిత్రసుమిత్రసంబరా
క్రమవిధియై యరాతులనంగ నివ్వఁగంటడ తుండఁ గందగకొ. 26

వ. ఇట్లు కాసల్యాకై కానుమిత్రలం బాణిగ్రహణంబొనరించి. 27

- క. తద్దయు వేసుక మువ్వరు, ముద్దియలం గూడి భోగములు సల్పుచు నొం
డెద్దియును మఱచియుండం, బెద్దయుఁ గాలంబుచనెని మిషమాత్రంబై. 28
- గీ. ఈతి రహితంబుగాఁగనీ రీతిసంత, తక్షమాన్వితుఁడై నిరతక్షమాను
పాలనంబున శత్రు విఫాలనమున, నొప్పిని స్పృంతికిఁ గడు నొప్పి గదుర. 29
- క. సంతానము బిత్పవరులకు, సంతానము గాన నాకు సంతానములే
దెంతయుఁ బిత్పజేవులకుక, సంతోషము నేయలేని జన్మంబేలా. 30
- ఉ. దానము లెన్ని యేనియును ధర్మములుం దగునట్లు సల్పితం
దానముదంబులేదు విహితంబగు భోగములెన్ని యేని సంతానముఖంబునోలు నెనునంబుగ నాకుఁ దదాప్తిప్రసం
తానసమార్చనాంచితవిధానముచే నగునంచు నెంచుచుక. 31
- క. పెన సూహించి నుమంత్రా, దినుమంత్రులతో నరుంధతీప్రియుఁడునదా
భ్యసితామ్నాయుఁడునగు న, వ్యసిష్ఠుఁగురుఁడేరి మ్రొక్కి వాంఛితమారక. 32
- క. హితుఁడవు నదిగాకపురో, హితుఁడవు నంచద్దయా సహితుఁడవు బాపా
హితుఁడవు నతిసుగుణగణము, హితుఁడవు నీకీడుగలరె యెందును నీంద్రుల్. 33
- క. మిత్రుఁడవగు నీకరుణకుఁ, బాత్రుఁడనై యుండి దుర్లభస్థితి నాకుం
బుత్రరహితమిరవివృత్తి, చిత్రము నేయుంకదా వసిష్ఠునునీంద్రా. 34
- వ. అనిన నఖిల గుణగరిష్ఠండును మునిశ్రేష్ఠండు నగు వసిష్ఠుఁ డిట్లనియె. 35
- ఉ. ఏధితకీర్తిసీమఁ వగునే యిటు దీనతఁగుండచు త్తప
స్సాధితకీర్తిచేసిదె ప్రసాధితసర్వణభూషుల సృహ
బాధితశత్రుల స్మృతుల భవ్యులగాంచి నుఖింతువింకని
వేదధితచిత్తవృత్తినింఁరింపుచుభంగతురంగ మేధముక. 36
- క. అనిపలుకఁ దనమనంబున, జనియించిన కోర్కెకదియు సమమైనమనం
బునఁబొంగుచు నెలమింద, జ్ఞననాయకుఁ డేశ్వమేధ సవనోన్ముఖుడై. 37
- మ. సరయంబారఁగ మంత్రులార వివడి శాస్త్రప్రకారంబున
స్వరయూపుణ్యనదీ సమీపమునఁ బ్రజ్ఞావంతులై మీరు భా
స్వరయూపంబులు నిల్పి కావలయు సంభారంబులంగూర్చి యా
శరయూధాధికవిఘ్న మేమఱకరక్షాతత్పరత్వంబునక. 38
- ఆ. మించియజ్ఞవాట మంచితంబుగ నొన, రించి యశ్వవరము నెంచి సుభ్ర
మించి సద్విధి విడిపించి మానులబిల్లి, నీచి యుండుఁ డని వచించి నృపుఁడు. 39

- ఉ. వేచని కాంచె గాంచన నివేళవినుత్తు చిరత్న రత్న శో
భాచయరోచ మానమ్మదువస్త్రఘనస్థగి తే ధ్రువట్టిమాం
తోచితసుస్థితి ద్విపభిదోద్యమదత్తు సుతాస్తి హేతుధ
ర్మాచరణైకయత్నల దురాత్మసపత్నుల ధగ్రుపత్నులకా. 40
- గీ. కాంచి యిట్లుచుబుత్తుల గాంచుకొఱకు, నిష్టియొనరింపఁ దీక్ష వహించినాడె
గాన మీరును వేడ్క దీక్షను వహింపుఁ, డనిన ముదమంది దీక్షిత లైరి వారుఁ 41
- గీ. కాంతలునుఁ దానునిట్లు లేకాంతదీక్ష, సంతసంబునఁ దాల్చి వసంతమునకు
నెదురునూచుచునుండఁ గట్టెదుర భూమి, కాంతునకు నూతుండనియె నేకాంతముగను. 42
- సీ. మహిషాధవినుమ వగ్రహబాధమును రోమ, పాదుదేశంబునఁ బాదుకొనిన
నయ్యంగపతిప్రజ ల్లయ్యంగఁ గనుఁగొని, హితమఁత్రిజనపురో హితులతోడ
మనవిషయమునకే మననిట్టిరుచవస్తు, బాట్లెడిని నెప్పాటఁబాసి
కొనవచ్చుఁ జెప్పరే గొనకొని మీరిప్పు, డనవుడు వేగ నయ్యనఘమతులు 43
- గీ. దమమనంబుల నీతిబాధానిరాన, కంబు సేయంగ బాలుమార్గంబుఁ బాటఁ
బోల నూహించి యమ్మహిపాలవర్యుఁ, డెంతయును సంతసింపఁగా నిట్లు లనిరి. 44
- క. కశ్యపప్రాత్రుండు శివసా, దృశ్యుండు విభాండకాత్మ దేవాభవుం డై
వశ్యేంద్రియనిచయుం డై, ఋశ్యవిషాణు డునా మునీంద్రుండు వెలయుకా. 45
- క. వనపూర్ణమహాలేఖుండు, వినుసన్మార్గప్రచారి విమలాత్ముండుకా
ఘనుఁ డభిలభూతహితుఁ డాతని నిట రప్పింపుము విబుధస్తుత వేడ్కుకా. 46
- క. ఆతఁ డిటు కేగుదెంచిన, నాతతవర్షములుఁ గురియు ననవుడు వారిం
బ్రీతిం గనుఁగొని యాతని, వేతే దత్తు లబలలని వినినకతమునకా. 47
- క. భూవరుండు బిలువనంపినఁ, గైవారము సేయుచు సముఖమునకుఁ గన్నా
కై వారశ్రీవారము, రా వారలఁ జూచి యంగరా జి ట్లనియెకా. 48
- చ. అనఘుండు ఋశ్యశృంగుండు మహాముని ఘోరతపంబు సేయుచు
వ్యసమున నున్న వాఁ డతండు వారు లతాంగులు వీరు పూరుష
ల్యన మిది పట్టణం బిది ధృవంబుగ నంచు నెఱుంగఁ డమ్మహా
త్ముని నిటఁ దోడితేవలయు మోద మెలర్పఁగ మీరు నావుడుకా. 49
- సీ. ముఖపంకజా మోదమునకు మూఁగుచు నున్న, భ్రమరకంబులు భ్రమరకము లనఁగ
నడఁ గాంచి యంఘ్రుల వడిఁ బెనంగొనుచుండు, కములు విస్ఫుటహంసకము లనంగ
కుక చంచుపుటనికృత్తకమహిపతితప్పల్లములు బారుపల్లము లనఁగ
నటనక్రమోద్భూతపటుఘర్మబిందువి, సరములు ముత్తెంపుసరము లనఁగ

- గీ. జిమ్మిపట్టెడు నెడఁ దైటఁ జిమ్మ పూలఁచెండ్లు సిద్ధేపుగబ్బిపాలిం ద్దనం
నిట్లు సేయనిశ్చంగార మింపుసేయ, మునివృషభుఁ జేర సురభు లై ముదిత లపుడు. 49
- గీ. దంతకుట్టలములుఁ బృథు స్తనగుళుచ్చ, ములును గరపల్లవంబులుఁ బొలుపుమీఱ
సితనఖినుమంబులును బాహులతలుఁ జెలఁగఁ, గొమ్మ లననొప్పి నడిచి రక్షోన్మలపుడు
మ. పులిశశ్రోణులుఁ జక్రవాకకుచ లుత్ఫుల్లాబ్జఽత్రాస్య లు
త్పలగంధు ల్వరకంబుకంఠులు లసత్పాతీసదృష్టాల లై
యెలమిం గశ్యపపాత్రుఁ డుత్తమతపం బేవేళఁ గావింప ను
జ్వలమా నవ్వనరాళికి న్నదులయోజం జేరి రభ్యామినుల్. 51
- కా. కీరంబు ల్చెలరేఁగి కూయ మునిసాంకేతంబునుంగూర్చి వి
స్తానోదారమహోన్మత్కచమహాభారానతస్వాంగ లై
యారంబు ల్వడిఁ దూటి డా గుచు మృగాహీనధ్వను ల్వింపు శృం
గారం బొప్ప వరాభిసారిక లనంగా నేగి రచ్చెంతకుక. 52
- క. శృంగారవతులు వేడుక, సంగీతరవంబు నెలఁగఁ జని కాంచెరి ని
స్సంగుక భూతియుతాంగుక, శృంగారానంగు ఋశ్యశృంగు నభంగుక. 53
- క. కని తాపను లతిశోపను, లనియును గినిసిన శపింతు రనియు నెఱిగియు
న్మునికడకు నశంకిత లై, చని రబలలు దలఁప నధికసాహసలు గదా. 54
- ఉ. ఈగతి నేగుదెంచిన మునీశ్వరుఁ డెంతయు సంతసించుచు
న్వాగమృతంబునం దనిపి వారికి నర్హ్యముఁ బాద్యము న్లన
ద్యేగముగా నొసంగి కడువంతత పన్ను లటంచు వారితో
నాగుణశాలి పల్కు విషయంబు నయంబు భయంబు మీఱఁగక. 55
- క. ఎక్కడివారలు మీ రీ చక్కటి కేతెంచుటం బ్రశంకుడ నైతి
న్నిక్కము నామతి మీపై జిక్కె నీత్రోడఁ గూడి చేయుదు నెల్లక. 56
- చ. అనుచుఁ గుంచు లంటుఁ బొగరారుపిపాణము లంచుఁ గామినీ
జనత నుమధ్యము ల్బులుకు నన్ను లంచుఁ దదాస్యగంధ మిం
పునెఱయఁ గ్రోలు నెంతయు నపూర్వ మటంచును మించుఁగ్రొమ్ముడు
ల్లాను నతివంత లంచుఁ జటిలుండు గడుం జతురుండపోలుచుక. 57
- సీ. ఉన్నంత నతినితో నన్నెలంతలు మని, నాధ మాప్రణయనంబునకును
జనుదెంతుగాక నీ వని మఱియును గొను, మని యాతనికి మనోహరము లైన
యంబరంబులును భక్త్యుంజులు లేవనములు నొనఁగినఁ గొని మునివరుండు
నిట్టివల్కులములు నిట్టిఫలంబులు, నిట్టిభూతియు నెన్నఁ డెఱుగ

- ఆ. ననుచు విస్మయాత్ముఁడైనయామునిబాలుఁ, జేర నరిగి వారవారు లపుడు
వలసివచ్చినట్టి వనదేవత లనంగ, బలసి భూషణప్రథలు వెలంగ. 58
- చ. కుచము అరంబునం గదియఁగ్రుమ్మి కవుంగిటుఁ జేర్చి మోహపా
శచయమువోని వేణుల భృశంబుగఁ జుట్టుచుఁ బల్లవోల్లస
ద్రుచిరుచిరాధరంబుఁ గరతోయజము ల్లగఁజూచిముట్టుచు
న్వీచలితధైర్యుఁ జేసి రరవిందనిభాసన లీక్రమంబునన్. 59
- వ. అంతం దమయందు బధ్దానురాగుం డగుట యుపలక్షించి శుచ్చంచలాక్షులు మబ్బుం
జొచ్చుమించులంతోలె వంచనం దొలంగించి చనుటయు. 60
- ఉ. ఎప్పుడు వత్తురో యనుచు నెంతయు వారలు సన్న మౌగముం
దప్పనిచూడ్చిఁ జూచు టిది త ప్పనియెంచక యగ్ని కార్యముం
దప్పని యమృతాత్ముఁడు ముదంబునఁ దద్గుణకీర్తనంబులం
దప్ప నితఃపరంబు మదిఁ దార్పకయుండె ససంభ్రమంబునన్. 61
- క. ఆత్మభవనదృశుఁ డమ్ముని, యాత్మభవని కారరహితుఁ డైయుండియుఁ దా
నాత్మభవార్థిభాండకు, నాత్మభవుఁడు డస్సె విచలితాత్ముఁ డగుటకొ. 62
- క. మరునాఁడు చెలఁగుచును వే, మరు నాడుచు మానికడకు మగువలు త్వరతో
నరుదెంచిరి యరుదెంచుట, యరుదెంచుట విమలఖరక రావ్యయముఖ్యా. 63
- వ. ఇట్లు వచ్చుటయు.
- క. నిధి గన్న పేదవోలెకొ, బుధనుతుఁ డెన్ని యమివారిఁ బొడఁగాంచి యమ
ర్చుభతేజాఁ డిట్టులనుఁ దద్ద్రుతితమనోగ్రంధి యగుచు దైవ్యము దోపకొ. 65
- చ. ననువిడనాడ న్యాయ మగునా మియు నమ్మినవాఁడ నంచుఁ బ
ల్కిన నగుఁగాక ర మ్మనుచు లేనులు చిల్కను బంజరంబుఁ జే
ర్చినక్రియ నమ్మహామహుఁ బ్రసిద్ధగుణాస్పదరోమపాదకుం
భినిపతి పట్టణోత్తమసమీపమునోపనోపకంఠముకొ. 66
- క. వాగ్దముగఁ జేర్ప నత్యుత్కర్షముగా నెల్లయెడలఁ గరకాయుత మై
వర్షంబు దేవతానుమ, వర్షముతో నెనసి కురిసె వసుమతి యలరకొ. 67
- ఆ. అంత రోమపాదుఁ డా వ్రమంతిపురోహి, తాదిమజనసహితుఁ డగుచు ధైక్తి
నెదురు సని విధి నువిహితపూజ లొనరించి, వేడుకలరఁ బురికిఁ దోడితెచ్చి. 68
- ఆ. సంతసమున విప్రసంతర్పణ మొనర్చి, పరపురమున నుత్సవంబు చాటి
వారముఖ్యులకు నపారవిభూషణాం, బరములొసంగి వినయభరితుఁ డగుచు. 69

- క. మునిపతిఁ బెండినేసెందనరంగ సద్గుణనితాంతఁ దనమతశాంతం
దనుగంధజితలతాంతం, జననివహాభినుతమహితశాంతస్వాంతక. 70
- వ. ఇట్లు పరిణయమహాత్మ్యంబు నిర్వర్తించి జామాతం దన యింట నునిచికొని యనా
వృష్ట్యాదిభయంబులు నిజరాష్ట్రంబునకుం గాకయుండ రోమపాదుండు సంతోషి
తుం డైయుండె ననిచెప్పి నూతుండు వెండియు.
- ఉ. స్వేష్టగుణాకరుం డగువసిష్ఠుఁడు తో నరుడేర నెంతయుం
బ్రేష్టము గాఁగఁ బొండురవీష్టయశోనిధి ఋశ్యశృంగుబం
హిష్టముగా నుతించి తగ నిక్కడకుం దొడితెచ్చి హెచ్చి సా
ధిష్టము గాఁగఁ దద్దయ విధిం దనయేష్టి యొనర్చి చెచ్చెరక. 72
- గీ. ఆత్మజాతుల నలువుర నతులబలుల నిర్ణితారాతులం గని యూర్జితముగ
నలరెదవని సనత్కుజాతాగ్రజాతుఁ డనియె ననిచెప్పటయు దశస్యందనుండు.
- గీ. నూతువాక్యామృతము దన శ్రుతిపుటములఁ, దనివిసనక నరేంద్రుఁ డెంతయునుఁగ్రోల
న్పాదయకువారంబు నిండి నై కెగయచున్న, వంసుధాధార లనఁ బావ్వుపురులదనరి.
- సీ. హితమంత్రిజనపురోహితసహితంబుగాఁ, బటుతరోద్ధటవీరభటులు గొలువ
మంగళరవము నెలంగ నుత్తుంగతు, రంగతరంగమతంగజాంగ
మకరనికరభీకరక రాసిదర్శిక, రసుభేటక మతవిభ్రాజితంబు
లైసవాహినులు దన్న నుసరింప రసాధి, నాథుండు సంగీతనాదముల న
- గీ. గణ్యపుణ్యాగ్రజస్మాగ్రగణ్యవిహిత, సాదరాశీర్షి నాదము త్మేదురముగ
రోమపాదధరాధీశ్వరునిపురంబుఁ, జేర నయ్యంగపతి సవిశేషభక్తి. 75
- క. మన్నించి మీరువచ్చుట, మన్నిలయము పూజ్య మయ్యె మహనీయుగుజా
ఘ్యున్నిన్నఁ జూడఁగంటిఁ గుడు నిర్మల మై తనచ్చెడు నృది నాకుక. 76
- క. ఆగమచోదితధర్మవ, రాగమమూలానుకూలయతిధైర్యమవ
ర్ణాగమనోమోదము భవ, దాగమనంబునకు మూల మది యెయ్యదియో. 77
- క. ఆనతియిం దాకార్యము, నానతిరపులోక దశరథాధీశ్వర స
న్మానముతో నొడఁగూర్తు, న్మానక యది యెంతయఘటమానం బైనక. 78
- క. నావుడు సత్యవ్రత విను, మీవంతటివాడ వగుట యే నెఱిగియకా
దే వచ్చితి వినిపించెద, నావచ్చినకార్యసరణిసరసతచరితా. 79
- ఉ. భీష్మగౌతమసానకుండు వేదవిద్భూఁడు సాధితేదవి
ద్యాతృడతీకంస్పృతి యహంకృతిదూరుండు నిర్మలాత్ముఁడక

ధాతృనిభుండుఁ గశ్యపవిధాతృనుతాత్మభవుండు నీకుఁబా

మాత్మఁడు ఋశ్యశృంగుఁ డనమానుఁడు మానవంశవీపకా.

80

క. ఆతనిఁ గొనిపోవుటకై, యేతెంచితి నమ్మహాత్ము నెలమి దారా

నీవుతనిఁగా మత్స్వరమున, కాతతగుణ పనుపు మిది ప్రియం బగు నాకుఁ.

81

చ. అనవుఁడు సంతసించి తనఁబల్లనిఁ గన్గొని భక్తిఁ దద్విధం

బు నుడివి యాతఁ డియ్యకొన భూవరుఁ డంతయు సన్నతంప న

య్యవఘుని ఋశ్యశృంగుని నిరంతరవృ సమాద్భిభూమిపం

కనిరసనాగ్ర మంచె ననఁగా నతఁ డంచె జగద్ధితంబుగఁ.

82

క. శాంతాత్మ ఋశ్యశృంగుని, శాంతాసహితముగఁ దెచ్చి జననాయకుఁ డా

శాంతాపూరితయతుఁడు ని, శాంతము సొత్తించె సకలజనములు వొగడఁ.

83

గీ. శాంత నంతఃపురమునకు సంతసమున, ననుప నమ్మనిపత్ని కయ్యధిపపత్ని

లెరుగు సని మొక్కి యయ్యచు కిష్టమెనఁగ, భక్తిసేయంగ నుండె నప్పరమసాధి.

వ. దశరథుండును ఋశ్యశృంగసందర్శనసంభాషణంబుల సంభావితు డై యుండ.

85

ఉ. చాల ముదంబు సేసెను విశాలరసాలకిసాలలోలపై

కాలము వల్లరీస్థుచుధుపాభిభ రాసమితోల్లసల్లతా

జాలము సౌఖ్యమూల మురుసౌరభసంయుతమందమందవా

తూలము బ్రాసుకూలము నుతుట్టానుమాధవకాల మంతటకఁ.

85

సీ. మాధవురాకకు మానితామోద యై, నవవనలక్ష్మీ జీర్ణచ్ఛదములు

తగ వని నూత్న చ్ఛదము లోలి ధరియించి, హస్తము లానఁచి రమ్యశయఁ బిల్చు

చున్నదో యన నుగంధోద్భాసి యై పండు, టాకు లూడిచి తలిరాకు లెలమిఁ

దనరఁ బికాభిబృందంబు లందందయా,నందంబు నొంది ధ్యానములు సేయ

గీ. నొనరె మఱియునుఁ దత్సంగ భుననుభునున, నొదవుపుల్గులచాలునా నొప్పుమీతె

నమలనిజరు దివిజితనీహరకేధ,తారకము లగునభినవకోరకములు.

87

గీ. శ్యావు యల్పతరుస్కంధసాక్రమణము, గాదనుచు వేడ్క భునతరుస్కంధ మెంచు

ననఁగ నల్పతరుస్కంధసాక్రమణము, గాదనుచు శ్యావుమున తరుస్కంధ మూసె.

క. కమ్మనితెమ్మెరలుం జూం, జామ్మనుతుమ్మెడలు స్ఫుటవిశుద్ధతరచునో

జ్ఞమ్ము లగునుమమ్ములు గడు, నెమ్మెలు గులుకఁగ వసంత మిమ్మెయిఁ దనరకఁ.

90

వ. దశరథుండు ఋష్యశృంగున కిట్లనియె.

ఉ. ఆయితక్తి రికాలి ముదమార వసంతము డాసియొప్పె య

జ్ఞానుతనంబున న్నకల మాయితచయ్యో మనీంద్రు లెల్లకి

- స్వామ్యుతసంఖ్యలై కడ రయంబున వచ్చిరి రాజకోటి నే
నాయుత మై క్రతూత్సవఘనంబుఁ గనం బురినిండె గావునక. 91
- క. నాయజ్ఞము నెఱవేర్చుము, నాయజ్ఞాసము సహించి నలువొందుదయక
స్వామ్యజ్ఞ మునీశ్వర ప్రభు, నాయజ్ఞామాత్యులెల్ల నవహితబుద్ధిక. 92
- క. నీపంపు నీసి మెలఁగఁగ, నేపార వసిష్ఠమునియొనీరలుఁ దగువు
త్రాపాదనమాయమేధ, బ్యాపారముఁ గు మెలఁగవలయు నటంచుక. 93
- క. మునిపతి వసిష్ఠ గుణధా, మునిపతితేంద్రియవికారముఖరుచిజితసో
ముని పతితాదితపఃకా, ముని పతి యిట్లునుచుఁ బలికె మోదమెల్లన్. 94
- ఉ. మేధ్యముగాఁగ నన్నుచాయమేధ మొనఁగఁగ బంచి కాత్రవా
సాధ్యుల సంతతప్రణుతసాధ్యులఁ బుత్రుల నిద్దనద్దడా
రాధ్యులఁ గాంచునట్లుగ వరంబుఁ గరంబు నొసంగుమంచు సా
న్నిధ్యమునందు వేడుధరణీపతిఁ గాంచి వసిష్ఠఁ బాద్యుతిక. 95
- క. కాకుత్ స్థాస్వయదీపక, నీకింతవిచార మేల నేఁగలుఁగఁగ ను
ష్ణోకులఁ బుత్రులఁ బడసెను, ప్రాకటసరయూనదీవరతటంబునకుక. 96
- క. విను నీవు నీదుభార్యల, జననాయక మంత్రిపారజానపదుల న
జ్ఞుల మునుల విపులఁ దోడ్కొనిచను మేముశ్యశృంగు గొని యేతెంతుక. 97
- చ. అని పలుకుటయు. 98
- గీ. రహి శీలీమఖచక్రవిభ్రాజితంబు, నై సమశ్యాదగుల్మసమావృతంబు
నై హరిన్మృరితంబు నై యలరుచుండిన సరయూవాహినిం జేరి నరవిభుండు. 99
- చ. విబుధపరీవృతుం డై మహేంద్రవిధవంబున విశిష్టగుణగరిష్ఠుం డగువసిష్ఠుండును,
మంగళగుణానుమంగుం డగు ఋశ్యశృంగుండును, హర్ష లగుమహర్షులును, దపో
నూను లగుమానులును, మహానుభావు లగుమహీదేవులును, సర్వజ్ఞు లగుదైవజ్ఞులును,
సారు లగుపౌరులును, జ్ఞానవిదు లగుజానపదులును, నిర్వృతిరాజ్యతంత్రు లగు
సుమంత్రాదిమంత్రులును, శాంత లగుపుణ్యకాంతలును, సువ్రతైకయత్ను లగుధర్మ
పత్నులును, వినయనిధు లగువందిమాగధులును, శృంగారాధార లగువారనారులుం
దోడరా ననురూపరూపయూపప్రపాసుందరంబును, స్పష్టాష్టపదేష్టి కావిరచితకేదికా
కుండమండితంబును, ప్రసిద్ధక్రతూత్సవాలోక వాగత చాతుర్వర్ణత త్తరుచితని కాయ్య
నికాయకాయమానసమావృతంబును, కుంభావనోహరంబును, ధనధాన్యకాలితండుల
ఘృతతైలగుడనూపకాకత్పణకావృజలప్రభృతవస్తుప్రకృతంబును, విమలసరయూక
మలానుకూలకూలలతాసాలజాలనూనసుగంధవహగంధవానాసుప్రవేశంబును, దక్షి

జానీతఘనాపీననైచిక్షీమణీగణసంభరితంబును నై విచిత్రంబు లగుధవిత్రంబులును,
పవిత్రంబు లగుసువర్ణ పాత్రంబులును, నవంబు లగుస్పృక్కువంబులును, మంజుశోల్పణ
రత్న కంబళపుంజంబులును, మణియుం దక్కినవివిధోపకరణంబులునుం గలిగి యొప్పు
నభివసవనభవనంబుల్రబవేకించి ధర్మవత్సీ సహితుం డై.

100

గీ. శుభముచూర్తంబునను వసిష్ఠుండును ఋశ్యశృంగుండును మునివరులను సెలవొసంగ
నగ్నిముఖు లగ్నిముఖునునలర నప్పు, డగ్నిముఖమొనరించె గ్రత్యాదియందు.

చ. తదనంతరంబున.

102

శా. ధాయ్యార్థి తబాతవేదహితమధ్యప్రస్థితాపూతసా

న్నాయ్యప్రాహుతినిర్గుత్ప్రబలనానావర్ణ ధూమాధ్రసా

హాయ్యంబొప్పశతక్రతుండుగ్రతుభాగార్థంబు రా దక్షిణా

నాయ్యద్యగ్నులయాజ్ఞికోత్తములు ఛందోజ్ఞుల్రవగ్నాదులె.

103

గీ. సముచితంబుగ వేల్చ నశ్యముఖలసదు, సాకృతశతమన మొప్పవసాప్రహోమ

విధుల నిండాదు లైసదివిజవరలంక, దృష్టియొనరించె నజ్జగతీవిధుండు.

104

సీ. ఈశ్రమంబునను సర్వక్రియాసంపూర్ణ, మై వివిధాన్న పానాదితర్పి

తాఖిలలోక మై యగవద్యదక్షిణాభూయ మై వృతసపాధూయ మై వ

రం బయి విఘ్నదురం బయి ఖచరభావ్యం బయి ద్వివదసన్యాంబు నై స

భాసరాష్టోద మై బహుళసంస్తావపూతం బయి పాపకాదంబిన్ప్ర

గీ. భంజనం బయి వాద్యసంభరిత మై ధ, రామరాశీర్ని నాదవీణానుకూల

నాదపుణ్యాంగనాగాననాదఘ్నా, మాన మై యశ్యమేధ మనూన మయినః

105

చ. పుడమివిధుండుఁ దాపనవిధుండు ఏభాండమనాత్మజు న్నుతిం

పుడు నతిహర్షం డై కరుణఁ బుత్రక కామవరేష్టి సేయ న

ప్పుడ మితభాషి తన్మని ప్రభూతహితాహుతు లొప్ప వేల్చన

ప్పుడమిజనంబులెల్లఁ గడుఁబొంగి కనంగొనుచుండ సర్వధిక్.

106

మంగళమహాశ్రీవృత్తము.

అసమయమందుఁ గమలాసయని గన్గొనఁగ నాసవపురస్కరముగా సం

త్రాసు లగుచుం ద్రిదివవాసు లొగిడాసి నతిచేసిన దయామయుండు నావా

ణీసతినిఁ గూడి కరహాసము ముఖంబున వికాసమమర స్ఫురతతోను

ల్లాసమొదనం గరుణచేసి పలుకు న్నెతలఁబాసి ముదమందుచు వినంగన్.

107

క. ఈశదత్త మిరువచ్చిన, యీకార్యముఁ దీర్ప దక్షుం డీక్షితి నరయ

నైవమంతప్రరాధీశుండు, నైవమండు గాక యొరులనలఁతులె యనుచున్.

108

- గీ. వారిం దోడ్కొని యప్పు డేవారితముగ, వారిజభవుండు పూర్వదేవారి యుండు
వారినిధి గాంచి యచట దేవారిహతుస, వారిహితుఁ గాంచి పొగడె నవారిగాఁగ 109
- సీ. అమృతసంకర్షణ జాదినామోత్కర్షణ, పాలితామృతతర్షణ పరమహర్ష
భక్తనేత్రోద్ధర్షణ బహుసద్గుణాకర్షణ, యమిత్రుకర్షణ సమాసశీర్ష
నుజసనిరామర్షణ కుజసభరాధర్షణ, దానవసాచర్షణ మానతాగ్న
వరకృపామృతతర్షణ వాహనవిహగర్షణ, భక్తునాథుమర్షణ సంభరితవర్ష
గీ. యాజ్ఞపుష్పిశిరపుష్పి కామకర్షణ, సంతతానందయోగి సత్సన్నికర్షణ
కరుణ మామౌఱి వినిపొమ్మ పరమపురుష, యధికతరదుఃఖరాశీసమాపకర్షణ. 110
- క. లోకంబులు గలిగింపను, లోకంబులు మరుప సర్వలోకంబులు వే
నేకార్థంబు నేయఁగ, నీక చనుం గమలవాభ నిరుపమశోభా. 111
- క. లోకాధారండ వఖిల, లోకాతీతుండ వార్యలోకహితదయా
లోకుండవు నసమానా, లోకుండవు సోమలోకలోచననేత్రా. 112
- క. అభివుండ వైయుండియు దుష్టభయంకరరాక్షసప్రళయనంబున కై
ప్రభవించెద వొక్కొకతటి, శుభచరితుల యుండ భక్తనులభుండ వగుటకా. 113
- చ. అసఘ త్వచీయదర్శకులయత్వవిహీనత శత్రులై జయుం
డును విజయుండు లోకము గడుం భయమందఁగ వైత్యులై జనిం
చినను వరాహరూపమునఁ జెన్నవహించి హిరణ్యనేత్రునిం
దునిమి నృసింహవిస్ఫురణఁ గ్రుందితి వగ్రజు హేమభోజనుకా. 114
- క. ఆదనబాధము లఖిలన, రాదులు ఘటకర్ణ రావణాహ్లా యములచే
మేదిని జనించి దిప్పలాదుల భరించుచుండి రతిబలు లగుటన్. 115
- సీ. నిమిషనుస్థితి లేదు నిర్జరవరులకు, నఖిలదిక్కుతులు నిరాశులైరి
పాతాళమునకు నై పాటిరి భుజగులు, గిన్నెరు ల్గుచాల డాగిరిభయమున
గ్రహములు నిర్వక్రగతిఁ దనర్చుటలేదు, సాధ్యుల కధికవిచార మయ్యె
బ్రాహ్మణోత్తములకు రాగహీనత ఘనతరల కాకులపాటు పరిభవితై
- గీ. వరమఖంబులు కడు దుర్లభంబు లయ్యె, మురుల గర్వసమృద్ధి నిర్మామయ్యె
ఖచరకాంతాక్రమణమహోత్కంఠుఁడై, పత్తికంఠుఁడు నేయు సుప్రదదమున.
- క. హేమనగళరాసనునగ, మేమనఁ గల దతఁడు లీలనెత్తివో నిం
కేమనఁగ నెంత నిలిచెద, మేమనఁగలమే సురారిమిఁడికి జనినన్. 117
- క. రావణు సమస్త లోకవి, రావణుఁ బరిమార్చి చెచ్చెరం దదనుజునిం
గావర మారించి మముం, గావ రమాధీశ నీవ కలదనియటకుకా. 118

- న. చనుదెంచినవార మని పలికి వెండియు. 119
- క. భవదారితనామ మనో, భవదాహక మిత్రహిత విభవదాయక ధీ
భవదాలోకము కుంతీ, భవదాశరలోక మగు నభవదాంతమతా. 120
- క. అని కమలాసనముఖులు, వినుతింపఁగ సంతసించి విశ్వమయఁడు చ
య్యనఁ బ్రత్యక్షం బయ్యె, స్వనజోదరుఁ డెపుడు భక్తవత్సలుఁడు గదా. 121
- సీ. కాదంబిసీసముద్గమము లై చంచల, త్వంబు నొందనితటి త్తండమొక్కొ
శ్వేతపోషకకళాశృంగారయుగపత్రప్రదీప్యత్సహస్రేందుదీప్త లొక్కొ
యవనీభరవహశేషద్యశేషవిశేష, ఫణిఫణామణిఘృణీప్రచయ మొక్కొ
యత్యయ ద్వాదశాదిత్యసంస్తుత్య ఘనాత్యంతరుచిరతీవ్రాంకు లొక్కొ
- గీ. యనఁగ జూడులు మిఱుమిట్లు గొనఁగఁ జల్లఁ, దనముమీఱఁగ నధికచిత్రంబు గాన
సహనదుస్సహముగ నొప్పు మహితదేహ, కాంతు లెల్లెడఁ బర్వ సాక్షాత్కరింప. 122
- క. గతురాననుండు నిజఘన, చతురాననములను విష్ణు జనవర్ధిష్ఠుఁ
జతురాగమములఁ బొగడెను, జతురత యొప్పుగ సంతసము నిండారక. 123
- గీ. అపుడు తద్వివృత్యూరి తేజోవలోక, నంబు సేయఁగ నధికముదంబు గదుర
నలశతక్రతుఁ డురుసహస్రాత్మఁ డయ్యె, నమరిమరులెల్ల ననిమిషు లైరి మీఱి. 124
- సీ. అశ్వమేధశతఫలావాప్తిగోత్రభే, దికి సర్వభక్షనునకు కుచిత్వ
మరుదండధరునకుఁ గురుధర్మదేవత్వ, మలరాక్షసునకుఁ బుణ్యజనఘనత
జడపతికిఁ బ్రచేతనత్వంబు లోకప్రభంజనునకుఁ జగత్ప్రాణమహిమ
సరవాహనునకు ధనదమహాభిఖ్యయు, సర్వజ్ఞతనుధర్మకాత్రవునకుఁ
- గీ. దనదు తేజోమయాత్మ దశకనముకలనఁ, గలఁగఁ జేయుచు నందఱఁ గలయఁ జూచి
మేఘగుంభీరములంను నమోఘములంను, మధురములు నైన వాక్కుల మధుహరుండు. 125
- ఉ. భానుకులాగ్రగణ్యుఁ డగుప జ్జిరథాత్మసతీత్రయంబునం
దేనుజతుర్వరాకృతుల నెంతయు వేడ్క జనించి రావణు
హ్మానమదాలిలేకములు మాన్చి యమాత్యసహోదరా ప్రసం
తానము మున్నుగా యమపదంబున కంపెదఁ జింత యేటికిక. 126
- క. మీవలని యనుగ్రహమున, మీవలనికి వచ్చితి నిటమీఁద నరుడనై
మీవలసినటుల మెలఁగెద, రావణు మాత్రములు మీకు రావణు బాధల్. 127
- అ. అఱిని పరము లడుగు నప్పుడు సరవాస, రాలిఁ జావకుండ నడుగఁ దలఁడు
గాన సేను మర్త్యయోని జనించెదఁ, బుడమిఁ బ్లవగులగుమఁ బుట్టుఁడీరు. 128
- న. అని యానతి యొనఁగి. 129

- క. రోహిత నిధిశయసుండు పటు, రోహిత కరమహితదీ పిరుచిరుండు సురపా
రోహిత కోటిధివండు దా, రోహిత ఖగనాథుడై తిరోహితుడైనక. 129
- క. వనజజుండు బాంబవంతుని, సునయులు హరిహరులు వాలిసుగ్రీవుల న
శ్వీనులలమైందద్వివిదుల, ఘనభల్లుక కీశపతులఁ గలిగించివోగిన్. 130
- క. అనలాక్షు నంశమున నం, జనయనుసాధ్వీమతల్లి నద్గర్భపయో
ద్ధినిదగఁ గపికులచంద్రుండు, హనుమంతుండుదయమయ్యె హరిదయ మతీయుక. 131
- క. తమతమ యంశంబుల ను, తమతముల వలీయులునదలుచుగసురస
త్తము లిలఁ గలిగించిరి చి, త్తము లానందింప దైత్యదర్శయ్యతులక. 132
- వ. ఇట్లు గలిగించిన దేవాంశసంభూతు లగు నాష్టవంగమపుంగవులు. 133
- ఉ. కొందఱు నీలుని స్తులుని గొందఱు గొందఱు మిత్రసంభవుం
గొందఱు గంధమాదనుని గొందఱు మైందుని గొందఱు అంగదుం
గొందఱు కేసరిం గజుని గొందఱు గొందఱు వాయుపుత్రుని
యందఱు నింద్రనందను నహర్నిశముం గొలువం దనర్చుచుక. 134
- ఆ. పర్వతంబులెత్తి బంతులాడుచు గండ, శిల నుగ్గుగాఁగ జేజఱుచు
ధరణి క్రక్కదలఁగ దాటుచు నుండిరి, ఋశ్యమూకముఖిరీంద్రములను. 135
- క. అంతక మున్నక్కడ సుర, లెంతయు సంతసీల దశరథేశ్వరుఁ డభిలా
శాంతవ్యాపితధూమా, త్యంతమనోహరసు తేష్టి యమరించు నెడక. 136
- తే. యజ్ఞకుండంబునిధి ఋగ్యజాంగమాధ, వానశాసనమున విబుధాధిపుండు
మంత్రమంధనగంబుచే మధనవిధియొనర్ప నమృతంబు దెచ్చు ధన్వంతరి యన. 137
- ఉ. ఆయత యజ్ఞకుండ మహితాంతరము న్నెస్స నిర్గమించి శో
భాయత దివ్యమూర్తి రఘువంశసుదీపకుమారసంభవో
పాయసపాయసుండయి నృపాలకృతాహుతిసద్విధానవి
స్పాయదనగ్రహంబున విభావసుఁ డాత్తనిజస్వరూపుడై. 138
- క. ఆక్షణమునఁ దనకుంబ్ర, త్యక్షంబయ్యె ననదివ్యుడగు నొకపురుషుం
డక్షిణ ప్రభనొప్పఁ బ్రదక్షిణ మొనరించె విభుండు దయతాయుతుడై. 139
- వ. ఇట్లు. 140
- చ. తనకుఁ బ్రదక్షిణించి యుచితంబగు భక్తి నమస్కరించి యు
న్న నరరేణ్యుఁ గాంచి మహినాథ తనూజులు నీకు నల్యుర
త్యనుపమమూర్తు లిద్దఱు లర్కకులగ్రాణు లుద్భవించు రీ
ఘనతరపాయసంబుఁ గులకాంతలకు న్మృగవంగ నిచ్చినక. 141

- క. అనిచెప్పి మనోరథసిద్ధి నొసంగి కథాగింపుకు దివ్యపురుషుఁ డొ
య్యనఁ దత్పాదునపాత్రము, దినకరగోత్రుక కౌసగి యవ్యశ్శుండైక. 142
- క. పరమాత్మస్య యుత మహీ, పరమాత్మనైవమృదు పత్తిగ్రథంతు ద
త్సరమాన్న పాత్రఁ జేకొని, పరమాహ్లాదమున నత్రుడ పట్టణమునకుఁ. 143
- సీ. చతురదంబి యపామయసము రెండుభాగము, ల్లానించి యొక్కభాగంబుఁ బెద్ద
భార్యకు రెండవభాగంబు రెండవభార్య కౌసగి భూభర్త పిదపఁ
గౌనల్యపాలినగంబును గైకభాగంబున సగము రాగంబు మీఱఁ
దెచ్చి సుమిత్ర కందిచ్చె భాగములు నా, ల్లింటిలో రెండు క్రాల్పాటిచిన్న
ఆ. భార్య కయ్యెఁ గడవ భాగద్వయము భా, ర్యాద్వయమున కయ్యె నధిక మైన
ప్రేమ పతికిఁ జిన్న మెండ్లాము నందును, దల్లికిఁ గడగొట్టుతనమునందు. 144
- మ. పరమాన్నానుభవంబున నృతులకుఁ భావింపఁగా వృద్ధి గాం
చె రహి గోయ్యలు నాస్యపాడిమయులుక శృంగారవజ్జోజభూ
ధరు ల్లిట్లు మి లావులింక లఱుపధ్యులు ల్లిరుంబు ల్లిశే
మమ ల్లిట్లు గ మదమ మ్యె నడలు న్నమృతమనా పేక్షలుక. 145
- క. కటివచకచభాలము, బటుతర మగుదున్న గర్భభారంబులతో
స్ఫుటభార సురుచిరమహో, త్కటరత్నాభరణగణము గడుభరమయ్యెన్. 146
- గీ. అధికమధుపానమ త్రత నబ్జవాంఛ, భ్రమరకంబులు చక్రివాకముల మీఁద
నాగ్రెనఁ గాంతలకు లి ప్రవరకుచాగ్ర, నీలిమ దనర్చె నత్తొలియాలనేళ. 147
- సీ. ప్రియపు త్తదర్శన స్పృహమించె నృపతికి, గంబుకంఠులకు శ్రమంబు మించె
నాఱనికుతుకంబు మీఱునరేంద్రున, కంబుజాస్యలకు నూఁగారు మీఱు
బటుతరంబుగ మేను పొటకరించెమహీవి, భున కంగనలవళు ల్పొటకరించె
దెలిసవృత్తి మొలకలెత్తె నిలాపతికిఁ జంద్రముఖులకుఁ దెలిదాలు మొలకలెత్తె
గీ. మానిన త్తమవిహితమహార కామ, సప్తశంతుప్రభవ పురుషప్రవరస
మాత్తమాధుగ్యపామసాహారకలన, బ్రాకటంబగు దౌహృదక్రీకతమున. 148
- ఆ. సకల జనులకుఁ బరమహద్గంబు నిండ, దేవతాస్తుతి రమయల దివము నిండఁ
గలితజీవితకాలం బరులకు నిండ, నెలఁతలకు నంతఁ బండెండు నెలలు నిండ. 149
- మ. మధుమాసాగతశుద్ధశుద్ధనవమీమధ్యాహ్న కాలంబునక
బుధవారాదితితారఁ గర్కటకసత్పుణ్యోరులగ్నంబున

న్యధుడేవేజ్ఞులుగూడఁగా విధియుఖు లేవడంబ్రకంపింపఁ జ
క్రధరాధంబగు నొక్కపుత్రుఁ గనియెం గొసల్య పాఫల్యయై.

153

సీ. ఘనతరు ల్గుచునోవికాసతఁ జెన్నొంద, భువనము ల్లభ్యమంబుల దొఱంగ
విపులధన్యు లభివృద్ధికోందఁగఁ గళొన్నూర్తి సంతసము విబుధుల కొదవ
సహృద్దసహితరాజప్రవర్తనముఁగా, ద్విజకులం బురుఫలా ప్తిని రహింపఁ
గువలయామోదంబు గుమ్మరింపఁగఁ బుణ్యజనభాతమునకు వర్ధనము గాఁగఁ

గీ. బర్వదినకార్యరేనాథగర్వనిర్వ, పణముఖుండు ధర్మశ్రీసుపర్వమగు

పర్వనుముఖుండు లోచనపర్వయశము, పర్వ నృపునగ్రసతికి సంప్రభవ మయ్యె. 151

గీ. విబుధహర్షంబుఁ గువలయవికసనంబు, పుణ్యసుచకోరలోచనాపూర్ణసంత

సప్రవృద్ధియుఁ బటుతమశ్యాంతి యయ్యె, నవఘటతి రామచంద్రుని జననవేళ. 152

క. గ్రహబాధ లాతనియును, గ్రహమాత్రంబుననపాయుఁ గలవనెడినుని

గ్రహజన్మలగ్న మహిత, గ్రహలగ్నము వింత గాదు రహినుహింపక. 153

క. సంతాన మధిపుఁ డొందఁగ, సంతానము గురిసె విరులసంతానంబు

ల్యంతలు దొఱఁగి రమయ లాంతలు లేకుండ సారవత్సాన్యత్మకులై. 154

క. అగ్రసతీమణివలన ని, జాగ్రసుతోత్పత్తి విని నృపాగ్రణి గడుఁ బ్ర

త్యగ్రాగ్రహారయులనుది, గగ్రగ్రహణయశుఁడై ద్విజావలి కొసఁగక. 155

సీ. విమలహానిహృదబృహత్తి, సూతికాగృహవృత్తి మనయున కెక్కఁబోలు

వభవాభ్యభిష్టుతుం డైయొప్పుప్రభునకుఁ, బుట్టువు వై నిచ్చ వృద్ధిబోలు

దుగ్ధాభి నోలాడుదొరకుఁ గొసల్యాకు, చోరుదుగ్ధాపేక్ష యొదవఁబోలు

శారదుమహాతీస్వనము మెచ్చమేటి కం, గవలజోలలభ్రమ గలుఁగఁబోలు

గీ. శేషుడైఁబండుఁట్టి విశేషమతికిఁ, దూలతల్పంబు లధికమై తోఁపఁబోలు
ననఁగ నిందీవరశ్యాముఁ డఘటిరాముఁ, డమితగుణధాముఁ డుద్దాముఁ డవతరింకె.

క దశదిగ్వికదముగ విప్రదశ దిగ్విభులెల్లఁ బాయుఁ దగుమీనమునం

దశమీగురువారమునకై, దశరథుసతి కైక గనియె దనయున్నవయుక. 157

మ. కవివారోరగతారఁ గర్కటకలగ్నసాకపై కాదశిం

గవివారాభిమతు లైలంగ జగదేకశ్లోకవిఖ్యాతులక

సునివేశాత్ముల నిర్వరం గనియె నట్లుదోయచారిత్ర బాం

ధవసంతోత్ర సుమిత్ర మిత్రజనబృందం బాత్మ హర్షింపఁగక.

158

క. ఇట్లు.

౧

159

- క. నలుగురురూపకకాఢ్యులు, నలుగురునుతు లుద్భవించు నలువుగ విరివా
నలు గురియన్వేల్చుంజూ, నలు గురుతరవాట్యముల నొనర్చిరి మింటన్. 160
- క. పాపంబులు భక్తమన, స్తాపంబులుఁ బాపనోపు తద్బాలరస
ద్రూపంబులు పురుటిండ్లకు, దీపంబులు గాఁ జెలంగె దీపితభంగిణ్. 161
- క. పురుషోత్తము లగుపుత్రులఁ, బురుషార్థచతుష్టయంబుఁ బోలెం గని కా
పురుషామిత్రజనమదం, బురుషాసహితముగ నృపుఁడు బ్రుంగుడువతీచెక్. 162
- వ. తదనంతరంబున. 163
- సీ. పుణ్యాహవాచనపూర్వకజాతక, ర్మానంతరంబున మానవేంద్రుఁ
డతిభక్తిఁ గులగురుం డగునస్థిమం గాంచి, నతుఁ డయినుతులకు నామకరణ
మొనరింపుఁ డనుడు నయోగిముఖ్యుండుఁ గో, సలరాజకన్య కాసత్పుతులకుఁ
నైకపుత్రులకు మాగధరాజపుత్రు కా, పుత్రులకును గ్రమంబున నొనర్చె
గీ. రాముఁ డని రాముఁడనుచు భరతుఁడుగాన, భరతుఁ డనితత్కలుఁడుగానఁ బరఁగలత్క
ణుండటంచును శత్రుఘ్నుఁ డొందుగాన, చుహిమశత్రుఘ్నుఁడనుచు నామంబులపును.
చ. క్రమమున నాద్యపక్షమిహి కాకిరణోరుకళోపమానులై
నునువిశిఖావరీణపటునుందరులై వినుతాంబుజాసనా
ద్యమరులు నై నశేష్యుండు కంబలు సంతస మంద మిత్రగో
త్రము వెలుంగంగ రాట్సుతులు తద్దయు నొప్పిరి నాఁడునాఁటికిణ్. 165
- గీ. తల్లిదండ్రుల సంతోషవల్లిప్రాఁకఁ, బ్రాఁకనేర్చిరి చిలుకలపలుకు లెలమిఁ
బలుక నేర్చిరి ధర్మము ల్పబలినడువ, నడువనేర్చిరి వెడవెడనడక లభ్యుడు. 166
- వ. కని మోదించిరి తల్లిదండ్రులు జగత్కళ్యాణచారితుల
న్వనకాతాయతనేత్రుల నిర్మల శోభాగాత్రులం పారలలో
చననీరేరుమామిత్రుల నృధురభాషాచితుల స్మితకా
నననచ్చైత్రులఁ గూఢజతులను నానాస్తోత్రులం బుత్రులక్. 167
- వ. అని మనోల్లాసంబుగా నుపన్యసించి. 168
- క. భండసరపుఖండన ఖల, దండన గుణమండనానితాంలేప్రణతా
ఖండల మణికుండల భూ, మండలధర విధుది నేకమండల నేత్రా. 169
- కా. జంభారాత్యభియాతిఖండనపటిష్ఠప్రోల్లస త్ఖడ్గో
స్తంభాభిష్టతభూరిభూరిమణిద్వబ్ధప్రస్ఫుటోద్దామ దా
మాంభోధ్యాత్మ భవాసమాత్రత సువక్షా దీనరక్షాంచితా
రంభాదంభమహాభిలాష. జగదారాధ్యాంఘ్రిపద్మద్వయా. 170

లయగ్రాహి.

సారఘనసారసువిసారసుమవారపటుహీరవరక్షీరధృతసీరసితతారో
దారఘనపారదపటీరహితశారదనిశారమణశారదశరీరమృదుముక్తా
హీరమధుపూరగురవారణసమీరణమమారవరహీరవరహీరవిలసద్దీం
దీరఘనతారకతుషారకలికారమణకైరవమహారగపచారుతరక్షీరీ.

గద్యము. ఇది శ్రీనారాయణనామసమస్తాభ్యుదయనామము భూమిభార్య
వినయ రామనార్యతనయ పండితసేవాసముచ్చయ శ్రీతపస్వి
లచ్చయప్రణీతం బైన దాశరథివిలాసం బనుమహాప్రబం
ధంబునందుఁ బ్రథమాశ్వాసము.

శుభమస్తు.

అ వి ఘ్న మ స్తు.

శ్రీశారదాంబాయైనమోనమః.

దా శ ర థి వి లా స ము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

రువదన వర, రామాజనమదన కుందరదన కిపుమహా

రుకదన రుచిరసువ, ర్థామేయచ్చదన వేంకటాచలసదనా.

సంతరకథావిధానంబు భగవంతుండగు నల్మీకోద్భవుం డీట్లుని చెప్పం

2

ల కానంద మధిక మగుచుండ రాజతనయులు ప్రో

లైయు, తమవృత్తము పొరులకు మదం బొసరింపక.

3

లు మనోభిరామలీల, భరతశత్రుఘ్ను లురుకుభభరితలీల

జక్కవకవల త్రేడు, వేలుపులకూడుఁ గూడు నవ్విధము గాఁగ.

4

నసిమి నొద్ద ననుజాన్వీతంబుగా నెంతయు

మొనర్చి రాముఁడు మహావేదేధవేదాంగము

ని యట్లు నేర్చి పతియ న్విరుండు ప్రోద్బద్ధు

గుఁ డయ్యె భీతి నమితోర్వీశాయకు ల్లందఁగఁ.

5

వీరకఁ దురంగంబుల నెక్కి రణంబొనర్చుట

క పొరుట లిలాస్థితి జన్యము సేయుట లృతాం

క గాండపటుకాండపరంపరజూపుట ల్వరాం

క రాముఁ డధికంబుగ నేర్చె సహోదరాత్తుఁ డై.

6

7

గ్గండితబృం, దారకులం దుష్టజనవిదారకుల మహా

విశేషుల, దారకరాజనిభముఖుల దారకనఖులన్.

8

గఁడు పుత్రరత్నములకుం గ శ్యాణము లేయఁ జ

న్య సుకన్యల న్నెదకుచో గాధేయఁ డాపర్షణో

- కనిరాకన్నలుఁ డేగుదెంచుటయు వేగంబొప్పు నహ్మాని రా
కనివాధీకున కేగ్గురించిరి భటుల్ గాతూహలాపేతు లై. 9
- క. భటులిటు లెఱిగించిన ను, దృఢుఁ సంతోషమున నెదురు పఱతెంచి కుభా
ర్థులు లెనఁగఁ దోడితెచ్చెక, భటునిక్రియ నృపితవినయభయభక్తుం డై. 10
- వ. ఇవిధంబునం జి తేంద్రియామిత్రుండగు విశ్వామిత్రుం దోడితెచ్చి సుఖాసనంబున
నాసీనుం జేసి. 11
- క. మునికాశికుఁ డగుకాశిక, మునికర్ణమృదుఁ బాద్యమొసఁగి ముదమున రవిధా
ముని పాదశౌచవరజల, మునిజశిరంబున వహించి బుధులు నుతింపక. 12
- గీ. కాముము పవిత్రమయ్యెఁ ద్వదీయపూజ, నమున యుష్మత్పదాబ్జరజమున గృహము
నమితశోభనములకిర వయ్యె శిష్యులొడికిని మీకుఁ గుశలమే కుశికవంశ. 13
- క. ప్రాణతనుప్రాణధను, రాజకృపాణంబులును గృహపర యన్మ
ప్రాణపదస్త్రాణపదాక్షిణతలును నీయవియ కుశికవంశమణి. 14
- క. పొచ్చెంబుగ నాడుట గా, దచ్చెడవుగ నిచ్చెడ మీర లందఱుఁ బాడం
జచ్చుఁ జొరుమన్నఁ జొచ్చెద, వచ్చిన పని యానతీయవయ్య మహాత్మా. 15
- వ. అని యిట్లు ముక్తకన్యస్తనాస్తుండై యున్న దశరథునకు విశ్వామిత్రుం డిట్లనియె.
- క. సత్యాధారకులొత్తమ, సత్యసమాధారరాజ సత్మభాషా
సత్యాశ్రయచిత్తమహా, సత్యాంబిత రూపవిను దశరథవహీషా. 17
- చ. కుశలమతి న్యసుంధర రఘుక్షీతిపాలుని యట్టులన్నిరం
కుశగతి రక్షసల్పు దనఘండపు ధర్మమతిం ద్వివద్దజాం
కుశ యరుణాంకువంశ నృపకుంజర కావున మాకు సర్వముం
గుశలమయంచు సాధునుముఖుండు తపోమహితుండు వెండియున్. 18
- క. ద్రోహులు గాధాన్యోన్మత్త ములు సందేహులతి నిషిద్ధాసమిత్
ద్దేహులు ఖిలమారీచము, బాహులు చండతరదీర్ఘ బాహులు వెలుచక. 19
- చ. తివిరిమఖంబు నేయటకు దీక్షవహించితి నేని వాకు నీ
తివిడిచి యజ్ఞ వస్తుశతంబు లుమాలును రక్తవర్షము
ల్లివిని వసించి మించి పటుతీవ్రగతిం గురియించుచుందు ర
ద్వివిజవిరోధు లధ్వర ముదీర్ణతః బూర్ణము గాకయుండఁగన్. 20
- ఉ. వారిరుహోత్తమంశజవల్లభ వారిటు లెన్ని చేసిన
న్వారిశపించుటం దప మవశ్యము లోపము నొందుఁ గాన దే

వారివిభేదనక్రమము నాత్మఁ గడుందలపోసి సత్కృపా
వారిధి వైన నీకడకు వచ్చితి మెచ్చితి నీదుభ క్తికా.

21

బ. ఆపాపాత్ముల సంహరింపఁగ మదీయం బైనజన్మంబు నెం
తేపూర్ణంబుగ నిర్వహించి విలసత్కీర్తి బ్రతిష్ఠింపఁగా
నీపుత్రుఁడైన ధర్మరాముఁ బంపు మితఁ డానీరేజపత్నేక్షుణ్డుం
డీపుత్రుని స్మరుఁడై జనించె ఖలశిక్షేచ్ఛక ధరిత్రీశ్వరా.

22

ఉ. ఈతఁడు సర్వలోకగురుఁ డీతఁడు దానవలోకభీకరుం
డీతఁడు మాధవుఁడు మతి యీతఁడు మాధవభావభావితుం
డీతఁడు సర్వభూకహితుఁ డీతఁడు భూతలధారి గావునం
భీతి యొకింతయేల మహిభ్యస్త్యర పొందకు పంపు మింపునకా.

23

వ. అని పల్కి శ్రీరాము నుద్దేశించి.

24

గీ. తానవారితలీల నిద్దానవారి, దానవారిఁజంబుచందాన వారి
ముఖకమలములు నిజశిలీముఖకరకాతి, న్రచ్చుఁ గల్గొనఁజూతుఁడై వచ్చు మఱల.

గీ. అనుకు నవ్యాకృత బలు విషయగురుఁ డర్థగంధములఁ బడి న్నాద మాంతరంబునిండఁ
బ్రజ్జచెడె నవలగ్నంబు భగ్ను మయ్య, మేను ప్రానయ్యైఁ బ్రాణం బురీణమయ్యై.

క. ఉల్లము జల్లురునఁగ మో, మెల్లరు వెల్లదన మూన నింద్రసఖుఁడు భూ
వల్లభుఁ డల్లన నమ్ముని, తల్లజుఁ బల్లకు న్నవంబు దల్లడ పడఁగకా.

25

క. తిండి విను రాముఁ డెక్కడ, గండ్రలు రాక్షసులు వారిఁ దైకొనక కడుం
దీండించి నిలుచు తెక్కడ, వేండ్రు లీమాట లుడిగి విను నాపలుకుకా.

26

సీ. ముఖపద్మసౌరభోత్కృఖముఖిశశిలీ, ముఖనిముఖుండు రా ముండు గలవా
ముఖమునఁ బూర్వాగ్ని ముఖశిలీ ముఖపరాజ్యుఖుఁ డగు వారి దేవముఖమద్రవ
ముఖులు మణ్ముఖుఁ గూడి మొనరులేరామస్మృఖుల రాము దెస ను ముఖుఁడవు గమ్ము
ముఖినిఁ దనచతుస్కృపతి సాకాశ్రు, ముఖ మశేష్ఠగత దిజ్యుఖ మనీంద్ర

గీ. ముఖ్యదండబ్రహ్మసిద్ధిగోముఖ మటంచు, గరము ఖగరవంశశేఖరుండు దైత్య
ధనము ఖండితమగుడుఁ జిత్తము గలంగ, ముఖము దిగవైచే మానినయ్యుఖమునందు.

వ. ఇటులు సభోముఖుం డయి దశేంద్రియవృత్తులు మారి మాని యై
కిటకిటలాడి కొంతపడికి న్మోగమెత్తి నరేంద్రచంద్రుఁ డ
జ్జటిలునితోడ నిట్లనియె జానుగ నే నటు కేగుదెంచి ది
కటనుతక్కి రిన్నె ముఖముఁ గాచెద నేచెద వైత్యవర్గముకా.

30

- క. వేర్చిబలంబుల వేసమ, కూర్చికోని మహాత్మ్య మిమ్ముఁ గూర్చి ఖలవనిం
గార్చివేర్చుచుగిది బో, కార్చి సవనము నెఱవేర్చి యరుదెంతు ననక. 31
- క. మునిసింహుఁడు నృపమంజరుఁ, గనుఁగొని సటలునిగుండంగఁ గనలుగదుర ది
గ్గన గద్దియడ్గితుటికి, చననుదోగించి యద్దశరథునితోడక. 32
- మ. విన నర్హంబులుగానివాక్యముల నీవేళం బ్రకరించివా
వినవంశంబునఁ బుట్టి నూపుతవహోహీ నాంతరంగుండ వై
వినయంబు న్నయముక భయం బనయము నిద్ధస్థముం జేసి తి
వినవద్య ల్నినుబోలె బొంకఁగల వారే పాతకాభీతులై. 33
- క. జ్ఞానంబు విడిచి నూపుతహీనయ్యున కోర్చినాడ వింతియచాలుం
గానిమ్ము పోయినచ్చెదఁ, బోని మృనునంతలాన భూపతితోడక. 34
- చ. కడఁగి వసిష్ఠుఁ డిట్లనియెఁ గంజహితాన్వయ మానిపాదముల్
గడిగి విశేషభక్తి నొకగద్దియనుంచి మునీంద్రచంద్ర నీ
కడిగిన వెల్లనిత్తు నని యాయనఁ బల్కి కుమారుఁగోరనీ
కడఁగి నిజంబుఁ దప్పట మహత్త్వమె మెత్తురె దీనిమత్తముల్. 35
- ఉ. దాఁచ సమస్తవస్తువులుదాత్తత నిచ్చెద నంచుఁ బల్కియనుం
దాపసనాధవృత్తి యుచితంబై కుమారుఁ గుమారధీరుని
దాపసనాధు వెంట నుచితస్థితిఁ బంపు మితండు ధాత్రినాఁ
దాపసమాన్యఁ డీతనివిధం బెఱుఁగంగ నశక్య మేరికిక. 36
- క. ఈమనితజ్ఞానికి నుతు, నీ మని మనమంజి మేని యితఁ డల్లినవో
నీమనికిఁ జెల్లించునె, యాయునికిం బోతు గలరె పృథ్వీసాధా. 37
- మ. అని చెప్పినఁ ని. 38
- క. గురునిభుఁ డనిగురువాజ్ఞక, గురుతర మని శల భరించి గురుహృద్ మునక
గురుఁ డాడుచున్న తన నలుగురుపుత్తులఁ గాంచి కృపయిగురు వెట్టుంగక. 39
- క. బాలకుల నహితగజజం, బాలకుల వినీలనీలపరిహారోలం
బాలకులను గ్రసేయఁగ, బాలకచలముఖుల నపు కు బనుమట రుం దగక. 40
- ఉ. తజ్జగదీశునాజ్ఞ మదిత ల్ముదితాత్మకలై రయంబునం
గొజ్జఁగఁ తేటనీట నృపమంజరపుత్తులకుం గ్రమంబున
నృజ్జనమాచరించి వదనంబులఁ గస్తురిరేఖ లుంచుచుం
గజ్జలయించి రాట్సుకుల కన్నులఁ గన్నులపండువై చనక. 41

- సీ. అబ్జాస్యయొకతె శుభ్రాంశుకంబు లాసంగె, బుష్పంబు లొకతీవఃబోజి యొసంగె
నొకకైలకుచ బంగరుకటకంబు లాసంగె, గంధం బొకస్మరాశుగనిభ యొసంగె
ఘనవేణియొకతె ముక్తావళు లాసంగె భూ,కటియోర్పు రత్న కంకణము లాసంగె
నొకఘనసవతి యూర్ధ్వక లాసంగె రం,భోరువొకతె చంద్రహాసముల నొ
- గీ. సంగె నబ్జాలరకు సాంపెసంగుచుండ, నిట్లు గైసేయఁ దల్లుల కెలమి మొక్క
రాజహంసల గతులనా రాజహంతులు, రాజహంసల గతుల విరాజు లగుచు. 42
- సీ. తమమందహాసజ్యోత్సాన్ని పూర మచటిచంద్రోపలంబుల నీర మూరఁ జేయఁ
దమకచమేచకతమము భిత్తికల యు, తమహీరములను నీలములఁ జేయఁ
దమపదపల్లవోద్గమశోణ మచటఁగూర్చివకెంపులజిగితోఁ జెలిమి సేయఁ
దమవిలోకనసమధాధావశ్య మచటి గృహములకుఁ దగువితానముల సేయఁ
- గీ. దమతనూస్వర్ణరమలవిస్తార మచటి, సకలజనులకుఁ బరమహంసంబు సేయ
వచ్చి మొక్కిరి వృదుతనూపల్లవకును, దల్లులకు సద్గుణవతీచుత్తులకును. 43
- క. మొక్కిన దీవన లెసంగఁగ, నక్కొడుకుల నెత్తి ముద్దులాడుచు నెంతే
మక్కువఁ జాబుకము లంటుచు, గ్రమ్మన నారాజవర్మ కడ కనుచుటయున్.
- చ. నలు వగురీతి వచ్చి మునిసాధులకు స్వరలోకభర్తకు
న్నలుపురు మొక్కి నిల్చిన ఘనంబుగ దీవన లిచ్చి రంతన
న్నలుపురిలోన సగ్రజు ఘనాఘనరామునిరాముఁగాంచి య
న్నలువకుఁదుల్యుడు న్నియమినాథుడు నైనవసిష్ఠఁ డిట్లున్. 45
- చ. రవినిభ జాలమేల మన రాముసలక్ష్యుఁడేసి తాపన
ప్రవరుని పెంటఁబంపుము శుభంబగు నీకును నీదుసాత్మ్యసం
భవులకు నందుఁ బల్కుటయుఁ బార్థివుఁడు న్నుదమంది బాణతూ
ణవిహితబాణిహంసుల నొనర్చి తనర్చిన పుత్రమోహమున్. 46
- క. ఒక్కొంటసేపునకు దిగఁ, ద్రొక్కియతీశ్వరునిఁ గాంచి తోడ్కొని చనుమీ
చక్కనిబాలర నని భృతి, నెక్కొనఁ గా మతీయు నమ్మనీశ్వరు తోడెన్. 47
- క. కంటి బహుకాలమున కీ, గంటి నిమిషమంటివారికార్యాగము మీ
కంటె గృహపరు లెవ్వరు, కంటికిఁజెప్పవలె నుతులఁ గాపాడవలెన్. 48
- చ. అని చెప్పి యాక్షణంబున నాక్షోజీపతి యక్షీణక్షణంబునఁ గృతలక్షణంబున, సకల
కళావిచక్షణులున, గిల్చిపారజ్యాశుశుక్షణులున, క్షేప్రసంరక్షణులున, దుష్టజన
కక్షణులున, ధర్మాన్వీక్షణులున, వినతలక్షణులున, బద్ధపత్త్రేక్షణులున,

సమాచరితగురుప్రదక్షిణలును, లక్ష్మణులునగు రామలక్ష్మణుల సమర్పించుటయు
నవ్విత్యమిత్రుండు. 49

ఉ. ఆడెడు రామలక్ష్మణుల నాదరపూర్వము గాగఁ జూచి కొం
డాడెడు రాజుఁజూచి యిటులాడెడు భీతిని నేను వీరి గా
పాడెడువాడ నే ధరణినంతయు దుడఁకనొందకుండఁ గా
పాడెడువారు వీరు దునుమాడరె దుష్టుల న న్ని కృష్టులన్. 50

వ. అని యూహడిల్లం బలికి. 51

మ. వెనకయ్య న్నరజన్ముఁ గూడి మహిమ స్వేంచేయుశంభునవ్వలె
నైనకయ్యన్నయొక దమ్ముడుం గొలువఁగా వేంచేసె నహ్మని పా
వనభూతిర్లలితాంగముం ఘనజటాబంధం బుర న్నాకభూ
వనభూతాతనుమంబులొలిఁ గురియెన్ భావంబునం బొంగుచున్. 52

క. కామక్రోధరహితు లరి, భీములు ధర్మావనులుఁ గృపీటజ నేత్రు
ల్సృయనిఁ గెరలునుఖంబులతో మునిపతి వెంట దశరథునినుతు లరుగన్. 53

క. చల్లనిగాడువు గడు వెద, చల్ల నకటభూరుహముల సత్సానంబు
ల్లని సేనలగుచుఁ బై, జల్లని రాలంగ సంతసమునఁ బొదలుచున్. 54

మ. గణనాతీతలసద్గుణాగ్రణులు రంగత్కాంచి కాకింకిణీ
కృణవాసేచనకోరువిగ్రహులు లోకలోకధైర్య ల్బుధీ
జనదూరాయలు రామలక్ష్మణులు భాస్వద్వీక్షణు ల్సార్థయో
జనదూరంబు పయోజబాంధవునియోజ నిమించునహ్మనితోన్. 55

క. మది నానందించుచు నెమ్మది నీగతి నేగి ఘేనమహిమ న్నుగుచు
న్నదివోలెఁ జాలుచు సరయూ, నది గాంచిరి రామలక్ష్మణులమారు లటన్. 56

సీ. పిలుందులకెనయగు పృథువులినంబులు, వాలసామ్యమగు శైవాలములును
స్తనసద్వశంబులై చక్రవాకములు నే, త్రములకీడగు శకులములగములు
బాహులవంట్రి శోభనబిసంబులు భ్రమ, రకసద్వత్ములైన భ్రమరకములు
నాననశోభాసమానాంబుజంబులు, చెమ్మలరీతి భాసిల్లుతు క్తు

గీ. లమరుపొక్కిళ్ళ బోలిన యట్టిసుళ్ళు, వశులకెనయగు వీచి కావళులు గలిగి
తారీలీలాగమాసక్తవారిజాన, నారుచిరవోలె మిగులఁ దనర్చు దాని. 57

మ. సరయూశైవలీనిలలామఁగని విశ్వామిత్రుఁ డా రాముతో
డరహిం బల్కుఁ గుమార యి త్తటినిఁ జూడం బంకజామోదయ్యె

- వరమాకంకణహంసకోర్మికనుశోభాయుక్తయై కామినీ
స్ఫుగణాబైపు వహించెఁ బాచిత్రవే యంచు దత్తమీపంబునక. 58
- క. వనజాతతటమనోహర, వనజాత సుమప్రభూతవరగంధము లోఁ
గొని కీతవాతపోతముఁ, గొనియాడఁగ నిట్లు లలమికొనిన నలరుచుక. 59
- ఆ. విశ్రమించి రామవిభురామవిభుఁ గాంచి, వత్స యీజలముల వార్చి రమ్మ
సకలభయనివారణకర మావిద్యోపదేశ మొసంగువాండఁ దెలియ వనిన. 60
- మ. తనపాదోద్భవ యైనగంగమహిమం ద్రైలోక్యలోకాశిఁ బా
వనముం జేయుచు మండఁ దాను సరయూవాఃపూరపూతాత్ముఁడై
మునిసంఘంబులు దన్ను వార్చి ఘన లై మోదించుచుండంగ న
మృతియాజ్ఞ న్నెవ్వ వార్చి రాముఁ డనుజమ్మంగూడి భక్త్యన్నతిక. 61
- క. కరములు జోడించి జగద్గురుఁడుఁ గళాయతుఁడుఁ గాళిమని గురుఁ డనుచుం
గరము వినుతించె విద్యాపరిగ్రహముఁ గోరి నియమిభాగ్యం బనజే. 62
- క. ఈపగిది నిభృతుఁ డైనమహీపతుమారమని సంఘమీశ్వరుఁ డభయ
ప్రాపకబలాతిబలవి, ద్యాపరిణతుఁ జేసి మఱియు నమ్ముని పలుకుక. 63
- చ. సనకసనందనప్రముఖసమ్మయ లీచుకానీయవిద్యలం
దనర బతింతు రధ్యములఁ దానవబాధలు మానసీవృధ
ల్లయకవు డ్బుద్ధిపాసలును దార్కొన మెతయు సుతసుం బగు
న్విన నృప యీసువిద్యలను వేత్త భజించిర యుతలోపనక. 64
- క. కొనియాడుచు విద్యలు చే, కొనియాడుచు ననుజుఁ గూడికొని హన్దించెం
దినపాథుఁ డస్తరి విం, దిన నాభరణీకసుతులు దృణతల్పములక. 65
- క. ఆరాత్రి నిద్రఁ జెందిరి, యారాత్నరయూతరంగజానిలమొలను
న్వారిరుహాయతనేత్రులు, వారిరువురు వేడ్క మానివర్యసహితు లై. 66
- మ. ఇట్లు నిద్రించి విశ్వామిత్రప్రబోధితు లై కాలోచితకృత్యంబులు నిర్వర్తించి. 67
- క. వేగంగ మనోముదమున, వేగంగ మనోస్మృఖులయి విద్విషులు మది
న్వేగ గంగ మానియుతు లై, యేగంగ బవిత్ర యగుచు వేగంగఁ దగుక. 68
- గీ. అట్టిజాహ్నువిఁ గని ద్యుమణ్యువ్వాహు, మణులు రమణీరమణులు లక్ష్మణులు రామ
లక్ష్మణులు సుతసమున నేలాలతాను, కూలకూలంబు నంత మొక్కచును జేరి. 69
- చ. లలితతరంగరంగమునలాస్యము సల్పుచు నున్న రాజహం
సలు జలపానలోలుపలనద్విషయూధపపత్తి మేఘమృ

దలము లటంచు భీతి గగనంబునకు న్వేసఁ బాటి బారు లై
యలరెను కారదాన్రములయట్టులు చాతకభీతినేయుచుకొ.

70

చ. కమలవనీనిహారమునఁ గౌసురు రేణుసమావృద్ధ మై

యమరెఁ గనుంగొనంగ మధుపాలి మవర్జిత గాంచియుంకనె
ట్టిచులియలైనఁ జేరిన ఘటింపదె యోగ్యత యందుఁ గౌశికుం
డు మఱియు నన్న పీవరమనోజ్ఞులమా త్త్యముఁ దెన్నుచుండఁగకొ.

71

క. అంగములు వొంగ రంగ,వృంగము మజ్జనవాఘఘంగము జలమా

తంగరధాంగము సరయూ,సుంగముఁ దటహానినుప్రసంగము నెనుకొ.

72

వ. కనుంగొని రంతం దత్సమిషప్రదేశంబున.

78

సీ. తాలపింతాలరసాలసాలతమాల,కృతమాలప్యధుసాలనితలిసునము

నవకంతరీలకంతోత్పంతకలకంత,కలకంతరసతమనోజ్ఞప్రదంబు

సారవిసారవిస్తారసారససార,సాధారణాసారకానిస్వతంబు

రంగత్తునుంగభిషంగభృంగాంగనా,భంగసంగీతశోభాయుతంబు

గీ. గండభేరుండసయదవేదండకాండ,గండకోద్దండమండకీప్రసంద

జీవజాలావనము మునిజీవనంబు, బావనం బగు నొక్కతపోవనంబు.

74

క. కని రాముఁ డేవరమాశ్రయ, మని మునిపతి ననుగ నాతఁ డావరమున ని

ట్లయియె ఘనాఘనగర్జన,స్వని దశదివ్యతదశభంగళయ మెఱుఁగుకొ.

75

క. విను కామాశ్రయ మిది రా,చన్యపాలక తొల్లి మూర్తియందుండై పా

వననిష్ఠు గండర్బుఁడు, ఘనతప మొనరించె నిందు గరళగరుండుకొ.

76

చ. పరమతనం బొనర్చుఁ గని భర్తన కయ్యుమతోడిపాత్తుఁ గూ

ర్తు రహిసటంచు దేవనితతు ల్వియతు ల్ఘట్టియింప నేగి చె

చ్చెర చాచుచిత్తముం గలఁగఁ జేసిన నాతఁ డెఱింగి మారు భీ

కరనయనాన్ని దగ్ధతనుఁగా నొనరించె ని మేషమాత్రలొకొ.

77

ఉ. కాముఁ డెఱుంగునే యుచితకాలగతు ల్దనులిట్లు భీముఁ డై

భీముఁడు చూడ దగ్ధుఁ డయి పృథ్విచలింపఁగ న్రాలె న్రాలిన

న్రామ తదంగసంగమున రాజిలు నివ్విషయంబునంగనం

జ్ఞానుహిమంబు వొందె నని గాధిసుతుం డెఱిఁగించి మెడియుకొ.

78

క. వి న్నిది నృపాల యుభయసరిన్యధ్యము ఘనకలుషపరిత్యయ మిచ్చొ

ట నృత మిడినశేషులు నృతీ రేఱు నునుఁ గడసి ప్రాప్తు వొడిచినకొ.

79

క. పూర్వము మైతరు, పోతపద్మిని కడవిపోవుక మిగం
గాతోనును నకును న్ముని, చేతోనుక మొకర నృపతినిచుండుడకె. 80

చ. తనునెకఁ గాఁకొగచున మచ్చతిమానిరేన్మొ లాలెం
చి నిభృతి నేరువొంది యునిచుండు న్నరు లాచరించి మి
చిత్తన న్నర్హసావ్యులచే నలరించి నుతించి యుతటకె
ఘన లగుగా పులక్షింబుఁ గాంచి ముకంబున గారవించినకె. 81

న తదవంతరంబునం బరమతపఃపాథేయుఁ డగుగాథేయుఁడు విజయభేయులై
శిష్యులొసగు నాతిథేయుఁడు గ్రీకుఁ డైతవాచూకుఁ డైతవాచూకుఁడై
ధారహితమృగయూధసనాథంబును చూపుమానశ్యావలకోమలశ్యామాపిబతాను
నోభిరామంబును మనోమోదమేరుకవేదనాభరితంబును నిరస్తపనుస్తమితుంబును
మమమానుషిరాంతావిమాననకేతనాటికనభిల్లీనుషిరవాదానుకారింబునుషిరవాదవి
స్ఫులితంబును నననతఫలదశమనుపవిరవిస్ఫురకభిర శిఖఁముఖురకుఁపికమఖ
ఖఁముఖుగ్ధశివభూతగ్ధత రసాహర సుధూతాంబులపరికావ్యలత్రేవిహర
మాణమాణమాణవకచంకృతుణచకితయుఁ డుద్ధావస్థయుఁగరుడచితమనుకాలోల
తాలతాంతవోలికాసంస్థిత మిలిందబ్బుద సముద్వేగిత యుఁకాకసంగీతరీతిసూచితిక
ఫణిఫణామణిఘ్నావ్యుల్ముఁశంకాభయకంపితాచ్చ భల్లూరజేందీరకృతైరవకో
కనదసరోవర విరాజితంబును, కాకలీకోకిలకూజితంబును, జయరీవాలవాపిజితంబును,
విశాలపద్మకాలాజాలానుకూలంబును, దుష్టనికృష్ట నికాచరప్రతికూలంబును, గుమమిత
నీపంబును, సరయూగంగానమీపంబును, నిరంతరశీతలచ్చామక్షీణీకృత పథికజనతా
శ్రమం బగునమ్మరులయాశ్రమంబుఁ బ్రవేశించి యగణ్యపుణ్యకథావిసోదంబులం
బ్రాద్ధవుచ్చి రాత్రియగుటయుం గృతకాల్యకరణీయులై యుండునంత విశ్వామిత్రు
ననుమతంబున రామండు. 82

క. తను మానులు గొనియాడ నతనుచేతోమోదభరితతనసాగుజాఁడై
తనుచారినిలలనద్యుతి, తృణతల్పము నావరింప భృతి శయనించెకె. 83

ఉ. తమ్ముఁడుఁ దాను నిట్టు లుచిత మ్మగున రనలం బ్రపన్నచి
తమ్ముల నెంతయు న్ననుచిత మ్మగునో శయనించి వేద్రభా
తమ్మున చౌవ్చచిత్తుఁ డయి తమ్ము మునీంద్రుఁడు మేలుకొల్ప భూ
తమ్ముల నేత్రపర్వముగఁ దమ్ములనిం దుడయాద్రిమిదికికె. 84

క. చేరకమును మేల్కొని మంజీరకటకశింజినీవిశేషము లమరక
మారకమనీయతను భరిమారకు లినుకొలపు గామమారకు లంతకె. 85

- క. సంధ్యాకాలికవిధు లనఁవంధ్యగతిం దీర్చి జ్ఞానవారితనిజచి
త్రాంధ్య లగువారు కాకికు, వింధ్యాచలధైర్యం గాంచి విసమితు లగుదుక. 86
- ఉత్పాత. వారి నాదరించి మానివల్లభుండు జాహ్నువీ
వారి వే తరించి పోవ వాంఛచేసి పూజ ల
వ్వారిగాఘటించి మ్రొక్కి వచ్చుచూనివర్యుల
స్వారియాశ్రమముల నుంచి భావ మంచితంబుగక. 87
- క. తరణి యుదయించుచుండఁగ, దరణిఘలాభరణు లన్న దమ్ములు గొలువం
దరణిన్ భవభయసాగర,తరణిన్ జాహ్నువి దరింపఁ దా నుద్యతుఁడై. 88
- గీ. యానపాత్రమహామనుష్యాని మాని, యానపాత్ర మధిష్ఠించి యరుగుచుండ
నడి గరము వొంగె వారిజగ న్నాథుఁ దాల్చు,కతన భువప్రసిద్ధి గాంచితిగటంచు.
- గీ. నానావనుధేశసందనులు రామ,లక్ష్మణులు లక్ష్మణులు పుణ్యలహరిఁ గడచు
నెడల నెడలనిరవముల నెలమినాల,కించి కించిజ్ఞ దూరు నక్షీణపుణ్య. 90
- ఉ. కాకికుఁ జూచి మానిజనకాశిక యిమ్మధురారవంబు లి
ట్లాకు గతిన్విసంబడియె నాకుగవృత్తి వశంబునంద యా
వేళితచి త్రవృత్తి వతివేడ్క నదభ్రమహాభ్రహ్మావనీ
కాశకునోటలం దెలియఁగా నెలవి మ్మివి యెంచుఁ బుట్టెనో. 91
- వ. ఆనుటయు. 92
- క. సరయూఁగంగాసంగమ,తరంగసంఘగ్న జాద్భుతప్రభవమహా
తరనినదము లివి మ్రొక్కుండ,కరము వినీతు లయి ఫాలపుట్టితాంజలు లై. 93
- వ. అని యాతిచ్చుటయు. 94
- క. వలరాజుసోయగముఁ గ,ల్వలనే ల్లన్నులును గలకవలవాపుడ
వ్వలను గనుంగొని మ్రొక్కుచు, వసనీనయవి యెల్ల మానివలనఁ దెలియుచుక.
- క. కలమాదిసన్ద్యములు విచి,కలమాలూరాదిలతలు త్మౌజాతంబు
ల్లలమానితతీరంబునఁ,గలమారానుతులు డిగిరి కాశికయుతు లై. 96
- క. వలిగాడు పెదిరికొన న,వ్వలియొడ్డననిట్లునాన వదలి యరుగుచు
న్యలిముఖులాయశరభా,వలి ఘేగవహూరతరరవలి గలదానిక. 97
- గీ. భీకరం బగుదాని శమికతింత్రి,ణిక శమ్యాకపటుత్తి కకాక కాక
పీలుకానోకవితత శేఫాలికామ,ధూకబంధూకవటుముఖానోకమాములు 98
- క. కలిగితమోదూషిత మై, ఖలుచి త్తమునోలె దురవగాహం బై కా
కులపెరుమాఁకలచే సం,కుల మగుగాని నొకపెద్దకొనం గనియొక. 99

- చ. కనుగొని యియ్యగవ్య మగుకానన మెవ్వరిదో మునీంద్రచం
ద్ర మడుపు మంచువేడిన నతండు మహాదరణంబుమీఱ రా
చు నగవిభేది వృత్రుఁ బరిమార్చిన బ్రాహ్మణవాత్సవ్య చుట్టుము
ట్టినఁ దగఁ దదిన్వాళము ఘటించఁ దలంపమునీంద్రబృందముల్. 100
- ఉ. హానులఁ గూడి పావనకమండలశీతలవారి సేచహ
నూనవిధానము ల్గులుప నుత్కటహా మలదుష్కరూకము
ల్యానననాథపు త్త్ర) విను మానగ భేదితనుచ్యుతంబు లై
మానుగ నియ్యెడం బడె నను ర్దులు హానులు సంతసింపఁగన్. 101
- క. ఇద్ధరశివయింబడిన, స్వధృశేవుఁ డంతటం బ్రహ్మజ్ఞాత్ముం డై
శుద్ధతనుఁ డయ్యెఁ బిదపఁ బ్రసిద్ధముగా మలకరూకచిహ్నిత మగుటన్. 102
- క. మలదకరూకము లనుచువి, చులదయనామములు వెట్టి మానితదేశం
బులు ధనధాన్యసమృద్ధులు రెం డొనరించె సురలు మునులుం బొగడన్. 103
- ఉ. ఇందునిభాస్య రామ విను మీగతి సొం పెనలారుచున్న సం
క్రందననిర్మితంబులు పురంబులు చేరి దయావిహీన యై
నుందునిభార్య క్రూర్యమునిశోషిణితాటక చాలనార్తు లై
యందలిమానవు ల్బృగడ నందఱ మ్రింగె గ్రమక్రమంబునన్. 104
- క. మంచుని సిరివలె మనుజుల, మంచునకు న్లేకయుండ మదచునఁ బినెనే
మందు నచేశ్వర వరలే, మం దునుమాడంగ బలసమగ్రుండు లేమిన్. 105
- క. తనకం టెన్ దళి తనయుండు, తనతనయుండు క్రూరుఁ డగుచుఁ దత్పరులమ్రం
గ నలరి యమ్మారీచుని, జననియు నధ్వములఁ జంపు జనని యుతములన్. 106
- క. అప్పటి నుండియు రాఘవ, యప్పట్టణయుగము శూన్య మయియుండుట చే
నిప్పిది మార్గములు కడు, నొప్పుక దుగ్ధమము లగుచు నుండు ననయమున్. 107
- మ. ఇటు కాతాటక యగ్ధతౌజనమున స్వేచ్ఛావిహారంబునం
దిట మొప్ప న్నివసించు దాని కెదు రై దేవేశుండుం బోవలే
డటుగాన న్నెవ్వదానిఁ జంపి యశ మత్యంతంబుఁ జేకొంటు క
చ్చొటకుం బోవఁగ నీకుఁ దక్కవశమే త్తోజీశ యెవ్వారికిన్. 108
- న. అని మతియుం దజ్జన్మబలపరాక్రమప్రకారంబు లుపన్యసించుచుండఁ బాతకసవన
పాతిక యగుతాటక యున్న వనంబున కభిసుఖు లై చనిచని 109
- చ. మునివరు నాజ్ఞ దుష్టవృగము ల్బృగదొందఁగ సమృద్ధిశ్రు
ల్గిని ముదమొంద రాముఁ డరవిందదళాక్షుండు దక్షుండై కరం

- జున విలు నుందరం బెసంగఁబూని భుజాబలనూచకంబుఁగా
నినకులనూతిహార్వి మొరయించె దిగంతర దంతరంబుగఁ. 110
- గీ. అమృహాధ్వని నిజహృదయమ్ము గలఁపఁ, బోతరమున నుకేతునికూఁతు రంత
నఖిలజనములు బెగడంగ నార్చికొనుచుఁ, బండ్లు గొఱుకుమఁ ద్రుళ్ళి వై బాఱుడేర.
క. కని రతివికాలకుఁజీ, నృనుజామిపభక్షిణిని నమర్తవిపక్షిణ్
ఘనసవనక రేణుని బర్హణగుణహర్మ్యక్షి లోహితాక్షిన్ యక్షిణ్. 112
- వ. కనుంగొని రాసమయంబునం బవ్రితచరిత్రుం డగువిశ్వామిత్రుండు దశరథాగ్రపుత్రున
కిట్లనియె. 113
- క. మానిని యను ననుమానము, మాని నియమిహాత్రి దీని మడియింపుము రా
మా నిను యతంబు వొందెడు, మానియమితవృత్తి నీకు మానితము గదా. 114
- సీ. అచుచు మహాప్రేమ నారామునకు మాని, యానతి యిచ్చుచో నన్నికాటి
కడురజఃకలితన స్మరణినమ్మువ్వర, మించి రజోవృష్టి ముంచి ముంచి
దూషితం బగుతమారూషిత ననితెల్పుమాడ్కిని మాయాతమంబు వన్ని
హెచ్చునత్వము పొట్టువచ్చిన లేదు కనుంగొనుఁ డనుభంగి నోరు తెఱచి.
గీ. చిత్తము శిలానుయం బనిచెప్పనట్లు, పరుషపాపాణవిసరము ల్వఱపి పఱపి
వారిజాస్తేద్రతేజాల వారి మ్రింగఁ, డాయఁ జనుదెంచె గాలంబు డాయకుతన.
వ. వెండియు నన్న కంచరి. 116
- ఉ. మానక వైపయి నిర్విధమాయలు వన్నచు దుష్టచేష్ట న
మ్యానననాధనందనుల మానవమాత్రులఁగాఁ దలంచి దు
ర్మానమదాతిరేకమున మానస మంతకునంత కుబ్జ న
మ్యానవమాంసభోజి యనుమానము మాని పరాక్రమించినకె. 117
- క. కని రాముండు తన్మాతూ,నినిన రితశరము వఱపి వితతకృపం దీ
నిని జంపుట యెట్టులు మానినిజంపుట దోష మఁద్రు నిగమఁచారుల్. 118
- వ. అని దయాస్వరూపిగావునం బాపి నక్కావరూపిణి విరూపిణిం జేయనిరూపించు
సమయంబున సమీపించి విశ్వామిత్రుండ. 119
- ఉత్సాహ. రామ గద్దకాభిరామ రామ యంచుఁ గ్రవ్యభు
గ్రామ నిష్ఠ చంపకుండరాదు విన్ము తొల్లి ను
త్రామవందితుండు శక్రధరుండు భృగునిభావ ను
ద్దామ దుష్టకామఁ జఱపి దాన దోష మొందెనే. 120
- వ. కావున. 121

- సీ. తాటకను వధించి తపసుల మెప్పించి, గహన మివ్వనము నిష్కంటకంబు
గావించి పుణ్యంబు గట్టికొ మృదియును, గాక మదాజ్ఞ నిక్కబావగా
జరిపిన నీకుఁదోషం బగుఁగాని దోషంబు గా దిదే ప్రవోషంబు దాయఁ
జనుదొంచెనేని రజనిచరులకు బలం, బదికంబు గావునఁ బథికు లలర
- గీ. దృఢభవద్బాహుబల మాదితేయు లెల్ల, వినుతి నేరుంగ రక్కసు ల్వైరులు నొంద
దీనిఁ బోనీకు మనుడు సహ్యాని మాజ్ఞ, నలుకాతేక్షణుఁడు సంతకులు మాని.
- ఉ. వైషయః బ్రస్తరంబులును బావపము ల్నిగుడించి మించి యే
వైపునఁ దాన యొకడలఁత్రయ్యఁగ నార్చును యక్షి కుక్షి నా
తేపితపక్షి రాజ మనఁ జెన్నగుచున్న పృవత్కమేయుమక
నైపక తత్సప్రాసగజసత్వము వ మ్మయికూలె సోమయక. 123
- క. ఆరామ యురంబున నీ, ట్లా గామశరంబు పటుకరార్పణఁ దాకిక
ఘోరం బగు తద్రూపము, నీరం బై తొరఁగెఁ దపసినికరం బలరక. 124
- క. హాటకవర్ణుఁడు రిపుకర, హాటకకలహంపథైవ్యహాటకగిరిని
ఘ్నాటకుఁ డనుజుఁడు మేలనఁ, దాటక మునియాజ్ఞ ననుగుదాటక కూల్చక.
- క. మునిపతి కాతూహలమున, మునిగి భుజాద్రఙ్గణవిత్తముని సద్గుణధా
ముని రాముని నాతనిత, మ్ముని కాశ్రవజైవక్రముని సంగించెక. 126
- వ తత్సరయంబున. 127
- కా. రాముం బుణ్యగుణాభి రామ భువనత్రాజైక కాను నృహా
ద్దామ స్విగ్రహకామఁ దాచుటకు సుత్రామండు బృందారక
సోమంబు ట్లనుఁగొల్వఁ గల్పసుమర్పవృత్తు ల్కున్న గావచ్చెఁ తే
తోమోదంబునఁ గౌశికుండు భయభక్తు ల్మీఱ సంగింపఁగన్. 128
- వ. వచ్చి వృద్ధశ్రేణుం డమ్మపుర నభివందించి ధామనిధ్యవ్యామనమోనిధిసుధాధా
ముం డగురాముం గనుంగొని విశ్వామిత్రున కి ట్లనియె. 129
- కా. అత్రాసంబునఁ దాటక నివిధమాయానాటకందుస్మైహ
కత్రాజైకపరాయణత్వమున లోకాలోకిధైర్యాభ్యుదయి
పుత్రాగ్రేసరుఁ డాదివిష్ణుఁడు కృపక భూభారము వీడ్చి గా
మిత్రాభ్యావ్యయవార్ధివద్రుఁ డయి జన్మించె స్మృతీఃద్రోత్తమా. 130
- అ. మఱియు నితఁడు దుష్టచూర్ణులఖండించి, శిష్టజనులఁ బ్రోది సేయుకొఱకు
మహితకరుణతోడ మానవాకానుఁ డై, యవని నవతరించె ననుచుఁ బలికి 131

- క. శస్త్రాస్త్రము లీవృష పం, చాస్త్రునకీ విమ్ము త్త్రుత్తువహుమానునకు
స్వస్త్రాభరిణంబులు గడు, శస్త్రాస్త్రము లట్లు సంతసము గా వనుచున్ 132
- క. భీకరతరకాశిక నా, చాకాశిక మగువనంబున న్ముని వినుతుం
డాకాశికు వీడ్కొని చనె, నాకాకను లెల్ల గొలువ నాకాశికుడున్. 133
- మ. అకలంకం బగు నన్మదన్యయనుద్రాబ్బుడు రాముండు కా
శీకు వెంటున్ జనకాబ్జ నేగి యట దోషిం గ్రూరఁ ద్రై లోక్య కం
టకి యకాటాటకఁడు న్మృతంఁడు దెలియ న్నాథాశీలాకంబువా
రికి దెల్పు జనుభంగి నన్యపరవాధిం గ్రుంకె మిత్రుం డాగిన్. 134
- క. సమయకదంబకదంబక, మమరం బుష్పించి యతిశయం బగు నాకా
శీ మ నెడుతటాకమున నొ, క్కమెగిం బువుగాల్పె నన్నగతి సంజయున్ 135
- క. తత్సవయోచితకృత్యము, లుత్సాహపురస్కరముగ నొనరించి కడు
న్వాత్సల్యంబున వత్సల, నుత్సంగముఁ జేర్చి ప్రీతి నుపలాలించెన్. 136
- వ. ఉపలాలించి. 137
- క. పుణ్యజనరహితవింధ్యా, రణ్యంబున రాజపుత్తరత్నంబులతోఁ
బుణ్యస్థలమున నుగుణా, గణ్యుండు నిద్రించె నగ్రగణ్యులు వొగడన్. 138
- ఉ. గ్రామణి సేవితుండు చతురత్విఘ్నండు నిపాతి తేంద్రియ
గ్రాముండు గాధిసందనుండు కాశ్యపిసారథి వేడ్కఁ బూర్వది
గ్రామ నలంకరించుటకుఁ గా జను దేరకమున్న భీమసం
గ్రాముల రామలక్ష్మణుల గాఢదయామతి మేలుకొల్పినన్. 139
- క. లలిమేల్కని యాన్యపపు, త్రులు కృతకృత్య లయి శర్మదుం డగుమునియం
ఘ్రుల వ్రాల నెత్తి ముదమున, నలఘుండు దీపించి శిరము లాఘ్రాణించెన్. 140
- వ. ఇట్లు గాఢాలింగపూర్వకంబుగా గారించి చారుమేఘశ్యామం డగురాముం
గనంగొని కామరూపంబు లగురోపంబు లొసంగెదం గొను మని పరిహాసితనిర్వక్ర
హరిభుజాదండచక్రం బగుదండచక్రంబును వినాశితనికాచరచక్రంబును హరితధర్మ
చక్రంబు నగుధన్వచక్రంబును విపక్షవృద్ధులకూలం బగుశూలంబును నిరాదృతకాల
పాశం బగు కాలపాశంబును వింధమా యావంతంబగుమా యావంతంబును దృఢశక్తి
యగుశక్తియు దుష్టసంవర్తం బగుసంవర్తంబును బ్రహ్మప్రబ్రహ్మశోస్త్రనారా
యణాస్త్రంబులును నశనినిభంబు లగుపద్మనాభ మహానాభ నునాభసర్వనా
భంబులును మఱియుం బేరుగల నానామఖంబులగుశరీరుఖంబులును సంప్రయోగో
పసంహారక్రమపూర్వకంబుగా నొసంగుటయు శుచీభూతుం డై పరిగ్రహించి య

బృణంబుల నుద్దేశించి మిమ్ము దలచినప్పుడ రావలయునని నిర్దేశించి యనునమే
తుం డై కాశకు నాలోకించి పునఃప్రహమంబు లాచరించి యవ్వలం జనుచుండి నిడి
కృతప్రకాండకాండం బగునొక్కతరుమండంబుఁ గనుంగొని యివ్వఁబునకా ఘ
నం బగుతపం బొనరించిన మహాత్ము లెవ్వరనటయు నిది త్రిత్రమదేవు పూర్వాశ్రమం
బనియెఱిగించి విశ్వామిత్రుండు వెండియు నిట్లరియె.

141

చ. బలియను చక్రవర్తి గురుభాగ్దవకాసనవర్తి లోకము

ల్బలియుఁ డనంగ బేర్చి ముకపాలకు నోర్చి కడంక నిష్టరా
వలి వెనుదొలి వారల ని వాసము లోలిఁ బరిగ్రహించి డై

తులఁ దగ నేలి జన్మము లనూనముగా నొనరింపుమండఁగక.

142

క. నాకాకములు వనాకను, లై కడుదుర్దశల నొంద నదితి వికతశో

కాకులితమానసాంబుజ, యై కశ్యపుఁ జేరి నిభృత యై యిట్లరియెక.

143

క. నాథత్తులు దితిభత్తులు, రూపింపఁగ నీకు నొక్కరూప యయిన న

ద్వాపాయల నేలుట దుర్వాపాయల వాఙ్మ నేత న్నాయుచు కాదే.

144

వ. అని తన తనయులకుం దన నవతితనయులవలన నైన యుపద్రవం చెఱిగించి ములకు
శుభాపాదకం బగుదాని వానతీనే యంచు నుడుగక వెడలునశ్రుకణంబుల నతని
పాదంబు లభిషేకించుచున్నం గనుంగొని తపోవిశేషంబున నర్చుంబు నధికతం బగుట
నొక్కింత విచారి చి కశ్యపుం డిట్లరియె.

145

మ. ప్రదక్షి యేటికి దుర్వివేగతి సంతాపించె దున్యద్దయా

పరు సర్వేశ్వరు నాశ్రితార్చివారణప్రావీణ్య లక్ష్మీమనో

హరు భూతాత్మకుఁ బూజ నేయ నఖిలాధావా పిచేకూటు శ్రీ

హరి సేవించినవారికిం గలవె దైవ్యక్షేత్రసంతాపముల్.

146

చ. అని ప్రియహరఁ బల్కుచుఁ బ్రియాసహితంబుగ నివ్వనంబున

న్విమలతపం బొనర్పఁ గని విశ్వమయుండు జహద్దమండు స

జ్ఞానసులభుండు వారి దగుకాంత తపోవిభవంబు మెచ్చి మీ

తనయుండ నై బలిం జెఱచెద శ్చుగలోకము వజ్ర కిచ్చెనక.

147

క. అని యంతః దిరోహితుఁ డై, చని యమ్మరిదంపతులు భృశం బగుసంతా

మనిమగ్నులుగా విష్ణుండు, జనియించె గశ్యపాగ్రగతికి నదితికిన్.

148

క. వామనమూర్తి గశ్యపు, వామనకున కనిఁవిరులవాసలు గురినెక

రామమహేశ్వర వినుమా, వామనకు నీకు భేదభావము గలదే.

149

- క. ఉపమాతీతుడు హరి కశ్యపవనబాః నున కాత్మసంభవుఁ డై తా
నపనీతుఁ డయ్యెఁ దగ నెట్టికిని పరిపక పొందె వేదగీశ్వరు మతనిన్. 150
- ఉ. అతఁడు తిల్లిదండ్రులకు నన్నలకుం బ్రియ మాచరింప దై
త్యాతత నైజ గంధము లయం బొనరింపఁ దలంపు గల్గి ని
గూతదశే ద్రియుం డగువిరోచననందను జేరి యమ్మహా
దాత కడంగి కాస్త్రవిహిత మృగువర్చన లెల్ల జేయుచున్. 151
- మ. కులగోత్రంబులు కెప్పి మొక్కుటయు నమ్మబ్బుండు దీవించి య
మ్మలగోత్రాచలదైర్యు డైత్యుఁ గని గజోనాథ ని స్సెల్లది
మ్మలగోత్రామగులుం బ్రదాత వచుచు గొండావఁగా మూఁడె య
ద్దలగోత్ర నిను వేడవచ్చితి మరుగ్గోత్రాటవీపావకా. 152
- క. ఇమ్మాగనీనోపిన నా, కిమ్మ పదత్రయధరితి నిది యిచ్చుటచే
సమ్మతివడి నీపర్వస్య మ్మిచ్చినయంతసంతసమునఁ బొదలుచున్. 153
- క. అను నెడ భాగ్యవుఁ డీవల, దనినుడిగిన నడుగకయె పీఠమున నొనఁగుదై
త్యునిఁ గొనియాడుచు దానమ్మున గొనియెం బాలుఁడుదకపూర్వము గాఁగన్. 154
- క. ఇట్లు విశ్వంభరాదానాదాన మానావవనాన్యచేతం బిప్రాప్తం బగుటయు సమ్మ
నిజఁబులు నుహామహుం డనియును, సర్వవ్యాపకుం డనియును, నాద్యోతహీతుం
డనియును బొగడుచువంబులు నెగడింపఁ దలంచినచందంబునం బ్రహ్మాండకరం
డంబు వగుల మిగులం బెరిగి యొక్కపాదుంబున వసుంధరయు జేతొక్కపదంబున
వియత్పదంబున సహాకరించి త్రివిక్రముఁ డై తుధికంబు బలి స్పృధించి కరుణాగ
సంబున రసాతలంబునకుం బుచ్చి పిష్టసాగ్రగణ్యం బగుత్రివిష్టపంబు విష్ణు కొసఁగి
కృతకృత్యుం డయ్యెం బ్రసిద్ధం బగునీసిద్ధాశ్రమంబున ననేకులు సిద్ధిం బొంది రని
చెప్పిన మహావందభరితుం డై భరత బ్రజుండు 155
- క. కంటిమి పుష్కాశ్రమములు, వింటిమి సత్కథలు మిగులవేళక మునుఁగం
గంటిమి తీర్థంబుల గడు, మంటిమి నీకరుణ మగుణమహితాధరణా 156
- క. అని చాతుర్యంబుగఁ బల్కినరామనిపల్కు లాలకించి మని ముద ,
బుఁ బొంగి రామ నీ వెఱుఁగనియగ్ధము గలదె ముజ్జగంబులయందున్. 157
- వ. అని మఱియు నిట్లనియె. 158
- నీ. విత్రాసముగ నీపవిత్రాశ్రమమ్మున, సవన మొనర్ప నత్సవయలోడ
దొరఁకొన మునులకు దొరకును గడుభీతి, గలిగించి కలఁగించి కలయఁ బన్ని

మదమున నధికసమృద్ధమున నురుగక్రమము ల్బాహుభ్రాన్యకముగఁ
జూర్వనిజు లిట్టభ్రాన్యహోముగ వన్నించి చిత్తముల వన్నించి విఘ్న
మాచరించి పోతు రట్లులు గాకుండ, సహజులవిరాజు సహజుఁ గూడి
రాక్షసుల నధింపు రిక్షింపును మదధ్యగుంబునకు నిరంతరాముగను.

159

అని సవనోన్ముఖుఁ డై పల్కిన రాముం డిట్లు అనియె గృతపుణ్యుడే వీ
మోనరించెడివిమతాధ్వరమునకు న్విఘ్నంబు నేనుఁ బురహరువకే.

160

నీకరుణ గలిగెనేని య, నేకానీకములు వచ్చె నేనియు వెనఁ బో
నీక వధితును యజ్ఞవిరాకణాల రక్కసుల దిగం గుశక్తిక.

161

అందు న్రాముఁడు సాక్షాంఘండును నుహాహ్నంబునం బల్కుగా
చించు న్మోచును మించి మించుశశితీవిం దద్యంబుం బ్రవే
శించె న్నూచితఃకణ్యు లందలినును తేనించి పూజింపఁ గా
జుంచచ్చాపకళావణు ల్నుప్రముతు ల్ని బ్రీతులై వెండ్రుక.

162

వృక్షలతాపక్షిరుతా, న్విక్షిత మగుతద్యమున విశ్వామిత్రుం
డక్షిణతూణమునఁ గ్రతు, వీక్షితు డై యొప్పె రాహదేవునిమాజ్ఞక.

163

మఱునాఁ డరుణోదయంబున.

164

కృతకవిదూరమానముఁ డకిల్బిఘం డమ్మని సత్వంబునం
గృతకణిఁగియుఁ డై, హుయనీంద్రపుగచ్చుఁడై కడుంబరి
మృత మగుభూతధాత్రిపయఁ గేరఁ హుతి న్నికార్యముం
గృతమతి నాచరింఁదొడఁగెం దతనూచయభిలాకుఁ డై.

165

అంత రాజపుత్రు లాటుననంబుల, నీక్షితునుమ ములు దెసపఁ దెలిసి
సరసవిఘ్నంబుల సమయించి కాకకు, నిష్ఠమెల్ల దీగ్న నిచ్చనేసి.

166

చాపము లెప్పు వెట్టి యుచుచాపలు లాపలలామ లెప్పుడే
వైపుఁనుండి గచ్చిననుఁ బ్రచ్చెద మంచుఁ గడుగి ధీనులై
చూపులు ద్వికే నిశలు నూచుచు నిర్దలు నేఁచిన్తులై
యోషిక నట్లు కాచికొని యుండిరి దక్షిణ రామలక్ష్మణుల్.

167

అట్లు లయించినములైన నాజనదిన, సమన నమితసంతసమున చూచి
వేలుచోఁ హుమవితతి యభ్రంబున, నగ్రసమితి కట్టు లాకరించె.

168

మేచుఁ హోమధూమ వతిమేరుర మై గగనంబు మట్టినం
జూచి నికాచరుల్ కనదనూ ములు ధర్మవిజ్ఞతక్రియా

నీచులు తన్మఖంబు మహనీయతఁ బూర్ణము గాకయుండునా

లోచనచేసి రెండును ఖలు ల్వగధగృహినాశ మెంచరే.

169

క. మారీచాదులు మానుషులు లతిగుర్మార్గస్వభావంబుల

స్మారీతు ల్బలపోయ కీతఁ డనుమానంబు నిస్సరించి యు

ట్లారూఢిం గడు నాచరించు సవనవ్యాపారము జూడఁగా

నైరింపం బని లే దటంచుఁ గురియ న్నాగించి రసాశ్శయిల్.

170

గీ. విబుధహిత మగుధర్మంబు విపుల మగుచు, బుణ్యజనులకు సమృతంబుగ నెసంగు
విబుధహిత మగుధర్మంబు విపుల మయ్యు, బుణ్యజనుల కసమృతంబుగ నెసంగు.

ఉ. ఆగతి యజ్ఞవిఘ్న కృతికాగత మైవనుబాహుముఖ్యర

క్షోగణవీక్షణం బధికకోప మొనర్పఁగ సానుజుండు ధై

ర్యాగము రాచుభద్రుఁడు శుభాయతలోచనపుండరీకము

ల్రాగముఁ జెంద వారలశరంబు లిలం బడ నేయ నెంచుచున్.

172

క. సవ్యకరంబున ననపరు, దివ్యం బగుధను మమర్చి దృఢశక్తి న్వా

యవ్యాస్త్రము సంధించి గణాన్యాహతరీతిఁ దాట గాత్మజు నేయక.

173

క. ఆశరమారుత మురవడి, నాశరు మారీచు నెత్తి యాక్షణము పయో

దాశిఁ బడవైచె వటియుం, గాశోధి గడంగి భీషణం బగు నానిక.

174

క. దమునోస్త్రము తము నాచం, నమునం భంగింప నాత్మదలంచి మహా మో

దమునఁ జెలంగు సుబాహు మదము నణంపఁ దలంచి యద్భుతమున విసగుమక.

ఉ. సాహసగృత్తి నీతి నిశాచరు లత్యయముగా నొనర్చి నా

సాహసి శేధపంపకుండు సారబలుండు వహీమహాజ్వల

ద్బాహుజవంశ్యవర్ణుండు సుబాహుండు వైచిరోప మగ్రతం

బాహుజవంబురూపతి సుబాహుని గూల్చె నిమేషమాత్రలోక.

176

గీ. ఆశుగతి నంత విహితాశుగాశుగమునఁ, దక్కిననిశాచరుల నెల్లఁ దక్కినీక

యక్కజంబుగ నొక్కట నుక్కడంచె, దక్కుఁగును మునివతులు మదయుకొందఁ

ఉత్సాహము. అంతగాను మొందకుండ యజ్ఞపూర్తి యైనవో

నంత రామమూర్తిఁ గాంచి యమ్మునీఁగ్రుఁ డనియె న

త్యంతరాగరసము మీఱ నఖిలసమయములను నీ

వంతరాత్మ వనఁగ నెఁడు దవనియందు బుధులచేన్.

178

గీ. మఱియు నమ్ముని రామలత్యులుఁ గొంగి, లింది నామెట బుట నేతెంచి తాట

కానుల వధించి జన్మంబు నరసిప్రాచి, ధరణిఁ గృతకృత్యు లైతిరి తమ్ములార.

179

- క. చెనక వశము గాని మహి, జనకతినుల రక్కసులను సాధించి మీ
జనకు నిదేశంబున నెక, జనకునిదేశంబునకును జనఁగావలయున్. 180
- క. తద్విషయము బావన మే, తద్విషయము వినుడు జనకభరణీవిభుఁ డం
చద్విధి సవనార్థము బల, రద్విషయభయంగంబు యగయు బంధించి కడున్. 181
- క. పూత మగుచున్న హలమున, భూతలముం దున్నుచున్న భూతసముంకున్
భూతభృతికి నీతాసం, భూతం ఒగుమందసంబు పొడఁగనవచ్చెన్. 182
- వ. ఇట్లు వెక్కసంబుఁ నొక్కబొక్కసంబు దోఁచుటయు. 183
- గీ. రత్నగర్భ ప్రయత్న పూర్వకము గాఁజి, రత్నరత్నము లిటు సుస్థిరంబు గాఁగఁ
బడిలపటచెనొ కాక నాపాలిలక్షి, నను గృతార్థునిఁ జేయ వీనను గలుగువొ.
- క. అని తత్సూరీపయునకుం, జని మనయున సమితసంతసము పొంగారన్
మునిజనలమతమున జనక, మని యించుక వెఱచి గాని మూతఁ దెఱచుడున్.
- చ. చలుపునిశీప్రయాణమును సంతతరాచువిరోధము న్నల్లా
హలగళుఁ డగ్నిలోచనుఁడు నాజగరావృతుఁ డైఁభీముపెం
దలను నివాసముం గని సుధానిధి పైఁపక యిట్లు లొంటి ని
ర్యుంఁ డయి డాఁగెనో యనినమాడ్కి ముఖంబు వెలుంగుచుండఁగన్. 186
- నీ. మెఱపుఁ దీవలలోనిమెఱుఁగు నేటిచి తెచ్చి, నవక మై తగుకుందనంబుఁ దెచ్చి
పుష్పసంపదలలోనిపొలుపు సంతయుఁ దెచ్చి, వెన్నెలలోనీటు వెనకి తెచ్చి
కాయంబు గా నజ్జరభృదు సవరింప, వలయు లేకున్న నీతరతరయును
వరమిమ్మరుత్వవైభవమును సౌరభం, బీప్రసన్నత ధర నెందుఁ గలుగ
- గీ. దనుచు నుత్తియింప ననువగు తనువుతోడ, నక్కజంబుగ నుదయించె నొక్కబాల
జనకభూపాలుఁ డానందజలధిఁ దేల, నీలవాల మనోజ్ఞలీలాలవాల. 187
- వ. ఇవ్విధంబున నుదయించి. 188
- క. సన్నని యవలగ్నంబున, సన్నని సుస్వరముఁ గడఁ బ్రసన్ననిటలముం
జిత్తుతనంబునుఁ గలిగియుఁ, గన్నలు బెద్ద కయియుంట కరమరుడు గదా. 189
- గీ. ప్రమదలమదం బడఁపఁగోరి పద్మభవుఁడ, పరమశృంగారములనేర్చి భామ గూర్చి
వసుధ లజ్జావతులు తల ల్వంతు రనిత, లంచి పెట్టియఁబెట్టి కాపించబోలు 190
- చ. అని కొనియాడఁ బాత్ర మగునట్టిమహారిక నార్యమఁత్రిన
జనగురుసమృతంబునను సమృద మిమ్మడియై తనర్పఁ ద
జనకుఁడు బ్రీతి నెత్తికొని చక్షున నాత్మపురంబు నేరి పా
రనికర మెల్లఁ జూచి యపురా యని సంతస మందుచుండఁగన్. 191

- క. అంతిపురమునకుఁ జని తనయింతికిఁ జాపుటయు శిశువు నెత్తిని కడుక్
సంతోషించెడు నామెకు, వింతగ బాలెంత గాలివిధములు దోచెన్. 192
- అ. పురమువారు సంతిపురమువారు హగ్గ, జలధిఁ దేలుచుండ జనకుధగ్గ
పత్ని పుత్రిఁగాఁగ భావించి వెంచఁగఁ, బెరిగఁ దండ్రి వేష్ట పెరుగుచుండ.
- క. వేదకు వసుపాత్రమును మహాదాతకుఁ బాత్ర మడచి కలచైత్రము సు
పాదిత మగుచందంబున, నానంపతులకుఁ గుమారి యట్టులు కల్లెన్. 194
- క. నీత యన హుపథమునకు, భ్యాతిగ నామంబు గలదు కావున మును ద
జ్జాత యగుట నీత గుహప్రతితాహ్వయమధ్రవాణి తినిరియొచ్చెన్ 195
- చ జనకునిచేతఁ బెంపఁడి జానకినాఁగ బ్రసిద్ధ యై మహీ
జననముఁ గాంచి మించి మహిజాత యనం బొగడొంది కామినీ
జనమణి యైననీత యెలజవ్వని యై తనరారెఁ గుందనం
బునకును సౌరభంబు జత వొందినయట్లు ప్రమక్రమంబునన్. 196
- వ. సుప్రాప్తయావన యగుతనయం గమంగొని తనయంతరంగంబున జనకుం డగు
జనకుండ. 197
- నీ. పృథుకుసుమామోదినీలతాతన్వి నేఘనతరనకుఁగూర్చి ఘనతఁ గాఁతు
నాభాగ్యదేవత నీభవ్యవద్యుహ, స్తనిక నేపురుషోత్తమున కొసఁగును
నీసర్వమంగళ యాసతితిలక నేనర్వజ్ఞునకు బెడ్డిపలుపఁ గందు
వృదువాణి నీమనోహృతహంసయాన నే, బాకేకునకు నింక లోనుడలుతు
- గీ. హంసకమహాఽశ్మకాకంకణాభిరామ, రమణి నీఘనవేణి నేరసనిధికి నొ
సంగువాడెనో యనుచు నజ్జనవిభుండు, ప్రమదయున నుండి తా నొకప్రతివ జేసె.
- క. తమచందీరమునఁ జిరకాలమునుండియుఁ బూజ్య మగుచు లలినొప్పెడు ను
త్తమసత్వం బగుగంగో, త్తమాంగు చాపంబు నధికతరూపంబున్. 199
- ఉ. ఎవ్వరు బాహుఁత్యమున నెక్కిడనోపును కట్టివారి కీ
జర్వనిఁ బెండ్లిసేతు నని సర్వజనంబు లెఱుంగఁ బల్కఁగా
నివ్వనుమత్యధీశ్వరు లనేకులు తన్మహనీయచాపమున్
దవ్వులఁ గాంచి భీతిలి మదంబజిపాటును రేమిచెప్పునున్. 200
- వ. అనిపలికి రాముం గమంగొని. 201
- ఉ. ఆవసుధేశుఁ డిప్పుడు మహాధ్వరకర్మకుఁ డై మునీంద్రుల
న్యాసిరి బిల్వఁగాఁ బనిదినాఁ డటఁ గావున శత్రురంబునం

బోవుడ మమ్మభో త్తమవిభూతిఁ గనుంగొనఁ గార్చుకాగ్రమున్

లేవడలిర్ప నెక్కిడి కడిందినుగంటిమిఁ జూపు మేపునన్.

203

గీ. కార్చుకగ్రావుషజ్వల త్కార్చుకంబుఁ బృథివి నేక్షత్రములు నెక్కువెట్ట లేకు
దిట్టతనమున నీ వెక్కువెట్ట నేర్తు, వాయునకు నీకు భేద మింతైన లేమి.

204

క. చారువి ల్లెక్కిడి జగదీశ్వరులెల్లను సంతసించునరణి న్నితా

తరుణిం బరిణయ మై మీపురి కరిగెనుగాక యనిఁ బొంగుచు నతఁడన్.

205

క. శిష్యులము యుష్మదఁగ్రీభు, శిష్యులము భవద్దయావిశేషముకడన్

దూష్యచరిత్రుల నాకవి, శిష్యులను వధింపితిమి ప్రసిద్ధము గాఁగన్.

206

మ. భవదీయం బగునాజ్ఞ నేయుట మహాభద్రంబు త న్మృణినీ

ధవుఁ డక్షిణశమక్షమానిగతుఁ డద్యత్ప్రక్రియ స్పేయు నా

శివధర్మంబును మత్సరోగ్రపలశాస్త్రోపభీయంబు నా

శివధర్మంబును నాడ నయ్యెడకు మేచేయంగ నిష్టం బనన్.

207

క. మనిరా జయ్యిద్దఱు వెనుకొని రా జన కావనీపకునిధర్మయఁ గ

న్దొని రాజను నప్పు డెదిన్కొని రాజితీలీల విన్న కొడు కలరింపన్.

208

నీ. కుశనాథుఁ డనురాజముపిచరిత్రంబున, గార్తికేయునిజన్మకారణంబు

గంగామహాత్మ్యంబు గంగావతరణంబు, గంగ బాహ్మవి యైసంగతియును

క్షీరాబ్ధిమధనంబు త్వేరాభివాగణంబు, నన్యతనభవము దేవాసురాజి

సప్తమారుతముల సంభవక్రమమును, వరవిశాలాపురీవర్ణనంబు

గీ. గాధినందనుఁ డత్యంత గౌరవమున, దెలియఁ జెప్పెడినుడవులఁ దృప్తు లగుచుఁ

గతిపయదినంబులకు రాజసుతులు నేరి, రుచితపవనము మిథిలాశైలోపవనము.

209

క. కలకలముగఁ బలికెడ, చిలుకల విచికల క్షుణ్ణవాటికల జింకల మూ

కల నలపూఁదేనియవా కల నటఁగలసకలకారికలఁ గలయంగన్.

210

మ. కనుంగొని ఘనంబగు కెన్నయంబు వనంబునం బెనంగొన.

211

చ. ఘనతరహర్ష సంగతిపికానము మోములఁ దోఁప సింహనం

వానలు రామత్మణుల హర్షితీజాలు మానయుక్తు లై

చని చని నాగరంగవటసాలసాలవిశాలసాలచం

దినపటుసుందరింబుఁ బ్రతనం బగునొక్కతపోవనాగ్రమున్.

212

మ. సందర్శించి

213

క. తన్నెడిప్రముసం జరించు నెడఁ బితృహృత్తి రామోల్లాస

బున్నీరేబరజోలం బొకమహాపాపాణము న్నోకి వి

- దృష్న్నాథుం డరుదంద తాయి వనితాత్వంబుం దగంజెంది సం
పన్నారీమణికోడ లట్లు నిలిచెం భగ్మప్రతీతాంగి యై. 214
- చ. కరులవరాధ్యముం బులివకన్రువికాలకటిప్రదేశముం
గుముదనుగంధముం జలజకుట్మలయుగ్మనిభ స్తనంబులు
స్సముచితమైన నేత్రములు శైవలవేణియు పేసమందహా
సముఁ దగుకంబుకంతముఁ బొసంగినయాసంసీలవాఁతొక. 215
- వ. రామ వంద్రుం డిట్లనియె. 216
- సీ. పుండరీకంబుల గండడంపఁగఁజాలి, గండుమీల నగువల్లన్నుఁదోయి
చక్రవాకఁబుల జతనమేలఁగఁ జాలి, జతనందమగువీగుఁ జన్నఁదోయి
తనరుబంధముల ఘోత డింపఁగఁజాలి, ఘనతతినిరసించుకచభరంబు
మహానీయవేది కామహిమ నొంపఁగఁజాలి, మహిమాడ్కిఁదగుకటి మండలంబు
అ. కంబుసోయగంబుఁ గలఁపఁజాలి కరంబుఁ, గలరవమున మించుగళము గలిగి
యొప్పుభోమ వద్యు నిప్పాట తాయివై, నవయ నేమికారణంబు చెపుము. 217
- క. నవయావనాంగి యీతి నవయవలలు గానర క యశ్యాకృతితో
నవయంగ నేమిచీనివి, నవయము మా కానతియు నవలా యనినక. 218
- గీ. వృషభవాహఃతుల్య డుబ్బుషిర్వృషభుడుకలఁదొకద్విజోత్తమఁడమహిగాతముండు
ప్రియతమండుఁడదాఁవరితవిపులర, జస్తుమండు విఖండితఁడనాస్తుమండు. 219
- మ. ప్రయవారత్నముగాఁ బయోజభవుఁ డొప్పన్నన్న సృష్టించి స
ప్రపదస్వాంతమతో నపాల్య యనుచుం బ్రఖ్యాతమానామధే
యము నాకుం బొసరించి గౌతమున కీయ న్మానియ న్నేను ను
త్తమలీల నివసరింపుమండితిమి తత్తత్పుణ్యశీలంబులక. 220
- ఉ. నీరసమీరభూషణితి నీరసఃత్రిమ లన్మృజించి వి
స్తాఁతుమెరవాని కనిదాఘదినంబుల దీర్ఘ కాపయః
పూరకలతలోరుహుతభుజ్జుఖుపధ్యులం ద్రిలోకసం
చారులు దేవమానవభుజంగమపుంపుల్ల భీతిలక. 221
- క. గౌతముఁ డొసరించెడి వి, ఖ్యాతతపముఁ గాంచి యౌర్వగాలేక నము
జ్జాతేర్ష్యుం డై వద్రోహుతం బొసరించి కలఁపఁగా నుద్యతుఁ డై. 222
- చ. చడి నిటకేగుదెంచినను వాఁడ గనుంగొని మారుబారిఁ గి
డ్యడి నెకాంతరంగతి వాఁపుఁ డీనలినాక్షి నేమిక్త

వడిరమియుంపఁ గాంతుచుది వంతదొలగఁగ నాకునిప్పుడె

వ్యఃడిచట దీనిఁగూర్చుగల బంధువటుంచుఁ దలంచినంచనక. 228

గీ. ఘరుఁడని మెటింగి మనివరుఁ గను మొఱుగి, కృతక గౌతమ వేషియై శతమఱుగు

నన్ను (బాడ) గాంచితుడైల్పి నాఁరనెంబు, భౌగ మొనరించెనికెబహు భాష లేల. 224

క. నావలనసంతసింపుచు, దేవేంద్రుడు సరభసమున దృఢచిత్తమతో

నావలజనునప్పుడుముని, దేవేంద్రునిఁగాంచిమిగుల వృథావిరహితుడై 225

వ. భయపడిభ్రాంతుండగు నాఖండబంగ నంగొని తమఃపిహిత చండభాషండునుంబోలె

సతీ సమావనధూకును సమిధశపోబలప్రసిద్ధుడును గ్రుద్ధుడునగు గౌతముం డు

హ్యకారశరీరుండవుగమ్మని శపిచిన. 226

మత్తకో'ల. ఏశ్యా మెట్లుననశ్యామిక్రియ నెట్లులంచునుగల్గును

ల్బాహ్యుఁజేయనియట్లుజూడుగృహముయూయనికొకదం

దహ్యమానహ్యుఁజ్జుడైకడుఁ దన్ను వేఁడెడునంబుభృ

ద్వాహ్యుఁగన్దొవితాపసుండు సదాద మాయతి గావునక. 227

ఉ. భ్యాతిగనిట్లనున్వినుము కాశికనీతమనానరించియీ

రీతినిదోచుచున్న విపరీతమునీకెసగానుభావ్యము

ద్యోతితపద్య సేత్రముల యొప్పునఁజూచెకువారికిన్యః

ప్రీతియొనర్చునింకవిలపింపకు మేగుమునీగువీటికిక. 228

క. అనికరుణింపుచు విడువన, వనతానఁడగుచు విబుధరంద్యుడు దివికిం

జనియొకప్పుడునిడరివ్యసనమబ్బెందగు నెరువ్య న్విసన మెవ్వరికిక. 229

వ. తదనంతరంబున నన్ముహూద్విజుండబుకమై నన్నుంకనుంగొని.

క. గతమతిఁబరపూరుషసం, గతమతిపాపమనియెన్నఁ గాలేకపతి

ర్రతరహితవైవిధ్యే, ర్రతరహితబలుఁగంకాప వహ్ని న్నేల్తుక. 231

పంచదామరము. శిలాస్వరూపధారివైవిశేష దుర్వ్యవస్థహా

బలాపహారివైలనశ్రవభాకరాభితప్తవై

యిలాతలంబునఁబ్రశస్తమిత లేకయుండుమీ

తలోదరీయటామనన్ను నగ్రుడైశపించుడుక. 232

చ. ఆబలలగుండబుద్ధులుచుహాత్మ మెఱుంగమిందప్పుచేసిన

ద్రవబలశమాంతరంగులు దపస్సులగ్గుటపాడి గాదున

న్ను బహులదగ్ధవారిధి గురుంగఁగఁజేయమంచువేడవే

డబయగకాప మోక్షగుగుట నివ్వరించెదనంచుకాంతుడై. 233

క. అహల్యాకాసల్యావందనుండగు రాముం డనుజసహితుండై విశ్వామిత్రు వెనువెంట
నివ్వనంబునకు రాగలం డమ్మహామహు నైగ్ధల్యాంఘ్రిపూల్యావృత్తవై యతుల్య
మాంగల్యః జరూపః బుః బ్రాపించి కల్గసాకల్యావందంబున నతనిం బూజించి కాప
రజాకాంతవగు నీవు కల్గవై జన్మసాఫల్యంబునోదేదని వాస్యల్యంబున నానతి
యిచ్చి చనుటయు నాటంగోలె నియ్యహాటవీవాటంబున నెవ్వోటికిం బోవ వాటం
బులేక నిప్పాట నవయుచున్న నన్నం గటాక్షించి కాపమోక్షంబు గావించి రక్షిం
చుటకై ప్రత్యక్షంబుగఁ జనదొందిన మిమ్ము వీక్షించి కృతార్థనైతివని యనంతరం
బనఁతనంతోపితస్యాంతంబునఁ దనయుదంతమాద్యంశంబునుందెల్వి. 234

క. మిత్రానందప్రతులన, మిత్రచంద్రప్రసదతిమిరమిత్రుల విశ్వా
మిత్రాశ్రీతులను రామను, మిత్రాశ్రీతులను నుతించె మృగునాక్యములక. 235

క. గౌతముఁడయ్యెడకుంబటు, కాతూహలమెసఁగవచ్చి కరునీయగుణో
వేతురఘు రామఁదారా, స్వీతుండైపూజచేసె వివిధధులచేక. 236

గీ. చెలఁగియీతిరాముఁబూజించిపాప, రహితమహితచరితఁడతివ్రత యహల్య
తోడరామమ్మునీ ద్రవందుంగిడు గౌతముండుసరియెఁగిలయతుండు వేడ్క. 237

వ. తదనంతరంబున (రామలక్ష్మణ విశ్వామిత్రులు) మిథిలా పురోపన నేకాన్యభాగంబు
నకుఁ జేరి. 238

మ. కనిరమ్మవృద్ధుల హోమధూమవితతా కాకావ కాశంబుకౌ
చనిధిబ్రాహ్మణమానిసాధనునివేశంబున్నగర్జల్లస
ద్భుః వేదీజ్యలితాగ్ని హేతినిచయోద్ధావప్రకాశంబుని
ఘ్ననిరాసంబువిదేహధూరయణుజన్మంపుఁబ్రదేశంబాగిక. 239

క. ఘోజాతిరూపయూపా, ద్యనుపయగుజనకవృసతి యజ్ఞాలయముం
గనుఁగొని కుమ్మవృద్ధుల వేష్మనుగొని రామయఁ దదంతికయునకు సరగక. 240

క. నిత్యసమాచరితాద్యా, హుత్యభినందితులు హుతవహులు తేతాగ్ను
ల్యత్యక్షమాన్వితునకుం బ్రత్యక్షులైన యట్టిభంగిజనంక. 241

చ. మితహితభాషులక గుణసమృద్ధులఁ జూచిరత్న రత్నని
ర్మితసునిభూషణోజ్జ్వల హృష్టమనస్కులబాలారందర
స్మితజితశీతభాషులను మిత్రీకులీకులఁ గాంచిచాలని
స్మితమతులైసఖాసదులు చిత్తములన్విసృతిచియ్యెడక. 242

వీ. ఆనందముననహల్యావందనుండుకే, తానందుఁడవృత్తపాద్యములు గొనుయఁ
దోసరుదేశతానంద నిభుఁడుక, తానందుఁడమ్మిథి లాధివాఘుఁ

- డేకలంకభక్తిఁగొళికునకు నెరురేగి, కాస్తా)పదిష్టపూజావిధాన
ములఁలరిచ్చియు మ్రలఁలచువుర, దోడ్చిచ్చిమిగులసంతోషియగుచు
గీ సఁచితాననమలగుచి సమితికూచి, సమితికెసమితిలేనియాళ్పర్యమందు
చుండఁబ్రావృట్టుయోదగ న్నోపనోరు, వాక్యములనిట్లులనియె భూవల్లభుండు 243
- క దూరికృతాఘవారస, దూరికృతవేగసార యుచితవిచారా
నీరాకమాకుఁగరుణా, నీరాకరభువులూసఁగు నిజమెబ్బంగిక్. 244
- ఉ. రాజకులప్రభూతయతి రాజశిరోమణి గాధిపుత్రిగో
రాజనిహాదధీరులిభ రాజమనోహరయానుజ్ఞినీ
రాజలసత్ప్రతాపులరి రాజసమిత్తిత్ప్రాజులీమహా
రాజకుమారులెవ్వరు పరాజితరాజకుమారసుందరుల్. 245
- క మారులురూపంబునకు మారులు విక్రమమునంగు మారులుఁజ్జో
మారులు ఘోరీరాజకుమారులెవరు విజితదుర్గమారులు తలఁపక్. 246
- గీ. అనినవిశ్వామిత్రుఁడగునీశ్వరునకు, నెంతయువేదక నిట్టులనియె
భానుకుఁప్రసీపకుఁడనవెలసిన, పత్నిరథాత్మ సుభవులువీరు
శంఢిమాజ్ఞజగత్థితంబుగ నామెటఁ, జనుదెంచితాటక సంహరించి
మరీచుగర్వంబు మాయించిసజ్జన, ద్రోహునుబాహునిఁ గ్రూచివైచి
గీ గౌతమాంగనకాపంబుఁ గ్రమ్మటించి, ధవునిచాప్తౌత్తమముభవద్భగవసీను
నుండుటయుపుత్రులై నోపమమున, వినికనుంగొనవచ్చిన ఘోరమతియు. 247
- చ రహినహికంకణోత్తమకరాసన మెక్కిడునట్టివారికిఁ
మహిమహితానురాగమున మానతఃకరమేనీతివా
దుహితహితంబునకఁకునమతుల్వితతింపఁగఁబెట్టినేముదఁ
చహిమహిమాంకుపానకులు సాక్షిఁనీవుప్రతిజ్ఞ నేముంబక్. 248
- క వినితిచ్చాప్తౌత్తమముం, గనిమెక్కిడలావుతమకుఁ గలదనియెతెం
చినవారలీకుమారక, లనవన్యలురామలక్ష్మణావ్యాయులనుచుక్. 249
- క. నుని శ్వామిత్రుఁడె, శ్విఁఁ దద్వివధ పల్లఁదెలిసి ప్రేతాత్ముండై
జనుండబాబులురఁ, బద్మనిభాత్సుర నాదరించె దదనసరమునక్. 250
- గా. సామంతాకృతిభర్తృకాపశిఖిసం ప్రాప్తోష్టసంతప్తయై
యోసారత్నమహాల్యకాణడవిసట్లుండం గటాక్షించినం
తోషస్వాంతమతోడనఁఘ్రికమలాద్భాతోల్లసద్భూతివేఁ
బామణత్వగుమాన్విమన్వేనవినశ్వామిత్రుఁడమౌనితోక్. 251

- క. పలికినపలుకులు మేనంబులకలెగఁదనదుకర్ణముల నమ్మతంబుం
జలికినక్రియవినికూటలు, తలిదండ్రులకొదవెనని శతానందుడనుకొ. 252
- క. స్వస్థులైమింగతివా, వస్థ రహి దొంగియున్న వనితబ్రతుకని
ట్లాన్గొనితెచ్చితినికల, హస్త్యులరాజనుతుల నక్కటికమునకొ. 253
- వ. అనిమతయు విశ్వామిత్రుం బ్రశంసించి రాముంగనుంగొని. 254
- క. కటికితనంబునమునియ, క్కటికం బొకయింతలేక కనలిశపిపం
గటుకటపాపాపాతనె, క్కటి నవయుదున్నయింతి కలుచుచుడంపకొ. 255
- క. విశ్వామిత్రునివెంట సానుజుడవై విచ్చేసియున్నట్టిపూ
ర్ణశ్వేతాంశుయశోవిశాలపదద్రభ ప్రాభవోపేకుని
న్విశ్వాత్సుస్సకాదిభావితపను న్విశ్వంభరాధాయన
రైశ్వర్యాన్నితభక్తియుక్తికతిసే యన్యగుసామ్యామే. 256
- గీ. రామరామాభిరామధరామరామ రామలానందమునిపిక రామఖలని
రామప్రావృడ్డలకనిభరామశృంగ, రామరజ్యేష్ఠశత సుందరా! చహాత్మ. 257
- మ. అనిగామున్విరతించికాశిమని చుమ్మఱుండలుఁ జూపిగా
మునితోనీచునితో యబాతభవసామ్యుండంచుఁ దజ్జన్మక
ద్ధునవైచిత్ర్యతపఃప్రభావముచహత్వంబుల్పతానంచుండిం
పునగ్గీర్తిపఁగ నాలకించికడ సమ్మాదంబునంబొంగుచుకొ. 258
- చ. అనుజనమేతుడెద్దశరథాత్మజుఁ డమ్మనిసానువాక్యము
న్వినితగుభక్తిగౌళికయు నివ్రవరుకజనకావనీశ్వరుకొ
ఘనఁదగుగౌతమాత్మజునగణ్యతపోధమలం బ్రియంబున
న్వినుతియొనర్చెఁ బ్రాతరనివింద దకాక్షుండనేక భంగుకొ. 259
- క. బోధాత్ముడుగాఢేయుని, గాధల్పిని మానులధిక కాతుకమత్తులై
రాధిపాధిపారుడుదిన, నాఘుండస్తాదిజేరనడిచె ననుబుండై. 260
- చ. అవిచరమాద్రుమాతెవెఱుఁగాతెఱుగాలిరమంబు మీతెజ
క్రవకవనద్రుగూతెఱుఁధిప్రకరంబొగినురుఁజీరచు
క్కువచుజకోరముల్ జతలుగోరె లపద్వియజ్జి నీమహా
త్వనములుసారెసారెకును గాతెదచుంబునుబేరెనోరునకొ. 261
- వ. తదనంతరంబున. 262
- క. పలికితనిప్పుటములఁగుట, ముల ఖఁములగముల గొదలుచునుకొని గ్రామ
మ్ములమిప్పుటముగఁగుప్పుట, ముల రవములు నెసఁగెదిశబ్ద మోదంబుబుడకొ. 263

వ. అంత.

264

క. అస్మద్వంశభవుడుపుర ఘస్మగుణ్ణునిమి సీతఁడైకొనుటకడు

నిస్సృయముమాతుననుచుది తస్మయ్యుండరుదెంచెనంగఁ దరణియందోచెక. 265

వ. ఇట్లు నిర్వృత్తి సర్వజగత్కార్యండును ఒరిగి తాయ్యండు నగు నూర్యండుడయిం
చుటయు. 266

క. కృతకృత్యులైనయారొట్టుతులనులక్ష్మీసుతిజిత నుందరులదృఢ

వ్రతుండగుకాశికునిసమం,చితముగ జవకుండుపూజ చేసి నయఁజెక. 267

గీ. అహితఃపభీయసకలగుణాభి రాము రవిశతాంచితధామశ్రీరాముఁజూపి

కాశికమునీఁద్రుంగజ్జనకక్షీతీశు,తోడ నెట్లనిపల్కె సంతోషియగుచు. 268

క. వసుధేశ్వరవినుభవచారసధంబునఁగలపురారి వరచాపముని

వృసుధామాన్యమునకుఁబూర్వసుధాశనభయదునక నశ్యముగాఁజెక. 269

క. చూపు మదచ్చాపముఘుఁ,రూపము వెన నెక్కుఁదెట్టి రోపముఁగూర్చుం

దాపుమనీశ్వరులితినిప్ర,తాపముఁ గొనియాడ నత్తుదగ్రస్థుఁడెక. 270

వ. అనిన సద్ధర్మరీయగు జనకఁడ్రవర్తియిట్లనియె.

271

క. మారమదహారుఁ శహారుండును, మారమణుండునైఃత్రిపుర మర్దనుండునుద

మ్యూరమదన్వయపతిఁగు,మార మహాశక్తికన్యయంచితమతికిన్. 272

గీ. దేవరాజునకొసఁగెదద్విద్యయగుశ,రాసము నాటఁగోలెమదన్వయమున

సమితప్రాతశమిగులఁ బూజ్యుమగున్నఁ, బూజనేయదునేను నెప్పుడునుదాని. 273

ఉ. లిద్దరు వెక్కిరింపిండుదుమ్మున నానుతనితునంచునే

తద్ధరణితలాధిపనితాన మెఱుంగఁగఁజాటఁబంపఁగా

నిద్ధబలుల్యహీధవులనేకులనేకచమూసమేతులై

యుద్ధతి నేగుదెంచిరి వహోజ్వలదోగ్ధివిదానమానులై. 274

వ. ఇట్లువచ్చి.

275

క. కదలిన్నదూరవుఁ గొమవీఁకఁదలిర్పఁగ నేగుదెంచి ఘనకాయృకముం

గదలింపలేకభీతిం, గదలిచనిరిరాజవరులం గతమత్సరులై. 276

క. పరులెవరునోపరుపరాశ్వరు చాపమునెక్కు వెట్టిబాంబడితఁడె

ప్పరుమున నెక్కిడుఁజూపఱి,లరుదొప్పఁగ నన్నుతించునట్లు మునీంద్రా. 277

వ. అనిపలికి నిజ్ఞానజనకుండగు జనకుండు మఱియును.

278

ఉ. బాలకులంచువీరిసులభంబుగఁజూచుటపాడిగాదులో

లాలకబాలకప్రపమలానన లంచితదీగ బాహుళో

- భాలలితుల్పచుస్సచవి భక్తశరీరుబుధీరులున్మహా
కాలివికాలవత్సలినచంద్ర సదృశులుదత్తు లెంతయెక. 279
- చ. అదియును గాక తాటక సమావృతకూటక సంచారింతుట
స్పదపడితత్కూమారకునుబాహునిగూల్చి తదగ్రజస్యకు
ర్మదమడఁగించిగొతమ నిమానినికాపమ మ్రమృతించుట
స్మరించుటపోయవీరలసమాసభుజాబలులట్లు గావుక. 281
- క. ఈయతిశీలనమేతుల, కామతన త్వచుయమ శరసాసముఁ గనం
జేయుటయునితమయనిగా, భేయునితోఁబల్కి యమ్మిక్కిరి పతియంతక. 281
- క. పవనాశనధూమణఁడెక, భవనాశనుడైన యభవు బాణాసవము
స్వననాశనవినుతనభాభవనమునకుఁ జేర్చుచుచె భటినవమానులక. 282
- చ. పనిచిన నేగితద్భటులు భాతిగఁజేర్చిరితస్సనిపము
స్వనజభవాద్యశేషసురవందితరూపము వైశ్యలోకదు
ర్జనపరితాపము నిమిత్తపైన్య మదప్రతపాగ్రదీపముక
జనకస్యపాలకాచరిత సౌరభిధూపమునీశుచాపముక. 283
- క. తెచ్చినధనర్థలామము, నచ్చెరువడిసభికు లెల్ల నాలోకింపక
హెచ్చినముదమునమునితాఁ, దెచ్చినస్వరూతులఁగాంచి ధృతినిట్లనియెక. 284
- గీ. రామలక్ష్మణులారసఁగ్రామభీరు, లారవణ్ముఖిదోర్భుఁలారమాను
లారయననీతృణప్రామువెన విల్లు, నెక్కు వెట్టుడునన్నతి కెక్కుఁజెట్టు. 285
- చ. అనిపలికి రామచంద్రు నడ్డేశించిః శ్యామిత్రుఁడువెండియ. 286
- ఉ. ఈధనువెక్కు వెట్టుమువహీధవు లెవ్వరునిన్నుఁబోలె న
త్వాధికులక్రితార్థబహుళార్తి హరుండవు నీవు నావుడక
గాధితినుజుఁడెంతయు వికాసమునొందఁడనందగందప
స్నాధనులంతనంతనతి నల్పఁజల్పకళాః లానుఁడై. 287
- క. దండఁగలనియమిపతులకు, దండముల్పించి యద్భుతబాపు భుజా
దండంబుసాచియకొక్క, దండము వేదండమిచ్చు దండమనోలెక. 288
- చ. వామకరంబునందిగిచి. 289
- క. మేధ్యమతిరాయఁడమితా, సాధ్యఁడుదగ నెక్కు వెట్టు సవరింపధను
ర్మధ్యమనఁజీగఁ దత్సన్నిధ్యఁబునవారి లెల్ల నివ్వెఱపడఁగక. 290
- క. హరుచాపమట్లువిడిగిన, హరుచాపముఁ జీగినట్లు హరిదంతరముల్
గిరికొని యొక్క పహాధ్యో, గిరిగహలం బ్రతిరమ్మఁ గీల్కొల్కుటయెక. 291

- ఉ. రాముడు లక్ష్మణుండు యతిరాజగు గాధితనూజునాజ్ఞఁ బూ
ర్వామరసంఘముం జిదిమి యన్ని యమిప్రభునధ్వరంబు ను
ద్దామతనొందఁ గాచి ప్రచుదంబున తాతిని గోతిఁ జేయఁగా
మాదిథిలాపురోపవనమార్గమునం జనుదెంచి రొప్పుగఁ. 304
- గీ. ఇట్లు లేతెంచి యెలమి మాయంట సార్వకాలమును బూజితంబగు కాలకాలు
చాపరాజంబుఁ గాలసర్వోపచుంబు, నేపువీరింగ మేమంతఁ జూపుటయును.
- ఉ. నుత్పరనాను లిద్దమతి మత్పరుషాగ్రణులున్ మహాయత
స్తత్పరుడైన లక్ష్మణుఁడుఁ దాపసనాథ వరేణ్య లేనునం
చత్పరమానురాగమున సన్నతిసేయఁగ రామభద్రుఁడు
ద్యత్పరవైరికార్యకము నశ్రేముడై తగ నెక్కువెట్టుగఁ. 306
- క. సవరించివంచుటయు వా, సవనుర్భర మయినట్లు సవమునవిట్టిగఁ
సవినయమ తనయసుహో, సవరింపఁగ నింక రామచంద్రునకతగుఁ. 307
- వ. కావున. 308
- క. తద్వైవాహికముం గనుంగొనఁగ నుద్యద్వైభవం బొప్పుగా
విద్యోత్రిసువృద్ధటార్ద్రసచివాన్వీతుండ వై రమ్మ స
ప్రవీపాంతరపూరితామలయశోధావళ్యసంగ్రామకా
మ్యద్వైరిరజగంధ పక్తిరథ నిత్యమాయమానప్రథా. 309
- క. అని మద్యచనంబులుగా, జనవిభండగు పక్తిరథుని సముఖమునఁ దగ
న్వినించి తోడితెండని, తనమంత్రుల ననిచి సమృద్ధంబున నంతఁ. 310
- చ. అనఘులఁ బంకజాప్తవశిశాన్వయముఖ్యునుజన్మరామల
త్మణమునినాథుల స్సగుణబాలసనాథుల నొక్కమందిరం
బున నివసంపఁజేసి కడుమోద మొనర్చుచుఁ బంథురాజులకొ
జనకుఁడు పిల్వఁబంచెను భృతంబుగ బాఁఘిక సాంఘికంబులకొ. 311
- క. ముదమొప్పు వెండి విప్రస, మదయమునం బిల్వ సుభటుముఖ్యుల ననిచెం
దదనంతరంబ పారులు, దదనమతిం బడసి వింత దగుకొత్తగఁ. 312
- సీ. కనురీనీతిచేఁ గలయంపించల్లించి, ముత్తియంబులఁ గ్రొత్తముగ్గుపెట్టి
విస్తారముగను రంభాస్తంభములు నిల్పి, విపణిమార్గంబులు విశదపఱచి
గుమగుమవలచు సంకుమదంబు వెదచల్లి, తఱుచు గోడలకుఁ జందనముఁ బూసి
గోపురముల శాతకుఁభకుఁభము లుంచి, రమణ బచ్చలొరణములు గట్టి

గీ. చంద్రరాజాహ్వానము ల్పాఘటించి, ప్రతిక్రమము, రత్నజీవములమర్చి
యధికతరకంబుల నంతిపురము, బురయందైన నీ రంత నబ్బరముగాఁగ.

క. సీతాకల్యాణము సంజాతప్రేయసునఁ జూడ సర్వాయురలం

బ్రీతిఁ బురలక్ష్మి పిలిచెను, రీతి నివ్వించించి రప్పురిం గేతనముల్.

314

క. తనయావివాహవేళం, దనయల్లుని పాదపద్మధారనకై మే

దని యిడురతసపు బల్లెగ, మనఁ గాఁ గల్యాణవేది నమరించిరొగిజ్.

315

వ. ఇట్లు సకలసుపద్మధారిగు నిజపురంబుఁ గనుగొని జగమును హస్తోత్కర్షుడై
వివాహోపకరణమంగళద్రవ్యంబులు సంఘటించి మహాగ్రహుడును సఫలమనోరథుం
డునగు నద్దకన్యదయరాక కెరుదునూచుచుండ నంతం దనచే హనుఁద్రుకు లగుమం
త్రులు.

316

కా. తూర్ణప్రక్రియ నేగుదెంచి కని రసోవాశ్యుత్తద్విసో

దీర్ఘరామభట చ్ఛటానుపరిహాసేష్యద్విటాంకంబుజా

కీర్ణార్ణవరిపూర్ణ పుణ్యసరస్వీక్రీడావలూచత్రప్రసా

నిర్ణీతభవజసాధగో పుగరథాన్వీతంబు సాకేతమున్.

317

గీ. ఇట్లు గనుగొని తత్పురాసీకవైభవమునకు సంతసింపుచు వచ్చి శయకు

సమయమగుటయు దళరథ స్మృతలేళ్ళగుండు గొలుపుదుండ లేని నిండుచేడ్క.

సీ. ఇట్టుపల్కి రుర్విశ్వర మీవెద్దపట్టి లత్కణువెంటఁ బెట్టి గాథ

పట్టితో నంప నప్పట్టుక నెట్టునఁ, బెట్టతాటకయ్యిప్పట్టుఁ జేరి

దిట్టమై దానిఁ గన్నట్టి గట్టిఁజలపట్టి యిట్టట్టునుఁ గొట్టిబిట్టు

పొట్టువయ్యఁగజేసి కట్టిడిమారీగు, రట్టుచూచిది వార్ధిఁట్టుకనుఁ

గీ. బెట్టి యంతసుబాహుబొట్టి సోఁకు, తిట్టులను జిట్టులన నరికట్టి కాలు

పట్టులపుఁద్రోవ వెనఁబట్టునట్టు మట్టి, నుట్టినునిజన్నునుఁ దుదిమట్టు జేసి.

319

గీ. పోలికులహారి వినుపదగ్గఱి జేసి, హరినొకతాతిఁ గచవిజతారిఁ జేసి

కేలివిధిలకునచ్చి బుధాలినిమత, పాలి దంభోలిసమమిందుహారిధమపు.

320

క. వెననెక్కవెట్టు దివిచిన, బసచెడి తత్కార్మకంబుఁ బరికింప నిలిం

పసభాసదుల దరిపడం, బ్రసభంబునల క్షకమున భగ్నంబయ్యెన్.

321

గీ. రాజులేరికి నెక్కిడ రానికాయ్యకంబు నిటిచిన రాముని కడిదినచ్చి

నాకుమారిక సీత ఘనంబుఁగావి, నాహమెనరింపఁ జాల నుత్సాహ మొదవె.

322

కా. తద్వైవాహికముం గనుగొనఁగ నుద్వైవైభవం బొప్పఁగా

విద్వన్మంత్రిపురోహితా శతజనాన్వీతుండ వై రమ్మ స

- ప్రదీపాంతరపూరితామలయశోధావశ్యసం గామకా
మ్యదైవ్రిత్రజగంధపక్తిరగ నిత్యమూయమాప్రధా. 323
- క. అని జనకుండాడిన విధమని దశరథుతోడ వార లనుటయుఁ దెలియ
న్విని యన్నరపతి యంతిం. తని చెప్పఁగరాని సమ్మదంబున మునిఁగెన్. 324
- వ. మఱియును. 325
- చ. అమృతముఁ బ్రాపునప్పుడు బలారియు నమృతమృతంబుఁ దెచ్చువో
నమృతమరిచిదీప్తి విహగాధిపుండు నృదిసంతసించిన
ట్లమృతమయంబులైన సచివావళివాక్యము లాలకించి తా
నమితముదంబు నొందె మహితాత్ముడు బక్తిరఘండుదత్సభన్. 326
- క. మతిహీను లైనతనయుల, మతమునకకరంబునలరు మహిదండ్రును స
మృతి సుతులభినుతులైనన్, మతి జనకుండు సమృదాభిమగ్నుఁడు గాఁడే. 327
- వ. తదనంతరంబున. 328
- క. కాంతలకు నృజియండన, కాంతలకున్ గ్రధితచంద్ర కాంతోజ్జ్వలకు
ధాంతలకుండచ్చుభవృత్తాంతంబెఱిగించి గాథ తరహన్న మునన్. 329
- ఉ. తచ్చుభవార్త నెంతయు ముదంబునఁ జాటుఁగఁ బంచిపట్నము
స్వచ్ఛగుణుచ్చపూర్ణ కలశప్రకరధ్వజసాలభంజికో
ద్యచ్చరిమత్పటామల భటారి యలంకరణంబు నేను నూ
త్న చుదధూమణామల ఘనంబుగఁ దాను నలంకృతాఁగుడై. 330
- పి. శిష్టచరితులు వసిస్తాడియునివరు, లృహిడునుమంతాదిమంత్రినరులు
బ్రకటవైశికవైణవికనికరంబులు, వందిమాగధభటబృండములును
బుణ్యకాంతాజనములు విబుధోత్తము, లాపు లాశ్రీతులు మహాశ్రమలును
బృఘునైంధవములు గంభీరవేదినులకు, జాంచితప్రొన్న తప్త స్థికములుఁ
- గి. గొడుగులునుఁ దోడరాఁబెద్దకొడుగు పెండ్లి, కొడుకు గాఁగలడనుచు నెక్కుడుగుతూహ
లమున వారాంగవానకునములు నెలఁగ, రుచిరతుంగోల్లసద్రధారూఘండుగుచు. 331
- క. ఘనఘనపటుహపటుహపటు, పనవోర్ధ్వకజ్జ్వ రాంక్యబంధురభేరి
ధ్వనుల వియత్నన మవియున్, ఘనురవ్యవ్యయుండు మందగమనము పేర్చిన్. 332
- ఉ. తాహజవంశ్యు లెల్లెడలఁ బ్రస్తుతి నేయ నృపాగ్రగణ్యుండు
త్సాహత నేగి కాంచె విలసత్పరిణాహవివాహానస్తంసం
దోహవిశేషనిష్కృతుమనోహరపుష్పరసప్రవాహని
ర్యూహానువర్ణరత్న భరితోజ్జ్వలగేహ విజేహ నంతటన్. 333

- క. కని తత్పురంబుఁ జేరం, జనునెడ హర్షించి జనకజననాథుఁ డెదు
గొని తూర్వార్థను లులియఁగఁ, గొనియాడుచుఁ బురికిఁదోడికొనిపోయి వెనక్. 385
- చ. ఉపకంతంబున మాగధు ల్వాగడఁగా నుత్కంఠ దీపింప న
స్పృహకః. తీరవు నిట్లుతెచ్చి మహితోన్నత్రోపచారంబుల
త్యుపకారంబులు నాచరించి మణిఘృణ్యజ్ఞప్తితై దూకమా
నుపకార్యంబున నుంచి యుల్లసితచిత్తోత్ఫుల్లసీరేజుఁ డై. 386
- తే. బంధురక్షణ వినుజగద్బంధువంశ, బంధురం బగునీడుసంబంధ మస్మ
దన్యయాభికిఁ జంద్రోదయంబుకరణిఁ, బెంపుఁగావించె జనులు నుతింపుమండ. 387
- ఆ. అని నుతింపజనకుఁ డాచరించెడుసప, ర్యావిశేషమలకు నాత్మ సలరి
యాప్తయఁత్రబాంధవాత్మతో పేతుఁ డిట్లనియెఁ దెలియఁ దళరథాధిపుండు. 388
- క. యత్నంబులు భయద్రుతి, యత్నంబులు మాని తిరుగునట్టి తపస్వీ
రత్నంబులు మీచెలిమికి, యత్నము సేయుదురు పొగడ నలవియె మిమ్ముక. 389
- తే. అట్టివారలు వేడ్క మానుట్టివారి, బాంధవముఁ గొనియాడు టబ్రంబుగాదె
నామమారకు పూర్వజన్మకుక్రమంబుఁ, బొడవవశమె చూరస్వయంభువులకైన. 390
- వ. అని యిట్లొకరినొకరు చతురవచనంబుల నగ్గించుచున్న సమయంబున. 391
- క. రాముని లక్ష్మణుఁ గొనివి, క్యామిత్రుం డేగుదెంచి వాసవహీతుఁ డ
బుచ్చిమివిధుఁడు దళరథుఁడై, తో మోదముతోడ మ్రొక్క దీవన లెసఁగెక. 392
- క. నాకావాసులు పొగడఁగ, నాకార్యము నిర్వహించి నాకార్యజనా
నీకస్తుతులు ఘటించి పి, నాకక రాసనుశరాసనము విఠించి తగక. 393
- క. భూతనయక భూతనయ స్వీత, స్వరియింపఁగోరు శీతాంతుముఖు
స్వీతనయు రాము ననుజా స్వీతుం, కాదుము మహావినీతుం బ్రీతుక. 394
- క. అని మనిషలికినపలుకులు, తనచెవులకు నెలమినమృతధారలు నోలెం
దనుకుటయు మ్రొక్కి నిలిచిన, తనయుల దీవించి పులకితళిరుండై. 395
- ఉ. భూమివిభుండు మోహమునఁ బుత్తులఁ గొంగిఁటఁ జేర్చి వారిసె
మౌముల మోమునిల్చి శిరము ల్గడుముగొని చెక్కుటద్దము
శ్రేష్ఠయెసంగ ముద్దుఁగొని పెద్దయఁబొద్దు సుతోపగూహనో
ద్దామసుఖాతిర్తుఁ డయి దాపనవయ్యనితోడ నిట్లుక. 396
- క. మునుగుణహీనులు గుణవంతునిసంగతి గలిగి సద్గుణులగుదురుగదా
మునుగుణహీనులు వినునా, తనయులు గుణవంతులైరి తగునీకరుణక. 397
- వ. అని మఱియు ననేకవిధంబుల నభినందించి నందనసందర్శనంబునం దనివినొందనిపురం
దరవిభవుండగు దళరథునికడకు జనకనియంత్రుండగు నొక్కఁపుంత్రుంపుండు

మఱునా డరుదెంచి మిమ్ము నిజసభాభరణంబునకుఁ దోడ్కొనిరానమ్మఁ బనిచె నని
చెప్పటయు నాక్షణంబు. 847

సీ. పురుషోత్తమునిచతుర్ముఖములు నానుతు, ల్దమ్ము సేవింప విద్యన్ను తుండు
ఘనుఁడు వసిష్ఠుండు గనుఁగొని తనకును, త్రమములాంగికమంగళములఁ దెలుపఁ
బుణ్యకాంతాజనంబులు సేస లాలుకంగ, బ్రాహ్మణోత్తముల దీవనలు నెలఁగ
స్తుతిపాతకులు మాగధులు సందడింపఁగ, నా ప్రయత్నము భటులను సరింపఁ
గీ. దూర్యములు మోయ నాయులు స్తుతులు సేయ, గాయకులు నాడ నహితుల గర్వమాడ
నురభిసారభవిసరమాకుగము విసర, మందగ మనంబు గాల నమందలీల. 848

వనగ జయంభంబులఁ గల, ఘనమాక్తిక వితతి వెలిఁగ గాన్పించెను నా
స్తనములఁ బ్రకృత సనగో, స్తనములు మెఱుఱుంగ వారసతులు నటించుకొ. 849

వ. రాజవిభవంబున రాజమందిర ద్వారంబుఁ జేరంజయనప్పుడు. 850

మ. మునుమున్నె చనుదెంచెనొక్కసతి రాము న్రాజమాడాయణిం
గనున ద్వాంధఁ గుమారునెత్తికొని వేడ్కొనించి రామొల్లస
త్తులీలం గలభాతభూధరమహాత్మ్యాధాగ్రభాగప్రభ
ద్ధితాంతోజ్జ్వలరత్న దీప్తి దనఁగత్కాంతి నివ్వడందించుచుకొ. 851

ఆ కాంతయొక తె చంద్రకాంతకలాన్వబ్ధ, వేదిఁ దలుపువాఁటు వెట్టియాచె
దాప మొదవు మరునీతూపులవనిభి, యంబు నోవ్వలేరుదియుఁబోలె. 852

క. భూవరుఁ గాంచెడుత్వర గన, లేనియుఁ దాల్పకయుఁ గాంచి నిడి ననుదెంచెం
భావజనిభుఁ గాంచినచో, నీ వెనడలునంచు నొక్క నెలఁత మెలఁతువకొ. 853

ఉ. కాటిల్యాలకయోర్తు రాముఁ గనువేడ్కం గింకిణీధ్వానయై
వాటం బైనక వాటయుగ్మము భుజద్వంద్వంబునం బూనియే
వీటన్లేడు భవాదృశుండనుచు నర్విస్వగ్రహాకాశులం
బాటం జిత్రపుట్రయ్యుగ్మమర న్సంధించెనో నా తగకొ. 854

క. బాలయొక తె నీలోత్పల, మాలిక యూడంగ సంప్రథమంబునఁ గాంచె
న్నీలతను నతని నతనుని కోలల, నిటమీద లెక్కగొనననుభంగికొ. 855

వ. తత్సమయంబున. 856

గీ. పార్శ్వములనుండి చూచెడు పారబాలి, కావరేక్షణముఖనాసికలు దనర్చె
బ్రకటనీలోత్పలాబ్జచంపకనుమలులఁ గలయగ్రుచ్చిననరమాలికల విధమున. 857

వ. అట్టిమహాత్మాహాజనకసమయంబునం బురంబునం గలపురంద్రీజనంబులుదమబోస. 858

క. మనసీత కితఁడు దగునీ, తనికి న్మనసీత మిగులఁ దగుఁ దుల్యవయో

ఘనలావణ్యాదుల నని, కొనియాడిరి గుంపుగూడికొని బహుభంగిక.

259

చ. అనితనపుత్తురముఁ గొనియాడెడు పారజశాలివాక్యము

ల్పిని చతురబిరుధ్ధపుధివీతలరాజ్యము దన్ను నొందిన

ట్లునుపమసమృదంబున మహాత్ముఁడు బజ్జీరధుండు వొంగిత

జ్ఞనకుసభాప్రదేశముబ్రత స్తవిశేషమణిప్రకాశముక.

260

వ. కనుంగొని యదంభశాతకుంభకుంభిత భద్రకుంభరంభాస్తంభోజ్ఞుంభితంబును నవనవ
నవరత్న విరచితోచితవేషికాకవాటసౌపాసతోరణభద్రాసనకుడ్యచిత్రకంబళ విచి
త్రమణి పుత్రికా దీపదీపితంబును బటీరనీరతుమారవారప్పక్తంబును గృత్రిమయా
పాతిరక్తంబును బరిణయాలోక నాగత చాతుర్వర్ణ్యత త్రదుచితప్రదేశవికాలంబును
సమస్తవస్తుప్రకృతంబును సకలజననయ నాభిరామంబునగు జనకమునిచక్రవర్తి సభా
మంటపంబు దరియఁజొచ్చు నవసరమృత.

261

అ. ఎదురులేనికడిమి నెసఁగపట్టిరథక్షి, తీంగ్రుజనకుఁ డప్పు డెదురుకొనియెఁ

దావులెల్లఁ గ్రోలి తగురీతివలిగాలి, యెలమిమీఱమున్న యెదురుకొనఁగ.

262

వ. ఇట్లెదిర్కొని.

263

ఉ. వేడుకగౌరవించి పృథివీవిభుఁ బజ్జీరధు న్మహారధుం

దోడుకవచ్చి రాముని వరూజనశాయనిఁ గీర్తిశాముని

జాడఁగ్రవేగునేయు పరిశుద్ధమనోరమ శాయు గేయుసా

మౌడధికోపలక్షణు మురప్రతిపక్షభిదావచక్షణుక.

264

క. నముచితతోపశమనసముసము, చితరూప్రదీప్తు సౌమిత్రిఁ బరా

క్రమనిధుల భరతశత్రు, ఘ్నుమహోత్తియలను బొగడుచుఁ గడువాగ్న మునక.

265

క. అద్రికులీసుల నతిధై, ర్వాత్రుల రాఘవుల శాత్రవాద్రివపులకుం

భద్రత్న భద్రసముచిత, భద్రాసనయుల వసింపఁ బంచి ముదమునక.

266

క. భూవరుఁ డనంతరంబున, ధీవరుఁ డనఁదగు నరంభతీవరువాగ్నే

వీవరతుల్య వసిష్ఠుని, కేవలప్రణతుఁ బరమధృతిసంయుక్తుక.

267

గీ. త్రాసనిరహితు నుచితచిత్రాసనమున, సన్నుతింపుచు నతనినివల్లుఁజేసి

నతజననిగియు గాగియు నకులభక్తి, విహితచుగుచోటఁ దగనుపవిష్టుఁజేసి.

268

వ. మతియుం దగినవారి నుచితాసనాసీనులంజేసి దానుం దగినయెడ ముఖోపవిష్టుండై
పర్వజనమనఃప్రమోదంబుగా ముప్రసంగంబు నేయుచుండి జనకుండు దళరధున కిట్లు
నియె.

269

- క. జాతానందంబున భూ, జాత్రవామునకుఁ దదనుజాత స్వముఖా
బాత స్మృతనుజాతన జాతోపమనేత్ర మదనసాయక గాత్రక. 370
- గీ. లలితపరిమళనూర్మళ లక్ష్మణునకు, నొసఁగెదనటంచు మిగుల సొంపెనఁగఁ బలికి
మఱియు నిట్లును దళరథక్షృతలేద్రుఁ, ద్వలంబైన సంతోషమతిశయింప. 371
- క. అనఘోపఘ్నులకు న్ముని జనశత్రుఘ్నులకు భరతిశత్రుఘ్నులకు
ఘనముగ నొసఁగెద హితులవు, వనఁగ మదనుజుని తనయల నలఘుతనయలక. 372
- వ. అని యిట్లు రామలక్ష్మణభరతిశత్రుఘ్నులకు శ్రుతకీర్తులగు భూమిసుతోర్మిశామాం
డవీశ్రుతకీర్తుల నొసంగి వివాహంబులు నేయువాడుగా నిశ్చయించి పలికిననమ్మహీ
విభుండు మహానందంబునొదెం దక్కిన సభాసీనులును సమ్మనంబునందేలి యాశుచుం
జనకుం బ్రశంసించి రయ్యరసరంబున. 373
- .క. పరమమునీశ్వరచేత, స్వరోజవాసియగు రామచంద్రుని కతనం
గరమొప్పెం దత్సభహిమ కఠోదయావనరద్యుక్తంధి విధమునక. 374
- వ. అంత. 375
- క. తనకులజులకు వివాహము, అని రాగము మీఱ సమ్మదాంబునిధి మునిం
గినచందంబున నయంబు, డనుపమరాగమునఁ బశ్చిమాంబుధి వ్రాలెక. 376
- మ. తనసాంగత్యము వాసి పద్మహితుఁ డంతగాన మొంద న్నభో
విసజాతాయతనాస్త పిల్పుక్రియ వివ్రాతభ్యను ల్మించెవా
తనిరేపోకకుఁ గ్రోధతామ్రగతి సంధ్యారాగముం దద్వియో
గనిదాహుంబుకణప్రకారమున నత్మతంబులు వ్యాసితెక. 377
- క. ఇనునికరస్పర్శము మానిన విరహము నొందు పద్మినీక్రమమున న
య్యనునికరస్పర్శము మానిన విరహము నొందు పద్మినీక్రమమ మరెక. 378
- చ. అహితుఁ డహినతేజుఁ డగునప్పుడు డాఁగి తదంచితప్రభా
రహితుఁడు గా నెఱింగి పరురాష్ట్రము నాక్రమణం బొనర్చున
ట్లు హిమకరుండు తేజుఁ డగునప్పుడు డాఁగి తదంచితప్రభా
రహితుఁడు గా నెఱింగి తిమిరంబులు ముంచె ధరాకటాహముక. 379
- వ. ఇవిధంబున సూర్యాస్తమయం బగుటయు నద్వళరథుండు. 380
- ఉ. పాపవిదూరుఁ డమ్మిథిబర్త నులింప నుతు ల్బజింప ఘం
టాపథ మొప్పుజేయుచు ఘనప్రభ రాజ్యకాంబు జేరె ను
ద్దీపితరత్న దీపకరదీపసమాసము బల్లనిల్ల ధా
త్రిపతి తూర్ణరావణధీరీకృతసర్వదిగంతరాళుఁ డె. 381

- క. ఆర్యులు వసిష్ఠకాశికు, లార్కాపతిసముః సముచితా తత్తములు ని
 ధ్ధాత్య లమాత్యశ్రేష్ఠుః, గాత్యజ్ఞులు సోగడంగ సుపకార్యం జొచ్చెక. 382
- వ. ఇవిధంబున భృత్యామాత్యపుత్త్రమిత్రసమేతుడై విడిదికిం జనియుచితవిసోదంబులం
 దగిలి రోమలం జంద్రమరీచులం జులకననేయు ధాతకలధాతక మనసాధాగ్రభాగం
 బున గగనధునీచీచుల స్వీచులీతపవనం బొలయు వీణానాదంబు లులియు సుఖని
 ద్రం జెందియున్నంత. 383
- సీ. పద్మిని మదనతాంబునను గృశించె, బద్మిని సంతోషభరిత యయ్యె
 క్షీరతుషారసంసిక్తయై మహి యొప్పె, సరగఁ దుషారసంచయు మడంగఁ
 గువలయుంబునకు నెక్కిరియెనికాసంబు, గువలయస్మయము సంకుచిత మయ్యె
 దతతారకాప్రభాతతి మంద మై తోచె, నోలీః బ్రభాతవాయువులు వీచె
- గీ. దాచ్రమాడధ్వసు ల్మీచె దద్దతూర్పు, తాచ్ర మైయొప్పె నంత భక్తజనవృజిన
 కర్తనుం డుదయించె వికర్తనుండు, భవతమోవిభావముఁడు విభావసుండు. 384
- గీ. మిహిరునుదయంబునకుమున్న మేలు కాంచి, కృత్యచులు సల్పి దశరథస్వపకరుండు
 సరగఁ బుత్త్రచతుష్టయనుసహితుఁడగుచు, గౌశికవసిస్థులకుఁ మొక్కి కడుముదమున.
- క. కార్తాతికదత్తేద్ధయ, హార్తంబునఁ దనయులకు మహోరున యులకుం
 ధార్తాతకులకు గురితవి, హార్తాతికలకును బరిణయము లొసరింపక. 385
- వ. కృతోత్సాహుడై యుండునంత జనకుండు సుతల నలంకృతలంజేయం బుణ్యసతుల
 నియోగించుటయు నకునిజం గదిసి. 387
- క. ఆహ్మనిను లిట్లని రో, యమ్మా నినుఁ బెండ్లి కూడునతఁడు ఘనుఁడు రా
 వమ్మా విద్యుల్లతికా, సమ్మారితదేహ సుగుణసహితన్నేహ. 388
- క. అని పలుకుటయు న్లజ్జాననతానన యైసనీత వనజాతనిభా
 క్షి నజాతసామ్యఁ గొని మజ్జనకాలకు నేగి యుచితసంభ్రమలీలక. 389
- ఉ. మద్దులగుమ్మ లందియలమ్రాంత లెసంగఁగ డాసి గ్రద్దనం
 దద్దయువేడ్క రత్నఖిచితం బగునొక్కపసిండిగ్దియ
 న్మద్దియ నుంచి యీఘనమనోహరలోచన పద్మకాస్తతో
 నుద్దియటంచు నంతఁ దమయల్లగు లెంతయుఁ బల్లవింపఁగక. 390
- గీ. కమ్మనూనియుఁ దలయంటి యెమ్మెగులుకఁ, గడిగి యుద్వర్తరమవర్ణకమునఁ జేసి
 మజ్జనంబు ఘటించిరి మనము లలరఁ, బుష్కరానలు మనోజ్ఞభృష్కరముల. 391
- వ. ఇవిధంబునం బెండ్లిసాటలు పాడుచు మంగళస్నానంబు సమాచరించి. 392

- క. ధారాధరములు ఘనము ల, సారద్యాచుములు నయ్యుఁ బ్రతినిధి యగుచే
యారామకురుల కనుచును, నీరారిచే నొక్కసతి విసీలత యొప్పక. 893
- క. అభ్రావలగ్నయును విమ, లాభ్రాలక యైననీత కానందమున
న్విభ్రాజితముగఁ గట్టెను, శుభ్రాంశుక యుఖి యొకర్లు శుభ్రాంశుకముల్. 894
- నీ. నిర్మలస్పృటికవినిర్మితఫలకభా, స్వస్మధ్య సముదితచ్ఛాను యనఁగ
నమృతకళాపూరితాంతరిక్షం డగు, శశిలోన మించులాంఛన మనంగఁ
దుహినహారోదయోత్ఫుల్లయనోహగ, పద్మాంతరస్థబంధర మనంగఁ
బ్రకటసమృద్ధి తముకురచింబాంతర, నిహితసుందరహరినీల మనఁగ
- గీ. నలకములు బాఁయఁగాఁ ద్రోచి యలికభాగ, ఫలకమునఁ గమ్మతావులు జిలక సమృ
దంబునను సర్వజనులచి త్రంబు లలరఁ, దిలక మొనరించె నొకసతీతిలక కులుక.
- గీ. ప్రకటసౌవర్ణ సాలభంజికలలోన, మెలఁగుజనకతనూజాత తెలియరాద
టుంచు నొకసతి యానవా లుంచెనఁగఁ, జెక్కుటద్దంబునం దొక్కచుక్కఁబెట్టె.
- ఉ. పాటలనన్న తోషియును పాటలగంధయు నైననీతకు
స్నాతికధూతి లేదనుచు సాటికచించెద నంచు మించుఁ బ
న్నీటఁ గుశేయంబులన నీగుకన్నులు తోమి చాటూ
కాటుకఁబెట్టె నొక్కసతి కాటుకపిట్టల గ్రేణిసేయఁగజ్.
- క. సారపరిమళితఘనఘన, సారమిళితగంధ గంధసారంబున వి
స్తారానందంబున నొక, సారసలోచన యొనర్చె జర్చ మహిజమజ్.
- నీ. పువ్వుఁబోజికి మల్లెపువ్వులు దంతయు, బ్లవ్వనివాసిక నవ్వుపువ్వు
తాపసంపెఁపువ్వు తినుపు దిర్సిపులుపువ్వు, మానసీమధ్యంబు మజ్జీపువ్వు
జల్లవాధఃపువ్వు తెల్లనిపువ్వులు, పాలుపాయపాక్కిలి పొన్నపువ్వు
మోము తామరపువ్వు మోవి మంకెనపువ్వు, కన్నులు నల్లని కల్వపువ్వు
- గీ. లేల నీపువ్వు లికనని హేలనొక్క, కాంతకరనీరమందారకర్ణికార
మాలతీచాఁబాణీమమావళుల నొ, సంకె నీతకుఁగడుసాం పెసంగుచుండ. 899
- వ. ఇవిధంబున నూర్చితా మాండవీ శ్రుతకీర్తలకు ననుపమశృంగారంబు లొనరించి
యున్నంత నక్కడ. 400
- ర. అంగన లంగజన్మ డని యంగవిలాసము సన్నతంపఁ బు
జ్యాంగనలాంఘ్ర బాడుచుఁ బ్రియంబున రాము నభంగమంగళా
భ్యంగన మాచరించి హృదయంగమవాణ్య లలంకరించి రు
ప్పొంగుచు భూరికాంచనవిభూషణము ల్బరితోషణంబునజ్.

- గీ. తనరుకమురిబొట్టులాంఘనము గాఁగ, మందహాసంబు చంద్రికామహిమ దనర
సరసవాక్యము లమృతరసంబు గాఁగ, జంద్రుకై కడిశ్రీరామచంద్రుఁ డొప్పె. 402
- క. లలిఁ గంతు జయంత వసంత, లలితు లన నొప్పు లక్ష్మణ భరత శత్రు
ఘ్నుల శత్రుఘ్నులఁ గామిను, లలంకరించిరి విభూషణాంబరపటలికా. 403
- వ. తదనంతరంబున. 404
- క. నయల న్నవినయలం బరిణయయోగ్యులఁ బద్మపత్రనయనల నసమా
నయశోభన్యుల నాత్మత, నయలఁ గని జనకుఁ డతిఘనం బగుచేడ్కొక. 405
- చ. వెలఁగి మహార్తనశ్చయముఁ జేసి విదేహమహీధవుం డమా
త్యులఁ బిలిపించి యద్దశరఘున్నతబంధుసమేతుఁ బుకజా
స్తలలితవంశ్యుఁ డొడ్కొని ముదమ్మున రం డన వార లమ్మహా
జ్ఞులుకడ కేగి యిట్లుని రవారణ వాఙ్మతురత్వ మేర్పడక. 406
- మ. అననీసాధభవత్తనూజులకుఁ గల్యాణంబుల న్నేయ నీ
దివసం బుత్తమమంచుఁ దెల్పఁ డని వైదేహుండు మహ్మహినిఁ
డననీదేవసమావృతుండ వయి ర మ్మాలస్య మింకేల బాం
ధవుల్లెం గొనియాడఁ బుత్త్రహితభృత్యశ్రేణితో నొప్పుకొక. 407
- గీ. అనిన ముదమంది యొసఁగ నయ్యంబరవణి, నంశమణి వారలకు ననవద్దమణులు
నమితతాంబూలజాంబూనదాంబరాది, మహితబహుమానములు బహుమానముగ ను.
- వ. ఇట్లాసంగి. 408
- చ. దశరథుఁ డంత బ్రాహ్మణనితానమర్చనమాచరించి స
త్వశరఘు ప్రస మానులు ముదంబునఁ దోనరుదేగ శత్రుడు
ర్వశరధసామజాశ్వభటువర్గసమేతముగా నరేశ్వరు
ల్వకులయి కొల్వఁ జాంజనవారము సంతనమంది చూడఁగక. 409
- క. రాజముఖుల నేడలు నీ రాజనములుఁ గొనచు నచిత్రరాజపథమునకొ
రాజవిభవమున నఖిలధ, రాజనులు నతింప బంధురాజసహితుడై. 411
- వ. చనునవసరమ్మన. 412
- చ. తెలియవు కామినీజనుల నీటుగుపాటలు వేణునాదము
త్తెలియవు చల్లుసేసలును దేవత లొల్కిడూఁ బుష్పవర్షము
త్తెలియవు పంకజాస్తకరదీధితులు న్మణిభూషణాంకులుం
గలసి మెలంగుటం ధరణికాంతుఁడు పెండ్లికిఁ దిద్దుచుండఁగక. 413

క. అమరభువనీవిమలాంభుః, కమలవనీవిహరణంబు గాంచి మలయభూ

ప్రమరుత్తికోరమభ్యుశ్రమజనితనిదాఘుబిందుసంచయ ముడుచుకొ.

414

వ. దశస్యందనుండు పురందరు చందంబున బురంబువా రబ్బురంబంద నందనులం బురు
వవృవభులం బురస్కరించికొని యమంద మహానందకందకందలితహృదయారవిం
దుడై మందనుందగమనంబున వందిమాగధులు సందడింపఁ జిందంబుల రొదలు గ్రందు
కొనం దరణికిరణంబులకుం దెఱుపి యాని గొడుగులం దనివినొందుమండేదన కెలంకుల
నందఱుమఁత్రులుం దగురీతి నడువం దఱుచుగ సుందరమకందబిందువులు జిందు
మందారసుమనందోహంబులు బృందారకబృందంబు లందంద గురియింప భరణీబృం
దారకు లాశీర్వదింపం గొందఱు సుందరులు గ్రంథలుగొని ముందఱు నమవ నందమ్ము
లగు నందియ లడుగుందమ్ములం దొడిగి చందనం జలంది యిందింది రంబులం దెగడి
సంక్రందననీలంబులం గ్రిందుపఱుచు కుసులం దోవలందిగస్కరించు కన్దవలపాం
దికిలుం, గందుకంబులం ద్రిప్ప కుచద్వంద్వంబులుం, గుందనంబుడంబు డిందుపఱు
పందగు తనుచ్ఛాయలుం, దలిరాకుమోవులుం, దెలిచెక్కులును, దరస్మితంబులుం,
గుందరదనంబులుం గలిగి యువజనంబుల డెందంబులు గొందలంబందఁజేయుచుం దన
మోసలం దండలాసకాది వివిధవిధానంబులం దాండవంబు సల్పుచు నందఁత్రని పడు
పుండెఱువలరుగం జందనోదకంబునం దడిసి గందవడి నందంబుగు రాజమందిరంబుందరి
యందొచ్చు నవసరమ్మున నహల్యానందనుండగు శతానందనిభుండు శతానందుండు
తోడరా జనకుం దెదుర్కొని తోడ్కొని చని.

415

క. సముచితముగ నర్హ్యముఁ బాద్యము నొసఁగి యానంతరము ముదంబున మణిసి

రములిడి జనకుండు పూజించె మహారథు దశరథుం బ్రసిద్ధుల మనులకొ.

416

వ. ఇట్లు పూజించి సమస్తజన మునిజనకదంబానందజనకంబు లగువచనంబుల దశర
థున కిట్లనియె.

417

చ. బుధజనమాన్య పత్తిరథ భూనుతకీర్తికి రామమూర్తికి

న్మృతితిరోధిలక్ష్మణకుమారునకుకొ భరతాభిధానమా

గధతనయాకుమారులకుఁ గావలయుం ద్వలోని వివాహము

ల్పృథివి శుభశ్రీశ్రు మను వెద్దలవాక్యము లాలకింపమే.

418

వ. అనుటయు మహానందమగ్నుండగు దశరథుండు.

419

క. తదవసరంబున సుతులకు, సదమలులకు నలువురకుఁ బ్రశస్తంబగున

భ్యదయార్థ వధిపైఁ డొసఁగె, న్మౌడన్విపులకుఁ బాడిమోదవులఁ బొదఁకొ.

- క. విధివంతఃకుంభం జనతుండు, మిథిలానాయకుండు విప్రమిత్రసహితుఁడై
మధుపర్కంబులొసంగెను, మధుపసమానాలకులకు మనువంశ్యులకుఁ. 421
- వ. తదనంతరంబున. 422
- క. కలభాతభాతసుందర, కలశోదక మాత్యపత్ని గైకొనియొగఁగ
న్వలకులిశజలజరేఖా, కలితన్వపకుమార పదయుగములు గడుగుచుకొ. 423
- క. అఃశ్రుములగు దానమ్ములు, కన్యాదానసదృశములు గావనియొసంగెం
గన్యాదానంబులు జనమాన్యులకు న్నెస దశరథమహిషతులకుఁ. 424
- వ. అంత. 425
- చ. చెలఁగి యరుంధతీతతి వసిష్ఠుఁడు రాముకరంబుఁ బూని ని
ర్మలనవరత్న గుంభనివిరాజిత దివ్యనివాహవేదికొ
జ్వలకనకాసునంబున నిషణ్ణునిఁజేసి సువాసిసీజన
మ్ముల నియమించె నింపెనయ భూతనయందగఁ దోడితేరఁగకొ. 426
- క. సీరపథజాతకుంబ్రతి, సీరమఱుఁగు వెట్టి స్ఫుటకుశేశయముఖలా
శిరువులు పెలఁగ సునా, సీరనిభుండు రామచంద్రు చెంతనునిచికొ. 427
- క. ఒకఁడొకరు చూచెడువేడుకలు కడున్మౌలక లెత్తుడు వధూవరిదృ
క్పకరంగుగడినఁదగెయవనిక యమునావిమలవాహినీభంగమనకొ. 428
- వ. అంత. 429
- ఆ. తెఱవ లుచితరీతిఁ దెరకలువమరల్పు, జనక భాగ్యరాశి జనకతనయ
తఱుఁగులేని వార్ధితరగల నుదయించు, సిరివిధమునఁ దేజసిరీ వహించె. 430
- గీ. లలితమాలా మనోహర గళయగుచుండ, మాలసాలంబు సరస నేలాలత యన
నీలమేఘంబుచెంత శంపాలతయనఁ, బాల తనరారె రామన్యపాబుమ్రాల. 431
- ఉ. సీతకటాక్షవీక్షణము శ్రీరఘరాము ముఖప్రభాతకం
జాతవిచిత్రచిత్రకీత సారవరంగ మనంబుఁ గా సము
ద్యోతితమయ్యె రాఘవ మహాజ్వలదృష్టి కరంబుమితైభూ
జాతకుఁ గజ్జలంబునఁ బొసంగనొసర్చిన చెక్కుచుక్కుగకొ. 432
- వ. తదనంతరంబున. 433
- మ. కులకాంతాతిల కావలీలయిత షోణీకుమారీ పవి
త్రలసచ్చిన్న ముగ న్మునీంద్రజనమందారండు రామండు తా
దలఁబ్రాల్చొయిటఁబట్టి వేమక భుజద్వంద్వంబువై కెత్తియుం
చె లతాగ్రంబునఁ బుష్పగుచ్ఛమనరం జలం గులాచారతకొ. 434

- ఉ. మోమువిశాసమంద భుజమూలరుచు. లెవలంగొండఁ గంకణ
స్తోమర్షణం ర్షణంకృతులు సొంపెనఁగం జిటునవ్వు నవ్వుచుం
దామరసాక్షు లెంతయు ముదంబునఁ దోడయి పాచ్చరింపఁగా
రాముశిరంబు మీఁదఁ దలఁబ్రా లునిచెంద గ భూమిజాతయౌక.
- ఆ. మఱియు వేడ్కచేత మహిజాత తా శ్వేత, మౌక్తికములు రాముమ స్తకమున
నునుపఁబూన మాస్తయుగము గడుస్మితఁ, జూచువారికెల్ల శుక్తియనఁగ. 436
- ఁ. తన్మహోత్సన సమయంబున. 432
- క. జనములక్రిక్కిఱియ దరు, చనరామి నెఱిగి యుచితజాలపథములం
జని రాముని పరిణయమున, జనరాజితలీల మెలఁగె శ్వసనాంకురముల్. 438
- క. గళదురుగండఁజిలన, గళభేరిభ్యముల రిపులు గలవరమందం
గళమున బంగారపు మం, గళనూత్రము రాఘవుండు గట్టై మహిజమౌక. 439
- ఉ. భూజనకల్పభూజుఁ, డజపుత్రతనూజుఁడు రాముఁడందితాం
భోజదళాక్షుఁ డిద్ధవిధి భూమిజఁగూడి మహామందంబునక
లాజల నాజ్యధారల దళంబునఁ దృప్తునిఁగా నొనర్చె న
వ్యాజగురుప్రసాదుని నుతాగమనాదుని జాతవేదునిక. 440
- ఆ. సర్వసాక్షి కర్మసాక్షివంశజుఁ డగ్ని, సాక్షికముగ నీత సారసాక్షి
నఖిలలోకసమ్మతాక్షిణలావణ్యఁ, బ్రీతితోడ నిట్లు బెండ్లి కూడి. 441
- శా. శోభా గాత్రి కరుంధతీసతికి నక్షుద్రోదచారిత్రమం
బాభితామలపద్మ నేత్రకు సతీవాతాచితప్రోత్తర
స్నాభాగ్యం బభివృద్ధిసొంద రఘువంశస్వామి రాముంకు సీ
తాభామాసహితంబుఁగా నెరఁగె నుత్కంఠం బ్రజల్మిచ్చఁగన్. 442
- క. జనుల కిరుంధతి మతిఁదలఁ, చినమాత్రన కల్లు సర్వసిద్ధులుఁ దన్మా
నినిఁ బ్రత్యక్షముఁ బూజించి నతస్సభాగ్యసిద్ధి చేయఁబురుజే. 443
- ఁ. మఱియుం బంచమహాశబ్దంబులు బ్రాహ్మణాశీర్వాదనాదంబులు ననూనపుణ్యాంగ
నాగాననాదంబులు నింగిముట్టం జెలంగుచుండ వసిష్ఠుండు లక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్ను
లకు సూర్యశామాండవీశ్రుతకీర్తులఁ బాణిగ్రహణంబులు క్రమంబున నడిపిన నిట్లన్న
దమ్ములు నలువురు నేకకాలంబునం గృతోద్వాహులయి వధూసహితంబుగా జాత
వేదునకు నమస్కరించి వసిష్ఠ విశ్వామిత్ర శతానందప్రముఖ నిఖిల మునిప్రళరంబు
నకును దశరథజనకభూమిధవులకుం బ్రణమిల్లి స్వస్తిచనంబులు పరిగ్రహించి యు
న్నంత. 444

- క. దానోత్తమమగు భోజన, దానంబున జనులఁ దనిపెఁ దజ్జనమందున్
దానంబుల నురుభక్తి విధానంబుల ద్విజులఁ దనిపెఁ దజ్జనమందున్. 445
- వ. అంత. 446
- గీ. గంధసింధురయవనకంఠాణసుభట, గత్స ధేనుసువర్ణవస్త్రప్రశస్త
దానదాసీవిశేషకయ్యాసనంబు, లరణము లాసంగె వేత్త్వేణ నల్లరమన. 447
- క. విశ్వానందప్రదన, ప్రాశ్నకులుల యచితపరిణయంబులు గనియు
రీశ్వరు దీవింపుదు న, విశ్వామిత్రుం డభీష్టవృత్తి జనుడున్. 448
- ఉ. కూంతులఁ జేరఁబిల్చి జనమందు మహాదరణంబు మీఱ వి
భ్యాతపత్రినతాత్పరవిధితాచితకీలములెల్ల వారికిం
బ్రీతి నుపన్వసించి యలరించి విశేషవిభూషణాంబర
వ్రాతనువర్ణరత్ననికరంబు లాసంగె మనోముదంబుగన్. 449
- క. హరియను సిరియును మానవ, శరీరములు చాల్చికట్టి చందమున వధూ
వరు లీసీతారాములు, గర మొప్పిగటంచు జనుల కలకల మెసఁగెన్. 450
- క. అధికతరానందుఁడు దశ రథ, ధరణీచిరుఁడు దత్పరంబున మహిత
ప్రథఁ గొన్ని దినంబులు జన, కథరాధిప మాన్యుడై తగన్వసియించెన్. 451
- వ. ఇట్లుండి యొక్కశుభదినంబున జనమనుమతంబు వడసి యపరిమితపరిచారి కావ్య
తలగు వధూరత్నంబులును మహానందయుతులగు సుతులును సమస్తబంధుమిత్రా
మాతృలును సమచితవాహనంబు లధిష్ఠించి యనుగమింప రథారూఢుడై పుణ్యకా
మినీజనములు సేసలు చల్ల నమ్మిధిలాపురంబు వెజవడి తన్నునుపవచ్చు జనకచక్ర
వర్తి నధికధగ్గుమూర్తి సపరివారంబుగా నెట్టకేలకు మరల్చి యచితయానంబున
సాకేతాభిమ ఖుండై. 452
- క. దారితశాత్రవనిచయుఁ డు, దారుఁడు పజ్జిరథుఁ డేగుదారిభయదముల్
కూరతరమావతంబులు, దారుణముగ వీచె నత్కుదగ్రస్ఫురణ్. 453
- గీ. ఇట్టి దశశువనంబుల నెట్టిగట్టు, వుట్టునోయని కులగురువుకరుఁ డెల్చి
తద్విధులెల్ల నాత్మబోధమునఁ దెలిసి, యాతఁ డాతని కిట్లునంతలాన. 454
- సీ. క్షుద్రీ కూరణ్యాగ్నిహోత్రమహోజ్జ్వల, త్రీలగుతారంబు కేలఁ గ్రాలఁ
గాంచనాచలకటకవిశాలవక్షస్థ, లంబునఁ దెలిజన్నిదంబు మెఱయ
నఖిలమానవనివహభయంకరము లై, నదృష్టల సంగారవృష్ట లాలుక
నధికప్రతిభదెల్ప నరుణ కాంతి వహించు, ముఖమునఁ గనుబొమ బుడివడంగ

- గీ. దశరథుం డిచ్చు పూజావిధానములఁ బ్రహ్మహోదగ్రుండగుచు
నిగ్రహానుగ్రహసహగు నీరజాత్ము, రాముఁ జేరంగఁ జని భృగు రాముఁ డలక. 455
- క. విత్రాసస్థివికృత, క్షుత్రము గావించి తొల్లి కశ్యపునకు ని
ధాత్రసమస్తము నొసంగిన, ధాత్రీసురముఖ్యు బామదగ్నున్ శ నెఱుంగవే. 456
- క. వారుజీగ్రచాప మెక్కిడి, పురుషోత్తమఁడ ననికొందుఁ బొంగెడుపురఘ
స్మరుచాప మచలమేనర, వరుఁ డని నినుఁ బొగడిరెల్లవార లెఱుంగమిళ. 457
- క. నాచేతం బూజితమై, నాచేతంబొల్పు పద్మనాభు ధనువొగి
న్నచేత నధిజ్యమగుడు, నీచేతలు చిత్రములని నెఱినమృగగుణ. 458
- క. భృతి నాధను వెక్కిడిన, నృతి నిను భావించు సత్త్వయహితునిఁ గాఁ గా
కతిమష్కర మేనియ నిందితరాజసతామసములు నీకుం గలవే. 459
- చ. అని తను బామదగ్నున్ శ డనయంబులు వల్కిఁగ గార్మకమృతో
న సతని సత్త్వముంగొని ఘనంబుగ వెక్కిడి రామచంద్రుఁ డా
తని వరపుణ్యలోకసుపథంబులు గూల్చి మదంబడంచి తం
ద్రుని నిజబంధుకోటి నలరించె ననంత భుజాబలాధ్యుఁడై. 460
- గీ. రాము వలగొని భార్గవరాముఁ డల మ, హేంద్ర పర్వతమునకు నై యిచ్చ జనియె
రామునటుఁబుద్బిదశరధరాముఁడలచు, హేంద్ర విభవంబుతోఁడంద్రీకలమిమ్రొక్కి.
- క. రాజకులహాళి రాము ప, రాజయమును నిజజయంబు గహి నెఱింగింపజే
రాజాననుఁ డగు సగ్రత, నూజు న్నొందర్యజితమనోజుం బొగడె. 462
- చ. ఇట్లు పొగడి. 463
- క. తనరవసింహం డెఱింగిం, చినవిధమునఁ దొలుత భయముజెంది జనుముఁ గై
కొనఁ గల్గెననుచుఁ దన మన, నున గురల యమే మబోధమునకుం బొంగె. 464
- చ. మఱియును రామభద్రు డై ర్యావార్యకౌర్యావార్య గాభీర్యక్రైగ్యానిగుణంబు
లగ్నించుచుఁ దమ రాకకు నలంకృతంబగు సాకేతంబుఁ గొతుకంబునం గనుంగొని.
- క. పురజనము లెదురుకొన రథ, కరితుగగరధాపణుగు ఘంటాపథముం
దరిసి చనునవనరమ్ముగ, బురఘులు దెఱవలును రాముఁ బొడఁగని తమలో. 465
- సీ. జనకునియాజ్ఞ విశ్వామిత్రతో నేగి, తొలుదొల్లఁ గాటకఁ దున్నుటయును
నీచుమారీచ మున్నీట ముంచుటయును, బిగప మబాహునిఁ బగుపుటయును
గౌళికుజన్నంబుఁ గాపాడుటయు నొక, గ్రావంబునంగనఁగా నొనర్చు
టకృపీట జాటు కార్మకము ద్రుంచుటయును, భ్రాతృయ క్తముగా వివాహమగుట

గీ. తండ్రిమదిలోని భయమెల్లఁ దలఁగఁ బరశు, రాము మార్కొని యతనిగర్వం బడంచి
చెలఁగి సాకేతమునకు విచ్చేయుటయును, జెప్పికొని చాల సంతసించిరి మఱియును.

చ. పురవరవర్ణిను వ్యవధభూషణభూషిత లై సువర్ణనూ

పురవరము లైలంగఁ గడుఁ బొంగెడు రాగరసంబు బేర్చి గో

పురవరసౌధభాగములఁ బొందుగ నిల్చి నరేంద్రు రాము గో

పురవరు సౌర కామినులపోలికఁ జూచిరి సేస లొల్కుచుకొ.

467

వ తత్సమయంబున.

468

సీ. అగణితసౌధ యా నిగమాంబురాశికి, రాజించు తనరాక రాక గాఁగ

సమధికభయదరాక్షసచమూపతులకుఁ, దనదర్శనము సుదర్శనము గాఁగ

వీతవిద్యేష్ట లౌ విబుధనాయకులకుఁ, దనచరిత్రములు చిత్రములు గాఁగ

నహితరాజన్యవైన్యములకుఁ దనద్రుతా, పంబు మిక్కుటపుఁదాపంబు గాఁగ

గీ. సత్యధర్మక్షమాదయాశౌచరత్న, సమితికిఁ దనగుణములు గుణములు గాఁగఁ

దమ్ములనుగూడి రామచంద్రప్రభుండు, వేడ్క వివారిం చె నష్టరవీధులందు.

469

వ. ఇట్లఖిలజనయనోత్సరంబుగా వివారించి.

470

క. తమ్ములు తరుణీయైతె లుచి, తమ్ముగఁ దనుఁ గొలువఁ జాను దైతాయతుఁడై

తమ్ముఁ గనువేడ్క నధికము, ద మ్మందుచు నున్న యట్టికల్లుల కెరఁగకొ.

471

వ. అంతఃపురమ్మునకుం జను నవసరమ్మున నవసరమ్ము లురమ్ములఁ గరమ్ము మెఱుఁగుఁ

గరమ్ముల గంకణ నికరమ్ములు మొరయఁ గుచమ్ము లొరయఁ జతనమ్ముగ రతనమ్ములు

చెక్కిన పసిండిపల్కెరమ్ముల ననురూపమ్ము లగుహిమనాలుకాదీపమ్ముల దీప్తులు

తమతలప్రదీప్తులకుం దగ వనిక్రిందుపఱచుట తగవనిన చందమ్మునం గొమ్ములు

బాహుదినమ్ములు సాచి యొసంగు నీరాజనమ్ముల రాజిల్లుచు నెడ నెడ వినో

దమ్ము లగువీణానాదమ్ములకు ముదమ్ము నొందుచు జనయిత్రులపంపున నెరుక్కొని

పుణ్యకామినీజనమ్ము లొసంగు రత్నకరణమ్ములకు సమ్యతించుచు సుభయోహర్ష

మ్ములపండి యిభరాజగమనలు శుభాచారలాజమ్ములు చల్లుచు నాసేచనక మృగు

నిజమూర్తివిలాసమ్ము నాలోకనమ్ముఁ గావింప మనోహరరత్న గుంభనవిచిత్ర

భీత్తికాని కాయంబులవలనను లసమానాసమానకాయమానంబులవలనను నిరుప

మానమానినీబృందంబులవలనను రమణీయతరపదార్థంబులవలనను గరం బొప్పు

మాతృగృహంబుఁ ధరియం జని.

472

ఉ. తమ్ములఁగూడి రాఘవుండు కల్లులపాదతలమ్ము లాత్మయా

ర్థమ్ములు సోక మొక్కిన ముదమ్మున వీరన లిచ్చి ల్లచ్చి ప్రే

మమ్మునఁ గాఁగిలింపికొని మక్కువ లెక్కువ లై తనర్ప నా
యమ్ములు ముద్దులాడిరి ప్రియమ్మున నిద్దపుఁ జెక్కుటద్దముల్.

473

క. చన్నుల దుగ్ధంబులు వాల్చున్నుల నానందబాష్పకణములుఁ గలిగెం
గన్నులపండు వగుచు సుతుల న్నులుపురఁ జూచుతల్లులకుఁ జిత్రముగఁ.

474

వ. తదనంతరంబున.

475

సీ. అంబుజంబులమీఁది యశులవిధమ్మున, మోమున నలకలు ముసుఁగువడఁగ
నడుము లున్న వని తెల్పెడు భంగిఁ గాంచి కాకింకిణీకవ్వణనము స్త్రీలకొనఁగ
నీలమేఘమ్ముల మేలమ్ములాడువి, ధమ్మునఁ జికురబంధమ్ము లమరఁ
బదతలమ్ముల కెంపు లొదవి మధాభాత, సాపానము లరుణచ్ఛాయ లొందఁ

గీ. జిలునగవు లాననములకుఁ జెన్నొనర్చు, వినయములు రూపములుదాల్చు ననువు గాఁగ
నల్లలైన జనుడెంచి యత్తలకును, మోదమునఁ గ్రొత్తకోడఁడ్రు మొక్కుటయును.

క. శ్రీవనితాచతురాకృతు, లీవనిత లటంచుఁ బ్రీతి నెత్తికొని కడుం
దీవింపుచు నెంతయు సుం, భావించిరి మానసములు ప్రపదం బందఁ.

477

క. శ్రీకరమూర్తుల బుత్తుల, నాకోడండ్రుఁ గని యుబ్బి యాడిరి విమలా
స్తోకచరిత్రలు గౌసల్యైకై కామగభతనయ లానందమునఁ.

478

క. వనితాయతుల న్నుతులం, గని జననీజనకు లమితకాతుకమతు లై
రనిచెప్పి తనమనంబున, ననుపమ మగుహృద్ మంతకతకుఁ బెరుఁగఁ.

479

చ. పరమకృపారసానిలయభావితమానిసుచి త్తసారసా
నిరుపమసాహసావినుతనీరజగర్భకృపీటరేతసా
గురుతరదేవాసారపరిమంజిత దుష్టనికృష్ట రాక్షసా
భరిత మహాప్రసాద హితభక్తజనావన సక్తమానసా.

481

క. శరణాగతజనశరణా, శరణారదక్షిణి సునితసుకాశరణా
స్ఫురణోక్తిమదాశరణా, చరణావేంకటమహాసాధరశరణా.

481

మాలినీ. ప్రణమదఖిలనూరి భక్తలొకోపకారి

ప్రణవఘనవిహారి భాసురానందకారి

రణవిజితనురారి బ్రహ్మచంద్రానుకారి

క్షణకలుమవిదారి సర్వదా నిర్వికారి.

482

గద్య. ఇది శ్రీనారాయణారాయణ పదాబ్జధ్యాయపరాయణ భూమిభైరవ

వినయ రామనారాయణయ పండిత సేవాసముచ్చయ శ్రొత్తపత్తి

లచ్చయ ప్రణీతం బైన దాశరథివిలాసం బను మహాప్రబం

ధంబునందు ద్విప్రీయాశ్వాసము.

శుభమస్తు.

అ వి ఘ్న మ స్తు.

శ్రీశారదాంబాయనమోనమః

దా శ ర థి వి లా స ము.

తృతీయాశ్వాసము.

శ్రీమద్వేంకటాచార్యమహాధామ ధరాధామ సుకుణధామ రవిసుధా

ధామ నమనవందితసు, తామా రిభ్రభీమ సుందర విజితకామా. 1

వ. ఆవధంపు మనంతరక థావిధానంబుఁ బ్రచేతనుం డగుప్రాచేతనుం డిట్లని చెప్పం
దొడంగ నట్లు సుప్రాప్తయనోరఘుం డగుదశరథుం డొక్కనాఁడు నిండుఁగొలు
వుండి యమాత్యులం గలయం గనుంగొని. 2

ఉ. సంతతి లేదు లే దనుచిచారము దూరముఁ గాఁగ బుత్తులకై

సంతసమందఁ గాంచితి నసాధ్యబలాధ్యులు వారు వారికి

స్సంతతకీ రికాలుర కసంగఁగ సన్నతపుణ్యకామినీ

సంతతు లైనకన్నియలఁ జక్కఁగఁ బెడిదిచేసితీరితి. 3

క. నాకులము గడుచెలింగె, న్నాకులసత్కిరి యయ్యె నాకుల మొప్పె

న్నాకులకాంతల మతులున, నాకులములుగాఁ దనర్చె నాకులకరుణ. 4

వ. అని పలికి వెండిరు. 5

క. బుద్ధివికల మగుదృష్టియు, విద్ధం బగుబలయు చెడువివేకం బుడుగు

స్వృద్ధతగదిరినజనునకు, సిద్ధం బతఁ డెంతయుం బ్రసిద్ధం డైనక. 6

ఉ. అర్హ జనావనంబు వివిధాహితస్త్రైయ నాతిశక్తితా

నిర్హరణంబు నంచితమనీషయురోషవిశేషనోషని

స్తర్హణనంబు రాజులకు సమృద్ధధర్మము లొటఁ జూడఁగా

నర్హులు గారు రాజ్యమున కంధులు వృద్ధులు బుద్ధిహీనులు. 7

వ. అని యిట్లు తనకృతార్థత్వమును, చృద్ధత్వమును, రాజ్యపాలనా సమర్థత్వమును

చేటవడం బలికి మఱియును. 8

ఉ. నించెదఁ గీరి దిక్కుల ననిందితధాముని రామునిం బ్రతి

స్నించెదఁ బూజ్యరాజ్యమున శిష్టజనానుమతుండ నై యను

స్థించెద సద్ర్యతంబులు విశేషభృతి న్నుకరంబుగా నధి

స్థించెద సంతసం బనెనుదిన్యనువర్ణ మువర్ణ హర్యముకొ.

9

వ. అనిన విని యద్దశరథునకుం దచీయమఁ త్రిపుంగవు లఖిలజనానుమతంబు వడసి యి

ట్లనిరి.

10

క. ధాతవు నిద్యలకు స్వాంధాతవు విక్రియసమృద్ధి ధాతవు శుభసం

ధాతవు జనముల కివ్వను, ధాతల మేలితివి తొంటిధరణిపులక్రియకొ.

11

వ. ఒక్కనాఁడు నీయందు గోరంతకొఱంతఁ గంటిమే యని పలికి మఱియును.

12

ఉ. నీవు మహానుభావుడవు నీతివివేకవికారమండవుం

గావున నిట్టిసత్పుతులఁ గాంచి నుఖింపఁగఁ గంటి వీరలుం

దేవమాను లగ్రిజుఁ డుదీర్ణ భుజాబలుఁ డాద్యలోక సం

భావితుఁ డీమమారతునిఁ బట్టముఁ గట్టఁ దలంపు తొ ప్పగుకొ.

13

ఆ. పట్టభద్రు రామభద్రుఁ గనుంగొని, యెల్లసిల్లుదురు తదుత్పన్నమున

కఖిలజనులు నేము నలరుదు మీవు ను, జ్వలుండ వగుదు వట్లు చలుపు మనఘు.

14

వ. అని తనమనంబున కనుకూలంబుగాఁ బట్టుటయు నమ్మహీవిభుండు.

15

గీ. చెలఁగి శ్రీరామపట్టాభిషేకమునకు, వలయుసంభారములు దెండు వలనుమెఱసి

యేతదుత్పన్న మెఱిగింపుఁ డెల్లవాఁలకు నొనర్పఁడు పురము నలంకృతముగ.

16

వ. అనిచెప్పి యంతఃపురంబునకుం జనుటయు నమాత్యులు.

17

కా. రంభాస్తంభము తెల్లవో నధికచిత్రీస్ఫూర్తిఁ గల్పించి నూ

త్నాంభోజోత్పలమాలిక లై యివి వేళ్యాలాస్యము త్రీఱఁ బో

జ్జంభతాక్రంచనభద్రీకుంభతతి నక్షీణస్థితి నిల్చి రా

జంభా రాతిపురావధీగణలసత్సందర్శయ కంబుగకొ.

18

వ. మఱియుం బరమశోభనంబుఁ గావించి రఘురవరంబు వినూతననికేతనకేతనం బై,

పూతానీతపుణ్యనదీతోయాన్వీతం బయి విమల కమల కమలాకర కమనీయ కమలా

కరం బై యనూనోద్యాన వనఘనోపవన పవన మనోభీరామం బై దేవమానవతీ సమా

నమానినీమానితం బయి మధురమాగధగానంబులవలనను, మహోత్సవాలాక సాగత

జనపరస్పరాహ్వనధ్యానంబులవలనను, భేరిమృదంగాదిమంగళస్వానంబులవలనను,

జృంభితమదకరిబృంహితధ్యానంబులవలనను, బూర్ణిమానుధాపూర్ణాభానూదయ

సమయఘూర్ణామానాణావం బన నిణాయంపం దగి యింపు దళంకోత్తయం దె సంత

కొక్కశుభదినంబున.

19

- గీ గురునియానతి రఘువంశ్యగురుండు రామ,చంద్రుఁ డతివేడ్క జానకీసహితం డగుచు నలఘుతరచఁత్రపూతాంబువులను గడుఁ బ్ర యంబునను మంగళస్నాన మాచరించి.
- క తా నపుడు వొలిచె మానిని,ధానుండు గృతపుణ్యతరవిధానుండు శుభసం ధానుఁడు భాతాంబరపరి,ధానుండు సామిత్రిసన్ని ధానుండు మిగులకా. 21
- వ. అయ్యవసరంబున మంధగ యనునది తనదొరసాని యగుకైకకడకుం జని ససంక్రభ మంబుగా నిట్లరియె. 22
- క. పతిఁ గార్వగతి నెఱుంగక, యతివా పతి నాకుఁ గూర్చు ననుచు మిగులన మ్మితి వతిచుతిహేనవు వను,చుతి సకతినుతుండ యేలు మహిమోజ్జ్వలుఁ డై. 23
- వ. అని పల్కి వెండియు. 24
- మ. పతి గౌసల్యకుఁ గూర్చి తత్సతునకుం బట్టంబు గట్టంగ ను ద్యతుఁ డై యుండుట తెల్లచయ్యెను సపత్నీత్యోద్భవుం దుర్వరా పతిగాఁ జూచెను వంత పెద్ద భరతుం బట్టానకుం బాపి దు స్థినొందించిన గుండుపుత్తుఁ గనున తీవ్రార్తికంఠెం జెలి. 25
- చ వరములు తొల్లి నీకుఁ జనవల్లభుఁ డిచ్చెను రెండు వానిలో భరతునిఁ బూజ్యరాజ్యపదబంధుఁ జేయుట యెందు గాననో ర్వరఁ బదునాలుకేం డ్లజనవల్లలము ల్గరియించి జానకీ శ్వరుండు చరించుటొం డివి ధృవంబుగ నొండుదోహంగి వేడుమి.
- చ. అన విని కైక చిత్త మురియాడఁగ నిట్లుచు మంధరాధరా వనమున కగ్రపు త్త్రకు నవశ్యముఁ బూజ్యక మాననేర్చు నే మనుజవరుండు నీ వనుకరిమంబున వేడుట నాకధర్మమై నను బతిఁ జేరి యివ్విధమున న్మోగమోడక మూదలించెదకా. 27
- వ. అని పల్కి దైర్యపీరిత యగుటంజేసి ధర్మంబుఁ దలంపక. 28
- సీ. ధవుఁ జేరి మేదిసీధవ భవద్రభా,ర్యాసుతు శ్రీరాయ నదవలొఁ జ తుదశాబ్దంబులు దుర్దశ నొందంగఁ, బంపి నాపుత్త్రకు భరతు నిఖిల రాజ్యంబునకు నిష్ట రమణుని గావింపు, మీవు రెండువంబు లిచ్చినాడ వెఱుంగును తొల్లి నీ విటుఁ జల్పి తగుకీర్తి, వడసి కృతప్రతిజ్ఞుడవు గమ్ము
౩. భానుకులు రాజ్యహీనంబునకు నైనఁ, దరము గాని యాపదలకు నైనఁ బ్రాణభ యద మైనప్రథమంబునకు నైన, వెఱవ రవృతయునకు వెఱచినట్లు. 29
- సీ. అని యడుగుటయు నప్పలుకులు ములుకులక్రియా నలుకువవెట్లుటయు నులికిపడి యమ్మహిమిభుండు. 30

- క. కైక వినుము రాముని లో, కైకవినుతనాము నడవి కనుపు మనుచు నీ
కైకడగి యొరుల నెడనుడి, కైకొనఁగాఁ దగునె కూరకర్మము గాదే. 81
- మ ధనుము త్వేడిన వేడఁగాఁ దగుసుతుక ధాతీతలం బేలఁగో
రినఁ గోరందగు నీవు నీకు సకతుల్ బ్రీతి స్థును లేయఁజూ
చినఁ జూడందగుఁగాక వారిజముఖి చిత్తంబు భగ్నంబుగా
మునివృత్తి స్వవహాసిఁ గాఁగ రఘురాము స్వేడ నీ కక్కుమే. 82
- క. మునివృత్తి గానల రాముని వర్తింపంగఁ బనిచి మనుకొని యింక నే
మునియెద తాత్మ నిలిపి యే, మనియెద నేమనియెదను రమణిగో నిన్నుక. 83
- మ. అనుటయు నక్కేకయరాజనందన. 84
- క. నేర్చిన యక్కాసల్యమఁ, గూర్చితి వీవనినయట్లు కొంకక యడఁగా
నోర్చెద వని నమ్మితి నిను, జర్చింపఁగనైతి మను మృషాచరణిగాక. 85
- ఉ. అక్కట కోసలాత్మజకు నావుడ వై మము దుఃఖవార్ధిలొ
ద్రొక్కఁదలంచు సాహసివి తోయజమిత్రశ్రీవ లీక్రియ
న్నిక్కముఁ దప్పఁద్రొక్క రవనీశ్వర నీవొకరుండుదక్క నీ
వెక్కడ సత్యవాక్య మదియెక్కడ జొంగితి మానినీప్రియ. 86
- క. అగ్రసుతు రాము విభవసమగ్రుని గానించి బ్రదుక మన సయ్యె నబ
ద్ధగ్రసితోగ్రమహాహృదయగ్రంధిని నీకు నిక్క మది యిం పగు నే. 87
- క. అని తనదూతైదుపములు, తపత్రుకఁ దూలుటయు విషయుతం బగునిపు
ల్నినిచినఁ జేడ్పడుకతి నన్ను మజవిభుఁడు భావ లుడిగి నూన్పడియుండెక. 88
- క అత నక్కడ రామచంద్రుని గమగొని వసిష్ఠుఁడు పట్టాభిషేకసమయం బాస
న్నం బయ్యె దశరథుం డేతడనె నీవని యతని దొడ్డొనిరమ్మకుటయు నతండు. 89
- ఉ గాదవ మొప్పఁ దండి కెరంగం దదనుజ్ఞఁ బరిగ్రహింప శృం
గారరసంబు దేహమునఁ గాఱ విచిత్రలసన్ననోహా
గారముఁ జేరి మందొసఁగఁ రతనంబులు గూర్చియున్న బం
గారపుడైవే దనువు గాతీయవైట్టఁగ నందు భూపతిక. 90
- క. కనుగొని మఱి కైకం గనుఁగొని జనయిత్రీ యి దేమి ఘోరపుశోకం
బున భూపతి మునిగినవాఁ, దని యడిగినఁ కైక నిర్దమమతి యగుచుక. 91
- క. మనమున నిందుకయేనియ, ననుమానము మాని పలికె నవికారుడ వై
విను తనయా వినుతనయా, వినిచెద నేతద్విధము సవిస్తరఫణితిక. 92

- ఆ. నాకుఁ దొల్లి మీజనకుఁ డిచ్చినవి రెండు, నరము లందు భూమిభరము భరతుఁ
బూన్చు టొకటి నీవు పూని చతుర్దశాబ్దంబు లడవిఁ దిరిగివచ్చు టొకటి. 43
- క. సమయం బగుడు వరద్విత్యము వేడిన నేతఁడు గపటి యై యీక్రియ మా
నముఁ బూనియున్న నాఁ డని, చమత్కృతి యెసంగఁ జెప్పి చయ్యన మతియున్. 44
- క. శ్రీదొరఁగి యొకట వనముల, లోఁ దిరుగుట నీకుఁ దొలిగలుగుట న్నిను బు
త్త్రా దివిజులు వొగడఁగఁ బి, త్రాదేశము నేయనలయు నవి కారుడ నై. 45
- చ. అనవుడుఁ గైకఁ జూచి పరమాదరణంబున రామచంద్రుఁ డి
ట్లను జనయిత్రి నాకు జనకాజ్ఞ యొనర్చుట మేలు నాదుత
మ్ముని వసుధాభరంబునకు ముఖ్యుని జేయుట యంతకంటెమే
లఁయుముఁ గాన నాంతరవిచారము మూడవమేలు చూడఁగన్. 46
- వ. అని జనకుడెసం గనుంగొని. 47
- చ. ఇతఁడు పృతిజ్ఞ దప్పిన మహీతలమెల్ల వడంకదే సరి
త్పతి జల మింక దే గతవిభాస్థితిఁ బ్రాద్వికఁ బ్రాద్వి గుంకదే
మతి ననుమాన మించుకయు మాని చతుర్దశవర్షము ల్వన
క్షీతి విహరించి మించి కృతకృత్యుడ నయ్యెదఁ బోయివచ్చెదన్. 48
- వ. అని యంత నిలువక. 49
- చ. జనకునిసత్యవాక్యము పునఃస్మృత మయ్యెడునంచు రత్నభూ
షణవసనస్సాగారికవిస్త్రీతుఁ డై యజినోత్తరీయును
ల్బసంపడఁ జేసి యంగముఁ భస్మముఁ బూసి బహువిభాసి యై
ఘనవనవాసి వేషము వికారము రోసిగమానసంబుతోన్. 50
- ఆ. తాల్చి కైకఁ బిల్చి తల్లి యే బ్రహ్మచర్యవ్రతంబుమెయి నరణ్యభూమి
సమయసమము లొప్పఁ జరియించి వచ్చెద, ననుచుఁ బలికి వెసఁ దదాజ్ఞ వడసి. 51
- క. అంతకమును వంత నివ్వ, శాంతకరణం దగుజనకుసంతికమునకు
స్సంతసమునఁ జని యమ్మహి, కాంతుని వీడుకొని మ్రొక్కి కదలెనునెడలన్. 52
- క. రామనిమినివేషముఁ గని, సౌమిత్రి విశేషగుట్కుపాయితముఖుఁ డై
భూమికుదెసకు నడర, గ్రామండు వారింబి యనుజునకు ని ట్టనియెన్. 53
- చ. ఎటుతెగితయ్యల లక్ష్యణ యహీనుడ వయ్యు విషాత్తు లాడఁగా
నిటుఁ దగునేకదా యనుచు నెతయు శాంతునిఁ జేసి తమ్ముడా
యటవిఁ బితృపదిష్టసమయాబ్దములం ద్రుటికాలమట్లు నె
క్కటి విహరించవచ్చెద నకంపిత నావుడుఁ గంపితాత్ముఁ డై. 54

అని

- క. అన్నా నాయనుగమనంబు న్నివోడబడక, రాకు పొమ్మన్న విషం
బున్నమలి విడుతుఁ బ్రాణము, లన్న నతిఁడు హృదయమాదరాగ్ధృం బగుడుకొ. 55
- గీ రామచంద్రుండు సౌమిత్రిరాక కెట్టు, కేల కొడఁబడి యాతనికేలు గేలఁ
గీలుకొల్పి భయంబు నీకేల నిక్కు, బాసి చరియింపనేర్తు నే భరితవినయ. 56
- వ. అని యూఱడిల్లం బలికిన నతండు సంతసిల్లె నయ్యనఁగంబునఁ దద్వృత్తాంతం బంతయు
వినుటంజేసి. 57
- చ. నడు మసియాడ వేలి ఘనం బయి పీపునఁ దూలియాడ మో
ముడుపతి మేలమాడ నధరోష్ఠము బింబముఁ బంతమాడ మె
చ్చెడుగతిఁ గర్ణి కారుచివిశేషము చెక్కులఁ జిందులాడఁ బే
రడకువ వచ్చెఁ జిత్త మురియాడఁగనీక మహీజ చెచ్చెరకొ. 58
- శ. ఇట్లు వచ్చిన ప్రేయసిం గటాక్షించి. 59
- క. పితృశాసతి నెల్లింపఁగ, నతివా విను పదియనాల్గుబ్బంబులు న
మృతి వనవాసముఁ దగ నుల్పి తిరిగి యేతెంచెద విలసింపకు మబలా. 60
- చ. అనుటయు సీత నీకుఁ బితృశాసతిసేతయు నాకు భర్తృపా
నదలిన సేవయుం బరమధర్మము లిట్లనరాదు నీవు నా
యనుగమనం బొడంబడనియప్పడ మృత్యువు నొంది నైన నీ
యనుగమనంబుఁ దప్ప విశ్రలాదిక భూతగణంబుసాక్షిగకొ. 61
- క. నాయనుగతి కొడఁబడయు విధేయను గోపంబుఁ దక్కి తెలియవిను తను
చ్చాయను బోలిన బాసన్య బాయను ధర్మంబె నీకుఁ బరమవివేకా. 62
- క. అని వెచ్చనూర్చి మంచుకడిన నెంతయుఁ దేజమేది డిందువడినప
ద్మ నిధం బగుమోమును వాడిన, మోవియుఁ గల్గి తల్లడించుచు నుండెకొ. 63
- క. మగనికడ మెలఁగుమగువకు, నగపడ విల నెంతలేనియాపడ లైకొ.
మగనిం బాసినమగువకుఁ, దగుసౌఖ్యము లెన్ని యును వృధాగతి నుండుకొ. 64
- వ. ఇన్నిధంబున. 65
- ఉ. కన్నుల శోకవేగమునఁ గాలువగట్టెడుబాష్పధారలం
జన్నులకుంకుమం దడవుజానకిఁ గన్గొని మానవేంద్రుఁ డో
యన్నలమిన్న నిన్ను విడనాడఁగ నాడుట కాదు కాన నా
పన్నత నొందఁజాల పనిపల్కితి నింతులు వంత కొర్రు లే. 66
- క. అని కలికి సీతరాకకు, ననుకూలత దోఁపఁ బలికి యరిగి సుమిత్రా
తనయజనకతనయాయాతుఁ, డనఘుఁడు శ్రీరాఘవుఁడు నిజాంబలనికొకొ. 67

- ఉ. క్షత్రియమిత్రగోత్రుడు బ్రహ్మచరిత్రుడు రామమూర్తి సౌ
మిత్రయు ధాత్రిపుత్రియును మేకొని రాఁ జని కాంచె నత్తుర
స్సూత్రికఁ బ్రాణనాయకృతశుద్ధయశోమగధావనీకస
త్పత్రికఁ జేతనాత్మవణిపుత్రికఁ గోసలరాజపుత్రికఁ. 68
- వ. కనుంగొని నమస్కరించి. 69
- చ. కరములు మోడ్చి తల్లి విను కైకకుఁ దొల్లి కరంబు నెయ్యుఁడై
వరములు రెం డొసంగె జనవల్లభుఁ డాయుయి పుట్ట వేడె రా
జ్యరమదొరంగి యే నడవించక్కఱి వర్తిల భూతధాత్రిక
దొర యనఁగాఁ బ్రభూతభరతుం భరతు న్ని యమించునట్లుగఁ. 70
- క. వేడిన నమాటలు చెవి, చూడినయిట్లయిన నృపుఁడు నుడివడియెడు నా
త్రేఁ డాడినమాటకు నీ, రేడిఁడులు వనిఁ దిరిగి తిరిగి యేతెతుక. 71
- క. అమ్మా నెమ్మది నించుక, యమ్ములికము మాని ధైర్య మూఁడు మనుఁడు వా
లమ్ములగుచు నన్వాఙ్మేచ,యమ్ములు నాటుటయు వివశ యై యిట్లనియెక. 72
- ఉ. యోగ్యము గాఁగ నీవు మహిమోజ్జ్వలలీలఁ గృతాభిషేకసౌ
భాగ్యము నొందఁగాంచుటకు భాగ్యము గల్గెనటంచు నున్నచో
యోగ్యమకూలవర్తనకు నోర్చి విశేషసుఖంబు తెల్ల వై
రాగ్యముపేర్చి వీడి నగరం బిటు వెల్పడఁజూడఁ గల్గెనే. 73
- క. సమ్మతిఁ దాప మ్ముడిపి కరమ్ముల లాలించి సత్సరణి మెలగిన దో
ష మ్మొఱుఁగఁ డనుచు నెమ్మది, నమ్మంగారాదు రాజనామమనాఁక. 74
- వ. అని పలికి కరంబులు విదుర్యుచు నిట్టూర్పు నిగిడించి కైక నుద్దేశించి.
కమలవిలసితవృత్తము.
అధిపతి తనవతుఁ డని తగునే ని, న్నధికభయద మగునడవికి నంపం
బ్రథితయతముఁ జెలుపఁ దలంచెనే దుర్విధివిలసిత మెటు వృథ యగుఁ బుత్రా. 75
- సీ. ధర్మనాశముఁ గూరికర్మం బటంచుఁ గొంకక నెట్లు వరములు గైక వేడె
నాలిమాటలకు లాపై నీవు కానకుఁ, బోనంగ నె ట్తోర్చి భూవిభుండు
అడవికి నిను బంపుట న్యాయ మనియొత్తి, చెప్పంగలేడ వసిస్థహుని
సకలసౌఖ్యముల కాస్పద మైనలక్ష్మీ వి, సర్జింప నీకేల సాహసంబు
- గీ. అనుచు వెచ్చనూర్పు హోయని పలవించు, దైవమా యటంచుఁ దల్లడించు
గరముఁ గోపగించుఁ గౌసల్య పుత్రుని, యోగశోకమునకు నోర్వలేక. 77
- వ. మఱియుం బోలిమాతిరేకంబునం గుమారుం గనుంగొని. 78

రమ్మా చేరం జూడఁగ, నిమ్మా నెమ్మొమ్మ కైక కిదిదోసమగుకొ
జుమ్మా నమ్మఁగ నయ్యెడఁ, బొమ్మనియె నె నిన్న భూవిభుండు తుమారా. 79

హారము లాత్తి కందు భవదంగము లిప్పుడు నిద్ర లేక నా
హారము మాని కాననవిహార మొనర్చిన నెట్టులోర్పు నా
హారమణిమణిగణమహారమణియవిలాస దైత్యసం
హారముఁ గోరి పోయెద వహర్పతితేజుడ వేమి నేయుదుకొ. 80

అని స్రవపించుచు. 81

మొక్కిన లక్ష్మణుఁ గనుఁగొని, యుక్కునఁ గదియించి తమ్ముఁ డాయడవులయం
దొక్కరుఁడు మెలఁగలే డని, నిక్కము మీయన్నతోడ నీవు నరిగెదే. 82

లక్ష్మీవంతుఁడు రాముఁడు, లక్ష్మీం బెవఁబాసి కానలకు నేగెడువో
సూక్ష్మచుతి నీవు నేగుట, లక్ష్మణ యిది భ్రాతృవత్సలత్వము గాదే. 83

అనునెడ నీత మ్రొక్కి విషయంబు నయంబు భయంబు మీఱ నే
నును బతితోడ నేగెద ననుజ్ఞ యొసంగు మటంచు వేడ నీ
జనకుఁడు గూఁతు రామునకు సమృత్తిఁ బెండిలిఁ జేసినాడ నే
నని ముదమందు మీరు మునులై యిటుఁబోవు పెఱుంగఁడేకదా. 84

వహ్ని శిఖాసదృశృంగభస్మిచయాన్వితం దై నిదాఘమ
ధ్యాన్మములం బ్రతాపము సహర్పతి జూపఁగఁ జక్రవర్తిని
చిన్నము లింత లేక దృవఁ జేద్పడి కంటక చక్రవర్తిని
చిన్నిత మైనమేనునఁ గృశించెదె నీపతి నిన్నుఁ జూడఁగకొ. 85

అని మఱియు సనేకవిధంబులం దల్లడించుకొనల్యం గనుంగొని యుచితవచనంబుల
మనస్తాపోపశమనంబు గావించి. 86

తల్లడ మేల విధిక్రృతికి, దల్లిలలు చిత్రములు ముదంబులు ననుచుం
దల్లి నీటు వీడుకొని పినతల్లిం గులకామినీమతల్లిం గనియెకొ. 87

ఇవ్విధంబునం బ్రియానుజప్రియాసహితం దై చని కాంచి నరుస్కరించి రాజాజ్ఞ
యొడింగించి కరకమలంబులు ముకుళించి వెండియు. 88

౭. మ్రొక్కినరామచంద్రుఁ గని మోదము దక్కి సువిశ్రపుత్త్ర) నీ
విక్రమం బాసి కారడవి కేగిన మూగినమూఁగుఁ దల్లి నీ
దిక్కున నైనశోకమునఁ దీనత నొంది కృశింపకున్నె యే
దిక్కును లేక దానపరదిగ్విదితేందుసమంచితాననా. 89

అని మఱి మును. 90

- సీ. కువలయంబున కార్తి గూర్చుచు నిను విరోధునిగ భావింప రాజునకుఁ దగు నె
యాడుమాటలఁ గంప మంది మహీభృద్వరుఁ కిలఁ గడుచుల్కఁదనము తగునె
ప్రజలలో నగ్రసంభవు ముఖ్యునిగ నెఱుంగకయున్న దాతకుఁ గలదె కీర్తి
దానవారుల మించు దానకాత్మకత్వము వహించుట సార్వభౌమునకును
- గీ. దగునె యీచుర్విచారంబుఁ దలఁగఁడేని, యాసుమంత్రు నుమంత్రకుఁ డనఁగఁ దగునె
యీవు గుణరహితునియట్లు నీనుమాలి, యీకరణి నిల్లు వెడలుట నీకుఁ దగునె. 91
- వ. అనిపలికి యనంతరంబున లక్ష్మణుం గనుంగొని గాఢాలింగనపూర్వకంబుగా నాశీర్వ
దించుచు. 92
- క. జనకసుత న్ననుఁగా మీ, జనకునిగా రామభద్రు సాకేతముగా
వనమునుఁ దలంపు మేగుము, మనమున నొకసంశయంబు మానుము పుత్రా 93
- కా. తుద్రాభీలమృగారవాన్యతము రక్షోభీకృతం బావభు
క్చిద్రాకీర్ణముఁ జీర్ణ పర్ణబలిభుక్తేషం బరణ్యంబున
న్నిద్రాహరవిస్మృతుండ వగుచు నీ వెల్లపొద్దు నృహా
న్నిద్రారాధనతత్పరుండ వగుమీ నీయన్న హర్షింపఁగఁ. 94
- వ. అని బోధించి కోడలిం గునుచుకోవలెం గనుంగొని. 95
- క. దానవసంకులములు గజ, దానవదుధుపంకిలములు దద్దహనము లు
ద్యావవసంబుల నులికెడు, దాన వెటుల సంచరించు దానపు సాధ్వీ. 96
- క. విను మొకతటి వసుహీనతఁ, గనఁబడినను గువలయంబుఁ గారించువిక
ర్తనుఁ డై తాపము నొందించినదైవము గాఁగ నిను భజింపఁగవలయున్. 97
- వ. అని యుపదేశించి కాననగమనోచ్ఛ్వాస లగుసీతారామలక్ష్మణులం గనుంగొని. 98
- క. ఇం పగు రాజ్యసఖులు, సంపదలను విడచి యడవిఁ జని యం దివురు
ల్లంపలుఁ గారులు నామలుఁ, దెంపితినుం డనుచు నొసంగితి న్నెల వకటా. 99
- వ. ఇట్లు నెల వొసంగి తెచ్చువారుజనయిత్ర సుమిత్రవీడ్చొని చిత్రచరిత్ర యగుధాత్రీ
పుత్రియు సౌమిత్రయుం దోడగా నమిత్రగోత్రలతాలవిత్రుండును, మిత్రగోత్రవ
ిత్రుండును, గోత్రాచరసుత్రామాద్యమరసంతోత్రప్రాత్రుండును నగు దశరథు నగ్ర
పుత్తుండు నుమంత్రసారథికం బగురథం బధిష్ఠించి త్రాసంబుగ నరణ్యయాత్ర
గావింప నుద్యోగించు నవసరమునఁ బురమునఁ గల సమస్తజన్ములు నెట్లన
నొక్కవెట్ల నతనిం జుట్టుచుట్టి వెట్టినసాములుం గట్టినపుట్టములు నెఱుంగక
బిట్టుమూర్ఖులును, నాహా యంత్రపుట్టునే యనువారును, నైక రట్టడి కిట్టాడిఁగట్టునే
యనువారును, రాజు న కించుకయేని నక్కటికంబు వలదే యనువారును, నింతవింత

గలదే యనువారును, రాముం డింతసాహసుం డగునే యనువారును, వారింపక
గురుం డుపేక్షింపఁ దగునే యనువారును, మోమోడెడువాఁడు గాఁడు లక్ష్మణుం
డిట్లు పోవచ్చునే యనువారును, భరతుం డెఱుంగఁ డెఱింగిన నింత రానిచ్చునే
యనువారును, దెఱవంగూడి తెర వెఱుంగని యడవుల నిడుచులంబకుట యెంతయు
మోసం బనువారును, మహానుభావుం డితనికి వనవాసం బనాయాసం బనువారును,
జానకీసాధువరితం బింతయొప్పునే యనువారును, దైవకృతంబు దప్పునే యనువారు
ను, వీరలం గనుంగొన్నం బగవారికైన వగలు మిగులకున్నే యనువారును, నుమం
త్రుం డీమర్యత్రంబు వారింపమి చన్నే యనువారును, దెలియ దీతనియభిప్రాయం
బనువారును, యశంబు శాశ్వతంబు ప్రాణంబు తృణప్రాయం బనువారును, భరణిం
బడి పొరలువారును, ధరణీశ్వరుం గెరలువారును నై యేయు నీతోడివార మిదె
నిన్నుంగూడ నేతెంతయు గా కిప్పురంబున నుండ నేర్తుమే యని యందరు నేక
నిశ్చయంబున దాశరథి వెంబడించి రయ్యవసరంబున.

100

చ. దశదిశలకొ యశంబు విశదం బయి పర్వ వనంబునం జతు
ర్దశసమము ల్వసింపఁ బ్రియదారసహోదరసంయుతంబు గా
దశరథనూనుఁ డెంతయు ముదంబు ఘట్టిల్లఁగఁ జారులెల్ల రు
ర్దశదురట్టిల్ల నిట్లు పురరాజము నల్లన నిగమించుడుకొ.

101

వ. దశరథుం డధర్మనిర్భీకం నైకం గనుంగొని.

102

ఉ. పాపము గట్టికొంటివి నృపాలశిఖామణి రాము నిక్కడం
బాపఁగ నూహచేసితివి భార్యవె మృత్యువ వీవు నాకు నీ
పాపఁడు గాఁడె యాతఁడు గృహ పరతంత్రుఁడు భక్తియుక్తుఁడుం
బాపవిదూరుఁ డింక నగపాటు కరంబు భరంబు మానినీ.

103

క. నమఃచిరశ్రుతుల్య రాము వ,నమునకు ననిచితివి యీదినము మొదలుగ మో
సముఁజేసిన నీదునివా,నము చెంతకు రాను నే నసముచితచరితా.

104

మ. అని తన్దేహము నగ్నిలగ్న మగుగేహంబు నివ్వజ్జించుభీ
రునిచందంబునఁ బాసి హా సుత మహారోషంబునం జేసి కా
ననివాసంబుగఁ జేసి న స్పృధికచింతాసాగరాంతర్ని
గ్నునిఁగాఁ జేసితె నీసిలేద్ధ యశముం గుప్పించితే దివ్యులకొ.

105

వ. అని మఱియు ననేకంబు లగువిధంబులం బలవించు.

106

చ. దరశథుం డడ్డు రాముని రథస్తునిఁ గన్గొని శ్రత్ర కామినీ
వకుఁ డితఁడంచు నన్ను నలువఁదగునైనను బ్రాణధారణా

వశతః గృహీంచుతండ్రిఁ బిత్తవత్సల కాశఁగ రాఁగదయ్య యు

ర్వి శమదమాదిసద్గుణగరిష్ఠత నీసరితారు మానులక.

107

క. భీకర మమితవిసప్తః శ్రీకము గరింద్రహస్తశీకర మురుద

ర్వీకరము గాననము పు, త్రాకరము మృగాకరము భరము చరియింపక.

108

వ. మఱియును.

109

లయగాగ్రహి.

1. ఘోకము సముచితచర్యకము భయకరశయికము మహద్వపదనేకము జలన్ని
రోక్మకము సమావృతవనాకము బ్రభూతరుతకాకము ద్వివీవజసమికము గరింద్రో
ద్రేకము చామద్విపదనీకము భుజంగయుతరోకముఁ బ్రచంకమణిరోకము విరభ్యా
లోకమురుకాననము నోకముగఁజేసి యిటుకోకముల ముంచి జనలోకము గృహింపక.

2. కటకటా కంటకోత్కటకుటోత్కరములు, పొదలు మవ్వంపుఁబూఁబొదలె నీవ
నుష్టకరోష్టకరోచ్చాదితాశ్మము, ల్బుజువైన పలుపులే పట్టి నీవ
ననువొంద మంగళహారతు లొసఁగెడు, గోతులే కోతులు వట్టు నీవ
దుష్టచేష్టావ్రతికృష్టాశ్మశరల కోడి, గములు నిద్రపుటూడిగములె నీవఁ

3. బాయఁడు తొలంగుఁ డని బగాబరులునేయు, బండ్లై కడుదుండగపు తెల్లుబంట్లునీవ
డంబుమీఱిన చుణిఖచితంబు లైన, గృహములే నిందితపుగొండగుహలు నీవ. 111

క. విసతగుణ నీవఁ దళవే, శ్మరివాసముఁ గూర్చెఁ గడు నసాధ్యము గలదే
విసు శర్కర మెసఁగిననో, టనె చేదు భుజింపఁజేయు టక్కఁబిధికిక. 112

4. ఘనశివాలాపము ల్విని సంతసిలు నీవు, ఘనశివాలాపము ల్వినియె దింక
మావుల నెక్కి క్రుమ్మరునీవు పండ్లకై, మావుల నెక్కి క్రుమ్మరియె దింక
గోపురంబులనీడఁ గూడియుండెడి నీవు, గోపురంబులనీడఁ గూడె దింక
స్వగ్లోటజంబులఁ జరియింపఁ దగునీవు, పగ్లోటజముల పాల్పడియె దింక

5. నాకుల మొకించుకయు లేక రాకుమారు, తెలమి నేవింపఁ బెంపు వహించు నీవు
నాకు లొగిరాల భమదప్పచాకువార, మలమికోనఁ గంపమువహింతు వనఘ యింక

6. నీముఖచంద్రమండలవినిగ్ధతనుస్మితకామునీరుచి

స్తోమము నీమృదుత్తిపరిశుద్ధతయన్ భవదంగకస్ఫుర

చ్ఛాపలయం ద్వచీయజలజాతవిలోచనసౌష్ఠవంబు శ్రీ

రామగుణంబు గొన్న మునిరాజియు మోహము నొందకుండునే. 114

క. వాల్మీల్యవహిత నిను సాం, వత్సరికులు దొల్లి చక్రవర్తి వగుదునా
నత్సముని నై చతుర్దశ, వత్సరములు నడవించిరుగవలనె నీవుక. 115

- క. అన్న నుమిత్రానుత మీ, నున్న ధరిత్రీసుతాసహాయత వనమం
దున్న యపు డేమటక కొలువ న్నీ పరిగెదవు ధైర్యవంతుడ వగుటకా. 116
- వ. అనిపలికి కోడలిం బేర్పొని. 117
- క. రాలచ్చి విడచి యేడుగు, తాలవజీరుండు గ్రాల తాలనునిప్పు
ల్రాలను విహరింపను జవ, రాలా నీ వేమి పేదరాలవె చెపుచు. 118
- వ. అని మఱియుం బరిభ్రమితాంతరంగుం డగునమృతహీణాంతుండు. 119
- ఉ. వేగము గాగ నేగురఘవీరుని తే రగపాటు లేమిఁ జిం
తాగిలితాంతరంగగతిఁ దద్రథకేతనదీప్తిఁ గాంచుఁ ద
ప్రీతి గనరామి వేదనను జెంది తదుద్ధితఘాళిఁ గన్గొను
వ్రాగముమీఱఁ దద్రథపరాగము గానక వంతఁ జేడ్చుటకా. 120
- గీ. మఱియుం బెక్కుగుగతుల నమృతజనాధుఁ, డగ్రభార్యావరసతీసహాయుఁ డగుచుఁ
జిత్తమున నుత్తలము గడుఁ గ్రొత్తనేయ, నుల్లముడుకఁ బ్రలాపించుచుండునంత
మ. ఉడుగుం డేటికిఁ బారులార వనవాసోద్యోగమంచుం గడు
న్నుడువ వ్యాపక వెంబడింపఁగ నుమఁత్రుం డెంతయు న్వంతఁ బెం
పడరం జయ్యనఁ దేయ దోల రఘువంశ్యస్వామి క్రిఱాముఁ డ
ప్పు డరణ్యంబున కేగె సానుజుండు భూపు త్త్రీసమేతంబున్. 123
- చ. చనునెడ సౌరభంబు వెదచల్లఁగఁ జల్లనిగాలి తమ్మెరు
క్కొనఁ గొనలేనివార్గ మునకు న్నిలయుం బగుదాని మీనపా
కనిబిడపుండరీకజలకాక బలాక సమీకచంచరీ
కనినదకోకకోకనదకప్రతగం బగుదాని నెంతయుకా. 123
- ఉ. పావనచారుజీవనశుభం బగుదాని సమస్తజంతుసం
జీవన మైనదాని మునిసేవిత మైనతటంబుదాని రా
జీవనవృద్ధుప్రతవికేమరుతాకవిత్తోల్లసద్రువీ
నీవృత మైనదాని సరసీమణి న త్తమసాతరంగిణిన్. 124
- వ. కనుంగొని త త్తీగలతావంజపుంజంబు లరవిజయం జూపుచు రాముండు వెండియు.
- సీ. అరలాకనము సేయు కువలయానందంబు, లీవఃతమసానదీవనములు
మాడు ప్రవాళసంకోభితంబులు దగు, నీవనతమసానదీవనములు
గమఁగొను మెంతయుఁ గమలాహనోజ్ఞయ, లీవనతమసానదీవనములు
గుదతి వీక్షింపుచు ముస్సాదుఫలదంబు, లీవనతమసానదీవనములు

గీ. గునుమమ్మడుగాత్రి విపులసారసహితములు, తెలియు మీవనతమసానదీవనమ్ము
లనుచుఁ గాంతకుఁ దెల్పుచు నచట విక్రమించెఁ జారనుమంత్రసౌమిత్రు లలఁ.
వ. అంత.

అ. కాంతతోడ భయద కాంతారమున నిజాన్వయుఁడు తిరుగఁ జూడ వచ్చు నెట్లు
లని యదృశ్యుఁడయ్యె ననఁ గ్రుంకె బద్ధిని, కాంతుఁ డగుమూలి కాంతిమూలి.
క. అట్టియొడఁ దమమనంబుల, ముట్టిచోఁ కాంధ కారమునకు మెఱుంగు
తెట్టి తమ మడరఁ జీకట్టి, చెట్టులక్రియఁ దోచె దరువిశేషములెల్లక. 126

వ. ఇట్లు నిశానమయం బగుటయుం గృత్యంబులు దీర్చి తత్తరంగిణీపయఃపానములు
బరమానందంబు నొందుచు లక్ష్మణసంకల్పితం బగుపల్ల పర్యంకంబున గాఢము
బ్రయాసహితుండై సుఖనిద్రితం డయ్యె సుమంత్రుండును దక్కిన పౌరజానపదులు
దృణపామణిపల్ల నిజబాహుదండంబులు శయనోపధానంబులుగా శయించియు
న్నంత నంతరాత్రంబున నరేంద్రుండు మేల్కని సీతాలక్ష్మణసుమంత్రులు బ్రజా
ధించి వారలతో రహస్యరచనంబుల నిట్లనియె. 120

చ. మనము సమస్తపౌరజనమాన్యుల మై యడవి న్యసించిన
స్వనమున నొండు గాఁగ ననుమానము నొందెడుఁ గైక గాన ని
స్వనమున వీరి డించి వెనువంచన నేగుద మొందుచోటు కీ
జనులు నయోధ్య కేగుదురు సత్వరు లై మనచో మ్మెఱుంగమిన్. 121

వ. అని తనమనోనిశ్చయంబు వారల కెఱింగించి యప్పుడ. 122

క. రీధాదూరులు పారులు, గాఢతరసుషుప్తి నున్న కాలమున రథా
యాఁఁ డయి రాఘవుండు ని, గూఢస్థితి నేగె నంతఁ గొంతటిలోక. 123

చ. తొగ రగుతేఁడు దమ్ములకుఁ దోడు నివంబులఁ దోలువాఁడుఁ గె
దొగలకు నూడు జక్కవలదోయికి నెంతయవంత నెయ్యపుం
బగ లొనరించువాఁడు గడుఁ బచ్చనితేజులవాఁడు నేడుకం
బగ లొనరించువాఁడుఁ గనుపట్టెను తూరుపుమెట్టపట్టునక. 124

చ. పురజను లంత మేలుకని భూతనయావతి లక్ష్మణాగ్రజుం
డెరిదమతో సుమంత్రయతుఁ డై తము వంచనఁ బాసిపోవుటం
బురపురఁ బొక్కి పంక్తిరథపుత్రుఁ డయోధ్యకుఁ బోయెనంచు కే
బురమున కేగుదెంచిరి ప్రభూతఘనార్తరవంబు లిచ్చుచున్. 125

క. విపరీతస్థితి మెలగక, నపకఠోఘఁ డయి ప్రజల నందఱఁ జల
గృహఁ బ్రోచిక్రియఁ గాచిన, వృషతిం బాయంగనేర్తు రెట్లు జనఁబల్. 126

- ఆ. ఇట్లు వచ్చి మిహిరహి నాంబరమువోలె, రామరహిత మగుపురంబు సొచ్చి
యేమివేయు దింక నెవ్వరు మనకుది, క్కనుచు వగచుచుండి రంత నచట. 187
- మ. నిజమాయాపిహితాంతరంగులగుచు న్నిద్రాసమాసక్తై పా
రజనంబు ల్యయనించియున్న తేతీ శ్రీరాముండు గోత్రానుతా
నుజనంబు క్తముగా రథస్థుఁ డయి మాన్యం డానుచుండునా
యుజనస్ఫురి హయంబులం దఱుమ నయ్యుగ్రాటించి బోవుచుక. 188
- ఉ. అంతట నంకుమంతుపదయంబున సంతమనం బవృత్త మై
సంతస మావహింప నృపచంద్రుండు రాముండు ఛాగుసౌరుభా
త్యంతలతాంతకాంతగహనాంతురదందరితాళిపాళికా
క్రాంతసరస్వరోజనికరంబులు చూచుచు నేగి ముందఱక. 189
- మ. అవలొకంబులకుం బ్రియం బెనఁగు గోష్ఠాభీరపల్లీస్థుగ
న్న చవల్లీగిరిపక్కణంబులు నన్యంబు ల్లనంగొంచు నీ
త విలొకింపుము నీవటంచు విలసత్కంజాతసంజాతమో
దవతి స్వేదవతిం గనుంగొనియె నత్కంఠం బకుంతంబుగక. 190
- క. కని తత్ప్రసంతి స త్తీరనిరూఢలతాలతాంతరమణీయతమ
న్మృతమునఁ బొంగుచు నటఁ గడ, చని సరయువు దాఁకి రామచంద్రుం డవలక. 191
- మ. అభంగరంగ తరంగాధారం కగుగంగాతీరంబున విఖండితమష్టగుగాస్పక్కణం
బగు నొక్కపక్కణంబు గనుంగొని తత్సమీపంబునకుం జని. 192
- క. బహునియమాయాసవహు, స్మహుర్మహుగ్ధతముద్రమృతానివహుం
గుహుఁ గని రచ్చోక్రమ, గుహు సద్గుణగణగుహు క్రమప్రవరు లొగిక. 193
- న. ఇట్లు కనుంగొని రయ్యవసరంబున. 194
- చ. రభసముతో నిపాదవతి రాము నెదిర్కొని సద్విసీతిభ
క్తిభరితమానసుం డగుచుఁ దియ్యనిమాటల నాదరించి త్వ
చ్చుభతరదర్శకంబున విశుద్ధమనస్కుండ నైతి నంచు నీ
తభయంఁ డెసంగ నర్హ్యసహితం బగుపాద్య మొసంగి వేసుకక. 195
- క. నీపదకౌచజలమునకు, నాపదలం బొపువారజటాంతరపదనం
దీపితవర్తన యైనను, రాపగతును వేటు గలదె యని తజ్జలముక. 196
- న. శిరంబునం జల్లికొని వెండియను. 197
- చ. గుహుండు నమస్కరించి నృపకుంజర కుంజరకుంజరమ్య మీ
గమానమునం బ్రియానజాలఁ గైకొని యిట్లు చరింపఁగా మహా

మహాండవు నీకుఁ జన్నె గుణమండవ నావును నానికి న్రహ్మ

ద్వహుండు నిజప్రవృత్తి విదితంబుగఁ దెల్పినసంతసించుచుకా.

148

తే. రామచంద్రున కాశఁ డా గాత్రిమధుర, వివిధ సుగుణసమయముల విందొనగ్గ
వరధనుర్ధరుఁ డగుచు సోదరుఁడు గొలుర, నధికకృప నీకతో నట నధిరనించి.

149

క. గుహుండును సుచంద్రుఁడును దను, బహుధనులఁ గొలురఁ బల్ల పశ్యంకమున
న్రహీ నిదుర జేంది రాముండు, మిహిరోదయమునకుమున్న మేల్గని సరగకా.

150

వ. సమయముచితకృత్యంబులు నివ్వరించి నిజనేవాపరకంఠు సుచంద్రుఁ గనుగొని.

క. సమచితము గాదు రథయానము మా కిటుమిండఁ గావుర మరల సాకే

తయూతుఁ గొని చనుమి యగదము నీ నకుటయు నతుండు దత్తహృదయఁ డై.

చ. అటువిని మిమ్ము డించి పురి కారడి నూన్యధంబుతోడ నే

నెటువలఁ బోవువాడ మును జే రని పక్షిగఘుగు సారగో

త్కటవ్యరయంబుతో నడుం గఁ దత్పతి కేచుని తెల్పువాడ నీ

కిటుగలెనాడ ధగ్గ మగునే విదనాదకు మింద యుండెదకా.

158

చ. అనవును రాఘవుండు భవదగ్రసుతుండు సశీసహోదరు

ల్లనుఁ గొలువంగ నెంతయు ముదాబున నిష్కరిఁబోలెఁ గాననం

బున నొకయితవంతయును బొందని డెందముతోడ నున్న వాఁ

డని వినిపించి మజ్జనకునార్తి వారింపంగ నీవు పోవనా.

154

గీ. అనిన నేమియు ననుటకు నకువులేమి, నానుచుఁత్రుండు శ్రీ గాము నవును నీకు

కొని యయోధ్యకు నేగ నెక్కినినచింత, రథముతోడ విపలయనోరథముతోడ.

వ. తదనంతరంబున.

156

మ. విలసద్వేషులు వీరదోషులు జగద్విద్వేషులద్వేషు ల

చ్చలసంతోషవిశేషభూషితమనీషాశ్లేషు లానందభా

షులు నిర్దోషులు ముఖ్యసత్వగుణమంజూషు ల్లిగీషు ల్లితై

షులు సత్వోషులు రామలక్ష్మణులు సంస్తుత్యాభిలాషు ల్లవకా.

157

వ. చని చని.

158

మ. ఘనసౌగంధికగంధవాహచలితఞ్జౌభ్యల్లతావాలము

న్వినుతాభంగతరంగశీకరసమావిరూపితశైతోల్లస

స్మనిసంకల్పితపల్లవేశ్వరవిధామోదైబాశార్దులముం

గని రసోకవికాలము వృహతిగంగాప్రదీపిణులమున్.

159

- క. కని జనకసుతాయాతు లై, చని మధుకరమధురనిదనసంభృతవికచా
బ్జుటస్మరాళసితగరు, దనుపమధౌతపరిధాన యై తగుదానికా. 160
- క. భ్యాత మగు వాని గంగా, భ్యాతం బగుదానిఁ గురుదఘనకమలాసం
భ్యాత మగుదాని జనసౌ, భ్యాతతశీతలజలప్రియం బగుదానిన్. 161
- కీ. తలఁచినయంతమాత్రన జగజ్జనముల, కానందసంధాయి యైఁదాని
బ్రహ్మచార్యాదిపాపంబులనైవ భ, స్మృంబు గావించెడు మహిమదాని
హరుజటాస్థలినుండి యవతరించినదాని, రమణీయహుళతీరములదాని
సుగరమంతజలఁ బుణ్యగతి కన్పినదానిఁ, బరమపవిత్ర నాఁ బఁగదాని 162
- గీ. స్వతోమఖ మనుట నిజంబు గాఁగ, నలిమలసమావృతము లగునంబుజంబు
లలఁలలు సుగునడి మించు నలికములు, నొప్పుగులికెడు బాహ్మవి నొనరఁగాంచి. 163
- ప. తత్సవిధవిధురేవంబులకు సంతోషంబు నొందుచున్న యవసరంబున రాముం
గనుంగొని లక్ష్మణుండు. 164
- క. గంగానరసి నిం గని, యంగజశరమముదభంగ యై గుడిరదఁ జ
ల్లఁ గడఁగిరి కిరతతై, భృంగీకాంతలు పరాగ రేణువు లనికా. 165
- క. నిజభావంబునఁ బొంగి మ, కుజనాయువఁ డపుడు లక్ష్మణున కిట్టియైం
ద్రుజగత్పానని యీ, కుజపల కీచెంత నిలవఁ గొఱిగాదు గుమీ. 166
- వ అని మఱియు ననేకవిధంబుల నన్నదీచచర్చికఁ జర్చింపుమం జనకసుతాలక్ష్మణ
సహితుం డై రఘునాయకుండు గుహుండు నావిమండుగా నోప యెక్కి సితగగుద్ద
రుత్సంభవంబు గాంచి బఘుకమలకైరవసుగంధం బొస్వాదించి తుంతరంగఘట్టన
నించుక పొదవి శీతలశీతరంబుల యూతఁగొని మందమందగమవంబున నెమర్కొ
ను మమత్ప్రశోభస్పర్శంబున న్మృదంబు నొందుచు దనఁ నూతనతనూపిలసనంబు
నిజాంతరస్ఫురద్రాజీవకోకనదీక్షణంబుల నిరీక్షించియుం దనివినక తమబెల్ల నయ
నఁబులు గావించికిన్న వమవుం గండుగండకంబుపిండులమండిత యగు భాగీరథి
ను తరించి పండుటాకులను కోకలు వఱిచి కేకేకారవన్యాజంబునం విచ్చుచున్న
యవ్వలియొడ్డునం దరణిడికి కొమ్మలను కొమ్మలు ముమ్మరమ్మరం గ్రుమ్మరించు
సుమమ్మలను నాచారలాజమ్మలకు నమ్మతించుచు గుహునిం బహుమానపూర్వకం
బుగా వీడుకొని ఛాయామాలంబులునఁ బుచ్చశీలాటకంబులును బ్రత్రపత్రంబు
లును ముఖకోరకంబులును గలిగి జంగమకింకుకంబు లనం గగనంబునం బారులై
పాణుకుకనికరంబుల నాలోకించుచు విశిష్టజీర్ణపర్ణంబుల నిండుకించుక గనుపించు
పాణుంబులమను మలకలు వెట్టుకొని నిదురించు కొండచిలువలను విధేదంబు

పరిశోధించుచు గునుమితావేశాశోకానోకచానందంబు దనదనసమావృతస్థలంబుగా
శంకించుచు మొట్టమొదటలంబుట్టుబిట్టునుగ దొడ్డినం బట్టుపుట్టుబులు ముట్టు
గట్టికొన్నట్టు గనపట్టు ఓటంజెట్టులతిట్టులకడ నిలువక దున్నరంబు లగుకంటకప్రస్త
రంబులవలనను జారుసోభలతాంతలతావితానంబులవలనను భయంకర పుండ
రీక భల్లూక సమీకంబులవలనను సారకృష్ణసారకీకోరవారభసలకిసలవిసంబులవల
నను మనోభిరామభీమంబగుగవానకదధ్యగమనపరిక్రాంత యగునిజకాంత నుద్దే
శించి లక్ష్మణం న నుంగొని.

165

చ. అడవి భయంకరోరగసమావృత మెంతయు సంకటంబు న
య్యెడ వివారింపజాలవు చుమీ వలదంచు గడు స్వచ్ఛించునా
నుడి విన కిందు వచ్చి యతనశ్రమపాల్పడి కంది కుండె వె
న్నడివిధి యేచ నేరికయినం దలమే దలంగందలంపగజ్జ.

261

క. నడికెను జిత్తుయతో నెన్న డెఱుంగనియట్టి యడవినడుమం ద్వరతో
నడువంజాలదు జానకి, నడు మల్లయు గచభరం బనల్పం బగుటజ్జ.

168

క. పుల్లొట్ట నేత్రపదముల, నల్లికొనినతీర లొప్పె నతివమృదుతనూ
వల్లికి నోడి కడుం బ్రణమిల్లి పదద్వయునువట్టి మిడికెను కరణిన్.

169

చ. అని పల్కి మఱియు నమ్మహాఽణ్యమార్గంబునం జనునవసరంబున.

170

సీ. క్రోడవిదారితితో జితలయఁ గనుంగొన్న నిషానులు దున్నిరనుచు
శల్యకప్రఖనితస్థలములు గనుంగొన్న, మనులు దుంపలు ద్రవ్యకొనికొంటుచు
ద్విరదనిపాతితోర్విజము ల్లకుంగొన్న, నురుఫలభారత నొరగెనుచు
బాదలనిద్రించుబెబ్బులులశరీరంబు, లరసిన బర్హి బర్హంబులనుచు

గీ. గలభముల గన్న యెగుండెకెలటంచు, గుహలు గనుంగొన దపనులగృహములనుచు
నెఱుంగకుండ వచ్చించు దా నెఱిగె నేని, సీత భయమంచు ననియెనుచింతకతన.

చ. తదనంతరంబున నయ్యన్న దయ్యులు.

172

క. ఘనకలపవికాచసుదర్శనము సుదర్శన మనం బ్రకృతసురుగు సుర
ర్వనతీర్థముఁ గని యచ్చట, ననఘులు నివసన మొనర్చి రారేయఁ దగజ్జ.

173

చ. మఱునాఁ డుదోదయంబునం గృతకాల్మకరణీయలై సీతాసమేతంబుగా నయ్య
సహాయకూరులు ధనుర్పాణంబులు సహాయంబులుగా నాఁడు మూఁడుయోజనంబు
లరిగి.

174

క. పటువిమమస్థల భయదా, నటమఖుపురసాలతాలవటమఖతరుసం

కటమగు నటవిం జని యాత్మకటము నల ప్రయాగవటముఁ గని దాశరథుల్.

176

- ఉ. భూజనవంద్యుఁ బాపసవిభుం జతురాననసన్నిభుం భర
ద్యాజుని సంత్రేతాంగణవివర్ధితకల్పమహీజు నిందిత
వ్యాజుని ధిక్పృతేంద్రియమహారిసమాజుని భాస్కరోల్లస
త్రేజునిఁ గాంచి చేరఁ జనుదెంచి నతించి నమస్కరించిన్. 116
- క. వారి న్నాదరబుద్ధిమీఱఁగ భరద్యాజుండు మన్నించి త
ద్వోరారణ్యపటుప్రవర్తనకు హేతుత్వంబు నిత్యాత్మబో
ధారమ్యండు దనంతటం గని సమాధానార్హప్రపాద్యాదిస
త్కారంబు ల్పచరించి మూలఫలకాకంబుల్ సమర్పించుడున్. 117
- క. అవియన్నియు నవియన్వయు, లవిరళసంతోష లగుచు నందికొని మనో
క్షవహారదనలఁ గడు నయ్యవనీసురవస్యఁ బొగడి యమ్మృతభీక్ష. 118
- శ. తలగడలు గాఁగఁ దమకర్ణతలములు గావించి యెండ్లుతలపు లుడిగి పెం
దలచుగు దలకృతశయ్యతలముల నిదురించి రొక్కతలముని వొగడెన్. 119
- మ. అంత. 180
- క. మిహికానికాయ మడుపుచు, మిహిరోదయ ముదరుళిఖి ^{మే}జయు మనిస్వా
మితాదేశంబున నమృహితాత్మకు లరిగి యరిగి మార్గములోన్. 181
- చ. కని రలచిత్రకూటుము నగాధర్మరోభయపార్వ్యరోధరూ
ఘనిబిడవల్లరీపటునటన్యధులిఞ్చుడుగానభాసమా
ననవలతావితాన లలనాకృశిచారుతరోపగూహానో
జ్ఞనితనింతరప్రమదసద్విటవప్రజచిత్రకూటుమున్. 182
- గీ. కాంచి యట పర్వతాల నిర్మించి చిత్రకూటకూటమహాత్మకూటకుటనికటగు
హాగృహసహారకిన్న రీహారితను, గాననిస్వాసమయ్యగాకర్ణు లగుచు. 183
- చ. వలసినకందమూలరసకళిలపుష్పరసత్రువాళము
లొలుపుగ సంగ్రహించి మహిపుత్రి కొసంగుచు దుష్టదంష్ట్రులం
బులులను దుర్వృకంబులను బొబ్బమెకంబులఁ బింగద్వజ్జులం
బులుగులఁ దోలుచు న్మృదయఁ బొందుచు నందు వసించియున్నెడన్. 184
- క. రిహితనయఁ దొక్కిదనుజుఁడు, మహితనయానయముఁ గాంచి హాకళివపుపు
నృహియించి నిజనిశాతన,ఖనాతిఁ గచారతరముఁ జీరఁ గాముకవృత్తిన్. 185
- గీ. జేవిశేష్యరి నటు చిరజీవనయు, దండగఁబలు రావవిభుండు చూచి
కనలి వశ్రేణి యొకయిషీకబైవై, నది భయఁకరతః శర మగుచు నిగిడి. 186

- కా. మంటం మండుచు విన్నులింగములు వొడ్డం దక్కలంబులు వె
స్వెంటం గంట శరణ్యకూన్య మగుచు స్విభాంతప్రాప్తింధి యై
మింటం బర్హులువాలుచుం గహనవల్మీకంబులం డాగుచు
శృంఢిం జేరుచు నొచ్చె నిట్లు శ్రవగ్రమ్మం గాకి యేకాకి యై. 187
- క. దిక్కులు పదియును గ్రుమ్మరి, దిక్కువ్వరు లేక రామజేవునిపదము
ల్దిక్కునుచుఁ దలచి యాతని, దిక్కుమొగం బగుచు నేకదృష్టి మరలునుకొ. 188
- క. ప్రేమసి నిట్లు లలంచిన, వాయుసముం గాంచి దీనపరదుండు రాముం
డాయెడఁ ద్వన్వయనము మ, త్నాయకమున కొసంగు మిది ప్రశాంత మగుననకొ. 189
- గీ. నెమ్మనమ్మున హన్ద చుట్ట గ్రమ్మి కొన ఘనమ్ముగానమ్మునకు నయ నమ్మొసంగి
యత్కరిష్టంబు నొందుచు నరిగెనమ్మ్యరిష్ట మప్పు డరిష్టంబు రిష్టముగను. 190
- వ. తదనంతరంబున. 191
- క. చతుశ్రృంగవారణహ, ర్యక్షసాయవిపక్షుడుతురక్షోగణు
ర్యక్షశరవృక్షముక్షత, రక్షుక్షుభిత మగునయ్యరణ్యక్షోజిన్. 192
- వ. సీతారామలక్ష్మణులు నివసించి రంత నక్కడ. 193
- ఉ. దైవ్యరసాశ్రయాననుఁ డధైర్యుడు నైననుచుఁత్రుఁ డెంతయొక
కూన్యరథంబుఁ గొందుఁ బురిఁజొచ్చిన వచ్చినవాఁడు లోకన
న్యాన్యఁడు రామచంద్రుఁ డని నాగరికు ల్లడుఁ జట్టుముట్టి రా
జహ్వనిలేమిఁ గాంచి సవిషాదము నొందుచుఁ దన్ను దూలుచుకొ. 194
- క. వగవున రామునివార్త ల్, డిగినం బ్రత్యుత్తరము లుడిగి లేరు వడిం
డిగి చెక్కులు గన్నీటఁగ, డిగి పారలెడురాజుఁ గని కడిందియలంతకొ. 195
- చ. దశరథమేదినీరవణ తావకపుత్తులు రామలక్ష్మణు
ల్విశదమనస్కులై వివినవీధి ధరాతనుజానహాయు లై
కుశలత నున్నవారు నృపకుంజర వారు వసంబునం జరు
ర్దశసమయబద్ధులై త్రుటివిధంబునఁ బుత్తురు వత్తు రొప్పుకొ. 196
- వ. వారిం దలంచి విషాదంబు నొందం బనిలేదు. శుఖంబున నున్నవారని పల్కి పెండియు.
- క. అనినక వినుము పదినా, ల్లది యొకయేటికడపల న్ని జముగ ని
న్నకలోకిఁ చెద మనుచున్, భవవీయతినూజు లనినపల్కులు వింటే. 198
- చ. అశ్వడు గుండె జల్లుమన నన్నరనాయకుఁ డగ్రపుత్రుఁ జే
ర్కొని తరజీవహోదరులఁ గూడి వసంబు మనంబునన్ ఘనం

బనితలపోసి తఱ్ఱి మృతుఁ డయ్యెడు నాదెసనైన శోక వే
దనని చింత సేయవు గదా తగదా దయ దానవాంతుకా.

199

క విను తనయ మునివినతనయ, నినుఁ గనుభాగ్యంబ కాని నిరతమును దగ
న్నినుఁ గనుభాగ్యము నోదన, మునుఁ గను పాలైతి దుఃఖమున మునుఁగొంక.
చ. నను విడనాడ నీకుఁ దగు నా తగు నాదగు నార్తి దీప్స నే
యనువుననైన విన్ను తనయా తనయా తనయాత్మజన్ముచే
త నణఁచుదండ్రీ నేరంప సదాపసదాపసదాసకోటుల
న్యనిగనబోదు వీవు. సుమనస్సుచునస్సుచున ర్తనాశివై.

201

వ. అని మఱియు న నేకవిధంబులం బలవించి వెండియు రామలక్ష్మణులం దలంచి.
చ. నిమసులు తాళఁజాలఁగలనే కలనేనియుఁ గానరారు దై
న్యమున వనిం జరింపనవునా నవునాను తొచుఁ గన్నుదో
యిముద మొన్నకున్న మెయి నేమెయి నేభరియింతుఁ బ్రాణమో
కమలదళాక్షులార మిడుక న్నిడుకందయరారు మీమదిన్.

203

క. పాపాపాపాదు నిష్కరుణుఁడు, గావురువుఁడు ననుచు నగు మొగంబులు నాకుం
జాపర చూపణ చూపణ, కాపదలకు నోర్చి యడవి కరుగం జనునే.

204

వ. తదనంతరంబునం గోడలిఁ దలంచి.

205

క. తరణికరతప్త మగువన, ధరణి స్పృదువంగలేక తాపము మిగులం
దరుణీ తరునీవలఁ గా, తరునింతయుఁబోలె మెలఁగెదవె విధిచెయిదిన్.

206

వ. అని పలవించి వెండియు.

207

ఉ. దాయసురా రిదేమిచెప్తుడా యనుఁ గానమె కాలు మీకుఁ దో
డా యను నొండ్లు మీకుఁ బురుడా యను నావెతఁ దీర్చువాఁడు లే
డా యను రామ నీకయిన నక్కటకం బొకయింత లేదు నూ
డా యనుఁ దమ్ముఁ దాయసు మహాటవి కేగితె పుత్రుఁడా యనున్.

208

క. అని మఱియుఁ జెక్కభంగులఁ, దనయులఁ గోడలిఁ దలంచి దళింపుఁ డతిశో
కనిమగ్నుఁ డైనఁ గనుఁగొని, యనియెం గొనల్య శోకసామన్వయనన్.

209

ఉ. నీకు విచారమేల ధరణీవర మేలతలంచినాడ వ
క్కకమనంబు నొచ్చు మముఁ గన్గొన నీవిపు డెందునచ్చుట
న్నికు విచార మికరణి నీరుగఁ జేసెఁ గులంబు నెల్ల నా
హా! కరుణంబు దక్కి భవదగ్రసుతుం బెడబాయు టర్హ మే.

210

- చ. కలలోఁ దోచునను సనస్సువును నీకొంటును భోవించు మొ
కల్లులవందంబున రాజ్యభోగములు వేళ్ల న్నమ్మి వాపుచు నీ
కలుగం ధగ్గమె పుణ్యకర్మమె దురాత్మా యీగఁ గాగాని న
కల్లపాల్పేనీనచందరుయ్యె భవ గాఢాగ్రామం లిచ్చెడన్. 211
- చ. అను నప్పులుతులు ములుకుఁక్రియం జెవిచూపుట యు నప్పుకయిఁజేడు. 212
- క. వాకడఁ బుత్రులు మెలఁగమి, వా కడఁబ విశేష మగుమి వాటికొనియె వా
హా కమలఃత్ర సేత్ర మ, హాకష్టం పుత్రశోక మన యును వినవే. 213
- ఉ. అనగుమోముసాంపు మెఱుఁ గారెకు చెక్కులమెపు గెంపుఁడా
లూనినమోమియింపు మధునొల్కెను కల్కులతె.పు దీనసం
తానమువైఁ దలంపు సుఖదంబులవై నిటులేవగింపు మ
త్సూరుని యందఁకాని మఱి మాడగ నెయ్యెవనైనఁ గల్గునే. 214
- క. ఓరుగువ యనుశ్చందము, నామేన వసి ప జేరు వాకవశమగు
నామద్రోహికిఁ బ్రాణముతో మనఁ గా నెట్లురయ్యు చోయజవననా. 215
- గీ. వ్వాచయము గలం గె వాముఖ మిపుఁజొచ్చె, శత్యుదలపోయఁ గానంభశత్యయ్యె
గాను మగ్గిబోల్చినకరణి యచ్చె, నిఁతి బలవంత మగు వెనువంతకతన. 216
- చ. అదియటులుండె వియ్య జలజానన వాదిననాఁడు వేళ్లనే
య దురిత హేతుఁధోరమృగయావ్యసంగ్రహ వాత్మకుండ నై
సదమలచారుత్తీరతమసానదిచెంత నెసంగు కానసం
బు దరిసి మొక్కయందన తమోనివహుకుకు దలంకకక. 417
- ఉ. అంబుజఃత్ర సేత్ర శరభాదిమృగంబుల వేటలామకా
లంబున మాటలాడక జలాబులకై యొకబాలకుఁడు వే
గంబున వచ్చి కుండ నుదకంబులు మూపఁగ శబ్దభేదితా
ణంబునఁ దద్రణఁబుఁ గరి వాఘంజం ఒని కూలనేతిక. 218
- క. కటకట తలిదఁక్రల నగ, కట నిడికొని మోచితెచ్చి కడునంధులకు
తెక్కుమగు నొడిచిఁత్పవఁ దీ, గుట కచ్చొట కరుగుదెంచుచోప్పే నెఱుఁగక
చ ఇట్లు వచ్చి మద్బాణవినివారుం డగుమునిగుతుండు. 220
- గీ. బాణకాతి నిష్ఠ వెడలుచ త్రాణములకు, వగవఁ గన్నులు గానక వార్ధికదశ
నున్న మీదగుపుత్రశోకోపహతిని, దలఁచి పొక్కెద నోతలిదంక్రలార. 221
- క. అని వగచుదుఁ గూలినఁ ద, న్మృజుజధ్వని కెంతయు నృపం బవియఁగ నే
జని కాంచితిఁ ద త్తటఘ్నన, మునిగుతు మద్బాణనివారు మోహవిరహితుక. 222

- వ. కని కిరలజలంబులం దన్న యనముఖప్రక్షాళనంబు గావించుటయు. 228
- చ. నను గనువిచ్చి చూచి నరనాథ యెఱుంగమిం దప్పచేసితి
ప్పని మదిలో గ్రహించినఁ గృపారహితాత్మకులై రయంబున
న్నినుఁ బొలియ నృచీరుజననీజనకు లృపియింతు నిపు నే
ర్పునఁ జని నీవు దేవును తపోమహితవ్రతు లైవారలక. 224
- వ అని యిట్లు. 225
- క. తనకలిదండ్రుల సంప్రార్థన మొనరింపు మని చెప్పి కత్తన ముఁడు వే
దనవు విడచి చనియెఁ బురాతనజన్మ కృతంబు లెఱుఁ తప్పింపనకుక. 226
- వ. అంత. 227
- క. వయ్యగు నానుభవమ్ము ధృవ మృత మెరుదంతతో జనమ్మున మచ్చా
వమ్మున నుడుకుచు శిశు కళనమ్మున గొనిపోవఁ బదనమ్ము విని వెనక. 228
- క. అమ్మరివృద్ధులునుతుఁ దని, నెయ్యనములఁ దలఁచి పుత్ర నీవిటుఁ దడయం
గ్రమ్మిన భగవెల్లన మీ, మయ్యము నేనును భయంబు నందితిమిగతా. 229
- చ. కడుమడునశ్యమం గనుఁ గాననివారము నైవమ్ము ని
య్యదవిడించి వివృతనయా సలిగార్థము పోయి లెంతయు
న్నడుకులేనివారల వనంబున నొక్కటడించి వచ్చితి
దడయఁగరాదటంచును మనంబు చలింపక ధైర్య మొందె నే. 230
- క. మాకన్నులు గర్జంబులు, మాకరచరణములు బుత్త్ర మాప్రాణంబు
లొక్కఁ గలసమస్తము నీ, వేకద నీవిట్లు మసలుచే నడురేయిన్. 231
- ఉ. పాపఁడ దూపవాపురుని పల్కిన నుల్కి దయాత్ములార మీ
పాపఁడ గాను పాపినగు పత్తిరథుండను పేరి త్త్రుకగో
త్రాపకమండ దుష్టచ్యుతయాన్యసనోగ్రుండ దగ్ధుఁ జేయుఁడీ
కాపకరాన్ని నీదృశదశాపాలికి మీర లర్హతే. 232
- క. తమతమపూర్వకృతము లు, తమతమలకు మాన వెల్లు నిమకులకుఁ గుక
తమసానదియొద్దన సం, తమనంబున వేటలాన తటి మీసుతుఁడుక. 233
- గీ. దృఢము కలారి విత్తమ దీప్తికుసుమ, గజికిచీకటి నెక్కటి నీటకువచ్చి
యల్లఁలల సంతస మగ్ధులొప, మొనసి కలకంబు నీరిలో మంచుటయును. 234
- క. బుడబుడ యను చప్పుడు చచ్చుచువెడలిన సానుజ మనుబుద్ధి గరుణం
బుడిగి శోముఁ దొడిగి పడఁ, గడునడి నేసితిని నియతి గడవ న్నకమే. 235

- చ. అని యిదె మీకుమానకన మారయఁ దే నపరాధి నంచుఁ దె
 ల్విస నదనంబు లెత్తి విలపించుచు హా సుత పల్కమంచుఁ బు
 క్రునివృత్తదేహ మంటికొని తోచెడుశోకభరంబుచేర్చి జ
 చ్చిక్రియ మూర్ఛనొంది కృశించి సత్కైయన న్మృతకుల్. 236
- ఉ. ఎచ్చటికైన మోసికొని యేగెడునట్టిమమారుఁ దొక్కఁడుం
 జచ్చిన నట్లు వాగ్ధకదళ స్వయనంబులు లేనివారికిన్
 హెచ్చదె శోక మాక్రియ మహింబడి కొండొకమూర్ఛదేహి
 న్మృచ్చక క్రోధశోకములు మిక్కుటమై తము హెచ్చఁపఁగఁక. 237
- వ. నన్ను గనుగొని 238
- క. అపరాధరహితు మత్సుకుఁ, గృహ యంతయు లేక నట్లు గీటుడఁచితి వి
 య్యపరాధంబునకు న్నిన్న పగతిజీవునిగఁ జేయు టర్హ మ యొక. 239
- ఉ. కానమిఁ దప్పుచేసితివి కాన మితం బగుకాపనన్నీకి
 న్మానవనాథ యర్హుఁడవు మానవనాథుల నేచుపాపము
 ల్లానినొనర్చుఁ గాని యహహ! నినుఁ జూడఁగరాదు పుత్రశో
 కానలతపులే విషము కానలఁ దాపసు తైసాధువుల్. 240
- క. అని కనరి పుత్రశోకమున మృత్యువుఁ జెందు మనుచుఁ బొల్పుటఁ శపిం
 చి నితాంతపుత్రవిరహమునఁ జచ్చిరి కృద్ధమునియు మనిమానినియున్. 241
- వ. ఇట్లు శపించుటయు. 242
- చ. అవిరులవార్ధి చంద్రు లగునాత్మజు లుద్భవ మాదు కింతెచా
 లు విధి దయాత్ముఁ డంచు మదిలో ముదమందుచు నుంటిఁ గాని పు
 క్రవిరహ మా రిఁగూర్చునని తత్సమయంబునఁ దోపదయ్యె నిం
 తవిషమమంచుఁ దోచినఁ బదంపడి ప్రాణము లపు వీడనే. 243
- వ. అని తనకుఁ బూర్వంబునం గలమునికాపంబులెఱుం గెఱింగించి. 244
- క. రామాభిరామ భాగవ, రామమహామదవిరామ రవివేశమహా
 ధామ సుగుణధామా క్రి, రామా రామా యటంచుఁ బ్రాణము వీడెక. 245
- క. వసుధేశున కనుతత ని, ట్లునుతతి వెడలుటయుఁ దన్ని రాలాపతగాం
 చి ముదంతి తోనలాత్మజయు సుమిత్రయు నిద్ర గాఁగ నూహించి కడక. 246
- గీ. తాముఁ బుత్రులఁ గోడలిఁ దలఁచి తలఁచి, నింక వేదనఁ గుత్తుక లెండ నేడ్చి
 యల్లములు దల్లడించుచునండ నపుడు, వెడవెడ నున్న పిన్నొంది నేడ్క-దక్కి 247
- వ. అంత. 248

- మ. కరవారంబులఁ బద్మినీరమణి కుత్సంతంబు దీపింపఁ బె
 న్నెరవారం గడఁగ నొగిలించికొని పుద్గీధ్వాంతవిచ్చేదమై
 పురివారిం దగ మేలుకొల్పికొనుచుం బూషోదయం బైననా
 ర్రరవారింభక్తవైరిమాగధమతాకాసల్య లాక్కుమ్మడికె. 249
- వ. ఇట్లు మహారోదనంబు గావించుచు. 250
- ఉ. అంగవికార మారయించు నంగన లంతభయాంతరంగ లై
 పొంగెడు పుత్రశోకమున భూమివిభుండు శరీరవాయుని
 స్సంగతి నిట్లు దేవదరిమన్ని వసత్వముఁ గాంచె దిమ్మ మా
 కుం గలదే యటంచు నృపకుంజరువైఁ బడి యార్తనాదలై. 251
- చ. ఇట్లు విను మొక్కవెంత విపులేశ్వరపుత్ర వియోగశోక ము
 క్కుటమగుడున్ శరీరమునఁ చాల్చు పాణిము లీవు మేము మి
 క్కుటమగు పుత్రశోకమునఁ గూరియు భర్తృవియోగ మొందియుం
 బటుగతి నన్నవారలమ పాపము రూపములొందెనో నునకె. 252
- క. వసుధాసుధాశకలు గొలువ నుధర్మసభానివాని వగువిబుధుల
 వసుధారణక్తిం గడఁగ ననవధుడ వైతి విట్లు లాశ్వర్యముగకె. 253
- వ. అన మఱియుం బెక్కభంగుల విలపించి రందుఁ గౌసల్య. 254
- సీ జననాథ నినఁ బరుసంబులపలికిన, ఫల మిప్పు డనభవింపఁగలసెఁ
 గనిననిగ్హాతప్రహుతంబునఁ దపించు, జనునకుఁ గొఱవిమాఁడివిధమునఁ
 బుక్కిలయొగతిఁ బావయచునండఁగ, భర్తృవియోగసంపాప్త మయ్యె
 వనవాసమున కేగుతనయునిఁ గాంచిన, మందభాగ్య నటంచు మదిజనించుఁ
- ఆ. గోపమో మదియ పాపవిశేషమో, యెట్టిసోమఘలమో యే నెఱుంగ
 వాగుణంబుఁ బిన్న నాటనుండియు నెఱింగియును బలక వేమి కృపవలర్ప. 255
- వ. అని మఱియుం బరిచారికానహస్సింబులుం దాననుం బలించు నెలుంగులు నింగి
 ముట్టై నయ్యనసరంబున. 256
- ఆ. పుత్రుఁగుఱిది భూవిభుండు లోకాంతరవాసి యగుట పెని నువాసిసీత్య
 హాని కోర్వలేక నడలుచుఁ జనుడెంచె, భరితదురితజాతి భరతమాత. 257
- ఉ. నెవ్వగ నిట్లుచచ్చి ధరణీపతిఁ గాంచి మనంబు నొవ్వఁగా
 నెవ్వరు దమ్ము దూఱిన సహించి విలాసము నేనుఁ జొచ్చెనా
 జవ్వని హా దినేంద్రమలసాగరచంద్రమహేంద్రతుల్య నీ
 కివ్వధి నవ్విధాత లిఖించెనె పాపపుణ్యాపహంగకె. 258

ఉ. కోరికతోల్కలెల్ల నొసంగూర్చెద విప్పుకు మాటలాడఁగాఁ
గోరిన నూరకున్కి నృపకుంజర ధర్మపు గాదు కైక పా
పోయచరిత్ర గానఁ గృప యల్లమునం జనియింప దాత్తుల
వారలతోడనైన గరువంబుగఁ బల్కకయుండఁ జెల్లునే. 259

వ. అని యిట్ల నేకవిధనీ నాలాపంబుల నారాజశేషంబుఁ గాఁగిరిందుకొని దుఃఖించు
చున్న యవసరంబున. 260

క. విప్రప్రతిమానుఁడు విప్రప్రభుఁ డప్రతిహతప్రభావుఁడు ప్రతిహ
త్న ప్రయోగనానలుఁడు యతిప్రయదప్రయఁ డయంధతీప్తిరుఁ డంతకా. 261

ఉ. కాలవిధిజ్ఞత స్త్యదయకంప మొకింతయు లేమిఁ బెక్కుచం
దాలఁ బరిభ్రమించునృపవారలఁ గాంచి గురుండు మట్కు ని
ట్టేల విలాపము ల్పలుప నిన్న రనాఘన కీక్రమంబునం
గా. వశంబు నొంద మును గల్గినకర్మఫలంబు దప్పునే. 262

గీ. జన్మము లనేకము లొనర్చి సత్కుతులన, గన్న వాఁ డురుకాలము మన్న వాఁడు
నహితరాజ్యస్వైర్యవ్యాగ్ని హోతుఁడై, డవు నె యీతనిమృతికి నింతవిలపింప 263

క. వగవరుఁ డేలవగ చెదరు, వగచిన మృగు లైవారు వత్తురె యనుచుం
దగుసంభాషణముల నెచ్చుగువల నూరార్చి బోధమహితుఁడు మఱియుకా. 264

గీ. తనయు లిమ్మొక లేమి నిధాత్రిపువకు, దహనకర్మము నడుపుట ధర్మ మగుట
భోతతత్వము లనుఁ బిలువంగ నిపుడ, బంపవలయును జా. ఘికప్రవరభటుల. 265

వ. అని పలికి సమస్తజనానుమతంబు వడసి దశోధుక శేషరంబుఁ జైలపక్ష్యంబును ముగు
ప్రంబునం గావించి. 266

సీ. పటుజనసత్వసంపన్నుల భటులఁ గన్గొని వసిష్ఠుం డిట్లులని చె మిరు
కృతమతి కేకయక్షితపతిపురి నున్న, భరతశత్రుఘ్నులఁ భరితయశులఁ
గాంచి మి మ్రోకచహకార్యంబు గల్గి తో, దొగ్గని రిం డటంచు మీకులగురుండు
మముబంపె నని వానిమారు మానతి నొంది, వారును మీరును వడిగ నిటకుఁ

గీ. గదిలిరం డనిపలుక నాక్షణము యవ్వ, సిద్ధువకు మ్రొక్కి వీడ్కొని చేరఁజని
సప్తరాత్రింబులకు ముదత్ప్రధాని, రమణుగుదానిఁ గేకయరాజభాని. 267

క. ఈకరణి నేగి లోపలి, శోకము వెలిఁ దోఁపనీక ముయశోధను న
కేకయభూపతిఁ గని మఱి, కై కానుకుసోదర ముతుఁ గని నకులగుడుకా. 268

క. చెడుకలలు గాంచి చింతి, చెడభగతుఁడు వారముఖకు శేకయములఁ దోఁ
చెకదైన్యముఁ గనుఁగొని నొ, చెప్పుచి త్తమతోడ మిగులఁ జిడిముడిపడుచుకా. 269

వ ఉన్నంత నబ్బటపుంగవులు

270

ఉ. వృద్ధయచి కారము దైవియనీయక నాతని గాంచి గూఢగా

ద్దనిక నెలుంగు లొప్పునెడఁగా ధరణీశతనూజ మీగురుం

డు దహనతేజుఁ దాన్యుడు గడు నె్వరు దోడ్కొని రండు కాల్చివో

న్మదహృతిచారుకీర్తిపరిణాహరతున్నరతు న్నసోదరుఁ.

271

క. అనిచెప్పివాఁడు పని యిది, యని చెప్పం డవ్వనిస్థుఁ డనిన వి భయం

బున రామన కెవ్వఁ చె, స్తోరించిరొ తండ్రి యెట్టులుండెనో యనుచుఁ.

272

ఉ. మేను వడఁక సోదనసమేతుఁడు కేశయరాజపుత్రికా

నూతుఁడు దిగ్విసూజనకవోపశోభితకీర్తిసూతుఁ డా

స్థానము సొచ్చి మూఁగని తద్విధమంతయుఁ దెల్పి బంధుసం

తామము సంభ్రమింప విశదస్థితి నిట్లయి చ్ఛయంబుక.

273

క. నామనవి వాలకింపుము, నామనము గలంగె నీక్షణంబు యయోధ్యా

నామనగిరి కేకక తగు, నా మనవారలను జూడ నరిగెద ననఘా.

274

క అని తనమారు యుధాజి జ్ఞవనాయకు వీరుకొని లనద్యుపనమన

స్థుకాయ మాతఁ డొసంగిరి, గొనిభరతుం డుజుఁగూడికొని పరయముగఁ. 2 5

క సముచితపరిహారసమేతముగా సాకేతరాజధానికిఁ బురుషో

త్తముఁ డబ్బతుఁడు సరియె, ప్రభుమితవృద్ధయుఁ డగుచు వేగిరపుబయనములక 276

వ. ఇట్లు చని.

277

గీ. రియణి లేనిగృహము నంబరమణి లేని, యహము కూన్యము నిసేజ మైవభంగి

నన్న పురి గాంచి విపులఁవజ్జివృద్ధయుఁ, డగుచు నిట్లరితలపోన నాత్మలోన. 278

చ. తనపతి లేని మానిసిధుబుం జాలనమంగళంబునొం

దినయది యిప్పుంబు గడు దీనమనస్కులు పౌరు లెవ్వరిం

గనినను మేలువల్క రనఘం బగు వేదనివాద మితయు

న్వీఁబడ దేమియొక్కొ పృథివీపతి మేరుఁ దొలంగె నేమొకో.

279

వ. అని వితిర్కించుచుం జరి చని.

280

క. సత్యానిస్థితి నార్తి మూర్తినిభరించుబోయనా నొప్పి ధై

ర్యతాతావశ్యత్రువృత్తి యయి దైవ్యస్తోమసంస్థాయై

శకుంఘ్నుం డగులక్ష్మణానుజుఁడు పశ్చాద్భాగపంధరిగా

మాతాగారముఁ జేరఁబోయి భరతశ్శూపాలుఁ డత్యావృతిక.

281

- ఉ. కేకయరాజనందన క కృత్రిమభంగి నమస్కరించి య
కేకయరాజు నేను మెఱిగించి యొకిండుకలాల్ప లేమి న
క్కాకర మూర్తికాకరము గాఁ గత మేమి పుగంబు నామదిక
శోకము నేయఁజొచ్చెఁ గలచోప్పు సమస్త మెఱుంగఁజెప్పమా. 282
- క. వనమున భయసంభ్రమములు, బెనఁగొన నిట్లుడుగుచున్న ప్రియనందనుమో
మునఁ జూడ్కినిలిపి కేకయ, తనూడ యిట్లులిమెఁ గాఢభ్రష్టమాన్హరిక. 283
- ఉ. మీజఃకుంఠ దొల్లి నన మెచ్చి వరద్వితయం బొసంగెఁ బు
త్రా బటలూని యగ్నినితానుతుఁ డబ్బచతుర్ద్వశంబు న
వ్యాజముఁజ్ఞితి స్వనవిహార మునర్పగ నీవు స్వధా
తీజఃమాయిత స్వగుచుతీపరిపాలన మాచరింపఁగఁ. 284
- క. అగ్నిసతీసుతు విభవోదగునిఁ గావంప నాత్మఁ దలఁచు దురాశా
ప్రగ్నిహనిఁద్దబుద్ధిన్య, పాగ్నిజి నడిగితిని యోగ్యచుగుసరుయమునఁ. 285
- క. ఏ సర్థించిన వాయుగ, మీ న సవర్ధుఁ డయి మాఁవేంద్రుఁడు మానం
బూనినఁ దద జ్ఞ నెఱపఁ, బూనినడచె రాముఁ డడవిపాలములఁ దిరుగఁ. 286
- చ. తఃప్రి కపుత్రుఁ డగ్రవనితాభవుఁ డాత్మపతీనహోదరు
తెనుకొన బ్రహ్మచర్యమునివృత్తము లూని చతుర్ద్వశబ్దము
ల్యని నివసింపఁబోయిన భవజ్జనకుం డిటుఁ దద్వియోగపం
బితప్రభుధ్యధాన్యధితనస్మనుఁ డై మృతివొందెఁ గావునఁ. 287
- క. వికృమనమృద్ధి ధరణీ, నకాగ్రన మాచరింప జనకుని పితృలో
కకిరీయ లుపకృమింప శ, కకృతునిధతేజ నీకుఁ దగుపకు లనిఁ. 288
- చ. భరతుండు మహింబడి మూర్ఖుల్లి కొండోకనడి కిండుక తెలిసి. 289
- ఉ. రాముని సద్గుణులతను, త్రామునిలోకత్రయాభిరాముని నాత్మా
రాముని వనములఁ దిరుగఁగ, నేమనపాహ్మంబి బుద్ధిహీనతఁ డిల్లి. 290
- క. క్షీణపతిఁ జంకితిని వన, క్షీణి కంపితి సుతుని రాక్షసిని గాక యని
దితికేకయాస్వవాయో, రిత యగుఁతి కింతదుష్కృతీశ్వము గలదే. 291
- శా. చేతో హతసమాను రాము వనవాసిం జేయు దుష్కింత త్వ
చేతో హతమొ రాక్షసీతులితదాసీజ్ఞాతమా కాక వా
జ్ఞేతాప్రేరితమో మదీయసుతుశోనిర్వాపణా మతమో
మాతా మత్పితృపృథ్వుహేతు విది సామాన్యంబు గా భార్యుక. 292

- సీ. నను రాజ్యకాంక్షిఁగాఁ దనచునుంబున నవ్వ, సిన్ధుఁడు గడునూనా నేయకొక్కొ
యతిన నీగన్భయం నావిష్కరించుట, కకట నాపూర్వజన్మకృతమొక్కొ
మద్దలగుల్కు రామునియభాంభోజంబుఁ, గనుఁగొన నాకింకఁ గలుగదొక్కొ
మాత నీకపటంబు మనయన నిడికొని, కాసల్య ననుగని కనలుకొక్కొ
- ఆ. యొక్కయకుగు నడువ నోపను జానకి, యెట్టు లడవి సుచరించుకొక్కొ
జనులు భరతుఁ డమితసౌజన్యనిధి యని, పొగడునుడువు లింక నెడవొక్కొ 293
- న అని పలికి కినుకవొడవి. 294
- ఆ. నిన్నుఁ జూడరాదు నీతోడ భాషింపరాదు నిన్నుఁ జంపరాదు నాను
నిచట నుండరా దహీనపాపయతి యటంచు నెవలి భరతుఁ డనుజుఁగూడి. 295
- వ. అత్యంతచింతాకాంతాంతఃకరణుండై వీనమనస్కులగు కాసల్యముమిత్రాదేవుల కడ
కుం జని నచస్కరించి కన్నీరుమున్నీరుగా నేడ్చుచున్నం గనుంగొని. 296
- క. చిత్తంబుల నత్తలములు, క్రొత్తలగుడు నత్తలులు గొడుగుల దుఃఖా
యత్తుల నెత్తి పదంపటి మొత్తులుఁ నేడ్చి కొక్కమొగి నభయద్రువక. 297
- వ. మఱియు ననేకవిధంబులఁ బలవించునెడఁ గాసల్య. 298
- చ. భరతుఁడ రాముఁ డుద్రవనవాసము నేయఁగఁ బోయె సద్యశో
భరతుఁడు రాజముఖ్యుఁడు భవజ్ఞానకుం డమరత్న మొందె దు
గ్భీతరథశ్రోకమునఁ బట్టణ మానె యురాజకంబు సం
భరితమనఁప్రమోది నిరసాయితఁ దాల్చుము పూజ్యరాజ్యుక. 299
- న. అనుటయు సహింపక. 300
- చ. చోతనృదంబుండై పురుషసత్తముఁ డబ్బరకుండు నెచ్చనూ
ర్చి కినుకఁదిక్కి విమృతగఁ జెప్పెన నామది రాజ్యవాంఛలే
మికి ఘనపాదభూతములు మిత్రశతాంకులు సాక్షు లీజెలు,
గకిలుల నొవ్వఁబల్కె దనుకంపఁ దలంపపు కొనలూత్కళా. 301
- క. అన నితఁడు రామభక్తుఁ డనుఁపుణ్యాత్ముఁ డిమ్మహాత్ముఁడు భరతుం
డనిన యది తథ్య మనుమఁ గ, గనవాణి వచించె దగ సకలజనులు వివక్ష. 302
- వ. ఇట్లు వచించుటయు నెల్లజనులు నచ్చెగువునొంది భరతుం బ్రశంసించిరంత. 303
- క. భరతుని గాఢానత, త్వరతం గాసల్య మెడలు వట్టుకొని విక్తే
మరవంబున నేడ్చెం ద, త్పరిచారిక లధికశోభరమున నేడ్వక. 304
- వ. తదనంతరంబున భరతుం డనుజసహితుండై తైలద్రోసి నిమ్మగా సంగ్రహించియున్న

పితృశవంబుఁ గనుంగొని యల్లంబు జల్లన నొల్లంబోయి తల్లవంబు వెల్లివిరియ నల్లన
మృతుం డగు నబ్బునల్లభతల్లజుం జేర్కొని. 405

క. ప్రేమాస్పద విను మామా, తామసాపురిఁ జూడఁ జని పదంపడి రా మా
తో మాటలాడ వేటికి, రావద్రోహులము గాము రాజవతంసా. 406

క. పురి పాడరినయది భవత్పరిపాలన లేమిఁజేసి పరిప ధికరః
పరిపాటన పండితత, స్వర పార్థివవలశయభ్య ప జ్జిరధాఖ్యా. 407

క. ననుఁ జూడవు కైకాసుతుఁ డనతల, పునఁ జేసి ఘోర శుగుమార్గ మునిం
గిన ప్రియపుత్రకు శత్రుఘ్నుని గాధాదరత నెత్తికొన విది తగునే. 408

వ. అని మఱియుం దవీరుగుజంబు లగ్నిచి వేపిచి నచివు లూఱడించినఁ దెలివినొం
దక పితృమణిలో నలసంత ప్రచిత్తు డగుభరతుం గనులగొని సులగుణోత్తయం
డగుగురుం డిట్టనియె. 409

చ. శతసరనాథుల నిపులఁ జక్కడచె నివ్విః ధాగమార్గసం
వరనఁ బ్రశస్తుఁ డాదరితిబంధవుఁడం గడునృధు పుణ్యక
ర్మతుఁడు మహితలమ్మును నమస్తయఁ చాల్చినభోగి యాగతిం
గతినిపువేదనం బడుట కార్యమి యిన్నరసాధమాలికై 410

సీ. ఒకయిల్లు వాసి యొడొకియింటి కేగిన, వా సిజీర్ణములగు వననములను
రోసి నూత్నచ్చతోబాల్చిని యొనట్టులు, గాదె దేవోంతిరగమన మాత్ము
నకు జరామరణాదిపకృతు లాతినికి లే, వగలఁ డక్షుయఁడు నవామయ్యండు
శాశ్వతుం డన నిరంజనఁ డన నలసిల్లు, నింతయెఱు గక నితరజనలు
గీ. పంచభూతాత్మకంబు దుర్బలము రక్త, మాంసమేదోషిధమ్ముమలిన మశ్వ
రంబు నగు మేనిచేటునకుం బొగలుట, తలచిమాడ వివేకమతంబు గాదు. 411

క. బంధుర మగుజ్ఞానము సంబంధము లేనిమనములఁ బ్రబంధకమగు న
ద్బంధమరణిలోకాంధభి, వాంఛపునఁ గూలుదురు ధృవంబుగ జనముల్. 412

క. ప్రప్తయ నశాశ్వతుఁడఁ బ్రోత్కృప్తము లగుపర్వతములుఁ దెగుఁ గాలగతిం
దృష్టాంతము గాదే యదృష్టాంతస్త్వ మను సుధీనుధుగోక్తుల్. 413

వ. అని పలికి నిశాంతివఁడంబుల నించుక తెలివినొందిన యతిని గ నుంగొని. 414

ఆ. వశము గాని దైవవశమున కేగతి, వగననేల యింక భవజ్ఞులకున
కన్ని కార్య మాహితాన్నికే బోలె నిధ్యక్తమగు నొనర్ప మడుకుఁదక్కి. 415

చ. అనపుడఁ జింతదక్కి వగుధామరమఖులు నవ్వనిష్ఠుఁడం
దననచివ్రజఁబుఁ జింతమ్ముఁడఁ బొరలఁగూడఁ జందసేఁ

- ధనస్సుతముఖ్యసారభవదాగ్ధచయంబులు గూర్చి తఁద్రీకిం
దనరఁగ నన్ని యిచ్చె విదితంబుగ నభ్యుతుండు సద్విధిక్. 316
- వ ఇట్లు పిత్తుమేధంబు యథావిధిక్రియాకలాపంబు గా నిర్వర్తించి. 317
- క. భూతానంబులు ౭ ముక. న్యాదానంబులును గోసహస్రంబులును
ర్వీదేవతలకుఁ గడుసే, కాదశదివసంబునందు ఘోర దత్తఁ డొసఁగెన్. 318
- వ. మఱియు నద్దేశ్యమన కమరలోకనివాసప్రాప్తి కరంబులుం దమకు నశుచిత్వవిరాగు
కంబులు నగు క్రియాకలాపంబు లెన్నియేని నడపి సమస్తజనంబులన్ భోజనదానంబు
ను దృఢులం గావించి సుహృద్భావమాత్రైలాహ్యణపౌరజనపదనికరపరి
వృతుం డగుభరతుం గనంగొని యరుంధతీప్రాణవల్లభుం డిట్టయి 319
- ఆ. సమయరతుండు రామచంద్రుఁ డిచ్చకు లేమిఁ, బూజ్యరాజ్యభరముఁ బూన మి. కఁ
గుకలయంబు వేడ్కగూరు నే రాజు లేకున్న భరత నూన్పతోక్తినిరత. 320
- న. అనుటయు నవిషాదమనన్ముండై. 321
- క. నీ వఖిలమెఱింగియు న, నీ విధమున ననకుయెల్ల నేనెఱుంగుదు మ
ద్యావము పమస్తజనసంభావితమగ నిప్పు డెఱుక వడుటకుఁ గానే. 322
- మ. ఫలమూలాశనుఁ డై కుశాసకుఁడు నై పట్టోటజావాని యై
బలవద్దేవకుశాసనుం డయి మహాపాపాణఃప్ర్యంకవ
ల్కలచేలాన్నితుఁ డై మదగ్రజుఁడు ఒల్కానం దపఁబూన ను
జ్జ్వలభోగాస్పదపట్టణంబునను నిల్వ న్నాకు నద్దగ్యమే. 323
- చ. పలుకులువేయు నేల మహి పాలన మే నొనరింపఁజాలఁ బై
న్ములుకులమీఁదఁబోలెఁ బదము ల్లగ నిల్వవు నేల నాచునం
బులుకుమఁ దత్తరించెడు ద్వితోత్తమ యిప్పుడ పోయి మేనఁ గ్రొం
బులకలు గ్రమ్మజేర రఘువుఁగవుఁ జాడకయుండనేర్తు నే. 324
- క. అవనిగతులై రాఘవునిం బ్రార్థింతుఁడఁడు గా దనునేని
న్రవినోకాచార్య మహాగ్రహనీవిహరణము నాకుఁ గర్తవ్యమగున్. 325
- చ. అని తవనిశ్చయంబుఁ దగ నందఱకు నివనిపించి వారలె
ల్లకుఁ దనఁ జాట్టిరా నపుడ లక్ష్మణపూర్వజుఁ డవ్వశిస్థుఁడుం
జననలు మువ్వరు స్పదీవస త్రయలు ని. కులు న్నహారణే
భనఖిలసద్భటోద్భటజప్రబలాశ్వయులు న్నెనుంబడన్. 326
- వ. ససాదయందై యయోధ్యాపురంబు వెలువడి వేగిరంపు బళనంబులం జని చని. 327

ఉ. సాధునికాయ సేవ్యుఁ డమసాధునిఁ గాయము వొంగఁ గాంచి త
ద్రోధవిభాస్వదాతపనిరోధవిశాలసాలభూరుహా
తేస్సధును వేడ్కఁగూర్చు నృపశేఖరుఁ డాభరతుండు మానసి
వ్యాధినిరాసకంబులు దడంబువులం గొనియాడి మొక్కుచున్. 828

క. అన్నది సదృశీకృతమనియి,న్నది నటఁ గడచి భరతుఁ డెత్తయమునఁ గా
నన్నదిశకు గురుతోఁ దా, నన్నది మదినూది నడచె ననుజసహితుఁడై. 829

వ. ఇవ్విధంబునం జని యెడ నెడ విరోధంబులగు నవీనదంబులు తుంగంబులగు గిరిశృంగం
బులు విశాలంబులగు సాలంబులు వాల్మీకించుచు సరయూ గం గా సంకంబు నుత్త
రించి గంగాతీరంబునకుం జని యందు. 830

ఉత్సాహవృత్తము.

సాధునీతిఁ గనియెరఁజనత్తముండసత్తతా, శాధునీనిద ఘనఘట్టాశితాత్మకాదుని
స్వానునిష్ఠ. దీనశత్రుసాధునిద్ధనశ్రుతి, సాధుగంధున్ గుహున్ని సామనిర్విషామనిక్.

వ. ఇట్లు కాంచుటయు నగ్గుహుం డవాదరపూర్వకంబుగా భరతున కిట్లనియె. 832

క. ఇలు జెలువరించి రామునికలిమి గొని యంత నిలువక కలుషచత్తివై
బలిమిమెయి నతనిదలపడఁ, దలచి యరిగె దిట్లు కుత్సితంపుఁదలఁపున్. 833

చ. అన నతఁ డోనిపాద విను మట్టులు గాదు మదగ్రజమ్ము న
జ్జనకసుతాసమేతు నృపసత్తము రాముని లక్ష్మణుఁడై జగ
జ్జనసుతిర్తీర్తినై ద్వివదసాధ్య కయోధ్యకుఁ దోడితే ముదం
బున నిటుపోక నీకగునె పోకడమాలినపల్కు వల్కుఁగన్. 834

చ. అనుటయు సంతసించి యతఁ డాతనికి నివృత్తాన్యుపాద్యము
లనుపడఁగా నొసంగఁ దగుభంగిగ గంగఁ దరంగిణిచుటిం
బొనరఁగ నుత్తరించి గుహుం బో వివరించి నిందికృత్య మె
వ్వరికి నలంఘనీయ మనివార్యము నంచుఁ దలంచుచు న్నెనన్. 835

వ. భరద్వాజాశ్రమంబునకుం జని. 836

క. అయ్యనిపతికి ననుస్కార, మొనరించుటయు వారరమ్మున నిటు రా
రమ్ముని భరతునికరముఁ గరమ్మున గీలించి మని కర మ్మయరక్తిన్. 837

క. మనమున నందక్కుము నీ,జనకుండు మృతివొంద విధివశమ్మున నిటు రా
మునిఁ గానఁ బోవు బెంతయు, నన కూలం బయినకార్యమని నెలవొసఁగన్. 838

క. నలనొప్పు రాముఁ డరిగిన, వలను భరద్వాజమానివలనఁ దెలిసి య
వ్వలఁ జనియె భరతుఁ డెంతయు, వలనదగుల్వడినపులఁగువలె నతిభయంఁడై. 839

వ. ఇట్లరిగి విచిత్రకూటం బగుచిత్రకూటంబు సమీపంబునకుం జనునవసరముగ 340

ఉ. ఎప్పుడు రామచంద్రునుఖ మేగ్గడజాతుము కన్నులార నిం

కెప్పుడు రామభావజము లింపుగవిందుము వీనులార దా

సెప్పు డయోధ్యకు న్మనల కేలగవచ్చును మిత్రులార యం

చప్పుడు వేడ్క జౌరజను తారనిరావము లుప్పతిల్లగఁ.

341

క. పలికెనపలుకులు తురగ, మ్మల హేమలు మత్తనాగమలబృంహితము

ల్లలసి బలిసి యుక్కోనఁ, గఁ శకునంబులకు భీతి గలిగించుటయొక్క.

342

క. తద్రీవముం బక్షిమృగో, పద్మీవము న్నక్షత్రణండు పరికించి యుద

గ్గియున్నము నెక్కి కనియెక, భద్రాంబుగ వచ్చుచున్న భరతునిసేక.

343

వ. కని ససంభ్రమండై రాముం గనుంగొని.

344

క. రామ నిను భరతుఁ డేమిటి, కో మనకడ కిపుడు వచ్చుచున్నాఁ డనిన

స్వామిత్రీ మనలఁ దోడ్కొని, పో మనమునఁ దలఁచి రాక బుద్ధి నెఱుంగుమీ.

345

వ. అనిపలికె నయ్యవసరక్షణంబున.

346

చ. సరభసవృత్తి మోముల విచారము వేడ్కయఁ దోప నేగి యు

బ్భరతుఁడఁ దత్సహోదరుఁడు బ్రాత్రగఁ గాంచిరి మానవేంద్రుని

న్నిరతకేమాశ్చిత్రైఫలసిన్వేషోగ్గిమహాఖగేంద్రునిం

బరమపవిత్రితాపసకృపాగనస్సాంద్రుని రామచంద్రునిక.

347

వ. ఇవ్విధంబున సందర్శించి.

348

క. పారిఁబారిఁ బుల కాంతురము ల, శరీరమునఁ గ్రిమ్ముడర సరిమొక్కిక్కిరి స

త్కిరచరణలూటంబు లు, దరములు భుజములును భూమితలమునఁ బొరయక.

349

మ. అటు తన్నొక్కినముద్దుతమ్ములను సవ్యగృహితిత్తమ్ములం

బటుహర్షంబున రామచంద్రుఁ డవనిప్రకేఘఁ డాన క్రిఁ గాఁ

గిటు నాకిర్వచనాశిష్టాకముగాఁ గీలిఁచియుం బ్రేర ము

త్కూట హౌదండఁ దదీయమస్తకము లాఘ్రాణించి భావించియొక్క.

350

క. తనకరములఁ దమ్ములమృదు, తనువులు నిమిరియు నతం డతనుమోదమునం

దనియఁడు రాముఁడు ఘనచందనచర్పలు గావె సహజదిర్బిసము లిలక.

351

వ. అయ్యవసరంబున.

352

క. భూమ్యాత్మజకును ఫణిపతి, సామ్యం డగులక్ష్మణునకు సముచితముగ స

త్కామ్యత మొక్కిన రామ, స్వామ్యునుఁజూడు లక్ష్మణానుజన్మసహితుఁడై.

353

- వ. ఇట్లు మొక్కి కృతానంబుల నాసీతులైయున్న యేడ రాముండు. 354
- చ. అనుజులఁ గాంచి సేమమె కదా నరవాళున కన్న నన్నతో
ననఘలు వార లోపితృదయాపతి భూపతి దా కతివృధా
జనితభవద్వియోగఘనసాగర మొడఁగలేక వానిబో
మునింగినవాండు దైవకృతము న్నరు నేర్చునొలంగఁదో) మన నే. 355
- చ. పరమకృపాకరుండు గుణబంధుగుఁ డాగమవేది కీర్తిత
త్పరమతి నూన్మతప్రభుండు పార్థివనీతివికారమునఁ నం
బరమణిరంజనార్థహిమభానుండు బాహుబలాధికుండు భూ
వరమణి యొకతండ్రి విడువన్వలసె న్నకల న్మహీశ్వరా. 356
- క. సురమున సురాజేయుల, సమయింపఁగఁ జాలు బరవసము గలవతి దా
సమసె స్మరలువనవా, సము నొందిన యేడవదివసమున మహాత్మా 357
- చ. అనుటయు వారిపల్కులు మహాశనికల్పము లైక మూలక
ర్తనవినిపాతసాలమువిధంబున నేలకు వ్రాలె రాముఁ డా
తనిక్రియ లత్మజుండు వసుధంబడియె స్వసుధాతమాజయుం
దెవవగువంత నెంతయుఁ దపించుచు మూర్ఛునుండి నంతటకా. 358
- ఉ. ఇంచుక నేదదేతీ వసుదేతుండు రామభుండు చాలగః
భించెను తమ్ములం గని ప్రకృష్టతరం బగువాఁడై కృమ్ముట
న్నొందిన ని. మనేనియు మనోభృతి చాలమిఁ దండ్రిగూర్చి వో
కించెను దండ్రి పోకయనకృత్ప్రసాదము సేయకుండునే. 359
- ఉ. వెడియు రామలక్ష్మణులు వేయువిధంబులఁ దండ్రిఁగూర్చి మా
ర్తాండకులేశ హాదశరథప్రభుపత్తయ రాజరాజ వే
దండనుతుండ దండధరదండధరోపయక్తీర్తి యందు నో
భేందఁగ నేడ్చి రెంతయు విహేజనంబులభంగి నావులై. 360
- క. భీతాత్మ యగుచుఁ దనయురు, వేతులుఁ గడుఁ బిసికికొనుచు జిహ్విడిచుచు
స్పృత వగచె దివి కేగి తె, ధాతృతురగచారుక్తిర్ధామా మాహ. 361
- చ. అరి మతియుం బలవించువననరమ్మున. 362
- కా. కైకానందనుఁ డన్నదమ్ములను భూకాంతాసుకం దాపకృ
ష్ణోకాపాస్తసహర్ధవాక్రృకరసంకుద్ధాగ్ధోధాతికాం
తాకృష్టాత్ములఁ జేయుడు నిగ్ధిరవంశ్యస్వామి రాముండు గం
గామూలకవం శ్రీ యందు నిగమోక్తప్రక్రియం జన్మునకా. 363

క. అనుజప్రియాసహితుడై, మనుజుపవరుండు దదంబులుగ్నాత్ముండై

జుకునకుఁ దిలోదకవిధు, లోనరిచి కృతకృత్యుఁ డగుచు నుటజము సేరెక. 364

ఆ ఇట్లు వచ్చి రాముఁ డెరియమనంబున, ననుజనులఁ బట్టికొన మహాశు

గాకుగనాతి వాగ్రిల నాకుగనాతిఁ గూలు, నగమునట్లు పుణ్యనగమునందు. 365

న ఇన్నినంబునం బిత్తుచురణశోకవ్యాకులితమానసుఁ డైన రామచంద్రుఁ భరతుం డూ

గార్చుచున్న యవసరంబున గురుండు కౌసల్యా కైకా సమిత్రులం దోదొనినచ్చి

సముచితంబుగాఁ దత్సమాగమంబు నడపుటయు రామండు సీతలక్షణసహే

తుండై కన్నీరుయఁ దదఁఘిపురోభాగంబులఁ బడుటయు నక్కంత లెక్కిండు

కులం గోడలం దీరించుచు నక్కలం గదియించి వెక్కి వెక్కి యొక్కగురిక్క ది

క్కులుపిక్కటిల్ల నేడ్చిరి మఱియును. 366

ఉ. ఎల్లజనంబులు నివసఁగ నీల్లిప జ్జిఁఘం దలంచుచుం

దల్లఁతొరుసద్గుణాంతానను నప్పుకు పేరుకొంచు నా

తల్లులుమవ్వురు పుత్రులు దారుణశోకభరంబు నొంది వెం

దల్లడ మంది యేడ్చినవిధం బది యెచ్చటనైనఁ గల్గునే. 367

క. తుత్తియకాంతలు కోసల, ప్రతియుఁ డైకయును మగధప్రతియు నుతోఁ

బుతులద్యోమ ధాతీ, ప్రతీద్యోమంబు గాంచి పొగిలిరి మిగులక. 368

చ. అప్పుడు.

369

ఉ. నాకుఁపొలి కేగినజనప్రభు మామఁ దలఁచి చింతతో

నాకులపాలికాతిలక యైంధరాసుత యేడ్చె నేడ్వఁ గా

నాకులపాటుఁ జెందెఁ గుసుమాక్షులఁ బువ్వునాకుల లొలుక్కుచు

స్రావలు తద్విలాప మనమానము గాదె వడిం దలంపఁగక. 370

చ. తదంతరంబున విసిష్ట భరతప్రియత్నంబునం గొంతవడికిం గౌసల్యానందముండు దె

లిగి నొందుటయుం దక్కిననారు మపశమిల్లి రంతఁ జౌరజానపదబ్రాహ్మణగురు

బంధుభృత్యామాతృప్రియానుజప్రియాసముపేతుండై పవిత్రసమర్థులనుఘాసీనుండై

రముం డుచితవచంబుల నానందంబు గావించుచు నుండి కొండొకసేపునకు భ

రతు నాననంబునం బ్రసాదమహితం బగుమాడ్కి నిగిడించి పితృనిష్ఠబిష్టం బిష్టం

బుగ ననంబునం గడపి పురంబున కే మగుడిగచ్చునంతకుం గరుణ గలిగి పృథాపరీపా

లనం బొనర్చ నయోధ్య కరుగు మన్నా యని సప్రేమసాదరబహుళంబు గా నాడు

టయు నతండు విషాదంబు నొంది యన్నం గన్నగొని. 371

- ఉ. భూతలవాధనాథ రఘుపుంగవ కోభము దక్కి నన్న నీ
శీతలదృష్టిఁ జూచుము వదించెద రాజ్యభగంబు సర్వము
న్నాతలఁ బెట్టఁజూచెదవు నాతలఁ పట్టులు గాదు నీవు ధా
తీతల మేలఁ గావలవదే జగమెల్ల నతించుచుండఁగన్. 872
- క. ఇనుకభ్యోదయంబునఁ జక్రివికాయము రాజు కరుణఁగని మంచలయముం
జనవర పాలుపొందుం జ, న్యున రాజ్యమునేయుపొంటె నరుదె మృత్యుమా. 873
- గీ. కేకయాత్మజ నడపిన కృత్రిమంబు, నించుకయు సెంచకుము భవద్ధృవయమందు
నత్యునుగ్రహమూర్తి వీ వఖిలభూభ, రమ్యు వహియింప రమ్మి వరమృతి నిమ్ము. 874
- క. ధర్మిత్వాద్యాశ్రయములు, వర్ణాశ్రయభగ్నములును ననయరుజనను
స్వర్ణసువర్ణము లడఁగు, స్వర్ణ మఁ జను రాజు లేని వసుమతిలోనన్. 875
- ఉ. కావున నాచుచ్చార్థవముఁ దైకొని నీవు జగజ్జనంబులం
గావు నరాశిసత్కరుణఁ గాచినధర్మపురో సమానముల్
గావు నరేంద్రభగ్నములు కారుణికత్వపురో సేదనా
గా ననభూమి నీకుఁ దిరుగంగు నే మదిగుండ నీకితియన్. 876
- కా ట్లోజీభారము నిర్వహింప నహితఁ ట్లోభంబుఁ గావించ న
క్షీణానందము భూజనాశి కొనఁగ న్నిగ్రామ రమ్మివన
ఁగోజి న్ని త్పద రాసు పొమ్మనుచు నాకు న్నివు దెల్పొగ ను
త్రాణంబు ల్విశుకందలఁచితి నురీ పాగ్నియొపవేశంబునన్. 877
- క. చాల స్వగతున వనమున, నేల నివాసంబు నేల నేల నగి మ్రోఁ
జాల భూపాలకరు నీపాలన వసియింతు వనస్పచాలకమాళీ. 878
- చ. అగుటయు రాముండు చుందస్మికసుందరవిదనార యుండై. 879
- ఉ. తమ్ముడ వెట్టివాడవు గదా తెలసె స్థరవీరుడైగ్య నే
నెమ్మొలు రాజ్యపాలనకు నియ్యకొనందగుఁ దండిరపంపు భా
వమ్మునఁ బ్రి కానల నవశ్యము గుర్రమ్ముటి వత్తు నీవు హ
ర్షమ్మున నాచరింపును ప్రజాపాలన వప్రమాదివై 880
- క. మనబోటివార జనకుని, పనువున వర్తిపకునికి పాడియె గుణమం
డన నీవొంగు వె ధర్మపు, ననుఁ గావించకుము రాజనందన యింకన్. 881
- క. పితృభక్తి నేమఱక దై, నతపూజాపరుడ వగుచు వసుమతియలరన్
భృతియందుండవై నత్సగ, చతుర్దశము బోవురీ ప్రిజలఁ బ్రిజలకియన్, 882

- చ. అనుట ను నేమియు దిరుగ నాదక ముబ్బరతుండు రామచంద్రు
ద్రీ నిఖిలభూభరంబు ముకరంబుగఁ బాల్చుట యింక నామఁ ద
ష్టనీపనియే నీచరణపాదుక లానతి యిమ్ము తన్ముఖం
బున నురరాజ్యతంత్రీయ ప్రమోదమున నేలయింటు నే తముఖం. 383
- క. అని తనుఁ బొక్కించెడు తమ్మునకుం బాదుక లొసంగి మోదంబున రా
మనలేందుఁడు గాఁగిటు నిడికొని సంభావించె నతఁడుఁ గుతుకము నొందఁ. 384
- గీ. భరతశత్రుఘ్ను లంత సంభరితసత్త్వహస్తమగ్నంగు లగుచుఁ దదఃస్థిరముగము
మస్తకంబులు సోక నమస్కరించి, యపుడు వీడ్కొని రతని ననంతరమున. 385
- వ. శ్రీరామండు దమదేవ కుచ్యులించు నమ్మువ్యవస్థలకుం దాపాపశోషణంబు లగు
భావణంబుల వానందంబు నొందించి మ్రొక్కి వీడ్కొల్పి పాఠాబ్యాసభక్త్యా
మాత్యజనంబులకు నవగ్రహప్రణామాదరసంభావనాపూర్వకంబుగా నెల వొసంగి
వసిష్ఠాక్షాతుండై సీతాలక్ష్మణసమేతుండై మగిడి పల్లకాలకుం జనుటయు. 386
- గీ. పాదుకలు భద్రీపుంభీమంభస్థలమునఁ, బాదుకొల్పి ముదంబున భరితయకులు
భరతశత్రుఘ్ను లాభమునాస్వయంబు వినుఁ, చాచరచ్చక్రములు కట్టి చనిరి సరగ. 387
- వ. ఇన్నిధంబున సుమస్తబంధుజనపరిజనగురుపరివృతుండై చిక్రకూటంబు విడిచి భర
ద్వాజాశ్రమంబుఁ గడచి గంగాతీరంబునకు నడచి కట్టిమెడ. 388
- క. తత్కూలలతాసాలసముత్కరకలికాసురభీషణత్కూటసుమనం
పత్కూలిత మగుచుఁ దరు కత్కుత్కూలికమయత్కితోఁ ముత్పాసింపఁ. 389
- క. దగ్ధమాత్రముననఘానర్చన మొనరింపఁజాలు తన్న ద్యురక
స్పృహగంగాపాపస్పృహమునఁ బ్రీతు లైక సమమునునందుక. 390
- గీ. ఎదురుకచ్చిన గుహంబు నిష్ఠ మెసఁగఁ, నాము వోయినకార్యయంతయును వినిచి
యతినిద్రెన సహాయత నపుడు దాఁటి, రంగమున వొంగఁ దుంగతరంగగంగ. 391
- వ. ఇట్లు సమస్తజనసమేతులై గంగాదీపము త్తఁణం బొచరించి గుహంబు వనుప ను
చితపక్షపాదంబులం జని తమసాద్రవ్యతం గడచి సాకేతసామీప్యంబునకుం జని. 392
- క. కెల్లనిరియు కల్లదమునఁ, దల్లుల నం గునిట యదృశ్యపుమాలబలం
తెల్లమ గా పునిచి మనం, బొల్లయి నవ్వరనుఁ జొరక యుచిరంపు మెయిఁ. 393
- క. స్వగ్రామము నజ్ఞప్రవృత్త్యగ్రామము నదలి కడు యశఃపుంజంబుల
దిగ్రామల గప్తుఁగ నం, దిగ్రామమున న్వనించి నిష్ఠాపరులై. 394
- వ. శివితఃపరివారసమేతులై ముండి రంత నబ్బరతుండు. 395

చ నుఖమున ధారుణీజనులు సొంపు వహింప లసన్మృగక్రియో
 న్ముఖమున ధారుణీనురసమూహము పెంపు.దలిర్పఁ బాదుకా
 ముఖమున రాజ్యకృత్యము ప్రహేదమున న్నడవంగ రాజధ
 ర్ముఖని యన న్వసించె మతిమంతుఁడు రామునిరాక వాల్చుచున్.

396

వ. ఇట్లుయోధ్యాపురసమీపమున మౌక్త్యులఁగిపల్లియు నుదితవర్తనంబుల నుండె
 నని చెప్పి ప్రమదాతిరేకంబున.

397

కా. దైతేయప్రకటాటవీదహన భక్తత్రాణపారీణ ను
 జ్ఞాతానాగతనర్తమాన గతిదిష్టక్రక్రియాసన్నత
 ఖ్యాత ఖ్యాతకృపారసప్రసవికాలాక్షాతీసంభావితా
 జ్ఞాతావాస మునీంద్రమాచసనివాసా పీతవాసాంచితా.

398

క. పంకజలోచన మునిజన,పంకవిమోచన విశేషభానుశ్రీవ
 త్సాంకకరుణాంబుసేచన, పంకదభవకామినీప్రభావితవచనా.

399

మత్తకోకిల. పాలితాఖిలలోక నాయక భక్తసౌఖ్యవిధాయకా
 కాలభీకరసాంపరాయక కాలకాలనుసాయకా
 కాలనీరదకామనీయక కాయజిత్సురుసాయకా
 శీలయుక్తఫలప్రదాయక శీలవేంకటనాయకా.

400

గద్య. ఇది శ్రీనారాయణ పదబ్రహ్మస పరాయణ భూమధైర్యవినయ
 ర నునార్యతనయ పండిత సేవాసముచ్చయ క్రొత్తపల్లి లచ్చయ ప్రణీతం
 యైన దాశరథివిలాసం బనుమహాప్రబంధంబునందు.

దృతీయాశ్వాసము.

శుభము.

అవిష్ణు మస్తు.

శ్రీశారదాంబాయైనమోనము:

దా శ ర థి వి లా స ము.

చతుర్థాశ్వాసము.

కాంతావరముఖి శా

శ్రీకాంతరమహితపుష్పలిక్కుతపీక్షా

శాకావాసా సహనమ

హాః రిచాగ్యత్వ వేంకటాద్ర్యధ్యక్షా.

1

న. దేవా తదనంతరకథాంధానం బవధరింపు మట్లు భరతుండు భర్మనిరతుండై నందిత్రా
మంబున నివసించెనని చెప్పి యప్పట్లుపుట్టువుండవని వెండియు నిట్లరియె.

2

ఉ. తమ్యునిఁ గాంచి రామఁడు సుధారసతుల్యము లైనవాణ్ని కా

యమ్ముల నిట్లు వల్కు మని మనవనంబున కేగ కీర్తితా

లమ్మగు పద్మవేళ్ళమున లక్ష్మణ నిల్పితిమేనఁ దా సమీ

పమ్మగు టాత్మనెంచి మనపజ్జకు నల్భి'తుండఁ గ్రమ్ముట.

3

క. నచ్చుమఁ బోవుచు నున్న, నచ్చును నమ్ముంబు వివేచనాసంబున కే

నచ్చుపదం దెల్పితి నీక, నీచో నుండఁ జన దవలి కేగియొప్పక.

4

వ. అని పలికి సీతాలక్ష్మణునివేతుండై చిత్రకూటఁబు వదిలి చని నుండటం.

5

సీ. ఘనలతాతన్వలు కాఁగిలిందికొన మి, న్నఁదియొప్పెడుఁ టపావలియును

బాహుకటకబహుళంబు లై రార,నభయంకరము లైన వర్తములును

జీర్ణపల్లములలోఁ జిటచిటధ్వనులతో, గున్గుఁబర్వలు వాఱుగోధికలును

దరుకోట రాంతరస్థానిభావజి, వ్రాతఘృణ్య ల్మకాబాతములును

గీ. పామజవ్యాఘ్రభల్లుక శరభములున, గలగి భీకర చగుదాఁగ నె ననురత

రణ్య మగు నొక్కద్విదగ్ధమౌణ్య వఁత, న్యరజముం రి రామరాజ్యమూర్తి.

6

న. ఇట్లు కనుంగొన.

7

- కా. వశ్యేభోగ్రలులాయసింహశరభవ్యాఘ్రాచ్చభల్లాదికా
 ధ్వన్యాభీలమృగావలీభయదకృధ్వన్యాధికాకంపితా
 వన్యాత్మోద్భవసాధ్వసాపనయనన్యాసంగుఁడై యాత్మకం
 జన్యారావ మొనర్చె రాముఁడు పలాశిస్తోమభీమంబుగన్. 8
- వ. నిజధనమ్మంకారఘోరంబున వనమృగంబులెవ్వరుం దమ్ముఁ జేరక పాటునట్లుగా
 విందుచు వివిధఫలమధుర మధురంబుల నవనిజకుం దృష్టిచేయుచు నన్యయులతా
 కుంజపుంజంబులం జూపుచుం జనునవసరమ్మున లక్ష్మణుం డన్నం గనుంగొని. 9
- ఉ. సారము లోననూడికొని చంచలభావ మొకింతలేక వి
 స్తారశిఫాచ్చటల్ జటలచందము నొందఁగ వల్కలంబులం
 జీరలుగాఁగ నాకులు విశీర్ణతనొందఁగ రామచంద్రుడు
 ర్వారతపోభరం బిటు లరణ్యము నీక్రియఁ దాల్చెఁ జూచితే. 10
- వ. అనుటయు మహానందంబు నొందుచుం జనిచని. 11
- సీ. ఆఖుకాబకలేలిహాససామాజి కావర్తితపటుతరగర్తములును
 చాతాయమాణవ్రాతఘోరవ్యాఘ్రులసమక్షిణికుంజకులంబు
 మృగరిపుప్రకరగంధగజేంద్రసంఘాత,దంతురితగిరిగుహాంతరములు
 భీతికృదోతువారాతితశుకశారి, కాటదంచితతరుకోటరములు
- గీ. శ్వేనజాలకపోతనంశితమహావి, కాలమహానీనుబాలరసాలములును
 గలిగి విదళితఘనఘృణియజన,తాశ్రమం బగునొకతాపసాశ్రమంబు. 12
- వ. కనుంగొని యబ్బుణ్యాశ్రమంబుఁ బ్రవేశించి యందు. 13
- క. అననూయాహృదయేశ్వరు, నననూయాహృదయకమలు నత్రి నీంద్రుం
 గని తత్పదంబులకు వందనమొనరించుటయు నద్భుతప్రమదమునన్. 14
- క. దీవించి రాముఁగని మునిభావం బలరార నర్ఘ్యపాద్యంబుల సుం
 భావించి యనంతరమున, భావభవనిభు స్సమిత్రపట్టిని మిగులన్. 15
- వ. సముచితసత్కారంబుల మనఃప్రియంబు గావించి రామలక్ష్మణులం బశిత్రకుశాస్త్ర
 రణంబుల నాసీనులంజేసి కుశలంబడిగి తానును సముచితాసీనుండై మధురసంభాష
 ణమ్ములందేల్చుచున్న యవసరంబున. 16
- మ. అననూయాచరణారవిందముల కత్యంతానురాగంబుగాఁ
 దనసీమంతికతోల్లసద్భుస్పృణముం దాకించి చేదోయి నొ
 య్యుజ్జోడించి నమస్కరించుటయు నయ్యాత్రేయ ధాత్రీసుతా
 వనజాతాయతనేత్రి నెత్తికొనియె న్వాత్సల్యసంపూర్ణయై. 17

- వ. ఇట్లాశీర్వచనపూర్వకంబుగా నెత్తికొని నిజవిశాలపర్వశాలామధ్యంబున నుఖాసీన
నజ్జానకి నుద్దేశించి. 18
- చ. నుఖములలోసికాననవసుంధరకుంభితృనాజ్ఞ సేగుదెం
చి ఖరకరాశిపంబునఁ గృశించెడు భర్తపిఱుందనవున
న్ముఖముదలిర్పఁచుడెదవు ముక్తభయస్థితి వైపతివ్రతా
త్వఖనివిసీవునీకుఁగరివత్తురె యుత్తమమత్తకాకినుల్. 19
- వ. అని మఱియు ననేకవిధంబులం బొగడి. 20
- గీ. అభిరామకమునుభగతాభివృద్ధి, యగు నిదిధరించువారల కని వచించి
కంబుకంఠికినంగరాగం బొసంగె, నత్తపస్విని యనురాగ మతిశయిల్లు. 21
- ఉ. ఈకరణిశృంగేద్రపతి యిచ్చివరంగగు నంగరాగముం
బ్రాకటలీలదాల్చి కడుఁ బ్రార్థనసేయఁగ నామెతోడ ని
ర్భీకుఁడు రామమూర్తి దను బెండిలియైన చరిత్రమెల్ల నీ
తాకులకామినీరుణి ముదంబునఁ దెల్పి యనంతరంబుఁక. 22
- సీ. ఆత్రిభార్యకు వినయంబునఁ బ్రణమిల్లి, కులసతీధర్మము లోక్కిరిమిగుల
విదవాసచేసెద వినిపించు నునవును, నయ్యకనీజాత కాదరమున
భర్తమాటకు మాణుకగుటట తలవాకిట మెలంగుటయఁ బాయసము నొకర్త
సేపించుటయను నిషిద్ధమల్భర కురూపియైన వారిస్వరూపిగాఁగ
- గీ. మఱిఁగూఁపింపమి కడదుర్మార్గవగు మహాత్మరంబుగ నాత్మభయోత్తయగుట
యత్తఁ జదలట యకుఁడై యత్తవిల్లుటయను గూడనికార్యము లయనిఁగిచె
నత్తపస్విని నత్కృపాయత్తయగుచు. 23
- క. భూసురపూజావిషయా, నాసక్తలగుటయొప్పు దనిమరియునుసా
ధ్వీసాధుచరిత్రంబుల, భూసుతకెరిగించె నత్తపోహితకరణంక. 24
- గీ. అట్లుదెల్పినీత ప్రహర్షయ్యె, నంగ శ్రీరావలక్ష్యులు లక్రిమాని
కథితపుణ్యకథాసమాకర్ణనమునఁ, దృపులై మెదవారాశిఁ దేలుచుండి. 25
- ఉ. అత్రిపురాంతకప్రతిముఁ డత్రమునీశ్వరుఁ డాదరింపనా
రాత్రివనించినేగినఁ గరంబులుమెచ్చి తదాజ్ఞానొందిసా
త్రిసమేతుఁ డత్రసతి మెల్లఁబిడ్డొనివచ్చియున్న భూ
తనిగూడియేగె నృపులఁగవుఁ డాఁఘురముఁడాదటక. 26
- నునవసరమైన లక్ష్యులఁ దన్నంగనుంగొని. 27

చ. ఒకగణి కామతల్లి నుమనోజ్వలయై మృగుపల్లవాలిఁబా
యకవిటపోషగూహనకు నైయిదెసఁగెను రామమాడు మా
నొకగణి కామతల్లి నుమనోజ్వలయై మృగుపల్లవాలిఁబా
యకవిటపోషగూహనకు నైయిటుసాగుటయు క్త మేమనియి. 28

వ ఆనిపలికి. 29

క. ఆధరణీశ్వరుఁ డహః సుహృదరమునఁ గాంచినవల నరిగి కనియెఁబ
ర్ణాదుల మునివరులనప, ర్ణాదులతోపలుల నయ్యగణ్యమునందుకొ. 31

క. కనినారియశ్రమములకుఁ, జనివారలొసగు ఫలసంబులుఁదేనె
ల్లొనియమృతీశ్వరుల వీ, డ్కొనిరాముఁడు దీవల్లి కొనినవనమునకొ. 31

వ. జానకీలక్ష్మణ సమేతుడై పామోకంటక సుస్పృశంబులై పాదంబులు గందు
చు దొట్టువడ మందగచునంబునం జరునెడ. 32

ఉ. నిక్కివిరాధనామరజనీచరుఁడొక్కఁడు వచ్చి జానకిం
గ్రహ్మనఁబట్టి మూఁపునఁదగంగ వహించి విశేషరోషుఁడై
మెక్కఁగఁ గొందుఁబోయిన నమేయబలాఘ్యుఁడు రాముఁ డంతఁచే
రుగ్మనఁవాని కడ్డుపడె నుద్ధతుఁడై యహఃకుడు వోడుగకొ. 33

వ. ఇట్లు రామలక్ష్మణులిరువురు నెదిరించి. 34

కా. క్రోధోద్రేక మనమ్ములై రఘుకుల ల్హ్రాస్తజాలంబుల
స్వేధింపం దనుజాధము డతియబావేకును విస్తారమా
యాధారేముఁడు సీతడించి వెనతో నారాముని న్లక్ష్మణు
న్నాధింపన్నచకట్టి పట్టుకొని యంసద్వంద్వముంజేర్చినకొ. 85

ఉ. వారలఁగాంచి సీతవగవకొ జనకాత్మజఁగాంచి వారలు
న్వారనిదీనతంబారయ వాఁకు రయంబునఁ బోదలందుకుకొ
శ్రీరఘురాముఁడుం బురుషసింహుఁడు లక్ష్మణుఁడుం బలాకు నే
పారఁగఁబాఱనీ కదిమిపట్టిది కంతము రెండుప్రక్కలకొ. 86

ఆ అదిమిపట్టి వాని నల్పసత్త్వనిగ నె, తింగి బుఘలకందఱికి హితంబు
లైనవాక్పయముల నాఖిలుబోధించి, విఁమి కమితరోష వేసెలగుచు. 87

చ. తులువ భయంకరాస్త్రములఁ ద్రొంగుచు యొత్తయు నొప్పుఁగాక నీ
క్రొత్తులు వలుకంగ నేలయని దుర్మతి నీలచేతికిచ్చి గం
తులవునె పోకుపోమమదె త్రు శ్వఁడగించెద మంచు వానిచే
తు లవనిఁగూల్చి కొక్కమొగిఁ దోయజమిత్రకులాల్లిచుద్రముల్. 88

క తదనంతరంబున.

39

క కంఠముఁ దెగనఱకుడునతి, కుంతితుఁడైవాఁడు నేలఁగూలఁకు నెడసో

త్కంఠులగు నులకుఁజీరి, కంతిరవముల్లిరిన్ డిగఁతుకుకరణిక్.

41

వ ఇట్లు లంఘించి బాసకిభయమునాపి యుల్లసిల్లి రంత.

41

గీ రామబాణనిహతిఁ గంఠంబు వ్రేసి, యక్షణమ రామలక్ష్మణు లబ్బురపడ

కాపమోక్షంబుఁగాంచి నిశాచరుండ, గర్వుడగుతుంబురాఖ్యఁగంధర్వుడగుచు.

42

ఉ. చెంతకువచ్చి రామవృషశేఖరుఁగాంచి నుతింతుచు న్నిజో

45

దూతమునంతయుం దెలిసి తత్పతివీడ్కొని యాక్షణంబున

శ్చింతమగన్ముడై ఖచరసింహుఁడు వోయిన మానవేంద్రుడ

త్యంత సవిస్మయాత్ములగు నట్టిభరాతవ బాసుఁడు.

43

క. అరిగిభయంకర వనములఁ, దిరిగితిరిగి యమితక్రి

శరభంగుని శరభంగుని, శరభంగరహితుఁడు రామచంద్రుఁడు గనియెన్.

44

క. కని తచ్చరభంగపవా, బ్బరికటతలఘటితఫాల భాగుండైయ

మృనిపతిఁజేప నతడ, మృనజేశ్వరు నెత్తిమిగుల మన్నయెనుగన్.

45

వ. గాఢావరపూర్వకంబుగాఁ గొగిలించికొని యనంతరంబ మ్రోగిలిచియున్న

ధరిత్రీపుత్రీ సుమిత్రా పుత్రులం దగుభంగి సంభావించి యమృహామహాలకు నర్హు

పాద్యంబు లొసంగి మధురంబులగు గండమూఁఫలంబుల నాతిభ్యంబునడిపి నుభో

పవన్తుండగు శ్రీరామంగనుంగొని శరభంగుండ.

56

చ. నను బిభేది నాకభవనంబునకుం బిలువంగవచ్చి

న్విను మటు వోకనిన్నఁ గను వేకుకనిల్పితిఁ జూడఁగాంచితి

న్మృజుజలైన్య నీ వలరమాపతి వార్యజనాదరుడవుక

ఘఃతనోసంగు నీకరుణగాంచినవారికిఁ బ్రాతె సౌఖ్యముల్.

47

క. త్రిదశజగన్నివననమజ, పదవాసంబును ద్వదీయపదదశ్యకసం

పవకు సదృక్షంబులె తలపదశుభతనూజభూమిపదయామూర్తి.

48

క. అని మఱియుం బ్రస్తుతించి.

క. అలరుదేవీల ఫలముల, నలరుల నజినోత్తరీయకాదుల నలకా

నలరుచిరములగు తిలీరుల, వలరుల సద్ధృదయుండగుచు నమ్మనియొసంగన్.

49

వ. పరితుష్టుండై యమృహాత్ము వీడ్కొని.

50

క. సాలంబులు నరుణరుచికి, సాలంబులుఁ గీరసంతసాలంబులు నా

చాలమ్ములగు పీకమ్ముల, జాలమ్ములగలిగి కనువికాలయ్యగుచున్.

51

- అలితానుప్రవాళలతాకదంబు, స్తామై హరికులావారసుడు
 భూమిపేదై యుగుచంద్రకిరణాన, హలమై మహితవిశాల మగుచు
 భూమియగుండక మదజలమాతృక, భూమమై రాజీవధామమగుచు
 భారాశిక్షకును వనరాశి గమంగిని, రాఘవుడగుజ గోత్రానుతాన
 మేతుండై చని నద్వితోపేతుంగనియె, నయ్యరణ్యాంతరంబున నధికనిష్ఠఁ
 దపమొగుచు మహాత్ముకాంత విమలాత్ము, దీక్షకరణోటిధామసుక్తిష్ణనామ. 52
- కాంచితాతని మన్ననలొంది నన్ను, తింది యహ్మనియాజ్ఞవహించిమించి
 తన్నుఁ బ్రాశ్నించుమునుల యుత్తమకపోక, నంబులగుకాదాబోయె నయంబుమీఱ
 అరిగి ప్రియసహితుండగు వారాఘవుండు. 54
- మునికుమారులకుఁ గమ్మని ఫలంబులుదెచ్చి, యొసంగిలాలించుచు నొక్కచోట
 పారికాంతులతపోధన వాత్సలంబుల, నుటజముల్లంబుల నొక్కచోట
 వాచంయమికథిత వరపుణ్యకరకథ, లూకొని యలనుచు నొక్కచోటఁ
 దాపసులకు నాపద్రవములుగావించు, రక్కసులనుగ్రుంచు చొక్కచోట
 ఋషిరరేణ్యుల కజినోత్త రీతికాదు, లాసఁగి దీవలనుగొంచు నొక్కచోట
 కోపుమునిచున్న లుగొంచునొక్కచోట, రాముఁడు వరించిసుగుణాభిరతుఁడుమఱియు
 మనిజంఘ హితవర్తన, ముసఁ గొన్నిదింబులచట మెదిలించుచురా
 మనరే గ్రుండువారలవీ, డొగ్గని తగుగతియందకర్ణిభూమిపంబుకొ. 56
- కావించు నప్పుణ్యాశ్రమమనూపంబున నరుగునవసరమున. 57
- నీతిపీతకాతులఁ జెన్నొందివధికుల, కతిమాత్రకామోద మావహించ
 శౌకవైకాశ్రయ కాఖానిరంతర, చ్ఛాయమై వలపులు సందడింప
 వృగుశిఖాకర్పర మేచకకేకాని, నీలపింఛంబయి కమ్మనింప
 నిజసోల్లాసశి ద్విజాసరంబయి, యింపుమీఁతగుచు త్వంప రాము
 వామహృద్బంబునను సుమావళిల నేఱు, పాలనహకాదమండంబు పజ్జకేగుఁ
 గాంతమా మూరరక వాటకంబుఁ గాంచు, గొమ్మపండులుగోయు నక్కోనయందు. 58
- ఇచ్చినంబున మదంబువొందుచు, శ్రవంబునఁ గుందుచు, తలంకుచు వడుంకుచు నెడ
 నెడ నడగిడు పువమిపట్టి గమంగిని గాముండు. 59
- యాసనుభవతయవిసర మా, యాసము రాసేల వలన దడవికనుచుఁ జా
 యాసముచితముగ మున్నద, యాపరుధికవృత్తి దెల్ప నది విసపుకటా! 60
- లాయమ్ములు రిపుజనవిపు, లాయమ్ములు సంతతివిపులాయమ్ములు వా
 భాయమ్ములు మనకేపులు, లాయమ్ములు భయదభిగనులాయములయ్యెన్. 61

క. కాంతారమ్మల నురుతర, కాంతారమ్మల జరింపఁగా నోపుదె స

తాంతారమ్మల మలికెను, కాంతారమ్మలను విభిండు గాఁగిఁటఁ జేర్చెన్. 62

చ. ఇట్లు బహువిధోపలాలనంబుల నలరించుచునునంత నయ్యన్నదమ్ములు దుర్గమరణ్య
మార్గంబుల ప్రమాదులై చని చని యొక్కనాడు. 63

ఉ. రాసుతు లగ్గమంశవనరాశిసుధాకరు లెంతయేరి సం

త్రాసము నగ్గమంశవనరాశిసుధాకరమైన కోన ధా

త్రీసుతఁగూడి చొచ్చి విహరించె రాముఁడు లక్ష్మణుఁడు న

బాసనకృత్య మేరితర మాను గడంగి తొలంగఁబెట్టఁగన్. 64

చ. అది మఱియును బ్రసిద్ధాశ్వత్థప్రవృద్ధ కపిత్థవటాశోక వాడిమితరు సంభృతంబును
పారిజాతకామ్రకణ్ఠేష్వాశకపిండితవిభీతక కేరికీర్ణలాతీజి జంబూ జ. బీరకామంబర
నింబ భూనింబకదంబ కదంబ భూమిజంబు కావ్యడంబక కాకోయంబరి కాంబుజ
భూమిజంబు కామభానోకవా సంకులంబును శిథిసారక మామూరక మమాక
కలికారక వనచయూరక సాల రసాల తమాల కృతమాల తూల తాలహితాల
నారికేలభండీలాంకోలమద్దాలన క్తమాల సాలవిశాలంబును గలిగి త్రివిష్టపంబు వి
ధంబున రంభాసురత్రైకావత మంచారేంద్ర సురసాన్యతాన్వితంబై ప్రథమరాక్ర
మంబున మంభీస్వందనవీరతగుధనుర్వాణాంబితంబును నభోమాన్దంబు చందంబునఁ ద
రణివసుమనోవారంబును యథోభురనంబుకైవడి ననంతాశ్రయంబును సత్యలోకంబు
ప్రకారంబునఁ బ్రహ్మణ్యశారదాగాయత్రీసముపేతంబును జటీసమూహంబునకు
పునః జటీకాశిక శాండిల్యలామశ కపిలానకూలంబును కైలాసంబు పోలిక పాశు
పతప్రాయవతీ శివాధికంబును, బలిసద్వంబుననువున, కితవపలాశరాక్షసీ సుముతం
బును యభయూధికంబును గుర్కురా లగ్గభయూకంబును ఋక్షపున్నాగ
మయూరారిష్ట వ్యాఘ్రనఖ సమన్వితంబు మ్యూకు ఋక్ష పున్నాగమయూరారిష్ట
వ్యాఘ్రనఖ సమన్వితంబును నాగవల్లీవలీలతా హమామతాత్రిపుతా వ్రాక్షాడిలతా
బహులతాళిరామంబును యోగ్యనయ్యణ్యంబునం దట్లు ప్రవేశించి పెంతుల
నెనుటఁ బెట్టికొని మెట్టికొట్టికొనలం బురులునిప్పి యాడుట్టి నట్టువపిట్టితిట్టలం
గాంచి మాన్వీత్కన్నంబునొందుచు నొక్కొక్కపట్టునం బుట్టల నిక్కిరిక్కిరి దిక్కు
లుమాచు గొధేరంబులంబట్టికొన నుంకించు శబరశాబరలం జుట్టికొని ప్రోవులై
పోవు సారమేయంబులకు దూరంబుగాఁ దొలంగుచు, బండి గురివిందతీరచప్పురం
బులనీడలం బండి విశ్రమించుచుం బండినకంటకఫలంబు లుపయోగించుచు,
ఘంధాగ్రంబులకు మన్నెగని తదనంతరంబున న్నిసువులకు నిజలాంగూలదండంబు

లూతలుగానొసంగి యెక్కించుకొని కాళాగ్రంబులం దుముకు కాళామృగంబుల
సహాయం బపేక్షించుచు, నశులంబులు లేలిహాసకులంబుల విదలించు నేర్పనకుం
బొంగుచు, భుజంగసమాలింగితమ్ములగు ద్రుమమ్ముల కొమ్ములు భుజంగాలింగితలగు
కొమ్ములంబోల్పు బట్టగు ప్రదేశంబులం దిరుగుచు, ననేకవిధ మార్జాలజాలంబుల
నాలొకించుచు, సారంబులగు కృష్ణసారంబులనారంబు లీరంబులం బాటు నార
వంబు లాలించి, ఘోర కూర మృగంబులుగా శేకించి పరికించుచు, కమలాకర
తీర మహీరుహాగ్రశకున నిపతితంబులగు ఫలంబులు జలంబుల బుడుంగు బుడుంగు
మనుచుం బడుచువ్వుళ్ళు మెప్పాదవ నాలకించుచు, నత్తుంగంబులగు పవ్వతశృంగం
బులనుండి వెలువడి జలజలం బ్రవహించు సెలయేళ్ళననుకరించు పూడేనె నాకల
సమీపంబుల నిలుచుచు, వింతలగు కమ్మతావులు వెదచల్లు కపురంపుటనఁటి బోది
యల నారసికొనిపోవుచు, రేపకడఁమేల్గుని యెరలువెట్టి పిల్లల నెఱకల నిటికొని
యొదిగి నిదురించు కారుకోడిపిట్టలం బిట్టులికించుచు, సర్పవృళ్ళికంబులకు వెఱ
వక వెరవున వెలుతురుకై వత్తి నోటంగఱచి కట్టికొని యల్పవికాలంబులగు గిరిబి
లంబులందూఱి చని యందు నిదురించు నేదుపందులగ గడకాళ్ళు వట్టికొని వెనుక
కీడ్చికొనివచ్చు నిషానుల సాహసంబున కచ్చెరవునొందుచుం బథమ్మనఁ దమ్ముం
గాంచి భయమ్ము గ్రమ్మికొన రయమ్మునంబూరులై పాఱుశశకాది తుద్రజంతుని
కరమ్ము గరమ్ముగనికరమ్మునం బోవిడిచుచు, మృగయాపరిక్షిత్తప్రపాక పృష
త్కింబులు మనుఁబోతులం గ్రుచ్చికొని యుచ్చి చనినవేగంబునం గాఁడెనవాడెన
జోకలగుమావిమోకల నాలొకించి యాకులంబు నొందుచు మఱియొం గొన్ని సంక
టస్థలంబులం బాదంబులం దీవలలికొనినం బోఁజాలక మిట్టిమిట్టిపడు కణకుల
సమీపంబునకుం బోయి బంధమోక్షంబు గావించుచు నశ్రమంబులగు తాపనాశ్ర
మంబులచెంతం గాసారంబుల తీరంబులం బర్లకాలలు వికాలంబులుగా నిర్మించికొని
వసించుచు, వల్మీకబిలంబులు వెఱవడి దీర్ఘజిహ్వపల్లనంబులుసాచి చిలుచీమ
లంజవిచూచుచు నలుకువొడమినం జాట్టచుట్టికొని వెలికింజిప్పుల ప్రోవుగన్నట్ట
గొంతవడికి భయంబుదీక్షిస నెప్పటియట్లతిరుగ నారంభించు నాలువల నాలొకించు
చు, వివిధవధువధుర ఫలపలంబుల నాకలివుచ్చుచు, బువురాల్చిన తరువండంబు
తారకారహితంబుగా నాకాశంబు చందంబుగా వెతర్కించుచు గంతిరవంబులకుంతి
తోత్కంఠం గుఁభికుఁభస్థలంబులు వగులించిన నందలి క్రొమ్ముత్తియంబులు
రాజుట గానెఱుంగక బదిరిఫలద్రవ దట్టంబులగు క్రతపుట్టికలంబెట్టుచు, విటపాగ్రం
బుల సమానమ్ములగు నెమ్ములు గనుగొని చిలుతపులు లెప్పమ్మగంబులం బట్టి

యచటఁ బెట్టికొని భక్షించుటగా నూహించుచుఁ దరుశిఖరకులాయపరినిక్షిప్త
నిజాండ గ్రసనోద్ధితకృష్ణసర్ప సమాలోకన జనిత మహాకోకరోషవేగ పరిభ్రమి
పక్షికులార్త నాదంబులకుం గనికరించుచు, మచ్చికలచ్చుపదం బెచ్చునెఱిగి పచ్చి
కపట్టులకుపచ్చి మెచ్చివిచ్చులడి మేయుచున్న సారంగంబుల చరమాంగగబు లధి
ష్ఠించి తిత్థుర స్వర్ణసంబున స్వీడిత్యయు శలభవిసరంబుల సరభసంబునం బట్టికొని
మ్రుంగి క్రమృత నెప్పటినుట్ల లేళ్ళ మూఁఘలం బాదంబులు మోపి యల్లనిల్లు
భరద్వాజంబుల నభివీక్షించుచు, నిలువెల్లం జలీచీమలు గఱచి పట్టికంఠ శఙ్ఖాలక
తరులతాగుల్యంబులు సాల్పడం గొట్టికొను పెట్టుపాట్టసిగవల యుగద్రవంబులు ద
ప్పించికొని పోవుచు నార్ద్రాద్రదేశ బుల విహరించుచుం బుష్పరసంబులు పుక్కిళ్ళు
లంబట్టియు వచ్చుచుంబోవుచున్న జంటింగలవెను వెంటదప్పకచని తొడపటలని
ఘృహమ్ములగు ననోహమ్ములం గనుగొని తన్నిమిత్ర సమయాతభల్లక వ్రాతం
బులందోలి తద్దగ్ధమ్ముల గరమ్ము జొనుపుటకుఁ గరమ్ము నిజకటమైవశమ్ముగా
కున్నం గొనగోళ్ళనవియించి కాలువధుధారలం దోయికులంబట్టి క్రోలియుందనిని
సనకతాతినెఱియలం జేతులు వజపి వధుకోశంబులు దీసియొసంగినం బొట్లంబులు
గట్టునెడ నెఱుంగక చిన్నిపూజేనె పొరలం బురువుల తుట్టెని పాఱవైచు చిన్న
వారలంజూచి నగుచు మరల నేరించు చెంచునాయకుల వింతమటులకు సంతోషం
బునొందుచు ఫణిఫణామణి తోడఁగ విశాలసాలసాధాంతర జ్యోతిరింగణ దీపికాదీపి
తమ్మరుగుశుచ్చ సుమలతాకాయమానమధ్యప్రదేశ మకరందపరితౌళిత కలాలిలా
సీనల్లిలలలాధరి వినోదమధుర వేణునాదంబులకుఁ గరంగుచు నిజశంతు సంతా
నంబుల గుల్మాంతరమ్ములు నిరంతరమ్ములుగాఁ గర్పటాకారంబున నేర్పున నల్లి దా
నిం దగుల్మాని చిక్కిన కీటకంబుల దంశంబు లుపదంశంబులుగా భక్షించు నూర్ణ
నాభంబుల యాలోచనంబులకుఁ దలలూచుచు మేఘుల సదదడిం జెడరిపోయిన
సమయంబున బొంచి చని క్రోల్పులులు సలుగులంబట్టికొని పాఱునెడ నిజకాబళం
బు లొనరించు నార్తదేవు ఘోకారంబు లాలించి గ్రహస్థం గలసికొని వ్యాఘ్రం
బులని గ్రహించి పిల్లలగుమింగఁపికొని పొదల సంతసంబునం బొదలుచు ఘుర్ఘుర
ధ్వానంబులం బుడమి వ్రక్కలించికొని యొక్క ప్రావుగా నిదురఁ జొక్కియున్న
స్తబ్ధరోమంబులం దెలపుచు శవ్యవశ న్యోగ్య సుఖక్షనోద్భూత ప్రభాతవన
మౌతాకజవ్యాలాకలాపంబునకు నహంబునైన వధ్యాహ్న సమయోష్ణ కిరణోష్ణ
సహిష్ణువులై నడవలెడి పొరలు నైభంబుల నిధంబులుగా నభివీక్షించుచు,
మృతవృగక శేఠర దుర్ధృత గర్జన ధూర్జవృగ ధూర్జమృతంబులకు

రోయము, చమరీమృగ వాలవ్యజననీజనోజ్ఞనిత మరుచ్చలల్లతాలతాంతదోలి కా సంస్థితంబులగు మిళిందబృందరూప కారంబులు విసోవంబు నొందుచు, తనతనకంబులు వెనుకొనం గనుకనింబాటి ముఖ్యుని దోలంగఁ దమ్ముండేరిన దురువారంబులం గటాక్షించి తద్విశోధంబులగు జంతువుల నదలించుచు, చనోహరవిపరీత భయన కంబులకుఁ దానకంబులగు ఖగమృగస్వంబు లాకర్షించుచు, నిరోధిత తరణికిరణ ప్రసరణతరులతాశిఖర పరిపక్వఫలప్రతిబింబిత తారకాకోరక ప్రకరంబునందోని ఫణి ఫణామణిప్రభాపటల ధగధగితంబున కచ్చెరువునందుచు, వసేందిరాకిసలుమాస్త్ర పరిశ్రుస్త ముక్తాఫలక్రమాభివీక్షిత బాలతృణాంకురామ్రమాలికా ప్రతిభాశిత హిమానీ విందుసందోహంబుఁ గొనియాడుచు నిండారం బండిన దొండపండులదండం దండిగఁ జెక్కిన జిగురుం గండెలం దందోపతండంబులుగా బెండవడి పడిన పీలిపిట్టలం బట్టికొని మెచ్చునచ్చు కుచ్చులం బుచ్చుకొను శమనాంతకుల చెంతకుం బోధచు దివాచర నివాచర మృగపక్షి ప్రచరణంబువలనను గవల కైరవ వికగనోస్థిలనంబు వలనను ప్రభాకరోదయ కలాస్తయ కాలనిరూపణంబు గావించుచు పెట్ట యుడుతపిల్లలంబట్టి విడుచుచు శార్దూలంబులం దోలుచు తరతూవుల క్షీయచుచు శరభంబుల సరి పెట్టుచు గవతులంబులం గడతేచ్చుచు గణించురులకుం దోలంకుచు వాడిగల ముండ్లుగాఁడిసం దూఁగాడుచు ననోన్యన్యైన్య సంశోషణంబు లగు సం భావణంబులాడుచు వర్షాతపహిమానీ నివారణంబుగా గుఱ్ఱుమావులపజ్జకుం బోవుచు గుఱుచువిసరంబులేఱుచు నీరంబులం దూఱుచుఁ గొంతదూరంబు చనిచని యొక్క నాఁ డొక్క పుణ్యాశ్రమంబుఁ గనుంగొని యుడు.

65

మ. భవనారణ్య భవప్రతీతు సుగుణ భౌజిష్టు వింధ్యారిచు
ర్భవనా గారిఖ గాధిపు న్నియమిసంభావ్యప్రబావాధ్యునిక
భవనారాధ్యుని మాత్రవచ్చులికితాంధోరాశి నమ్కంభసం
భవనామక జగదేకవంద్యఘనులోపామ ద్రప్రాణేశ్వరుక.

క. కనిమొక్కిన సీతారామని గ్రమ్మనగుచ్చియైత్తి మునినమ్మన
క్కిననమ్మననమ్మగదియ, నునుజెమ్మలునొక్క కడుమనోమోదమునక.

67

డి. అంబుజమిత్రగోత్రకలకాంబుధిసోమని రామనిం బ్రమో
దంబునఁగన్న పుత్రునివిధంబున సంతయునాదరమృదూ
పంబునహించెనోయనఁ గృపనృనిడేలై ముఖాసన్నార్ధ్యపా
ద్యంబుల నిష్టవాక్రస్నిచయమ్ముల నిట్లలించి వెండియక.

68

- క. లక్ష్మణుఁగృతలక్ష్మణుఁడు, లక్ష్మణుఁడున్నించి తనకులసతిననిచెనా
లక్ష్మీసమానయగుజనకశ్మృద్ధీశకుతఁ బూజఁ గావించుకొన్. 69
- వ. నియోగించి రామలక్ష్మణుల నుచితాననసమాసీనులం గావించి మధురవచనరచనల
నలరించి రాముం గనంగొని. 70
- ఉ. కాయమొంగనిన్నఁ బొడఁగాంచితి ధన్యుడనైతి నాదినా
రాయణమూర్తిపీఠ మునిరత్నకై యటులుద్భవించినా
వాయనీతనూజభవదంగనపంకరుహక్షీలక్ష్మీసూ
నీయనుజుండు లక్ష్మణుండు నెక్కిము శేషభణిఁద్రుఁ డారయన్. 71
- చ. త్రిదశపద్మకావృత్తిగుడించి విరించి స్మరించినకథరి
త్రిదశరథోర్వరావరసతీత్రయమందుఁ జతుర్వాప్తతు
ల్బుదమానఁదాల్చి పుట్టితివమోఘమువిష్ణుఁడపీఠ తావక
ప్రదరనిపాతికంబులగు రాక్షససైన్యములొక్క వ్రేల్చిడిక. 72
- వ. అని యభినందించి మఱియుం బుణ్యకథావిశేషంబు లుపన్యసించుచు నిట్లుండనగ
స్త్రుణ్దోక్తనాఁడు రఘుపుంగవుంగనుంగొని నీవింక నిందుండవలనను గౌతమీతటం
బున నుత్కటంబగు పంచమటంబుగలదచట నుటంబునిర్మించికొని జానకీలక్ష్మణ
సమేతుండవై యప్రమాదంబున నుండునదియనిచెప్పి రాఘవున కమోఘశలీనుఖుబు
లాసంగి యాదరాతిశయంబున. 73
- క. హస్త్యయంతతరునినరణగభస్త్యయవరుని రావభద్రునిఁ గరుణ
స్వస్త్యధికంబగునటుల నగస్త్యుండు దీవించె గౌతుకం బలరారన్. 74
- వ. దీవించిన బహుదందంబునొంది రామచంద్రుండు మునిచంద్రుం గనుంగొని. 75
- క. వింధ్యమునఁజితి బలపరి, పంధ్యభృగ్ధీతుండవగుచుఁ బాణితలమునం
గంధ్యుడకమ్ముం ద్రావిత్, పంధ్యతపోవిభవపొగడ వశమే నిన్నున్. 76
- వ. అనియిట్లు ప్రత్యభినందనపూర్వకంబుగా వీడ్కొని. 77
- క. సాలనుఁ సాలపనసత, చాలవతుశేపూగన్త మాలసదమిసీ
తాలమగువనంబున సీ, తాలక్ష్యణసహితుండై ముదంబున నరిగెన్. 78
- గీ. ఇన్విధంబున నరిగి మదేధినింహ, శరభశార్దూలభల్లూకశైలిభతతి
గలిగి కాకఘూకారవాక్రాంతమగుమ హావనంబుల విహరించు నవనరమున. 79
- సీ. వటుముఖతరుశిషాచ్ఛటలు గనంగొని, యిఁత్రూరనర్పంబు లేయటంచు
గుమ్మఁబర్వలువాలు క్రోడంబులను గనంగొని యిగజములొక్కోయటంచు

వావిరిమెలగు శిఖావలబులఁగని, యివిపెనుభూతంబులే యటంచు

వీచి కానదృశ్యరీచికల్గునుఁగొని, యివిదీర్ఘదీర్ఘ కలే యటంచుఁ

గీ. దలద్రాక్షాక్షివల్లివిత్తానంచ, ల్లలితపీ ధమ్మిల్ల భిల్లల్ల

వాధరులఁగాంచి చునికన్నెలాయటంచు నడుగునడుగడ్డు కుఁ దన్నుఁబుడమిజాత.
వ. వెండియు. 81

చ. వికచసరోజగంధి పృథివీసుత రామునికేలువట్టికం

టకతరుదుష్టసత్త్వనికటం బిడుంజరియింప నేలయొం

డొకభయశూన్యమైకముడ కొయ్యన నేగుట యుక్తయంచుమా

రకుధరపక్షిఁజూపుఁగడు రవ్యములంచుఁ దలంచి ముగయై. 82

వ. ఇట్టైఱుంక పల్కుజానకిం గనుంగొని కొండొకవిషాదంబు గదిరి నొక్కఁబునం

దోపనీక మటుమాటల నిట్లనియె. 83

క. కాలవశతనిపురించిన, గాలవశతములను వేడ్కఁగనుఁగొను వైదే

హీలతలువొలిచె వైదే, హీలలితలతాంగి చూడు మిటందొక్క. 84

ఉత్సాహ.

కొమ్మకొమ్మటంచునేర్చి కొమ్మకొమ్మచండులుం

గుమ్మరించురుచులమించు కొండచలులజున్నులు

న్నెమ్మెమీఱినెమ్మెగులుకు నెమ్మిపురులకన్నులు

స్సమ్మతిగనొసంగు రామచంద్రుఁ డవ్వఁబునక. 85

వ. ఇట్టొసంగుచు వనవాసం బనాయాసంబగు నట్లునేయుచున్న యన్నం గనుంగొని

లక్ష్మణుండు తనచునంబున. 86

సీ. స్వందనంబు శతాంగమయ్యె భూజానికి, జిహ్వకుఁ బున్నా మయ్యెబొన్న

జగతీశునకు నుటంబు భవనమయ్యె, నవనీలతికిఁ జార్జుమయ్యెరజము

అధిపమాళికిమాపు లక్ష్మరత్నములయ్యె, బొట్టయ్యె స్సపువకు భల్లుకమ్ము

లధిపతికిఁ ఛదంబులయ్యె, బత్రింబులు, దరులయ్యె నిగమము ల్నరవరనకు

గీ. భద్రకలశంబులయ్యె గుంభములు ప్రభున, కభిలజమాన్యకు గోకులయ్యె గపులు

ధరణిఁబవంతమైక విధాతృకృత్య, మెన్విధంబునఁ దలఁగును రెట్టివారు 87

క. మేలగు వీణారవముల, మేలుకనెను రామవిభుఁడు మృదువిగ్రహుఁడి

క్కాలమున స్పృగాలంబుల, యూశల మేలుకొనఁజొచ్చె నుగ్రాటవులక. 88

వ. అని విగచి, జానకిం గనుంగొని.

89

- గీ. కలిపాపాణకంట గ్రాంత మివ్వ, నాశ్రయం సంచరింపగా చకట చుట్టు
లోర్పు మెత్తని మెత్తల నోర్వవనం, కిసల ముఖము జకటాంఘ్రివ్యయంబు. 30
- క. ధాత కిదితగునె కితవసు, ధాతయవసుధాతలములఁ దదిలిచరింప
స్థిత కేటువ్రాసె మిగులం, చాతకియై వీర నేమిఫలమగుఁ దనకున్. 91
- క. అని ఘోరదుఃఖముఁ మునిఁగి, చువముఁ బ్రీతికొని మృత్యువధ క్తి
దనుగొలిచి గానరేయిఁడు, జకనుతాసహితుఁ డగుమఁ జనిచని యంతన్. 92
- క. ఆనుటవీధులనుఁ నీ, తామువత్తిప్రియుఁడు భక్షితక్రూరభజి
స్నామువు జటామువున్న, ఖగాయుధన్యతఖలవిశాచరాయువుఁ గనియెన్. 93
- చ. కనుంగొని. 94
- క. కెక్కసపువక్కుఁదురియల, ముక్కలుగావింపఁజాలు ముక్కునెవరికిం
జిక్కనిదిక్కురిచక్కురి, తెక్కులుఁగల యిప్పులుంగుత్తెఁ డెవఁడొక్కొ. 95
- చ. అని చర్చించుచుఁ దల్పనిపమున కయ్యర్కావ్యమధ్యక్షుఁ డొ
య్యఁజేఁజని యాతఁడాత్మవిధమాద్యంతంబునుఁ దెల్పి మొ
క్కి నతుల్నేసిన వీరవల్సలఁగఁ బక్షిశ్రేష్ఠవీడ్కొల్పి చ
య్యఁధాత్రీతన మనుజు ల్వాగడఁ ద్ర్యంతుమమోదంబున్. 96
- చ. వృక్షలతాపంజపుంజంబులం జెలంగు పక్షుల నీక్షించుచుఁ జనిచరి. 97
- క. చీరుతుఁడు రామఁ డనుజన, తీరుతుఁ డటఁ గనియెఁ బరమధృతియుతమునిపా
ధేయము శకంకలగా, ధేయముఁ బంచవటసమభిధేయము నెరుటన్. 98
- చ. కనుంగొని లక్ష్మణుం గనుంగొని. 99
- చ. తపసుల్నేనెను సంయమిఁగ్రులకు శీతచ్ఛాయలం గూర్చునా
తపము ల్సంహరణం బొనర్చుఫలసంతానంబులం గూర్చునా
దపము ల్పాదితె ధన్యమెల్లకు వనస్థానియ్యె నివోపే బరం
తపముఖ్యులగుఁ గొన్ని వాసరము లుద్యల్లీల వర్తితమే. 100
- చ. అని వతీయను. 101
- క. తమ్ముఁ గనుంగొని నాచి, తమ్ముధిక ప్రచుదసంయతమ్ముయ్యెఁ బని
త్రమ్ముగనొనరింతును పుత్రమ్ముల నొకభవనమిచట రమ్యము గాఁగన్. 102
- చీ. అనుటయుఁకుటిలం దాకుటిల్లానంది, చూపిన నెంతయుఁ జోద్యయంది
యుచితవికాఁబు నుజ్జ్వలత్పత్రల, తాకల్పితంబు నాతపతుమెర
వన్నభమాపేతనామంబు సమతలం, బగుటకు మోదించి యాదరమునఁ
దమ్మరిగాఢరాగమునఁ గొగిట్ట, లాలించి తక్కులతకుమెచ్చి

గీ. సీతతోఁగూడనందు వసిచెడతన్, మీసమున నొక్కచోట సామిత్రియుల్ల
మల్లనీల్లుచునుండ నల్పొటజంబు, గట్టికొనియుండె రామభూకాంతుండలర. 103

వ. ఇవిధంబున నివసించి సమస్తోపచారంబులు లక్ష్మణుడొసరింప నుఖిలుండి సమయ
సమంబులు పండ్రెండుగడపి యల్పవశిష్టంబగు నత్తయోదశవత్సరంబుం దొక్క
నాడు. 104

మ. ధరణీందరకున్ఫలంబులు నుమిత్రాందనా తెమ్ము పా
మ్మరయంబారగ రమ్మటంచు బనుప న్మోదంబు న్లక్ష్మణుం
డు రహింబూవులుఁ గాయలాటలును బండ్లుగోయ నక్కాననాం
తరసీమన్విచారించుచుండ నతివిస్తారాద్భుతాపాదియై. 105

క. క్రతుభుగ్రిపు శాశమున్, క్రతగసితోద్వేల మొక్క కరవాల మన
క్రతరంబైతోచె శత్రుక్రతుమామాక లితమగుచు గగనతలమనక. 106

వ. అంతరిక్షంబునం బజలెంచి సమక్షుంబున నిలిచిన యలక్ష్మితక్షాక్షేయకంబు నభివీక్షిం
చి లక్ష్మణుడు దక్షిణహస్తంబునం బగ్రహించి తత్తీక్ష పరీక్షార్థంబు గానప్పుడ. 107

క. ధారాధానిభయులగుచు, హీరుసాముల నజక మానులేలెంచి ధరి
తీరమణపుత్త్ర భవదసి, ధారాదళితములు సేయఁదగునే తరులక. 108

వ. అనిపలికి వారిచి యమ్మును తారాజనందను నుద్దేశించి. 109

మ. ఫలసంఘంబులులేవు రావుఖగము ల్పిత్రంబులుక భక్షణా
ర్హులనక్కాంతులు గావు కావున మహాన్యాయాళికిక తావు బూ
వులగుత్తులరావు మాత్రమునఁ దావు లేవు రాజేంద్రనీ
వులసద్బాహులంబునవివ్వెదురుఁ బోవుం గున్మి తూటాడుమీ. 110

వ. అనవుడు రాజనందనుఁ డహర్వతితేజఁడు లక్ష్మణుడు చ
య్యనఁ దను హెచ్చరించెడు మహాత్ములకు న్ముగి మొప్ప మళక
గన మొనరించి యందు రుధిప్రవిలిప్తకపోలునిం గృపా
ణనిహతసత్కపాలుని ఘోరవశిష్టిని దైత్యబాహుక. 111

క. కని మునిపుత్త్రులఁ జంపితి, నని భయకంపితశరీరుండై కడు వేగం
జనితన యన్నం గనుఁగొని, వినిపించెం దనదు సర్వవృత్తాంశంబుక. 112

వ. వెడియె. 113

క. నరవర యెఱుఁగక గుల్మ్యాంతరితుండై తపమునేయు తాపసవంశో
త్తర నొకబాలకు భయద, తురికావాతుఁ జేసి నాడఁ జుమ్మని పలుకక. 114

- ఉ. విన్మ సహోదరా దనుజవీరులఁ జంపి మునీంద్రురక్షునే
య న్మనమిందు వచ్చి దురితాత్ములఁ జంపక యిట్లు సానువు
త్తి న్మనియై సమాధిరతి న్మద మొందుచునున్న మానిబా
లునెత్తడ ద్రోవ్వనేసి కడు లోపితకర్ములమైతి మక్కటా. 115
- వ. అని యనేకఁధంబుల ననుజసహితుండై విచారంబు నొందుచున్న య స్మరేంద్ర
చంద్రు సమీపంబునకు మునీంద్రు లరుగుదెంచి భవగనుజభుజాసింధారాదళితమస్త
కుం డగు నతండు దనుజుండు వీనిం దునుమాడుట యనఘంబని యతనికి మనస్తాపో
పశచనంబు లగు వాక్యంబులు దగుభంగి నుపన్యసించి యనంతరంబ సౌమిత్రిం బే
ర్కొని యిద్దు గాత్ముండు విమృజ్జిహ్వనకు రాగణసహోదరి యగు శూర్వణఖ
యం దుద్భవించినవాడని తనీయజన్మ ప్రకారంబుఁ దేటబడం బలికి మఱియును.
- ఉ. జంబుకుమారుఁ జంపితి నిజంబు కుమారక దీన నీకు దో
సంబు తలంచిమాడ యవసంబును లేదు మదంబునొందు మా
ర్తిబడనేల యీతని వధించితి నంచుఁ దవీయవృత్తి స
ర్వంబును నీకెఱుంగఁగ భృవంబుగ నిప్పుడు విన్నవింపమే. 117
- క. అనిన మిషమునేయఁగఁ దన, జనుకునిఁ జ.పిన కిరోధి సమయింపఁగ ని
ట్లొసరించెకు తప మితనిం, దనుమాడిన దీన నీకు దోఁసము గలదే 118
- వ. అదియునుంగాక మచీయప్రేరేతుండవై యొనరించుటంజేసి పాపంబునకు సంశయిం
పం బని గలదే యని వాచంయమిప్రకరంబు నిజాశ్రమంబులకుం జరియె నిట్లు మహా
ముని ప్రబోధితులై రావలక్ష్యులు నిర్విచారలై యుండిరంత నొక్కడినంబు.
- క. శూర్వణఖనిచ్చి యటు పరిమార్చబడిన కొడవఁజూచి యాటనిగఁ త
న్నేర్పఁగఁ గర్కశన మద్రువ, నార్పులు బొబ్బలు నెలంగ నాక్రందించెక. 120
- వ. ఇట్లొక్కొక్కోదనంబు నేయుచు మృతుండగు నుతుం దలంచి. 121
- క. తఁడ్రొం జంపినవానిఁ జంపుటకు నుద్యమింప నివోగడు
న్వేద్రుండలైక తపంబునేయు నిను నేవీరుండు హింసింపెనో
తృడీ నామది శోకమాటునె మహాదౌష్ట్యంబు సంధిల్లఁ బై
క్కండ్రం జంపకయంచు నుద్యమితవ క్రోధోల్లసద్దంప్రియై. 122
- ఉ. మానలఁగాంచి నానుతు నమానుష తేజు వధించిఁట్టి దు
ర్మానినిజాపకున్న మిము మ్రందఁగమోదెద నన్న వారల
మృనిఁగిఁగాంచి భీతియుతమాంసులై తగ నిట్లు వల్క్విర
న్మృ నిజహలించు మోక మర్త్యరరేఖ్యుండు మ్రంచె నాపుకుక. 123

ఉ. అంగన నానిబట్టి పరిమార్చుదలంచి కడంగి ఘోరకా
లాంగనవోలె రోయుదు మహాటవి నొక్కడఁగాంచె సాధ్వీ నా
త్యాంగనఁగూడి సోదర సహాయమునం దగురీతిఁ బర్ణశా
లాంగన మొప్పుజేయు మహితాత్ముని రాముని గీర్తికామునికొ. 124

వ. ఇట్లు గాంచి. 125

ఉ. నామతరోల్లసద్దశవవారవిభాచపలాంశుజాలముకొ
శ్యామలనర్ణముం బటుదయారసవృష్టియుఁగల్గి కానలో
నీమెయినున్న పాడు ఘనుడీతఁడు సంశయమింతలేదు నా
కీమహానియుతేజునెడ నెంతయు నగ్గలమయ్యెఁ గాముమకొ. 126

వ. అని యతీయు నతనిందనివిసనక కనుంగొని. 127

సి. ఇతనిమోచరవింద మితనికన్నులకుంద, మిందీవరంబుల పొందుఁదెగడు
నితనికటులు తిన్నె లితనిమాటలు చిన్నె, లలనుధాధారానయంబుఁదెగడు
నితనిపొక్కిలిబావి యితని చెక్కులతీవి, యలదర్పణముల సోయగముఁదెగడు
నితనిమోవి పగడం బితనికంతయు డంబు, కంబుమానిత నుందరంబుఁదెగడు

గీ. నితనిహస్తము లప్రము లితనివెడఁద, యురమయూర మిచ్చుహాత్ము పోదోప్పఁగాంచి
యెలమినొందని జ్యోబు వృథయటంచు, జేరఁ జూడెంచె రాక్షసస్త్రి రయమున.

క. మునివర్యులకు నోహము, జనియింపఁగజేయు రామచంద్రుంగని కా
మివిదోషాచరి మోహించిన దనుటకు ధానినేమి చిత్తీయతలఁపకొ. 129

క. కని రివంశ్యులు జేరం, జనుదెంచెడు దానిఁ గునుచుసాయకబాణ
ప్రసిహతవనోబ్జజనభి, డన పటుతరతీక్ష్ణశూర్పణఖ శూర్పణఖకొ. 130

వ. అయ్యవసరంబున లక్ష్మణుండు నీ వెవ్వరిదాన వివ్వలనికిరాఁ బ్రయోజనంబు నీకుం
గలుగ దేము దశరథరాజునందనుల మిర్వంబును విహారార్థంబు చనుదెంచితి పెడ
గలిగి పొమ్మనుడు నతని నాదరింపక యన్నికాచరి రామచంద్రుం గనుంగొని. 131

ఉ. ఆతెతీర్తి పూర్వవిబుధాధిప శేఖరుడైన రావణా
ఖ్యాతునితోడఁబుట్టువ నకపికచిత్తబులన్ద్రవశసం
బాతను నిన్నఁగాంచి నుచుసాయక సాయకనీడితాంగనై
తీతనువేలరాదు వసుధేశ్వర నిన్ను వరింపనుండొకొ. 132

వ. అదియనుంగాక విషమేను గావరూప ననేకఁ ధ నుందరాకాగంబులు వహించి
క్రీతుఁజేయను కలసి చోటికి సిన్నెత్తికొని పోవను నేర్తు వదీయ నామధేయంబు

- కూర్పణఖ నన్నుంఁగలసి భవత్ప్రియానుజప్రియాసహాయం బపేక్షింపక కామోప
భోగంబు లనుభవింపు మని పల్కిన నవ్వుచు నతం డారక్కసిం గనుంగొని. 183
- క. తుమతి చంపక విడిచినఁ బ్రహదంబునఁ బొంగి చనక ప్రత్యుత్తులఁ గూ
టముఁగోరెను నాతో రా, తుమటన్నం జంక నెత్తికొనుమను భంగిఁ. 184
- క. అని పలుకునంత దానిం, గనితద్వికృతాకృతియును ఖరనిస్వనముం
దన కదృక్తమగుడు ధరాతనయ నగియె నగినఁ గ్రోధతామోహనయై. 185
- ఉ. ఆదనుబాంగనాథు ధరాత్మజఁ గన్గొని నిన్న మ్రింగినం
గాదనువారు లేరు నను గర్వముఁ దక్కుమటంచుడాని హృ
ద్భేదఁవాక్యసంతతులు ప్రేలిన రాముఁడు కర్ణనాసికా
చేదన మాచరింపునఁ జెచ్చెనలత్తుణుఁ డట్టొసర్పిఁ. 186
- క. ముక్కుఁజెవులుఁ డెగిపోవుడు, నుక్కటిరక్కనులు వెఁడనురురవమున నా
టక్కరి మిక్కిలియేచ్చుచు, నిక్కరణి స్నేయధర్మవే మికనుచుఁ. 187
- ఉ. వాలనుద్రొక్కినం గినియు వాయుభుగంఁగనభంగి నింగి వా
తూలరయంబునం బఱచి దుర్మతి యప్పిశితాశి యన్న పే
రోలగమున్న చోట రుధిరోద్ధమవైకృతకర్ణనాసికా
మూలము లెత్తయు న్నలుప ముండఱ వాగ్రలఁ గరంబు దీనతఁ. 188
- చ. వ్రాలి మహారోదంబు సేయుచు నన్నం గనుంగొని. 189
- ఉ. ఒక్కనయండు దారయు నహారోదయండుం దనుఁగొల్వ రాజసం
లెక్క వనక్షితిఁదిరుగ నెక్కడివారలు మీరటంచు నే
నక్కడకేగి వారివిధ మారయఁగోరినఁ గర్ణయగ్ధయు
న్మృక్కును గోసి చేనిడిరి మోసముగాఁగ ఖర సురాగ్రణి. 189
- కా. నాసాకర్ణవిహీననైతిని చింతం బొంద నింతేరియు
న్నీ సామర్థ్యము లెక్కనేయక స్మయాంధీభూతులై కాన ను
ల్లాసాధిక్యతనున్న వారని గడు వ్లజ్జితం నన్నీచులం
బ్రాసాసితురికాదిసాధనముల న్భంగింపు మెఱ్ఱంగులఁ. 141
- ఉ. వారనిక్కిన్ నిష్టపరివారలశసమన్వితుండైనై
వారణహస్తసన్నిభభవద్భుజవిక్రమమెక్క నేగి య
వ్వారనినేయఁజాలక జవంజటిపాటిసఁ బాఱునక జే
వారలఁ జంపకు మనవారలకుం గడుఁ గీడు మీఁదటఁ. 142

- చ. విను నను నవ్వెవారి వెనువెంటఁవచ్చెను కాంత దానిచే
తనయిటులయ్యెనాను వికృతాత్మము గావున నన్నఁగూర్చి య
మృతులులేడమేని నురయద్దన దానిగుఱిచి యొక ని
ద్దులులగోత్రమేనిఁ గడు దగ్ధుల న్నిజమొక తెల్పితికె. 143
- చ. అనుటయు దండతాడితమహాహితకే ఖరుఁ డల్లిసోదరి
గనుఁగొని చింతదక్కుమిచె కానన యన్నిభయేర్పభంగి న
మృతులులఁగాల్చి త్రుత్తు ననుమానముదక్కుము చూపు మనస్థనీ
యనిబిడకోపము కవివిధాద్యుభవణము తెల్లుసేయునో. 144
- వ. అని ప్రగల్భనచతురులాడి. 145
- చ. అశనిభోగ్రవాక్యనిచయంబులఁ జెంగటరన్న దూషణ
త్తిరులఁగాంచి వేరఁ బఱతెఱుడు బలంబులఁ గూర్చి సత్కృపా
ణశరముఖానానోపకరణంబులు దొడనిను గడఁగి య
ప్పితభుగీశ్వరు ల్లవలు బీటలువాఁగ నాన్పుచు గడుకె. 146
- వ. సమరగన్నాచ నయత్సాహంబున బొలిచి నిలిచినఁగాంచి. 147
- క. స్వస్థమరేంద్రరమాభిష్టాభిష్టకోటి మిగుల బద్ధులుగాఁగ
బ్రహ్మసభేఁ చెలఁగ జగన్మాతయువెవలి ఖరుఁడు నడిచెఁ గలరికె. 148
- క. ఖరుఁడు నికాచరకులకే, ఖరుఁడు ఖరుఁడివ్విధమున ఖరకరమునో
త్తరు ధామ్యజనమునా; త్తరు రాము దొడరని గెఁ దత్తఱపడుచుకె. 149
- వ. అమృహీపాలుఁ డనుజన్మునాలోకించి. 150
- మ. అనీభాగము సంచలింపఁగ భటానాంపూర్వికాననై
ధవహేమరస మత్తసింధుగ మహోద్యుష్ట్రంహితధ్వజమే
ఘనిధూతాతతగంధవాచకపతాకస్యందనాభీల నే
మినిరాసంబులు మించెనెక్కరగ సౌమిత్రీకనుగొంటివే. 151
- చ. అదియునుగాక భూమిరజ మదైన మిక్కుటమయ్యె నెక్కరో
కదనమొగ్గు రాక్షసని కామునుతోఁ జరుదెఁచునటుగా
మదిఁగనవచ్చె నాఖలుల మార్కొని కండలు చెక్కివైతు మీ
వదిననుగాచియుండు మొకవైపున భద్రముగాఁగఁ బుత్రికా. 152
- క. తునుమశరవిద్యయగు రాక్షసి జానికి మింగఁబోవ సయముల మపే
క్షునలిసి వికృతాకృతిఁజేసి సారిదివిమలంక నింతఁ జేసె న్నచాచా. 153

- ఉ. కావున సంశయంపఁ బనిగాదు ధరాసుత భీతినొందుస్తే
నాన్యవలిఁగాంచి యట్లుగుట నద్రుగహన్నివసంపఁజేసి య
చోవిఃఖాసనాస్త్రపరికోభితహస్తుడవై ముదంబునం
గావలియుండు మేను మురకఁటకులం బరిహర్యునంతకుక. 154
- చ. అని నీతారక్షణంబునకు లక్ష్మణుంబదిలపజిది. 155
- మ. కలభాలోకనచారుచక్రమణవత్కంఠోపనూర్నిభూ
తలయాధత్యమహాప్రయూరి క్రియ రాద్ర ప్రసన్నస్మృతియై
విలునమ్ముల్లగులీలఁ దాల్చికనె నవ్వీరుండురాముండు ని
శ్చలనైకాచరమాన్యము స్సదగువాంచాకూన్యము నైన్యముక. 156
- చ. అంత నబ్బలంబులు గండుమిగిలి. 157
- ఉ. చేరఁగవచ్చి కూన్పణఖ చెప్పినవీరుఁ డితండయంచుఁ గ
న్నారఁగఁజూచి లేశము నయఃబురలంపక యపు క్రోధమే
పారఁగఁ జాటుచుట్టివ మహాబలుఁ డాతఁడు గన్నువోయి కెం
పారఁగ నబ్బటాటవి బయల్పడఁజేరుదలంచి యగుఁడై. 158
- క. మధ్యాహ్నోష్ణసహస్రభాను క్రియ రా మత్కృధిసాధుండు చా
ర్నిధ్యా రామయతోఁ జమూవిసర మర్చ్యభాగము న్నిండి సా
న్నిధ్యా మతముగాఁగనుంగొని మహాన్నిద్రస్ఫుర్నస్మృతియై
పథ్యాహీనయగాఁగ నించెనిమిదు ల్బ్రాహ్మణపాదస్థుఁడై 159
- క. క్లాఘూబంధ్యపువశ్చవేద్ధరుది సత్యసామిసీబాలముక
జ్యాఘాత స్తనితంబు దీగ్ధ విలసచ్చావైం ద్రచాపంబు న
వాఘాతాంబకవృష్టియుం గలుగు రామాభ్రంబు రక్తప్రవా
హాఘంబు ల్గరిగించె భూతవికతు ల్హరింప నైన్యాటనిక. 160
- చ. వెండియు రఘునయండు కోపోద్దీప్తితుండై. 161
- ఉ. కొందఱఁగుత్తుకల్పనిమి కొందఱఁ జెక్కులుచెక్కి కొందఱం
గొందలమండఁజేసి నటికొందఱ మేనులుసింది కొందఱం
జిందఱుందటై నటనఁ జేసి విశేషరయంబుపేర్చి న
య్యందఱఁగూలనేసె నరుణాన్యయుఁ డందఱ కన్నిరూపులై. 162
- ఉ. ఒక్కడ నేనుఁగుల్పదియు నొక్కడ నశ్వము బుక్కడంగు వే
టొక్కడఁ గేతువుల్విలుగు నొక్కడఁగాలుబలంబుగూలు ని

కొక్కెడ రథ్యముల్లులుగు నొక్కెడ వ్రాలు శతాంగపజ్జేదా
నొక్కెడ రాముఁ డెవ్విధినోతో తొలగించెను బాణకొటులక.

163

క. అని తను నుడలగ్నింపఁగ, ననితరసామాన్యవిక్రమాధికుడై రా
మనరేంద్రుఁ డెవ్విధంబున, ఘోరకేత్రునితొలిపుల గాసియొనర్పక.

164

ఉ. జన్యమునేయఁజాలక నిశాచరసైన్యము దైన్యచుంది రా
జన్యని దేతమాడక వెసం బఱవ న్భయం డడమేగి యి
ట్లన్యశరణ్యశూన్యలక్రియం జూఁగఁగదగ దేనుగల్గ మే
దిన్యధినాథుఁ గూల్తునని త్రిప్పె నిశాచరకొటిఁ గ్రయ్యుటక.

165

ఉ. క్రమిన్యవిక్రమమ్మున సగర్వని శాక్తివుఁ జాట్టుముట్టి వా
లమ్ములు గ్రుమ్మరింతు నకలంకమనఁకుండనాచు నంచు సై
న్యమ్ములఁ గ్రమ్మరించి ఖగనాముఁడు రామునెదిర్చి తత్సమ
త్తుమ్మున నిల్చియిట్టాయెఁ గన్నుల నెఱ్ఱెదనంబు తోఁపఁగక.

166

ఉ. మమ్మున నిన్నుఁజూడఁగ సమత్తుముఁ జేసిన మత్సరహోదరి
న్యమ్మును గర్జము ల్పిడిమి మోసమొనర్చితి వంతఁబోక నీ
క్రుక్కడిమూఁకఁ ద్రుంచి కడు మోదమునొందెను నీకు నీవ పే
రుక్కును దేజముంగల మహోద్ధతుడైన నరేంద్రుఁడనర్పక.

167

న. అని పలికి మఱియు.

168

క. నేచ్చాచ్చివిహారపరుడ ది, శాచ్చాదితయకుండఁజూడు మఱిముఱిజేతు
న్యచ్చితకరముల నీ కంఠచ్చేదము ఖరుఁ డన న్యడఁగ నను వినవే.

169

న. అనిన విని రామచంద్రుండు మందస్మితసుందరముఖారవిందుడై యద్దనుశాధముంగని.

క. తనుదాన పొగడికొను టొప్పని పనియని యార్జుజనులు పలుకుదు రిపుడీ
పనినేయక మాటులచే, తన జరగఁ దలంచి తివ్విధంబుఁ దెలిసితిక.

171

న. అదియునుంగాక.

172

ఉ. భీరుల ముందుఁ జెట్టికొని లింకములాడెను వెన్న సఖ్యమే.
గోరిన నస్మదీయకటు ఘోరతరాద్భుతమార్గణాన్నికిం
బోరఁనొక్క నీరుధిరపూరము నాజ్యముగా ఘటించి వెం
పారెడు ప్రాణవాయువుల నాహతులీయమి ధార్మికత్వమే.

173

చ. అన ఖరుఁ డల్లి దూపణుడు నత్రిశిరుండను దోడుగా నరేం
ద్రుని బటుబాణజాలముఁ తో నెదిరించిన రావణద్రుండుం

- జనుపడి వానితోడఁ దలపడ్డఁ గరంబును బోరు ఘోరము
య్యెను గులపర్వతాళి నవియించెడు కాయకంఠక రాఘటిక. 174
- వ. అట్టియొడ. 175
- సీ. సక్తంచరఘనర్వియ క్తనారాచపరంపరాసారంబు రాఘవాద్రి
ముంచిమించినఁ బెనుమంచుఁడుంపురుల నణించున గ్రాంతుచందముననుగ్ర
మూర్తియై రాముఁ డమోఘ శ్రీమఖ, వ్యాపారమున వానితూపులడఁచి
నిశితబాణ బు లన్ని శిచరపతిమేన, గ్రుచ్చిననొచ్చి ఖరుండు బీరు
గీ వోనితాత్మి నరే ద్రునివై ననేక, పరశుపట్టసముద్ధరప్రాసముసల
శూలకరవాల పటుభిండిపాలనితతి, విసర నశుచున నఱికి యవ్వీరవరుండు. 176
- క. కేతనమువిటిచి తురగ, వ్రాతంబులఁగూల్చి యర్కవంశ్యుండు వెనుక
త్సూతుఁ డునుమ బిఁఁకుండగు, నాతనికెడసొచ్చె నూషణాఘ్నిండుగడిమిక్. 177
- వ. అన్నకుందలకడచి కోపాటోపంబున. 178
- చ. రయ మధికంబుగాఁ జని విరాధవిరోధి నెదిర్చి ఘోరదు
ర్జయపథవర్తులైన త్రిశిరప్రముఖు ల్దగు తోడుగా మహా
భయదరణంబునేయఁ గని పార్థివుఁడుం గడుఁబోరుచుండ నొ
క్కయరద మెక్కివచ్చి విశిఖంబుల ముంచె ఖరుండురామునిక్. 179
- ఉ. నూషణము ల్పెలంగ ఖననూషణముఖ్యులు వెల్లుండెని య
పూషణసుర శృంగిందొడరి పోరుటఁగాంచి బలంబులెల్ల సుం
తోషము నొందియొక్క మొగిఁ దోచినఁ గోపమునొంది రాక్షస
ద్వేషణుఁ డాతఁ డప్పు పరివేషకుండగు భానచాడువక్. 180
- వ. మండలేకృతకోదండుండె. 181
- క. తుంగమడ పుసొచ్చిన మా, తంగవిభునిబోలి రామధరణీశ్వరుఁ డు
పొంగుచుఁ జెచ్చెఱఁ దల్పే, నాగంబుల రూపుమాపి యలుక వలఁగమిన్. 182
- సీ. శుక్కువంకాటఁజీతోభంబు గావింప, నవకొన్న వజ్రహుతాశమనిభంగి
బృథుభుభుక్షపరిపీడితంబయి మృగవ్రజము గన్గొనిన సిమగిభంగి
గన్నులఁ గప్పిన గవిసెనల్విడి గువ్వపరువుఁజూచిన వెనుకత్రిభంగి
సువర్తనమయప్రజానాశమొనరింప, వర్తించు నాసమవర్తిభంగి
3. వెఱసియ దైత్యకోటికొనకొనఁగూడ, కాండకాండవాతులఁద్రుంచుచుండఁజుడ
భానకల వాఁగిడివీ వభానఁగాంచి, యొక్కరిక్క నుఁడధికాద్ర హోగ్రుండగుచు.

- ఉ. కేవలకాలుడో యనగఁ గేలఁ గృపాణము గ్రాలఁగాఁ బృథు
గ్రీవము మీఁదికె త్తొని కేకలువేయుచుఁ దాకినం బృథు
గ్రీవుని ఫాలభాగమున శ్రీరఘురాముఁడు నించె నజ్జ్వల
త్పరకసన్నిభులగు బాణము లాకఁడుఁగూలె నేలకుఁ. 184
- గీ. ఇవ్విధమునఁ బృథుగ్రీవు నేపడంచి, యజ్ఞశత్రునిఁ బరిమార్చి యతఁబోక
శ్వేనగామిని దునుమాడి వానితోడి, వారల ననేకదైత్యుల నీరుచేసి. 185
- న. అన్యంతంభవిజ్ఞుభితుండగు రాముని సహింపక. 186
- ఉ. ఎక్కడఁబోదు నాయెదుర నీరుని దూషణుఁ డారఘూత్తమం
గ్రక్తునఁదాకి తీర్తురిశిఖంబులు నాటిన వానినన్నిటిం
జెక్కలునేసి రాజకులసింహుఁడు రంహుఁడు మేనువెచ్చి తా
నక్కఱినాత్మ విట్టునిమి మాతనిగూల్చె రథంబు మున్నుగఁ. 187
- క. దూషణుఁడు వడుటఁ గనుఁగొని, శేషించిన దైత్యులయు చెదరిపఱచిన
ద్రోహవేళంబున న, ద్రోహచరుల న్మరల్చి దుగ్ధమలీలఁ. 188
- క. అశనినిభబాణవిద్యా, మశకుండగు రామవిభుని గోపమున నిరం
మశవృత్తివడచి యప్పుడ, త్రిశృంగగిరివోలెఁ దాకెఁ ద్రిరం దంతఁ. 189
- వ. ఇట్లు తలపడి. 190
- మ. ఖరుఁ డానఁడుగు నొందఁ భూతచయమాకఁపింప నారాజశే
ఖరుఁడాయఁజని యస్మదృద్ధతి నెఱుంగఁజాల వారాజశే
ఖరుఁడాజి స్సనుమార్కొన న్వేళును శక్యఁజానె నీకింక మ
త్తరనారాచపరంపరాప్రణినాతిం గవ్తుంబువచ్చుం గటా. 191
- న. అనిపలికి. 192
- గీ. వీరమెయఁదాకి మాయ ల, నేకములు ఘటించి నదు లభిఁజేరి నశించుభంగి
మాయ లాతనిఁ జేరక మాయమైనఁ, గ్రోధమాననుడై రాక్షసాధముండు. 193
- అ. కనలి కనకపు. ఖకఃదంబకఁబలు, రణమువెఱయనైన రాఘవుండు
వాని నడమఁ దుగమి వానివత్తుమునఁ గ్రొవ్వాడిశరములేయ వాఁడు గనలి. 194
- క. ఈడఁబోక నెనఁ గిన, వాఁడిమగఁడు రామవిభుండు వాలికతూపుం
గాఁడఁగ నేను నతఁడు తూ, గాడుచు నిలఁగూలె దూషణాంతకుఁడార్వక. 195
- వ. త్రిశుండు గళితకరుండైనఁగాంచి తిక్కిన రక్కసిమూక లొక్క మొగిం జుట్టుము
ట్టుటయు. 196

- క. కార్చిచ్చు పేర్చినలిరీ, సార్చుల వన మేర్చుపగిది నద్దమజులఁ బో
కార్చి యవంతరమునఁ గృప, గూర్చిన మది ఖరునిగాంచి క్రూరరహితుఁడై. 197
- చ. చెలియలిముక్కువోయె ననుసిగ్గున కోర్వనివాడ విప్లు త
ముల్కతల లూడఁ గాంచితిని మోసయగు దురహంక్రియాభిమా
నుల కిటు సైన్యహీనుని నిశం గనుఁగొన్నఁ గరంబు జాలివు
టై లఘుత కోర్చి యీచలము డింపును నీబ్రదు కేను గోరితికె. 198
- క. పలుకంగ వచ్చుఁ బలికిన, పలుకులు నెల్లె-ప నెట్టిప్రాజ్ఞుఁడై
దలమే చలమేటికి నీ, తలమీదకు విచ్చేజావు దప్పఁ దొలగినకె. 199
- వ. అనినం గనలుగదుర ఖరుండు. 200
- క. నిను నస్మదీయబాణ, ప్రణివాతుఁ గావింపకున్నఁ ప్రజలు ననుఖరుం
డని వెఱతురె నను బరిమాన్విన దైవము నీవెకావె సిద్ధము జగతికె. 201
- గీ. అని వెలుచనాడి నిజరథ మధికచిత్ర, గతులను జరిపె రాముఁ ప్రతిపాత ప్ర
భావు మార్కొని ఖరుఁ డిమప్రకరముల ది, గంతరముఁ గప్పి యార్చె బ్రహ్మాండమద్రువ
డ. ఆర్చిన రామచంద్రుడు దయామహితాత్మకుఁడయ్యు వీనిఁ బో
కార్చినఁగాని కాదని దురాత్ముఁడ నైచెకుబాణకోటిఁ జ
ల్లార్చి నరాద నిన్నఁ గని యక్కటికంబుజనించి యిట్టుబూ
రార్చినఁ గాన విజ్ఞుఁడు మహాత్ముల పల్కలు లెక్కనేయునే. 202
- చ. అని విలుఁ ద్రుంచి నం గనలి యాఖరుఁ డొండొకచాప మెత్తిన
స్మనుజరుండు వెండి తునుమాడిన నన్యకరాసనఁబు న
ద్దమజుఁడు చాల్చి రాముండు పసంపడి దానిని ద్రుంచి వానితా
ల్చిన విశిఖాసనంబు లవలీల నరేంద్రుఁడు రూపుమాపుడకె. 203
- ఉ. అన్యధనుర్లలామము రయంబునఁ బూని ఖరానురుండు రా
జస్యని పేరురమ్మునఁ బృవత్కనరమ్ములు దూర్చి నిగ్గళం
దైన్యము నొందఁజేసిదను దారుణకర్మఁడ నే నటున్న న
మ్యాన్యఁడు రాముఁ డగ్రతరమాగ్ధవారము నించెమేనునకె. 204
- వ. వెండియ. 205
- క. మాయావి ఖరుండు బహువిధ, మాయలు గావింప దైత్యమాయాఘ్నులన
త్యామకములు విజృంభరఘు, వాయుకుఁ డాతని శరాసంబునఁజిగినకె. 206
- క. మండిపడికె కైవైన, ఖండించిన రాముఁగాంచి ఘనభయదగదా
దంశమువైది నఱకను, ద్దండఁ డతడు డొండువిల్లు ధరియించునెడకె. 207

- వ శీలభంబులంబోలె మూడి రదిగావున. 223
- ఆ. వారిసంహరించి వానిత్రోవ వచ్చు, వారిజాషీనీవు వలచితెచ్చి
వృద్ధులచురంగఁ గృతకృత్యతనొందవయ్యే నీబలము వృథయకాదె. 224
- ర. అనితద్వృత్తాంతంబు సవిస్తరంబుగా నెఱిగించి పెండియు నద్దరణితనూజ నూతన
తనూమిలసనంబుఁ గొంత తేటపలుపా దలంచి యన్న కీట్లయ్యె. 225
- స్తోత్రావర్తన.
- గీ. ఉవిదముఖసాహ్యమునకు నేమోసృజించె, బాలశశిబింబ మది సరిపడకయేమొ
పద్యముగఁచించె నది మాపునకటనేమొ, యద్యముచుదిద్దె నేఁపులెద్ద పెద్ద. 226
- ఉ. చంచలనేత్రకన్దవకు సాటియొనర్చును సారసాళి నీ
మమ శుచిద్విజాన్యుడగు నంబుజనూతకఁ దెచ్చుడంచు రా
యంచలపాదపద్మముల నంటు సరోజము లైఁగ దీరునే
సంచితపంకలగ్నమగు జన్మముగల్గినవానిపంతముల్. 227
- చ. ప్రబలెడు తమ్మభాజ్జయకరందముగ్రోలియు నక్కుఱుగట
నొప్పబగగునాసగంధఫలిసాంపునకొప్పెడు వజ్రపుష్పరీ
తిఁ బరగఁగంచు విభ్రమగతి గడుఁ బాటును జేరును న్నటించి
యఃపాలబంధరంబులఁ శోభిలు నక్కన కాంగియుంగురుల్. 228
- గీ. కంత యియ్యెనునట్టిక ఖమును జెప్పులనెను ముత్తియెపుజిప్ప లందులోని
దంతములు మాక్తికములుగాఁ దనరఁబోలుఁ, గాంతలావణ్య పూర్ణసాగరమునందు. 229
- నీ. భూరిసదృశంబు వొందక భూరి వికారాన్ని నీర గాఁగ్రాగవలదె
మించులించు బుపమింపఁ గానేరక, కడుఁ బండి బ్రద్దులుగాఁగవలదె
కాంచనంబు సమంబుఁ గాంచక పెనుగాన, నురుతపోభారంబు నూనకలదె
శ్రాశక్యతలంబు సవతుకొందక సాఁగ, దఱిగిపోవుముగడ్డి గఱవలదె
- గీ. దినసు గాలేక చిన్మములు తేజిమాత, రాకడాగంఁగవలదె కర్దమమునందుఁ
దరుణిచ్చునతనుచ్చా యకధమునకును, బరిచయనకుఁ గురులకు బాహులకును.
- ఉ. నాకు వశంబుగాదు సతిసాళి నుతింపఁగ నైనఁ దెల్పెన
న్నాకువటుంచు దైత్యమలనాథ వచింపఁగవచ్చు హెచ్చు వ
త్రికముకాకియన్ననట మీఁదఁ దనరెడు రోమరాజులు
స్వాకటకృష్ణసర్ప నతిగమ్యత నందుదయింప నేటికిఁ. 231
- మ. జలజాషీస్యరయంబునుటకునై స్పర్శ స్పృహ జేరుకొ
కిలకుం భక్త్యులయ్యె రేఁజగురు లంఘిద్వేషశం దచ్చదం

బులు భక్షించియు నీమగానక తపస్కుర్తిం గడు న్మోలియై

తలచూపన్వెఱచె న్విచారమునఁ బత్త్రశ్రేణియుం డొల్లఁగెన్

231

చ. కవచదనరారు నాపెకుచక్కయకరీతి నెసంగఁగోరి జ

క్కనకవ రాత్రులం దమకుఁ గల్గు చియోగము నాత్మనెంచి యా

పవలున నూహచేసికొని బంధమువేసికొనంగ నేమొ చం

చువుల బిసాంతరంబులక సా పుగఁజీతెడుఁ దంతుసంతతుల్.

232

గీ. తారలను గేరుగోయల తీరు నాన, సౌరు సంపెఁగ మీఱు నూఁగారు దారు

చెవులశ్రీకాంములతోడఁ జెలిమిఁగోరు, నేలపదిమాలు యీత కీడులేరు.

233

ఉ. చెప్పకతప్ప దప్పడఁది చెల్లు నతింప సమాచక్షిణము

త్యేక్కునఁదాల్చి సన్నతికి మించుటయున్ ద్విసమాప్తజిహ్వాక

ల్జ్వాప్యడకొందియు దరుణిసాంపు నతింప వశంబుగాక తా

నప్పు డధోజగత్పతికుం డయ్యె ఫణింగ్రంధు మాటలేఱికిన్.

234

గీ. వెసకకాయలు వ్రేళులు పెదవి చెఱును, రసము పిక్కలు కలయగగ్ధములు నూవుఁ

బూవునాసిక వరిముల్లం బొల్పుచుధ్య, మవనిజను సస్యముల యరయవము లయ్యె.

సీ. దాడిమిబీజసంశతులు దంతములుగా, సుపెఁగపూవు నానాక్రమముగఁ

బొలుపునూతెడుపొన్నపువ్వు పొక్కిలి గాఁగఁ, దలిచుటామలుకరద్వయముఁ గాఁగ

దివిఁప్రాకెకు నెలవీవ యొడలుగాఁగ, సరసలకువములు చములు గాఁగ

ననఁటికంబములు చక్కని సెందోడలుగాఁగ, బువ్వులెల్ల జఱునవ్వుగాఁగ

గీ. బింబ మధంబుగా మరువంబుసౌర,భంబు గాఁగ కిరీష మంగ బు మార్ద

వంబుగా వణిక్మీ యాపంబుఁదాల్చె, ననఁగఁ దగుఁగాత యాభ్రాత యవనిజాత

వ. వజ్జియును

237

సీ. ముదిత కరంబుల మ్రోడుల నఁటివ, నవి యిరురె చెడుట్లు గాఁగఁ

గొమ్మ ప్రాణేశు రారమ్మని పిలిచినఁ, గోటిన్వనముగాఁ గొరురుమిగుల

బాలదృష్టాల మేలాలతాదుల వ్రాలి, విజిణి నుబంధ ప్రసము గాఁగ

భాసురభగవంతు పక్కున నవ్వెన, ననపెల్ల బగాది. నడపు గాఁగ

గీ. నతివల్లవములు పంశటామఁదులుము, దినికికుకచందు పుటనిక్పత్తవవిషతిత

పల్లవంబుల రీతిని బట్టుకొలుప, నంగన యకాలమమమన మావహించు.

238

తే. నలినదళనేత్రమందయానంబు గాంచి, ననరి తలలూచి ముఖములు ముణుదును గరు

లాశ్యములు జేవుటింప రాయంచకదుపు, వెల్లనై నుండు నెప్పు నర్వీసురారి.

239

- క. వెన్నెలయననగు నగు నతికి, వెన్నెలవగుఁ గప్పుఁగొప్పు శేల్లవయొప్పుం
దిన్నెలఁ దెగడిపిఱుదులు న, వెన్నెలతక యొప్పుఁగాక యన్యల కగునే. 210
- సీ. కర రాత్రులందు బక్కలఁ బొవినట్టు, పసిడికి దావిఁ గూర్చునియనడి
పలు వికసనముఁ దొవలకొదిలెను, చివుగుల నివురంగఁ జేసిననడి
నెల నొకతీరుగా నిలువనీయనిరవ్య, లే దూండ్ల నసటఁ గూర్చినకొఱంత
వెన్నెలఁ జక్కల వెలుఁగనీని యగడా, రినుకతిన్నెల నెగయించురోయి
గీ. పాపికోనబోలు నిఁతిగుబ్బలను మేను, గంగరముఁ గేలుడోయి జొక్కుంపుమోను
బుజుములును గోసులును నిద్దపుంటిఱుదులు, దునొనర్పఁగఁ బాలి నెత్తమ్మియాలి.
క శయమా పరిస్ఫుటమ శే, శయమా లనదలిపలాతిశయమా ముచితే
శయమా జడ నాభిజలా, శయమా నతి కీడులేమి సరి సంతయమా. 242
- వ. అని యివ్వధంబున నీతా నతిసౌందర్యంబు సంతేపరూపంబున. 243
- క. నీచచరిత్ర యగు నాఁజి, నీచర తెల్పుటయుఁ దగవిని మన వలరఁగా
నాచెనఁటికక్కనుం డా, లోచనఁ గావించె బద్ధలోచనఁ బట్టక. 244
- గీ. రమణిఁ దేనిట్టు లూహించి రాముఁ డలఖ, రాదులనరాదులను బట్టి కాన నుక్క
డంచె ననుమాట నిజమౌనయుఁ డలఁప, గపటమానుఁ డగుదశకంఠుఁ డత
క. ఏదిసవిదహాశలమన, దోచక నొక్కరుడ వెదలి ప్రోచినతాల్మి
న్నీచన నోలబుజుఁ డగుమా, రీచుం దనపూర్వచుంత్రి బుభుభయదకరున్. 246
- వ. చూచి వనోభీష్టులుతెలుగు పుష్పంబు నెఱింగించి లోకవిద్రావణుం డగు
రావణుం డిట్లనియె. 247
- ఉ. కొంచక మాయలేడి వయి గొబ్బిన రాముని లక్ష్మణుం దొలం
గించుము పర్ణకాలకు నొకించుకదూరము నంతలోనఁ బె
న్వంచన రాముడేవిఁ గొనివచ్చెన మెచ్చెద నీద్రతాప మ
గ్గించెద నెల్లకాలము సఖిశ్చిరీధీ యటునేయు మింపునక. 248
- చ. అపుడు దీని కియ్యకొన కడ్డఁ పల్కినఁ బ్రాణగొడ్డపు
బని యగు వీచిత నొడఁబడ్డ నరేంద్రునిదొడ్డవారసం
బునిగుడు మీదబడ్డ శకును నృడిబడ్డశరంబు వోవునే
యని యఱిఁడ్డపుల్లుకైయ నాతని కిట్లనియె న్నయంబునక. 249
- ఉ. వీపము గాంచి మ్రుగఁబఱుతెంచి నశించినపుర్యభంగి ను
ద్దిపితవిక్రమాఘ్ని సతీహరణంబునఁ జాపునచ్చుఁ గా

- దీపని రాఘవేంద్రునిపయి న్మన మేగుట మీలు క్రొవ్వి దా
మేపున నేటిగట్టుపయి కెక్కినయట్లుగ దా తలంపఁగఁ.
- 250
- ఆ. చిన్న నాఁ డతండు నన్నులుంగున నెత్తి, నూఱుయోజనములు వాఱి దవ్వు
జఱిధిసరివైవ వెలితిఁ జావక, నతినిదివ్యలీల లభ్యతములు.
- 251
- క. శైశవమున నతఁడు ధనుః, కాశలి కాకుండియును విఖండనఁ జేసెం
గౌళికునాజ్ఞ నుబాఱు, గౌళికినిట్లుత్యతాటక న్మృదు గాఁగఁ.
- 252
- క. అని రామునిబల మెఱిఁగి, చిన నాతఁడు వినక కేనుకఁ జెందుట మదిలొఁ
గని మారీచుఁడు శ్రీరామునిచే జచ్చుటయు పరమమోక్షం బనుచుకఁ.
- 253
- ఉ. క్రూరుఁడు తాటకాత్మజుఁడు కోమలకైతవృష్టసారసా
కారత నెంతయు న్నోబగుగం దనరె న్వెలిచుక్కచాలుచే
ధారుణిసంచరింపఁగ సుధాసధిలాంఛనమైనయిట్టి త
చ్చారసుధాసుబిందువిలసదవృత్తువొప్పఁగ వచ్చెనోయనకఁ.
- 254
- క. అంగము బంగారముఁ గన్నుంగన పృథునీలతరమణులుఁ బొడవగున
చ్చృగములుఁ గుఱుచవాలము, కుఁగల్గి కరుగమై చునోవేగమునకఁ.
- 255
- ఉ. రాముఁడుఁ లక్ష్మణుఁడును ధరాసుతయాం దలిరాకుటింటఁ జే
లోముద మొప్ప కుండి తిదదూరమునం బఁపుల్లమల్లికా
క్రామితగుల్మమధ్యలతికాపుగుభాసితపున్నదోలికా
ప్రామఁనీలభాకలితబంధరనాదము లాలకించుచుకఁ.
- 256
- క. ఉన్నయెడ వాయువువూరు, నున్నయెడకు నేగి జివ్వా కుద్దియగుకొ కా
కున్నోయని చూచుగతి నన, లన్నాలుక సాఁచి తినుచు లంఘుక మొప్పకఁ.
- 257
- వ. కురంగంబు కుఱంగట మెలంగుటఁ గనుంగొని కురంగలోచనయగుసీతాంగన రాముని
కరాంగుళిఁ బట్టికొగి.
- 258
- చ. కనుఁగొను మింతచక్కనిచ్చగఁబు జనించుట యద్భుతంబు నా
మనమున దీనిఁ బెంచుటకు మక్కువ మిక్కుటపయ్యెఁ బట్టితె
మ్మనవుకుఁ దత్పరిగ్రహసమాహితవర్తనుఁడై కడంగె రా
మచరవరేణ్యుఁ డంగనలమాటలకుం బతు లుత్సహింపరే.
- 259
- వ. ఉత్సహించి సౌమిత్రి నాలోకించి.
- 260
- క. ఈ వచ్చెనుసారంగము, నేవిధమున నైవఁ బట్టి యిచ్చుటకు న్నే
వేవచ్చెడునంతదనుక, మీవడినెను గాదియుండుమీ సీవడుడకఁ.
- 261

- చ. కపటమృగాకృతి జనుల గాఢియవెట్టఁ దలంచి మానవా
ధిప దనుభాధమాధములు త్రిమృదుచుందురు కాననంబుల
స్వయంకఠనీతు లావిధమువాఁడ యితఁ డిది మాయలేడి, కా
దిపును చన ప్రభూ తమ మదీయవచస్సరిణి గ్రహింపుమా. 262
- న. అని పలికి వెడియె. 263
- క. ఈగనుచతి నీవ సుమతి, వీ వెలుంగని దొకట్రిగలుగునే మారీచుం
డివచ్చెడు రాజీవ, వీ వచ్చెడుగు వెన వెంట నేగందగు నే. 264
- క. పితమతి నీగతి నతిమా, నితదివ్యజ్ఞానబోధనిధి లక్ష్మణుఁ డం
చితముగఁ దెలిపిన మాయా, వృతుఁ డారాఘవుఁడు సర్వవిదుఁ డిట్లనియెన్. 265
- క. ఇది నిక్కపుసారంగపు, గొదమ యయిన వేగఁ బట్టికొని వచ్చెదఁ గా
కది మాయలేడియేనిం, బ్రదరంబులదానియరము ప్రక్కలుసేతుక. 266
- క. వదలక భక్తిపెయి న్నీ, వది నెను గాచికొనియెడు వాతాయపుఁ డె
చ్చెదనని యటజంబుఁ దన, మదిత ననిచి రాఘవుం డమోఘంబుఁడై. 267
- ఉ. అజిత్మలకుం డన జుఁ డంబకము ల్ధరియించి పర్వతా
లాజిరవర్తి గాంగఁ దనయంగము పొంగ నరే ద్రుఁ డేగె ఘో
రాజినయొనిఁ బట్టుటకు నట్టియెడం గగఁబు మాసె ఘో
రాజి నయొ నికాచరలయస్వయ మీగతి మాయశోయక. 268
- క. వజ్రియు నగుదుశ్శకునముల, వెఱవక నట్లేగి పురుషవృషభుఁడు గనియెం
దెఱవకు మః ప్రేయఁబుగ, వెఱయచు నెవరించునట్టివృషమక సరగక. 269
- న. అవలోకించి. 270
- క. ఇంచుకయు నద్దు నేయక, వంపినకాయఁబుతోడ నగుభేతుఁడు దాఁ
బొంచి చని పట్టఁబోఁ గుప్పించియెగసి మాయలేడి బెదరినకరణిక. 271
- చ. మఖ మెగయించిమాచుఁ దృణమం దగమారొక్కను మస్తకంబు గోఁ
కు ఖుపుట. బులం బృథునికుంజముల స్వడిఁ దూటి డాగునా
కుఖ న మొప్పుజేయుఁ బలుగొమ్ముల నిట్టటఁ గొట్టుఁ బొట్టితోఁ
క ఖిరకర్వాయెండు సరగం దనుకట్టఁదలంచి వెంబడక. 272
- చ. రవికులవార్ధి వద్రుఁడు కురంగమఁబట్టఁగ నెయ్యి న్ననో
జవమఁ బట్టలుం బొదలు జంగునఁ దాటుచుఁ బాటు లేడియుం
దివిలి దూప వృక్షసవిభంబుల రాముఁడు దేరినిచ్చి
జవమట్టి నాలుకను సాచి వగర్చుచు నిల్చు నిట్టియెన్. 273

- క. సారంగధరుడు ము స్త్రీకు, సారంగము వెనదవలినచందంబున నా
సారంగసదృశదృష్టున, సారంగము వెనక రామచంద్రుఁ డరుగుచుకొ. 274
- చ. శిరమున మేనున స్నానలచిక్కిగఁ జేర్చి కొను స్థలాగృహం
తరములఁ బొంది పొంచినను దారికి నడ్డమువోయి దట్టపుం
దరువులమాటున న్నిలుచుఁ దక్కిరతం దృఢముష్టిఁ జూపు భూ
వరకులనాథుఁ డానాదినిర్యముఁ జెట్టున పాయశాలియై. 275
- వ. అశ్వవసరంబున. 276
- గీ. తృణము గఱచుట వంచలదృష్టి గనట, భయము నొందుట వెన్నిచ్చి పాటుటయును
జూడఁగా నప్పు డమ్యాయలేడి సమర, భారమున కోడి పాఁతెడిపందవోలె. 277
- వ. మఱియును. 278
- నీ దాఁటుచోఁ బూర్వపాదద్వంద్వ మొక్కెడఁ, గదియించు టంజలిక్రమముగాఁగ
లలిఁబాటుచో ఖురంబులు నెత్తెనులఁడి, మ్రొక్కుట యొప్పుగు మ్రొక్కఁగాఁగ
నురుతరక్రమమున నుకంగక వెడలు ని, దాఘోదకంబు పాద్యంబుగాఁగ
దినునెడ రాలిత్పణలేక చుతిపవి, త్ర మృగుదిర్భాసనమృగాఁగ
గీ. జేరి యెదురేగు టాత్మోహహామగను, రామ నొప్పించె మాయాతురంగ ముచ్చడు
పరవపురుషుండు హరిసమర్పణముగాఁగ, ముక్తిగోరి యొసంగెడ మునియుఁబోలె. 279
- వ. వెండియు నక్కరంగశాబకం బగంబులనక నగంబులనక రయంబునం బాటుచు మా
యువిగాన రామనివై శర్కరావర్ణంబుఁ గురినెడఁదానిం బోలె జరవఖురపుటా
గ్రంబుల ధరణీపరాగంబు మీటుచు రాక్షసవశతయం బగునల్కా పాతంబునుం
బోలె మి టి కెగసిపడుచు మృత్యుముఖగవ్వారంబునుం జొరఁబాటుకరణి గుహ
ముఖంబులం దూఱుచు బ్రాణాత్యయ వసరంబునంబోలె భ్రమించుచుఁ బూరుషుని
సంపదయుంబోలె దనంతఁతోఁచి యదృశ్యం బగుచు దర్శిద్రునిఁబోలె దీవాన
నంబుఁ జూపుచు సమీరంబువగిది నలక్షితవేగంబై గరుడు నికేధంబునఁ గర్బరాం
గభానుగంబై కాపురుషునివడుపునం గుటిలహర్గదామియై నరకంబున కోర్కెనిదా
నిఁబోలె ననిపత్రవసంబులకుఁ దొలంగుచు ఘోరదుర్గమారణ్యమార్గంబున బహుదూ
రంబుగా నెలయించికొని చనుటయు రాఘవుండు నిజాంతర్గతంబున. 280
- క. తమ్ముఁ డిదిమాయలేడి మ, తమ్మున నమ్ముడగ దన విసకవచ్చితి మో
సమ్మయ్యె దీని నగ్రశక్రమ్ముఁ గూల్తు నని భయదరంహ స్తరుడై. 281
- ఉ. తూణములోనిబాణ మతితూర్ణముగాఁ గొని నారిఁగూర్చి య
క్షిణముదంబున స్పృహతిసి ముండు రాముండు తూటనేసె ని

- స్త్రాణము దుర్విషాణము విరాజితశోణము సత్కిసాలయా
 ఘోణము ఘాసఖాణ మభకర్మధురీణముఁ గైతివైణమౌక. 282
- వ. తచ్చరం బురంబు నాటుటయు. 283
- చ. సృయరహితుండు నిద్దళితసత్త్వఁడు నైతఃశోఽతిరూపు వి
 సృయముగఁ దాల్చి రాక్షసుఁడు చచ్చునెడ న్నెవ్వని లక్ష్యణా వాతో
 స్మి యనుచుఁ బేరెఱుంగున వచించి మఖంబున నెత్తుకొల్క న
 వ్యయఁ దగురాయబాణహతి నాతఁడు ప్రాణము వీడె ధన్యఁడై. 284
- క. ఇన్విధమున మారీచుని, క్రొవ్వుచెఱచి యల్కుచును కఘప్రవరుఁడు పెం
 దవ్వరుడెంచితి నని వెన్నవ్వనముం బాసి వచ్చు నంతటిలోనక. 285
- మ. అనుజా లక్ష్యణ చేరరావె యనుదీనాలాప ఘరాముఁ డా
 డిఁచందంబునఁ దాటకాత్మజుఁడు నూటించల్కు టాలించి హా
 యని ధాత్రీసుత వచ్చునార్చి వెనదైన్యం బాకృతించాల్పెనో
 యన సోమిత్రముఖఃబుఁ గాంచి యిటారమ్మ యంచు భీతాత్మమై 286
- క. కీయన్న సుమిత్రాసుత, మీయన్న వఁబులలోన మిగిలినవగ రా
 వో యన్నఁ బలుక నేమిటికో యెన్నఁడు లేనిభీతిఁ గూఁతె మనంబుక. 287
- గీ అసురవరులును సురలఁ దన్నాగిరేసి, భయముఁ జెందనిశూరుఁ డిప్పగిదిఁ దమ్ముఁ
 డా యనుచుఁ జేఁ బిల్చెను డాయఁబోగ, దయ్య తడవేలనయ్య పుణ్యముగదయ్య.
- ఉ. అంజలిసేతు రాచుని రయంబుఁ నిప్పుడ కూడఁబోయి నా
 నెంజెలి దీర్చునంచు ధరణీసుత వేడిన లక్ష్యణండు బ
 ధ్ధాంజలియై తదియచరణంబుల మస్తము మోపి యేల భీ
 తిం జలనంబునొందఁగ సతీమఖకుంకుమనూల్లసత్పదా. 289
- క. లలన పదునాల్గుభువన, మృలభారము మీఁదఁబడిన మోయవలఁతి త
 ద్బల మీపు నే నెఱుంగమె, చలింపవల దింక రామచంద్రునికొఱువక. 290
- క. క్రించుఁదనంబున రామని, వంచంపం బెఱిగి దనుజుంకాధము లూ
 హించి వెడమాయలను పచ్చరించిచెడుదు రగ్గినడిన క్రిములవడువునక. 291
- వ. అనిపలికి మఱియును మదగ్రజుండు హరిణపరిగ్రహార్థం బరుగునవనరంబున. 292
- క. వదలక భక్తిమెయి నీర్మి వదిలెను గాచికొనియొండు వాతాయువుఁ బ
 టైద ననియరిగెం జెప్పుచుఁ, దవీయవచనంబు లెట్లు దాఁటుచుఁ జెప్తమా. 293
- చ. అనవుడు రామచంద్రుఁడు మహాపద నొంది సహాధరారయ
 మ్మునఁ జనుదె మృటంబుఁ గడుఁ బొమ్మచుఁ జీరిన నందుఁబోక న

- న్ననుచితమార్గవర్తన దయాపరిహీనునన్మఁ గాచియు
న్నను ఫలమేమి యన్నను వెసం గఁబోవఁగదన్న మొక్కెదన్. 294
- క అనుటయు నభోమఃఖండును, ఘోచింతాకాంతుఁడును విగళితాశ్రుండును ద
త్తరియ త్రయండు నగునా,తనిఁ గన్గొని నీత శ్రోధతామ్రానుయై. 295
- మ. ఇదెమియన్న మహర్షిదై పిలిచె బోమ్మి యన్నఁ బో వేమి నీ
మదినుహించి తొ కాక కాన నొగుల న్మాతొడ నేతేరఁ బూ
ర్ణదయామూర్తివె యంచు నిష్ఠాయు లన్యాయులుగా లక్ష్మణు
నన్సరతీరత్నము దూఱినాడె సదసమ్భావ్య ల్లరా దుఃఖితల్. 296
- వ. ఇట్లాడి దుఃఖాతిరేకంబున. 297
- క నాచిత్రము నినుబోల్పకు, గోచరమే యన్నచావుఁ గోరి నను మది
స్వేదితిగురు ట్రిపుండ్రేతి, నీచ సుమిత్రానుత దురాత్మ నిచాతవివేకా. 298
- క. వాటు బగునన్మరుటబ,చాటుచుకడ నిలువ నీకు వల దనవుకు న
మ్మొటలు తనచ్చానయంబున, కీఁటెలపోటు లయు నాటు నిట్లునిపలికెన్. 299
- ఉ. ఆఁఘరాముఁ డార్చినడఁ డక్కట యివ్వన మగ్రగాక్షున
క్రూరము నిన్నుఁ బాసి చనఁగూడదు నా కని యొత్తివెప్ప ని
మ్మొరణిఁఘోర్మోర్తుల నఘం బనిమాడఁ పల్కె డిట్లు నీ
వాఁడకున్న మత్సుచ్ఛాదయస్థితి రాముఁ డెఱుంగకుండునే 300
- క. అని పలికి రామచంద్రుఁడు, చనినపథముఁ బట్టి చనియె సౌమిత్రయు నొ
ప్పనిచ్చానయంబున రావణుఁ, డనుకూలం బైచ ననుచు మని ముదయెదవన్. 301
- క. అన్యాయుఁడు ఖలుఁడు విఫలితా న్యాయుఁడు ఘోరూపుఁ డంతట మాయా
సన్నాని యయ్యె నారాజన్యనిసతిఁ బట్టు దుర్విచారముతోడన్. 302
- గీ. ఇట్లు కర్మండియై తనువెల్లబూది, పూతఁ దనరార నొకజలపూర్ణకలశ
మమరధరియించి చారచారా యుచు వచ్చి, పగ్గళాలమఁ గడునమిషమున నిలిచి.
- క దేహిభయఁడు డాతఁడు వై,దేహి భరితవిషయఁ గాంచి దేహి భిక్షం
దేహి యనుడు జానకి సఁ,దేహింపక యెరుగువోయి ధృతిదగ్గొత్తన్. 304
- వ. అర్ఘ్యరాద్యంబు లొసంగి నిధృతయై యుట్టించె. 305
- ఉ. ఇందుక విశ్రమింపుము యతీశ్వర మ్మౌతి వచ్చి మిమ్ముఁ బూ
జించు వతఁడు పొన్నొడలిజింక తటాలున నిందువచ్చిన
ర్చించిన దానిఁ బట్టికొని తెచ్చుని వేడుకమీఱ నెను బ్రా
ర్థించినఁ దన్నిమి త్తమున దివ్యధనుగర్భుడై సహాదకున్. 306

- క. పుత్రసమాధు మమిత్రాపుత్రకు వసమాదు మగుభూషణు ఘను న
స్మృతాణురాగణైః, ధాత్రీపతి కాంక్ష వైట్టి దానిపిఱుండక. 87
- గీ. అరిగి తడవయ్యె హా లక్ష్మణా యటంచు, దైత్యునఁ జీరె నాతనితమ్ము నతఁడు
నతనిఁ గనఁబోయె నుల్కుచు నడచి నొంటి, నన్న నానఁ బరివ్రాజకోత్తమండ. 87
- చ. అని చెప్పి. 809
- క. కుశలాతి వసుధ నేలిన దశరథుకోడలను రామధరణిపుభాగ్యక
దశశివల నివృతదం బగు, మతమునఁ జెన్నెంచుజనకుసాత్మజ ననివక. 810
- క. అతివా నీ వాడుచగఁ, త్కృతివాక్యంబులకు నానుచ్ఛాస మలరె నీ
గతి వానల నెండల నీ, మతివామాంగంబు వశట కాపర యయ్యెక. 811
- చ. నెలఁ బురుడించుమోము మహానీరుతరం బగుచన్నదోయి వె
న్నెలవడదాఁచుడేహము నణిచుకరం బగుమధ్యభాగముం
గలుగఁగఁ జేసి బాగ్యనిధి కాంత నొనర్చుక నిన్నుఁ బేదకు
న్నెలఁతఁగఁ జేసె నెరునఁగనెర్తు విధాతృఁడు దుష్టిగర్భఁడై. 812
- క. నవనీరజఁగఁదివి కడు, నవని రజోగఁది వగుట మన్యాయము దే
వవికానినీకదంబము, నవధీఁజ సేయఁజాలనందము గలుగక. 813
- గీ. అని మఱియుఁ బద్మరాత్మఁ డయ్యచనిజాత, దృశ్యముఁ జేసి నీదుసౌందర్యమునకు
సర్వభవనంబు లేలెఁ బార్యభాము, పత్ని వగు లెంతయునులేన్న పన్యగఁది. 814
- చ. అనుటయు వానిఁ గాంచి చింతయు బొకయించుక లేక నీత న
న్నుచితరీతి నీతి నిడి యాడెను దుష్టనికృష్టపథతిక
మనమున నన్యలాంగనలు మానక సన్నుతి నేతు రిట్లు వ
చ్చునె బరికించియాడఁ బరిశుద్ధులనొట నశుద్ధవాక్యముల్. 815
- క. నానాధు శౌర్య వఁదిత, నానాధుని శౌర్య నీవనాధుని గా హీ
నా నాతోఁ బల్కెను తగు, నా నానాలోక వాశముఁ గోరి కటా. 816
- క. పితృవాఁతి బురముఁ దృణ, త్రతిమానముఁ గాఁ దలంచి భ కుదఘనవన
స్థితి కోర్చెఁ గాక లోక, త్రితయము నేలంగ వలఁతి దృఢభుజశక్తిక. 817
- చ. అనిన నయ్యతివ్యాజపఁవ్రాజవం డయ్యవనీజ కీట్లనియె. 818
- క. నిన్నును నీనాథుం గదా, నెన్నికొనెను గాని నిర్జరేశ్వరుఁ జెఱసా
ల నిల్చిపి రాక్షసులచే, సన్నుతిఁ గనికట్టి నన్నుఁ జర్చింప వయో. 819
- ఉ. నీ విట్లు విన్ను నీత మహానీయుఁడు తాత పులస్త్యుఁ డప్ప వి
క్యావగుఁ డన్న యతుపతి వానిజయించి తనీయపుష్పక

- శ్రీవిభవంబు లెల్లఁ గొని జీవముతోడుతఁ బోవనిచ్చితి
 ప్రావణనాముడఁడ౯ భయదరాక్షసనానుండ లక సేలుదుక౯. 320
- క. లోకములెల్ల జయించిన, లోకభయదఁక్రముండఁ దలొదరి భవనా
 లోకమృతఁ జిక్కిరి నను, నైకొను మిహోపశోగగతి వడయుటకుక౯. 321
- వ. అని వెండియు.
 322
- ఉ. ప్రాయముకల్మి నింపెసఁగి రాక్షసనాథుండ నైన నాశుభి
 ప్రాయముఁ దీర్చుమా యనుచు రావణుఁ డాడిన నాఖియం దృణ
 ప్రాయముగాఁగఁ జూచి వృషభామిని జాకి వల్కు ఛద్యవి
 ప్రాయముఁ జూడ నీకు మదిఁ బట్టెనె నెచ్చరినుండ కీకతిక౯. 323
- ఉ. సారపుబ్రహ్మచంకమున జన్మయు నొందితివంటి నీరుగా
 చారపుమాటు లాడుట యసంగత మేను బతివ్రతక౯ వృథా
 నీరయిపోఁ దలంచితివి నిశ్చయ మిగులకు నిన్న నాతత
 క్రూరము లాఁఘూతమునిరోపము లిప్పుడు రూపుమాపవే. 324
- గీ. రామలక్ష్మణు లిచ్చోట లేమి వెఱిగి, వచ్చుటకెల్లయమ్యె నీవారి విజిత
 క్రమము నీరుసత్కీర్తి విశేదయమ్యె, చన్న యన్న జయించితివన్న విన్న. 325
- క. చెడుగ చెడుకాలమైక౯, వెదఁగునుడుగు లాడె దిట్లు వేయేటికి నీ
 వెదఁగలిగిరాము పృథ్విఁ, మ్యెడవం జనుడేకమున్న మెయ్యెడకైక౯. 326
- చ. అనవుడు సంజాతతకరాసలతాపవిభిన్న చిత్తున
 వ్యనజదళాక్షి వేగచ భవద్వచనామృతవృష్టిఁ దేల్పకు
 న్నును మరణ బు నీకతన నాకగు నిశ్చయ మంత నన్నఁబో
 లి మగవార లెవ్వరును లేమిఁ గాంతలు చంక నొందఁగక౯ 327
- క. గోభూభుజఁజఁస్థిత, భూభృక్కుచలెల్ల వలసి పొందుదును నంగ
 గోభూభూఁద్రోహుండ, నీభూభృకు గాదె పొలతినిన్న వలచితిక౯. 328
- ఉ. ఎక్కడి నాముఁ డింక నతఁ డిక్కడ కెక్కడవచ్చుఁ గానరా
 నెక్కడవోయినో యనుజుఁ డెక్కడవోయినో రాక్షసాలిచే
 నెక్కడఁమ్రందెనో మృగము లెక్కడఁమ్రంగెనో వానిమీఁద నీ
 కెక్కడిప్రేయ రమ్మ నున మేగుద మిద్దఱును వ్రయంబునక౯. 329
- సీ. అప్పురోపనితల నవధీరణము నేయు, రాక్షసాంగనలు హారతు లొసంగఁ
 గ్రీడాభవనకుడ్యకీలితవిమలని, శృలదీప్తినుజివీషికలు వెలుగ

ఘనతైత్త్యకారకఘనసారమిశ్రత, పృథులచందనచర్మ హృదయ మలర
నశ్యోతవిధమనోహ్లాదకల్పిత, పరిచితౌగరుగుఘాపములు మలయ

గీ. మెచ్చి బలయున నేఁ జెఱదెచ్చిఁట్టి, ఖరరకాంతలు తగునూడిగములు నేను
బాల కైలాసము తమిషత్రముగను, జేసి యాదేశుడశకంఠుఁ జేరఁదగఁదె. 880

వ. అనిపలికి యాక్షణంబు.

881

క. శతదఖ ఓఖబర్హి గృఖ, శతదక్షేత్రణంబు బండసాలంబ నిడున

ప్రృతివీక్షీపు మనుచు వింశతికరములు దిశశిరములు సమవాక్యత్రయముకొ. 882

గీ. మెఱయ నూడలు గలమట్టితెఱఁగుఁ దోప, నెదురనిల్చిన జానకి హృదయ మదర
శ్రమిసేయును నిటకు చూయామృగం బ, దేల చనుదెంచె బొమ్మంటి నేల విభుని.

వ. అని తిలంచి నిగుడుభయతిరేకంబున.

884

క. ధరణీసుత ధఃజింబడి, పరమం బగుమూర్ఛ మునుగఁ బట్టుకొని నిజే
ధృఢబున నిడికొని సుశ్యురందై గావణుడు పోరఁ దదవసరముకొ.

885

ఉ. ఇంచుక తేజిమాది మొగమెత్తి దిశ ల్పరికించి తన్ను నొ
క్కించుకభీతి లేక కొనియేగెను నానరనాయకుం బ్రతీ
క్షించి కరంబు బెగ్గడిలి చిత్తము తత్తఱుండ నీత దుః
ఖించెఁ దవీనుళోఁ మెఱింగింపఁగ బ్రహ్మకుశైలఁ దీటు నే.

886

వ. దుఃఖించుచుఁ దనమనంబున.

887

క. పుణ్యమతిమఱదిమాట లగణ్యములు గణింపనైతిఁ గల్గునె ఘోరా

రణ్యమన నింక నాకు శ, ణ్యమనుచుఁ జింతమిగుల రాముఁ దలంచుచుకొ. 888

క. క్రోధాత్ముండై తొల్లివి, రాఘం దెత్తికొనిపోన రక్షించితి త

ద్వాధయుడిసి యిప్పుడు రఘు, నాథ వెన న్రా విడమి నను జెఱఁ దలఁగకొ. 889

ఉ. వే యనుజమ్మఁగూడి రఘువీర దురాత్మకు వీనిఁ గ్రుంపరా

వే యను లక్ష్మణా కడు వివేఃపహిత నిన్నుఁ గొన్నియ

వ్యాసులు లాడి తిత్తుము నందితి నిప్పువ యన్నుఁ దోడితే

వే యను వీనిబట్టి పడవేయకు వేయననేల మ్రొక్కెదనకొ.

840

క. రావణుడు నన్నుఁ జెఱఁగొని, పోవుచునున్నాఁడు వీని బోకార్చి ననుం

గావఁగ నియ్యెద రఘువర, వేనచ్చిఁగాక క్షీరివికలత గాదే.

841

వ. అని మఱియు ననేకవిధంబులం బలవించుచు.

842

చ. ఎక్కడఁజొత్తు నేనెతెర వేద్యునిది క్షిప్ర సేమిబుద్ధి న

న్నిక్కతి నాత్ముండై తొల్లిని యేగెను నిప్పువ ముట్టుముట్టి మ

తైక్కినవీనికంతయుల నెంతయు మేదినిఁ గూలఁదాచినన్

జక్కఁగఁ బ్రోవరయ్య నురసాభ్యవియచ్చరక్తితోత్తముల్.

343

క. పరమపతివ్రతసీత, స్వరగునఁ గొనిపోవ రాక్షసాసుని వీని

దెరువున నాగరు మీకుం, దరుగుల్యలతాదులార దయలేమిఁ గటా.

344

సీ. దనుజుండు ననుబట్టి వినువీదిఁ గొనిపోవఁ, గానరా విదియేమి గంధవాహ

వానవు నాగి నింతయొకర్పుఁ డనివేడ, మాటలాడ రిదేమి మానలార

యరసిరక్షింపుమా యమ్మా యమమఁ బిల్వ, తును యిట్లుతగునె వనుమతి నీకుఁ

గనలి యీతనిశిరఃకాంతార మేర్పక, తరులదాఁగెద వేమి దావనన్న

గీ. కరుణ ననుఁ గాదుటకు నిజకాండమునను, రావణుని బట్టి ముంచు గోదావరి యన

వడిగఁ బాతెద విదియేమి జడతనోది, యనచు బలవించు నలుదిక్కు లాలకించు.

క. అవనీజ యిట్లుపోగిలెన, నవసరమున సంచలించె నగమఁబులు నా

మననీజము లగుటఁ దలఁచ, నవని వృహజగుణ మెట్టులెక విడుచునే.

346

వ. అయ్యనసరంబు.

347

మ. మనయాకారముఁ దాల్చి రాఘవుల నహ్మరీమఁ డావంచనం

గొనిపోవక దనుజాధయం డిచట నీక్షోణీసుతం బట్టె నే

మని యీనిందఁ దొలంగఁద్రోతు మీక నాహ చచ్చినంగాని పో

దనియో లేకలు జేరెనుం గురవకాంతంబుల్ దవాన్నిభ్రమక.

348

గీ. ధరణిజాక్రందనోద్ధతధ్వాఃఘూర్ణమానకానన మృగశక్షిమండలంబు

పటమ పైతఃకయుఁ దనరాఠఁ బక్షిక్రతు,మాను శ్రీరామునకుఁ దెల్పనోయనంగ.

సీ కన్ను లెఱ్ఱఁగఁజేసెఁ గలకంఠబృదాబు, బుసకొట్టుచును ఫణు ల్విసముఁ జిలికఁ

గటము లదర నిల్చె గంధసేధురములు, ప్లవగలంబులు పండ్లు గొటిక

మొగములు జేవులపెఁగ శుకంబులు గూసె, నోలిఁ గపోతము ల్పొంగరించె

ఘూకము ల్లింగిఱఁ గ్రుడ్లు ద్రిప్పఁగఁజొచ్చె, గేకేసఁఘంబులు కేక లిడియె

గీ. నఖిలభూతిహితం డగునట్టిరాము,వనిత బలవంశమునఁ జెఱి వట్టి గగన

వీధి వడిఁ గొనిపోయెడువేళ దుష్టు,దనుజుఁ గన్గొని కివకఁజెందిన వంక.

350

వ. అంత నజ్జనకనందన.

351

ఉ. ఏ మిథిలాధివాఘనుతి నిర్దయశుం డగురామభాగ్యంబు

దోమనలార యక్షపహగోత్తమలార ఫణిఁగ్రులార వే

నామొఱి యాలకించి కులనాపకు వీనితల ల్పరించి పో

లే మహనీయులార మదధీశుఁడా మిమ్ముఁ గరంబు మెచ్చగక.

352

- క. అని ఘోరగృధ్ర మురువడిఁ, గొనిపోయెడు సర్పవనితకు స్సమ మగుచుకొ
జనకజ యేడ్చుటయుం ద,ధ్వని విని కరుణారసప్రధానం డగుచుకొ. 353
- క. నాకపతికి వెఱవక మై, నాకము రావణు నెదుర్చు నలిరేఁగుచుఁ దా
నాకడలి వెడలి కడువడి, నాకపథుఁబునను వచ్చె నని నుర లెంచకొ. 354
- ఉ. పాతికకాత్రవుండు నురుపక్షబలండు జటాయు వల్లసం
పాతికహోదయండు స్వసభామిని శోకము సత్వరానుకం
పాతికయఁబున న్విని మహాబలు రావణు నాఁగె మున్న శం
పాతతదేహాద్రి ప్తిఁ గులపాంసన దృష్టిపథంబు నాఁగఁగకొ. 355
- చ. అచ్చుహాబలం డడ్డువడి 356
- క. కంఠీరవమద్యమ దళకంఠ విడువవేని నీడుకంఠములు మహా
త్కంఠం దుఁమి సమవర్త్యుక, కంఠయనకు ననుతు గల శకంఠు నెయిదికొ. 357
- క. అశవుడు నరఁ డాతని కి, ట్లయఁ బులుఁగా నన్ను గలువనగునే నిన్నె
ట్లనజంపు దేటివగ నీకు ననుచుఁ దలపడిఁ బోరు ఘోరం బయ్యెకొ. 358
- చ. ఖగదనుభావ్యయోత్తము లగప్రతిమానలు కామరూపు ల
త్యగజీతసత్త్వ లూర్జిత యానయు లాకుగ వేరు లగ్రస
న్నగమనభాశనల్ మిథిల నాధనతాప్రియతాపకారికుల్
దిగఁగఁఖాస్త్రసాధనలు దార్శ్విని పేక జటాయురావణుల్. 359
- వ ఒండొరుల నఖవికేఖంబుల వ్రేటులాడి సమయంబున. 360
- గీ. అక్షిగతుఁ డగురాక్షసాధ్యక్షుఁ డగ్రపక్షీనాథఃఖత్వవత్తుఁ డయ్యె
నాక్షణ్యున రాక్షసాధ్యక్షుచేటి, బక్షీనాథుఁడను విశీర్ణపక్షుఁ డయ్యె 361
- ఉ. నొచ్చియు నీడఁబోవక వనోధృతి రావణుఁ గాంచి వంచనం
దెచ్చితి రాఘవే ద్రుఁసతికొ మగపంతుము గాదు నీకుఁ బా
టచ్చగవృత్తి గాని యింక డక్కులు నెల్లవు మన్నభాసాని
జచ్చిన మేలు నీ కనచు సాహసవృత్తిఁ గడంగి యాతనికొ. 362
- గీ వదనమలు చీలుఁ గఁఠమల్ చిదుమఁగోరు, నెనసి వడిబోరు భమున కెగిపాటుఁ
గ్రమ్మఱున జేరుఁ జా. కి గాంచి వగలఁ, గూరుఁ జలుమాటు మీలుఁ నూరుసుతుఁడు. 363
- చ. మఱియు నద్దఁడె డద్దయు నద్దిలేనికడిమిం గ్రద్దరిఁచుచు గ్రద్దతీఢిఁ డెద్దయం
బ్రాద్దు ప్రద్దకోలవ సావి మద్దియలర నద్దనుజుం దాకి పోరి పోరి నెద్దవాఁడు
గావున. 364

- క. పక్షులు దనుజరవా, లక్షులు దెగుడు గడఁ జలంబటి పడియెం
బక్షిశ్రేష్ఠుఁడు పవిభగ్ను ఊజీభృచ్చిభగముకరణిక్ భగణిక్. 365
- క. నీతిం గైకొని నభయన, బాతకుఁ డగురక్కఁసుండు పఱచెడనని రుః
ఖాతిశయంబున వ్రాలిన, రీతిం గూలుటయు నతివ ప్రియినితార్థిక్. 366
- క. కంఠగతప్రాణవాయు వగుజటాయువు నడ్డకించి. 367
- చ. అమరవిరోధిఁ ద్రుంచి నను నారసి ప్రోవఁదలంచి భీమహా
సమర మొనర్చి వైరిశతసాయకభగ్నుగరుద్వయింద వై
శ్రమయున నివృద్ధంబున ధరంబడఁ జూడఁగనైతి నీరుఁ బు
ణ్యమునకుఁ బోవఁ బాప మెదు రయ్యెఁగదయ్యి భగవ్రభూతమా. 368
- గీ. అనువరుఁడును ఖలుఁడు నన్యాయుఁ డధముఁ, దైత్య వణునకు జయ మమరనొసంగి
పరమపుణ్యాత్ము నిన్నిట్లు పడఁగజేసె, ధాత నీయెడఁ గడుం బక్షపాతి యగుచు
- క. అని చుటియు వన్యశరణ్య యగు నవనీకన్య తనమనంబున. 370
- చ. అరయఁ బరోపకారపరుఁ డై యితఁ డీలైకు బుణ్యలూఁకు
స్థిరుఁ డగుఁగాక యంచు వగఁ జెందుధరాసుతఁ గొంచు రావణుం
డరిగె నరిష్టరోవఁమహావనపావనయాగికాశ్రమో
త్కర్షకబరాలయాదులను దాటుచు లోకభయంకరాకృతిక్. 371
- క. తటతట వృద్ధుల మదర నంతట జనకజ యొక్కకైలతటమునఁ గనియెం
దిటముగ వివారిం చెడును, గ్గుటమయ్యల నివృద్ధమునఁ గాంచి పెనుకగక్. 372
- క. పార్థివులకు వార్తాకథ, నార్థం బర్థం బొసంగి యగచరులను సం
ప్రార్థన సేసెడుగతి వస్త్రార్థంబున నగలు ముడిచి యవనిక్ విడిచెక్. 373
- గీ. ఎట్టికాలఁబునకుఁ బుట్టినింటి కేగు, తాను మనుగొన్నసాములఁ దగఁగ నెరవు
దీర్చుకతి నొప్పె రాఘవుడేవి సుచరి, భవిష్యధూమణములు రత్నగర్భ నిడిన. 374
- క. నగమున నివృద్ధమునఁ దన, గలు మిగులఁ బైటచెఱంగునను ముడిచి వడి
న్నగచరులయొద్ద విడువ గ, నగన యనుచు మొఱయుచును ఘనధ్వనిఁ ఒడియెన్. 375
- చ. ఇవ్వధంబున నాశ్రయింపయు సంతయింపయు నగువాఁకీపరీక్షి ప్రతిప్రకాంచనము
భూవణంబుల నయ్యగచరశ్రేష్ఠుం డగుగప్రాశ్వనఁదనూ దాపులం బనిచి నుగుప్తం
బుఁ గావించె నంత. 376
- నీ ముగిసిఘనశిరోమణిఁ గాక రత్నక, లాపకలాపము ల్భాపతితముఁ
గావించి హా నాథ కావరావే యంచు, దిగు లొందుకానీకగవుఁ గాంచి

- కనలి లోనుడుకుచుఁ గలఁగునకూపార, తీరంబుఁ జేరి యత్రిదశశైరి
 మాయావిహారి దుర్మార్గులకు రావణుఁ, డంత సన్మార్గుఁడై యద్భుతః 8
 గీ. వంశవంశావనికిఁ దెచ్చునమ్మి యనఁగ, జలధి గని భీతినొందురసాతనూజ
 సీత నకలంకఁ గొని కడు క్షిప్రముగను, లంక సకలంకఁ జేరె నిశ్చంకుఁ డగుచు. 877
- చ. లంకకుం జని జనకనందనం దనయఃపవనాశోకవనమధ్యంబునం బదిలపటిచి యద్దు
 మ్మం డిచ్చో ధరణీపరాకపరిచ్చన్న శరీర వై నవయ సేల మదీయాంతఃపురప్రవే
 శంబుఁ గావించి కఃమోపభోగంబులం జొందు మనుటయు జగన్మాత యగుసీత
 యట్లునియె. 878
- మ. గతితప్పక రవి సంచరించినన లోకలోక మూటాడినం
 గతి క్షీరాముడ నాకు సాధ్యుని జగత్కల్యాణ నే నశ్వసం
 గతి కాసింతునె హంసి కాకము నెనం గామించునే ఘోగు
 గ్గతిపాలై చెడ నిట్టులాడెను నినుం గాలంబు చేరం గటా. 879
- చ. అనుటయు. 880
- క. కను లెఱ్ఱవార మిగులం, గనలుచు రావణుఁడు వలుకుఁ గలిసెత దనజాం
 గనలార వేచియుండుం, డని జానకిఁ జూపి చనియె నఁగిట నిచటక. 881
- క. ఒకవృక్షుఁడ జంపి నిజకాన్యకాగ్రమునఁ దగఁదిగిల్చి మోదమ్మునఁ బ
 ర్ణకుటీరమునకు వచ్చెడు, నకుటిలుఁ డారాముఁ డెదుర ననుజాం గనియెక. 882
- చ. కనుఁగొని గుండె జల్లుచునఁగా శుభ గాననఁ గాఁలోన సీ
 త నొకత డించివచ్చితకదా మదదానవదానవత్కరీం
 ద్రునిదిద మిశ్యుగణ్య మిటు రానవురా దవురా పదద్వయం
 బనయము సంకలించెను సుమా లనమానసమానసస్థితి. 883
- ఉ. ఈవృక్షజలముం జనక జేచ్చుకునై తగఁ బట్టితెత్తు మా
 యావృక్షమేనిఁ గూలిచి రయంబున నిప్పుడ న్తుఁ గాఁలో
 నీవృక్ష నేత్ర నేమరకు మీ వని యెంతయు వొత్తిచెప్ప నా
 నావృక్షసంకులం బగువనంబున నొక్కత డించి వత్తురే. 884
- చ. అదియొనంగాక. 885
- చ. విను మిది మాయలేడి వెనవెంటఁ జనన్వల దంచుఁ దొల్లి నీ
 వనుపరుబుద్ధిజై తెలియ నాడితి విప్పు డగణ్యభూమి సీ
 త నొకత డించివచ్చితి పదంపడి రాక్షసబాధ వొందునో
 యని కిలపోయవైతి నకటా వికటం బగుధాతృత్రిప్పనక. 886

- చ. అనిన విని యుల్కిపడి సవినయంబు గా లక్ష్మణుం డన్న కిట్టరియె. 387
- క. నీ వాడినచందంబున, నానారిజనేత్ర సీత నారసి యుండ
న్నీ వాడినచందంబున, రావే లక్ష్మణ యటంచు రాక్షసుఁ డనినెన్. 388
- ఉ. సారసనేత్ర కన్నుఁ గని చయ్యన నిర్దకం బొమ్మటంచు వి
స్తారశుగా ర్దయై పలుక సమృద్ధి నయ్యునుతోడ రాముఁడే
వారికి లోను గాఁ డని భరన్నుజ్జక్రచు మే నెఱిగి నీ
వ్రాజకు మంచుఁ దెల్పిర చుహోద్రదవాసలతీష్ఠనేత్ర యై. 389
- క. వినరానిమాట లాడినఁ, జగదేంద్రవాండఁ దప్పు నైపు మకుడు మ
న్మనము బలము నెఱిగియు నుద్భవవాండఁ చటంచు రాజశేఖరుఁ డనుజున్. 390
- క. పద పద పోవుర మే మా, పద పొందెనొ జగతి నయ భయమున ననుచుం
బదములులోఁబ్రది దీనా, స్పరుఁడై రాముఁడు నివాసదయన కార్తిక. 391
- చ. నానాధంబు లగుదుర్నిమిత్తంబులకుఁ జిత్తం బుత్తలపడ వచ్చి సోదరున కభి
ముఖుండై. 392
- సీ. రాజీవనేత్ర నారాక తా నాలించి, యెదురుగావచ్చు నేఁ డేలరాను
హరిణాబలుఁడుట్టఁ ద్వందై దెచ్చితి, నా యని యిపు డేల యగురరాదు
కొమ్మను జేరి పల్కులు నేర్చికొనుకీ, పటలాలు నేఁ డేల పొనిచనియె
నాదిక సితచల్లికాభిగామం బగు, పటజంబు నేఁ డేల యెప్పుడతిగఁ
- గీ. గలికికరచరణాన్యంగకములఁ గలుగు, శాలిభూమణశింజితం బేల వినఁగఁ
బడదు నేఁ డుగ్రరాక్షసాబహృత మయ్యె, సీత కిశ్చయ మిది సమిత్రాతనూజ.
- క. అని పలికి ప్లగలం, గని జానకి లేకయున్నఁ గడు వడి హాసం
దగఁగి యెందుఁబోయితి, వని మూర్ఖపరవశాత్మక డై చుహిఁ బడినెన్. 394
- ఆ పడినవాన్న నెత్తిపట్టి యేళ్ళును సుమిత్రామతుండు వల్కెఁ దగునె యిట్ట
భైరవుండ రామధర్మజీత వెనకుర, మివ్వవాంతరమున నింను నందు. 395
- క. అని కటకటఁబడి శ్రీగా, మనిఁ గడు నూరార్చి యందు మనమికి వెలికెన్
జనకజనుఁ బల్లవాగారనికటకుల్యూతముల రామసహితుడై 396
- సీ. ఈరితి కోధించి యెంచును గనరాక, యున్న శ్రీగాముఁ డోహో యటంచు
గొంతెత్తి పిల్చునుఁ గొమ్మ డాగితె నుంచు, మెకములు మ్రుంగెజానకి నటంచు
బర్ణశాలానరూపంబున రోయుచు, బూవులు గోయంగఁబోయె ననుచు
ధనజాక్షి రోసి కన్గొనుట కప్పు బంచు, హా యేమిసేతుఁ గాంతా యటంచు

గీ. గాన మనకింకం దో చేసె గలరటాచు, దాచురా వేమి ననుఁ దమ్ముఁడా యటంచు
బాల కారగ్గిసాలు గాఁజోలు ననుచు, బానులు గ్రసించెనో యంచు బలవరించు.

సీ. ఇందీవరాక్షి నన్నించు రమ్మరిపిల్చె, నని కోకిలస్వగం బాలకించు
నదె చంపగామోదహస్తకాఖం బని, వామలతాపల్లవంబు గాంచు
నదె గంధగజయానయరుజాధరం బును, నిండఁబండిదొడపండుఁ గాంచు
నదె తప్తనకాంగిహోవల్లరు లంచు, గమనీయతరకోరకములఁ గాంచు

గీ. దొంబు మీఱు స్పృగాక్షిదంతంబు లనుచు, నాడిమీస్పృహబీజసంతకులు గాంచుఁ
గొమ్మ పొల్పారచెక్కుటద్దమ్ము లంచు, లలితసామలవలీకళ ములఁ గాంచు.

చ. మఱియును.

399

చ. గజములఁ గాంచి గంధకరిగామిని యంచుఁ గలంగు మిచును
బుజములఁ గాంచి పద్మమఖి పోయితె యంచుఁ దలంచు బాధర
వ్రజముల గాంచి భృంగచికురా యని చేడ్వడు నాకుజొప్పము
బుజములఁ గాంచి పల్లవముకోమలహస్త యటంచు మరుగున్.

400

చ. వెండియుఁ బ్రేమనీ నుండేంచి.

401

క. రమ్మాయను బల్కవు మా, రమ్మాయను దాచు టిది వరమ్ము యను నై
రమ్మాయను చెడకుట భా, రమ్మాయను గడు నవాదరమ్మాయనుచున్.

402

ఉ. మా యను జెందనేల చెపుమా యనుఁ బల్కు వి దేమి యద్దగు
మ్మాయనుఁ దాళఁజాల వినుమా యను నావెత దీప్యరాన్నికొ
మ్మాయనుఁ గష్ట మాయెను జుమా యను నాపయి నింతనిష్ఠగ
మ్మాయనుఁ బఠమా యను సమానమా యను దైవమా యుచున్.

403

క. బాల విప్రలాఘవకణజం, బాల వదాచరదురోజబాహ్నిక వగుచుం
బాలకళివదన వగవం, బాలయతివె ధాత మిగులఁ బాలనుఁ డగుటన్.

404

సీ. వనిత నీ వావజించి కందమూలంబు, లనుపమానమ విభక్ష్యములు నాకు
భక్తి నీవోసఁగిన ఫలరసంబులు లన దయ్యతోపమానంబు లతివనాకుఁ
బటుభూతముగ నీవు పఠదినకుళమున, రమణీయ తూలతల్యములు నాకు
నబల నీ వేటివయడవియల్లెలు కల్పకప్రసూనంబులు కల్గి నాకుఁ

గీ. దివిరి నామేన నీ వలందినపరాగ, మమితశీతల మగుచుల కుజును నాకు
రమణి నీవు పొదలు సౌధములు నాకు, నువిద నీతోడిగమాన మయోధ్య నాకు.

చ. అని యిట్టనేకనిధి నీవాలాపంబులు పలుకుచు వచ్చుచున్న పుష్పం గయ్యొని
యవిరళబాష్పజలవిభూతనిజగోలయుఁగలు డగుచు మునిత్రాత్రితుండు తగు
రీతి నూరార్చుచుండె నంత నయ్యన్నదమ్ములు.

406

- సీ. సారసారససారసారసమధురసా, సారంబు లైన కాసారములను
అంగీకృతాభంగభృంగీనుసంగీత, సంగతరంగత్కుడుంగములను
సంతతాక్రాంతాప్రకాంతగాఢధ్వంత, దంతురితాద్విగృహంతరముల
నాగతుండపరాగభోగిభోగాభోగ, భాగత్వ్యపత్వ్యకాభోగములను
- గీ. బ్రాంతరంబుల నాశ్రమోపాంతములను, గోటివిధభుచరాంగ నాకూటకూట
కూటకోటుల మసలక కొమ్మ వెదకి, సీతఁ గనరామి తెంతయుఁ జింత నొంది. 407
- క. ధూర్తమృగధూర్తపటుతర, గర్తంబులఁ బర్వతముల గహనంబుల న
త్యార్తు లయి వెదకి రొక్కము, హూర్తంబును నున్నచోట నుండక సీతక. 408
- వ. ఇట్లు పరిశోధించి మగుడం బర్ల కాలాసమీపంబున కరుగుదెంచి యెందునుం జనక
నందన సందర్శించినేరకున్న యవసరమ్మున రాముండు సహజమ్ము నాలోకించి.
- సీ. కొమ్మ యీకొమ్మఁ జేసిన నిల్వెఁగాఁబోలు, నిచట నీక్రొమ్మావి యింపు నొందె
జిలుకల కిచటఁ బల్కులు నేర్పెఁగాఁబోలు, జుమ్మ యీకర్ణికారమ్ము ప్రతి
దిగులున దీని సుఁటఁ బట్టెఁగాఁబోలు, నిచట నీకురవకం బిగురు లెత్తె
దిలకినీతిలకంబుఁ జేటిమూడఁగఁబోలు, నిచట నీతిలక మిట్లెలమి గాంచె
- గీ. నిచటఁ గడువేడినిట్టార్పు లియ్యఁబోలు, నింతి యీసిందువార మత్యంత మమరె
నాతి యివ్వోట్ట వెడనవ్వు నవ్వఁబోలు, మిగులఁ బువ్వులతో నీనమేరు వొప్పె.
- వ. అని పలికి. 411
- క. తనకరముల నమృతం విడి, విను లతలం బెనుచుపాలవెల్లిననువునాఁ
జనుజనకనయనఫల మిపు, డనయముఁ గృశింపదే యీనారాధ్యత యై. 412
- చ. కరు లురుసింగదృష్టు లురగంబులు గోకము లచ్చభల్లము
ల్పరభములు స్సృగాలములు సైరిభము ల్బలు లీతరత్నపు
ల్పరసిజనేత్ర నేఁచుటకు సంతయమే శుకపుండరీకబం
భరణికారికాదు లిట మానక నీగతి నన్న నేఁచఁగక.
- 418
- సీ. బిగ్బాహు కని వాఁగపిండు వేధించెనో, వేధించునే మేఘసాధు కణిఁ
గవలానన యటంచుఁ గరియూధ వేఁచెనో, యేఁచునే ఘోషింగదృష్టిమధ్యఁ
గిఁపాణి యంచుఁ గోకిల లెఱియఁపెనో, యలమునే మీఱురా మభిరామ
కువ కోవలి యటంచు భ్రమరమల్ మూఁగెనో, మూఁగునే చఁపక మోదదేవా
- గీ. కలఁగల ధరి యని కకర్రజ వడెట్లు, మిఁచికికిఁగెనో విసికించు నెట్లు
వాగవల నొప్పుగల్గు జవానిపూత, ననుచు నెఱయ ద్రమ నెందు నాత్మయందు.

వ. మఱియును.

415

సీ. జనకజాతఁ గజాతసమనేత్రఁ గానరే, జంబూవిశాలభూజంబులార
మధుపరాగపరాగమృదుగంధిఁ గానరే, లలితరసాలసాలంబులార
జలదమాలతమాలసమవాలఁ గానరే, మహితమాలారధూరుహమలార
ఘనలతాంతలతాంత కమనీయఁ గానరే, పటుజటోత్కట వటుకుటులార

గీ. మధురబంధూకబంధుకమాధరోష్ఠి, గానరే గురుకుచ మీరు కానరేగు
లార యని విభ్రమాదభ్రందై నరేంద్రుఁ, డచట నచ్చటఁ దిరుగుచు నడలి యడలి 416

క. గములార వజ్రముననా, గములారా ఘోరపన్న గములారా సిం
గములార మృగములార న, గములారా నగములార కానరే సీతక. 417

వ. అని యివ్వించున యుక్తాముక్తనివేకవిహీనుని బోలె దృగ్గోచరంబు లగుపదా
ర్థంబుల నెల్ల జనకనందన నడుగుచుం జని చని లక్ష్మణుం గనుంగొని. 418

క. అనజా మనమిరువురము, న్విను జానకియొద్ద లేనివేళఁ గుపితుండై
దనుజాధముఁ డొకఁడు ధరాతనుజాతం గొనుట నిశ్చితం బూహింపక. 419

క. జనకజ నియ్యుడఁ గాంచితి, మనితెల్పడుభంగి భల్లుకావలి మెఱసె
న్విను మవనిజ వెదకెనుగతి, ఘనవృక్షగ్రములఁ గపిసికరమును మెఱసెక. 420

వ. అని పలికి శోకాతిరేకంబున నొడ లెఱుంగక లక్ష్మణుం గనుంగొని. 421

ఉ. ఎవ్వఁడ సేను రాముఁడ వహీనబలాధ్యుఁడ కా నెఱుంగు దీ
వెవ్వఁడ వేను లక్ష్మణుఁడ నేటికి వచ్చితి మిట్టికానకుం
జవ్వని సీత రోయటకు జానకి యొక్కడ వోయె లక్ష్మణుం
డెవ్వనినున్న వాఁ డనుచు నేడ్చుఁ బరిభ్రమితాంతరంగుఁడై. 422

చ. జనకజ నిందుఁ గాన ముటజం బిది కాదొకొ రామచంద్రుఁ డా
జనకజఁ బాసి యొక్కనిముసుంబునుఁ దాళఁగఁజాలఁ డేనురా
మనరవరుండఁ గానో యనుమానము గల్గెడు నంచుఁ గ్రమ్మఱుం
జని యటజుబుఁ న్నెదకి జానకిఁ గానక వంత క్రమ్మఱక. 423

చ. మనము వనమున న్నెదకి మానిని సీతనుఁ గానకున్న నె
వ్వఁము గలంగె నాకు వినుమా వినుమానిక మీఁద చిచ్చు వె
న్ను నెడకుకన్న చున్ననుఁ గనుంగొనఁజాలుదు రెందునున్నఁ జ
య్యన గతి నాకుఁజూపరు దియాపరివర్జితచి త్రవృత్తు లై. 424

వ. అని విరాళిఁ బాలిమితూలిం దాళఁజాలక యాలిం దలంచి. 425

- ఉ. పాంథమనోభవాపవృత్తిః బ్రాభవుః డైశు కాశ్యుః డిష్ట పు
వృంథయశింజనీకలితసారబలం బగుతుంటుంటు ద
ర్వాంథత నూనూర్ణణచయంబుల నోడక గ్రుచ్చి నాదున్న
ద్వంధి నలంచె గావును నుకఃతి భవద్వచనామృతంబునక. 426
- వ. అని వగచి. 427
- క. క్రమృత నిట్లను బృథుశోమృత వో జనకతనయ కడువడి నన్నం
క్రమృతతాపము దీటునె, కమృతకెమ్మొవిషాసక మ్మికున్నక. 428
- వ. అని పలికి యబుక వొడమ నమృతీసుతాప్రియుండు. 429
- క. సాధుచరిత్ర యనందగు, మైథిలి నొప్పింపకున్న మహి నిష్పద సం
బాధింతు నస్మశీయఃక్రోధోద్రేకంబు వెలయఁ గ్రూరాస్త్రములక. 430
- క. నను రాజమాత్రుఁగాఁ దలఁచిన నుగంధర్వ మక్షసిద్ధాదులఁ ద్రుం
చినఁ గాని తీఱ దిదె కన్దోను మనరామునకు లక్ష్యుంబు డిట్లనియెక. 431
- గీ. అంబుజాసననిర్మితం బై కరంబుగ, బొలుపు నొందుజరాచరభూతకోటి
నీవు గాపాడువాడవు నీటుసేయు, టుగ్రకర్మము తలపోయు చుడువదక్కి. 432
- గీ. ఏల తాలిమిఁదూల సీతాలతాంగి, నిచోట నచోట వెదకుద మెట్టులైన
నేను గొనివత్తు సంశయ మింతవలన, దగ్గిలో నున్న నభిరుధ్యమున నున్న. 433
- వ. అని పలుకుటయు రామచంద్రుం డుపశమితపరితాపుండై శ్రోశమాత్రంబు ధరణీ
కుమారిక నరయుచుం జని మార్గమధ్యంబున. 434
- ఉ. ఖండితపక్షుఁ డై మిగులఁ గాఱునసృక్పరిషి క్తవక్షుఁ డై
తుండము ధాత్రి నూఁదికొని తోరపుమూర్ఖ మునిగి జేవులుం
గొండవిధంబునం ధరణిఁ గూలినపక్షివరోజ్యుఁ గాఁచి మా
ర్తాడవరాశ్వవాయుకలశాంబుధిసోముండు రాముఁ డగుఁ డై. 435
- క. రాక్షసుం డనుతలంపున. 436
- క. నీచమతి నీత నీరజ, నీచయండు గ్రసింపి యిట్లు నిష్కపటుక్రియం
జూచితె లక్ష్యణ మనలం, జూచి తెరవులోన నిశండు స్రుక్కుముఁ బడియెక. 437
- క. కావునఁ గడుఘోరం బగు, నీవనమున సంచరించు నిక్కపటాత్ముం
జీవనము గొనెద వెన విల్లివన యనుచంతలోన నిట్లనె నతఁడుక. 438
- సీ. ఘనులార రామలక్ష్యులార యేను రాక్షసుడను గాను మీజనకుఁ డగుద
శరధభూమిధవసఖుండ జటాయువ, న్వాడ రావణుండు ధానవవిభుండు

జానకీ గొని యాకసంబునఁ బఱచుచో, నాపెదీనాలాప మాటకించి
నాని నెదిర్చి దుర్వారతదీ మాసి, పాతంబునఁ బ్రభగ్గు పక్షయుగ్మ
గీ. కుండనై సీతవార్త మాటం దెలుపఁగ, వలసి నిలిపితఁ బ్రాణము ల్నిలువ విపుడ
తొఱఁగెద నటంచుఁ దనతలఁ దోర్చికొనుచు, వివాగవిధుఁ డంతఁ బ్రాణంబు
వీడుటయును. 439

ఉ. పక్షికులాభివ్రాజహిమభానుడ మాయెడఁ గూర్చినిట మ
పక్షులు వచ్చి నీవిటులు ప్రాణము వీడితి విప్రు నిన్నఁ బ్ర
త్యక్షులుగాఁగఁ జూచి కడు నారనిశోకము మీ చె మాననా
ధ్యక్షుఁడు తండ్రి పత్నిరథుఁ డంతయునొందు తెలుంగ మీక్రియక. 440

ఉ. ఏటికి రాముడేని గొని యేగెను రాక్షస నీ వటుంచు మీ
న్నేటికిఁ డడ్డ మేగిన మహీధ్వజధీశురభంగి నాగి త
త్పాతితపక్షుకుండ వయి ప్రాణము వీడితిరయ్యె దైర మె
చొట్ట నదృష్టహీనుఁ గృపఁజూచినవానిక చేటు గూర్చెడిక. 441

క. అని వగచి వగచి తగునిం, ధనములు సాదవేర్చి పక్షి నాయకుఁ బయిఁ జే
ర్చి నిడికొన లగుచు వచ్చి నొసంగి రయ్యెన్నదమ్ము లిరువురు నువిధిక. 442

వ. తదనంతరంబున. 443

క. నరనాథులు భగనాథున, కఱచేతిద పుణ్యలోక మనుచు గోదా
వరి నాడి వృగామిషమున, నురుపిండముఁ బెట్టి రొగిడిలోదక మొప్పక. 444

వ ఇట్లు జటాయు బుణ్యలోక చిరనివాసి గావించి. 445

సీ. ఓవధీకృతుని బీమువరసంబు ప్రా, ర్థింపఁ బోయినభంగిఁ దీవ లాక
నంబు ముట్టిన యరణ్యాలున రామలక్ష్మణులు దురంతశోకప్రభగ్గు
హృద్వృత్తు లగుచు మహీసుత నరయచుఁ, జని చనిమించుక్రాంచవతిఁ గ్రాంచ
వతిఁ బ్రవేశించి యావలఁ దమసానిది, గన్గొని తత్తీర కానమున

గీ. నతనుబాణాతమప్రణిహతమనోంబు, జాతయై లక్ష్మణునిఁ జెయిసాచి పట్టి
కొనినవాని నయోముఖిఁ గూరఁ గామ, రూపిణి రక్కసిని వే విరూపిఁ జేసి 446

సీ. పటుదీర్ఘ బాహులబ్ధ ప్రాణిసంఘగ్ర, సనశీలి యగుకబంధుర భుజాంత
రంబీనఁ జిక్కి ఘోరం బగుతద్వికృ, తాకార మీక్షించి యద్భుతాంత
రంగులై వానికరంబులు ఖండించి, రామలక్ష్మణు లుగ్రరామాముఖిని
నిగ్రతచంద్రాబిన్దనాఘులనొప్పి, రాక్షసంబున కాపమోక్ష మంది

- గీ. వారలకుఁ దనవృత్తి సర్వంబు నెఱుంగఁ, జెప్పి చేదోయి నంత మొడ్చి వినయమున
నాకబంధుఁడు దాను దివ్యపురుషుండు, గానఁ దనలొంటిరూపంబుఁ గలుగ నిలిచి.
- క. భూపవరులార యిదె మ,చ్చాపవిమోక్షంబుఁ బూర్వజన్మకృతమహా
పాపవినాశము నయ్యెక, మీపవదగ్యముకతన మిగుల వెలింగితిక. 448
- చ. అని వివరించి నారు జనకాత్మజమున్నెడ వేడినక మహీ
జనవరులార మీరలు వెసం జని మంత్రులఁగూడి ఋశ్యమూ
కనగనగంబులం దిరుగుకంజహితాత్మకనూజా నాలియ
స్వఃచరనాథుసోదరు నవశ్యముఁ జూడఁగఁబొందు ధీరులై. 449
- క. ఆసుగ్రీవుతో సహ,వాసము గావింపుఁ డతఁడు వనచరుల మహా
ల్లాసమునఁ బిలువనంపి ధ,రాసుత వెదకింపఁజాలు రభసత నమచుక. 450
- క. ఈవిధమున దనునాఁడు డ,నావిలవతి నెఱుంగఁ జెప్పి యరిగిన చారివి
శ్వావిద్యల్లుకచారిశర,భావవనభాగమందు నరుగుచు నెరుక. 451
- ఉ. అశ్రమము వ్యతాంతసులతాంతముఁ గూజితశౌకవైభవం
గాశ్రమము ప్రసాదవమకొద్దఁజేతుక సింహువారస
మిత్రమును స్వయవేతభయమేదురగుల్మయుతంబు నొక్కపు
ణ్యాశ్రమముం గనుంగొని రహస్వతీతేజులు రామలక్ష్మణుల్. 452
- చ. కనుంగొని. 453
- క. వెనఁ జొచ్చి యందుఁ గన్గొని, రసమానత్రసమాగతాయాసధరి
స్ఫుసరిత్రస్నానపితం, గనటాపటలప్రకలితకలరి నృబరిక. 54
- క. కని తచ్చుబరాంగన భ,క్తిని వే నర్థ్యాదివిహితకృత్యము లొనరిం
చిన సంతసించి నరవర, లనవద్యులు ఘనులు దళితాంగతనూజుల్. 455
- చ. పరమపవిత్రతత్వాస్త్రజంబుల సుఖాసీను లైరంత. 456
- చ. పాసఁగిభక్తి దచ్చుబరి భూనుతకీర్తికి రామమూర్తి క
ష్టానఁగినకందమూలమధురోరుఫలంబులు తృప్తిపీఠఁగా
మెనఁగి నరేశ్వరుండు హితమేదురవాక్రృకరంబు దానితో
నెనఁగ కంచించుచు న్మిగుల హృద్యుడ మొప్పు వనించె నయ్యెడక. 457
- చ. తనదుహితప్రవృత్తి నిదితంబుగ రామునకు న్వచించి యా
తని వివరించి రాఘవుభద్రుల నొడల మోపి మొక్కి వే

తనవుఁ దొఱంగి తత్తణు తచ్చురాంగన వొందె సత్తపో

ధనులకు నంద నానిసుపదంబులు భక్తికి యోగ మెక్కుడే.

458

క. తనివినక యీవిధి నా, తనివినతు లొక్కర్పి శబరి తనవుఁ దొఱంగినం

గని యబ్బురపడుసోదరుఁ, గని యప్పుకు పలికె గౌతుకస్ఫురణమొయికొ.

459

ఉ. నూక్యులు భక్తియోగము విశుద్ధయనమ్ములు కానిపూరుషు

ల్లక్ష్యునెసంగువాని పదిలక్షులు వెట్టిన సంతసింతు నే

లక్ష్యికి బాహ్యు లయ్యును ఫలప్రయ నన్ను నెఱింగి మానవు

ల్లక్ష్యుని భక్తి నెంగిలిఫలంబులు వెట్టి నల్లనిల్లుదుకొ.

460

గీ అని పలికి రాముఁ డనుజసహాయుఁ డగుచు, నాశ్రయంబున కవ్వల నరిగి కాంచె

నధికతరవారికేళీసమాగతాప్సరోవరం బగుపంపాసరోవరంబు.

461

వ. చూచి మంజులతామంజపుంజపుంజితం బగు తత్తిరంబుఁ జేరం బోవుచనసమ్మున.

చ. అరివిలయండు లక్ష్యులఁ డహస్తిరేఖాన కన్న కిట్టుకుకొ

నరవర చూచితే మన మృణాలముఖంబునఁ దాము గొన్న శం

బరముల సన్మృగందము నెపంబునఁ క్రమ్యుట నొల్కెడుకొ మనో

హితరపంకజాతనిచమంబులు ప్రత్యుపకార మొప్పదే.

463

ఉ సారసగంధియు నివచలశైవలవాలయు నుత్పలాక్షియుం

బారరథాంగపీఠరమచద్యయయుం గలహంసయూనయు

స్సారమృణాళబాహువుఁ గుశభ్రమనాభియు నైశ్వర్యైకి

స్మృతఘరామచూడు సరసీమణి దాసరసీమణి క్రియకొ.

464

క. తీరస్థితంబు లగుధ్యాత్రియమాములు ప్రతిఫలించె దెలియుము నది ను

ర్వీరమణ వనాంబుజహస్తారమణీరుప్రకల్పితమకుర మొక్కొక్క.

465

చ. నరవర తన్ను నాడించినంబులపంక మధోగతంబు నే

యరుచిరమూర్తి యిచ్చిది పయోయచాశాత పరాగయోగని

ర్హరిత మదద్విరేఫ మవిసాధిక యాటం దలంపఁ జిత్రమే

యరయ గజప్రదాత యగునాతండు తోత్ర మొసంగకుండునే.

466

క. అని పలుక రాముఁ డానది, గనుఁగొని తన్మధ్యకమలకైరవచర

ద్భవభృంగములం గని క్రన్నన సీతావిరహవేదనాహతమతియై.

467

వ. తమ్ముని వీక్షించి.

468

చ. వనమున రాక్షసాపహృతభార్యుడనై వగ నొందు నన్నుఁ గ
న్దొని తనయింతి దానవులు కోరిహరించెద రంచు భీతిచే
ననిశముఁ బెట్టిఁ బాయదురథాంగము మాచితివే వనాంతర
మ్ముఁ గజపర్ణశాల ననుఁబోలునభావులు లేరు మాడఁగఁ. 469

క. మరుఁ డైదవశరమున న, న్నురవడి నేనెడిని గాకయున్న స్మరసీ
వరతీరంబున నాకు, స్మరదశమావస్థ నిట్లు భుజుఁగఁగ నేలా. 470

మ. తగ నిన్న ద్యుదకస్ఫురత్కుముదపద్మస్తోమగంధంబుఁ దీ
రగతాశోకరసాలకుందముసారభస్మంబునుం గ్రోలి యా
శుగ ముగ్రత్వము దాల్చి నాకు హృదయతోభంబు వెంచె స్మర
శుగపంచానాతి వోలె లక్ష్మణ బుధసుత్రోల్లసల్లతా. 471

ఆ. తాపహరియిన్న దీపవనంబు నుం, తాపకారి యయ్యెఁ దరుణిఁ బాసి
యన్న వాడ నగుట సురుభుజ నాకు సీ, తాపహరిఁ జూపు మే పడఁతు. 472

ఐ. అని రోసావేకుండై పలుకుటయు సహోదరుండు సాంత్యవచనంబున ననునయిం
చె నతఁ. 473

ఐ. శోకముఁ దక్కి రాముండు విశుద్ధమతిఁ జని కాంచె బుష్పితా
శోకముఖద్రుమాగ్రపరిశోభితబర్హ శఖండినీకులా
స్తోకముఁ గూటకోటిపరికుదనికాపతి కాంతవేదికా
నేకము సానుసంచరదహీనచమూకము బుశ్యమాకముక. 474

కని తదుపాంతకాంతారాంతరంబున ననుజనహితుండై రాముండు ధనుర్బాణతూ
ణంబులు సహాయంబులుగా నుండె నని చెప్పి మహానందంబున. 475

అశ్వాసాంతము.

మిత్రామిత్రవిభేదశూన్య బుధసన్నిత్రాఖిలామిత్ర భ
క్తత్రాణైకపరాయణా నిరతవృత్తఘ్నాత్పితాః ఘ్రిద్వయా
పత్ర్యధ్యక్షహనుదయా సుహృదయాఞ్చ వేంకటాఖ్యోల్లస
క్తోత్రాభృన్నీలయా సురాహిమలయా త్రూరోగ్రయామ్యలయా. 476

అధివ్యాధినారణ భక్తాధీనాంతఃకరణకజారుణచరణా
సాధుజనావనచణ భవపాథోనిధ్యుత్తరణ కృపాప్రాభరణా. 477

కవిరాజవిరాజితము.

సరసియహోదర సన్నతపాదరజఃపరిపూతరసావలయా
పరమకృపాకర పామరభీకర భానుసుధాకరకోటివిభా
తరుణశుభాంగ మహీహృదయంగమతార్వ్యతురంగమ దీనదయా
పరి మధుసూదన ప్రణతసుధోదన భవ్యవినోద నరాదహరీ.

478

గద్య. ఇది శ్రీనూర్యనారాయణ పదాబ్జధ్యానపరాయణ భూమధైర్య
వినయ రామనామ్యతనయ పండిత నేనాసముచ్చయ క్రొత్తపల్లి
లచ్చయ ప్రణీతం బైన దాశరథివీలాసం బను మహా
ప్రబంధంబునందుఁ జతుర్థాశ్వాసము.

క. వీరులుతారివారులు, వీరులు మహనీయు లిట్టివీరల నొరు లె

వ్వారలు పంపంగఁ జాలెడు, వారలు తముదామ యిటకు స్వచ్ఛందగతికొ.

వ. వచ్చినవార లని తలంతు నని పలికి మఱియు నిట్లనియె.

మ. హితవాచయమివేషధారులుఁ గృపాదృష్టాలురుకొ త్సత్రియా

కృతు లీవీరలు వాలి నేపడఁచి కిష్కింధాధిపత్యంబు స

మృతి నీ కీనిరుమేను లొప్పంగ రమామానిన్యధీధండు స

ద్గతి నేతెంచె ననందనర్పిరి జగత్కల్యాణచారిశ్రమల్.

ఉ. వారివిధంబు సర్వము ధ్రువుంబుగ నారసి వచ్చివేడక

స్వారికి నీకు సఖ్యము నవశ్యముఁ గూర్చెద నట్టులైన నే

వారికి లోనుగాని బలవంతుఁడ వయ్యెద వెట్టివైకులం

జీరికిఁగొందువే ప్లవగసింహుని వాలిని గీలి నేర్పవే.

క. అని వారిసమీపమునకుఁ, జని మాయాభిక్షుకత్యవంభృతుఁ డగుచు

న్యఃపెల్లఁ దఁతనూనూ, తనవిఁ సన మొప్పఁజేయఁ దిగియెడనిభృతికొ.

ఉ. చేతులు దోయిలించి కపిసింహుండు వాయుసుతుండు మొక్కి ని

ర్భీతులు సద్వినితులు నవేతకునీతులుఁ బూతులుం జగ

త్త్రాతలు మీరు మానులధంబున ఘోరపనాశనీనమా

యాతులు గాఁగ నేటికి దయావతులార యెఱుంగఁజెప్పరే.

వ. అని యడిగి వెండియు.

క. చక్రీశసదృశబాహులుఁ, జక్రధరోపములుఁ జక్రచక్రాననులుం

జక్రహితరిపుఁభులు సువ, చక్రవివేశలులు సుకటికశ్రులు మీరల్.

క. మహి నెవ్వారలు వీరులు, బహుసుగుణావహులు నియమిభారవహు లనా

గ్రహులు మహావహు లియ్యెడ, నహితయనునిద్యాకృతు లన నలరెద రనినకొ.

ఉ. ప్రాణసతీసువార్తఁ గొని రాఁగఁగీరునిగా నెట్టిగియో

స్థాణువర్తులునం బరమసాధ్వీకి న. జనకుం దగం జగ

త్వాఁబనిచేఁ బ్రజాతుఁ డగుధార్మికుఁ డంచుఁ దలంచియో సరి

క్షీణవిచారుడై ముడముఁ జెందెను రాముఁడు తస్మహోస్తులకొ.

వ. ఇట్లు సంతసించి నహోదయం గనుంగొని.

క. మనవృత్తము సర్వము ల, త్కృణ యితని కెఱుంగఁ జెప్పమా యువకుడు స

జ్ఞనమణి సౌమిత్రి నరేంద్రుని యానతి మిగుల నతఃతో నిట్లనియెకొ.

పంచమాశ్వాసము.

- ఉ. భానుమలాబ్ధిపూర్ణహిమభానుఁడు పత్తిరథాధిపుండు త
త్సూనుల మీతఁ డగ్రజుఁడు సువ్రతచర్యుఁడు రామనాముఁ డా
త్మామజు నన్ను లక్ష్మణసమాఖ్యుని గూడి కడఁగి భార్యయుం
దాసును వేడ్కఁ బంచవటిఁ దాత వచస్థితి నున్నయంతటక. 19
- క. ఈనుశ్లోమనిసతి సీతాసతి యేమిరువురమును దౌడవృత్తుల ను
త్రాసవనస్థితి మెలఁగెడు, నాసమయమునందు రాక్షసాకృత యైక. 20
- క. తత్కాంతారత్నము శేతత్కాంతారస్థలమునఁ గందు మను చరీ
ణోత్కలిక వెదకి విపులాపత్కలితుల మొక్కచోఁ గబంధు మనాంధుక. 21
- క. కని వాని వానిశాపంబును దగ్ధముగా నొనర్చి పోయెను నపు డా
ధనునామునిచే నుగ్రీవుని విని తత్సఖ్యున నపుం బయల్లెక. 22
- మ. అని తన్మగ్నటనాధదర్శనమహాబద్ధహృద్ధియై
విను మిచ్చో నివసించినాఁ డురుజగద్విఖ్యాతమూర్ధవ్యమూ
ర్ధ్వునితాంతస్ఫుటవీ తిహళిఘటనాత్యంతప్రళస్తాంఘ్రిప
ద్మన కీరామున కబ్జజుం డగచరేంద్రుం గొల్వవ్రాసె గటా. 23
- వ. అని పలికి యన్న దెసకు విన్నవై కన్నీరు మున్నీరుగా వగరుచున్న యన్న రవరు
కత్తరుచరవరుఁ డిట్లనియె. 24
- క. ఏపగిది నవార్యము లగు, నాపదలకు న బోగల రాద్యలు శోక
స్థాపితహృద్వర్తనలకుఁ, బైపయి నాప వోడముఁ బలముఁ దొలంగుక. 25
- వ. కావున సుస్థిగండ వగు మని యనునయిం నంతగంబున రామలక్ష్మణులం గని 26
- క. బంటు నిటు వినుఁడు శోకం, బంటునిహృది నాములతోడ నజ్జనకగుతం
బంటువెలఁదిమోముల దగు, పంట వెదకి కాంచునట్టిపని నానియఁడి 27
- వ. అని యిట్లు. 28
- క. తగఁగ ననితులల నవికలు, లగుఁడని లగువనివ మగు తివీర్ణభగం
బగువాలముఁ ద్రిస్పదు నయ్యకచరుఁ డిట్లనియె నైవ మగుగతిఁ దెలియక. 29
- క. అంజనకుఁ బ్రభంజనునిదయం జనము నొందినాఁడ హనుచుద్విఖ్యా
తిం జను లెన్నక ఖలులబ్ర, భంజన మొనరించునత్రుభం జనువాడన్. 30
- క. నుగ్రీవాగ్రచవివుండ నుదగ్రగ్రావాగ్రవాసి యై మిముఁ గని భూ
పాగ్రణులు భవత్సఖ్యున, మగ్రావా పి నెదఁ గోరి యతఁ డిటుకు ననున్. 31

ఉత్సాహ. పంప వచ్చివాడ నతనిపం పలంఘనీయ మా

పంప వాటి మీర లిందు బాణతూణధారులై

తెంపునం జరింపఁ గాంచి తెంపు లేనిభీతిచే

ద్రెపికొనియె ధైర్యవల్లఁ దిగ్భానునూనుడున్.

32

చ. వినఁ దత్తఁ డన్న దృఢభవించి సతీవిభవంబులెల్లఁ నై

కొనుఁడుఁ దదీయసత్తమునకుం బ్రతిసత్తము లేమి నాతనిం

జెనకఁ దలంకి యగ్గిరి వసించినవాఁ డగుట స్ఫురత్సహా

యనిశితఖడ్గధార నురుమాడఁదలంచె విరోధిసాలమున్.

33

క. ఘోరలార యతనిమిత్రత, కనుకూలత నొందుఁ డనుకు నట్లేనిఁ దగ

న్వీయ మాడఁబోవుతీర్థము, చనుదెంచినయట్లు కాదె చయ్యన మాకున్.

34

క. సృఘరహిత నీవు చని నిశ్చయముగ ముగ్ధివుతోడిసఖ్యము మాకున్

దయఁ గూర్చిన నన్యోన్యప్రియకారుల మగుదు నునఁ గపిప్రభుఁ డాత్మన్.

35

గీ. పొంగి తగుధంగి నావృపపుంగవులకు, బూర్ణకరుణాంతరంగులఁ దూర్ణముగను

దోడుకొని ఋశ్యమూకంబుఁ దొలుతఁ గడచి, యధిక సౌరభమునునిలయుములయుము.

క. కని రామునిరాముని రా, మునితమ్ముని వందు నిల్చి మదమున ముగ్ధి

వుఁ ముగ్ధివునిఁ గని యిట్లుని యెన్నఁగరానిహృద్యై యిట్లునియెన్.

37

మ రవి స్నం దనయుశ్యమూకమధరప్రాంతార కాంతారవా

రవిహరస్థిగు లైవగాకొమరులం బ్రావీణ్యము న్మాలి వై

రవిధామాగను లంచు నెంచుచు భయభ్రాంతుండ వైతిట్లువా

రవివంశప్రభవు ల్జగత్ప్రభువు లత్యంతప్రసన్నాత్ములుక.

38

చ. తదీయహానుభావఁ బభినర్ణనీయం బని పలికి నతీయ నిట్టరియె.

క. విఖ్యాతిమీఱ నీదగు, సఖ్యాతిశయంబుఁ గోరె చనుదెంచిరి ప్ర

త్యాఖ్యాతవైర లత్యమ, లాఖ్యాతులు వారిఁ బొగడ నలవియె నాకుక.

40

తే. ఆచుచు వారియుదంత మాద్యంత మగచ, రేంద్రుఁడుఁ దెల్పి వెండియు నిట్లు లనియె

నీదపాపండు వెఱచి గ టైక్కనేల, యిపుడ నీకష్టమెల్లఁ గ టైప్పుననుడు.

41

ఉ. ఆచలనిట్లుపట్టి నెఁరారఁ గవుఁగిటుఁ బట్టి చిన్నవాఁ

డాచలికంటుఁ బం డనుచు నాఁగట మ్రొగఁగఁబోయిపట్టి నీ

నాచలిగట్టుఁ బట్టువడ కాడఁగ మెట్టెనుఁదిట్ట విట్టివా

నాచెలి కొడవైతి విఁక నానుఁ గొఱంత ఘట్టిల్ల దొక్కఁడుక.

42

వ. అని ప్రశంసించి.

43

క. హృష్టమతిం బురుషార్థచ, తుష్టయ మనఃదగుసచితతుష్టయ మొప్పుం
దుష్టయము భువనపూర్ణో, త్కృష్టయశు వ్రాముఁ జూడఁ దివిరెగుమదితోకా. 44

క. నిటలతటసుఖుటితాంజలి, పుటుఁ డై మర్కటవిభండు పులకపటలము
లృటుగతి మేన నలమికోన, నటు చని రాము న్యూహాత్మ ననుజాన్వీతుకా. 45

సీ కని పేద పెన్నిధిఁ గనినచందంబున, నత్యంతసఁతోషి యై తదీయ
చరణారవిందసంస్పృతనిజఫాల, భాగుఁ డై యానందబాష్పసలిల
పూరితాత్మం డగుసారి సమీక్షించి, రాముండు గరుణాభిరాముఁ డగుచు
క్రచ్చి క్షాగిటఁ జేర్చికొనియె ననంతరం, బున సుమిత్రానందనునకు మ్రొక్కి
గీ. యగనిమన్న న వడసె నయ్యనసరమున, రాముఁ డనుజన్మఁగూడి తోరమగునొక్క
చోట నాసీనుఁ డయ్యె ననాటఁ దొక్క, వలనఁ గూర్పుండెఁ దననచివవరు లలర.

క. తగ నెల్లవారుఁ దనుఁ గొలువఁగఁ గొలు వలరించురావల్లభుఁ డపు
డయ్యగచరులు గొలువ నగమున, వగపునఁ గూర్పుండె దైవవంచన నకటా. 47

వ. అట్లున్నయనసరంబున సామిరి నుద్దేశించి రాముండు సారి కి ట్లరియె.

క. ఈతనికతమున భవదీ, యాతతవ ర్తనము తెల్ల మయ్యెను మాకుం
బూతాస్మచ్చరితంబున, వీతాఘ్నం దితనివలన వింటివి నీవుకా. 49

వ. కావున.

50

గీ. విక్రసత్పుత్రఖండితామిత్ర నీదు, మైత్రి యనియెడుఘనయానపాత్రమునను
నిశ్చయంబుగ విపదంబునిధిఁ దరింపఁ, గోరినారము దగ నిహ్యకొనుము దీని. 51

చ. అనవుడు సంతసించి తగ నట్లులనేయున మీరు నేము స
ఖ్యిరతి నున్న వారము ప్రియంబునఁ బొందొడఁగూడునేరిఁ జ
క్కనగు సుమస్తకార్యములుఁ గంజహితాన్వయులార వేఱ వే
యనఁ బని యేల రాల నుదకాగ్రముల న్నిలుపంగఁజాలమే. 52

వ. అని ఎరికి మహానందుం డై రామచంద్రుం గనుంగొని. 53

క. తనబాతబుద్ధియై భూ, తనబాతవారించి మూర్ఖతను జరగినయ
ద్వనబాతతజవనైన్యా, తనబాత మడంచి మహాసుత స్వేసఁ దెత్తుకా.

క. అని సుగ్రీవుండు పలికిన, విని సుగ్రీవుండు రామవిభుఁ డప్పుడ యా
తనిచేఁ దనచే నిడ నా, తనిచేఁ దనచే నిడ న్నృదం బలరారకా. 55

వ. ఇట్లనోయ్యబును జేతం జెయి వెట్టి సఖ్యంబు గావించి మఱియు నగ్ని సాక్షికంబుగా
నక్కర్మసాక్షి నందనుతోడ సర్వసాక్షి యగు శ్రీరాముండు మిత్రత్వంబు సంఘటించె
నంత.

86

క. లీనగతిఁ దొల్లి నీయా, లీనగ లీనమున రుచు లీనగ వైచె

నామనిభా యని జనకనుతానిక్షీర్వప్తోలంకృతంబులు నూపక

87

క. ఆపోవనియాడ్కులనపు, డాపూహ్వామనరుండు నాభూషణము

శ్రేష్ఠుల క్షుణ్ణులకుం, జూపెట్టుదు రాముఁ డధికశోకాతురుఁ డై.

88

వ. మహీతలంబునం బరమమూర్త్యుపరకకుం డై పడి కొంతవడికిం గొండొక తెలిసి నిజ
చరణసమీపంబున దుఃఖాతితయంబునం బొరలుచున్న సౌమిత్రిం గనుంగొని.

89

క. భరణీతనయామధురా, భరసంపర్కగతఘన నుధాబిందులు నాఁ

గరముఁ దనరాచె నీముం, గతియుత్తియలులను జూడఁగా సౌమిత్రి.

90

క. వనగజవంధంబులఁ బుట్టిన సతికుచవంధులు నటించిన నీహా

రని కాయంబున కిటు వల, సెను జిత్తు వడంగ నెలవుఁ జెడఁ ఘన మగు నే.

91

గీ. తగి తాటంకములధగద్దగలు మానె, గాంచి కాకింకణీకృష్ణకృష్ణన మడఁగ

లలితమంజీరపలుర్పుశోంఝుళలు డొంకె, దరుణి నెడఁబాసియున్న కతమునఁ గాడె.

క. ధృతి నగ లేఁతిఁ దాల్తు, బతిఁ బాసితి ననుచు భూవిపతితము సేయు

గతిమాలి భూష లిడె నా, గతి వైరద్వంబుఁ దాల్చె గాంచితె వత్సా.

92

వ. అవి యనేకవిధంబుల వగచి వగచి పునఃమిషట్టి నప్పుడ యెడఁబాసినట్టులఁ జిత్తంబుల
నుత్తలంబు గ్రొత్తసేయు బహుశతుండు ప్రియవచనంబుల ననునయింప నూఱిడిల్లె
నిట్లు సుగ్రీవునితోడం బద్ధసఖ్యుం డై యవ్వాసరేశ్వరు నాడైకించి ప్రమదాతిలేకం
బున.

94

శ. మిత్రతనూజ పాత్ర మగుమిత్రుండ వైతి వమిత్రగోత్రగో

త్రత్రుటకాన్వయరకటితప్రబలాస్మదమోఘపత్రుల

స్మత్రులు నీకుఁ గల్గిన వెసం దునమాడెద వన్నఁ బుణ్యచా

రిత్రుని రాముఁ గన్గొని హరిప్రియపుత్రుఁ డనంతతోపియె.

95

వ. సకరుణంబుగా నిట్లనియె.

96

క. నా కగ్రజాండు వారి వ, నాశోక్తేసరుండు బలిమి నాయాలి రుమం

గ్రుకొని వెడలఁగనడిచిన, నా. కీగ్రావమున చేదనం బడవలసెక.

97

క. నయ మొక్కింతయుఁ దలంప క, నయముం బాధింప రామనరవర యిచ్చో
నయముం జెడి తిరిగద నే, నయముం జూడంగ వాలి ననువుము శక్తిక. 68
వ. అని పలికి యంత నిలువక. 69

కా. నిష్కరుణ్యుఁ డగారివారకుఁ డుర ని శ్చేషశుక్కుఁడ్రుతో
చిష్కేకుండ వసం దనర్చి వెన భస్మీభూతుఁ గావించి ధా
నుష్కాగ్రేసర పుష్కరాక్షులను నన్నుం బ్రీతి వీక్షించినం
గిష్కింధాధిపతిత్వ మొందెదఁ గడుం గీతు ల్పశంసించగక. 70

క. తనయాలి నిడుచుఁతఁడుం, దనయాలి నిడుచుఁతఁడు దశ భూభృ
త్తనయా లేశంబును నే, తన యాటక కుందుదురు గదా తలపోయక. 71

వ. అని పలికి మఱియు నవ్వాలి ధైర్యస్థైర్యాదిగుణంబు లగ్నింపం దలంచి యిట్లునీయ 72

స్థగరావృత్తము

మాయావిం దన్ని చీతె న్మదచుఱఁ బ్రబలాన్యాయుడై తన్నుఁ జీర
న్మాయావిం దుండుభి న్నామమడచి మడిసె న్మానకన్నన్న నిత్య
మ్యాయావిశ్వ భరాభృత్యవ్యసననిరతుఁగా మాక్రియం దోతె శ్రీరా
మా యావీరాధిపీయ న్మమనసుతుని సామగ్ధ్యమెన్న వ్వశంబే. 73

వ. మఱియు నబ్బలాధికుండు. 74

క. దుండుభి నడంచి దివి సుర,దుండుభులం నెలంగ శక్తితో నప్పుడ త
న్మందరనిభకుణంబు న, మందరభనుఁ డగుచు వీచె మహిమాధికుఁ డై. 75

వ. ఇట్లు ఋశ్యమూకాచలాగ్రంబునకు. 76

క. జొటజొట నెత్తు రురుల వీ,చుటయుం దప మాచరించుచుఁ జట్టిలుఁ డొకఁ డ
చొట్టనుండి కటము లదరం, బటపట వికటగతిఁ దలపటలి గొలుకుచుక. 77

కా. క్రొవ్వన నిన్న గాగ్రమునకుం గుణపం బిటుపట్టివెచ్చె నేఁ
డెవ్వఁ డతండు వారిజభవేశ్వరు ఁడ్డె నైనఁ జచ్చుఁబో
యివ్విపులాభరాగ్రమున కెక్కినయంతన యంచు కాపమీ
నవ్విపులాగ్రవాక్యనిచయంబులు వింటిమి నేను వాలియుక. 78

వ. ఇవ్విధంబున మతంగమహామనీ ద్రుండు శపిచుటంజేసి యిన్నగంబుననున్న నన్ను
మాయన్న వెన్నడింప వెఱచియున్నవాఁ డని పలికి యతనికిం దనకుం గలపూర్వ
వైరకారణంబు సవిస్తరంబుగా నెఱిగించి వివాదవేదనాదోహాంబుమానమానం
డగు భానసూను ననునయించి మేఘగర్జితసుకాశలబులగు భావణంబులఁ బూజ
కులభూషణం దీర్చినియె. 79

- క. అలింపుము రవిమత నీ, వాలిం గూడెదవు నిశ్చయంబుగ నిక లే
దాలస్యము జవచ్చరఃకీలిం గీలించి వాలి గీలిం గాల్తుకొ. 80
- క. నేలఁ బడఁగూల్తు హరిమతు, నేలఁ బడఁజాలి వానరేశ్వర నీచే
నేలఁబడఁం దత్పద మింక, నేలపడఁతికూతు వెదక నీపని సుమ్మా. 81
- చ. అని నమ్మికదోష నాడుటయు సుగ్రీవుండు జడస్వభావంబుగా నిట్లనియె. 82
- క. మాయన్న మున్ను దుండభి, మాయ న్న శియంపఁజేసి మడపినకాయం
బోయన్న కదల్చినఁ జుమ్మా యెన్నఁగవచ్చు వాలి నణఁ చెద వసుచుకొ. 83
- చ. అన విని నన్వి రాముండు మహామహుఁ డందఱఁగూడి వాసవి
ప్రణీహతదుండుభిప్రకటరాక్షసకాయము హేయముం గనం
గొని చగఱాంగులి నృతయగోటన మీటికఁ దచ్చవంబు యో
జన మగుదూరదేశమున తైలమన న్వడిఁ గూలఁ గూలికొ. 84
- క. కని విస్మయంబు మనమునఁ, బెనఁగొన వానరులు రాముఁ బృథుహర్షమునం
గొనియాడి రంత వారివితనయుం డిట్లనియె నద్భుతప్రమదమునకొ. 85
- ఉ. వాలి జవంబున స్విసరివైదినకాయ మితండు గాలివె
న్వేలునఁ దూలమీటెఁ గడువితఁ యనంజన దిప్పు డెండుటం
దేలిక యయ్యె వాతని వధింప సమరుడవేని పూని యీ
తాళము లొక్కకోల వసుధఁబడఁ గూల్చినఁ జాల నమ్మదుకొ. 86
- క. అని తాళస ప్రకముఁ జూపిన దశరథనామకాశ్రమీనాథసుతా
గ్రణియుఁ గపీకుండుఁ దనుమెచ్చ ననల బాణంబు వింటు సంధించి కడుకొ. 87
- చ. లలి విడువం గలంబ మవిలంబగలిం దృణరాజసప్తకం
బిలనొకపెట్టఁ గూలి పడనేసి ధర న్వేస దూసి ధారుణీ
తలమును బాసి భోగుల కదంబు క్షణంబున డాసి రామున
మృలపొదిఁ జొచ్చె నెల్లరుఁ బ్రభూతభయాస్పదు లై కనుంగొనకొ. 88
- క. తాళములఁ గూల్చి వెనఁ బా, తాళముఁ గని బాణ మత్కుడగ్రత వెడలం
దాళక భూకంబులు బే, తాళంబులు భీతి నొందెఁ దత్క్షణమాత్రకొ. 89
- క. తాళ్ళు దెగ నింక దనుజుల, యాళ్ళయొడళ్ళఁ గల మంగళాభరణములం
ద్రాళ్ళు మనకాళ్ళసంకెల్, త్రాళ్ళును దెగు ననుచు దివిజతతి దివి నలరకొ. 90
- క. అప్పుడు తాళము లొఱఁగెడు, చప్పుడు కమభముల నిండ సకలకుభంబు
ల్పొప్పుడువాలిం దునుమక, తప్పుఁ డితం డనుచుఁ దరణితనయుఁడవొంగకొ.

- వ. మఱియుం దశమసంబున నపరిమితానందంబు నొందె నయ్యవసరంబున. 92
- క. బంధూకారుణభానుసూమఁ గని భూపాలుండు సుగ్రీవ కిం
 ప్రింధాద్వారముఁ జేరి వాలి ననికిం గీల్కొల్పు మే నంతట
 స్స ధాభార్తవుఁ డీతఁ డంచు జను లెంచ న్నించుచాణంబున
 స్స ధాత్పర్తి తవృత్తి వాలి నెగుతుం గ్రౌర్యం బవార్థఃకుగ్ధ. 93
- క. అని సుగ్రీవుం బురికొల్పి నరేశ్వరుఁ డనుజాఁడును కలీయఖముఖ్యు
 ల్లుఁగ గొలువ నేగి తత్సవిధసగాంతరమున వసించె ధానుష్కంధై. 94
- ఉ. వాలి నెదిర్చి పోవబలవంతులు లే రనుచుం గడంగి దే
 వాలినుతు ల్సెలంగఁ గడు సర్వతవ ప్రచురోజ్జ్వలద్యశ
 శ్శాలి నొసర్పనో తరులచాటున డాఁగెను వాలిఁ గూల్చఁగా
 కాలములోన రామునకు నడ్డమె వాలియు శూలి గీరియుక్. 95
- వ. అత సంతతంబోషితస్వాంతం దగునంతమణిసంతతి కిష్కింధానగర వ్యాకృణ్ణుఁ
 జేరి మీఱి. 96
- ఉ. ఏ సుగ్రీవుఁడ నానావోన్మథుఁడ నై యేలెంచితి న్నిన్ను ఏ
 తాసుగ్రీవునొనరువంచుభయదాహ్వనంబుఁ గాల్పింపఁ దా
 రాసౌందర్యవర్తనోహరవచనప్రకల్బ్యతాకర్ణః
 వ్యాసఃగుం డమరేంద్రనందనుఁడు దుర్వాసుండు దరోద్ధతిక్. 97
- గీ క్రాలి విలయకాలకాలకాలుండుకేలి, శూల మొక్కమూలపాలు చేసి
 వాలివచ్చుచున్న వాఁ డన నవ్వాలి, తాఁకె దనయుమిత్రుఁ డరణిభ్రగు. 98
- వ ఇట్లు. 99
- క. తలపడె నితనయుండు ను, తలపడెనిమనంబుతోడఁ దాఁకె గరుణముం
 దలఁపఁ డనివార్యుఁ డీతని, తలఁపడెనేయు వెన దశరథనుతుండనుచుక్. 100
- క. అబ్బలియు లబ్బురంబుగఁ, బొబ్బలిమచు బొబ్బమెకయు బొబ్బమెకంబుక్
 బెబ్బలియుక్ బెబ్బలియుక్, గుబ్బలి గుబ్బలియుఁ జలముకొని కవియగతిక్. 101
- క. దంతంబులఁ గలుచుచు నఖి, కుంతంబులఁ జీలుమం బ్రకోపు లగుచుఁ బ
 ల్పంతంబులు వలుకుచుఁ దదు, పాంతంబులశిలలు నలగఁ బదపాతి లెసఁగక్. 102
- ఉ. ఫాలము తెట్టెవాఱి దిగిభ్రమతిదారిణికారణానానా
 స్ఫాలితబాహు లై రిపువిఫాలః తత్పరు లై కరంబుల
 స్వాలము లై త్రిప్పచు నవారణ వాణ యగృకరబాహు
 బోలి వెనఁగి రాష్ట్రవగుఁగవు లింద్రుని నేంద్రనందనుల్. 103

- వ. మఱియు నన్యోన్యమర్థవిచారణకారణంబు లగుసంభాషణంబు లాడుచుం బోరాడుచున్న సమయంబున. 104
- క. అద్రిగరుద్భిత్సానుఁ, కద్రికనూజునకు భేద మారయ లేమి
న్విద్రావితారివారుఁడు, భద్రాయితమూర్తి రామభద్రుఁడు శంకక. 105
- క. వదనంబులు రదనంబులు, బదము లుదరములు నురములు. బాహులు నఖము
త్పదపు లొకరూప వాలికిఁ, దదనుజుఁ డైట్టితరణితనయున కరయక. 106
- గీ. కానలెస్సగ నుగ్రీవు నానవాలు, వట్టియ నిరర్థకం బగునట్టియస్మ
దీయబాణంబునను వాలి నేయవలయు, ననుచు నెంతయుఁ దలపోయునవసరమన.
- క. శౌనాసీరికి సౌరి పాటి రఘువంశ్యస్వామినిం జేరి యి
ట్టానా వాలి నెఱచి పోరు మని న న్నాజ్ఞాపితం జేసి వే
చానిం దుక్కు కుపేక్ష నల్పితివి విశ్వాసంబుఁ బోఁద్రోచి కా
డేనిం గూర్చువె చూడు బర్జిత మయ్యెం గాయపెల్లం గడుక. 108
- క. వాలి నను జ.ప. బిదప, న్వాల్లిం జంప ఫల మేమి వనుభేత్వర న
న్నాలిఁ గొనుజేనెదె జనులాలిగొనఁజేసితివి మహాత్ముడ వయ్యక. 109
- మ. అన నారామఁడు నొచ్చి యట్లనియె నీ కావాలికి న్రూపయౌ
వనసత్త్వదుల వేటు లేమిఁ గని దుర్వారాస్యదీయాస్త్రమో
చనముం జేయనితప్పు నైపు మెడఁద స్సంజేహము న్నామ మి
ప్పని కే నొప్పరికించిమాచెదనె క్రభవప్రతిజ్ఞుడ నై. 110
- క. నమరూపాతిశయంబు ఘోరసమరము మీ రాచరించుసమయంబున మో
స మగు స్ఫర మిం దెవ్వరి, సమయించునో యనుచు విడువఁజాలఁగ నైతిక. 111
- వ. కావున సాధిజ్ఞానుడ నై రణంబు నేయు మట్లైన. 112
- క. కంటికి తెప్ప యగుచు ముక్కంటి యరుగుదెంచి వాలిఁ గాచిన వినుమీ
కంటెల్లఁ దీసి నీవాల్లింటిఁ గొనినవానిఁ బట్టి కడదలొనర్తుక. 113
- వ. అని పలికి పవనపుత్తురి గనుంగొని. 114
- గీ. వాలితోఁ బోరునెడ నానవా లితండు, మాలి యైనను నీవంశమాలితనయు
నఱుత నొకయెత్తుఁ దగులుపు మరుగు మట్టు, లేని రిపుఁ గూల్తు నే నడ్డులేనికడిమి.
- వ. అనఁటయుం దత్తణంబున. 115
- ఉ. జ్ఞానిమతుఁడు సంగరవిశారదుఁడు న్మహానీయకీర్తి ప్ర
జ్ఞానిధి రామమూర్తిసముఖంబున వాయుతనూభవుం డభి.

జ్ఞానము గాఁగ నెంతయుఁ బ్రయత్నింపఁ స్ఫురించి తెచ్చి స
న్మానముతోడ నుంచె నుమమాలిక నేలికకఁ తపాలికకఁ.

117

గ. అంత.

118

క. కంఠరథ్యతమాలికు ఘన, కంఠరనిధదేహు రవిజుఁ గని రాముఁడు ద
ర్పాఁ ఘ భవదగ్రజన్ము ను, ధాంధాపతిపుత్తు బిల్వ మావామయనకుకఁ.

119

చ అనవుడు సంశయంబు వ్యాదయంబునఁ దోఁప నడంచుకొంచు వే
చని విలుధేఁద్రనందనుని సాహస మెప్పఁగఁ జీరెఁ బేరెలుం
గున సమరంబునేయ నిదిగోఁ జనుదొంచినవాడ నంచు ద
ధ్వని విని వాలి పంకజహితప్రభవు నృచయింప నుగ్రుఁ డై.

120

వ. చనుదెంచునెడ నెడసాచ్చి నఖనిజితతార యగుతార యిట్లనియె.

121

క. విను బలవంతునిపెనుబ్రాఁపున వచ్చివచ్చాడు తపనపుత్తుఁడు కాకు
న్నను బోరి పాటి మరలం, జనుదెంచునె కలని కిది విచారించు మెదకఁ.

122

క. వ్యాదయేక నామదిం గడు, బెద రొదవిన దదియుఁగాక ప్రియ మడిదెస నా
కదరుచున్నది పోఁగూడ దుఁడఁ దిద్వచనములు వెడఁచెవులఁ బెట్టెకఁ.

123

వ. ఇట్లునాదరించి హితోపదేశిని యగునమ్మత్తకాశిని గనుంగొని.

124

క. తరుణి నను జయింపఁగ న్న తరుణినుతుండ కాఁడు నిశ్చితంబుగ విను మి
ద్ధరణిఁ బ్రయత్నింబున నవకరణము నొందఁగ వలదె యైకం యైకఁ.

125

క. బోటీ నీమాటలు నా, బోటిచుహావీరు నెడలఁ బొసఁగ చుచుఁ గో
పాటోపమానముడు వ, నాటనిభుం దరుగుదెంచె నక్కఱుఁ దాఁకకఁ.

126

వ. ఇట్లు వచ్చి.

127

క. కోపరసం బూడ లూనెకొ, కో పరికింపంగ ననఁగ గురుదరిపుజుతో
నోపంద మచ్చుజాహతి, నోపం దర మానె తలఁగు మోటుమి వచ్చుకఁ.

128

చ. అని వెస నాడి సౌరి నొకహస్తమును గుదియించి యొంక కే
ల నతనిమస్తకంబునఁ బలం బెఱలాఁగఁ గ్రుద్దింప గడు
దనరెచు జా పెట్టిగి తనతమ్ముని గొంగిటఁ జేర్చి స్వాధికా
రనిఖిలభార మాతనిశిరంబుఁ బెట్టె నొకొ శునం బుల్.

129

వ. ఇవ్విధంబున.

130

క. గ్రుద్దిన నీడంబోవక, ప్రొద్దునినువు వాలియురముఁ బొడువ నిరువురుం
దద్దయు నద్దదిడిం బెన్నుద్దు లగుచు వ్రేటు లాడుచున్నట్టితటికఁ.

131

- క. సుగ్రీవుడు మాలాన, క్యగ్రీవు డరుట పాలి నపుడు దెలిసి భూ
పాగ్రణి సమగ్రదోషప్రబలాగ్రుం డగుచు వారిఁ దునుమ నూహించె మదికా. 132
- ఉ. రాముడు ధార్మికం దురుశరంబు గుణంబునఁ గూర్చి భానుజుం
డీ మొనరించి యాతని వడిం గొనవచ్చి కయట్టివారి కా
భావ్యకాలి పేరురముఁ గాఁడఁగ నేపెఁ గలంబునుం దరు
స్తోమముచాటున న్నిలిచి నూటిదలిర్పఁగఁ గాలవేదితకా. 133
- చ. ఇట్లు దృష్టిమష్టి సౌమ్యరంబు వెలయుం దెగవాపుటయు. 134
- ఉ. తాళము లేకుం గూర్చి వసుధాధరముం బెకలించి మించి పా
తాళముఁ జొచ్చి వచ్చికకదంబులు వారి మురంబు దూసిపోఁ
కాల నిల్పుటెంతయును జానెనఁగ నెవ్వ వానిప్రాణవా
తూలము బీల్చుచున్న దనఁ దోయజమిత్రతనూజుఁ డావ్వఁగన్. 135
- వ అంత. 136
- చ. సరభసవృత్తి రామునిపువత్క మురంబున గాఁడినం దిది
శ్వరతనయుండు హా యని దివాకరనందను వీడి ధామణీ
ధర మురుభీకరిస్వరుహతం బయి కూలినభంగి వారి గం
వారిదిగఁ గ్రుంగ వ్రాలి తదనంతర మావృత్తఁ గాంచి దీనుడై. 137
- ఉ. తార హితంబుఁ దెల్ప నతిధార్మికం డారఘురామమూర్తిని
హ్మరణ మేల నాపయిఁ బృవత్కము నేయు నటంచుఁ దదవృచ
స్సారము నీరు చేసి పరుషక్రియ వచ్చి శ్వేదీయకైతవ
స్సారతి నిట్లు పాలయితిఁ జావఁగ నీ కది పారువం బాఖా. 138
- క. మించినధార్మికఁడవు కడు, వంచన గావించి వృక్షవారమునదుమం
బొంది నను గూలిచితి వెడి, రించి ననుం గెల్వ నవ్విరించికి వశమే. 139
- వ. అది యట్లుండనిమ్ము. 140
- పీ. నను జేరఁదిల్పి తమ్ముని రాజ్యము కేఁ, పాపివాడ వటుంచుఁ బల్కవైతి
వతనికి నీకుఁ బోరిత మెట్టు లయ్యెము, న్నని తెలియంగ న న్నడుగవైతి
వతని కీహారిరాజ్య మంతయు నొసఁగిపా, మృతలి కీ వసుచు న న్నాడవైతి
విజయితో వైర మేల నీ కని సత్కుఠింప సఖ్యము సంఘటింపవైతి
గీ విఁజయేటికి న న్నెదిరించి పోరఁ, గ్రూరనారాచమునఁ బడఁగూల్పవైతి
వకట రామ సమగ్రఁడ వయ్యుం బొంది, మ్రందఁజేసితి విఘ్న భేయండు నిన్న. 141

- క. అంధునకు జాత్యధుడు, పంథానము నూపలేనిపగిది హృతసతీ
బంధుఁడగుకట్టి వారిజబంధునుతుం డెట్లు నీకు భార్యం గూర్చున్. 142
- క. పరుల కపీతం బొనగ్నక, తరుల గిరులఁ దిరుగుకపి వృథాపాలియింప
న్నరవర నీ కన్నమె న, న్నజనజలుగఁ జేసినాడె వన్యాయుసుగన్. 143
- క. చిను సత్త్వహీనుడందు, బుడఁ దరునికరంబునడుమఁ బొంచి మదమున
న్నకు గపటంబుఁ బరిమా,ర్చివాడెవు నీవు మానిసివె తలపోయెక. 144
- చ. అని యిట్లు. 145
- చ. అలసత వాలి రోషపరుషాక్షురగు భీతవాక్యసంతతు
ల్బలుక రఘూత్తమం డవనిపాలశిఖామణి రామభద్రుఁ డ
బృలిషుఖుతోడ నీ కీటులఁ బ్రాణము పీడఁగ ధాతివ్రాతముం
గలుగఁగఁ దప్ప నెట్లు లెఱుగన్వశ మౌనె పురాకృతంబులక. 146
- చ. అదియునుంగాక. 147
- క. నిను నెవ్విధమునఁ బరిమా,ర్చిన నాకుం బాతకంబు సిద్ధిపగు త
మ్మునిభార్య రుషం జెఱవినపెనదోషివి సిగ్గు లేక ప్రేలిన వనుచుక. 148
- క. వాలి దనుమాటునుడువుల, కోలి సదుత్తము లిచ్చుచున్నయెడలఁ దా
నాలించి కపివలదాధిభ; నా లిండుకతాల్మి లేక యనశతిగించుక. 149
- మ గళదశ్రూషకధాన యై విగతముక్తాహారపిస్తానయై
చలద్యోల్బరరావలగ్న యయి విప్రస్తాసితాభగ్నకుం
తల యై హస్తలవ్రతాడనవిభూతప్రోల్లసత్ఫాలభా
గలసత్కుంకుమచిక్రికప్రరుచి యై యత్యంతిదీనాక్షి యై 150
- క. చనుదెంచి జీవితేతుఁ, గనఁబోయెడుజీవితేతుఁ గని తార మహా
ధ్వని రామచంద్రునకు న్యయ్యనజునకుం గరుణ మానహింపఁగ నేడ్చెక. 1 1
- చ. ఏడ్చి రామరాజన్యకతీరవశీముఖుఖివిభిన్నం డలకాఖ్య గురు జగుం గనుం
గొని 152
- క. వానరనాయక యిపు డీ, వానరనాయకునిబాణహతి నీగట నె
మ్మోరయఁ బొరల నయ, మ్మోరవలొకింపవలనె నే మునేర్తుక. 153
- క. శైలశరాసునినాసము, శైలాసముఁ దొల్లి బంతిగా నెత్తి య
ప్పొలస్త్రుని వాలయ్యనఁ, గీలించిదెట్లు విట్లు గిట్టితె కట్టా. 154
- క. దారం దారను విభవో, దారకు దారకుని హరిపదంబు విడిచి బృం
దారకలోకమునకు బృం, దారకరాజగుత పోవఁ దలఁచితివె మదిక. 155

- వ. అని మఱియు నతఁ సాహసాదిగుణము లగ్నించి విలపించుచు.
- క. ధరణి బడి పొంలేడు తరు, చరమశిర మంకసీతి సందించి తదీ
యరమణి నిజాశ్రుకణసం, ధరితానను జేసి మిగులఁ బరితాపముఁకా.
- చ. నను గనువిచ్చి యొట్టతగ వాధ కనుంగొను మేను దార బా
రను ననుఁ జూడ నీకు మదిరారు విష్టసుభాగ్య నాట నీ
తనయు ననుగద్యవిజితస్ఫురదంగులను శత్రునై
న్యనికరభంగదు నృణిమయాంగదు నంగదుఁ జూడు మర్మలిక
- క. కను విచ్చి ననుఁ గనుంగొను, మని యఱచుచు నంగదుఁడు పరాంతికభూమి
న్విసు పొరలుట యువరాజ్యంబునకు ననుం బూన్పు మనుచు మ్రొక్కుటయెఁసతి.
- క. ఇనజాఁడు సుగ్రీవుఁడు నా, యనజాఁడనక యతని వైభవాహృతి సేయ
న్మనుజునిచేఁ జావలనె, జనునే యెవ్వరికి సహజశత్రుత్వంబుల్.
- వ. అని ధర్మంబుఁదోప నాడి.
- గీ. మఱియు శోకాంబురాసినిర్మగ్న యగుచు, హస్తముగ్మకమున నిజచు స్తకంబు
మోడికొనుచునుదనతోడమీఁద నున్న, ధవునితల డించి తార రాఘవనిఁ గాంచి.
- క. ఒకతోఁ బోలేను నావదు, నురుతయవండంబులొన నొడిగి యొడిగి సం
గరధర్మకోవిదుండవు, ధరణింబడఁగూల్చితివి విధాత్మనిచెయిదికా.
- క. నీవతి సీత నెత్తికొని నింగిఁ జెలంగుచు నేగ రావణుం
డాసురవృత్తి నాసురగణారి వధింపక నీవు నావిభుం
జేసితి కాలగోచరుఁగ జెప్పెడి దేమి యొకండు నేరమిం.
జేసిఁ కను వేటొనిఁ జేసితి సామ్యముచెప్పినట్టుఁకా.
- క. మిత్రతనూజాక ఘనుఁ డగు, మిత్రునిఁగా నెంచికొని యమిత్రత్వంబుం
గోత్రరిపునుతునిపై నో, ధాత్రీశ్వర చూడ టధిఁ ధగ్మయగాదే.
- వ. అని పలికి యంత నిలువక.
- క. పాలనునిరీతి నోభూ, పాలక భార్యాపతలకుఁ బాపితి చిపు దీ
నానినిఁ జెప్పెడి దేమి, నానిని బిడ్డలను గూడి యలరుదె గుఱివై.
- వ. అని పలికి కెండియు ననేకవిధంబులం బలవించుచుండె నయ్యవసరంబు.
- చ. అదరుచు వారి యాలిఁ బ్లరగావలి మేదినివ్రాలి యున్నయం
గదుని మనోహరాంగదుని గన్పొని వేదనపేర్చి గాఢగ
ద్దాక నెలుంగురాలుపడఁగా ననియె న్వినుఁ జేల చాలనం
గదచురపిల్ల నెల్లరకుఁ గాలముమాడినఁ జేటు తప్పనే.

- క. ఇకఁ బుత్త్రసత్కృతా, దికబంధుసహోదరకృత్యధతర మగుపాం
దిక నాకుఁ గడచనియొఁ గుం, నక ధైర్యము నూఁడఁడి మనముల మీరల్. 170
- న. అని పలికి తనవారి నెల్ల గలయుం గనుంగొని. 171
- ఆ. మున్ను నన్నుఁ గొల్చి యున్నచందంబున, దపనపుత్తుఁ గొల్చి తదనవత్తు
లగుచు మెలఁగుఁ డతఁడు దగవరి యతనిని, దింది కాదె చావుఁ దెచ్చి కొంటి 172
- వ. అని పశ్చాత్తాపపరకఠుండె. 173
- క. దారం దారను నఖిజిత, తార నితకాంతిదంతతార న్నజిమం
జీరం జేగంజీరిక, భీరోక్తుల వగపు మాన్చి ప్రియ మిగులొత్తక. 174
- మ. కొడుకుం గొఁగిట జేర్చి మోహమునఁ జెక్కు ల్నొక్కి ముగ్ధుడి యె
క్కుడుమోహంబున వారి యిట్లనియె నీకు న్నేకుకం దఁచి పెం
దొడవై నాడుట తీతె నిన్నుఁ గనుసంతోషంబు నా కింతటం
గడలేతెం గలకాల మెవ్వరికి నేకాకారతం జెల్లునే. 175
- క. అని మఱియుఁ దనయు చుచితన, చతుల నూర్చొ బాష్పసలిలోద్దముఁడై
తనయొడర మిగుల వగ నొందునలి హితసుతున కంగదుం బాపి దయక. 176
- చ. అనుజుడ చింతఁదక్కి పరమాదరణంబున నాచువాక్యము
ల్విన మును దుర్వివేక నయి వేయవిధంబుల నిన్ను బాధవె
ట్టిఫల మీవిధమున భుజించె నటుంచుము దాని మీ నా
తనయునిఁ బూర్వమత్కృతః ధర్మం దలంపక ప్రోవుమి దయక. 177
- వ. అని తనయునకుం దగినవచనంబులు పెండియు నుపన్యసించి యొప్పగించి తమ్ముఁ
డా నీకు న్నర్వంబునకు రాముండ కలం డని నిశ్చలాంతఃకరణంబున గామచంద్రున
కభిమఖండె. 178
- క. కలలో నెవ్వనిపదములు, దలంచిన నజచేతి వగుమఁ దనరుచు నుండుం
గలలోకము లప్పదములు, గలలోకైకనతు నిన్ను గంటి న్మిటిక. 179
- మ. అని తద్వివృతదాంబుజద్వయమరందాన కన్యాశ్శృంగవ
ర్తనఁడై తృప్త నిరాకరించి భవమార్తా రామ శ్రీరామ రా
మ నను న్నత్కరుణాకిటాక్షమున సన్మానింపు మంచుం దొరం
గ నొగిం బ్రాణములేనఁ బొర్లుచును సుగ్రీవాగ్రజుం డొక్కటక. 180
- వ. ఇవిధంబున నకలనద్గుణశరధి యగు దాశరథిశరపాతపాతితపాతకుం డగునతఁడు.
- గీ. ఫలము లాకులు దిని దిగంబరతఁ దిరుగు, వట్టివనచారు లేగముఁజ్జిగతి
ఫలము లాకులు దిని దిగంబరతఁ దిరుగు, వట్టివనచారి యయ్యుక దా నపుడు చనియె

- వ ఇట్లు దోజరాజనందనుడు దివిజరాజరాజధానిం బ్రవేశించుటయు బ్లనంగాం
గనలు నింగి వగుల వగులం బొగిలి రండుఁ దార శతారాయుధసంధనం దలంచి. 187
- క. భీమరసిభం బగురావ, ప్రదరం బుదరంబుఁ గాడి పడిపోయితివా
పద రవిసుతుఁ డార్వంగ నా, నుది సపగతశూర భూరమణి యని తలఁతుక్. 184
- క. ఆహార మెదలి కడు ముక్తాహారత నివృథమున నలగితె యిచ్చో
నాహా నాబాహాబల, మాహావమున గవటుఁ జిత వయ్యె నని కటా. 185
- వ. అని వఱియు సతనినఁ బుల్కించి పోవయుచున్న సమయంబు . 186
- ఉ. రామునియాజ్ఞ లక్ష్మణుఁ డరాతిభయఁకరు నాంజనేయు ను
ద్దామఁ బురిస్కరించుకొని తారను దారమమారకుం గపి
స్తోమము నర్చనందనని సొం పగుమాటల నూఱిడింప ను
త్రామనినాథపుక్ హితవిధానమునం దహించుచుపూనికఁ. 187
- వ సుగ్రీవుం డంగదుం బురిస్కరించికొని సమస్తవానరచమూసముపేతుండై సము
త్పాతితరామసాయకుం డగువాననాయకుం డగ్గటి దగ్గుత్తిఁ పెట్టి యెడ్చుచు
నొకింత సేపుఁడు ధైర్యంబు జిక్కింపట్టి యమృతపానంబు బ్రత్రజలపఃపుతంబుఁ
గావించి గంధమాల్వాద్యలంకరణశోభితంబుఁగా నుచితవాహనంబు నీడి బల
మతు లగుబలీమ భువకరంబు మోచికొనిరాఁ బ్రేతభూపరిసరకావనంబునకుం జని
యుక్తక్రమంబున జీవిక డించి చందవాదిక సౌభవదాగ్రసంచయంబుఁ గూర్చి
పేర్చినశోకంబున జితి పేర్చి యప్పాడవై వాలిక శేఖరంబుఁ జేర్చి యర్రదక్షిణం
బుఁగాఁ దిరిగివచ్చి కేరఃప్రదేశంబున నంగదప్రయుక్తయుక్త బగు నప్తాప్తిఁ బ్రవృ
ద్ధార్చిఁ గావించి విరక్తియుక్త లాడుచు నుచితక్రమంబున నగ్నికార్యంబుఁ డపె
నంత వానరవధూవీలాపంబు లొక్కమొగిం దిక్కుఁ గ్రువం బిక్కటిల్లె నందుఁ దార
వనోపల్లభు నుద్దేశించి. 188
- ఆ అతుఁ నుందరాంగ యుతుండ వగుచుఁ దార, రతిఁ గరంచి సంగరంబునందు
నారికుమార భస్మ మయిపోయితివె యక్క, టకట రాజమాళియంబకాగ్ని. 189
- క. అని వఱియుఁ బెక్కుఁ దెఱఁగుల, నగమివపతి నుతునిగూర్చి యార్చెడతారం
గొని పంపాతీరమునకుఁ, జని నున్నాతు లయి రద్రచరమల్లెక్. 190
- వ. ఇట్లు పవిత్రస్నానంబులు గావించి. 191
- క. వలయుఁదిలోదకములు నిశ్చలభక్తి నొసంగి పోడశమహాదానం
బుల నన్న దానములఁ దృప్తులఁ జేసిరి బ్రాహ్మణులఁ గల్గులఁ దగురీతిక. 192

- వ. మఱియు నవ్యావరే గ్రువ కరురే ద్రలోక స్థినివాసకరంబు లగు కరణీయంబు
 లెన్నయేని నడిపి యశుచిత్వాపనోదాథం బప్పజ్ఞానదీతీరంబునఁ గొన్ని దినంబు
 లున్న యనంతరంబున రవినందనండు కఘనందన చరణారవింద సందర్శక కందలిత
 వృద్ధయానందుండై చని. 193
- క. అంగదునింగూర్చి ప్లవం, గాంగనలం బురికి ననిపి యంగము పొంగా
 రం గుముదరిపునుతుండు సు, ర్వాంగాలింగివసు-ధరావలయుండై. 194
- భుజంగప్రయాతము. ప్రణామంబుఁగావింప రామిందుజంచ
 ద్భృణామందహాస ప్రకీర్ణానందై
 గుణాధ్యం బఃత్రాత్మకు న్భావసూనక
 మృణాళోరుపామూర్ధ్వయం క్రచ్చియైతైక. 195
- వ. ఇట్లు గాథాదగ్ధూర్వకంబుగా గారవి చి కరుణారసమద్రుం డగురామభద్రుండు
 పవనతనయానుజాలం గనుంగొని. 196
- అ. వాలిచేతమున్న పాలితంబగు కపి, రాజ్యముఁకు నెనఁజూ బూజ్యలీల
 నాచరింపుఁ డాభిషేచనశోభనఁ, బి కందదవై నేయనేల మనఁ. 197
- క. అనవిని సేమిత్రిపవన్న తనయు లలఘుతన ము లజనితనయుండును ద
 క్కినకపియూధపులుం జ్యాయన నాతనిజుట్టుముట్టి యతులితలీలక. 198
- ఉ. బాంధవ మోహఁగూడికొని బంధుతూర్వకంబు నుద్బది
 క్కింధురకర్ణగోళములఁ జిందఱవందఱసేయ నిర్ధగ
 ర్వాంధత వానరుల్పడవ నల్లనఁ దోడ్కొనివచ్చి కష్ట గి
 ప్కింధకు దేహాకోపలరుచిఁత్రభానుని భాన సూనునిక. 199
- వ. ఇట్లు దోడ్కొనివచ్చి.
- క. శ్రద్ధఁ బ్రవంగంగనలు సమిద్ధగతి నివాళులీయ నిఁజూడ సాచ్చె
 న్మృదాంతకకణలు డగును, శుద్ధాంతారధసిద్ధశుద్ధాంతంబుక. 200
- వ. ఇట్లు తనపురప్రవేశంబుఁ గావించె నంతకమున్న పోరులు. 201
- ఉ. కట్టిరి తోరణంబు లెసఁగ నిమిమ ముట్టిఁతోరణంబులం
 తెట్టిరి పూర్ణకుంభములు మేదురలీల మృదంగ కావళ
 ల్లాట్టిరి పుష్పమాలికలు గుమ్మనఁ దావులు గ్రుమ్మరింపఁగాఁ
 జుట్టిరి ద్వారదేశముల నూర్వతనూభవుఁ డుల్లసిల్లఁగక. 202
- క. ఫలయతదంభాక్రమకంబుల నెల్లడఁ బొందుపఱచి పునుఁగుజవాదిం
 గలయంపిఁ జిలికి కనురి, నలికి యిడిరి యాణిము త్రియపుననప్రగ్ధృత్. 203

గ. వెడియుం బరమశోభనంబుఁ గావించి రప్పరవంగంబు సమస్త సంభార సంభరితం
బును వారాఁగ నా స్మృతగీత విచిత్రంబును మంగళ తూర్వరవ సంగతంబును సకల
జనయనానంద కరంబునై కరంబు విలసిల్లుటయు. 204

ఉ. అతనంకగుంతసమ్పదంబుజు నంబుజమిత్రభ్రతుని న
త్యైతవ నోపారాంబరనాభరణాన్నితం బువ్వచులికా
క్రాంతగళప్రదేశు నొడికంబుగఁ దోడ్కొనికచ్చి తత్సభా
ధ్యంతరసి. హాసీతమన నాతనిఁగూర్చి రమాత్యు లొప్పుగన్. 205

క. చామరము లిడిరి కేలంబు, హమల కెవచ్చు ప్లవగచంద్రముఖులు ని
స్సీమాభిరావ భూష, స్తోవర్పులృపులలు సన్నతులు సేయంగన్. 206

గీ. తిరిరారాఘవండు కృతప్రత్యక్షుడయ్యె, గాన నీవును బ్రతుకపకారపరుడ
వగుచునుచు బుత్తునకుఁ దెల్పునగుదెంచె, మిత్రుడననొప్పెసఁ గెసితచ్చత్రమంత.

వ. పట్టాభిషేకసమయం బాసన్నంబగుడు హనవజ్ఞా బవవాదు అవనీశురసహాయు
లై పుణ్యాహవాచాపూర్వకంబుగా హోవవిధి యథావిధి నిర్వర్తితంబు గావించి.

చ. కలుషహరణంబు లంబువులు గల్గినభూరిసువర్ణ కాంచనో
జ్జ్వలకలశంబు లంకికొని వానరరాజ్య వరాభిషేచనం
బలడ నాచరించిరి మహాగుణకాలికఁ బ్రాద్దుమాలిక
య్యంబులు రమచంద్రుని దయాస్పృహమం జిలికించునట్లుగన్. 209

క. అమర సమరవతికి నయ్యవరు అవరనాథునిఁ గ్రహాధిక్యతికి న
ర్యమ మున్నభిషేకించిన, క్రమమున సుగ్రీవు నభిలషిపదమునకున్. 210

క. ఆభిషేకం బొరంపగ, నభిషిక్షితుడయ్యె భాస్కరాత్యజుఁడు కపి
ప్రభుడగుచుఁ దారకామధ్యభాగభాగమృతకిరణు నాకృతి నంతన్. 211

గీ. నకలవాడలకు రామచంద్రుఁడు మహామదముగాఁగ నప్పుడ యంగదునకు
విడివగు యానరాజ్యసంపదకు నర్హుఁడేసి పట్టాభిషేకంబు సేసెఁగరుణ. 212

వ. ఇవ్విధంబునం గోత్రోత్సాహముం బూజ్యయావరాజ్యపట్టాభిషేచనం బాచరిం
చి ప్రాజ్యసామ్రాజ్యంబు వడసి మార్తాండనందనుడు రెండవ చండకిరణుం డనం
బ్రవ్వరిల్లి. 213

ఉ. అతటి వారాఁగఁ లు హాతులీ సచివప్రయుక్తుడై
పత్తనెల్ల నెల్లన గభాగ్యుడై ప్రచరించి రాజ్యసం
పత్తిగరంబు రాగిలి స్పృహలతనూభవద్యుదర్శనా
యత్రవృద్ధుఁ డబ్బఁపి తాత్మతనూభవుఁ డుల్లసంబునన్. 214

- క. చనిబద్ధాంజలిఘటితానమః ధున్వయవిసయభయవిసమితశిరస్కుం
దునునగుచు రామచంద్రుంగని మ్రొక్కి యతండు ప్రీతిఁ గొంగిఁటఁజేప్పెన్.
- చ. అపమితానందభరితాంతఃకరణం దగుచు నతని ప్రియమై. 216
- క. ప్రతిననెఱపితివి నీవ, ప్రతిహతబలకాలివగుట బ్రతిఁగితిఁ గృపనక
బ్రతిపిక్షింపుము ప్లవగ, ప్రతిప్రేషింతు నీవు ప్రమదస్వేదక.
- చ. అనవినిసంతసించి నలినాస్తతనూర్ధవుఁగాంచి గాముఁ డి
ట్లును బురికిన్ బొమ్ము శరదాగమనమ్మున రమ్ము ధారుణీ
తనయునువార్తఁ దెమ్ము విదితమ్ముగు నిష్పెనువానకాలమం
దఁఘు వసించు పోదరసహాయత నిగ్గిరిఁహ్వరంబులక.
- క. కన్నకజరచయరయనోత్కన్నయన్నయున్నకునరగఁ గాఁ గపిసేనా
ఘ్నితభూభాగుడవై, హ్వయ్యురమ్ము కార్తికాగమనములక.
- చ. అయడఁ దదాజ్ఞ వానరసహస్రసమేతముగా మహాయనం
బునఁ బురికేగుదెంచి కపిఁగుఱ్ఱులగు భాస్కరనందనుడు త
జ్జనకనుతాగవేషణకుఁ జాలికచుక్కటకొటి. బిల్వఁ బు
చి నిఖిలచుత్రిపుంగవవిశిష్టసహాయమేర్పి నెంతయుక.
- క. రమణీమణియుగు తారా, రమణీప్రియుండగుచు భాస్కరనుతుండు మెఱసె
నుచు నధికభూషణ మనోరమఁగుడి ప్లవంగరాజ్యరమ కధిక్యతుండై.
- చ. ఇట్లు సుప్రప్రవచనోరథుండై మహానుభాబు లనుభవించుచుండె నంత నక్కడ
రాముండు సౌమిత్రిద్వితీయుండఱు ప్రవర్ణణగిరిబిలుబుల సీతావియోగసాగరం
బు నిస్తరింప నుపాయంబు గానక సంతప్రసన్నుడై యుండునంత.
- క. కాలమునఁదోచెఁ దొలకరి, కాలము నిదిరీసకాలికాకాలము భే
కాల మతిరిక్తతైత్త్యము, నూలము పాంధసనములకు శూలంబగుచుక.
- క. ప్రాజ్ఞాగుతబహుళము జలముజ్ఞానాపిసిత ముగతమోయయముచతు
ర్దిజ్ఞానిన్యమచరదసా, భుక్త్యాన్యము వృక్షయువు పాలుపునసించెక.
- చ. ప్రబలిరలాహంబులు నభంబుఁ ఘోరిలుచుం దట్టిల్లతా
ప్రబలత లోకమెల్లఁ దిమిరస్థగితంబుగఁ బచ్చియప్రదే
శబలభిదుగ్రచాపనిలనత్ నితియొప్పగఁ వృష్టి గల్గఁజే
సె బహులభూతకోటులఁ గృశింపఁగఁజేసినతాప మాఱఁగక.
- క. వెనుమిట్టిది పల్లంబిని, యనిజనముల కేప్పరి ప ననశంబుగ వృ
ష్టి నిరంతర ధారాపాతమున భువంబు భూస్థురకయము మృగ.

- గీ. పాంథకలవాంఠహృదయస్పృంధకంబు, సమితనాగతుమారభయప్రదంబు
గాఁగ నెంతయుఁ గేకేక కారవంబు, గల్లె నెల్లెడఁ బ్రవృత్తాగ్రంబులందు. 227
- వ. అయ్యవసరంబున.
- చ అతులికరీతి గోతరికి హర్షము వృద్ధి యొసంగుచుండఁగా
నతి రమణీయబాలత్వణ మంతట నె.తయ నొప్పమీతి సుం
తతకరకాప్రవృత్తితత్స్ఫురద బు లనత్ప్రవాహసం
గతమున భూతధాత్రి కురు గాత్రిక బ్రాతుడవట్టెనోయనక. 228
- క. కమలాకరములు నిండియు, గవలంబలు దెలివెదూలి కమరె గవలిసి
రమణుడు తమిసిపితుడై, న మదు బెడలి వొళోయనం దద్వేళక. 229
- గీ వసులెల్లను ద్విల్లికావనముల మ్రొక్క భువనమెల్లను సుపురార్ణ భువనమయ్యె
నభ్ర వభ్రమయంబయ్యె బ్రముగన, వివిధవారిద్రప్రావృడ నేమానునను. 230
- కా. ప్రాచీన్యంబకదీప్తి గర్జితరథాంగారావముం బ్రస్ఫుర
ద్యాదశ్శోణిత మింద్రగోపభయదోద్య స్మానఖండల బస
చ్చాదోమేదము వర్షలిందు లనద స్త్రీం బభ్రమాతంగము
నొదీభూత సమస్తభూతముఁ బతన్మృతానీలేశంబునై
శోధింపంబడె వానకాలము రణక్షోణీశఃక్రక్రియన్. 231
- ఆ. అఖిలభూతకోటి కాప్రాయనంబగు, నట్టివానకాల మగుడఁ బుడమి
పట్టియగుడు రామభద్రాంధు జరంలి, దగువిరాజింబూలి తాల్మిమాలి. 232
- వ. తమ్మనిఁ గనఁగొని.
- గీ లక్ష్మణ తుణగ్రభాప్రభాలక్షితంబు, మేఘనిర్ఘోషఘోషసమ్మిశ్రితంబు
నతుల ఝుఝాసమీర సమావృతంబు, నైక యిక్కాల మధికభయంబుగాదె. 233
- క. పశుపిడుగులజడికంటె, గడు బెడిదము లిమ్మయూర కంఠధ్వను లె
క్కుడు విసదారులమెసవన, వడికినమది నెఱు నె యెట్టివ్రంతలఁ బడినక. 234
- క. అని మఱియు నిన్ని మనుజుండ, వెనుగతిఁ బ్రావృత్తుయోదపిహితములగుని
ద్విజములు దుద్విజములుగా, కనసూ సుదివంబులెట్టులగుఁ బాంఘలకుక. 235
- క. ఆశుగము నాకుస్ఫురవం, చాశుగనిచాతివలెఁ చాపమధికముఁజేసెం
గ్లకవి నాశని జనక, త్రేకసుతం బాసియున్న కృపణుడ నగుటక. 236
- వ. అని మఱియుం దద్వియోగకృతమయోగ సుత ప్రమానంబగు మానసంబును సౌమి
త్రి హితవచనరచనామృతంబునం దడుపుచుండునంతం గతిప ముదింబులకు. 237

- సీ. ద్యోమనీనిగ్మల పాథోంతరపరిస్థుటత్పుండరీకమండంబులనఁగ
వ్యోమకేశునిజటాపూహభాంబునఁబూసినవెలిబూచి పూతలనఁగ
ఖచరులు దడివోవఁగా నాకసంబున నాఱఁగట్టిక తెలిచీలనఁగఁ
దొలుకరిచీతిన నలమాసముఁబాసి పఱఁతెంచు గాయంచ బారులఁగఁ
- గీ. మగచుపగవాని గర్భీకరించిత్రీ, నింగిజవరాలిగండపాడిచుములనఁగఁ
జకీతచాతః జాతసంజాతపాండ, రాభ్రములు మించె దచ్చరవాగమమున. 238
- గీ. భూసత్తిస్తాగిరులము న్బుసికొన్న, లలితకన్తూకాదంబు దొలచిఘనసి
తాభ్రయోజితచంద్రం బలదెనఁగ, నలరెన సితాభ్రము ల్వ్యతాగ్రములను. 239
- క. అడఁగ న్నేకంబుల రొద, అడిగ న్నేచుంబు లంచ లబ్ధవసులం
గడఁగ నిద్దుండు శరములు, గడిగ స్మరుండేచి విరహగణముల నెరువక. 240
- చ. కలుషతఁ దొల్లతీరములఁగాచి భూయశాకోటిఁగూల్చి త
త్కలుషతనిట్టులయ్యె ననఁగా నదు లెంతయు నిర్జవంబులై
వెలవెలఁబఱఁజొచ్చె నది చింతయనంజన దెట్లుఁగాంచనో
య్యలుగలవారికే ఘంతరుల్పెనుట్టు లొగ్గుఁ బాడియే. 241
- చ. అంత. 242
- ఉ. దక్షిణగాములైన జలదంబుల కొక్కధరామరుండు ప్ర
త్యక్షముగాఁగ న్నుక్కుచుఁ బ్రహుణము మానినవో యనఁగఁ బ్రా
గ్దక్షిణభాగమందు నగ స్త్యవహోదయమైన మేఘమా
లాక్షమమయ్యె సంబర మహర్నిశ మొప్పె శరత్సహదృతిక. 243
- సీ. మఱియఁ దచ్చరవాగచుంబుత నంతరిక్షమువోలె రాజహంసలఁ బెనంగి
పక్షిరాధ్వజధూరివక్షిఃస్థలమువోలె లాలితకమలానకులచగుచు
ధర్మాభిఃకుసభాస్థాంబువోలె నలక్షితపంకకలంకమగుచు
ప్రమథనామకునిశిరఃప్రదేశమువోలె నిమలభాసుగనదీవిహితమగుచు
- గీ. డంబుమీతెను చంద్రమండలమువోలె, నధికతిరచారుకులమువార్షమగుచు
నట్టిజలదాతసమయనమాగతప్రచిత్రతిరపాత్రకారదరాత్రులందు 244
- క. వెగవరి లోకేకుండు త, స్కరవారప్రజములనెను చలిచీరులవై
నురుగతిఁ జల్లిఁగ్రుగ్గుచు, కరణిఁ గువలయానుమోది కాముది ప్రబలెక. 245
- ఉ. అట్టిశరన్నశక్ హిమకరాతప మాతృకు నార్తిగూర్వ దోఁ
బుట్టువుకేలువట్టి రఘుపుంగవుఁ డాలి విరాభిఁదూలి న

- స్వేచ్ఛులికింపఁ జొచ్చిరతిభీకరు లీస్మరవారిజారులీ
పట్టుఁ బ్రాణముల్విడుతుఁ బ్రాణములేటికి నీతఁబానితిక. 246
- వ. అనిఁదికి చంద్రోపాలంధనపరుండయి లక్ష్మణుం గనుంగొని 247
- క. ఇతఁడమృతకిణిఁడే కాఁ, డతివిషముఁడు గాకయన్న ననుజుడ దారా
యుతుఁగానినన్నఁ దారా, స్వితుఁ డేచందగునె యామినీచరవృత్తిక. 248
- క. తగనెందుం గువలయపాతుఁడగు రాజుకల్పవృక్షుడగుఁగాక కడుం
దెగనికృతత్వ మ్మిల విబుధగురుద్యేషి కగుఁగాని తక్కునె చెపుమా. 249
- క. అకలంకుఁడ నహర్నాడ నకుటిలుండనటుంచఁ బొంగు నమవసఁ గ్రుంగు
స్వకలంకుఁ డనహర్నాడ నకుటిలుండుం గార్వ్యుఁ డితనిచందమెఱుంగమే. 250
- వ. వీనిరాకపోకలు జనంబులెఱుంగరేకుని వెండియి. 251
- ఉ. ఈతఁడు చోరకోటికి ననిష్ఠుఁడటందురు కొందఁ తీతఁడే
పూతయెనర్చు బాంధుల నకారణ విమ్మిహిరంకుఁ డెంతయు
ద్యోతకుఁడంచు లోకములు దూఱగ నించుక సిగ్గునొందఁడా
హతలపోయఁగార్వ్యుడగు నాతఁడు లజ్జ నెఱుంగఁడేకదా. 252
- వ. అని యివ్వధంబున. 253
- క. వనజారిదూతీ మీఠిన, జనకమతావిరహవహ్ని సమసిఁధృతి న
మృతజేంద్రుఁ డంతఁ గండ, స్పనిఁగూర్చి విశేషగోపపూరితముఖుఁ డై. 254
- క. తుఁటఁబలుఁ జిలకతేజియు, నంటినఁ గనుగందుపూవుటమ్ము లెవరికి
గంటఁబడని సచివుఁడు ముక్కంటి నుగటికంటిమంటఁ గ్రాగిననీకుక. 255
- క. అట్టివిలుకాఁడ వీనే, పట్టున విరిహిజనహృదయపాటనమునకుం
దిట్టవయతి పూహింపఁగ, ఃట్టివిగా వే విధాతృకృతచిత్రంబుల్. 256
- చ. కటకటపూవుబాణములుఁ గమ్మని కల్లునుఁదాల్చి లల్ల తే
రటునిటుఁ ద్రిప్పుచు న్నరిసహాయరినెంతయు దగ్గుకుండవై
యటఁ దపం బొనర్చుచు పరత్మజఁ బాసి రాజహర్షివై
బటుగతి నేలపోయెడవు భస్మముగాఁగల కంబకొన్నిచేక. 257
- వ. అని పలికి ఃట్టాయనిగుడించి. 258
- క. తమ్ములశోకమ్ములుఁ గుం, దమ్ములు నందమ్ములగుమఁ దనరారెడుమా
తమ్ములనేయకు నను గుము, దమ్ములనేయు మటులైన దనపుఁ దొఱఁగునుక. 259
- క. అనిమఱియు నివ్వధంబున, వనజారిక దూతీదూతీ వసుధేశుఁడు మె
ల్లనిచల్లనిగాడుపుఁ బి, ల్లాతఁకున కొరువకఁ జలంబటిపలుకుక. 260

చ అనిలఁడ విన్ను నిన్ను హరహంబు ననంతుఁడుపట్టి మ్రొంగ నా
తనిజతరాన్నినించుకయు దగ్గముగాక తదాస్యవిశ్మయ
ద్భుతవిషవన్నీతోడువడఁగా విగ్రహీతజశుమ్మ కాననం
బనయతనేర్చి పేర్చెడు దయాపరిహీనుఁడవుగ్రమూర్తివై. 261

సీ. ఘోజాలముల నెల్లగాని యొచ్చెద వొకచోటఁ గాదు నీయునికిపట్టు
జనులెల్ల నినుఁగ్రాభం జనుఁడని పలుకుదు రెట్టివారలనైన నెదిరికొందు
వంతకుదెసనుండి యరుగుదెంచెడు చలకట్టిరహస్యబు బైటనిడుదు
వుగలకడుపులనుండి వచ్చెడు వరతరులఫలంబుల నరులఁద్రోతు

గీ. వాటిపోయెడు విపులాన్ని నాఱినపు, బీదవారలఁ గనుఁగొన్న బిట్టునేతు
వట్టినన్న జుత్వాబుఁ డనిపంక, బాసనుం డేమి చతురాస్యుఁ డరసిమాడ. 262

చ. అనివెండియు బహువిధప్రలాపంబులు గావించుచుఁ బురోభాగవిఫలారణకిసాలర
సాలసాలాగ్రంబునం గండుమీఁతెగు కీరకిశోరింబు నకలోకించి విభ్రమితాంతఃకర
ణుఁడగుచు నేట్లనియె. 263

చ. అలర ఫలాపయోగము : హోయశవ రసముం దనన్వసు
జ్వలనిగమాం వాస మఁవా పుత్రలాయత నొంది రాచునిం
లుకుట ప్రాణిహింసనము మానట యిట్లుభిలష్య మెంతయుం
గలిగిన యోశుకర్విజ మఖి బున రాగముఁ బూను ట్పర్మమే. 264

చ. అనుచు విర లిఁదూలి తనయ లికచాలివిసీలిమఁబువో
లివధులిట్కులంబు లందలీలసుగ నము విస్తరించుచుక
ఘనలతికాలతాంతవృదుకల్పితజ్ఞోలికల స్వమిరణం
డనుచెలియూఁచునాఁగగని యాఁడు సీతఁడలంచి యర్చుజై. 265

క. సీతాయవ్యద్విహో జ్ఞాతనలపెట్టు నారఁ జల్లాలుభవ
చ్చీతాననమాఁరుచి, స్థితిఁటాక్షేత్రజాభిషేకములేవిక. 266

క. అశుకొడువ నరుఁడు కైదన, జకపిఁచెడఁగట్టు నీ సాలకసాలం
లికచచలిఁపెన్దెలియఁ, గళవళవఁదెక మనఁబుక వందగదే. 267

క. అలనాట్రనెయ్యనుఁ నో, లలనా యొక నిమగ్నముం దలంపక మఱవం
గలనా శుకకరకల, కలనాదమలైపుదు వనముఁ గలఁపఁగఁజొచ్చెక. 268

చ. అని పఱియం దదీయవియోగంబు సహింపక. 269

- ఉ. తావులు గ్రువ్వరించెడు లతాభవనంబులఁ దూతినయ్యగ్రా
మృదుల నీడకేను నట మానికొలంకులఁ జేరఁబోవు న
వోవెడలుం బరిస్ఫురితనూనరజంబు నలందు మేఁసీ
తావరహారి రాముఁ డొక తావునఁ గాల్చి యమం నేరమిక్ష. 270
- వ. పరితాపంబువొందుచుం బరిధ్రమించుచుం బరవశశ్వాబునొందుటయు నుచితవచన
శిరోపచారంబులం గొంత నేదదేర్చి లక్ష్యుణ్డు. 271
- ఉ. ఏలపరిధ్రమించెడు మహీశ మహాశనికల్పతాపకా
భీశరావలీజ్వలఁభీమశిఖోష్ణసహిష్ణుఁ డప్పది
కృపయు సత్యరౌప్యగిరిపాలురు గా రటులైన సాధ్వీ
బృహలలనాకుమారి స్వపుంగవ ముందఱు దెచ్చియుంచితే. 272
- ఆ. అంతయేల యినజుఁ డాంజనేయాంగద, బాంబవత్ప్రముఖ సారమాచర
భల్లకో తములను బటుగతిఁ బిలిపించి, నీతివెదుక నాజ్ఞ నేయకున్నె. 273
- చ. అనుటయుఁ గ్రోధశోకవివశాత్ముఁడు రాముఁడఁ లక్ష్యుణ్డు గనుం
గొనికనుఁగొంటివే ప్లరంగకుంజరు వారి నదంచి తస్యహా
ఘనః భవంబు లిచ్చుటయుఁ దైకొని దుర్మదమెక్క నంతయు
స్మరలఁ దలంపఁడయ్యెను రమాపతి గోతుల నమృతజెల్లునే. 274
- క. అనిపలికి మఱియు నతఁ డిట్లునఁ గిష్కింధాపురమున కరి యతఁడఁ భూ
తనయనరయఁ బూనుట మదిఁ గని నైశ్చయ కాకయున్న ఖండింపవా. 275
- మ. అని యిట్లానతియీ రయంబున నుమిత్రతొమ్మిదవృత్తు డేగి కాం
చె నభోల్లేఖితకాఖి కాఫలరసస్వీకారసమ్మోదన
రసకాభామృగకాబకోత్కరయత్రాకాంతోయ కాంతారము
స్థుతికిస్తా జితాంధకారమును గిష్కింధాపురీ న్యాయక్ష. 276
- వ. కని చేరంబోవు నవసరమ్మున నచ్చటి ప్లరంగ పుంగవులు కవలాన. 277
- మ. అహిమాంకుండు మహాసురాగమునఁ బుత్రాలోక నాపేక్ష ని
మృహీ కేతెంచెనంగ నొప్పెడు జగన్మాన్యం దనంతాభరో
ద్వహవాశ్య తనమధుఁ డీతఁడని తత్సందర్శగాంభీర్వస
న్మహిమాలోకనద్యంబులను సుభ్రాంతాత్ములై చెచ్చెరక్ష. 278
- క. చని నుగ్రీవు దారా, చనితాప్రియఁ గాంచి మొక్కి వానరమరు లి
ట్లరి రోదిన నాయక నుత, చిను మొకవిన్నపము విన్నవించుము తెలియక్ష. 279

- ఉ. వాసవతుల్యుడు నిర్విబుధవంశ్యుడు శక్రిధనుప్రకారబా
 జానకపాణి గోపురసమాగతు నొక్కని గాంచి యొలయుం
 ద్రాసను నొంది యాతనివిధులు సమస్తము నీకుఁ దెల్పుచి
 చేసినవార మాశకుఁ బ్రసిద్ధృచ్ఛాంతమాజుఁ డామక. 281
- ఁ. అని పలికి రండుఁ గొందఱు. 281
- క. విను యువ మనవాలిం దునిమిరచుకుజేంద్రులకు నీ మమిశ్రవలభ్యం
 సకమూర్తికి వేఱుగలుగ, దవఘ మతనికంఠెఁ గ్రోధ మధిక మితనికిన్. 282
- క. అన విని సుగ్రీవుఁడు కన, మఁకుల లక్ష్మణుఁడె తఁడు మమజేంద్రుఁడు వం
 పిన రానోపు న్నను నేమననో యువ మసంభ్రమముత్తుడై. 283
- క. తారాసమేతంబుగా నెరుగు వోయి భయభక్తియుక్తి బ్రజామంబుఁ గామించి
 యుచితరీతి సమకట్టిన మర్ఘ్యపాద్యంబులు బర్హిహింప నొల్లక రఘువందనుడు
 రవివందనున కిట్లనియె. 284
- చ. ఆడవి మెకంబు లెల్లను సహాయముగాఁగ రఘుప్రవీరుఁ డ
 య్యెడ విఫలార్థిభార్య మహిమకుఁ హలియి దూరియుండ ని
 య్యెడ విభవాతిరేకమున నీవు దలంపఁగ వైతి మమ్ము నె
 య్యెడ వివికాటు మూర్ఖుఁ డను కిట్టఁడు నాఁ జందెట్టు లేకిక. 285
- క. మాకున్న దుక్కనుం డరు, మీకున్న వధించి రాజ్య మీఁగొని జడత
 న్మాకున్న దలఁపవైతిని, మీకున్న కాడ బుద్ధిమిగిలెనె నీకుక. 286
- క. అని బెట్టు పలికి తారా, పరితాపితువచనచన రత్నలుఁ డరు న
 మ్మమజేంద్రవందనున కిట్లనియె సుగ్రీవుఁ డుచితమగు వినయమునక. 288
- ఉ. ఇంతకుమున్న వానరుల కెల్లను నాజ్ఞ యొసర్చినాడ నా
 రింతకు సంతకుం బుడమి యీనినకై వడి నేరుడె తుర
 త్యఃతకుతూహలంబు మన కయ్యెడు నూక మామమండఁగా
 సంతకృతఘ్నవర్తనఁడ నయ్య తలంపుము డింపు మగ్రతక. 289
- క. ఏ వచ్చి మిమ్ము జూడఁ,గా వేఱకనందుమండఁగా నియ్యెడను
 న్నీక యరుదెంచి నాడవు, కావునఁ బోవురము స్వప్రసికడ కిరుపుముక. 290
- వ. అని తత్తఱంబుగా నుత్తరం బిచ్చి యుత్తరణికులభగణు చిత్తంబు మెత్తవడ్డజేసి
 యుత్తలంబుదక్కి యుత్తరువరోత్తమండు పెండియ. 291
- క. ఏనైనచ్చెడు పుణ్యము, గాన నటులుగాన నుచితగతి నెంతయు స
 న్మానంబుదోష నాకు, న్మానవపతికి స్వమాగమంబు నడపుమి. 292

- చ. అని సదివారిఁ దోడ్కొని యహర్వతిసందమఁ దామరమతోఁ
జనియెను రామునిం బ్రభితకాశ్రవగోశ్రవిరామునిం గనుం
గొనినటు లేగి రాఘవనకుకౌ హృదయంబునఁ బ్రోధకాంతికై
మను మను లక్ష్మణుం నిది మోదమతో నతఁ డట్లానర్పఁగఁ. 293
- వ. మోక్షుగేలు ఫాలంబునం గీలింబి. 294
- క. పదపడి శివశుతుఁడు తత్పదపద్మంబులకు మ్రొక్కి ప్రస్తుతు లెసఁగ
స్మరి యదరుచుండ నపుడ, య్యుదితేగుసమానముఖుఁ కొయ్యవఁ బలికెక. 295
- క. కాంతగుణాకర చగురా, కాంతంబుల నున్న యద్రవగముఖ్యుల నే
నింతకుమును పిలిపించితి, సంతోషము నొందు మిపుడ చనుదెంతు రనక. 296
- వ. దీనదయాళుు డగుఁగఘనందనుండు మహానందంబునం దపనందనుం దదమాత్యులం
గనంగొని కనుఁగొనఁగ గరుణారసంబు బాలువాఱు వారలం గలపిఁకొనియుండె
నంతం గతిపయదినంబులకు. 297
- కా. లాంగూలోద్భవనోదితశ్వసలీలాధూతధారాధరో
తుంగుల్లాగలదీగ ద ఘ్ని లభికోద్యుక్తు ల్యహీభృశ్యహా
భీలాంగు ల్న భరాయఃఫోద్ధతులు నిర్భీతు ల్చతుర్దిక్పానో
లాంగూలోత్తము లేగుదొంచి మనోల్లాసంబు సంధిఁగఁ. 298
- వ. మఱియును. 299
- క. దాశరథులకుం గిష్కిం, భేకునకు స్సతపం బహితనొందం
గీకులు సనుదొంచిరి నా, కేశసమాంబులు లవని యానిఁకరణిక. 300
- క. గిరినిఘండు గఁధమాదమఁ, డరిపంక జయ త్తకుంభి యగుఁగ్గజుఁడు
స్తూరిక్రమండు కేఁరి, యరుదొంచి స్థవగవైశ్యలై వేర్వేఱక. 301
- నీ అపరిమితాద్రచరానీకములు గొల్ప, నరుదొంచె గుముదాతుఁ డనునతండు
కొలదివెట్టఁగరాని కోఁతిమాఁకలతోడ, నరుగుదొంచె గవాతుఁ డనునతండు
గణుతిపరాని వృక్షచరభటాలిఁ దోడ్కొనివచ్చెను శరభుం డనునతండు
లెక్కయిడఁగఁజాలలేని వానరులతోఁ, జరుదొంచె వడిఁదారుఁ డనునతండు
- గీ. లలి ననుభాక్యకేశబలసహితముగ, నర్థి నేతెంచె గుంజరం డనునతండు
నరయ సంతింత యనరాని తరుచరాలి, తనరఁ గనుపట్టెను పననుం డనునతండు. 302
- క. వివిధవిహితపైన్యపరివృతులు నిరిమధనులు నపరిమితబలులు వ
చ్చి విడిసిరి వినతమైంద,ద్వినిదులు నలనీలఁలదధిముఖప్రముఖుల్.

చ. అతిబలు బ్రహ్మవేగులు మహాశనికర్కశదీగ్ధభాహులు

స్థితతను లస్యవైభవవిహితస్వసగాకృతు లిద్ధకేశరీ

శతబలులైన వృక్షచగ్రైనికు లెంతయుఁ దన్నుఁ గొల్వఁగా

శతబలి వచ్చెఁ బద్మహితసంభవు పంపిన పంపాసర్వగళా.

304

క. నల్లనిమేనులు నెంతయుఁ, దెల్లనిమోరలును గల్గి దిశ లెల్లను భే

దిల్లగ బొబ్బలు వెట్టెను, భల్లుకములతోడ జాంబవంతుఁడు దోచెకా.

305

క. మానవనాయక భాస్కర, నూనులకు స్సంతసంబు సాంపురహింపం

గా నేగుదొచ్చె దరుచర, సేనలు దనుఁజుట్టిరా నుపేణుఁడు కడిమిన్.

306

క. అద్రులఁ గనకాద్రిసురల, రుద్రుఁడు తారకల హిమకరుండునుబోలె

స్ఫుద్రం బగుగపినుభటుస, ముద్రంబునఁ బవనసుతుఁడు మఖ్యుం డయ్యెకా.

307

క. తతవన్న బిందుతారా, తతికిం బరమాణు సైకతలవంబులకు

న్యతివెట్టుఁగాక నక్కపి, వితతి న్లెక్కింప విధి యిధిఁబడకున్నె.

308

వ. ఇన్ద్రిధఁబునం గట్టాయితం బగువనచరచమూఁగమూహంబు సముద్రజలంబులం బుడి

నిలింపను, బ్రహ్మాండభాండంబు వగులింపను గులాచలంబులు విసరివేయనుం జాలి

కయ్యంబునకుఁ గాలు ద్రవ్యమండె మఱియును.

309

క. అనుపమతరహారిసేనా, వననిధి ఘననీలగజగవయశరభనిశా

తనఖరక కేసరీవేష్టనమునఁ బనసనుతరద్రశస్త్రతఁ బాలిచెకా.

310

వ. భుజులొంగదుం డగు నంగదుండును విపులకపిసేనాసమేతుండె సేనామఖి, బునకుఁ

గన్నాకై నిలిచె నట్టియెడ.

311

ఉ. అత్యులకుం ద్రియం బొదవునట్టిష్టవంగమసేనఁ గాంచి రా

మక్షీతినాథుఁ డాదరనమగ్రుఁడు భాస్కరభద్రుఁ గాంచి ప్రా

గక్షీణపశ్చిమోత్తరపథంబుల జానకి రోయ నెంతయుం

దత్తుల ఋతువానరులఁ దప్పక యిప్పుడె పంపు మిపుకళా.

312

క. అనవుడు మహాప్రసాదఁ, జనఘ యటులుచేయువాడె నని కపిసేనం

గని పొంగి జనకజావించు, యనతిత్సరిచి తప్పత్తి నర్కజుఁ డంతకా.

313

క. విసతు స్వీతానుతజవ, వినుతుం గని నీవు నూలువేల్లరగులం

గాని నేర్పునఁ దూర్పునకుం, జని జనకజ వేదకిరమ్ము చయ్యన నెలకుకా.

314

మ. అని లక్ష్మినికథాభూభూభృదురగోష్ఠారమఃస్త్రిగుహా

ఘనగంధీరసఃప్రవాహములు వేడ్కం దేటుతెల్లంబుగా

నిజజుండానలి యీ నెటింగి విజతుం దేగె న్వడిం బూర్వసి
గ్వనితాకర్ణపుటప్రపాట విరావాపూర్ణపై న్యాభ్యుదై.

316

చ. తదనంతరంబున.

316

చ. అనిలగమానవేగు ననిలాత్మజు నాత్మజనన్నిభుం గనం
గొని రఘువ. శశేఖరులకుం దగ నాతనిఁ జూపి వారి కి
ట్లనియె దృఢవ్రతుండు జతురాగమవేదియుఁ గామరూపకుం
డనిలగమానక్రమవిహారి మహారివిహారి యారయక.

317

పీ. కనకాద్రి మెచ్చ దీతనిధైర్యరమ మించు జడదారిదొరకుఁ జేపడియె ననుచుఁ
దపసుని మెచ్చ దీతనిలేజ మెక్కల మొకరితిగా నుండ నోడు ననుచు
నుదధిని సరకు సేయదు వీనిగాంభీర్య మలమంథనగమచేఁ గలఁగె ననుచు
నీమహామహులకుం బీదఁ గా దను నది యురుమనోరయమున కొప దనుచు

గీ. నీవటునితాల్మి భూతధాత్రీవనితను, గేలిఁ గావించుఁ జంతుప్రకృష్టభార
శమన మెదఁ గోరి యొక్కొకసారి బ్రహ్మ, విష్ణురద్రాదులకు మొఱపెట్టుననుచు.

క. అతియకా దీతఁడు లెను, కాఁతి మఁజుల జయించెఁ గఁతుని గోరి
కాఁతున కె యగు నీమను, నుఁకఁడు భృతిమఁతుఁ డఁకుమఁతుఁడు కాఁతిక.

319

ఉ. చాలు నితఁడొకండ కల్మషైసోద్యహంబులం దిశా
పాలపురంబులు న్నెదకి భామిని సీత నెటింగి రా యశ
శ్శాలి మహాత్ము నీతని వెన న్నియమింతు నవాగ్ధిగల్గిన
త్కూలవహీద్రభూరహనికుంజముల న్మహిపుత్రి రోయఁగక.

320

చ. అని పలికి కరవలిగ దిలిపట్టిఁ గొఁగిటం బట్టి సన్నేమాఁబును, సఖాంధకంబును,
సగౌరవంబును, సవిషయంబును సాదరంబును గా నతిని కిట్లనియె.

321

క. అతిబలకపిసేన పరివృతుఁడ వగుచు యావ్యధిశకు వేచని తిద్ది
క్లిష్టతథరణి వెడికిరమ్మా వ, హితనూజ న్నిన పరవ హితుఁడవు నాకుక.

322

చ. అనవుడఁ బొంగి నింగి నోరయిం దనవాలము వెంచి భానుజ
న్మనకు నరే ద్రనూనులకు మ్రొక్కి మహాపతి యట్లు వారి కి
ట్లను ననిలాత్మజుండు జనకాత్మజఁ గన్గొని వచ్చువాడ నం
బునిధిఁ గడచియెనను జము న్నిదలించియు నైనఁ జెచ్చెఁక.

323

చ. అని పలి.

324

గీ. కలెత్తుణమ క్షీణమునకఁ దరిలనన్లు, నానమఁ గన్గొని రాముఁ డత్యంతవ్యాప్త
కత్తుడై నజకార్యను సిద్ధి యితిని, కతన నగునని తలఁచి యాఘను నతించె.

325

- క. మానక నెండియు నప్పవ, మానసుతుం బొగడి రామమహినాథుడు ప్ర
జ్ఞానిధి జనకజకుం బ్రజ్ఞానార్థం బంగుళీయకం బొంగుటయుక. 326
- వ. స్వామికార్యధురంధరుం డగు గంధమానందనుండు గంధకజంబు తరుణకిసలయం
బుఁ బడ్రహించు చందంబున నయ్యంగరంబుఁ గరంబు రాగంబుమీఱం దత్తు
ణంబ దక్షిణకరంబు సాచి. 327
- క. కొని వారివాక్యముల నూఁకొని వానరసమితిఁ గూడికొని వారల వీ
డొని దక్షిణపథముం గైకొని యేగె శ్లోవ మలమికిని హెచ్చింపక. 328
- వ. ఇట్లనిలనందనుం డంతసత్త్వసంపన్నులగు నల నీల గజ గవయ గవాక్ష గంధమాధన
దధిముఖాంగదబాంబవదాదిమహావీరపరివృతుం డై యెల్లవిధంబులం బుడమిపట్టిం
గనిపట్టి వచ్చుపట్టి ప్రతిస వట్టి చనియె నంతి. 329
- ఉ. అదశ నున్న యన్న తమహామహిభృత్పరసీవనంబు ల
త్యాదర మొప్పు దెల్లముగ నాతనికి స్వనిపించి భీమసు
పాదిష్టవంగస్యైము నపారముఁ దోడ్పడ సంప నాఢ్రతి
చిదిశ సీతఁ జూడఁగ నుపేణుని వైరివనీకృతానిక. 330
- క. అతనికి నొకమాసంబు, నిత్యవెట్టి యనంతరమున మిహరసుతుండు ద
గ్గతపర్వకకనానాదులు, వితతమతిం దెలిపి రామవిభుండు నుతింపక. 331
- క. ఒక్కొక్కఁడ చాలి నాలుగుదిక్కులు వెదక్కఁగఁజాలు ధీరులఁ గపులం
బెక్కఁడ్రఁ దోడుచేసియు, దక్కకుంధంబునకు నా శతబలిం బుచ్చెక. 332
- వ. ఆతండు నొక్క మాసంబునం జనకతనయాన్వేషణంబుఁ గావించి మరలువాడై
చనియె నిట్లు. 333
- క. కాస్తామాత్రమనఁ జతుః, కాస్తావిచయనసమర్థగతులు కపివరుల్
స్థేష్ఠాచాంకృతు లెనఁగ గరిష్ఠాత్ములు చనిరి గహ్వరీసుత నరయన్. 334
- వ. ఇట్లరిగి. 335
- క. తరుచరవర్మలు మనుముగఁ, దరుణిం ధుఃఖీనూజఁ దదవిరి మిగులన్
దిరుల స్పృహీనదంబుల, దరులం దిమిప్రగాఢతరులం జరులక. 336
- సర్వలఘుసీనము.
- వఱియఁ దరుచరులు మనలక యవనిజవెదకఁగఁ దోడఁగిరి వివిధగతుల
బులుఁగులు మెకములు మెలఁగెడు నెలవులు బులుఁగులరతములఁ బొదలుపొదలు
నురువులఁ బొరువులు వలలును శిలును బొలములఁ గొలఁకులఁ బులిసములును
బురములు నుపవనములు నిజుకటుములు నహలవివరములు గహనములును

గీ. మనులు దపములులి నెడువనములును శృంగరలయునుకులుఁ దలిరులుఁబరఁగులతలు
నకుజములు నవకుములు బహుళకేళిరము, లపరమితభయదకరము లగుతలములు. 337
వ. ఇట్లరయుచు వెండియు. 338

ఉ. భానుసహస్రచారుతరభానుపరిష్కృటభాత్రి నీగ కా
లూనిన యంతవట్టయిన నూఁమునొందక యుండునట్లుగా
జానకి నుర్వరాతఁయ జానుగ రోసి యెఱుంగలేక య
వ్వాసను తెల్లఁగూడికొని వచ్చిరి క్రమ్యజ ద్వైతచిత్తులై. 339

వ. దక్షిణదిశాపరిశోధవార్థం బరిగిన యశోధనులగు మానుమదారులు తక్కుం దక్కిన
యక్కపుల్లెల్ల నొక్కమొగిం దిక్కులద్రుమం జనుదెంచి రాజభక్తరవిభ్రతులం
గాంచి నమస్కరించి తమపోయినవచ్చనచందం బెఱింగించువారై యిట్లుగిరి. 340

మ. సితకీర్తి ప్రియలార యేమఁ ప్రతీచీప్రాగుదీచీదిశ
స్థితశృంగోన్నతపర్వతంబులఁ బయస్సీతాపగాతీరవి
స్సృతకాంతారములం గుడుంగముల ధాత్రీపుత్రి శోధించిన
చ్చితి మెచ్చుటను వార్తయైన విని మాసీతానిమిత్తంబుగక. 341

క. ఇక నెందు వెదకువారము, వెకిలితుమొ భూతిధాత్రిఁ బెల్లగిల న్ను
ప్రభులద్రులఁ ద్రాతుమొ వా, నుకొఱుట వెఱుకుదుమొ యశోధనులారా. 342

గీ. అజ్ఞ యొనఁగుండు మా కనిరంత రామ, లక్ష్మణులు నినజుండును దక్షిణంబు
వెదుకఁబోయిన యమ్మహావీరవరులఁ, మీదఁ బ్రాణంబు లిడియుండి రాదరమున.

వ. అంత నక్కడ దక్కినంబునకుం జనివనచరు లాలస్యంబుఁ దక్కి యెక్కిన ప్రాఁకు
లు మరల నెక్కి పీఠించుచుఁ, దిడవిన ప్రదేశంబులు వెండియుం దిడవును, నేమ
మేమ జనకజం బొడగాఁతుమని ప్రతిసలు వట్టుచు రాఘవుండు మహానుభావుండు
తదీయ కార్యనిర్వాహకుండ సర్వోత్కృష్టుం డని యాడుచు మానమంతుం గొని
యాడుచుం జని చని. 344

సీ. కొలఁకులు శోధించి కొలఁకుల లేకున్న, గొలఁకులు బురదగాఁ గలఁచివైచి
బొదరిండ్లు పరికించి బొదరిండ్ల లేకున్న, బొదరిండ్లు బయలుగాఁ జదిమివైచి
తరవులు కీఠించి తరవుల లేకున్న, తరవులు వేళ్ళతో నురులుద్రొచి
నగములు గనుగొని నగముల లేకున్న, నగములు బిట్టు పెల్లగిలఁజేసి

గీ. గుహలు దగఁగాంచి సీత కర్ణువల లేమి, గుహలు గగ్గోలువఱిచి యశ్శృంగులిట్లు
తరలుగిరులన బొదలుబొదలుకొలఁకులు, గుహలు శోధించియమ్మహామములువఱియు.

వ. సీతాస్వయంబు గావించుచు,

5. ఫలములు గాంచిలేని దనుపార భుజి పను బువ్వజేసియు
 స్త్రైలంబుల గాంచి క్రోల దనుకింపగు బెద్దచరిచియే నే
 మలసతనొందివార మన రాకలికప్పియు లెక్కనేయరు
 గలగరు వాన కెండకును గాలికి గార్యధరంబు పెంపుక.

847

1. అవోట జుకజ నరముడు మనిపోడు, రవోట లేవన్న దైవము వహింతు
 రాకడ నీత నాలోకింతు మనిపోడు, రాకడ లేవన్న నలసు లగుడు
 రాచ్చో మహిపుత్రిఁ జూచెద మనిపోడు, రాచ్చి లేవన్న నలంబుడు
 రందురాఘవుడే గందు మనుచుబోడు, రందు లేవన్న ను గుండుచుందు

2. రంగుదత్నకి గన్గొందు మందు రకట, కడచనియె మాస మందురు కపులు మనవ
 నార్తి బడనెల తచ్చునవార్తినిందు, మంచు రొకకొందఱీతి నందు మఱియు.

3. రాముని బుక్కీరరమణి నీతఁగా, నూహించి నిలిచెన రొక్కమాటు
 దాతచ్చన యగులతాతన్వి జానకి, యోయని చూచెద రొక్కమాటు
 ఘనకలాపహీనఁ గలకఁతి భూపుత్రి, యొక్కయని తలొతు రొక్కమాటు
 కటునిశాచరవిద్ధ పద్మిని నఘు గాను, నురదఁగా భామితు రొక్కమాటు
 4. పోతు, బాసికపించుకపోతి మహిజ, యున్నదని చేరఁగోవును రొక్కమాటు
 హ్యవృత్తుల మై రవిసూనుఁ జేరఁ, జంపు నశభీతిఁ గొందఱు శైలచరులు.

849

5. మఱియు వివిధకతుల హసలక జనకజ, యున్నవో టెఱుంగ వున్నతంబు
 లైఁపర్వతములు నగములు శోధించి, యలసి సొలసి యున్నయవసరమున.

850

6. అభయగతిం బిలంబుకొకఁ డారసి తారసిలంగఁ దగ్గయం
 ప్రభగుహఁజొచ్చి గాఢతిమిరంబుఁ గ్రమించుచుబోయి యాత్మనీ
 ప్తిభూతసన్నకృష్ట నొకతొ గని భక్తి నవస్కరించి త
 చ్చుభకరుణార్ద్రదృష్టి గుహ సాంపుగ వెల్వడి రొక్కపెట్టనక.

851

7. ఇట్లు మహాయాసంబునం బెక్కుదిసంబులు సాచ్చిన యబ్బిలం బనాయాసంబున
 నొక్కతొణంబున వెల్వడి ప్రభావతీప్రభావంబున కచ్చెరువు నందుచు నిరాకృత
 తుండ్తిపాసాశ్రమ లైయుండి యన్యోన్యముభావలోకంబు నేయుచు నిట్లనిరి.

852

8. ఇక నేయంగలకార్య మెద్ది మన కయ్యివ్వొనవలెత్తయం
 డకలంకుండగు రామభార్యఁ గననెట్లొ నెల్లవో ట్లింత ద
 క్కక శోధించితి మెందునుం గనము శోకధ్వంతవిచ్ఛేదకం
 బకటా వృద్ధముఖీసువార్తనగుఁ గా కన్యంబులం దీటునే.

853

- క. అనిరంత సంగదుం డిట్టనియె న్నెవకంగఁ జాల మనవి నెటకుం
బనిగలదే పోకఁ మన, కనునగుఁ బ్రాయోపవేశ మందఱ కరయన్. 854
- సీ. అనుచు గద్గదకంఠుఁడై యెల్లవారల నీక్షించి మఱియుఁ దా నిట్టులనియె
నవనిజఁ గనుఁగొన మని యటువోయినఁ జంపుఁ గాని యుగ్రహింపఁ డక్క
నందనుం డౌట రా నందల కివోపుటఁ బుచ్చెన ననువులు పొంతు మీర
లెల్ల మీమనమున కెచ్చుట నెలవుల కనుచు మోమున దైవ్య మాక్రమింప
ఆ. నశ్రు బురులనున్న యంగఁగఁ గనుఁగొని, యఖిలవానరులు మహర్షిఁ దూలి
నిశ్చయముగ నేను నీతోడివారము, గాక మాకుఁ బోవఁ గలదె మఱియు. 855
- స. సమము గామచంద్రునకు సమ్మతిగా నొనరించి పుణ్యలీల
కమలు జటాయు వెంతయు సుఖ బునఁ బొందినయట్లు రామకా
ర్మమున నసుప్రపంచముఁ దిరఁబుగ వీడితిమేనఁ బుణ్యలీల
క మెదురు వచ్చుచునుఁ బ్రహరభ్రు లాననిఁజుట్టి యేష్పిక. 856
- స. దైర్యహిమవంతుం డగుహనుమంతుండు వారల కిట్లనియె. 857
- క. మనము పరిమాత్ముఁ డగురా, మని మనముం బడయులేనిమాడ్చుల మని య
య్యవజుఁడు నిజదారణనం, దనిపీక్షలఁ జేయుఁ జచ్చిచం జాకున్నన్. 858
- ఉ. కావున దైర్యము న్విడి యకారణ మిగ్గిరిగవ్వారఁబులం
జాగఁగ నేల యప్పరమసాధ్య నిలానుతఁ గాంచి పోయి ధా
త్రివరుమన్ననం బడసి తేజము నొందఁదలంపుఁ డిట్లనం
భావితచి త్తవృత్తు లగుపాలనులట్లు తలంక నేటికిన్. 859
- స. అని వెండియు నుచితవచనంబులుఁ దేర్చి. 860
- క. కడఁగుండు సీతవెనకం, గడుగుండు ముఖంబు లశ్రుకలితంబులు న
న్నగుచుండు కార్య మనునెడ, నడగుండు చిది విహంగ నాథుఁడొకఁ డొగిన్. 861
- స. సంచాతి యనునతండు. 862
- ఉత్సాహము. అచటనుండి వారి మ్రొంగ నరుగుదెంచువాఁడు త
ద్వచనపరణిఁ దనదుమద్దుడమ్మఁ డిట్లటరసి వృ
క్షచరవాధ వరులఁ జేరఁ జనుడునపుడు కాంచి వా
నిచరితం బెఱుంగ లేక నిఖిలకపులు భీతులై. 863
- ఉ. కాలిసపర్యోఽబుక్రియఁ గల్గినమేనునఁ గూటహా యనం
గ్రామగళంబు నెత్తికొని క్రచ్చుటవచ్చెను నొక్కభూత మ

- క్కాలుని ప్రేరణంబున దగ న్మరణేచ్ఛ వహించియున్న కీ
శాలిఁ గ్రసింప దీనిపనినా మన కల్ల చునోధఃఖులున్. 864
- క. అని మనల నిర్మిగము బొచ్చుని నిర్భీతాత్ము లగుచు నభిలకపులుఁ వా
నిన చూచుచుండఁ జేరం, జనుడెంచి విషాదమెఁగఁగ సుపాతి యనుకొ. 865
- క. ఎక్కడి జటాయు వత్తఁ జే, చక్కటి సమరంబు నేసి సచుఁ బెదప మీ
రక్కరణి నెట్లెఱిగితి, రక్కట చెవుఁ జేస వానియగ్రజుడఁ బుడే. 866
- క. వానికోపంబున నెవ్వారలతో రణమొరెచ్చ వానికి బోరం
గారణము మీదురాకకుఁ, గారణముం జెప్పుఁ డీరు గారవమెఁగకొ. 867
- చ. అని యడిగి చింతాపరిక్రాంతుండై. 868
- క. కలకులగోత్రంబుఁ జెక్కల గాలి విదిప్పివేయఁగలఁడు కృపఁబుడై
కలనఁ బవనలసె చునను వికలచయ్యెఱ్ఱ జెవుడ తత్సకలన్వృత్తంబుకొ. 869
- చ. అనిన నప్పుతంగపుంగవున కాష్టసంగపుంగవు లిట్లనిరి. 870
- సీ. దశరథముడు సీతానాథుఁ డనుజన్మసహితుఁడై పితృనాథ సద్రవ్యతంబుఁ
బూని పువరటంబుపూతఁ బగ్గుకుటీర మొరించి నియతి వంతుండఁ బత్తి
కంఠుడు రామలక్ష్మణులను వందించి బానికి గొంపొప్పుసయమున జ
టాయువు రామలవాఁగి మహానావం బొనరించి యొనరించి యుక్కుదక్కి
గీ. దనుజవంద్రహాసదశితపక్షుఁడై, ధరణితంబుఁ గొంచు దైశ్యనాథుఁ
డెక్కడోఁ జనియె నక్కడ గాఢువు, లవనితనయ లేమి నలచుటించి. 871
- చ. తదన్వేషణార్థం బన్యంబునం బరిభ్రమించు వా రెవరం బగ్గతోపమాకుండై పడి
యున్న జటాయువులన నతవృత్తాంతంబును విని యునంతరంబునం బ్రాణపక్షి
ణుండగు పద్మక్షిపరేణ్య దశరథక్షితివాసుఁడొలె దహించి తిలొడకంబు లాసం
గి శబ్దాశ్రయంబును బంపాతీరంబును గడచి ఋశ్యమూకంబున మనచరేశ్వరుం
డగు సుగ్రీవుతోడఁ బద్మసఖ్యుడై శిథిలంబుగా వాలిందుని తత్సదంబాసంగి
గొని పుత్రమింగల ప్లవంగపుంగవుల రావించి సీతాన్వేషణమిత్తంబుగా నెల్ల
దిక్కులకుం బుచ్చిన నే మిదక్షిణ బుఁకు జనుడెంచి యొంచునం జనకనంద
సందర్శింపనేరక యూరకపోఁ దీరక ప్రామోషనేరంబునం బ్రాణంబులు విడువ
నున్నవార మనిచెప్పి యప్పులుఁగులేనికి వెండియు నిట్లనిరి. 872
- క. పక్షిర నీకు నీగతి, బతునిహీనం బగుట విపత్తుకృతము కా
పాక్షరసంకలితము మా, కీక్షణమునఁ దెలి యుఁబల్కుచి నీవనుకుకొ. 873

ఉ. చేనయెలర్ప భాను మును జేరగనోపును సేనసేనయం

చావిపులాది కాయుండు జటాయువు నేనును బన్ని దంబునం

బోవగ నూర్వరశ్మి మును బొ. దిన నమ్మచానీయవేగికి

హ్లావులలావులెల్ల వికలత్వము నొందుచువచ్చె జెచ్చెరకె.

374

ఉ. తమ్మునిపక్షయుక్తము దగ్ధము నొందుట కోర్వలేక నీ

ప్రముక్తన నెయ్యి మూర్ఖిలి ధరాపణనోన్ముఖుఁ డైన వానినూ

గ్గమ్మున నాత్మపక్షులులఁ గప్పిన నమ్మెనుకాక నా పక్ష

త్రమ్ములు గాలె నాతఁడు మరక్షితుఁ డయ్యె మదాత్మ వొంగఁకె.

375

వ. ఇట్లు చండకిరణప్రచండకిరణదగ్ధగయద్వయుండనై.

376

క. ఇక్కఱధరంబునఁ బడి కడఁ జిక్కిననామఁ దగుసేన సేయుచు నిచటం

బెక్కుదినములుండి యతం, డెక్కడకేని చనె యశ్వధేచ్ఛాపరుఁడై.

377

వ. నాటంగోలె నాకుమారుండు సుపార్యువండు సుపార్యువండు నిత్యంబు నాహార
వ ర్తనంబు నిర్వర్తించుచుండుం బహుపడి జటాయువు ముని స్థానంబగు జగ్ధానంబు
సూక్ష్మానుంబుగా నున్న వాఁడనివింటి నొక్కసమయంబున మదీయపూర్వసంపాదిత
అర్థాకర్మవశంబున బాలసఖుఁ డగు నొక్కతపోధమం గనుంగొని సభక్తిక
సాష్టాంగ దండప్రణామంబు లాచరించి ప్రార్థించిన నస్మద్దీపదళాకారణంబుఁ
దనదివ్యతపోమహానుభావంబున నెఱిగి నావలన పెండియుం దెలిసి యక్కరుణా
కరుండు నాకుం గరుణించి పక్షత్రినరా ధరాసుతాన్వీక్షణంబు నెవంబుగ నగచరులు
రామాజ్ఞ నెన్నఁడే నివ్వఁబునకు నరుగుదెఱు రమ్మచాత్ములకు నీతావృత్తాంతంబు
చేటవడందెల్పి లబ్ధపక్షుండవు గమ్మని దీవించి మేచేయటయు నాటంబట్టి మీ
రాకఁ గనిపెట్టి ప్రాణంబులు చిక్కింబట్టియున్న వాడఁ గృతార్థుఁడ నైతిని ఇతికి
తమ్మునింగూర్చి యార్చిపేర్చికోకిం బుడిపికొని యవ్వారోత్తముల సహాయంబు
నం బుణ్యకదీ స్నానంబు గావించి జటాయువునకుం దిలొడకపిండప్రదానంబు పెట్టి
హక్రతుండై వారలం గనుంగొని.

378

చ. నగచరులార యింక మరణవ్యవసాయము మానుఁ డిష్ట సీ

తఁ గనువిధంబు మీకు విదితంబుగఁ దెల్పెద దూరదృష్టి మా

కుఁ గలదు లంకనున్నది యకుంతితసద్వృత్త రామదేవి యి

మ్ముగ కేతయోజనంబులు సముద్రముఁ దాఁటుండు కానవచ్చెడుకె.

379

క అని మఱియుఁ బెక్కుభాగులు, వగచరులకుఁదెల్పి పక్షివర్గండు సంపా

తి నిజపక్షత్రమ్ములు గల్గిన సంతసమంది వానికిం దగ ననియెకె.

380

- ఉ. తెక్కలు నాకు నత్తబిసితేనికృపం బ్రభవించె సత్త్వమిం
పెక్కునత్తవ్రతామణి వహీనుత వీచవునఁబెట్టి లంకలో
నిక్కడఁ దెత్తునో కడు నహీనజవాఘ్య మదీయపుత్రకుం
జక్కఁగఁ దోడ్పొందునో బ్రత స్తుతాస్పదులార చెప్పరే. 881
- చ. అనవుడు సంతసిచి శకునాధిప బాసకియుండె లంకలో
నని తెలియంగఁజెప్పితి సహాయము గాదొకొ నీవు నీమతుం
డును జనుఁ డిష్టవర్తనఁ గడుంబఱవైన సమద్ర మెవ్విధం
బుననయినం దరించి మహిళుత్తిఁ గనుంగొన నేమచాలమే. 882
- క. అని పులుఁగుతేనిఁ బోవంబనిచి కపిప్రభులు నెఱంగుబంటిదొరలు ను
బ్బిన నాడుచుఁ బాడుచుఁ జని, చని దక్షిణవార్ధితీర్తలొత్తమముక. 883
- చ. మలయగిరిం బ్రదక్షిణనమస్కృతు లొప్పగ నెక్కి వానరా
వలి గనియె స్సమద్రము నభంగతరంగరవాతిరొద్రము
వ్వలితనిజోయఁజేనరుచిలజ్జితనిర్మలత ప్రకూద్రము
జ్జలచరభద్రము నృపితసాప్రవాళలతావిసద్రముక. 884
- క. కని తత్తరంగశీకర, జనితపరమతైత్త్యముం బ్రసన్న కలీలం
గొని మలయసమీర మెదుర్కొని తమమార్గశ్రమంబు కొంచెపఱుపఁగక. 885
- క. ననుఁ బునగు లెట్లు కడచెద, రని నవ్వెకుభంగి ఘేన మడఁం బోని
తునె వీరల నాఁగక నను, ననువున భంగంబు లంతకంతకుఁ బెరుగక. 886
- చ. ఘోరిల్లుచున్న వారాకరంబుఁ గనుంగొని భయభ్రాంతు లగువారును మూర్ఖాపరవశ
త్వంబు నొందువారును మహానందంబు నొందువారును తరుగుల్యులతాగ్రంబులనుండి
వీక్షించువారును విస్మితులగువారును, సరకు సేయక తత్తరంగంబుల నోలలాడువాడు
నై రంత సంగడుండు తమవారిదెఁ గలయం గనుంగొని. 887
- క. ఎవ రెన్ని యోజనంబులు, జవమున జలరాశి దాఁటఁ జాలుదు రనిన
న్నవదళయోజనములదాఁక వచించిరి ప్లవగభిల్లుకప్రభుముఖ్యుల్. 888
- గీ ఇట్లు తమతమకొలఁదుల నేర్పఱిచి, యభివనచరులును దెల్పు నాలకించి
యింద్రనందననందనుం డిట్లు లనియె, వారలెల్లను సంతోషవనధిఁ దేల. 889
- చ. అనద్భుతవేగి వాలి కెన యానధికుండగుఁ గాని తమ్ముగాఁ
డసమున నీతఁ డంచుఁ గపులందఱు సంకుతిసేయ వారిరా
శి సరభసంబునం గడచి సీత గనుంగొని లంక నుగ్రకే
శిలసి మీమనంబు లమలీమనవృత్తి దలిర్ప వచ్చెదక. 890

- వ. అని తాను శతయోజనంబు లవలీల దాటినోపుట యగ్గడించి యొక్కింత విచారింపి
వెండియు నత్తరుచరులతో నతండు. 391
- క. తరుచరు లానందింపఁగ, శరనిధి వెన నుత్తరించి జనకజఁ గని త
త్సరిఁ గాలఁ జమరి క్రమ్మటి, యరుదెంచుట నాకు శక్య మానో కాదో. 392
- వ. సంశయంబు గలదని పలికి ధైర్యాతిరిక్తంబున వెండియు. 393
- చ. అది యటులుండనిండు ముదమారఁగ నియ్యడ నుండుఁ జేను బో
యెద నిదె పల్వలాకృతి వహింపఁ బయోనిధి దాటి నాఁగ నం
గఁగు గని వారలెల్లను సగౌరవ మొప్పఁగ నాడి రీపు చా
లు దుదధి గాటి యెల్లపనులు స్సవ కూటిచి మమ్ముఁ బ్రోవఁగఁ. 394
- క. అయినను నీవేగినఁ ద్రుటి, యయినను నే మోర్వ జాల మనయంబున మా
నయనములు చల్లఁగా నీ, దయనశుభాంగంబు గాంచి యలరుదు మెపుడు కా. 395
- క. ఈకడలి వెడలి తగనవ, నీకన్యం జూచి రాఁగ నీవోపుదు నీ
పోక కపివరులయనువుల, పోక సుమీ కలమె నిన్నుఁ బొమ్మని పలుకఁ. 396
- నీ. పసితనంబున ఫలభ్రాంతి నుక్కుట బాలభాను నెవ్వఁడు చేపట్టిపడిచె
దుప్తవర్తనుల దైత్యులఁజట్టి పాలార్చి మునులచే నెవఁడు దీవనలువడసె
దివ్యాస్త్రముల కసాధితుడ గా బ్రహ్మాదిసురలచే నెవ్వఁడు వరములందె
నితనిచే మఱపనియెల్లఁ దీరుటంచు మది కవ్వనికి రాముం దొసంగె
- గీ. నెల్లనిధుల జానకి నేనకాతుఁ, బ్రకటగతి నని యెవ్వఁడు ప్రతివట్టె
నట్టివానమఁతుఁ డతికాతుఁడరికృతాతుఁ, దుండ మనకేల యోయఁగదుండవగర.
- వ. అని యిద్విధంబున నాఁజకేయుండు వినుచుండఁ బలికి వెండియు నమ్మహావీరు
జన్మబలపరాక్రమప్రకారంబు లగ్గడించి యయ్యంగదుం బురస్కరించికొని జాంబ
వదలులు హనమఁతుం బ్రశంసావచనంబుల నగ్గించుచు డగ్గటి. 398
- కా. ఖిద్యోతద్యుతినిర్జితాత్మరుచి లోకప్రాణాత్ముత్ర నీ
పువ్వోచ్చక్రగతిం బయోధితరణోద్యోగంబు గావించి యా
పద్యక్తం బగు వానరావలి బ్రబుప్రాణవాతంబుగా
విద్యాజీవ కడంగుమా జనకబాన్వితార్థ మర్థించుచుకా. 399
- క. మాచరు లివ్వనరాశిం, గని భీత్యలెదరు తవకుఁ గడవఁ గొలదిగా
దని పురుషోత్తమ నీకి, వ్యవధిపఱపుఁ దాటు తెంతభరమాహింకఁ. 400
- క. గురఁడగు వారియను భవద్గురఁడగు వారియనుఁ బక్షిఘోటకుడు జగ
దుండగఁ వారియను నీ, గురఁయను నట్టు లెయగున్దవరా. 401

వ. అదియంగాక.

402

చ. ఒకనిముసంబునం బహుళయోజనము ల్లును బ్రాద్దుతేరితో
నొకనిముసమ్ము బాయక తదుష్ణము నోర్చి నభిప్రచారివై
సకలకలావిభూతి రవిసత్కృప నేర్చినయట్టిసిమఁ జొ
టకడలి వాఁటు లేపని కటా యిటు లొప్పురికించి మాచెడే 403

వ. అని మఱియుం బెక్కుభంగులం బ్రార్థించి యగ్నించుటయు వానరేశ్వరుండు వారి
దైవదైవ్యంబు వాయు బొంగుచు నిట్లనియె. 404

మ. రయతం బిచ్చుకగుటఁ శసరికిశోరం బెట్టులంఘింపు నా
క్రియఁ బాఠోధిగఁడాచి యందుఁ జనిఁజ్జిగ్రీవు లంకాపురి
తుయసాధోపనోపకంఠయుల నాత్మపుత్రి నీక్షించి యా
రయన న్యుద్రిక నితఁ దెత్తు మదమారం బ్రత్యభిజ్ఞానముకా. 405

క. అని పలికి వారలెల్ల , దనిమోమునఁ జాడుకలునిచి తద్ద ముమోదం
బుఁ జూచుచుండ నపుడు ప,నఁజు డొప్పారె హైమవతసింహగతికా. 406

వ. మఱియును.

చ. అతులితపర్వతాగ్రమున నానానుమంతుండు నొల్పెఁ బూర్వప
ర్వతకిఖిరోదితోజ్వలదివాకరబింబసదృతుండై సమా
న్వృతకపివ క్రపద్మయులు విస్ఫురితంబులు గా నిజాననో
ద్ధితరుచిభాను లొప్పుఁగ వహించిభేదకోటి మబ్బుకా. 407

క. ఇప్పుడిది నొప్పి యెల్లరుఁ, దప్పుక దీవింప నిజపదద్వంద్వంబు
గుప్పించి యుప్పగంబున, కప్పుడెగ సెఁ బర్వతాగ్ర మవని సమముగాకా. 408

వ. ఇట్లు లీలావాలొచ్చులనంబుఁ గావించి నిఖిలవానరమనోనయనానందకరుండును
రామకార్యపరాయత్తచిత్తుండు నగు నప్పునప్రేమనందనుండు దక్షిణాభిముఖుండై
సముద్రలంఘనంబు గావించి. 409

క. గిరిచాపవిగ్ధతమై, యరుజవమున నిగుడు శరమొకో యన లంకా
పురదహనాన్ధ మడరె ను,బరచరులకు విస్మయంబు మల్లడిగొనఁగకా. 410

వ. వెండియు నత్తరువరస త్రమండు. 411

క. ఖేటకసురీతి వాలముఁ, బొటవమునఁ ద్రిప్పికొనుచుఁ బటారభసమునకా
ఖేటములఁ బట్టికొన నా,ఖేటమునకుఁ జనినయట్లు కీర్తితుఁ డయ్యెకా. 412

వ. అంత.

413

- గీ. ఘనమనోరయవాయువేగగరుడజవ, శరపరభసంబులను మించి చనుచునున్న
నానుమఘనదేహ మంతట సంత కక్షి, గోచరము గామి, బ్రగులు చూచు టుడిగి. 414
- వ. మోముల విన్నందనంబు గదుర నమ్మహాత్మురాక వార్చి త త్తీరసికతాతలంబులం
బ్రాణంబులు చిక్కంబట్టియుండి రంత. 415
- క. ఆకార్యపరత్వము నిర్భీకత్వము దృఢరయంబు బీర మరసి య
ట్లాకాశంబున నేగుమహాకాయం గాంచి పొగడి రంబరచరులుక. 416
- గీ. ఇట్లు ఖచరాభీనుతగతి నేగునమ్మహాత్మ్య కాయోద్ధితశ్వసనాహతాద్ధి
పాయయిచ్చుటయొప్పె సప్సరసుసాధ్వీ, నందు వెదకుచుఁ జనియెనోయనిన కరణి.
- వ. ఇవిధంబునం బరమసానాసంబున నేకచరుండై ఖచరసంస్తూయమానగమనంబు
నం జను నయ్యగచరవయ్య నుద్దేశించి నిజకుక్షిసురక్షితంబగు మైనాకక్షితిధరంబున
కంబుధి యట్లునియె. 418
- ఉ. ఇవ్యహిరుత్పరోత్తమఁ డహీనజవాఘ్యుడయైన నిట్లులా
మ్మమ్మడి సానాసించి శతయోజనము ల్పున డప్పి వుట్టుఁబో
మ్మమ్మహనీయవేగు భవదగ్రమున న్నిలుపంగ రామకా
ర్యమ్ముక కెవ్వరేనియు సహాయు సేయక మాననేర్తురే. 419
- క. ఈడలి వెడలి మత్స్యము, మికాశ్యముఁ దీర్చునోపు దీవెట్లునుమే
నాకుక్షిఁ బుట్టి నాడవు, నాకుక్షినవృద్ధిఁబొందినాడవు గానక. 420
- ఆ అనుడు నట్లానర్తునని శింశుమారక, స్కటకశాశులొప్ప ఘనవిశుద్ధ
పాదశోభియగుచుఁ బాథోధిమిత్రత, బయలు మెఱయ వెడలెఁ బ్వృతంబు. 421
- వ. ఇట్లు కడలి వెడలి హనుమంతున కభీముఖుండై. 422
- ఉ. ఓకపివంశసాగరపయోరుహశాత్రవ వాయుభుత్ర మై
నాకుడ వార్చి పంపున ఘనత్వరితంబున వచ్చినాడ సా
మ్యాకృతి గొంతసేపు నిలు మస్మరురూన్నతకూటకోటి ని
శ్చైకరయంబునం జనగ నేల శ్రమంబు జనింపఁ దెంపునక. 423
- వ. అని పలికి వెండియు. 424
- క. హలసదృశనఖర కోలా, హలబహుళం బిష్టయోధియం దునికి హలా
హలగళుడు బావ కోలా, హలఁ డన్న పిమాద్రి కన్నయాతఁడు నాకుక. 425
- చ. అనవుడు నమ్మి వానిపయి హస్తము సాంచి ధరేంద్ర వార్ధిబం
పినఁ జనుదెంచితంటి కడుఁ బ్రీతముఁ గున్నడ నైతి జానకిం

- గనుగొనికాక విశ్రమముఁ గాంచుట మేలె తలంప నూలుయో
జనములమాత్ర దాఁటుట యసాధ్యమే పొమ్మని వీడుకొల్పడుకా. 426
- వ. అగ్నిచుమ నచ్చెరువందుమ నమ్మే నాకుండు సమటయు మున్నీట మిన్ను దణిసి
పోవుచు నబ్బల్లిచుండు. 417
- క. సురభేచరగంధర్వోత్కరవిస్మయకామరూపభగణముపేర్పికా
సురసమ్మతి నేతెంచిన, సురస మృతివొంగ ననిచి సుస్థిరుఁ డవలకా. 428
- క. ఛాయాగ్రాహిణి తన్ను నాగిన నవప్రభంబునఁ బేర్చి త
న్యాయాబాలము లెల్ల మాన్చి వెన నన్న క్తంచరీప్రోజ్జ్వల
త్కాయంబు న్ని జవాలపాశముఁ జిక్కంగట్టి యంభోధివి
స్సానుద్భంగనిరుగ్నఁ జేసి నిలపింపం జపి తా నేగుచుకా. 429
- క. వేలనణాది గడచి యావేలం బవనాత్మజుండు వీక్షించె మహా
ద్యేలశతయోజనాంబుధి, వేలం గునుమసారభాతివేల సువేలకా. 430
- క. దండెరుగఁ డిట్లుకనియు,ద్దండగ దాదండవాలదండ మెనఁగ న
కొండపము స్వేతోకనడ, గొండపగిది వ్రాలె చిట్టు మతలముగ్రుంగకా. 431
- ఉ. చానుమంతుండు సువేమిఁ డిడిగై త్యాపాదిమందానిలం
బనుకూలం బగుచుండఁ గన్గొనిమెఁ దుంగంచద్విటంకాకరి
న్మనసాధస్థితదర్పణాంకులచరీఖన్యోతకంకాకరికా
దనుజాహ్వనగజేంద్రబృహీతమహాధ్వనోగ్రలంకాపురికా. 432
- వ. కనుగొని నిజాంతర్గతంబున. 433
- క. గోపుర వలరాజునకుం, గాపుర మల కాపురంబు గనుగొన నీలం
కాపురమున కెన యగునే, కాపురమయ్యె న్ని కాటగణభరితంబై. 434
- క. ఈవీడు సురభయంకర, రావణపాలిత మగుటఁ గరంబొప్పుదు సౌ
మ్యాకృతియైన విభీషణు, చేవెలయు నటుమఁ దలంచె జిత్రములోనకా. 435
- ఉ. ఈగతిసెంచి తత్పురి మహీసుతలోయఁ దలంచి ధూరిపే
మాగపదృక్షకర్కశనిజాంగముఁ గుంచి సమీరనందము
డాగిరి డిగ్గి డిగ్గి యలనందములైన పురోపకంఠభూ
భాగములం దలియ్యవిరిపందిళులం గని యాత్మ మెచ్చుచుకా. 436
- సీ. నవరత్న ఖచిత సుందరవేదికామధ్య లనీతంబులైన యాలయవరములఁ
గల్గారచక్రచక్రఘరాశ్చక్రవల స్ఫారంబులైన కాసారములను

- మకరందబిందు సమ్మార్జితమేదిని భాగంబులైన యుపవనములను
రత్న కంబళ మహాఽరణ్యసింహాసన స్థానంబులైన యాస్థానములను
గీ. జడలనంటి వెలింగెడు సౌధములను, నతివైత్రతఃమహేశ్వరాలయములఁ
గామరూపధరుండగు కపివరుండు, పెదకి జానకి గనలేక విహ్వలించి. 437
- గీ. మఱియు నర్చనకాలలు మందురలును, నాయుధాగారములఁ గృతకాచలములఁ
బ్రాకటశిరోగృహంబులుఁ బ్రబలు ప్రపలు, నంతిపురములు నరసి యనంతరమున.
ఆ. అనిలసుతుఁడు రావణాంతఃపురంబున, నవనితనయ నరయ నరుగువాఁడు
లంక బింకమింక లంకిని నిశ్చంకఁ, బిలుకుమార్చె గడిది బీరమొప్పు. 439
- ఉ. వంచనఁ దత్పరంబుఁ జొరవచ్చిన వారి నెఱింగిపట్టి బా
ధించు నిశాఢి తన్ను నవధీరణనేయుచు వచ్చి చంపనూ
హించిన నివ్వెఘంబున మహింబడ మెట్టునఁ దాఁచుచున్విలా
పించుచుఁ గూలె లంక యరిబృందముచే పడునంచుఁ దెల్పుచుకొ. 440
- క. లుకాన్వయాపయగువా, లంకిని గూలుటయు నిష్కళంకుండు నిరా
తంకుండు నగుచుమణిప, ల్యంకము సరపేటి కానిలసితం బగుచుకొ 441
- న. అనేకవిధాలాకరణ శోభితంబగు లుకాన్వయ శుద్ధాత్మంబున శుద్ధాత్మకరణం
దగు వృక్షచరాన్వయంబు మౌనవాన్వయ శుద్ధాత్మంబు నరయుచుం జనిచని కాం
త విధుకాంత శిలాస్థగిత నిశాలరమణీయతంబగు నొక్క ప్రదేశంబున. 442
- వీ. మణిమధ్యపుత్రికా మహిత నిజప్రతి బింబభేదముఁ జలనంబుకతన
వీణావిరాజతస్త్రివాక్ప్రకర విభాగము దగు దాశమానము కతమున
రమణీయ దీపికా రత్న దీప ప్రభాస్యము దము నొందు నుష్ణము కతమున
చంద్రికాపాండురసౌధదీప్తిచ్చటాంతరము చశోరమోదంబు కతం. 443
- గీ. దగ నెఱిగి యహర్నికాతారతమ్య, మతననిత్రా విహారభోగాదికములఁ
దెలిసి భావగతంబుఁ జూపుటన తెలిసి, సకల కార్యంబులకు ననసరము దెలిసి 443
- క. స్వస్త్రీ సమానలగు ర, క్షుస్త్రీ నివహంబులు పరిచర్యలొనర్చుకొ
రస్త్రాభరణంబులఁ గును, మాస్త్రశరప్రతిమ దేహమప్తి వెలుంగకొ. 444
- క. ఈమేనికుద్దిగాఁ దగ, దామేలికదారి దీప కనుమానములే
దేమేనిఁ బసిండికిల, దేమేలగు తావి యనుమతికొ బ్రాతంబై. 445
- న. ఒప్పు మెఱయుచున్న 446
- గీ. కాంచనామోద దేహమక్తాఫలప్రవాళరదన రదచ్చద వారణపతి
యాన లసమానయపమాన మానగుణభ, నితఁ గృశోదరి చుందోదరిసమాఖ్య. 447

- క. డబ్బాటునగని జనకజ, సుబ్బాగంగంగటి నని మహాజ్ఞలుఁ డెవలా
నబ్బా కీడు దలంచితి, నబ్బాలిక వేడ్క సల్పు నాయబ్బంగిక 448
- క. పతిఁబాసిన కతమున ను, మృతిలేమిం దాల్మిఁదూలి మగువ గమువరు
న్మృతినలంచుదు మేనుఁ కను, మతీరజము వచ్చె వగల మఱుంగక యున్నే. 449
- చ. అని లెస్సతలంపుచేసి మతియును రావణవిహారిస్థానంబు లగు నయ్యయి ప్రదేశం
బులఁ బరమపత్రచరిత్ర యగు జనకపుత్రసమన్వేషణపథం దై యెందునుఁ బా
డనూపకున్న హనుమంతుండు నిజాతగ్ధతఁబున 450
- సీ. కడుఁ బ్రయత్నమున లంకాపురి శోధించి, కాంతాతింకమును గందునొక్కొ
కని రామచంద్రుఁ డిచ్చి యభిజ్ఞాఁపె, క్కుడువేడ్క కీతచే నిడుచునొక్కొ
యిడి ప్రత్యభిజ్ఞాన మెలమిఁ గొని కళ, నీర్తి ప వదలి లంఘితునొక్కొ
లంఘించి శ్రీరామలక్ష్మణ సుగ్రీవులకు శుభవార్తఁ దెల్పఁగలనొక్కొ
- గీ తెల్విజలరాశిదాఁటి పృథ్వీవహుటి, పుత్రిఁగని కళలుబ్బ నబ్బటిపాటి
మరలరాధాపులకుఁ దెల్పె హుతియును, పొగడుఁ కుఁబాత్రభూతుఁడనగుదునొక్కొ
- క. అని తలఁచి యనిలతనయుం, డెలజవుం డంత నొక్క హర్యము నెరుం
గనుఁగొని తదగ్రమున కొఱ్ఱుఁ నగమున కెగయు వారిక్రియం దాఁటితగక. 452
- క. రామరమణియుగ సీతా, రామాపతి నరయునంత రహినచ్చెంత
ప్రామాప్రపూకబహుళా, రామమొకఁడఁ గాంచె నంతిరంగము వొంగక. 453
- చ. ఫలదళబంధురప్రపవబంధనచారుకలాటుమంజరీ
లలితలతామహీరుహవిలక్తితనిష్కట ముగ్ధుగాంచి య
వ్యలనికఁ జేరఁబోయి హరివర్మఁడు శిష్యుఁహితాంతరఁబునం
గలయఁ జరించి భాగ్యమునఁ గామినినొక్కత రాక్షసీవృతక. 454
- సీ. మంచుబొట్టులఁ బసమించని తమ్మికైవడి మోము కన్నీట వాడుదోపఁ
దామరతూడ్డు బెందడి డిందురుడు మాడ్కిఁ బుజములు చుట్టున బ్రుంగుమవడ
నెండచే నొగిలిన యివురు నా వేడి నిట్టూర్పుచే వాతెఱి యొప్పుదప్పుఁ
బొగచుట్టికొనదిప్పే జగివట్టిన గతి మాపుమఁ బట్టుమున మేని పాలుపుతూలఁ
- గీ. దడి మకెలవొందినట్టి యద్దముల కరణిఁ, జెక్కిఁకులఁ గ్రమ్ముచెమటచేఁ జెన్నుదొరగ
మాననియలంత నొక పెనప్రానినీడ, నుల్లుముడుకఁ బ్రలాపించుచున్నదాని. 455
- సీ. అపయశంబునకుఁ జోఁతైతి నాహాయని, విన్ననిమోముతో నున్నదాని
బతిధ కి సతుల కాపద్ధారియనిరాము, నడుగకఁ దలంచుచు నున్నదాని
మనుజుదులు గ్రసెంతొని భీతి నంగంబు, చెన్నుట వడఁకుచు నున్నదాని
నాథుఁ జూడంగల్గునా యనుతలపోత, నుల్లులు వఱుగుచు నున్నదాని

గీ. దుష్టచేష్టాసురీగమావేష్టనమున, సిద్ధసఖకేసరీప్రతిరథబాల

మ్యుగియనగ నెంతయుం దనవృద్ధయమదర, నునులువిడువంగమకించుచు వాని

క. అనశనతాంతం జింతా, వనతవదన పిహిత కృత్త వస్త్రాంత స్త్రీ

హనుమంతుఁ డంతనంతంగ నె దుఃఖాక్రాంత రాముకాంత స్థాంతికా. 457

క. కిని మునికన్నెయగుట భూతనయయగుటఁ దెల్పు నవ్వధంబున జడల

ల్లిన కేశపాశమున మన్నునఁ బొరలెడు బాసకిం గనుంగొని వంతికా. 458

చ. తగునె విధాత కిట్టియువిదం బతిఁబాయఁగ జేత సీతయు

పుగిది నెసంగుచున్న పతిభక్తి విశేషముచేత నొప్పెడుం

దగనియలంత తెఱము వెలిదమ్మి దుమారమున న్మృశంగ హీ

నగతి మలీమసార్థవసన్ధి నెంతయు నొప్పవండియుకా. 459

క. క్రిక్కిరియు రక్కసులలో, నిక్కంజదళాక్షియైపు దించుకయును బ

లక్కసుల నాగవల్లిక, చిక్కిక్రియ యయ్యెనేమి నేనుఁగవచ్చుకా. 460

క. మతిచెడి రాక్షసుచేనవ, మతినొందితి నిట్లు దిక్కుమాలి మిగులదు

ర్మతిసంచు దూఱుకొంచుం, బతివ్రతాతిలక మిత పడునె కటకటా. 461

గీ. వధుకిరవ్యాప్తి సుపరాగ మహిత పంక, జాతమునుఁబోలె నిమృహిజాతమోము

చూర్ణమంతలభృంగసంకీర్ణమగుచు, భూపరాగపరాగసంపూర్ణమగుచు. 462

చ. అని వెండియు ననేకప్రకారంబుల శోకించుచు బాసకిసమాశ్రయాశోకానోకనా

కాఖోపకాఖావిలీనుఁడై తదీయలక్షణంబు లిమ్ముగ విమర్శించుచుండఁనంత. 463

చ. బలిమిఁ గుచేరునిం గెలిచి పంతపెలర్పఁగఁ దెచ్చిన్నయ

జ్వలరుచి పుష్పకం బసురవారిజనేత్రులు గొల్వనెక్కియ

క్రైలనికికచ్చి సీత సతిభిన్నఁ గనుంగొని మానినీ కరం

బలమట మాని నీసువృద్ధయంబున న్నయికోన్నఁ గూడదే. 464

క. నినుఁ గాననివగ రాముఁడు, ననుజన్ముఁడు బాకయున్న నంబుధిఁ గడుమం

జనునే కడచిన మనుజు, దనుల గెలుచుటెట్లు వారిఁ దలంచు టుడుగుమి. 465

సీ. జగదీశ్వరుండగు శయ్యవాసంబుఁ గైలాసంబు బంతిగాఁ జేసినాడ

శత్రునంతిటివాని సాధించికట్టితే పలతియో శత్రుండు గలుగువాడ

నలకాధిపతి నన్న యనక మానంబుతోఁ గొఱలు విమానంబుఁ గొన్నవాడ

దేవతలకు నైనఁ దేజిమాడఁగ రాని పట్టంబు జలధిఁ బడసినాడ

బ్రహ్మ చంపకుమని నను బ్రస్తుతించి, విడుపు మన జను మందల విడచినాడ

నట్టి నన్నెల్లదమునర్పి యధికభోగ, భాగనుత్తమ వీశ్రమ వడుటమేలె, 466

- క. పతివీరయనుచు నను బతు, పతియుఁ దివస్పతియుఁ బ్రేతపతియును సంభవ
పతియును గొలువఁగ మతిఁ బతి, పతియని పలనింతుమాయఁ బామరు నరునిక. 467
- అ. పద్మహస్త కరుణఁ బట్టి కైకొనవు మన్మథుఁడఁగ నె బారనామలకును
దలఁపు దీర్చి నన్న దొవారికునిఁ గాఁగఁ, జేసి యేలరాదె చెప్పనేల 468
- వ. అని మఱియుఁ గామోపహాసుండు గావున నవివేకభావణంబు లాకుటయు
జరించి. 469
- క. పరపురుషులఁ జూడని య, పుగమపక్షివ్రత కృణంబు బరికించుచుఁ దాఁ
బరువనవనుఁ డనుచు డి, పురుసున నాకుటయు నొవ్వఁబడి యిట్లనియెక. 470
- క. సారాచారవిదూర క్రోద్వికమతికౌ శార్దూలి గామించునా
సారంగంబును బెంజిసింగమును వాంఛుజేర నూహించునా
సారంగంబును శాతతన్న భరవిస్తారాసాతింగులు న
ట్లూడి న్నును సాధ్య నానపడిచా నంతఃకృతినిఁచెనే. 471
- క. ప్రభుతిలకుండగు రామ, ప్రభు భార్య న్ను నానపడియెను వహ్ని
ప్రభఁగాంచి చేఁబోవు శలభవృత్తియకాదె నీదలం బూహింపక. 472
- క. ననుఁ గారింపక దయచొంగవలకు నాజ్ఞాపనంబుఁ గానింపుము భూ
తనయగ్రసింపుఁడనుచు వీ, తనయత నిట్లాడవలయు వృథాపచనంబుల్. 473
- క. భోగేచ్ఛ లేదు ప్రాణ, త్యాగేచ్ఛయె కాని నాకు దయజాధయ ని
ర్భోగేచ్ఛ నన్నుఁగోరక, భోగేచ్ఛుఁడ వైతి గానబొమ్మ రఘుపతిక. 474
- వ. అని పతికి తన్న నుద్దేశించి. 475
- అ. కలువమార్గఁ గామిఁ గామిఁ గామికి నీకు, నెట్లు తెలియవచ్చు నిపుడు రామ
చంద్రు సాంపరాయసామసాయకముల, నవని నొఱిగిసారలునపుడు గాక. 476
- వ. అనియథోపదనయు ననిరళబాష్ప జలపూరిత కపోల యుగ్మకమునై చెక్కిటఁ
జెయిఁ జేర్చి తలయూచుచు దైవంబుఁ దిట్టుచు నిట్టూర్పు నిగిడించుచు నూర
కుండుటయుఁ బక్షిగ్రీవుండు నీతం గాచికొనియున్న రాక్షసినికేతక్షణంబ నిరీ
క్షించి నూజ్జాతురవచనంబుల నిట్లనియె. 477
- క. ఈకరణిఁ దపింపక సా, మ్యాకరణము చెడు నెలలకయినఁ గలుగు న
జ్ఞేకరణిసేని దీనివ, కికరణ నొనర్పఁడనుచుఁ జెప్పుచుఁ బనినక. 478
- వ. పొలబిండిపొలంతులుం బుడమిపట్టింజుట్టుముట్టి రావణం జెట్టవట్టు మని బిట్టుబాధ
లంబెట్టి నెట్టి యొక్క యవసరముక. 479

౪. కావలివారలు జనకజ, కావలిదేవ నిద్రనొంద నపుడెఱిగి యశో
కావలిరుహంబు డిగియెం, బావని భేదమునఁ బరమపావనిఁ జూడక 480
౫. యెట్లు డిగి. 481
౬. వినయంబెల్లఁ గపిస్వరూపమున నావిర్భావమైనట్టి చా
ద్దున సామిరి నతోత్తమాంగుడయి మోహుంగలు ఫాల్గుడే
శనిధంబానరించి భక్తిమెసఁగన్ జ్యోతితమం జేప మొ
క్కినవిభ్రాంతభయాంతరంగయగుచు గీతున్నమీక్షించుచుక. 482
౭. ఇతఁ డెవ్వ డొక్కొక్క వైనగా, కృతివాకుందొచ్చె రాక్షసేశ్వర మాయా
కృతి నేతెంచినయట్టి ను, కృతియేనిం బట్టి ముంగడే యేనలరక. 483
౮. అని బహుప్రకార విచారంబులపం జొచ్చి తలంపుచున్నంత కాంతస్వాతుండు
హనుమంతుండు సాంత్యస్వంబున నక్కాంతోట్లయె. 484
౯. మాయమ్మ రామదూత ను, మాయమ్మలికంబు వాయు మాపదలెల్ల
స్వామమ్మగు నీయలుకనుమా, జమ్మగు నంక రావజాసురపతికిక. 485
౧౦. అనఘుండు భావనూనఁడు మహాత్ముండు రామండు సంకసింపఁగా
జనకజ నిన్నుఁజూడఁగఁ బ్రశస్తల వానరుల నిద్రింప వా
రునరిగి లెల్లదిమ్మలను రోయఁగ మత్సుకృతంబు పేర్చి ద
క్కినమున కేవలచ్చి కృతకృత్యత నొడితి నిన్నఁ గాంచితిక. 486
౧౧. హనుమంతుండనువాడఁ బ, వనపుత్రుండ నేకలోకవంద్యుఁడ జగతీ
తనయఁ బూడఁగొట్టి నని రా, మునకు నియమింపఁ గనుట ముదితాతిలకా. 487
౧౨. విను మారీయని మాయ, న్యుంగిన శ్రీరామలక్ష్మణులు నినుఁగోల్పో
యినవారలగుట లజ్జా, వనతవదనలగుచు నగయువా రొక్కయెడక. 488
౧౩. అనుటవీధులంబున జటాయువుఁగాంచి త్వచీయవర్తం
బాయనఘుండు దెల్పి తదనంతర మాత్మఁ బరిత్యజింప శో
కాయతవృత్తి. బత్తిర్రథువాపునకు స్వీలపించి తత్పత
స్నాయకుఁగ్ని సంస్కృతి నొనర్చిరి నాకజగన్ని వాసిగాక. 489
౧౪. తదనంతరంబున భవన్నిపు త్తంబుగా మహాగణ్యపథంబులం బరిభ్రమించువాడు. 490
౧౫. బంధురహితానుబంధఁ గబంధశాప, మోక్షితునిఁగా నొనర్చి లోలాక్షిశఫరి
శబరిభక్తి నొసగు పూజలుగ్రహించి, పంకపర్వతశంప నష్టంపఁగడచి. 491
౧౬. ఋక్షవానరచమూకంబగు ఋశ్యమూకంబునకువచ్చి భక్తి నతగ్రీవుండగు సుగ్రీవు
తోడ నగ్ని సాక్షికంబుగా మత్సన్నిధిం జెలిమిఁ గానించి. 492

- క. తఁజినుతుఁ డోలి నాతని, తరుణిం గైకొన్న వారిఁ దరుచరకాలిం
దరణికులుఁడు శ్రీరాముఁడు, ధరణింబడఁ గూల్చి తత్సవం బొసఁగెదఁగన్. 498
- క. పేర్చినధృతి వాలిం బరి, మార్చి యతనివైధవంబు లన్నియుఁ దన్నుం
జేర్చిన వానరుల స్వచ, మార్చి యనిచె నాల్గుదెసలకు న్నినురోయన్. 494
- వ. ఇవిధంబునం బ్రత్యుపకారపరాసు తపతుండఁ గు మిత్రపుత్రుండు 495
- ఉ. పంపినవానరోత్తము లపారబలాధుంబు మాయతత్వం
ల్లంపులుగట్టి ముద్దెసలకుం జనఁ గొందఱఁజేము యాయ్యది
కన్పరిశీలనార్థము చెనంజకుదెంచి కనంగలేక పెం
దెంపునఁ బ్రాణము ల్బలధీతీయన స్వకవందలంచుకున్. 496
- క. చావఁ గలదె మీరు గడుం, జేవగలిగి జలధిదాఁటి నీతఁగనుఁడు ల
జ్ఞావనతరదన యగుచుం, జావఁ దివిరియుండె లంక జాపకీ యనుచున్. 497
- క. ఖగపతి యొకండు దెల్పిన, విగతప్రామోషవేశవృత్తులమై వా
ర్ధి గనుంగొని ననుఁబొమ్మని, నగవరు లకుపాగ దాఁటివాఁడఁ బయోధిన్. 498
- వ. వ్రవంగనఁప్రాధితుండఁగు నేను బూర్ణ శతయోజనవిస్తీర్ణమున్న మానవుడనై వాన
తీర్ణుండనై సుయోధనరూపరూపంబున లంకాపురం బంతయుం బరిశోధించి రావ
ణుండు నీతోడ దుర్బాచణంబు లాకునప్ప డవసరజ్ఞుడనై వానిపయుం దెపు
నేయక యియ్యశోకానోకచక్రంబున నొడిగియుండి యద్దుగాత్ముండు వోయినం
బొడఁకట్టితి నని పలికి యెల్లవానరుల నుద్దేశించి వర్ణియవ్వరవర్ణిని కిట్లనియె. 499
- ఉ. అందఱు భూవధైర్యకనకాచలు లందఱుఁ గామరూపు ల
య్యందఱు సారజేగవాసితాకురు లందఱు కూరులైనవా
రందఱు నిన్నుఁ గాంచి చరితార్థత నిమ్మియు నొందియున్న న
న్నందరు పుణ్యకీర్తుల ననం దరుచారికి బ్రహ్మచారికిన్. 500
- ఉ. అన్నలి నాక్షి యిట్టినిమె నన్న భవద్వచనోద్గమతుస్సధా
క్షిన్నమనస్కు నయ్య నిటుఁ గృత్రిమవానరరూపముని మా
యన్ననఁ గాఠీయంబటుప సారయు రక్కసుఁగాఁగ సంశయా
పన్నహృదబ్జనై యొకఁడు వల్కెద నేర్పడ విన్నవించెదే. 501
- క. రాముని మాతననుచు నాతో మొదలంబల్కితిని నుకుండపునాకు
న్నీమోముఁ జూచుటం జే, తో మొదంబయ్యెఁ బల్కుదు న్నీతోడన్. 502
- ఉ. రాముఁ డరణ్యభూమిలకు రాఁబనియేమి తదీయ భీమసం
గ్రామములోని నెవ్వరు పరాజితులై రతఁడే ప్రతంబువై

- ప్రేమవహించి ముందు మహిభవ్యుడు దేక్రియమేనివాడు త
త్వామిముందు ముందును గడు బ్రసన్న మనస్థితుడు వారలేకీ 503
- క. సోమిత్రిమైట్రివాఁడా, రామునకు ప్రవిజ్ఞానకుఁ దిరంబగు సఖ్యం
బేమియిగల్గె బయోనిధి, నేమియివాఁటితిని తెల్పు మేర్పడ నామక. 504
- చ. ఆనవుడు నమ్మనిట్లనియె నమ్మ భవత్పతి కైక వాఁచకై
కనలకవచ్చెఁ గానలకుఁ గయ్యమునేయఁగ నోడె భాగ్యవం
దనితరసాధ్యుఁ డావృపతి కాతనిచే మృతికొందిట్టి వా
రవయులు తాటకాదులు ఖరాములు ఘోరనరాదు లంగనా. 505
- త. మఱియు నమ్మనోధనుర్ధరుచే మారీచాదు లనేకులు బంచత్వంబుకొంది రది యట్లుం
దనిమ్ము. 506
- క. వాలమునఁ గ్రూరు రావణుఁ, గీలించి చతుఃపయోధికిలాలములం
దేలించిన యవ్వాలిం, గూలించె నరేంద్రుఁ డొక్కకొల న్దీలక. 507
- క. గుర్రత రామునకేది ప్రియరతనని తొలుత నడిగి తాలింపును స
త్యవ్రత మదియొకఁడేల పతివ్రత ప్రియమేకమలసతీవ్రతముగఁడుక. 508
- క. రాముఁడు మేచకజలద, శ్యాముఁ డతఁడుఁ దమ్ముఁడుంబ్రసన్న హృదయులై
కామిని యెట్లుందురు నీ, లేమిని గడు జిత్రములు చలించుచునుండక. 509
- తే. లక్ష్మణుఁడు లక్ష్మణుఁడు కృతలక్షణుండు, తప్తకాంక్ష భాసురధామదేహుఁ
డన్నయెవఁ భక్తిగలఁడు నిన్నాత్మ దలఁచి, తలఁచి వగనొందు హతల్లి శల్లి యునుచు.
- క. నీవు ధరాపతితల్లులు, గావించిన భూవణములు గాన్పించిన ను
గ్రేవుతో బద్ధస్త్రీ, హావేతబుద్ధి యుయ్యె నధిపతి మిగులక. 511
- చ. రామలక్ష్మణులకు నావిమయంబునంగల యనుకంపావిశేషంబునను మజ్జనకుండగు
జగత్ప్రాణుని ప్రసాదంబు కలిమిం గడలిఁ గడచి వచ్చితి మదీయాగమనంబున
కెదురు చూచుచున్న కపినికరంబు కగంబు నానందంబునొంద న్భవదమగ్రహంబు
నం బయోరా? మరల నశ్రమంబునం దాఁటిపోవంలవాడ నని పలికి మెడియు
- క. భూవిభుఁ డనంతుఁ డనందగు, నావిభులమ్ముఁడు ననంతుఁ డతులితబుద్ధి
న్నీవు ననంతపు తునుకు, న్నావును నంతటను జనకనందన ప్రీతిక. 513
- చ. వెడవెడ నమ్మి యుట్లనియె పీరవరా మదధీశునాజ్ఞని
జ్ఞుడధిఁ గ్రమించివచ్చినయసాధ్యబలాధ్యుడఁడె పౌదు రాచుభ
ద్రుఁ డిటకువచ్చి దానవులఁ ద్రుంచి బలం బెసలార నన్ను నె
ప్పుడు గొనిపోక గల్గు ననుబోటికి దుఃఖము పారమొందునే. 514

- చ. అనివదనంబువంచి విభ్రలాశ్రుసమాద్ధికపోలయుగ్మయై
జనః జ యూరతున్నఁ గపిచంద్రుఁడు తిత్సతి కిట్లు వల్కు నీ
మనమునఁ జింతింపకుము క్రమంబున రాఘవుఁడెందు వచ్చి దై
త్యనికరము న్వధించి ముదమూర నినుం గొనిపోవునంగ నా. 515
- వ. అంతయేల నీవనుతుంపవు గాక వీరక నియ్యశోకవృక్షవాటికాసహితంబుగా
నిన్నైత్తిగొనిపోయి గాఢలక్ష్మణులనన్నిధి బెట్టి జాలనే యని పలికి పెండియు.
ద్వ్యక్షరకదము. మానుము నీవనుమున ననుమానము నను నమ్ము మిన్ను మనుచుని ననిన
శ్వాని నీమేనున్నన, నూన మమానమున నెమ్మి నూనుము నమ్మక. 517
- చ. అనుటయు సంతసించి జనకాత్మజుఁడొని మన్ని జాకృతి
గనవలతేని జాపెద నగంబులు నాదగు కాలివెద్దలే
లిఁ జిరుచుంగఁజాలి క బలిష్ఠుఁడనంచు గడంగి మేనువె
చెనతఁడు కిశ్వరూపముఁ బ్రసిద్ధముగా చారివాల్యుకై వడిక. 518
- క. చుక్కలు తలపువులుగా, నక్కంజవిగోధితనకు నవతంసముగా
దిక్కులు వననంబులుగా, నక్కపి స్వజ్ఞుడొప్పె నతిపూర్ణుడై 519
- ఉ. ఈగతి మేనువేచిన కపిశ్వరుఁగాంచి మహిజ చాలుఁ జా
లిగతి నద్భుతాకృతి వహింపఁగ నేరికవచ్చు నీవు ము
న్నేగతినుండి తట్ల ధరియింపుము నూత్మశరీరము న్నభో
భాగము భూమియుం దెసలు బ్రద్దలగుం దను వింకఁబెంచినక. 520
- క. కడునమ్మితి నీరూపంబుడవీధికిమించె బెంచు టుడుగుమిఁ కన్నా
వును విరళదేహుఁడై యుక్కుడు మోదము జనకకన్యకుం బొనరించెక. 521
- వ. ఇ ట్లెప్పటియట్లు నూత్మశరీరం దై యమృహీతనయకుం బునఃప్రవర్తదనంబులు
గావించి తత్కుదరి డెందంబు మహానందంబు నొందందగు భాషణంబులాడి యొక్క
యవసరమృన. 522
- క. వానుమ ప్రయత్నంబున దాఁచినరాముని యుంగరంబు నీతకుఁ గాన్పిం
చినఁ జూచి యాఁడే కైకొని యొడ లంతంతకుం గగుర్పొడువంగక. 523
- ఉ. కన్నుల నద్దుచు న్నును మొగంబునఁ జేర్చుచు మద్దువెట్టుచుం
గన్నుల నమృదాంబువులు గాలువగాఁగఁ గపిఁద్రు సెంతయు
నృన్ననసేయించు నృగనిమాటలు దెల్పుచుటంచు నూర్మికం
ద్రన్నన వేడిచక నృగతిఁ గాఁచినయట్లుల నంతసించుచుక. 524

- సీ. ఇంద్రాక్ష ననుబాసి యెందుండి వటుచు, విభుఁగూర్చ వచ్చితినే యటంచుఁ
గడలి నెవ్వినమునఁ గడచి వచ్చితనంచు, నీ వెట్లుపాసితి నృపతినంచు
నీవున్న దెచ్చునే రావణుండనుచును, రాముండుననుజూడ రాఁడనుచును
రావలత్తులులకు డేచుమేలునును నే, నెంత పాపపుణ్య మెత్తికనుచుఁ
గీ తేచ్చు యదమున శిరమునఁ జేర్చికొనుచు, భర్తనన్నిధి వడసిన పగిది నధిక
మోహమందుచు మఱియు నమ్ముద్రికాభి, నీక్షణమొచ్చి పల్కుఁ బృథ్వీతనూజ.
- క. మేనికిఁ బ్రాణముఁ దెచ్చి, దానపు మద్దితమునకు నిదానపుగాన
దానపుఁ గూర్చ నరేంద్రుం, దేవపు నపుఁబాటుగల్గదే తేవన్నక. 526
- క. నీవిట వచ్చునపుడు నీ,తో విభుఁ దేవనియె నన్నుఁ దోడ్కొనిపోవ
గానచ్చితివేనుని యా,పోవనిమాడ్కులు నిగుడ్చుఁ బొంగుఁ జెలంగుక. 527
- వ. ఇవ్వధంబున నతిరక్తహర్ష పరాయ తచి త్తన గునమ్మత్తకాశిని య త్తరుచరో త్త
మున కిట్లనియె. 528
- క. నీవసమానుడవు నే, నేవిధమున నీయుణంబు నీంగురుఁ మనిసం
భావిత నీకతనఁ బునర్జీ విత నైతిం గడుం బ్రసిద్ధముగాఁక. 529
- ఉ. నాపడుపాటులెల్ల బవప్రియనందన చూచినాడ వ
బూర్భపతితోడఁదెల్పి కఘపుంఁగవుఁ దోడ్కొనివచ్చి రావణు
న్రూపణఁ జూపరు ల్వాగడ రూఢివధింప నొనర్చి నన్న సం
ప్రాపితజ్వేన్యఁ జేయుము కృపాపర మ్రొక్కద నేయు నేటికిక. 530
- న. అనాటయు నప్పువనతనయుం డుమ్మలికమ్ము గ్రమ్ముదేత నయ్యమ్మకు నెయ్యమ్ము
గా నిట్లనియె. 531
- క. ఖరనఖరంబుల నరహరి, హిరణ్యకశిపున్వధించు నేడైతిదోప
స్వరనఖరంబుల రామండ, దురాత్ము రావణువధించు దురమునఁ దరణి. 532
- ఉ. సందియమేల రాముఁ డనజన్మమేతముగాఁ బ్లవంగపు
ల్నందడినేయ నెట్లయిన సాగరము న్వేస నిగ్గమించి దై
త్యుం దును మాడి యంతఁ బరితృప్తుమనస్కత నొందియాతఁడో
గుందరి నిన్నుఁ గైకొను విశుద్ధచరిత్రపు శోక మేటికిక. 533
- వ. అని వెండియుం దగిన వచనంబుల నూఱడించి. 534
- క. నారాక కెదుర నూచుచు, నీ రాకఁ తీరభూమి నిలుతురు ప్లవగు
లోపరా కపివర్య యనుచు, నోరాకాచఁద్రవదన యొనఁగము నెపుక. 535

- క. నావై బ్రాణములిడి రఘుభూపతియు దదళజుండు బూషనుతుండుం
జాపులు దీపులుఁట్టంగ, భూపుత్రీ మాతు కిపుడ పోవఁగవలయున్. 536
- ఉ. జానకీ గాంచినచ్చితి నసాధ్యజన్మోత్తి లంకనంచు భూ
జానకీ దెల్పిం గడు నిజయ్యుగ నమ్మఁగనిమ్ము ప్రత్యభి
జ్ఞానము నావుడుం జనకకన్యక సంతసమంది యమ్మగు
త్సాను మొగంబు గాంచి పరిశుద్ధపరిస్థుటభాషణంబులన్. 537
- ఉ. భాసురచిత్రకూటకృతపర్ణమటీరమున న్వసింపఁ గా
కాసురుఁ డేగుదెంచి నను నార్తియొకర్ప వరేశ్వరుండు ని
ష్కాసితుఁడేసె వాని నొకకన్నువగిల్చి యెటుంగ రెవ్వరుం
ద్రాసవిదూర యివ్వెఘము రాఘవు లిరువురు సేతుఁ దక్కఁగన్. 538
- క. కావున నీ కెఱిగించిన, యీవిధము నరేశ్వరునకు నేర్పఱిచి-
నీవు ననుఁ గాంచి వచ్చుట, భావించుటయుఁ దెలియఁబలికి ముదమునన్. 539
- క. వీఁడు ధరానందనఁ గ, న్నాడని రాజుండు మిగుల నమ్మటకు సతి
మాదామణి యొనఁగ నిజ, చూడమణి బ్రహ్మచారిమాదామణికన్. 540
- ఉ. నూత్న సరోజగంధి సుఖనోః తమూరికి నివృద్ధి నివో
రత్న మొసంగినం గొని కెఁబునఁ జేర్చుచు నమ్మణి నృప
యత్నముతోడఁ దాచి పవనాత్మజుఁ డెఱయువేడ్క మానసి
రత్నము వీడకొల్పడని రాతి సమకపరిక్షయార్థియై. 541
- క. దుర్భరపరుషాత్మయంత, దుర్భరము జనకకన్యతో రావణుఁ డ
బ్రాహ్మణినాడ నెట వా, : రూఢిత్రోధవహ్నివవశాత్తుండై. 542
- ప. సహింపక వానుమంతుండు లంకాపురాభిమఖండై కేళీనోదఁబునకుం జొచ్చి 543
- క. తోటలుఁ బూదోట లనఁటి, తోటలు నుడదులపాకుదోట లగల్గు
నాటములు వాజికల, వాటము లురువేదికాక వాటము లూడ్చున్. 544
- ప. వెండియు. 545
- సీ. విస్తారఫలతరు విస్తారములు రాల్చు సాలము ల్నలము లేఁగలవు
సారములైన క సారములు గలఁచి గొమ్మలు గొమ్మలు గూలద్రోయు
గోపురస్పర్థలు గోపురములు వ్రాచు ఖగముల ఖగముల కడకుదోలు
బోటుల గుండల పోటుల బెదరించు భావము ల్భావము ల్నమమడఁచు
గీ. దానలమ్ముగ భద్రదంతావలమ్ము, లున్నకాలలు నురుమాడు నాగ్రవాల
జనితవా తూఁకేభ్రమజ్జలదళకల, సంభవుండగు బవమానసంభవుండు. 546

- క. వారనికేంక స్థంకా, ద్వార మధిస్థించి దైత్యవారము దమ్ముం
 దూరమునఁగాంచి సింహకి, శోర మనుచు మిగుల భీతిఁ జొచ్చి కలంగఁక. 547
- క. వివారిండుచుఁ బ్రాణంబు ల, పవారిండుచునున్న స్థవగపతిఁ గాంచి భయా
 వనామగుచుఁ బాతలఁ దనుజని, వనాము పులిం గాంచి కడుపు వాటువడుపునక.
- ఉ. అంతం గొడఱు మానవాదనులు రక్షోధ్యతునిం గాంచి య
 త్యతంబు స్ఫురఁజ్వాలాత్ములగుచుక వాహాధ్యవ స్త్రీత ని
 స్స-తోమంబుగ నిట్లు వల్క్రిరి దశాస్యా పట్టనద్వార మా
 క్రాంతంబయ్యెఁ జూని యొకానొకస్థవంగస్వామిచే నెంతయుక. 549
- చ కటకట యిట్టియధుత మొకప్పుడు గానము బ్రహ్మచారి
 గ్గుటుఁ డొకఁ డీపుదెచ్చిన ధరా సుతకుం దగు మాటలాడి యు
 ధ్భటగతి నిందు వచ్చి మనపట్టుతోఁగణ మెక్కి క్రక్యభు
 గ్భటకమలాకరఁబుఁ గలప దొడఁగెం గరివోలె నుగ్రుండై. 550
- క. ఉపవనములు పవనవతి, స్వప్నలాపతితంబులైన విభమున మిగుల
 స్విపులతదద్ధితవాలవి, నిపాతితములయ్యె నొక్కనిముసములోనక. 551
- క. కపిమాత్రుఁడు గాఁడు వృషా, కపిమాత్రుఁడు గాని లోకకటక వాని
 స్నిపుతః కిత్తు యొకర్చక, గృహ జాచితజేని జాలఁ గీడగు మనకుక. 552
- వ. అనవుడు. 553
- ఉ. కన్నల నిష్కలాల్క దశకఁకుఁ డకుఁతితపాచుస త్వసం
 పన్నఁ గావరూపుల : పారజవాఢ్యులఁ బల్వర నిర
 పన్నల దైత్యులం గని కృపావహీనుని మర్కటేతుని
 నృన్ననఁ గల్పి రఁడు మిము మన్నన నేయుదు నంచుఁ బల్కినక. 554
- క. భృతిగతిఁ తున్నేవా, చతురఁగలులను మృదంగశఁఖారవముల్
 చతుర కాఃకథితముగఁ, జతురత నడిపించి కేసుగ నైన్యాధిపతుల్. 555
- క. ఇట్లు నైన్యంబులు నడిపించుచు. 556
- ఉ. దఁభులు జఁభజిద్రువు జఁభకఁకు లనేకు లవ్యురు
 త్సఁకపుఁ జుట్టుముట్టి నిశితప్రదరంబుల నొంపఁ దోరణ
 సఁభః జృంభితుం డమిల సత్తుండఁ వాయుకమాదుఁ డానావా
 రఁభఁడు శేర్చి శృతీకెరముఁ గరమ్ములఁబట్టి నైచుచుక. 557
- క. ననజలు వాదమ్ములఁధఁబుఁ బైఁయి బాణవర్షము
 స్నినిచిఁ గొండకైవడి వినిశ్చలవృత్తి వహించి వాలసం

- జనితమధుద్ధతి దనుజసంఘమధుద్ధతి మాన్వి వెండిముక్క
మొనసిన నుగ్రుండిట్లుఁ గపి మూర్తి వహించె నను గరాక్షుడై. 558
- క. పదవాలకరనఖరముల, నదిమి విసగివేసి వచ్చి యుత్కుశిలీక
మదగజతుగస్యందన, పవాతులవారిచే బనవభవుఁ డొకమాత్రక. 559
- న. ఇన్విభంబునం జతురంగంబులం బొరిసరురి. 560
- ఉ. రూఢవృత్తి నిర్వోధుల శిరోధుల వాలముచుట్టి తోరణా
రూఢుఁడు వాయునందఱుడు రోదసి పిక్కటిలంగ నాన్యుయం
గాఢజనంబునం జలధిఁ గల్పుయఁ బేర్చుచు నివ్వెధి స్సమి
త్రొప్పెచు భేదరాలి దనుఁ బ్రస్తుతిసేయఁ జెలంగి యాచుచుక. 561
- ఉ. వారక మెడియుం దనుజవారము దన్నెదిరింప నయ్యుచు
ద్వారముఁ జేరఁబుచ్చుచు నివార్యబలాద్ధతియై తగ వృశా
ద్వారముఁ జేరి నిల్వఁ దనవారల చావు గరంబుఁ బుదవో
వారలచే నెఱింగి పరివారముఁ గాంచి దశాస్యుఁ డాత్తుడై. 562
- ఉ. జేర విచిత్ర మొక్కప్లవగాఢముఁ డిందఱ గాతుసోత్తమా
చారుల సద్విచారుల విచారవిహారలఁ జూపె నద్దురా
చారునిఁ గూల్చి రండుఁ ససంభ్రమత ని యమించె బాపవి
స్తారవిరిత్రులకొ దివిజశత్రుల నేడ్వరమఁత్రిపుత్రులక. 563
- ఉ. తప్తప్యారజ్జుడై విభుఁడు దమ్మిటు వంపఁగ సత్వరంబున
స్వప్తహయోగ్రమంత్రిసుతసప్తక మెంతయు నుల్బూహిఱ ను
త్తప్తభుజు ల్నిశాచరులు దారుణరావులు గూడి కొల్వ నుం
తప్తహవర్ణ భాసురరథస్త్రిరదాశ్వవమూసమేతమై. 564
- క. చరి పవతనూజుం గనుఁగొని పొడువుం డేయుఁ డయమఁ గోల్తుసేముక
నానుమంతుఁడు తనచనుమున, ననుమాన మొకింత లేక యతిమాత్రుండై. 565
- క. గొదకొని మదకరిపదముల, జెనఁ జదివినభంగి శుక్రశివ్యబలంబు
జియరుపలు నేసి ముదమెదుగ దనుజమంత్రిసుతసప్తకముఁ గిట్టి వెడక. 566
- క. వాలము కరవాలముగా, వాలము గావించె మర్కటాధ్యక్షుం డా
భీలముగా దనుజులకుం, గాలముగా నప్పు డిమపగాలం బగుచుక. 567
- గీ. ఇట్లు పోరాడి యరువుర నెత్తి కేలఁ, బట్టి శిరముల నొండొండఁ బగులవ్రేసి
దానవామాతృపుత్రసప్తకము నొక్క, నెట్లుఁ బంచత్వ మొనరించి పేర్చియూర్చి.

- క. పంచత్వ బాసరించె ను, పంచత్వ బంచభూసుహతులు ద
త్పాచకము ముత్రిపుత్రక, పంచత్వ బెత్తిగి ననుజపతి మతి నోవక. 569
- క. ప్రాస్తనువాలభయణ, వ్యాప్తజక్రప్రాసుసహాతుత హాను
ద్దిప్రాగ్ని ముత్రిపుత్రక, సప్తవన మిట్టులేర్పి సరభసవృత్తిక. 570
- క. క్రమృత నెప్పటి బట్ట తోరణస్తాభాధిరూఘుడై విజృంభించుటయు. 571
- క. హతశేషుల చేర దనమంత్రితనూజాలు దెగుటవిని యధికరోషసు
న్విత్తుడగు రావణునాతి, నతనిసుతులకు వేవలె నక్షయబుండగుచుకొ. 572
- సీ. కాటకింకరసదృశ్యులదేహులు గ్రాల పార్శ్వముల రాక్షసులు నడువ
రథసేమిహనుసింధుఖుగపదోద్ధితరజయు నాకధునిగద్దయును సేయ
నింతవిక్రమశాలి నికజూడవని తండ్రి తనలోన నమితమోదంబు నొంద
నక్షయం దీతఁడు ఫాలాక్షుఁడవఁడు సత్వసమృద్ధిని సురావలి వడంక
గి. నధిక రాక్షసులకు నక్షయంబు దెల్పు, వితతముగఁ బతులపసవ్యగతులఁ దిరుగ
నరదమునఁ దెక్కియున గ్రద్ద లాకుచుండ, నెలమి రావణసంరతుం డిట్లు పెడలి
- క. అక్షయం దీక్షించె న్న, న్యక్షసదృశు స్వపక్షరక్షదక్షు
న్వక్షచరాధ్యక్షు నస, గ్రక్షశ్శిక్షావిదక్షు రాజశవక్షుకొ. 584
- క. కనుంగొని. 575
- క. తలపడి తనకంటె న్మును, దలపడి పోరాడి పరఃతనయుని బాహా
బలజఁధియన్ను మగు నిజ, బలజలధిం గాంచి రోషభరితుం డగుచుకొ. 576
- క. శోల లనురుడేయ న్విరి, గోలలక్రియ హనుమ లెక్కఁగొనక బలువిడి
నానలులు గురియ నసుర కి, సాలంబులభంగి వానిఁ జక్కడఁచి వెంకొ. 577
- ఉ. వెండియఁ జండకాండయులు వ్రేసిననాజ్యము గ్రుమ్మరింపఁగా
మండెడు నగ్నివోలె హనుమంతుఁడు పేర్పి దిశాననాత్మపు
త్రుం డరచావుచావ నొక దొడ్డలిం దలవ్రేయ నొచ్చి నూ
తం డవశత్వ మొందియుఁ బదంపడి విక్రమదోహంబునకొ. 578
- చ. మనుజునిరోధి తన్ను వెడమాయలు వన్ని నఁ గోపమెత్తి య
ద్దనుజునిరోధి యక్షయకృతప్రకృతు ల్లహవొదనీక యా
తనిమెడ నాత్మచాలకలితమ్ముగఁ జేసి ధరిత్రివ్రేయఁడుం
గనుగవ నశ్రుధార లాబుక న్విలపించుచు గూలె సోలుచుకొ. 579
- క. తుయరహితుఁ డనిసుతుఁ డ, తుయు రహితప్రాణుఁ జేయఁ గ్రమ్మటి దనుజు
ల్భయవృత్తిం బుత్రపరి, తుయ మెఱిగించుటయుఁ బజ్జికంఠు డార్తికొ. 580

క. అక్షయముడు దేశములును కలక్షయముగ నొక వేయియున్నదిగ
స్వృక్షచరాధ్యక్షు బ్రతి, శీక్షితులగ లేటామఁ జిత్తునుంగన్. 581

చ. అతనిమహామండలమున కగ్రజుఁ డింద్రజివాన్వామునకు దు
డ్రితలపు దీర్ఘ నేని వడి జతురంగచమూరమేరుడై
విత్తరథప్రబద్ధకాయవేగము జూపఁజు మెప్పు దోణ
స్థితు చానుచుండుని దొడరుధీతవైష్ణవిమేం దురుద్ధతిన్. 582

ఆ. అట్లు వెడలి యక్షమూలకు నుత్తక, పద్మకుఁ గాంచి పరమసామంతుఁ
జేసరిగి జగదజ్ఞేతుఁ డిట్లని, పత్నీ ననునిష్ఠ లొప్పుచుండ. 583

ఉ. ఇక్కడరద్ది కొందఱ విహీనరాక్రమల న్యధించి నీ
వెక్కుగును త్యజాలినని యెంతయుఁ బొంగెను మచ్చరాచాతి
జిక్కవయే యెరికి నసాన్యుడవంతుఁ దలంపఱున్ నం
చక్కరినాత్ముఁ డాత్మ చతురంగముల బురికొల్పి నుగ్రుండై. 584

సీ. గంధార్వసింహుఁడునుటాంధులు బ్రాహ్మణ నేపతికోరం బకుంగ
బటుతరోష్ఠుటవీధుటగువర్దకేలి నర్తిమ నలముగ్రయూర్తి నునగ
రథాధిపాధి ధ్యుకోటుల నీవ లావలఁ గాంచు వారియనంగ
బజ్జీక కు దైవ్యపతి దోక బిగించి వనధిపః బడఁకుంచువారియనంగ

గీ. నట్లు సంగరకేళినిహోయగ్గ, లింప దక్షునిలింపు లగ్నిప మెఱయు
చున్న పన తనూజాతు కురుభుజావి, జ్ఞాభణమనైకయ్యుఁడ్రజతుఁ డలిగి. 585

చ. తనపై సాలచయబువైర వది యంతంతన్ని వర్తించి యా
తనిపై నీక్షకరంబు లేయుటయు దైత్యులకు భీతిల్ల న
శ్రీవికాయ బురుగున్వ నెంతయు సరోవన్నూర్తి నవ్వానరే
మ్రుటాలాబుజము స్థిలీకుఖులం దూటించి వెల్లొప్పన్. 586

ఉ. నానకుఁ డొక్కగండజిల వైచిఁ జార్జ మొర్చి యెంతయుం
బూరికవైదుదిగ్యశరము ల్లునుకుతుఁడు పొల్లునేను న
ద్దాపుఁ డంబుజానకదంబము దేవకదంబమెల్ల వా
హానినదంబునే నుగ రయంబెనంగం దెగవాపియేయునున్. 587

క. మఱుసమావేశు చాను, మఱుం జుట్టికొని బ్రాహ్మ్యులకు నయ్యుత్తం
బుత్తఁ బ్రబంధించె గతు, బుతంబులు మ్రోయ గగన మల్లలనాడన్. 588

ద్రురావృత్తము. భీష్మబ్రహ్మస్త్రపాశాపహితు హరిసుతు భీష్మజాతోపబర్హి
 శ్మష్యామేకప్రకాశ స్మభగచరితు నక్షిఃస్థ్యవక్షాద్రుమద్య
 స్త్రీష్మశిష్యప్రతాపు స్పృగుసహిత సుశోధి స్మహాహు దీర్ఘ
 యమ్యుతుం బాళుఁ డదైత్యుఁడు గని యధిశోమ్యుత్తరఁడై చేరియతకా.

క. పట్టికొని నిజరథంబునఁ, బెట్టికొనియెఁ గానియితఁ డభేయఁ డెవరికిం
 బట్టునడఁ డివ్వినంబునఁ, ట్టురకుట లీలయనుచు భావింపఁ డెవకా. 590

చ. ఇట్లు దురభిమానంబున నవ్వనచరేంద్రు నిజరథంబునం బెట్టికట్టి మహాసందఁబుః శంఖ
 భేరి మృదంగ ప్రముఖ నిఖిల జయధ్వానంబులు నింగి మట్టు గదలి. 591

చ. పురమున నెల్లవారుడను బోరనఁ గీర్తననేయ నాకు ల
 బ్బురమునఁ దేల నిట్లు కపిపుంగవుఁ దోడ్కొనివచ్చి రాక్షసే
 శ్వరునకు మ్రొక్కి చూడుము నికాచరనాయక కట్టితెచ్చితి
 దరుచరునందుఁ జూపిన ముదంబునఁ బుత్రుఁ గొంగిలించుచుకా. 592

ఉ. తోరణమెక్కి రక్కసులఁ గ్రుంచుచు నక్షయుని న్వధించి యా
 భోరణముఖ్యులం జగిపి దోష్టలనిర్జితకజి వైననీ
 తోరణమాచరించుటకుఁ దోచినవాఁడఁ బట్టితెచ్చితా
 రాక కుమార నిన్నఁ గొనియాడఁగ నేరితరంబు చెప్పమా 593

చ. అని మఱియుఁ బ్రయవందను నపరమితచతురవచంబుల నగ్గించి రక్షిఃస్థ్యుఁడు
 వృక్షచరాధ్యక్షు నిరీక్షించి యాక్షాక్షరపరమవచంబుల నాక్షేపించి. 594

క. ఎవ్వఁడ తెవ్వకువున నీ, వివ్వనరాళిఁ గరించి యెత్తెచితి ని
 న్నెవ్వఁ డిటుఁ బంచె నఁపుట, నవ్వనవరుఁ డనుచుతోడ నవ్వడరంగకా. 595

ఉ. రామునియాజ్ఞాచిచ్చితి ధరాసుతఁ గన్గొన వారిధి ప్రసూ
 స్వామియనుగ్రహంబున జవంబున బాటితి వాయుభ్రతుఁడ
 స్నీచుది నొవ్వ జైత్రుల ననేకులఁబట్టి వధించితిం గపి
 స్తోమము సంతసింప నినుఁజూచి భవత్సురిఁ గాల్చి పోయెడకా. 596

చ. అని పలికె మెదియు. 597

క. అవిసీతిపరుడఁ దగుని, న్నవిసీతి సంచరించి యవనీతనయా
 నవనీతజేవఁ గొనిచను, నశశ్యచున రాక్షసేంద్రుఁ డాగ్రహుఁడగుచుకా. 598

క. ఈతరుచరవరుఁ గపటా, స్వీకు వధింపుఁ డెపుడు విభీషణుఁ డురుని
 ర్హతాఘుఁడు వారిం చెం, నూత యవస్థ్యుడని పలుకుదురు బుధులనుచుకా. 599

౧. ఈకరణి నివాసింప మ, హాకోపము నొంది రావణాసురుఁ డనురా
 నీకములఁ గాంచి యీకపి, తోకకు నగ్గిఁ దవలించి తోలుం డనినకా. 600
- మ. దనుజుల్ తెలవిల్లి ప్రవస్త్రునితతిం దద్యావరాధీశవా
 లనిబద్ధం బోసరించి ఘోరగతిఁ గీల్చునన్బద్ధవృషా
 హనుఁ గీలింబి సురేంద్రజిద్విహితబ్రహ్మేంద్రప్రబంధప్రసా
 చనువాతాత్మజుఁ బొమ్మ పొమ్మనిరి హాస్యంబు ల్బ్రసంగించుచుకా. 601
- అ. ఇట్లు సోకుమాఁక తెలమి నవ్వుచుఁ దమ, జిహ్వసంతసింపఁ జేరినాని
 తోక రవులఁబెట్టి తొలగి పొమ్మకుట యుం, గాలిచూలి మిగులఁ గసరువొడమి
 క. కీల్చికలితనిజఘన, చాలాలాతభ్రమణవివర్ధితవహ్ని
 జ్వాలాబాలుడై యగ్గోలొగూలోత్తముఁడు నకోపుం డగుచుకా. 602
- క. పురమునఁ గల బంధు సుం, దరమందిర వారణాముఢస్థలగఢ్యా
 సురుచిఁగలసత్ప్రసాసా, వరధంబుల కొక్కనెట్టి దహనమునెట్టెకా. 603
- క. పొగవెడలి యెల్లదిక్కుల, బుగబుగ మనుమంట లెగఁచుఁ బొరిబొరిఁ దనుజు
 ల్వగనొంది వత్తికఁఁఁఁఁ, దెగఁగిరి సతిసీత నేల తెచ్చెనటంచుకా. 605
- వ. అంతం గ్రవక్రమంబుఁ నప్రాప్తిప్రవృద్ధార్చియై పేర్చి. 606
- క. దశమగు వహ్ని జ్వాలల, దశ మేళయనిఁ జీగి సౌధబృందము నడఁగా
 గళవళ మందుచు హతభు, కప్తిశయముగా వగచి మిగుల భయపడి రసునల్. 607
- గీ. రాముఁకోపాగ్ని యిట్లు చుక్కటశరీర, మాని లంకాపురము నేర్పు చున్నవనఁగ
 వాయుతనయుఁడు గొఱుకైవడి విజోయ, వాలవడంబు ద్రిప్పచు వర్తిలంగ. 608
- సీ. ధామము ల్నిర్ధామధామముల్చేసి జోకమరువూఁదోటలు గమఱఁజేసి
 వర్త్యంబులను గృష్ణవర్త్యంబు లొనరించి భూతిశంతయును విభూతిఁ జేసి
 కలకాలలెల్ల నింగలకాల లొనరించి జాలంబులను శిఖాబాలమంచి
 యవరోధ మధిఃధూమావరోధముఁ జేసి పటురూపములు విరూపము లొనర్చి
- గీ. మండపంబులు మండెడు మంటఁగలిపి, గుమ్మములనెల్ల నిప్పులు గుమ్మరించి
 కాయమానంబులు భగద్ధగాయమాన, ములుగ నొనరించె వారివాలకలితవహ్ని. 609
- వ. ఇట్లాత్మవాలాభీలవహ్ని జ్వాలాబాలంబుల వాతూలబాలుండు లంకాపుటభేదనం
 బు భస్మంబుఁ గావించుచుండె నట్టియెడ. 610
- అ. కంటిమంటఁ దోకక కంటిఁచికోసవచ్చి, క్రాలుచున్న కాలకాలుఁ డనఁగ
 * నీతఁ డొప్పెననుచు వృద్ధయంబులు చలించు, చుండ నసురు లున్న మార్వరేక.

- చ. కొలఁకులఁ జేరువారుఁ దమకుం బొగచుట్టిన నశ్రువారిక
 స్తోలుకులఁ గాఱువారుఁ గపికుంజరుఁగాంచి భయాతిరేకులై
 కలఁకులఁబాఱువారుఁ గడుఁగేకలువెట్టెడువారు నెంతయు
 స్వేలవెలఁబారువారుఁ యి విహ్వలమందిరి రాక్షసాధముల్. 612
- సీ. బడబాగ్ని జడనిధి వెడలిలంకాపురి, నేర్పుచున్నదని యూహించువారు
 నచెంబీషణుఁడు పుణ్యాత్ముఁ డాతనియిల్లుఁ జేదగ్గి మని వీక్షించువారు
 నీకపిలయడఁడఁ డిదిప్రళయఁబుగా, కీతరంజుగాదని యెంచువారుఁ
 గొని తెచ్చికొనినట్లు క్రోఁతతోకకు నగ్గి, బెట్టు నేలనుటఁచుఁ దిట్టువారుఁ
- గీ. బూర్ణమై మండుఁగు ముత్యభుక్తిభాక, లాపముల ప్రుందువారు విలాపముదు
 వారుబంధులబేర్కొనువారుఁ బాఱు, వారునైకకృసులు గడివగులఁబొగుల. 613
- క. వాయుసుతుఁ డెసకొల్పుఁగ, వాయుసఖుఁడు పేర్చి ఫర మవారణనేర్చి
 వ్యాయుజవాశ్వచుదేభర, ధాయతేశతననికేతనాదులతోడకై. 614
- గీ. కపికులాధీశ్వరుఁడు దాపికాఁడుగా గఁ, బొదలుఁధూమతమ బునఁ బురముసాచ్చి
 ముఖ్యధనధాన్యపరిధానములు వారిం చె, గాలిచెలికాఁడు జిచ్చునుకన్న గాఁడు. 615
- అ. సమనివార్యభావిసాగరబంధన, సాధనోపకరణసమరణలమ
 సధికయత్న మొప్పు నంగారములు గాల్పు, చందమొ దె బవనందనుడు. 616
- మ. తదనంతరంబున నిజలాంగుల భ్రవణాఙ్గిమధన సమదృష్టాపావనీయాగ్నిం బూ
 ర్యసుధాశనరుధిరాజ్యధారాచ్చటానేకంబునం బ్రుణధంబు గావించి మఁత్రిసుత
 సప్తకాత్యయకుమారాది కతు విశననఁబుఁగావించి కేల్చి పురఁదిరది బృందారక
 సందోహంబు మహానందంబునొంద ర తునస్త్రీఃలాప మఁత్రఁబుఁతో లంకాపురం
 బుఁ బూర్ణామృతిఁ గావించి శిర్ధూమాఘ్రాణంబున ఖచరక్మిరీ కాంతాసంతా
 నంబులు వొదల నాంజనేయసోమయాజి యజ్జీలాషఖంబు నిర్విఘ్నంబుగానానం
 దసాగరాకభృగస్నానంబుగావించి కాంతి బొందివరల వాఁ డైతనమనంబున. 617
- క. వాలాగ్నికీల మురుకై, వాలగతిం జల్లుఁగుట ససుధాతనయో
 డ్వేలకరుణాసుధారస, మూలంబని తలఁచికొని ప్రమాదభరితుడై. 618
- క. తననేమమగోరెడు భూ, తనయకుఁ బ్రణమిల్లి పోయెదనని తదాజ్ఞ
 జనికాంచె వారిరాశిం, జనితపఁమృతైశ్వలతితజఁ తాక్షేన్. 619
- అ. కనినవక్తరించి కాక్షేజ్ఞాఖుఁ, డగఁచుఁ గడలిఁదాఁటె నశ్రవమునఁ
 దన్ను నెదరినూచు తెరుచగవయ్యల, ప్రాణవాయు వగఁ బరుగుతుఁడు. 620

వ. ఇట్లు పూజలుగాను నిజస్వీకృతములగుటచే ప్రపంచసృష్ట్యాదులను బలమున
సముద్రంబు పామువడినీయును కరుగుదెంచు సమయమున వలెనలి ముఖము వను
లూన.

621

మ. చనుదెంచు బవనాత్మజస్మృతదే యుగ్రహమానతారావమా
యనవీలెంచెడుఁ దద్రయోవికరయం బయ్య బ్రతీక్షించుచు
డ నభోభాగము భూమియుం దెసబుగ్గడ బహ్వవేషిబుతో
ఘనుఁడాకీకవిభుండు వచ్చె బ్రహ్మాంకంతు బకుంతబుకా.

622

ఉ. దక్షిణవార్ధితీరము ముదంతెనలారఁగ నిట్లుచేగ వ
వృక్షవరోత్తముఁ గని ప్రవృష్టచుకన్మత వాసరాలి ప్ర
త్యక్షసమీరణుఁ డితఁడటంచు నుంచి కవుగలించితా
రాక్షితిపుత్రివార్తఁగని మూతఁకు వచ్చుటెతేగి యుబ్బుచుకా.

623

ఉ. గంతులువైచిరంతఁ బ్రగప్రభు లంగదనుభ్యులయ్యు
తనంతతిఁ జుట్టినుట్టి కడు సంతసచుందుచుఁ బల్కి రీవుస
తనంతతి సన్నతిఁపఁగఁ బసం జలరాశిఁ దరించి ధారుణీ
సంతతిఁజూచి వచ్చితి మనాధ్యబలుఁడవటంచు మెడియుకా

624

క. వేయువిధంబుల సన్నతి, నేను నృనమునకు వేడ్కనేయు దగన
వాయుతనూజుండపుకుఘ, నాయతగర్హాధ్వనిప్రహసితధ్వనితోకా.

625

గీ జలనిధిఁ దరించి క్రమ్యుజ సాగరంబు, దాఁటివచ్చుట మొదలుఁ దుదయుక గాగఁ
గలుగువృత్తాంతమెల్ల నక్కపిరలకుఁ, దెప్పిమెడియుఁ బుష్కరధీరకు.

626

క. సతి రాజమాళిఁబాసిన, గతిఁబ్రాణముఁ జిక్కఁబట్టి గతిలేమినసం
గతి సిలుగుమిగులసీతా, సతియుచ్చి రాజమాళి సన్నిధిలేమిన్.

627

క. కావున వేవేగ నృన, మీవిధము రఘూత్తమునకు నెఱింగింతుటం
బోవున మనవుడు విని సం. భావనమెఁఁగం గప్పిప్రసరులు ముదమనకా.

628

క. ఆడుదురుఁ బాడుదురు గుమి, గూడుదురు సమీరజన్మఁ గనియాడుదురే
ట్లాడుదు రోడుదురుత్సర, మాడుదురు మనంబులధికహర్షంబులుగాన్.

629

వ. తదనంతరంబున.

630

ఉ. అంగదజాంబవద్దమమవాదు లతిత్వర సమ్మహోదధి
స్సంగతతీరము న్విడిచి వైలలిమహిరుశ్శతామహా
తుంగనదీవికాలమగు తోరపుమార్గమువట్టి యంత సు
హృదగుచు భల్లకష్టకవుఁగవు లెంతయు మెచ్చరింపఁగకా.

- వ. నిగంతరప్రయాణంబులం జని చని కిష్కింధాపురసమీపకతచునువంబుఁ గనుగొని.
- క. ఉల్లంబుల వెల్లివిడియు, నుల్లాసలస్థలచారిక నోలాడి కపు
ల్లలుకరదు లవ్వఁముం, బల్లన కిటువంగజొచ్చి భయవిరహీతులై. 634
- సీ. ఫలములనెల్ల నిష్ఫలములుగా రాల్చి యాకులప్రోవుఁ జీకాకుపటిది
విరిపిడిఁగోసి వావిరిపిడి గావించి లవములు గాఁగఁ బల్లవములుబాడ్చి
మూలంబులెల్ల సున్మాలము ల్గావించి యూడల ప్రేలాడి యూడఁదీసి
కలకంఠములనొప్పు కలకంఠములఁజోపి గమలయి వజులు భృంగములఁవోలి.
- గీ. ఫలలతాక్షయములు బరిక్షయమొనర్చి, కపిసరుని వఁమెల్లనుఁ గాసిచేసి
రవనిజావార్తఁ దెచ్చిన యట్టివార, లగుట నించుకయేని భయంబులేక. 635
- క. మధుపానం బొసరించుచు, మధుపాన మొనర్చినట్లు మత్తు లగుచు న
మృదువఁముఁ గాయవారల, విధువనముం జేసి రసవచికమవృత్తిక. 636
- క. జనకజఁ గనఁగోనఁ జనమున, వనరాశియ కాదె యడ్డురచ్చె ననుచు న
వ్వఁరాశిఁ గాసిచేసిరి, వఁచరు లనివార్యశాస్త్రవర్తన లగుచుక. 637
- ఉ. తద్వనరక్షు లాక్షణమ తాపఁ గాంచి నమస్కరించి భా
స్వద్వనపుత్ర చిత్ర మొకవార్తఁ కనందగు నంగదాదులు.
ద్యద్వనదంబులో యన భయం బణుమాత్రములేక వీరయు
మృద్వనమెల్లఁ శెల్లంగిల సాల్వడఁజేసి వొకింత లోపలక. 638
- క. క్షీప్రగతిసేమ చని ప్లవ, ప్రభులంగాంచి యుడువఁగా నుడుగకవా
రప్రతిహతప్రభావు ల, గఢగతియు నగుచు నవనిఁ గలిపిరి వనమక. 639
- క. ఇందిరిములు కుసుచు మ, రందమగ్రోలునెడ నుస్థిరత నఁఘ్రులు మో
పందలకునట్టి మధువన, మందలు నగచరులుఁ గలఁచి యాడిరి స్వేచ్ఛక. 640
- చ. అని వనముం గలంచెరిని యాడినమాటకుఁ బొంగి జానకిం
గనఁగొని వచ్చి కట్టగుటఁగాదె భయం బొకయింతలేక మ
ద్యవమున సంచరితు రనివార్యపరాక్రమ లంచు రామచం
ద్రున కనుజన్మయుక్తునకుఁ దోయజమిత్రకులీనుఁ డిట్లక. 641
- క. మన మానుమస్మఖ్యులు రా, మనరేశ్వర సంతసంబు మల్లడిగొనఁగా
జనుదెంచి యిపుడు మనస్థు, వనమాఁగలఁచి యాడుచున్న వారట వింటే. 642
- . కృతకార్యసిద్ధి నరుదెంచితినుని సంతోషభరితచిత్తు లగుచు వా
రతిలోకపరాక్రమ లీగతి వర్తింతురని మదికిఁ గానఁగ వచ్చెక. 643

- ఆ. అనిన రామచంద్రుడనజన్మసహితం ద, త్యంతవృష్టమానసాబ్జుఁ డగుచు
నిజము స్వామికార్యనిర్వాహమల కిట్టి, చావు దగాన కాదె యిహజన్మము. 644
- వ. అని పల్కె నంత ధాత్రీపుత్రీకశత్రుమిత్రాపుత్రులు తదాలోకన సీతాసువార్తాక
భవశ్రవణపరాయణుని తవృత్తులై యుండి రయ్యపరక్షణంబున. 645
- క. అనిన మిక్కిలమున వీ, తావన మొనరించి పృథురయంబు మెఱయ న
పూర్వని మున్నిచి కొని ప్లవ, గావలి సున దెంచె ధరణి యంతయు సత్రవక్. 646
- ఉ. ఆత్మజవాపహాసితరయం బెసలారంగ నిట్లు రా సమీ
రాత్మజుఁ డాత్మజవృత్తిజితాత్ముఁడు బాంబవదంగ బాదిపూ
తాత్ములఁగూడి వాగ్దవనయంబుల ప్రోవన నేగి బాంచె శు
ద్ధాత్ముల రామలక్ష్మణతమోంతకళత్రుల సచ్చాత్రులక్. 647
- ఆ. కని నమస్కరించి కరములు జోడించి, తనముఖంబుఁ గాంచి తరుణి భవణి
తనయ నితఁడు గాంచి చనుదెంచె సనిరామఁ, డాత్మఁ బొంగ నిట్లులనియె సతఁడు.
- మ. కనుఁగొంటి స్ఫుటిసీత శత్రుకణముక్తాదామసంవీత నే
కనికృతాంబరపూత ఫర్మసలిలాకాంతాననాబ్జాతఁ బా
వన సాశీల్యసమేత భ్రామ్యుడనురీవాహారసంభీత నా
త్యునిఁ ధోగ్రభవద్వియోగపరిభూత స్ఫురలంకాపురికక్. 649
- సీ. అతిభయదోల్కా సహస్రంబులొపల నొక్కత రోహిణి యున్నయట్లు
కాతకంటకతావ్రాతాంతరంబున నొకలవలెనల్లి యున్నయట్లు
ప్రసవితేహమ్మగిప్రకరివధ్యంబున నొక్కట సారంగి యున్నయట్లు
బహువిధశ్రేణినికహాసమీపంబున నొకఁడు బాలకపోతి యున్నయట్లు
- గీ. ప్రబలమార్జారికాకదంబంబులోన, నొంటిమెయిఁ గీరి కణకము నున్నయట్లు
కృద్ధవైత్యాంగ నాప్రతిరద్ధయగుచు, నున్నయది సీత సన్నతాపన్నకాత.
- వ. అని విన్నవించి ధీమంతుం డగువానమఁతుండ. 651
- క. ఏ మరిగి యావ్యదిగ్గత, భూమిధరితరునివంజపుంజంబుల న
బూభూమిజ పెదకి కానకి, యేమనిపోడుమని వికలనృపదయల మగుచుక్. 652
- ఉ. పెండి కడంగిరోయుచుఁ గుభృద్వికరం బొకఁ డేముఁగాంచి మా
ర్తాండమరీచికావిరహితంబగు నగ్గహ సాచ్చియందు నిం
దుండన కల్గినానమఁతో, దప మొప్పు ఘటింపుచున్నయ
ద్ధండమహానుభావ నొకతం గని భక్తి నమస్కరించుడుక్. 653

- వ. నిజప్రభాపటలతిరోహితగుహాతిమిర యగు నాస్వయంప్రభ మక్కు నాశీర్వచన
సముచితాతిథే శుంబులం బ్రియంబు నొందించి యమ్మహాబిలంబు వెలువరించినం
దదుపాంతకాంతారాంతరంబున భవత్కాంతామార్గకార్థ చింతాక్రాంతల మగు
మేము తరళిరన్ముల మగుచుం బ్రాయోపవేశంబు నేయఁ గుకాస్తరణంబుల కయ
నించియుంటి మయ్యనసరంబు. 654
- క. మృత్యురథ మగు మాకొఱ, కత్యర్థస్వాదువాదుఁ డగునొక్కఁడు సం
పాత్యభిధానుఁడు గోత్రాపశ్యస్థితఁ డెలిపి చనియెఁ బ్రముడితుఁ డగుచుక. 655
- ఉ. ఆహగేంద్రుఁ డిట్లు నెనరాగ మహోదధిమధ్యమంబున
న్రావణాక్షుంబున భరాసుత యుండఁటఁ డెల్పి పోవ నే
మావనరాశిఁ జూచితి మనఁతర మెంతయు వానరాలి సం
భావనాయ వార్ధి నులభంబునఁ దాఁటితి ద్వద్వయాద్భుతక. 656
- ఆ. ఇట్లు కడలి నడచి యెడనెడఁ జిన్నంబు, తెన్నియేని గలగ నేను గలగ
కప్పరంబు సొచ్చి యచట లఁకఁజి వ్రచ్చి, తిరిగితిని యొక్క తరవునీడ.
- మ. కనుఁగొంటి న్నీతి నీత నశ్రుకణముక్తాదామసంసీత నే
కనికృతాంబరపూత ఘర్మసలిలాక్రాంతానాజ్ఞాతఁ బా
వనసౌఖ్యసమేత భావ్యదనురీవ్యాహరసంభీత నా
త్యనిఁద్యోగభవద్వియోగభావత న్నిరలంకృతక. 658
- క. కని వినియంబునఁ జేరఁ, జనునప్పుడ రావణుండు సన దెంచి జగ
జ్జననియగు నీత బరచవ,చనమల నొప్పించి యతఁడు ననియెం బెలుచక. 659
- క. గత్యోధ్యక్షుఁ డిట్లు పోవుటయు సఁకృత్యత్రైభీషకృ
ద్రక్షుఁకామిను లాతుణంబునను గర్జారామము క్రియఁ బ
ద్యాక్షి రావణుఁ డెట్టులట్టుమని రూక్షాకారలై చిట్టుఁ ద
న్నాక్షేపింప భరాతమరి కలుదెన్నాక్రాంతయై ముచ్చిక. 660
- క. నీకు కభంబుగ ననురా, నీక కభకరము గాఁగ నేఁగలగఁటి
నోకింప నేల యః సీత కాలం దెచ్చెఁ ద్రిజట తగువాక్యయిక. 661
- వ. తత్సయంబున.
- క. మాయమ్మ రామదూత ను,మా యమ్మలికంబు వాయు మాపదలెల్ల
న్మాయమ్మగు నీయలుక ను,మా యమ్మగు నింక రావణాసురపతిక. 662
- క. అనుచు నీతిఁడైనై యల్లఁమొక్కడు నన్న నక్కలనతిమణి న
వృత్తిహృదయంబునఁ బోవు నమ్మని కల్పన నేను కిలవాన్వడఁ గుచుక. 663

- క. మన్ని జరూపముతోన జగన్ను తభవదంగుళీ యకముఁ జూపిన వే
డగ్గ న్నన్న నమ్మి మిగులఁ బ్రసన్నుచ్చారము యగుచుఁ జనకబాత ప్రియమునకా.
- చ. భవదీయసుందరచరణారవిందంబులు డెందంబునం దలంచి మదనంబులు గావించి
సుమిత్రాశ్రు సేమఁబడిగి మీకుం బ్రత్యక్షజ్ఞానార్థంబు గాఁ జిత్రకూటచిత్రకూట
కృతకృతక కాకాసురక థాక భవంబు నడిపి యప్పతివ్రతాశోమణి శోమణి
యొసంగి నెల వోసంగినం బ్రణామంబు గావించి నామగిడివచ్చునప్పుడు లంకాపు
రాభిమానుడనై యెదిరికొనిన దనుజమంత్రిసుతస్థ పక్షంబుఁ బంచత్వఃబు నొందించి
యత్తుముం బరిత్యయంబు గావించి తదవంతరంబున నింద్రజిచ్చతురాననశీలుఖ
పాశప్రబద్ధుడ నగుచుదీయవాలాగ్రంబున నద్దక జపతి యగ్ని మట్టించిన నయ్యనలం
బస్మత్కాఢోద్రేక వాయువశంబుమఱేర్చి కరంబు దన్నగరంబు భస్మీభూతంబుగా
విచ్చిన కాఠుష్యనై తరుచర చమూసాగరయ్యుక కానందంబు గ్రమ్మం గ్రమ్మఱ
సాగరయ్యగడచి యేతద్వృత్తాంతంబు నీకెఱింగింపం గంటిం గృతార్థుండనై మంటి
నని పలికి సీత నుద్దేశించి చెందియు నిట్లనియె. 666
- క. కన్నీ రువర్ణంబుఁ బడి, సన్నగిలుంగాని కాల్య సాగుట లేదే
మన్న విను జనకతనయోత్పన్నపవతిరక్తహృదయతానము పేర్చికా 667
- చ. అదియొకఁ డేమిఁక విను మన్న లినాయతనేత్రవంత చ
ట్పదములుగాఁచి శున్నరసపానమొనర్పవు గండుగోపెల
జ్జియమవు కల్లనంబులు ద్విజిహ్వలు వాయువుఁ గ్రోల వేమిచె
ప్పఁ దిరు లిగుర్న వాన్ర ఫలభక్షణనేయవు పక్షు లక్ష్యికా. 668
- త. హెచ్చి దిశకంధరుఁడు చెఱదెచ్చిట్టి, ఖచరకాంతలు దమమృతఁ గట్టివెట్టి
యంతఁగరంబుల మహిజా కాంతఁ గూర్చి, చింతనొందుదు రిక వేఱ చెప్పనేల. 669
- చ. అని పలికి రామచంద్రుం గనుంగొని. 670
- క. జగతీసుత ను తోపాభిగమ యగుచు నీకుఁ బ్రత్యక్షజ్ఞానార్థం
బుగఁ జూడఁపడి యొకఁగక, జగదీశ్వర చూడుమని పొనఁగఁ జేసిదినకా. 671
- క. మణిఁ గాంచి జనకకన్యామణిఁ గాఁచినయట్లు పొంగి మహివిభుఁడు నభో
మణివంశజుఁడు నద్వైతమణి లక్ష్మణుఁ గాంచి మధురమందమృదుత్తకా. 672
- గీ. రత్నగర్భాతనయ శిరోత్ప మిట్లు, పంపు టరయంగ నిజభార్య పరమదుఃఖ
భరితయై యుండనోర్చి తెప్పగిదిఁ గఠిన, హృదయఁడవటంచు ననుదూఱుటే మొనర్చు.
- చ. అని పలికి కన్నీ రొలక నూరకున్న యన్నం గనుంగొని సుమిత్రాశ్రుఁడు వివదం
బదర నిట్లనియె. 674

- క. అవనిజ యమ్యత్సంగ, త్యవిహీనతః బెంపు మాలు అ సూచించెక
భవదంగుళోపలాలిత, మపు నిమ్మజీ తొంటి మట్టు నలము గంటే. 975
- క. పద్మభవుచెయిది రక్ష, స్ఫుర్ద్యోపకనోపవాసంస్థితవల
బద్మాలయోపమమ న, చ్చన్మృతతి నిట్టు లనదచాడు గట్ట. 976
- క. అని వగయచున్న తమ్మరి, గవంగొని రాముండు త గద్దకంతం
బున నేడ్చె భరణినుతః బేర్కొని తరిణినుతుండు గడిగొని వోకింపక. 977
- వ. తదనంతరః బున హామంతుని పలికె శాంతవనంబు వలు దెలిసొంది రమ్మ
హీః భుండు పవనశ్రుం బ్రియవచనంబుల నభింబి. 978
- మ. బహుశ్రోగ్భటతుంగభంగవిచలత్పాథోధి లంఘిం
ర్యచాగ్రస్థితి త్తయదిదనుజప్రాతంబు ఖండింది త
ద్వపాసాధాదిక మాత్మనాలకలితాన్ని జ్వాలః జగ్మడియ
మ్మహిపుత్రీకుభవార్త దెచ్చితివి సామాన్యందేవే కావనీ. 979
- క. జోడినుతవార్తః బరిక్షిణీకృతమయ్యె ననుచు జల చెడు మ
త్రాణము నిలిపితివి జగ, త్రాణాత్మజ వశమె నిన్ను బ్రస్తుతిసేయక. 980
- క. అని మతీయుఁ బవనతనయుఁ, గొనియాడె వ్రామవిభుండు గురుదరిపుజుండుం
గొనియాడె లక్ష్మణుండుం, గొనియాడెం బ్లగతతీయుఁ గొనియాడె గడుక. 981
- మ తను నిట్లుదలు సన్నతింపగ జగత్రాణాత్మజమృండు రా
మనరేంద్రాదులఁ గాంచి యిట్లనియె నాశ్మృతి లంకాపురి
న్మనదుఃఖాల్చి మునిగియుండగ నుపేక్షాపృత్తి గాదింక నూ
ల్కానుఁ డంభోధి దరింప రావణుఁ గుశీలుం బట్టి పాలాశ్పంక. 982
- క. అని యిట్లనితనయు చెప్పినపని కనుకూలు రగుచు బృగువార్షాధి
న్యూనిగి రని చెప్పి వెండియు, ననుమోదరసార్ధస్సావరయుండె యిట్లనియెక. 983
- మత్తేభకందగర్భితసీసపద్మయ.
- న-బలమేమాకృతి సాధుపోషణరతీ సామాగమోద్యోగతీ మహేశ
న-లలితానందద సారసాంచితపదా లాక్షణ్యనాభీనవాతీతిధర
ప్ర-బలదైత్యోత్కర పర్వతాశనికరా పాపాఖుదర్శికరా పరేశ
య-ఖిలరాధాపవాహరి నద్వణగుహ కీశోయసాఖ్యావహా శశిముఖ
విమలతళ పండితనన, సమరవిజయ, చక్రవాస్త్ర సర్వాత్మక సా, రమకుట
గరుడతురగ వి శ్వయవీర పురుషవృషభ, విభవవిహిత రీ మునివినుతయుక్తి. 984

చతుర్విధకందము.

హంసశశేత్ర దైవవతుసా! శంసితచరిత్ర! దైత్యస్స! శంసా!

హంసచాయశంధ్యసారకు, భాంసా హంసశత విర్దయవిధ్యంసా.

మాలిని నిగమనిగమవాసా నిస్తులస్వర్ణవాసా, విగతవిగతదోష వేదవివాబ్జదోష
సుగుణసుగుణరుద్ధా శుద్ధసాపీ.రుద్ధా, జగతిజగతిగోళా ఛత్రవత్కృత్తగోళా.

గద్య. ఇది శ్రీనూత్యవారాయణ పదాబ్జధ్యారపరామణభూ.న ధ్యేయినయ రామశార్య
తనయ పండితసేవాసముచ్చయ క్రొత్తపల్లి లచ్చయప్రణీకం లైన దాశాధిపతి
సంబను మహాప్రబంధంబునందుఁ బంచమాశ్వాసము

శ్రీరామ.

దాశరథివిలాసము.

షష్ఠాశ్వాసము.

- క. శ్రీమానిసీయనోజ్జ్వల, తామరసమందపానతాత్పర్యమిలిం
దా మేరుకుల్యవేంకట, నామచమోవభృదలిందనాచుముకుండా. 1
- గీ. అవధరింపు మధికచూర్ణ వాల్మీకియ, చూర్ణి యిట్లు లనియె నట్లుసంత
సాబ్ధి మునిగి రాముఁ డర్కనందయఁ గాంచి, యిట్లు లనియెఁ బ్రేమ మెసకమెసఁగ.
- క. ప్రాణంబులు చువకు జగ, త్రానాత్మజుకయణజేసి క్రమ్యజః గలిగెం
త్రాణము లాశంపక మ, త్రానేశ్వరి వెదకె నితఁ డుదధిచుధ్యునక. 8
- చ. ఇతని నుతింప నామ వశమే యది యట్లుల యుండ నిమ్ము నీ
వకులబలాధ్యు లైవట్లవగాధిపుల న్నమకూర్చు మబ్ధి ను
చ్చిత్రకుంభంగలబ్ధినిఁ దరించి దళాన్యు నారించి మించి మ
త్సరి సతి పీతఁ డాడక యసాధ్యయఃపరితాప మాచునే. 4
- నీ. శశికాంతచేది కాన్ధలవిరచితసుమతీ మూతలంబుఁ జడవార్ద్ర
జేనా యై సారథోద్ధిగ్ధకారణతాశయంతానిలాలోలవిపులయార్ద్ర
కుంతల యై మరుత్కాంతాసదృశ్చరిచారి కాశతసనాద్రములు గన్ను
నైగ నూడిగములు సల్ప మచ్చాచుద్యమోపలాలిత యై మయోధ్య సౌఖ్య
లీల మెలఁకుటైలేచుకు భువనాంతరమునఁ గట్టికేసల రాక్షసీయ
హోగ్రతర్జనముల నొక్కత వణచుచు, నుండవలసెఁ జిత్ర మొకఁడు గ. దె. 5
- క. అని మఱియు వచురాముం, గమఁగొని సుగ్రీవుఁ డేమ గలుగ విచారం
బున కెడయీమము ధరణీ, తనయాపనాదువధసలుపురము ముడ మొదవక. 6
- చ. అని యిట్లాయోధనసాధనపోషణంబు లగుభావణంబు లాడి యప్పుడ. 7
- క. అవనిఁ గలష్టవంకమపుం, గవులక జకగూర్చి తెచ్చి కమఁగొంటె మహా
నావకర్మకాంగు లియ్యాధవరుల కడ్డమె విరోధిదైత్యబలంబుల్. 8
- ఉ. సంభరియింపఁ జాలునె యసాధ్యతరం బగుమద్భగంబు వి
శ్వంభర యంచు నీష్టరగనైవము దాఁటెను నశ్రురీధిక

- దంభ మొకింత లేదు వసుధావర చూడుము నావును బ్రహ్మ
జ్ఞానితత్వం దెన్నెనిసింపఁజేసెంతస మంది యిట్లకా. 9
- క. కడు సంతస మందితి నీకడ దడ, వేటికి బిడ్డ జేరఁ దరుచరబలము
న్నడిసింపు మనుషు నూహ్యను, తుండు సుభ్రమ హెసఁగ సురుదోహలుఁ డగుచుకొ.
- క. హనువద్దగవరుగవా, తనలాంగదపసనదధిముఖప్రముఖకపీ
ద్రవితాంతావన మగు, నైవ్యనికాయము నాహవంబునకు నూల్కాల్కలుకా. 11
- సీ. కుంభినీధరముల గ్రుద్ది బ్రద్దలునేయఁ జాలినహస్తము ల్పూచికొనుచు
ఖచగ కాంతాపుష్పకంబులు నుడివడి తిరుగ నాలంబులు ద్రిప్తకొనుచు
దిబ్బుదదతిశ్రుతిస్ఫుటితంబుగా సింహనాదంబులు చేసికొనుచు
వెలయ దెబ్బదిరెండు వెల్లున ల్లకపిసేన వేసిన వీక్షించి రామ
చంద్రుఁ డధికహస్త సాంద్రుఁ డై యపు ది, నంద్రనందనాంజనేయబాంబ
కత్తముఖవనాటకల్లుకప్రవరులఁ, గాంచి యిట్లు లనియె గారవమున. 12
- క. భద్రముగాఁగ నపూర్వస, చుద్ర మనం గంధ మిగిలి మొన వెడలెడు ని
ర్మదగతి నింక కావ, విద్రావణకేలి కిపుడ వెడలుద మనుడన్. 13
- కా. తద్వాక్యస్థితి గాఢు లెంతయు వహోద్వజ్జైత్రయాత్రాప్రశం
సద్వాక్యగుణప్రయత్న భరితోత్సాహంబున బొగి మా
ద్యద్వందకర కధీరణభజద్వంద్వంబు లుప్పొంగఁ గా
నుద్వాహోద్వహనార్థులు సమీతోద్వోగు లై రంకటకా. 14
- క. ఉదయగిరికిఁబరకెన్నురి, తిది నేద్రేంద్రు లన దళిరధనుతు లనిలజాం
గదభుజకిరీత్రదేశము, లఁ దిన్నెరి మాయవారలకు ముద మొదవకా. 15
- చ. ఇవ్విధంబున వహోధేధు లగునద్ధాకంఠుల కీకంఠులై పొలిచి నడిది రంతి వనచర
సమూహంబును భాస్కరసుతప్రేరితంబై పుడమి నడవడ వడంకఁ గడువడి న్నుడు
వం దొడంగ నట్టియెడ. 16
- క. తతవాసరైవ్యసము, ద్ధితభూమిరజము వొలిచె దివివద్దంగా
స్థితర క్తసరోరుహసం, తతికిఁ బరాగ మయి యద్భుతస్థితిదోహకా. 17
- క. బొన్నీఁటెలగతి వాలము, లన్నిటి దివి నొరయఁ ద్రెప్పి యాడుచు విసతో
మిన్నేటిఁ గూడఁ బొంగెడు, మన్నీటికిఁ జేర నడిచె మొన యలఘుగతికా. 18
- చ. ముదమున నిట్లు రెండవసముద్ర మనం గపినైవ్య మేగి త
త్సదవలతీరపాఁడురకాలసత్పులిన ప్రదేశముం

- గదిసె ననంతరంబు పొడగాంచిరి రాఘవభానునూరు లా
పదపథసన్నిరుద్ధఘనభ గవినిద్రము నాసముద్రమున్. 19
- క. కని యంత రామలక్ష్మణులు, లనఘులు పవతనయా గదాంసతలంబుల్
ఘనచతులు డిగిరి గిరియుగమును డిగు హైమవతసేనాములజుంట యనన్. 20
- ప. ఇట్లు కల్పకతిరుస్కంధంబులంబోని తరుచరస్కంధంబు లవతరించి చమూనాధపరి
వేష్టితులై సమవికాలచంద్రికాధనశచిత్రవచిత్రస్థలాసేనులై సుమద్రతరణోపాయం
బుఁ జింతించుచుండిరంత నవ్వనచరఃఖలులును దత్తీరపర్వతగవానంబుల విడి
సె నయ్యవనరంబున లంకాపురంబున దశకంధరుండు. 21
- క. ఈలీల రామలక్ష్మణులు, లాలమునకు వచ్చి విడియు టాలించుట నొ
డ్డోలగమున మఁత్రులఁ గా, ర్యలోచన మడుగుచున్న యపు డతినిభృతిన్. 22
- మ. దశకంతానజుఁ డవ్విత్రీమణుఁడు భ్రాతం జేరి కేల్కొచ్చి వీ
రకరుం డిట్లనిపల్కె విష్ణుఁడ యమర్త్యశ్రేణి ప్రార్థింప భూ
రికతారాయభధారి వైరికుల మర్హిం గూల్ప నీలీల మ
ర్త్యశీరంబు ధరించె రాముఁ డన సీతావ్యాప్తితోజాలియై. 23
- క. అని వారిదామినివరు, లన విందుము కాకయన్న సినుయలమీఁద
నృనజులు చనుడెఱురె చెప్పింపని గాఁచునే కపిప్రకరంబుల్. 24
- చ. ఒకకపి మున్న రామునినియోగమునన్ జలరాశి దాఁటి జా
నకఁ గని యూఱడించి తదనంతరి మొక్కట మఁత్రపుత్రున
క్షకము కథించి యక్షయు నపత్యులకౌర్య మదిం బడంచి తా
వకపురి గాల్చి పోవఁడె భవత్పురివారము మాచుచుండఁగన్. 25
- క. వారి నినుఁ గొన్న మ్రోహయఁ, దూలించి భార్యపు నిగ్రహానమఁ జేసె
నావలిం గూలించుట నీ, వాలించితి చలము విడవు మౌఘపతిపయిన్. 26
- ప. అని పలికి వెండియు. 27
- క. ఎదిరి దమ్మ నెఱుంగక, వదిరెడఁ ద్రెగ్గడలపలుకుబడికి నెడందం
గుదురఁడ నీయేని, న్నెదరు కడిచి బ్రదుకఁగలరు పిన్నలుఁ బెద్దల్. 28
- క. వనరాశి మనుజు లెవ్విధమున దాఁటెద రని కలంపఁబోకుము మది న
ల్లిన కేధిఁ పురఁజేయఁడె, వసుజేఁద్రుఁ డగన్తద త్రమార్గణవహ్నిన్. 29
- క. బ్రహ్మించి వేడ నానతి, బ్రహ్మించి నకాటకోటి బ్రహ్మతపకన్తై
పుణి పెఱయఁగఁ జని పొడ బ్రహ్మజగముభద్ర రావభద్రం గనుమీ. 30

వష్టాశ్వాసము.

- చ. కనకరథుబువక జనకకన్యక మంచి నరేంద్రమూరి క
పున మొనరించి కావుము కృపానిధి ముందటితప్పు నైచి కో
పనుడవు గావు నీ వనుచు గ్రాంజలివై ప్రణమిల్లుదేరి యే
మనియెడువాడు గాడు శరణార్థ నియం గరుణించు నర్పిలిక. 81
- క. కొలమున్నొకరించితి వా, కొలమున్నొల్లుమరి నృపునకుం బ్రణమిల్లుం
దలపకుట మానుఁ గృతముం, దలఁపఁ డట్లును గాన యిపుక శగునిటు సేయక. 82
- చ. వననిధి బాటి వారిట వచ్చుటకు న్యునుగాఁ జానకిం
గొని చని రాపలక్ష్మణులకు నృగణం బని సుధి చేయుటా
ప్పు ననుచు నెల్లభంగులను బోడిమి నెతును నీవు నీకఁ దె
చ్చినదినముం దొడంగి తగఁ జేయును సౌమ్యత రాజమాలికిక. 83
- వ. అని మఱియు ననేకభంగుల నుపన్యసించుచు. 84
- అ. మ. దోషగహితు ద్విభీషణుఁ డిట్లును, నిక నొండుకలఁపు తెల్ల మాని
నీక నిచ్చి రాముఁ జేరి ప్రార్థించుట, కంటె బ్రదుకుఁడను వొకండు లేదు. 85
- చ. అన విని శ్రోధతాగ్రనయనాబ్జము లిర్వదిట స్పహోదయం
గనుఁగొని చాలుఁ జాలడఁగి కియ్యము చేయఁగఁ జాల చేని క్రే
వనొదిగి యుండ కిట్లు బలవంతులు మానవు లందుఁ దెల్పుచు
న్యూజభుగాలికిం బిఱికిమాటలు దెల్పుఁగ నేల జేలవై. 86
- క. యత్కులమీద దాడి చనునప్పుడు నుద్దవిడిం నిష్పాపా
ధ్యక్షులఁ ద్రోలునప్పుడు భయం బొకయితయు లేని రాక్షసా
ధ్యక్షుండ నొక్కచుర్త్య నభయం బని వేడట యెట్లు విద్విష
శ్చక్షుఁడు బూని నాకు నహితం బొరింపఁ దలంచి తాత్మహిక. 87
- నీ. తపమున మెచ్చి ధాత వరంబులీను రా నెంచి యత్కుద్ర మాసించినావు
బుద్ధి చెప్పటకునై యధనాధీకుఁ డపినదూతఁ జంపింప మిడి! నావు
బలిమిమై నిర్జగభామలఁ జెఱదెచ్చునప్పుడు వలదని చెప్పినావు
అలనాఁడు వాఁడఁ బిలువమాన్వేనీక మించినపురముఁ గాల్పించినావు
నిండుకొలుపుక వనజాల యండఁజేరి, కొలిచి బ్రతుకు మటంచు వాక్రుచ్చినావు
వేదబంబుగఁ దలపోసిచూడ నీవు, మొదలనుండియు నవగుణములకు కావు. 88
- వ. అని తనమనంబున నితండు మఱియవైభవబలపరాక్రమంబులకు ననూచుగ్రస్తుడై
పలుకువాడు గాకేమి యని నిశానుభావ గమంగొని. 89

- మ. వికటభ్రూకుటికుర్చిరీకుండగుమన్వీ శృంగభరాదేవవై
రికటస్పందనమావరించి ప్రబలార్చిమృచ్చిభావాలవ
త్త్రుకటక్రోధకషాయితాత్మః డగుమం బాదంబునం దిన్ని మ
న్ని కటాబు న్వేసః బాసిపోవు మనియెన్ని మ్మగ్నజాహంక్రియక. 40
- ఉ. పొమ్మని వెండియు న్సుగుణభూషణుడైన విభీషణు న్మహా
గ్రమ్యగుమాడ్కిఁ జూచి దశకంఠుఁ డకుంతితలఁ జంద్రహా
సమ్మున ప్రేయః బూనుకు పస భ్రమండై పఱలెంచి మాను ఘో
రమృని యాఁగ నయ్యెడఁ బ్రకాశుఁడు చాస్తను చాచి రారణుక. 41
- క. తన్ని విధమనఁ గనలుచు, దన్ని వెడలు నునుఁడు శోకతాపితఁ డగుమం
దన్ని కృతి శోగునక భ్రాతన్ని మృతవనముల నతం డిట్లుయెక. 42
- ఉ. శిల్లములోని నీచెడుట శోర్యకయైతయు నొత్తి చెప్ప న
నొల్లవు ప్రాణమారుతము నొల్లనివానిక్రమంబున న్మహీ
వల్లభుఁ గానఁ శోయెద నవశ్యము నిన్ను దొఱుగి నజ్ఞకు
డెల్లెడ నెట్టి యావుఁ డగు నేనిఁ ద్యజించుట నీతి దుర్మనుక. 43
- క. అని పలికి మ్రొక్కి వీడ్చి, చనుదెంచి పథక్తి పూర్వస్థాప్తాంగంబుక
జని కొనరించి యా వెను, వినిచె నిజాగ్రజుఁడు పరిధనిమటఁ దెలియక. 44
- చ. ఇటు వినిపించి రావణునకే నభియాత్మగ నైతిఁ దల్లి నీ
కట విను మింక రాఘవమహీశ్వరునిం గొలువంగఁబోయి త
త్పిటుకరుణాఃటాక్షపరివర్ధితవర్తన నొంది యుండెం
గటకటపాటు మాని గజగామిని వే నెలవిమ్ము పోయెదక. 45
- క. అనవుడు భయమందుచుఁ దజ్జవని కుమారకునిఁ గాంచి స్వాతమలోన
న్మృత పాదీర నిజభర్తవ,చనములు దలపోసి వీరసంక్రమ యగుచుక. 46
- క. సంతోషంబు సుఖత్ర నీ కనుచు వాత్సల్యంబునం బల్కి య
త్యంకప్రీతిఁ గుమారుఁ గాంగిటికిఁ దీయఁ బొంగి యవ్వెక్రః
కాంతారత్నిను వీడుకో ల్యవని రక్షః ప్రాణనాతానిధూ
కాంతు వ్రాము సలత్కృణం గనునపేక్ష న్నంభ్రమానుకుండై. 47
- మ. కరమర్థి జని యాత్మదార సరమం గాశోల్లసన్మండహ
సరమ న్విడ్చిని రాఘవేశ్వరఫదాబ్జగ్వంద్యసందర్శన
స్థిరబుద్ధి న్నిజమర్త లెంతయుఁ బ్రపత్తి న్నల్వసం గొల్వఁగా
వరపుణ్యండు విభీషణుండు జలధిన్యాకీర్ణ మా తత్పురిక. 48

- చ. తెలురడి యంతరిక్షపదవి న్నవణోదధి సుక్రమిమహా
నలుపురచుండు లిద్విధమునం దను. గొల్వంగఁ గొల్వూహింపలక్ష
బలనిడి యన్న త ప్పురిభవం బొనరించుటఁ జెప్పుమా గతు
ల్బలుపురు గొల్వయన్న సరపాలకు పాలింఁ బోవునంతటక. 49
- క. అంచిత మగుతద్రక్షః, పంచకము దనర్చే మిగులఁ బాతివఁ జనుచు
స్వందించి రావణాధము, పంచస్థానములు వెడలి పాతె పుభంగిక. 50
- వ. ఇట్లు చని. 51
- క. రోధురోధము వీకవిరోధముఁ జిత్రాసుగావరోధ మధికనం
బాధముఁ బృథులాంగూహి, త్వేనముఁ గవీయూధ మనుకళేఖరు లెమరక. 52
- చ. కమఁగొని విస్మయంబును ప్రకంపము హస్తముఁ గ్రమ్మఁ గీతవా
హిని దరిఁజేరి రాఘవచహీపతి నారయుచున్న వేళ న
ద్వంద్వబలాధివాధుల దితస్యవిరోధుల సాధులక జగ
జ్జనమతవాదులన్ హృతవిషాదుల వారి విభీషణాదులక. 53
- క. రావణు వేగులకాదులు, గావలయు చటించు రఁది కపులెల్లకు ద
ద్భారము లెఱుఁ మి హారల, సేపురఁ బట్టికొని చనిరి వృపుసన్నిధిక. 54
- చ. తోడ్కొని చని తారకాకరచుధ్యభౌగభాసికుం డగుప్రాశేషమయూఖుడు
నుంబోలె సమ స్తవాసరవైరి అంతగుంబుం బ్రజ్వలిల్లుచున్న యన్నరేఁద్రుం గజం
గొని సభక్తిసాష్టాంగదండప్రణామము లాచరించి రాక్షసోత్తములం గానిపించి
మహాత్మా వీర లక్ష్మణుని ధ్రావ్యైకాంక్షంబు పరిభ్రమించు రావణచారులవార
లు గానోత్తరు రిప్పుంచకంబుఁ బూర్వంబు నొందింతుమీ యని పలుకునిజయోధుల
వాక్యంబు లాలకించి కరుణారససాగ్రు డగుదామచంద్రుండు తజ్జని వ్వారించి
వారిం గాంచి 55
- క. ఎవ్వరుపంపిర వచ్చితి, రెవ్వరు మీ రేమిదనిఁ సేలెంచితిరో
యెవ్వీట ననికి నిఁగ్రము, నివ్వతిలం దెబ్బుండీ యనియె సన్నితుండై 56
- తే. నగు మొగముతోడఁ గారుణ్య మిగుర వొడచు, రాముఁ డీరీతి నడిగినఁ బ్రాణుం డగుచు
భక్తిఁ గేల్కొప్పి యిట్లు పలెన్ మోక్షుఁ బృథుగుణానిభూషణుండు విభీషణుండు. 57
- చ. కవినతికీరి యెను దశకంధరుసోదరుండ స్త్రీ సయం
త్రువరులు వీరు వీరనుమతింప భవచ్చరణంబు వేడి నీ
దవుదము నిద్దపుణ్యజనతాంచితభూతి గడుం నిర్వణగా
నవు నని యన్నఁ బాసి భవదంఘ్రులు గొల్క గ నిందు వచ్చితిక. 58

క. రామునితో నెరిచి సంగ్రామము శత్రుఁడైన జేతుఁ గాలేదు రఘు

గ్రామణి శరణుసారుము సీ,తామణి నొసఁగి తుని కడు హితంబులు పెప్పుక. 59

ఉ. బద్ధులు పెప్ప నెవ్వడవు పొమ్ము మనాత్మ మెఱుంగ కిట్లుసం

బద్ధపుమాట లాడెదవు ప్రాణము లైన దృఢింతుఁ గాని యా

తోడ్పడి తుల మర్చ్యునిసమున్నతి నైదుట యెట్లు రావణు

డిద్ధబలాధ్యుఁడే యొకపీఠనగు న్నరణంబు వేడెకన్.

60

క. అని వెలుచనాడి పరిభవ, మొనరించిన నతనియొద్ద నుండక నిన్నుం

గని కొలిచి బ్రదుక వచ్చితి, ననఘమతీ యే విభీషణాఖ్యానందక.

61

తే. మాటలకు నెల్ల నోర్చి మోమాట మింత, లేక యాతనిబ్రతుకునకై కడంగి

యొత్తి చెప్పఁగ నీరస మెత్తి బిట్టు, కాల దన్న నెవడ బ్రెట్టు కాలదన్న !

62

వ. అని సకరుణంబుగా నాత్మప్రవృత్తి సమస్తము నెఱింగిది భరద్వాజ్యకోటిం

గలిపికొని రక్షింపు మని ప్రార్థించి రాముం డతనిం గటాక్షించి కవులదెస నిరీక్షిం

చుటయు.

63

క. పగవారికమ్ముఁ దీతఁడుం, బగవాఁ డగుఁగాక యెట్లు మైత్రి యొక్క

దగువాఁ డగుఁ గడు నికృతిఁ, దగువాఁ డగుఁగాక యిది తరువయైల్లక.

64

తే. అంత హనుమంతుఁ దీతఁ డతికాంతుఁ డింద్ర, జిద్విధాతాస్త్రవిహారిఁ జిక్కియున్న

సమయమున రావణునిచేత సమయమృద, నితఁడ కాడె నన్నిడిపించె నిర్ధబుద్ధి.

65

క. జాతి కేతఁ డగురుఁడే ని,నీతాత్ముఁ డెన్నిధమున నిందార్హుఁ డగుక

జాతిగిరి కడు విహీనుని,చేత మిగుల వలదు నిది ప్రసిద్ధయ యనుకన్.

66

క. అలెనుతుఁడు నుడివిననుడ, లనుకూలము లగుదు రాముఁ డయ్యునురవరు

గమఁగొని యభయం బొసఁగితి, ననుమానం బేల డాయ నరుదె మృగభూ.

67

చ. అని నెనగాఁగ బల్కి యతఁ డానతుఁడైన గవు గిలించుచు

న్వయము విరోధితమ్ముడవు ని న్నరుణించుట వింత గాదు న

న్న శరణంబు వేడిన జగత్ప్రహవాసులు మెచ్చ రావణు

డునుమక తక్కుదు న్నిగుల దుర్మతికి న్నగజార్థి వధ్యుఁడే.

68

వ. అని యివ్విధంబున నభయం బొసఁగి కృపాతిశయంబున.

69

క. కలువకలుషితాత్ముఁడు మొక్కలుఁ డగుభరద్రజమ్మకాయము నలిము

క్కలు సేసి యతనిపదవి క,కలువమతీ నిన్ను విధుని గావించు దయకన్.

70

క. అని యతనిఁ గలిపికొని యా,తనియంతలు గారవించి తన్మృఖమున శ

త్రుని బలపరాక్రమావలం, చినువు ముదయు నొద్దుదున్న వేళ నిభృతుడె.

71

వ. హనుచుంతుం డిట్లునియె.

72

చ. కరము దుర మ్మొనర్చి దశకంతునికంతము లూడ్చి తత్సహా
దరుఁడు వానియేలెడుపడు బాసగూర్చుట యెంతవెద్ద నీ
కరము విధాతఁ గా దని తదందితికాశ్వతసత్త్వలోకసు
స్థిరవిభవము లాక్రతులఁ జేర్చి గ నోపుదు వాత్మమెచ్చినన్.

73

క. అన విని భవత్సహాయా, బున వాకుం గడఁగి తీర్చు బోలని కార్యం
బహూ యొకఁడుం గల్గునె, యని యతని న్మెచ్చి రాముఁ డభినందించెక్.

76

వ. తదనఁతరంబున సుగ్రీవాదులు రామచంద్రుఁ గరుణాసాంద్రుం డనిపొగడిరి విభీష
ణుండును మ త్రిచతుష్టయఃసహితంబుగా సంతోషించె నంత రాముండు నిజాంత
ర్గతంబున.

75

క. అంభోరాశి గ భీరము, గుంభితఃక్రాదిజంతుఘోరము విపుల
జ్ఞృభితఃపివారము నిర్దంభస్థితి దీని నెట్లు దాటంగ నగునో.

76

వ. అని కించిన్ని మిలితలోచనాలోచనందై.

74

క. తుష్టి నుదధిఁ గొల్చి తదుపఁదిష్టసరణి గపికలాంబుధి న్నదీప మనో
భీష్టుఁ బడసెన నశుచుఁ బ్రహ్లాష్టహృదయఁ డగుచుఁ దలఁపు లిగురె త్తంగక.

క. ఆంఘ్రుండు కుచి యై ద, రాష్ట్ర చితపఃత్రితాసనాసీతవా
హారంచ వ్యవహరించి, హరంబులు మాని జలధి వారాధించెక్.

79

ఆ. మఱియు భక్తియుక్తి మాఁ సంబుఁడ బయ్యె, గాఁగె గుదురుపఱిచి రామవిభుండు
భావ మేకముఖులు గావించి సహధిక్, ప్రాధి మేజయ నిట్లు ప్రస్తుతించె.

80

క. సరిదోఁసుంబెల్లను దమిసఁ నుడ వగు నిన్నుఁ జేరి సమ్మాదించుక
దరణీస్థితి భవదీయా, దరణంబునఁ గాదె నిలిచెఁ దలపోయంగక.

81

వ. నీవ సుగుణరత్న కరుండవు గంభీరుండవు కవిజ్ఞాఘనీయుండవు నపారండవు భవన
ప్రశస్తుండవు నని మఱియు ననేకవిధంబులఁ బ్రస్తుతించి కరకమలంబులు ముకుళించి.

మ. మతి వాడె గరుణించి యాక్షణమ నన్యాయంబు దోష స్ఫురి
త్పతి వాడెనము నివృహింపు మనుచుం బల్కాఱుఁ గీర్తించి యా
నకుఁ డైనం గరుణించి రాముని జగన్మాత్యం గనం బోఁ డపాం
పతి నిగ్గంధుఁడె యీతఁ డయి విబధుల్ వైవై ప్రసంగింపంగక.

82

క. ఇట్లు పొగడి జలధి వాకుం, దటుకున సాక్షాత్కరింపఁ దలఁపఁ డన్నచు ను.
త్కృతు రోమదీప్తుఁ డగుచుం, గటుము దదర నిల్చి ఘోరకార్యకథరుడై.

88

- క. క్రోధోద్రేకమునోబుజాతుఁ డగుచుకఁ ఘోరాస్త్రముంబూని య
పాపాఘోరాశి హరింప నిష్ఠురకృతప్రారంభుఁడై పృథ్వి
వీధి న్మానె నినుండు తారకలు పృథ్విగూఠె మల్లోకము
ల్పాధం జెందెఁ గులాచలంబు లారగఁకఁ ప్రసేం జతుర్విక్రతుల్. 84
- క. తస్మాత్త్రంబున కెట్ట వుట్టుటయఁ బాపస్వామి భీతిం గడు
స్వామ్యంబున రామచంద్రపదపీఠాకాతుకాయత్తస
ద్భవస్వామ్యస్థితి నొడఁ గాని పటుభక్తి క్షేపించున్నాడటం
చు న్యున్మాదఁగఁ బోవఁ దయ్యె జడరాసు ల్లాసుల నెత్తురే. 85
- వ. ఇన్వృథఁబునఁ బాడము భయాత్మరేకంబున. 86
- క. బడబాగ్ని వేడికి న్నడి,వడియెడునే నిపుడు రాముబాణాగ్నిఁ గడు
జెడనె యని యతినిఁ చాడ, న్నెవలె జడధి మానసంబు వేగిరపడఁగక. 87
- తే వెడలి తగురీతి మూర్తిభవించి జహ్ను, కన్యకాగౌతమిముఖ్యమాన్యములు
మూర్తిమంతంబులై తన్ను మొనసి కొలువ, నభిసారానుకంపరసాద్ధిఁ జేర 89
- క. నెలనెలఁ బోవుమఁ జనిరా, ములసచ్చరణయగమునకుఁ మ్రొక్కి వినితిన్
జలనిధి వచించె నృపవర, పలుచనివారలము కలఁగఁబడమె యలిగినక. 90
- క. ఏ దెలియ నెంతవాడ మ,హీచుహితృరరా భవన్యహీచు బ్రహ్మసురం
వ్రాదలు నెలుఁగరు శత్రువి, భేది మదపరాధ మాత్యఁ బెట్టువ మింకక. 91
- క. ఈయందధి నెట్లు చాటుదు,నో యని తలపోసెదే యనవు బుధవిబుధ
శ్చేయఁడ వమేయఁడవు వా,రాఁబాఁడవు నీవు మాగ్గ మడుగఁగలయునే. 92
- క. కట్ట యూరక వావై, గట్టులుక వహింపనెల గట్లం జెట్లం
గట్ట యొకఁడు కట్టక పాడ,కట్టునె మార్గంబు నన్నుఁ గడవఁగ మీకుక. 93
- ఉ నేతువు గట్టి రక్కసులఁ జీల్చి వధింపఁగ నేనోడ నీ
వీరతీ నేగు మంచు వచియించి సమాఘ్రుఁ డదృశ్యుఁ డైనను
జ్ఞాతకతూహలంబున నికాచఁ జాతులఁ బిక్కుక్షీసం
జాతులఁ గూల నేనె మునసాగరప్రేయఁగఁబూను కొలచేక. 94
- వ. అన్యు మోఖుబాణుండు తడనంతరంబున నిజసైనికుల నాలొకించి కార్యదశానిరూప
ణంబుగా నిట్లనియె. 95
- క. గట్టులుఁ జెట్టులు నివ్విడిచి కంధిపయం బడచైది యడ్డుగాఁ
గట్ట యొకండు గట్టిన ముఖంబున లంకికుఁ బోయి రావణుఁ

- బట్టివధింపవచ్చు నని పల్కిన రాముని భావణంబులం
బుట్టినసంతసంబునఁ గపు ల్వలరేగుచు నాడి రీగతిక. 96
- క. ఒకకట్ట గాదు జలనిధి, సకలంబును బర్వతముల సంపీతము చేఁ
తమఁ జాలునట్లు గాఁగఁ, బెకలింతుమే మందరాదిపుష్కీధరముల్. 97
- క. అని పలికి మఱియు నిట్లని, రసఘా నీయానతిచ్చి నట్లులు సేయఁ
జనుఁ గాదె సేతుబంధన, మొనరింత మటంచు సుభృతోత్సాహమునక. 98
- క. బలిముఖు లవ్వననిధికి, నృలివిధు లొనరించి విప్పు పతి కెఱిగి కడుక
బలిమిమెఱుఁగు నందఱు గ, బృలులం బెకలించి తే నృపాలకునాజ్ఞక. 99
- వ. నలుదెసలకుం జని రట్టిసమయంబున. 100
- సీ. లవణవారాశిఁ గాలువచేసి యినుమాలు దాఁటినపవమానతనయుఁ డొకఁడు
తాతకంఁటెను బలాతీతుఁ డీతం డని పొగడంగఁ దగువాలిపుత్రుఁ డొకఁడు
నుత్తరాశాపార మొకక్షణంబునఁ జూచి వడిరావలతి శతబలి యొకండు
మునుతైలకూటంబు మునులకై మోకాలం బగులఁజేసినముత్యపతి యొకండు
దధిముఖుఁడొకండుగఁ భమాదనుఁడొకండు, నీలుఁడొకఁడునుషేణుఁడన్వీరుఁడొకఁడు
పనసగజగయగవాక్షునిసతతార, కేసరిప్రమ ఖులును దక్కినకపులును. 101
- మ. విపులాభాగము సంచలింప విబుధు ల్వీక్షించి హర్షింపఁగా
విపులారు ల్వకలించి తే నలుఁడు పుష్కీనాథునాజ్ఞపి న
క్కుపు లారీతిని దెచ్చుట్టి కుభ్రగ్రావాళిఁ జేనంది ని
క్కి యోరాశిని వైది కట్టఁ దొడఁగెం గట్ట నృహాంజ్ఞుభతక. 102
- క. తానేమేని సమద్రుని, వైనుంచిన ముంపఁ డగుటఁ బలుకుధరంబు
ల్పేనంది నలుఁడు సేతుని, ఛానోస్మఖుఁ డయ్యెం గడు నిదానముగాఁగక. 103
- వ. అప్పుడు. 104
- క. ఒకతిరుచరుండు పదిగిరు, లొకగిరిఁ బదుగురువనాటు లొకపుత్రచరుం
డొకగిరిగా నివ్యవమునఁ, బెకలిదితెచ్చి రతితుంగపుష్కీధరముల్. 105
- చ. కడకొని వాలపాశములఁ గట్టి కుభ్రున్ని చయంబుఁ గీశుల
వృదు గొని తెచ్చు టొప్పె మును పూర్వసుధాశనులు స్సుధాశను
ల్లడగి యోధుఁ డ్రచ్చి రదిగాదని ఘోరినదుద్ర మొక్కుడొ
క్కుడఁ తరువఁగఁ బూని రనుకైవడి నెంతయు నదృఢతంబుగక. 106
- క. మన్నీటిజలమఁ బీచి మ, రిన్నాయకు వేడి తిరుచరులు జలదములం
ద్రుక్షుఁ డొడ్డిని యెచ్చుచు, నున్నారఁ డ్రవ్వి తెత్తు రొగి ఘనగిరులక. 107

- వ. తత్సమయంబున. 108
- క. అంగస్మై ధౌంచితయః జ్ఞాంగఫలప్రక్రియాబ్జబాండంబులచే
తంగోజులు విశ్వమూర్తిక్రియం గాలికొడుకు దనర్యే నధికాదులచేకె. 109
- సీ. ఏ గుంభకారుడ నివె కుంభము లటంచు నిరుగేల గొండ లొక్కరుడు దెచ్చు
నే దంతువాముండ నివె యంకుకము లంచు గజకుతాంబులక లొక్కరుడు దెచ్చు
నే గృషీవలుడ నిల్లివె హలంబు లటంచు బజ్రవైష్ణవాంకు లొక్కరుడు దెచ్చు
నే రథకారుడ నివె రథంబు లటంచు గిరికిఖరంబు లొక్కరుడు దెచ్చు
నొకొకరి జూచి మెచ్చక యుబ్బుమీఱ, నవ్వులాడుచు శతయోజనప్రమాణ
సేతుబంధనిబద్ధప్రసిద్ధహృదయ, వర్తనూర్పు లగుకపిమూర్తు లంత. 110
- తే. లంకలో నున్న ఘోరసాలంబు లిట్లు, జెఱుతు మనురీతి సాలము ల్విడిచి తెల్లు
రసురగోత్రభవన మిట్లు యాచరింపఁ, దీఱు నని గోత్రముల్ త్రవ్వి తెల్లు రొప్పు. 111
- క. తమకెదురువచ్చువనగో, త్రమాంగముల మున్న వేడ్కఁ దమతెచ్చినగో
త్రము లిడి నిలిచెద రధిక, ప్రమాదమున భారవహనభర ముడుగంకె. 112
- ఉ. భూవనితావచ్చాదులనుబోలు యురోదకచంద్రార్ధగో
త్రావలి ఒట్టి యాడినకతంబున సంభవ మైనయట్టి పం
కావహన్పత్తి లేక వివలాత్మత నొందఁగ నేమొ తత్త్వవం
గావలి యుబ్బుమీఱ ననయంబు వహోదధి నీరులాడుటల్. 113
- తే. సేతుబంధదీక్షాప్రసితమనోంబు, జాతు లగుకపులకు భాస్కరాతపంబు
గలుగకుండఁగ నీరద్రగతిఁ దనిర్యే, బ్రహ్మభవరవైమానికపం క్తి చదల. 114
- వ. ఇవ్వీధంబున వజ్రకణిమ లగు నమృతహేలు లగనగోన్మూలనంబు గావించుట వింత
గాక యుండె నట్లు లేజోనలుండగులండు భువనాదితంబుగా సంఘటించిన
తత్సేతుబంధం బనిమిహోల్లాసకరంబు గాకుండియు ననిమిహోల్లాసకరం బై వనచర
గమనానకులంబు గాకుండియు వనచరగమనానకులం బై పుణ్యజనత్రానకరంబు
గాకుండియు బుణ్యజనత్రానకరం బై గమచ్ఛాదితభంగంబు గాకుండియు గమా
చ్ఛాదితభంగం బై రావణక్షృణు నోభిరామంబు గాకుండియు రావణక్షృణు నో
భిరామం బై పంచదశపరిసమృత్తం బగుటయు. 115
- క. గుడ్డజలంబులకెల్ల, బుడ్డకణి నితవిత పృథ్విం గలదే
వడ్డం గొలుకుకపు లిలెటి, గుడ్డగుడుచె యనచు కెడఁగణున నుండెకె. 116
- నరయఁ దాత్మ వేచ్చి పరాక్రియనందన వాలిపుత్ర భా
స్కర నరయ భుజం దగ ప్రసాదవృద్ధాకృతదృష్టి జూచి దు

- వృక్షముగ నప్పుయొధి నొకకట్ట యొనర్పితి రీయశంబు ను
స్థిర మయి ముజ్జగంబులఁ బ్రసిద్ధికి నెక్కదె సగ్వకాలముకొ 117
- క. అనఁ గల్గుట భవదవగ్రహమునఁ గాక కడు న్ననుద్రమున నేతు వొన
ర్పను మావశంబె నీచనమునఁ దలఁచినకార్య మది యమోఘము కాదే. 117
- చ. అని సన్నుతించి రంత నంతవృత్తాంతమును దళములు డెవీగి కలగి శుకసార
బాదిమంత్రులతో మంత్రాలోచనంబు గానించి లంకాపురంబు సురక్షితంబు గా
వించికొని యుండె నద్దినసావసానంబున. 119
- క. నూత్నమతి న్వనురాశిఁ బ్రయత్నంబున డాచికొన్న యాతనిఁ ఛోలె
న్రతాకరుండు నంబర, రత్నము లో. గొనియె ననఁగ రని గ్రుంకఁ దగన్. 120
- చ. ఇట్లు కువలయవ్యథాకరకర్షణాణంబు చాలించి యిటుండు శాంతుం డగుటయు.

—: సాయంకాలాదివర్ణ సము : —

- సీ. పడమటిదొరసానిఫాలభాగంబున సవరించు కాశ్మీరజన్మ మనఁగ
సంపుల్లలోధ్రకసానుసమచితాస్తవహీఢ్రైరికధాతు వఁగ
రవిరథపతనకారణవిభాజితసరస్వవృద్ధ్యబాడబహ్ని యనఁగ
బ్రాహ్మణాఘోదకళాణప్రభిన్న మందేహదేహోయశోజిత మనంగఁ
గోకనదపద్మరాగబంధుకబింబ, శుకముఖాశోకతామ్రకింశుకలసత్త్వ
వాశసురగోపజతుచక్రవాకపక్ష, కాంతి నిరసించి సూర్యరాగము రసించె. 122
- తే. సాంధ్యరాగపుంధుచ్చవి సాగరోద, కంబు కీలాలపద్ధతి గాఁపింపఁ
జెలఁగి యనుయలు తద్ర క్తనేర నేయఁ, దోచి రన నొప్పె నిరులు ప్రదోష వేళ. 123
- చ. అనుపమదుఃఖపంకమలినాంగలతాఽపరిశుద్ధయై నవా
నవననజంబు వాడఁ గలిపి స్తవచక్రము లుబ్బువీడఁ బ
ద్మిని వివసఁగ్రహం బనువ తించె మనోజశిలీముఖాహతు
ల్లనికన నోన్వితే కవుఁగదా యినుఁబాసినదోషహేతువుల్. 124
- తే. విప్లుపద మనువిఖ్యాతి వెలయుమండుఁ, గాన నయ్యెడఁ దోచునఖ. బు లనఁగ
గ్రమతరపద్మరాగప్రకాశమాన, తారకంబులు నభిమన బూరఁజెల్లె. 125
- చ. అంత నొక్కింత సేపునకు. 126
- తే. రాజు చనుదెంచుచున్న వార్త విని పుష్క, రాంగన నిజాననాంబుజ మలమికినిన
భ్రమరకంబుల నెగయించి ప్రబలెననఁగ, జీకటులువాసిప్రాగ్ధికచెన్నుమీఁతె.
- క. పవలు కువలయును రవిచే, నవయుట విని యమృతసేవనము సేయ సుధా
నఖకలశ మెంతయు న్నను, యవిధాత్మం డెత్తె నన హిమాంశుండు వొడిచెక. 128

- క. త్రిజగత్ప్రవిశద మగు తృద్విజరాదోదయ మగును నధిక రాజీవ
వ్రజయ ముడింగె భువనముల, భువనగవిలసన మడంగె చో భువనములక. 129
- తే. ఇట్లు చంద్రోదయంబైన స్థలదిశల, వెన్నెలలు మీడి చల్లినవిధముగాఁగ
దెలియడుంగులు నటచిన తీరు దోష, నిండికొనఁ గపు లెంతయు గండుమీటి. 130
- చ. హిమకరదీధితు ల్లరికి హేమమయం బయితోఁచు వార్ధితో
యమపయినను వీచులగహాయమనం జనుదెంచు మించునై
త్యచలయమాయతంబు మలయం బులిసంబుల నేతుంబంధన
శ్రవ ముడుగంగ భావినమరస్థితు లాడుచు నిద్రఁ జొక్కఁగక. 131
- న. నానమదాములును రామలక్ష్మణులమహాయశంబుయం బోని యప్పుడు వెన్నెలతైలు
నారాజశేఖరుం బరివేష్టించి నిద్రానుఖం బయభవించి రంత.
- క. ద్విజసత్ఫలాపిఁ జెఱచిన, వృజినమొ సచ్చక్రనిరతవేధాపటుహే
తుజనితదోషమొ రాజు ప్రభుఁ జెఱచె నన నిందుఁ డల్పభానుం డయ్యెక. 132
- న. తదనంతరంబున. 134
- సీ. తారాపథాంగన దాల్చుతారావళిఁ గనుపట్టు నాయకమణి యనంగ
జారచోరవికారకారియై పాంథుల నటులిటు నడిపించునొకథ మన
నాకమహీమహాప్రాకటపూర్వదిశాశాఖః దగు గుళుచ్చం బనంగఁ
గమలారికరచిసకాండము ల్మృగవెడి యభ్రధునీచరద్ధంస యనంగ
మిత్రుఁ డరుదెంచుట సహస్రప్రతములకుఁ, బద్మభవుఁ డెఱిగింపఁగ బుష్పిట్టి
భర్మలేఖ యనంగఁ బ్రాగ్భాగమునను, వెలసె నెంతయుఁ దెలువెక్క వేగుఁజుక్క
- మ. అవనీజాగము వార్ధి గట్టిరి లెం దాలస్య మింకేల యో
యవనీజాటకులార! యంచు నవనీజాళు ల్వడి నైపును
న్నవనం గోకిలకేకీరముఖవానాపక్షిసంఘాత మొ
క్కవిధి న్రోవె వికాలతుంగపటుశాఖాశాఖికాగ్రంబులక. 136
- న. అంత. 137
- క. ఉదయగిరి మండె ననఁ గెం, పొదవిఁ ప్రాగ్దిశ విసస్పదునయము రక్త
చ్చదమై ప్రతాప మాకృతి నొదవి యరుగుదెంచుచున్నదో యన మొనెక. 138
- న. ఇట్లు లోకచక్షురాహ్లాదకయంబైన భువనచక్షుం డుదయించుటయు. 139
- ఉ. అంతకమున్న రాముండు సహనుజుఁ డక్కపికోటిలోన ని
ద్రాంతయు నొంది కృత్యముల నన్నిటిఁ దీర్చి దినేంద్రపుత్రజు

- భాంతకవాయుపుత్రులను భల్లుకనాథనుషేషణముఖ్యుని
క్రాంతుల సేతుకృద్ధయుఖ్యునివాదులఁ గాంచి యిట్లుచుకొన్. 140
- క. దేవాసురవరు లేకీ,భావముఁ నైన నిట్టి పని యొనరించు
గా వలఁతులె యుద్ధధి మహా,క్రావములు నిల్చు నిరు కపులే తల పక్ష 141
- వ. అని మఱియు వనేకవిధమధురవచనంబుల నగ్గించి కార్యవచనంబులు ప్రసంగించి 142
- క. గర్జాభీరుపలాశివాగ్నిహితలం కాద్యివము స్మృతంప ని
న్మాన్ద్యాహుతరంగ వానరబలాంభోరాశి దుర్విన్విమ
న్నిరేమస్థితి సేరుకట్టులు మది న్వక్షింపుఁ డీ రండు స
హ్వర్ణిమూతవపున్విలాసుఁ దగుగోత్రా నాథుఁ డామోహుఁ డై. 143
- చ. అవపునుఁ బావనిద్రలుగు లాశనితో భవవీరు సేకవై
దనుజులమీఁది గాలియును దాఁకఁగ నేర్పునె యుద్ధ యాత్ర కీ
మనుమతి చేసినవృడ జయవనా మైనయహూర్త మట్లు గా
పుర నెడసేక కిష్కడ తవుం జర లంకవము నృహీశ్వరా. 144
- వ. అని పలికి యమ్మహామోధు లామోధసంబునకు నూల్కాల్లులుపుటయు నక్కపి
యుధంబు యూధసాధససాధులై విబుధవరూఢినివిధానంబున గండు మిగిలి
రాణానికాకరోదయంబునకుం బొంగు నీరాకరము ననుకరించి పాలించి పెడలు
నశ్యవసరంబునం బరస్పరాహ్వననదంబును దేవకుండుభిధ్వానంబును జలధితరంగ
విరావంబును నేకీభవించి దిక్కులు పిక్కటిల్లె నుత రామలక్ష్మణులు వనచర
స్కంధస్యంద వాధియాధులై సప్తజిర్మును ద్వియంబులు దాల్చినచందంబునఁ
బ్రతాపం బిఁమే నైవవిధంబున సేనామధ్యం బలంకరించి మహాఃపివీరపరివృతు లై
వశకరుం దగుఖరకరునకుం గరంబులు జోడించి యంబుధిం బూజించి ప్రార్థించి
యాంగికంబు లగు కుభినిమిత్రంబులకుఁ జిత్తుంబులు హస్తపరామిత్రంబు లగు
యండ విభీషణుడు మంత్రిచతుష్టయసహితం డై యంతరిక్షమార్గంబునం బట లేర
సేతుమార్గంబున లంకాపురాభిముఖు లై నకునం దొడంగి రయ్యెడ. 145
- క. మీకెదురువచ్చు దనుజా,నీకంబుల యుల్బు విరియు నిజ మిట్లుచున
ట్లాకడలిఁ దరంగంబు ల,నేకంబులు పెడలి విలుగు నెదురఁ గపులకుకొన్. 146
- సీ. అంబుద్భిన్నభయార్కవ్యంబులఁ గనుఁగొని నడికీ కట్టవడఁచు నడుచువారు
మేరమీటి జగంబు మ్రొంగక పాఠోధి నిలుచు ట్రుంబు బని తలఁచువారు
జలనిధికుక్షి నిశాచరు లెట్లు వసించిరో యనుచు నూహించువారు
మేటికడలి మధి మేఖలామేఖలాకృతరసించె నని తర్కించువారు

దర మొకింతయు లేక సాగరములోన, నీడులాడుదు నేతువు నె
మించి చనువారుఁ జాల వార్షింతువారు, నైకపు లాహవాపేక్ష
వ. ఇన్విధంబునం గపించుసాగరంబు సాగరంబుపై నురవడించి చను
క. వారిధితరంగశీకర, వారంబుల లెక్క వెట్టవచ్చు ధరణి నె

వ్వారికిఁ బ్రవగచువాని, స్తారమ్మ గణింపవచ్చు జాతుర్యమునక.

చ. అని భవరు ల్నుతింప బ్రవగౌఁతు మమోఘరయంబు మీఱఁగాఁ
జనిచని వార్ధి ఘేయము నిశాచరహేయము లంక దవ్యలం
గనుఁగొని క్రోధఘూర్ణితముఖ బగుచుకా దరిఁ జేరి రాక్షస
ధ్వని విని యంత నిల్చెఁ బ్రవిదారణకేళికి నుత్పసించుచుకా.

చ. నిలిచిననేనఁ గాంచి తరణిప్రియపుత్రుఁడు చేయి వీచి పే
రలుఁగున లంకచుట్టు దిగుఁ డింక భయం బొకయింతలేను నా
బలిచుఖు లన్ని కాటకులపాలకుప్రోలికిఁ బోవ నొక్కట
స్వెలువడి యెక్కి రున్నతనువేలము సద్విటపీవికాలముకా.

వ. ఎక్కట యు నక్కఱగకానంబు ధరాసయం బయ్యును నప్పగ
కాననసంయతంబునుంబోలే నయ్యనసరంబునఁ గలుగు.

సీ. అరివినిర్భేద్యనుస్థితరామోమయద్వారబంధకవాటతతులు గలిగి
పుఘులొగ్రదంభోశ్యభిన్నతుంగోరుదృఢత్రపుష్టితమద్యములు గలిగి
దనుజసంరక్షితవారుపాపాణయంత్రప్రకల్పితగోపురములు గలిగి
శిఖరసగస్థాపితాసితురి కాఖర కాచకలసాలగణము గలిగి
యగ్రబాణబాణాసనయోధవీర, బృందధనధాన్యఘోషసేద్యగలిల
కతివబహువిధయంత్ర సంగ్రహానికాచ, సప్రమాషితఘోరదుర్గములు గ

క. భృంగాకర్ణిత మదమా, తంగపవనజవపరిహాసితనుగంధర్వో
తుంగరథవీరభటసే, వాంగచతుష్టయము గలిగి యతులితభంగిన్.

క. ఒప్పుగులుకు లంకాపుర, మప్పుడు వీక్షించి ప్లవగు లధికాత్సుక్యం
బుప్పుతిల దానిచుట్టు, గప్పికొనిరి ఘోరవార్షిక వడి నంతకా.

చ. విడిసినసేనయుకా దనుభీమణమంకరణంబు మీఱఁగా
విడిసెనుసేనయు న్విడియ వేదక నొందెడుసేన సేతువు
న్నడిచెడుసేన పొంగెడుమనస్థితో వెనగట్ట నెక్కఁగా
వెడలెడుసేన యయ్యె రఘువీరున కెంతయు సంతసంబుగకా.

- వ. ఇట్లు లంకాపురంబునలుదెసలం బుడమి యీనినక్రమమ్మునం గ్రమ్మికొనిన య త్తరుచ
రవాహినీవిస్తాంబు. 157
- క. నాపుత్రకన్యాదయపరీతాపము వాయు నని తలచి ధరణీపతి నా
ర్హాపరిమిత గా మేళనఁ, కాపట్టెగుపులకపటలశోభం దనరెన్. 158
- అ. వె. అట్లు లంకయను మహాలతాభవనంబు, నలమికొనిన వనమాతాశన మన
నున్న సేనఁ గాంచి యల్లుబునఁతోవ, మగ్న మగుచునుండ మనుజవిభుఁడు. 159
- వ. సోదరసహితముగా వనచరస్యందనావతరణంబు గావించి త్రికూటప్రాంతసమ
వికాలరమణీయప్రదేశంబున యోధవీరసహితంబుగా సమాసీనుం డై విభీషణుం
డయ్యయిప్రదేశంబులు వేలువేలు నిరూపించి చూపుచున్నయవసరంబున. 160
- క. కోపాయణలోచనం డై, భూపాలవసుండు లంకఁ బొడగను టొప్పెం
దూపుల నేన్పక తర్పురి, నాపుల నేర్తు ననుభంగి శోభిల్లుగఁ. 161
- క. అంత దకాన్యుఁడు తివ్యప్రభుత్వము విని చింతనొందు తదవసరమున
స్నేతోమము పెరుగఁగఁ ద, తస్సంతతి యగుశక్రజిత్తు తా నిట్టరియెన్. 162
- ఉ. ఏఁ గలుగ న్విచార మది యేటికి మర్త్యుల నాప్లవంగుల
న్లేగఁగఁగాంచిబెట్టుచి యలీంపఁగఁజేసి వధించునట్లు లా
భోగుల నుగ్రుం డై భుగవిభుండు వారింబెనునట్లు మ్రుంతు వా
రీగలు గంధసింధురము నేను ననుం జెనఁగఁగ నేర్తురే. 163
- చ. అను నెడ ఖడ్గహస్తండు ప్రహస్తుఁడు రావణతోడ నీకుమా
రున కెదు శివ్య రక్కపివయాధిని నొక్కఁడ మ్రొంగఁ జాలుఁ ద
క్కినపీఠతాకులం గడఁగి కీకుల నాశమునేయనేర్తు రి
వనితరసాధ్యవిక్రముఁడ వాత్స్య విచారము నేను నేటికిన్. 164
- వ. అని బరవసంబు నేసి పత్ని నంత నతికాయ మహాలాయ మహాపార్శ్వ సుపార్శ్వా
దులున బ్రథమన్నాహసముత్సాహపోషణంబు లగుభాషణంబు లాడఁటయు నద్ద
కాననుండు గండుమిగిలి భండంబునకు లెండు లెం డనుడు నుద్దండు లగు దండ
నాయకులు తత్తణంబు. 165
- సీ. కాలజీమాతసంకాతదేహంబులఁ గ్రాలురక్కనులఁ జెక్కండ్రఁ గూర్చి
కాటుకకొండలకై వడి నిరసించు కరులమొత్తము లనేకములు గూర్చి
పుథుల నేమ్యరవఁదిరీకృతదిగిభకర్లంబు లగుతేరిగములు గూర్చి
పకమానవేగఁబుఁ బరిహాస మొనరించు నశ్వశ్రియ లనుభ్యములు గూర్చి

భూరికాహళ భేరికాఘోషనిద్ర, మాకసము దీటుకొనఁ జతురంగబలము
నివృద్ధంబున సమకూర్చు నేపురేగి, యవనియినినకైనిడి నతిశయిల్లె.

166

క. శంకారసీతస్థితి భట, హంకారములును మదమహోత్సటగజకృ
ద్ధింకారములనురధను, వైంకారములుం జెలంగె నైశ్యములొనక.

167

చ. ఇట్లు కట్టాయితంబై రాక్షసబలంబు కయ్యంబుననుఁ గాలు ద్రవ్యమండె
యెడ.

168

క. రాముడు సాధుపితృక, రాముడు పరిహాసితపశురాముడు సీతా
రాముడు దర్శితశత్రువి, రాముడు కరుణారసాభిరాముం డగుచుక.

169

— 2 అంగదుని రాయబారము —

క. వాలికుమారుఁ గుమారుం, బోలినబలకాలిఁ గాంచి భూమివిభుఁ డెదక
జాలి మిగుల నిట్లనియెను, నాల ముడిగి రామబారం మంపెడుబుద్ధిక.

170

క. వృత్రాపుత్రపుత్ర జగత్త్రయశత్రుం డగు పంక్తికంధరు దుశ్చ
రిత్రుఁ గని నీచు వాగై న్నచిత్ర మెఱయఁ బబ్బు మేళు జెప్పినభంగిక.

171

ఉ. వాయనుజుడు నేను గనానంబునఁ గ్రుమ్మరువేళ బాసకిం
దోయజనేత్రఁ దెచ్చితిని దొంగతనంబున దానఁ గోపము
త్రోయత మైన వానరబలాంబునితో జలరాశి వాటియం
హోయతు నిన్నఁ గూల్చంగ మహోగ్రత నీపురి కేగుదెంచియుక.

172

చ. మతిఁ గరుణోద్భవం బగు తుమాసుతఁ దోడ్కొని వచ్చి తప్పునే
నీతిఁ గరుణింపు మంచు ననుఁ జేరినఁ బ్రాణమతోడఁ గాతు ను
ద్ధతిఁ దోడరం దలంచిన విధాత్మనిఁ జొచ్చియేని మచ్చరా
హతి మరణిరెబు సిద్ధము కటా! తగు నే కలవద్దిగోధముల్.

173

చ. అని యేనాడినచందంబున నేర్పడం బలుకు మని చెప్పి మఱియుం దగినవచనంబు
లుపన్నసించి.

174

క. లంక విభీషణుఁడు నక, లంతభృతికి నొకఁగి నిశ్చలనమతినానం
బంకజమాభి నీతనొసఁగి, శంకవిడిచి త్రుతు మనుము సారవిచార.

175

చ. అఁపుడు నఁగదుఁడు భకరస్త్రహతిం గడనొచ్చి భీతిని
న్గని శరణులు వేడిటకుఁ గా దిశకఁతుడయిండు వచ్చు నీ
వసుపమ సత్కృపానిరత మైనమనఃస్థితి రావణాసురుం
గన ననుఁ బఁపనేల గమకింబున కేరియు రాయబారిమే.

176

- క. అని నీపనువున కెదురా, దీనతప్పుడుమింపు నుని వడిం దత్తణ ము
వ్వనచరుడు లంకవైకుంఠి, కె నమరి నాశకరధూరుకేతువు నాంకె. 177
- అ. వె. వినయ మెసగ రామవిభునకుఁ బ్రణమిల్లి, యతనియాజ్ఞఁగొని రయంబుమెఱును
లంక మీఁది క్షిప్తు లంఘించి పంక్తికంఠరసభాంతరంబుఁ దఱియ నరిగి. 178
- ఉ. ఇంచుకయేని భీతిని వహింపనిచి తమతోడ రావణుం
గాంచి నయంబు మీఱ దశకంఠర! రాముఁడు రాయబాం మ
ర్థించి భవత్సమీపమునఁ దేటపడం దగుమాట లాడఁ బు
త్తెంచిన దూత నాటఁ జనుదెంచితి నప్పని నిర్వహింపఁక. 179
- క. అంగదుడ భూతముల కహి, తాంగదుడం బటుభుజాబలాంగదుడను నీ
వంగద నొందక తెలియ వి, నంగదవయ్యా మదీయఁయవచనంబుల్. 180
- ఉ. రాముఁ డమోఘగోచరుఁ డరాతిభయంకరుఁ డమృహాత్ముతో
సామ మొనర్చి బ్రహ్మకు నసాధ్యుడ నై మను టొప్పుఁ గాక, సం
గ్రామము సేయువాడ నుముఖస్థితి రామున కేను భూమిపు
త్రీమణి నీ నటంచుఁ గుమతీ చెడనొప్పునె దుర్బవేకి వై. 181
- తే. గీ. లంక నీతమ్యుఁకునలంకఁ గలి వి, భీషణున కిచ్చి రఘుకులభూషణునకు
జనకజాత సమర్పించి శరణుసొచ్చు, కంటె బ్రదుకుఁదెరువొకఁడుగంటె చెపును. 182
- వ. అని తెగ నాడి రాముండు తానాడించందఱున నాడుమని యాఁతిచ్చినవాక్యంబు
లన్నియు నగ్గడించి వెడియుం దిగిన వచనంబులు ప్రసంగించి యంగదుండు. 183
- క. సింధువు నాఁటియఁ గరుణా, సింధు వగుచు నీగతి స్వచింపఁ బనిచె ద
ర్పాంధత చన రామతో, స. ధి యొనర్చు మిది మేలు సకలంబునకుక. 184
- క. మహిపుత్రి నొసఁగి రాము, నృహితాత్ము స్మరణు సొచ్చి మనుట కడుఁ దగు
నృహపుత్రమిత్రనాశక, మహాహా నైరింప నెట్లు లగుఁ గలహమునక. 185
- క. కడు సుధి గోరి బలవంతుఁడు దూతం బనున వానిఁ ద్రోచిన మిగులం
జెడట నిజము ఘనవైద్యుని, గడపిరోగిక్రియఁ బంక్తికంఠర వింటే. 186
- ఉ. నావును నన్ని క్రొవ్వ కపిసాట నిశాటకులాధినాథు న
న్నీవిధి నొక్కఁ బల్కె దఱిపీనులు మర్త్య లదెంత మున్నచు
ర్త్యాలిఁ దోలియాడిన మహాబలశాలికి నామ లంకయక
దానదంబు వానరవంతుల స్వడి మ్రొంగ కుండునే. 187
- తే. గీ. బద్ధి చెప్ప నీతికుఁ బల్కెఁచిఁగికి, బద్ధి నచ్చు నిన్నఁ బొలియఁజేయ
నని దురుద్ధక దేశానఁ డగ్గద, పట్టి చెపు మనయ భటుతోడ. 188

- ఉ. అట్టియెడ నృహోగ్రబలుఁ డంగదుఁ డింద్రుని మన్మఁడట్లు ద
 స్థట్టంగవచ్చు రక్కసులఁబట్టి నఖిలులఁ దమ్మఖంబులన్
 బిట్టు వగిల్చి వాలమున బెట్టు నొగిల్చియు మెట్టుమెట్టి య
 ట్టిట్టు విదిర్చియు స్వడి ననేకులఁ జంపె విలాసకాలియై. 189
- క. ఇటులు పొలియించి రోహోత్కటుఁ డగుచుకొ దశముఖుండు గనుఁగొనుచుండఁ
 బటుర క్తసి క్తనఖండై, తటుకున రామావనీంద్రు దరికిం జనియెన్. 190
- ఆ. మె చని నమస్కరించి సకలంబు వినిపించి, రఘుపలాభిచంద్ర రాఘవేంద్ర
 చేటుమూడెఁ బం క్తికిరునకు నతఁ డేల, యాలకించుఁ బథ్యమైనదాని. 191
- వ. కావున ననుమానంబు మాని భవదీయదివ్యచిత్తంబున నవధరించినతెఱంగున మాకు
 నాజ్ఞాపింపుం డని కపులం గఁపికొని పలికిన మందస్మిక్తసుందరవదనారవిందుండై. 192
- క. రశ్మినిభదీర్ఘ వాఙర,నశ్మనదృక్కర్మకాయతాంగులనతినూ
 త్నశ్మశ్రు విభానుఁడు ఖర, రశ్మికులజనాథుఁ డాదరము నిండారక. 193
- చ. రవిసుతముఖ్యభూదహచగప్రభున త్తమలార మీర లా
 నావమునకుం దిరం బగు ప్రయత్నము సేయుఁ డనంగఁ బొంగి నిం
 గివగుల వాలవడములు గేల నమర్చి విదిర్చుచు క్రఘు
 ప్రవరుని యాసతికొ క్షితిభద్రద్రుమవాద్దృవదుగ్రపాణలై. 194
- ఉ. కృద్ధులు బాహువిక్రమనమృద్ధులు వానరు లంత యుద్ధన
 స్సద్ధులు గాఁగఁ గాంచి నరనాథుఁడు రాముఁడు లక్ష్మణుండు ను
 ద్యద్ధమధిపాస్తులు ముదంబున నిల్చిరి వెన్న దన్న య
 ట్లుద్ధతి మోహరించిన వహోగ్రబలు ల్కపు లల్కపెంపునక. 195

— యుద్ధా రం భ ము —

- కా. పాపాణులు వెచి మాటములఁ దీవ్రక్రీయకొ యివ్వ వి
 డ్వేషం బుప్పతిల న్మహీరుహము అద్వృత్తిం బ్రయోగించి దీ
 యై పాకర్మకవాలసంహతిఁ గనత్యేతుప్రజం బూడ్చి య
 ట్టివడ్చితులు గాక లంకపయ న్నవ్పొడు లాటోపతక. 196
- సీ. సాము ల్నానెస్తారఁబుచే ర ల్చి మాటము ల్లాటపంతులఁ బగిల్చి
 నఖిలులచే వాస్తానఖిలులు గోరాడి వఁగోపురముల గోపురములడంచి
 వాటుంబు లైనకవాటము ల్విదళించి గనులచే వెడలురక్కసులఁ గూల్చి
 యశ్మకాలన గండాశ్మము ల్పిండించి దంతావళముల దంతములు వెఱికి

- స్వందనముల నురుతరస్వందనముల, చందం గడుమోచి దానవమందిరాన
రోధిచ్చాదమువరోధనిర్ఘోష లరిజిగ్గిషు లత్యంతరోషులు కీకు ల్లిను. 197
- వ. చలము సాధించుటయు కప్పట్టకంబునం గలవా గామలతం బొంది హాహాకారము
లాసర్పి రంత. 198
- క. మండిపడి దశాననుఁ డు, ద్దంతులఁ దనదండ నున్న దుడాధిపుల
స్వందనమునకు వరూధిని, గండుమిగుల నకుపుఁ డని సగర్వస్ఫూర్తికొ. 199
- క. వక్షములు విటికి శరకా, లాప్రముఖాలయములం గలవి యాడిరి ప్ర
క్షిప్రప్రక్షితుఁ దరుచరు, లప్రతిహతవిక్రమాశ్వుల గుమం బెలువకొ. 200
- క. తరసము మెసవెను మీశాంశరసము గడు మేలుగాను తలపోయంగా
తరసమృత మది కలహం, తరసముఖులఁ దరుచరులను దణుముఁ దురవడికొ. 201
- వ. అనుటయుం బేర్చి చతుర్గుఁ నైక్యంబులం దత్తెన్ న్యాధిపతులు జన్మబునకు నూలు
కొలుపుటయు. 202
- చ. నరభుజు లాహవోపకరణంబులతో రణభేరికోరుభాం
కరణముతో మదేభతురగంబులతో రథరథ్యకోటితో
నురవడి గర్జితాభ్రములూకోయకఁ గోయని యార్చి తాకి ర
త్తరుచరవయ్యలం బగమచారుణచయ్యల ధైర్యగుర్యులకొ. 203
- వ. ఇన్విధంబునా దలపడుట యు నంతకుమున్న కట్టాయితం బైయున్న యర్థవచ
బలంబునం బొంగి నింగివగులు సింహనాదంబులతోడం దాడుటయు. 204
- చ. తరుశరకోటుల న్నఖరచారుణమంతములకొ ధరేంద్రము
ద్దగముల వాలఖడ్గముల దంతకుశారములకొ దృవదృఢమం
కరపరిభంబుల న్నుగనికాయము గన్గొని పొంగఁ గ్రుంగ న
త్తరుచరమానుషాదు లతిదర్శితులై సమరంబానర్పకకొ. 205
- ఉ. మేదశ్వాదము లస్థితీగము లిహర్మ్యంబులుకొ ఛక్రస
త్కాదంబంబులు ఖేటకూగ్మములుఁ జక్రగ్రాహసంకీర్ణము
లోదండాహులు రక్తవాహినులు రక్షోరణ్యసంభూతము
ల్యాదోనాథునిఁ జేరె మస్తకలీల్యాప్తములై యత్తటికొ. 206

లయగ్రాహి.

విచ్చించనొచ్చియునియచ్చరులు మెచ్చగచహోచ్చనముల్వీచితి తెచ్చియసురాభిశా
ద్రచ్చుచులుచ్చులన జొచ్చికడుచుచ్చరము పెచ్చు పెరుగన్మిగులగ్రచ్చుగొనిభీతి

బుచ్చి బల మచ్చుపడ విచ్చుసురియ లనవు లుచ్చిచన గ్రుచ్చిపడి చచ్చినశవంబుల్
పుచ్చుకొని హెచ్చిపయనచ్చెకతమశ్చరీసముచ్చయమచూపఱునచ్చెరువొనచ్చెక్.

క. వాలంబులు విసరుచు వా, తూలనుతాదులు గడంగి తోలండు బలముల్

తూలశకలములభంగిం, దూలి పఱచె నాబుడెస లగ్రువ మొఱ లిడుచుక్. 208

చ. ఇట్లు రాక్షససైన్యాలు దైన్యము నొంది జన్యంబునకుఁ దోలంగుటయు, నన్య
సైన్యవిజృంభణంబు సహింపక వాహిన్యధినాథులు. 209

క. క్రమ్ముట భీకరసంగ్రామమునకుం గొల్పుటయును మహిమచరు లు
గ్రమ్ముగఁ గ్రమ్మికోనుచుఁ గో, కొమ్మని తాకుటయుఁ బోరుఘోరమృత్యుక్.

చ. అట్టి సుదడికయ్యం బఱసోలెను మత్తదంతానళులును సోలెనుచుంబులును
గయ్యంబునకుఁ గాలుద్రవ్యేడు వరచరులును గలమాంబుమానెను పవాతులును నోహ
టించినవారి నిలునిలుం డని యడ్డెను నేనానాకులును బాహుప్రసారణంబులఁ
బూర్వసాదంబులునుచెడు గధ్యంబులును బుట్టెడుశ్రయంబులును వ్రేలేకు కఠం
బులును నేద మూలెనుజేసఁబులును బాటెను రథంబులును సురియుం గోనెను
వాక్యికులును గుప్పెను నగంబులును బట్టెనుగంబులును దట్టెనుకరంబులును గుతా
రంబులు వీచెడుసానులును శరాసనంబు లెత్తెను రథికులును సాంపరాయికాగ్ధుడి
గడు యోధులును మడిగెడు సారథులును నొకనికంటె నొకఁడు పదియడుంగు
లెక్కుడుగా విక్రమించువారును బెక్కుచుండుగులుగాఁ బ్రవహించు రక్తపానం
బానరించు భూతబేతాళంబులును బైమకుంఁగులు వోవుట లెక్కనేయక యుక్కు
మిగులువారును ప్రక్కలగు ప్రక్కలును ముక్కలగునక్కలును దుండెంబు లగు
తుండంబులును బిండియగుతమపిండియు శాదంబు లగు మేదంబులును నిపాతనంబు
లగు కేతనంబులును బ్రోన్మూలంబులగు వాలంబులును దూలంబు లగుసాలంబులును
నక్రంబు లగుచక్రంబులును బ్రోవులగుప్రేవులును శకలంబులగు సకలంబులుం గలిగి
వాలకైవాలంబును హస్తీశవపర్వతంబును జామరఘోసంబును గీకసమీపంబును రక్త
కీలాంబునై యపూర్వసీరాకరంబు ననుకరించె నట్టిమొడ దనుజవానరమైకోత్తములు.

చి. అతతనామఘోరదూత సంజాతమా త్రోజీరజంబు బగ్గుడిగాఁగఁ

గరిమంభవిదళనోద్ధతసాంద్రతరరక్తధాగాచ్చటలు వసంశంబు గాఁగ

నన్ధిమార్గంబుచే నత్తి మెదడు చంద్రప్రయోజిత సుగంధంబుగాఁగ

జలజాతనిభకంఠకలయిత వారుణక్షతములు మాలి కాక్రమము గాఁగ

నుబ్బియాడెను భూతసముత్కరంబు, చారుతరమగు నాగవాసంబు గాఁగ

నానానోద్యాహమండపాభ్యంతరమునఁ, బెడ్డిపెద్దలభంగి నొప్పి రపుడేచి. 212

- మ. హుమంతూ దొకకొండఁ జేసిన మహాకారముకారుడై
దమజస్యూదనవాజివాణభటుస్వసూముఁ గానింపఁ జొ
చ్చిన భీతికొ హతశేషు లాహుని గాశీభూత చేతమ్ములై
చరి పు క్తివ్వ యిదామూ ముద్ధకలనా సుదేమూ ముగ్ధోమునికొ. 213
- క. కనిభీలోలితహృస్వ, ర్తమలై చతుగంగబలవితాపము నవనీ
జరిచరులు కలఁచి యా పుట, విరిపించిన దశముఖులు విని మన మవియుకొ. 214
- క. నాతరసానుల నరవా, నరులు దోషకు టుది కనువి నాశము లంకా
పురవరనిలయుల కనుశః, కరుకరుణారసము నప్పై గాఁబోయిరికన్. 215
- క. పలభోజను లిద్విధమున, ఫలభోజనుల దోడరి నిధులు లగుట మహా
ఫలములవైఁ బడి గండో, పలములు నలఁగుఁతి యయ్యెఁ బరికింపగన్. 216
- క. అని వగమ నతరివగ గీ, టునలు మృదు మామఁ గాలుఁడు నైతి య నర
ల్వనచరులు సెత్త మమ్ము, బయలుచు ప్రహస్తుఁడొట్టి ముత్రివశేష్యుల్. 217
- చ. పలికిన మీరు మోయు నరపూరి వానరసూరిగం బ్లనం
గులఁ బోలియించి రండరి సజోపమున నైలవీఁ బ్రహస్తము
ఖులు రథవాజివాణానముత్కరముం గొని సింహవాద కా
మాళమురజానములు విహా సున యు బగిలింప నుద్ధతికొ. 218
- క. హూక్యములు గలసి ధనుష్కృతము సెలంగ రాక్షసబలులు మహా
హూక్యతి నడిసి మమఁ గరి, ఘో కృతి నేహిరములుఁ గ్రియపఱు పగకొ. 219
- క. నడి నడిచి కడుఁ గడలికై, నడిఁ బూకను నాష్టక వాహినిమాఁడు
గడువొని కథలు లరియెను, నుడుపలు య గ్రోలి టాకి యమ్మదలిర్చకొ. 220
- క. ఈకరణిఁ దాఁచుట యుఁ బిలు, తీఁ చలలు మెఱుఱు నుద్ధతికొ వృక్షచరా
నీకమనేకవిధోగ్రస, మీకం బొనరించె గుటశగూఢుకొటికొ. 221
- చ. ఉభయబలములు భయకరభూగిరి దూపడి యన్యోన్యరీజనునాఁచా పరాయత్త
వృత్తి నిర్మగ్నాదంబుగా నుదడి కన్యూ బొనరించు నయ్యరసరంబున. 222
- ఉ. దండియగండు చండభుజ దండుఁడు మండెడు నగ్ని నా గదా
దండము ద్రిప్పివై మటయు వారిఁ చేసెని కేలి నాల్గి
త్రుండు దశాస్యనూతి విరఘుడుగ నేసిఁ మొడుతేద కు
ద్దండత నింద్రజిత్తు పరితాపము నొందకపో య నవ్వయకొ. 223
- క. సుపాతిఁ గలిసి యురుశర, సుపాత మొక్కయ్యు బ్రజాఘుఁడు మెఱుఱు
స్సంపుట్టాకోకోత్కర, సునిహితు జేసె దళజాఘులు విఱుగకొ. 224

ఉ. అంతట జంబుమాలి వినయంబు నడుంబు భయంబు మాలి రా

నంతట నిండ నార్చి గొనయంబున వారి నమర్చి తూర్పుల
త్యంతరయంబున న్విసర నద్దళజాభయ దోకఁ జుట్టి కా
లూతకుఁడో యనంగఁ బరవాత్మజుఁ డుద్ధతి నీచె నభిక్తి

225

క. విఘ్నప్రియకార్యుఁడు మిత్రఘ్నుఁడు మిత్రఘ్నుఁ డపరి దశముఖసూర్యో

పఘ్నము దొరయుఁడు నతనిఁ గృతఘ్ను వెఁడుపటిచె నతఁడు దారుణశక్తి

226

చ. విభీషణుండు మిత్రఘ్ను పేరుంబు వగుటచు నయ్యెడ.

227

క. నలతపసుల నలతపసులకొలఁది బోరాడఁగని నియంభుండు నీలుం

దలపడ నయ్యురవుగఁ గొం, దలపడక నేగంబు లనఁగఁ దాల్చొనిరనిక్తి.

228

ఉ. దేవరీపుష్టవంగబలభృశ్యమహాలవిరావు లుల్లస

ద్వీవులు దీగ్గ హస్తపరికిలితఘోశరాసనోజ్జ్వల

ద్వారీవులు రక్తలోచనశరావులు తీవ్రగతిం బ్రహస్తమ

గ్రీవులు వృత్రవాసవులగ్రేడి యొకర్వంగఁ దాఁకి రార్యచుక్.

229

ఉ. అక్షులఁ గెంపు దోఁచ నిశితాస్త్రపరంపర వ్రేయుచు న్విరూ

పాక్షుండు లక్ష్మణుం గవియ నాఁఘుపత్యమజ్జ్యుండు న్విరూ

పాక్షుఁ డనంగఁ బర్యతశరాసన మెక్కిడి యొక్కకోల నా

రాక్షసు మూర్ఖువుచ్చెఁ గవిరాజి మిదంబున నుబ్బియూడఁగన్.

230

క. నలవురు దయజాధీశ్వరు, లలుక శరాసారఘోరులై రామగ్ని

శలభప్రక్రియఁ జుట్టిన, బలిమివెలయ నృపుఁ డధిజ్యరాజాసనుఁ డై.

231

అ. అగ్ని కేతు మౌగదాగ్ని కాహూతి చేసి, రక్తికేతు బాణరక్తిఁ గూల్చి

కోపమెక్కి యజ్ఞకోపము ప్రఘ్నులఁ, గూలనేనె జూటకొలేసి.

232

ఉ. తానూ. కజయష్టి మైదువై నవక్రక్రమంబున

వజ్రసన్నిభంబు లైన వాఁడియమ్ము లేయుచున్

కజవల్లిమిఁద బండి నాటికట్లు పోయిచే

వజ్రయష్టి దేహయష్టి వ్రచ్చెఁ గ్రోతు లుబ్బుగన్.

233

క. ద్వివిదుఁడై నశనిప్రభుఁ, డవిరళశరరృప్తి గురిసి యూర్పుడు నానిం

గవిసి యశనికైనది శిర, మవియ నెగిచె ఘోరభూయహప్రకరములన్.

234

క. ప్రతపనుఁ డంగదుఁడు మహోద్ధతు లిరవురుఁ బోరునెడలఁ దరుచరతరుం

చాతిచాతి విఠితధృత్తినిఁగి దొలగెన్ దయజుఁ డనికిఁ దేజురునితోన్.

235

- క. దర మింతయు లేక మహోదరుడు శతప్రదరమున నుదరముంప నిరా
దరుడై సుషేణుడు కృశోదరుని గావించె దైత్యదగ్ధమృతగుణాన్. 236
- క. ఋక్షాధ్యక్షునివై మక, రాక్షుండు రూక్షగతి గవియ నజునితనయుఁ డా
రాక్షసురృక్షచయంబున, మక్ష మగల్చెన్ స్వపక్షవానరు లలరన్. 237
- క. జ్యంభితఃక్రములు దిశా, సంభరితవిరావు లగునికాటననాటుల్
కుంభుండును ధూమ్రుండును మద, కుంభులక్రితఁ బోరి రమితకోపంబులతోన్. 238
- క. అంతకనన్ని భులైన న, రాంతక దేవాంతకుల రయం బుడిపిరి కా
లాంతకనిభుఁ డగు పనసుఁ డ, సంతభువావిక్రముండు గవాక్షుండును ధృతిన్. 239
- చ. త్రిరుండు ఘోరబాణవితతిం గపిసేన వదంకజేసి య
ద్రిభిరసన్ని భుండు నతిధీరుండు వానరపుంగవుండు నై
నశరభుఁ గ్రూరమాగ్ధణగణంబుల నొంచిన సంచలింప క
ప్పితభృణం బ్రియాలః టిపి నివ్వినాటుండు నొంచె నవ్వయన్. 240
- క. కుముదాకంపః గళర, సముదాయంబుల దుగంబు చలుపునెవం జే
జముదాడి విడిచి యనురుండు, జముదాడికి వెలచి పలుమ చాడ్చునఁ బాతెన్. 241
- క. ఇషుపంచకమున వానరే, వృషభున్ వృషభుం జలింఁజేసిన జేన
ద్విషుసారణు నోపరిక, దృషదాసారమున ననికఁ డెరలగఁ జేసెన్. 242
- సీ. అతికాయఁ డతికాయఁడై చలంబున దభవిసతుల వేర్వేలు విశిఖపంచ
కంబున నొంప సాలంబుల దృతకంఠపుత్రులంబు కుంతితంబు
గాఁ జేసి యార్చి రక్కసివరు లలుక ధూమాక్షుండు బలువిడి మక్ష మవియఁ
బిడికిటఁ బొడిచిన బెదరక కేసరి కేసరిప్రతిమండు కీశులార్చ
దూలముల నన్నికాచరుఁ దూలనేసె, నమితమాయావి యగుచుఁ దన్నాక్రమింప
విక్రమించిన దనుజులు వెగడుగుడువ, శుకునిఁ బదనేసె వేగదర్శకడువలిగి. 243
- క. పార్శ్వచరులు తన్ను విసత్తుచురీతిని వాని పార్శ్వస్థులు నలగ గంధమాదను
మహాపార్శ్వండు వ్రేసిన నాతని దరునికాయవిహతింజేసి యాతండు నొప్పించె. 244
- క. ఉజ్జనితప్రముదుండు వి, న్యజ్జిహ్వాండు శతబలిన్మహోగ్రతఁ గవియ
న్జవిడిచి పాణ నతని, వజ్ర! మహిలాగణుల విమర్దితుఁడేనెన్. 245
- క. ఇన్విధంబునం దలపడి యన్ముహూవీరులసమసుమరకౌశలంబున విజృంభించుచుండిరి
తక్కినరిక్కనులు నుక్కుమిగుల నక్కపిబలంబు నెక్కడెక్క డని మార్కొనిన
నబ్బలద్యయంబున కద్వయం బగువిగ్రహంబు వహోగ్రంబుగాఁ జెల్లుచుండ. 246

- క. పొడవుఁ జెయిదుండు కదియొడు, చదువుఁడు పోనీకుఁ డడ్డు చనుఁడు రిపులకుం
బెదరకుఁడు చెదరకుం డను, మొదలగునుడు లుభయనైవ్యములఁ గడు నిండెన్. 247
- సీ. కత్తులచేత మర్కటశరీరంబులు గోనీ క్రొన్నెత్తురు గ్రోలువారఁ
గుంభేనీధరములఁ గుంభికుంభంబులు వగిలించి మీఁదికి నెగయువారు
శల్లవృహశ్వదుర్వారులై క్రోతుల విచ్చుకత్తులఁ దలల్ గ్రచ్చువారు
స్వందనంబులఁ బృథుస్వందనంబులఁ బిండి గావించి కథికులఁ గఱచువారు
ఘోరనారాచముల గుడి గ్రచ్చువారు, గ్రూరపాలాశనికరంబు ద్రొబ్బువారు
క్రాశ్వఁ జీరడువారు తాల్ తావువారు, నైరి యుభయబలంబుల నసురకపులు.
- వ. తత్సయంబున. 149
- క. అమితాస్రవాహినులు శల్లవృహశతటమాంసకర్దమాంతశవమీ
నమధేభఃక్రములునై, యవరె నుభయనైవ్యగ్గమారణ్యములన్. 250
- క. అంతట రాఘవుఁడు దిశాదంతశ్రుతిపాట ప్రదక్షిణరాసా
శ్యంతరణం దై దనుజుల, కంకట సంతకు లయాంత కాంతకుఁ డగుచున్. 251
- సీ. మండలీకృత మహార్ద్రుడ కోదండఁ దై చండకాండముల వేదండతుండ
కాండమల్ ఖండించి కాండప్రకాండ పిచండముల్పండించి దండి దనుజ
మండలమండితగండము ల్కొండు దోర్దండము ల్పండి మార్తాండభీమ
మండలగద్యకుఁ దై పుండరీకభవాండు భాండంబు లవియఁ గోదండ రవమ
ఖండమై నిండ రభపిండి పిండిగాఁగ, భండనంబున మొండెను ల్లాండవింప
మండలపతుండు రాముండు గండమిగులు, మండె మండెడు కాండ జన్మండనం. 252
- క. అంగము పెరంగంగ నుఖాపాంగము లెఱ్ఱవడఁ బొదివె నాసురభటు మా
తంగతురంగశతాంగబ, లాంగముల నృపుండు హగ్గణ్ని జ్వాలన్. 253
- క. మన్ని గొనహయంబులు పడితన్ని కొనుగజంబు లారంగి తఱిగెడి తేరుల్
మన్ను గొనశవంబులు నయ్యెన్నిష్ఠరబాణుఁ డగు మహీశునుమనుజన్. 254
- సీ. సువదనికాటవక్షాకవాటములపై రయమార నినుపనారసము లెగుచు
విప్రులనిశలవ విమతాశ్వకారణ్యభాగంబుపై గదంబులు నినుచు
బ్రకట మాయ జాల రక్షిరధికుఖాంబుజములపై శలీమఖము లేయు
నానాస్వరూపదానఘోర నాభిఃదమ్ముల శరసముదయము నిచు
నిది విరద్ధ వనఃకథమధేభ వేళు, వాఁనుల మీద నాకుగవ్యాప్తి నెఱపు
నార లిటువంటి భగ్న యర్కాశ్వయ బు, నందకా దెదులెడని యవరు లెన్న.

సీ. కుప్పలుగా నేలఁ గూలిన రథకేతు దండంబు లురుభవిత్రములు గాఁగ
నుడుగక మడుఁగులై కడువడి వెడలెను కీలాలధారలు ఘృతముగాఁగ
దఱచుగానెల్లడఁ దొరఁగిననుదుగ్రధశకలములు సమిధలుగాఁగ
బొరిబొరివెడలెను భూతిభేతాశము ల్లుదము నొందెనుభాసదులుగాఁగ
మాగ్ధతాలి ఖజాకాక్రమమ్ము గాఁగ, నాగ్రహహవనీయాగ్ని నాసురభటు
పకువిశసనఁబు గావించి ప్రబలి వేల్చె, బుభుహితకరుండు రామధార్మికవరుండు.

సీ. శూలచక్రికాశనునిశితాస్త్రము లేయు నొకమాటు రాజమాళి కడునలిగి
చక్రసంకాశపృష్ఠతొక్కుము నిగుడ్చు బురుషోత్తముం డొకపరి కడంగి
బ్రహ్మశిరస్సదృష్పాణజాలము టువ్వు నొకవేళ లోకేశకుఁ డుగ్రశక్తి
వజ్రనీకాశ దుర్వారేషువులు చిమ్ము నొకతూరి విబుధేంద్రుఁ డుక్కుమిగిలి
కాలదండసదృక్షోగ్రకాండచయము, ముంచు నొకసారి యక్కాలమూర్తి కనలి
వ్రాలి యొకపుడు వీరనర్తన మొనర్చు, రాముండు శరాసనరణాభిరాముఁ డగుచు.

వ. ఇట్లు రెండవద్రుండునుజబోలెఁ బరాక్రమించు నమృతహస్తధరు విజృంభణంబు
సహింపక శుకసారణమహాకాయమహాపార్శ్వకంఠనాసిహావలోకం బలోకసామా
న్యగతిక బరవసంబు చేసి యక్షయశరధి యగు నాశరథిం దొడరుటయుం దచ్చరం
బులు లోఁగొని భగంబుల నందించుటయు నయ్యామినిచరసముదయంబు పొడవ
డంగె నంతఁ దత్సమయసాంధ్యరాగారుణప్రభాభాసితం బగునభోభాగంబు నపమా
సించుచున్నదో యన భూదేవియు సాంద్రతరరక్తధారాపరిష్కృతై యొప్పునట్టి
యెడ సామిత్రియు ననేక చతురంగ జాతంబులం గృశీభూతింబులం గావించి మించెం
గుంభినీధరంబులం గుంభిమంథంబులు వగిలించు నాంజనేయంబు నాజానేయంబు
ల నశ్వత్థరనికరంబుల నశ్వత్థరనికరంబుల నశ్వరంబులు గావించి నంగదుండునుం
బరువపాపాణప్రహరణంబున నింద్రజిత్తు నంగద నొందించుటయు నతండతనిం గిడు
రించి సమరంబునకుం దొలంగెం దక్కిన యుక్తపినికరంబును రక్తసులం లెక్కం
డ్ర నొక్కమొగి నుక్కు మిగుల స్రుక్కించుచుండి రట్లుంగదుం గేడించి భండపరా
మృఖుండై దశాననందనుండు దురాలోచనంబున.

257

సీ. అగ్నిసంభవమగునరదంబు శరశరాసనకవంబులు సంగ్రహించి
ప్రబలెడుసంధికారమునకు మాయాతమంబుతోడ్పడఁగ రయంబు మెఱయి
నుతిమెడ జలద మెఱియన మేఘసాదుం డగవ్యవ్యవధుండు గడఁగి
దశవదనాంతర్గతఁ చారశ్శ్యంబు విటుతుఁబో నేడని విష్ణుఁ బ్రాణి

రాఘవులను వానరప్రకరముల భల్లూక నాయకుల ననేకవివిధ

ఘోరసాయకములు గొదగొని పుంఖాను, పుంఖములుగ వీచె బుడమినిండ. 258

క. ఒకదెస వెననార్చు నృతి, యొకవైపుననుండి వీచు నుగ్రాస్త్రము లిం

కొకకడఁ గడుఁ బేర్చుఁ గకాపికై కపిసేన యొడుగ భీషణవృత్తిక. 259

సీ. ఒకమాటు పదినూతులు కటారు లరుదారు గతివైదుఁ గపుండొక్కలు సినుంగ

నొకనిముసమ్ము మహాగ్రమ్ముగాఁ జిమ్ముఁ గఱకుదు మృహితుల కనుజువోవ

నొకవేళ శరజాల మురులీలఁ బటుసాలచరులపై నేయు వక్షుములు వగుల

నొకమాటు నగకొటు లాగిమీటు వినినాటుల శిరంబులు ఫలంబులగతి నలఁగ

బాపురే కొంతనేపు సమీపుఁ డగుచుఁ జాపు నిజరూపుఁ బ్లగులయేపుఘోర

రూపుఁడై మాపు నురవడిఁ జోపు మేఘు, నానుఁ డెంతయు మాయావిదోదియగుచు.

గీ. దారుణరణంబు మేఘవాదంబు గాఁగ, దేహాఘ దీప్తి విద్యుత్ప్రదీప్తి గాఁగఁ

గలితేశరవృష్టి వర్షంబుగాఁగ నొప్పె, జన్యమున శక్రజిత్తు పర్జన్యకరణి. 261

వ. పెండియు నయ్యింద్రజితుండు శాంబరీతుండు గావున శండనంబునం గండు మిగిలి

ర్షుంఝాసమరణం బరణ్యంబునం బోలె వానరసేనాకాననంబు నిజాశుగమరుత్తు

భంజనంబునం బడఁవడంజీయుచున్నం గనుంగొని హనుమదాదులుండద్రక్షోరణంబుప

లక్షించి వృక్షపృథుతోఁజీధరక్షేపంబు గావించి విఫలప్రయత్నంబై యతిప్రయత్నం

బున నిజనైన్యంబు దైన్యంబు నొందమండం దన్మాతాప్రతిబద్ధుడుగాని విభీషణం

డు తోడ్పడ నోపి రక్షించుచు నచ్చెరువందుచు భరంబు నొందుచు నిష్కారణంబ

రణంబునం గూలువారలకు విషాదంబు నొందుచుం బరిభ్రమించుచున్నంత రాముండు

సర్వసుండ. 262

క. వీరం బ్లవగానీకము, డీకొని పోనీక కడువడిం బోరెను ఘో

రాకారాకరదనుకా, నేకముఁ బోకార్చి క్రోధ మిమ్ముడి గాఁగెక. 263

ఉ. రావణి యేయు మార్గణపరంపర వానరసేన దీనతం

బోవకయుండ భూరిశరము ల్నిగిడించి తదీయబాణవి

ద్రావణకేళి నున్నయెడ రాముని రామునితమ్మునిం దశ

గ్రవ కినుజుఁ డేసె విపరీతరయ్యాకృతచాపనైపుణిక. 264

గీ. ఏని గోగోచరుడుగాక యెల్లదెసల, నాటుకొని యుల్కుకభ్రమణం బొనర్చి

నటు మెఱయుడు నైప్రకయనజుఁగాంచి, నృపదముడుకంగ రాఘవుఁడెట్టులనియె.

క. కైటవైత్యుల మాయ, స్వేటి కెగసి కపిబలంబు విఱుచుచుఁ దనచే

విఁజిలెత్తు నూకొడు వనకటంబు 2డక యెట్లు విబధకటకుడు కడిక. 266

- ఉ. కావున సంశయింపఁ బరిగాదు విరిచిశరంబు వీనిపై
 నేవిడఁ గర్జ మన్న రఘువీరుని గన్గొని లక్ష్మణుండుదు
 రాహువుఁడు వీనిపై నెరువఁ బాడియె బ్రాహ్మయ నస్త్రు మన్యబా
 జావలి వీని ధూర్తుఁ బరిమార్తము మార్తుర కార్తి పూర్తిగఁ. 267
- ఁ. బ్రహ్మాస్త్రం బల్పరిష యంబునం బ్రయుక్తం బై త్రిజగత్సంహారంబు గావించు నీవు
 కోపంబుఁ దక్కు మే నేరిధంబున నేరి వీనిఁ బరిమార్చక తక్కుదునే యని పలికె
 న కాంతుండై. 268

—) నాగపాశబంధన కథ (—

- క. మాయాతమిస్ర మెంతయు, మాయం బగునట్లు రామమహికాంతుఁడు ఘో
 రాయశమూర్తి ప్రభాకర, సాయక మేయం దలంచు సమయము లోనన్. 269
- కా. నాశీకప్రభవప్రద తవరగంధనూర్తి సుదృశ్యుని
 ద్వేషాబంధురవిక్రమండు హరిజిహ్వయం దతిసానిత
 త్వేషా నేకయభోగ్రదంతభయకృ జ్జహ్వనిశాతోజ్జ్వల
 ద్వాన్యశప్రగ్రహబంధపీడితులఁ జేయం జూచె భూపాలురక. 270
- క. రామలక్ష్మణుల నాశీవిషసాశంబుల నాశంబు నొందింతు నని తలంచి యత్నంబున
 రక్కసుండు. 271
- చ. కనదస్త్రం బరిహాసి యేమటయు న క్కకోదరాస్త్రప్రసం
 జనితాహిప్రకరంబు కోఁజూచు మహాశృర్యంబు సుధిల్లఁగాఁ
 జని యుద్యద్గతి రామలక్ష్మణులఁ జంచత్కార్యుకోపేతులక
 దినకృశ్వశృవుల న్నదములఁ బ్రబంధించె నృహోగ్రాకృతిక. 272
- క. బంధించిన నురుతరళిర, సంధానాకర్షణాది సామర్థ్యము లే
 మి ధాత్రి బడము లూనక, గంధ మెడలి పడిరి నృపు లగంబుల భంగిక. 273
- చ. ఇట్లు నాగపా శప్రబంధబంధితు లగు రామలక్ష్మణులు మేరుమందరంబు లొరఁగిన
 చందంబునఁ గపిబృందంబున హాహాకారంబులెఁగఱు వ్రాలి రట్లు వ్రాలిన రాజరత్న
 ద్వయంబున. 274
- క. నిద్రావినిద్రుఁ డగు లయ, రుద్రునిక్రియ నొరఁగఁబడిన రూఢశ్రీగం
 ధద్రుచుము భంగి నహివృత్త, పద్రాజీవుఁడు రామభద్రుం డొప్పెక. 275
- గీ. చిల్వత్రాటికట్లఁ జెన్ను దొరంగిన, రాజనుతుల దివిజరాజనతులఁ
 జూచి దొరి రనుఘ సోఁకఘూఁకలఁజేని, పుత్రుఁ డుత్సవమునఁ బురికిఁబోయె. 276

- కా. చెంతం దైత్యులు హెచ్చరించుచు నును లేన న్నహాభీతి న
త్యంతంబున్ భవకాలి సన్నతులు నేనుం బర్హతాభీలది
ద్వంద్వశ్రుత్యభిపాటనక్షమజుధ్వానంబు మీఱంగ ని
శ్చింతం బ్రోలికి నిట్లు వోయి ప్రతివీక్షించెక దశాన్యుం బిశక. 217
- క. కని మ్రొక్కి కపులు విడిగిరి, వినినాతులై రహితు లేల వెఱచె దతిసుదం
బులఁ దేలు మింద్రజిత్తుం, దనయునిఁగాఁ గనియు నేఁ తలఁక మకమునక. 273
- వ. అనిన విని యవ్విశ్రవోనందకుండు ముదోదరీందనుం గనుంగొని మహాసంబుడై.
క. ఏచినశత్రుల సురుయుం, జూచితివి మదీయవృద్ధయశోకతరుంబుం
రాచితి విలువిద్యన్నీ, నేచినక్రియఁ దొల్లి యొరులు నేర్పిరె యెందుక. 280
- గీ. రణములోన వింతిరణము మెండుకొన బృ, నారకులు దలంక దారకుడ
నహితతాస్త్రకోటి నహితవాసరకోటి, గొఱతవెట్టి తేమి కొఱఁతనావ. 281
- క. అని మఱియుఁ బెక్కుభంగులఁ, దనయుం గొనియాడి జనకతనయామణికి
న్వినుచుఁ డురగాస్త్రపాశ, ప్రణిహతులైపడిరి చెడిరి రాఘవు లనుచున్. 282
- వ. అని సగర్వంబుగా నాడి. 283
- చ. భుజదళకద్యయుం డనుకృతగవుల డాపులఁ గాంచి మార్తర
స్ఫుజకశోగ్రపాశములఁ బొల్పు హరించితి మింక నింద్రజ
ద్విజయము వీటఁ జాటుఁ డని తెల్పుచు నంతిపురంబులోని కా
త్రిజగదభీష్టఘాతుకుఁ డత్తిప్రమదంబునఁ బోయె నవ్వయక. 284
- వ. తదనంతరంబున మత్తుం డగు విద్రజిత్తుండును నధికవిలాసం బగు నిజనివాసంబునకుం
బోయె సంతఁ గాపురంబును రక్కసులకుఁ గాపురంబు నగులంకాపురంబున విజ
యఘోషంబు విశేషం బయ్యె నయ్యెడ వెక్కను లగురక్కసులుం బుష్పితానోక
హానేకఘనం బగునశోకవనంబునకుం జని ధూళిధూసరితాలకజాతవదనకజాతయగు
జనకజాతం గాంచి యిట్లనిరి. 285
- ఉ. పావని పావనిప్రముఖపాదపచారుల నెల్లఁ గూర్చి మా
రావణి సర్పమాగ్ధణపరంపరఁ ద్వత్పతిఁ దత్సహోదరం
బోవనికిన్గ నేసి పారిపుచ్చె నిజంబుగ నాత్మలోన రా
మావనిజానిఁ గూర్చి వగ నందకు మింక శుభంబు నీ కగుక. 286
- క. ఈవని వగలం బొగితెద, వీ వని యోదార్ప మయ్యు నిచటికిఁ బంపెన్
రావణుఁ డభిలజగన్విద్రావణుఁ డీక వగవనెల రాజనిభాస్యా. 287

- చ. అనుపలుకు ల్విషేషపుల మట్లుగును బెనుమూర్చు నొంది యు
తమతరుద్య సీత విపతత్కదలీతరుధంగి గాఁగ వ్రా
లిన రస మాకు గానాతిఁ జలింపెఁ గడు న్నకాజస్థితక తుచుం
దనరె వినిశ్చలత్వము నుదగ్రవిచారము గల్గియుండుటక. 288
- చ. అనయత మూర్ఛనొందినధరాత్మగన న్నిజవాత్సభాభిషే
చనమునఁ దేల్చి పుణ్యజలజాతములు ల్పయనటి పుష్పకం
ఋనఁ ద్రిజటాభిధాన కొనిపోయి రహస్యవిధిక నృపు ల్పజీ
వములగ నున్న చారని ద్రువంబుగఁ దెల్పి మఱియె యాశమున్. 289
- క. ఈవిధమున నన్న పుత్రుల, చావమి యెఱిఁగించి యాత్రిజట పుష్పకముక
వేవెదలించి యశోక మ, హావృక్షముక్రింద నద్ధరాత్మజ డించెక. 290
- క. నిక్కము చింతింపకు మీ, రక్కనుఁకుఁ దనకు నశమె రాసువుల ననిం
ద్రొక్కొనఁజేయుఁ నిటువిను, మెక్కడినక్క మురలోక మెక్కడ నక్కా. 291
- చ. అని మఱియుం దగిత వచనంబుల నప్పురచుపత్రితత కప్పణాత్మకృతాంబు మనస్తాపో
పశమనంబు గావించుచుండె నంత నక్కడ. 292
- క. దర్శికరపాశంబుల, దోర్శ్యము మాలి నరపతులు చిక్కిన ని
గ్ధర్వులగుచు నచటఁచట, మర్శ్యరహచరులు వగచుచుండెనువేళక. 293
- సీ. నిజనాశంబుల కాపన జరించె వారింత మని చనుదెంచు నర్యుఁడ డంకఁ
దనయంతవారు వేతన నొంది గని మాన నగుదెంచు ఖండేయధరుఁ డంకఁ
దివిజపతుల డప్పి దీర్చుట కింకరపంపున కన్న నచ్చుతంపులుద్ద యనఁ
విశదత మూర్తిభరించి రామునిఁ గొల్పి, వర్చుచుండెడి హరిభక్తి యనఁ
ఘులుల లీలామయవ్యగ్రహుల రాచు, లక్ష్యంబుల జేవచ్చెఁ గల్యణనిరదవ
నాశనమంతాశనుండు రణాశనుండు, నారకు డార్తజనసస్యనారనుండు. 294
- క. వచ్చి నిజకాంతి నగచరు, లచ్చెగుపడిమాడ నజగరాస్త్రప్రహతి
నొచ్చిన రాముం గనివా, పుచ్చి విరించిసుతుఁ డిట్లు పొగడం దొడఁగెక. 295

దం డ క ము.

శ్రీమద్భగవానునంకాభిసోమా రిపుస్తోమభీ హ గుణస్తోమధామా ప్రభాధామ
ధామా జగద్గీతనామా మహాద్ధామ రామాభిమా నురాంచత్వికారామసీమా సమా
కామకామా మునిస్త్విరామా తుమా కామ చంచక్రమాకామ నీలాంబుడశ్యామ సుత్రా
మనోత్రామగ్రహేను సుగ్రామసోమా కృతక్షేను సర్వలక్ష్మణమరామా వహమాను

రిం ద్వత్పభావప్రకారము లగ్నిపసెవ్యాకిం దీగ దేనెత నీనాది విష్ణున వాద్యంత
 కూన్యండ మచత్పమచస్వయాపుడ వీభూతబాలమున వ్యాకమూలుబున న్నిండి
 యున్నాడ వేతస్రపంచప్రవృత్తము సర్వము సత్కేందునేత్రంబులు జాతు పూ
 హింపగా శత్రులు నిత్రులు న్నీకు లేరైన దుష్టసురభయపశిష్టానవాధము సర్పియ
 టక జన్మకర్మాదులం బొంది వర్తితు వాదిన్యహమీనకూర్మోగ్ర ఘోషీన్యసింహాన
 మాయా వటుర్భారవాకారము ద్దాల్చి వేదాపము నోసిన కాఖ్యు న్మహేంద్రాదియఖ్యు
 నిదారించి మంథానపృథ్వీధరం బెత్తి దక్షుక హిరణ్యాక్షు ఖండించి తత్సూర్యజు
 జంపి హళిం బలింబట్టి బుధించి మయ్యెనుమాటున్ భలానన్యధీకారలంగూల్చి వేదగ్ర
 నిర్వించామహోర్వీచతీదైత్యపుత్రేంద్ర భూదేవులంబోది తీర్చి తీలాయనుమృదవై దేవ
 తిర్యజ్జనుమ్యాదుల న్నాధనొందించు దుష్టన్యనుమ్యాదు లోకత్రయారాణుల వ్రాణులం
 బుత్రమిత్రాదిసంఘంబుతో గూల్చి సందేహమునైన నీవింకను వ్రామకృష్ణానతారంబు
 లక బుద్ధకల్యాణిదిరూపంబులందాల్చుచున్నాడ వార్తిం గరిండుడు రావేకటాక్షిం
 చి రక్షింపవే యంచు మున్వేదబం బొప్ప నిన్వేదగా బోషితాక్షేపభూచక్రముం
 జక్రము నిగ్రకముం బొప్పగా వైచి యానక్రముం గూల్చి తీవింక నెన్నెనియుం జేసి
 తట్టుండని మేఘవల్లభుడ డీవాముపుత్రుండు నీపంక్తికంఠానజన్మండు నిభక్తసం
 ఘంబులో వారమేకాక యేవార మేభారము న్లేక కైవారము న్నిన్ను గావించు నా
 వారమే వార మాప్రాద్దులేప్రాద్దు లావేళలేవేళ లాత్యన్యహాత్ము భగవత్పూజ గావించు
 రక్రాంతము న్నిన్ను వర్ణింపగాలేని యాకాలము ల్లాలము త్నీకు దాస్యం బనశ్యంబు
 కుద్ధాత్మతం జేయగలేనియా కాయముల్లాయనుల్ని సమారాధనాహీనముల్భాగముల్భాగ
 ముల్నీకు గాకన్నయగ్గం బనగలు నీవిగ్రహారాధన లేని చంచక్షుఃబులక్షయఃబు
 ల్గును న్నికృపాపాత్రముల్లాకలాభించువాముమ్మలాయమ్మలే నిదనం బాలకున్నట్టియేబా
 ములుం బామలే బ్రహ్మపున్నీవ రుద్రుడవు న్నీవః స్థుండవు న్నీవ జిష్టుండవు న్నీవ
 కాలుండవు న్నీవ నక్షత్రము త్నీవ భూమ్యాదిభూతంబులు న్నీవ దిక్పాలకు న్నీవ
 మాచార్యుడక కేమ్యుడుం గర్తయుం భోక్తయుం గార్యముం గారణంబు స్పరిద్వా
 ర్థులు న్యేవకాత్మంబులు న్నీవ సర్వమును న్నీవ లోకంబుం గల్పించిరక్షించి శిక్షించు
 ట న్నీవ పుం స్త్రీయునుక శ్రీత్వమండత్యుల సౌఖ్యంఃఖంబులక జన్మకర్మంబు
 ను న్నామరూపంబులు వృల్లవృద్ధ్యులు త్నీకు లేవెందు నేకార్యముం దావకీవాంత
 గంగస్థమే యైన నేనొక్కవిజ్ఞాపకం బిట్లుగామింపగా వచ్చితి న్నన్యసామగ్ధ్యకంకుండవై
 ముండియుం గానిచందంబున న్నాకుల న్నోకుల న్నోకులన్ ఘోరసంసారసంబద్ధులం
 జేయు నీవీగతి న్నగపాశప్రబంధుండవై చిహ్ను టత్వంతయుం జిత్ర మిద్ధాత్రి సౌమిత్రి

ధాతీరజచ్చన్నుడై చెన్నుఁ జూర్చేదఁగాఁ జేదగా నన్న వాఁ డెన్న నిప్పున్నగవ్యా
ప్తి నిట్లున్న నీబన్నయం గన్నులం గన్న విన్నవ్యహాపన్నపు తిన్నరు ల్గిన్నరులృన్నన
నిన్నునక భిన్నతం గన్న వారేకదా వీర దాఁకొన్న రక్షోవిపక్షోగ్రకాతాత్మభాత
ప్రభూతప్రభూతప్రభాతుండ వై యుంటయు న్నీకు లీలావిశేషంబు కాబోలుఁ గా
కున్నఁ జీకాకునం గాకులంబోలే నీయాకలం బోవఁగాఁ జూతువే మాడు నీనూరెల
నీరె లంకాపురిం గాఁపుం బున్న రాకాసులం గోసీ వీతాసులం జేయఁగాఁ జాలియు
నోలియున్నావు నీవంచు వాతాత్మభాదు ల్విచారించి కన్నీరు చున్నీరుగా నించు
చున్నాడు గన్నరుగా రేవిపన్న మ్మహాగర్జవోత్తీర్ణ దక్షప్రకారంబుఁ గ్రూరంబుగాఁ
జెల్లు న్నీయ్యంబు జన్యంబు హైన్యంబుగా నామదైన్యంబు వాటిల్ల వేయల నీదాస
కోటిం గడు న్నేటి న్దైన్యవంతుం గరుత్మంతుఁ జింతింపు మాతృ స్ఫురద్యాచానాచానా
నం జేసి యాశీషప్రసాదంబుల్ ప్రహాదీసుఁ గన్గొన్నప్రాలేమజాలంబులంబోలే
దురంబులౌ నమృతకోకాయుడౌ వైసతేయుండు గాకెవ్వరుం బాలరీయూర్తి వీర్పంగ
నేబోయెద న్నాభిభావింపు భావింప భగ్నాభి కామంబులు న్మోక్షము న్నత్వము న్రాజ
సంబుం దమంబుకై దయాసత్యకౌచంబులు న్సాంతియు న్నాంతియు న్నికటాక్షోపలబ్ధం
బు ల్నితై నీన్న వేలై యుద్ధంబులే దీజవత్సవంబు నీకల యరేంబుకటా నమత్పద
కటాతకంబాత సంబాతసంబాతి కటాతనాభినదా హానిహర్షప్రదాయా సదా యాక్రి
య న్నిన్ను వర్ణించువా రెంతెపుణ్యాత్ములౌ విశ్వమూర్తి నమో రామమూర్తి చిదా
నందనరీ జగదీతకీరీ యశస్కూర్తి లోకానునరీ నమస్తే నమస్తే నమః. 296

క. అని నారదుండు వినుతిఁచిన దివ్యజ్ఞానబోధశీలం దగుచు

స్మరినాఘం బొగడి వీడ్కొని ల్పినరేంబుండు మానసమునఁ బ్రియ మిగులొత్తన్.
కా. పాకారిప్రమ ఖామరు ల్లింపతింపకై బ్రహ్మపుత్రోక్తిని
శ్లోకవ్యాకులత న్నమాహితమనస్కుండై తలంచెన్ ఛదా
స్తోకోజ్జాతమరుద్విభూతిహిమనంతుకై ధైర్యవంతుం బ్రభీ
మాకారాహిక్యతాంతుఁ బాలితగరుత్మంతుకై గరుత్మంతునిన్. 298

చ. తలంచుడుఁ దత్తణంబు వనధాధరకాయుండు వైసతేయుఁ డు
త్పలహితకాంతినిర్జ్ఞ తపతత్రనికాయుండు నిర్వ్యపాయుం డు
జ్వలసఖసాంపరాయుఁ డురుసాధువిధేయుండు గాఢగూఢపా
త్కులభయదాభిధేయుండు రఘుప్రవయం గనవచ్చెఁ జెచ్చెరిక. 299.

ఉ. నచ్చుఖగేఢరత్నభవవాతము వేతము సోకినంతనే
హెచ్చు దొంగి పాములు విహీనభృతి స్పృహబంధనక్రియౌ

ద్యచ్చతురత్వ మేది సమయస్థితి మాయము నొందె గాలిచే

నెచ్చట నైన సర్పములు హీన నొందునె యంచుఁ జూడఁగె.

క. కాశప్రకాశుడై యా, కాశంబున వచ్చు గరుడు గతి విని భీతి
న్మా శనము నొందె నప్పవ, నాశనబంధములు ప్లవగ నాయకు లలరె.

301

క. గరుడపతంగోదయమున, నురగతమౌబంధనంబు లుక్కుడఁగెఁ గడుం
దరుచరముఖాంబుజంబులు, పొరిఁబారి వికసితై లోకముం దెలివొందె.

302

క. మరుదారమణీయగరు, స్మరుదారవ మెసఁగ వచ్చి మది యలరించె
స్మరుదారఁ గసరు సోయఁగ, మరుదారఁగ నమరు భూసుతాధీశునకు.

303

వ. వచ్చి నమస్కరించి నిలిచిన సువర్ణ వర్ణ సుపల్లం డగు నుపల్లంగనుంగొని విగత కాకో
దరపాశాభిరాముం డగు రాముం డనుజగమీతుండై యమృతహామహం బ్రత్యభినందన
పూర్వకంబుగా సంభావించి.

304

ఉ. నీ కట వచ్చుటం గడు వినిశ్చల మయ్యె మనంబు నాగపా
శానసావృత్తి మాన్చి మము నక్కటికక దరిఁజేర్చి తెట్లు సం
భావన నేయనేర్చు నిను వద్దునమ్మరి పతంగవంశసం
జీవన యంచు సన్నతులు చేసినఁ బొంగి ఖగేంద్రుఁ డిట్లుక.

305

వ. దేవా నీవాదిపురుషుండవు, బురుషోత్తముండవు, గాలస్వరూపుండవు నగుదువు. భవ
దీయసంకల్ప వికల్పంబులం జేసి యేకత్వపంచప్రవృత్తినిష్పత్తులు నెల్లుదుండు నట్టి
బ్రహ్మాదినుగ్రహార్థి కజన్మండ వైవ నీకుఁ బలాశవాతాశనతాణపాశనాశనంబు వింత
గాదు రావణకుంభకర్ణ మేఘనాదాదిదనుజవధవిధోపాయంబు శ్రమసాధ్యంబ
యని పలికి వెండేయు సహస్రనామతుల్యంబును భవభయతారకంబు నగు భవదీయ
పవిత్రనామస్మరణంబున జనంబులు గలికల్మషంబులం దొఱుగుదు రని చెప్పి వానర
హృదయభయశంకాతంకంబులతోడ నంతర్హితుం డగుటయు రామలక్ష్మణులు
మహానందంబునం బొదలి రయ్యవసరంబున.

306

క. తతనాగపాశబంధ, చ్యుతులం బంక్షిధరాజనుతుల స్మహీమౌ
న్నతులం గని కపు డిక్ష్వాద్ధితులై భయదాప నక్షిణితు లగుడక.

307

క. క్రూరోగగబంధచ్యుతు, లైరాఘవు లద్రుచరల నానావమునకుం
ప్రేరేపించుట దనుజుఁడు, చాఱలచేఁ దెలిసి కడు విచారిం చె నెడక.

308

వ. చింతించి యద్దశకదనుండు సవిస్మయంబును సహేదంబును సభయంబునుగా నిజ
నైనుకులం గనుంగొని.

309

- ఉ. కాతమహాహిపాశములఁ జావక రాముఁడు లక్ష్మణుండు ను
జ్ఞాతమతూనాలంబున స్వనైస్వయము సంగరకేళికి స్వయా
యాతముఁ జేసి పేర్చుట మహాద్భుత మక్కుపిసేనయు స్వయము
ద్యోతితపూర్ణిమాహిమకరోదయవార్ధి తెఱంగు దోచెడుకా. 310
- చ. పృథివిని వానరు ల్పరులు భేదము నొందమి వింత రాలువా
రిధిపయఁ జేలియుంట విపరీతము మర్త్యులు నాగపాశసం
శిథిలులు గామి యెంతయు విచిత్రము దాసవులార యంతకు
న్విధి చతురాన్యుఁ డేమిటికి విస్మయ మందఁ గడంగుఁ డాచికికా. 311
- చ. అనవుడు ఘోరమస్తులు భయంకరమస్తులు హస్తినాబి వా
మానలు మహారథస్తులు ప్రహస్తముఖాసురు లేమ మేమ భం
డనముఁ జేరువాడి నెగడం గల మంనుఁ గడు నిడంబులం
బనివడి గ్రద్దలాడ దిగిభక్రుతిదారణకారణార్హటికా. 312
- క. లంకాపురంబు వెలువడి, శంకాతంకంబు లేక జలజహితమలా
లంకారునైస్వయము వ్వా, హంకారతఁ గవిసి యార్చి రారూఢధృతికా. 313
- ఉ. తాఁకిఁగ బోతుపోతుఁడని తార్కాని కేకలువెట్టి వానరా
నీకము పీఠ డీకొని యనేకచిధంబులఁ దిండిచీక శ
మ్యాకమధూక భూరుహ చయంబులవైచిన దేవదానవా
నీకము చందమొంది తదనీకీనులట్లు పెనంగునయ్యెడకా. 314
- నీ. కంఘాణరింఖావిశ్చంఖలసంఘాతధరణీరజంబు రక్తంబువలన
భూరికామాళఘోరి భేరికామావజయధ్వను లుగ్రబృంహితధ్వనులవలన
బంధురసింధురసైంధవసుభటుక బంధము లేస్తాళపటలివలన
వాలధ్వజనిరంతరాళప్రజనితాంధకారంబు కరవాలకాంతివలన
శ్రమము లాహవవిజయవాంఛలవలనను, జెమటబొట్టులు చిందగ్గిసెకలవలనఁ
బ్రాణభీతి పరాక్రమక్రమము వలన, డిందుడ నొప్పె నపు డక్కడిందిపోరు. 315
- వ. అట్లుభయబలంబులు నాహవవోహలంబునం బేరువాడి బోరాడుచున్న సమయం
బున. 316
౪. అక్షిగళత్ర్యక్షు మృతతి, తిత్తుఁ బృథుఁ టోజభృత్యదృక్షు ముకతుకా
రక్షశ్చిత్తాదతున, పక్షయఁ పక్షయవిత్తుఁ బ్లవగాధ్యక్షుకా. 317
- మ. పరమాప్రయమాణపుఁగదిసి కోఁనూర్నిరి విస్ఫూర్ణధు
ప్రవరేష్వాసః పూరితంకృతి సభాభాగంబు క్రయ్యక్త ధరి

- తనడంక న్నితాశుగంబుల విరోధి న్వేసి నొప్పించె దై
త్యవరూఢిసృగులవృత్తి యగు ధూమాక్షుండు తామాక్షుండై. 318
- క. నొంచిన దైత్యాధముఁ గోపించి నభస్వత్సుతుండు పృథుసాలముల
స్మృంచిన దద్రుమములు దూలించి నరాదుండు గళవలింపనిమదితోక. 319
- క. కాతాస్త్ర నిసాతి వనచర, జాతున్నొప్పింప నద్రచరస్తమఁ డు
జ్ఞాతక్రోధమున ధ్వజ, పాతం బొనరించె బ్రహ్మబలము చెలంగన్. 320
- క. కేతనమతోడ నాతని, నూతునిఁ బడవైచి హరుల స్రుక్కించె కపి
వ్రాతము తన్మోనియాడ విభీతకమున యాతుధానుఁ బ్రిదులంగ నేయక. 321
- చ. విపతితనూత కేతనుండు వీరరథాశ్వుండు నయ్యుఁ బావని
గుపితమనస్కుండై గదల ఘోశరంబుల నొంచి యార్జవ న
క్కిపికులకేభరుండు పరిఘాయితదోర్భ్యగతుండు దానవుం
గృప యొకయింత లే కొకమహీధరకూటము వైచెఁ బిండిగక. 322
- క. ధూమాక్షిభయఁడఁ డగునధూమాక్షుం బిండిచేసి తొడరినకీనుకం
దామాక్షుండై దనుజుల, నామ్రక్షోజీరుహముల హత మొనరించెక. 323
- క. తెంపున ధూమాక్షు బలము, జంపెడు నద్రచరనాథు నైరింపక ని
ష్కంపితవర్తనుఁ డగుచుఁ బ్రకఁపనతుమిఁద నయ్యకంపనుఁ డడరెక. 324
- చ. అమరాకంపనుఁ డయ్యకంపనుండు ధూమాక్షాంతకుం జుట్టు ము
ట్టి మహాకాయక మెక్కువెట్టి శరవృష్టి న్మంప మున్నీతిచే
సమరారంభము మానియున్న యనురు ల్సంరంభులై వానరో
త్తమసేనం దొడర నిరుద్ధమగు యుద్ధం బయ్యె నప్పట్టునక. 325
- క. అపుడుపదాతిపదాహత, విపులధరాఁజువులు రవిప్రభానాగం
గపులుండైత్యులు సమృద్ధపుఁ గయ్య మొనర్చి రద్భృతిస్థితి వెలయక. 326
- క. బలఁగు నకంపనమహా, బలనుతులబలమున దైత్యబలకపిఁబలు
ల్బలువిడి దుర మొనరించె, బలమునకుఁ బోరు డేగపడువులు వాలెక.
- చ. తదనంతరఁబున నభయసేనాద్రావిడతరక్తధారాచ్ఛటాపరిషిక్తంబై సర్వసర్వం
సహారజోంధకారం బడంగుటయు నక్కపిబలంబు.
- సీ. కుంభంబుల మదేభకుంభంబుల వగిల్చి కుంభులఁ గుంభులఁ గూలనేసి
యశ్వకర్ణములచే నశ్వకర్ణము లూడ్చి నశ్వాలి నశ్వత్సహతి వధించి
యక్షుంబుల భయంకరాక్షుంబుల విడిర్చి లలిరథంబుల రథంబులను నుల్చి
గ్గంధము ల్గర్గ శగ్గంధంబుల నగిల్చి వీరతరులఘోరవీరతరుల

నలది వైజయంతికల వైజయంతికా, హతుల నవనిఁ గూల్చి యనురనైవ్య
మాకులమున మిగులఁ జీకాకువడజేసి, యమితవిక్రమమున నడచుటయును.

క. నిజనైవ్యము ప్లరగులచే, గజబిజి యగులెల్లఁ గనియకంపనధూరు
ధ్వజ మస్త్రోకిభుల సహిత, వ్రజనన్యాయృత మగుడు నన్యాయస్ఫురణకౌ. 819

చ. ఘననిభుఁ డాంజనేయుఁ డురుకాయుఁ డకంపయతేరి కడ్డముం
జని తరుదగ్రకాతకరజ్జరితాంగుల నంగదాచుల
స్వేనుకతుఁ ద్రోచి వాలమునవ్రేసిన దానవుఁ డొల్లఁబోక యా
తనిపయి నేనెఁ గూరనిశితప్రవరంబు లనేకసంఖ్యులకౌ. 820

ఉ. వ్రేసిన వాయుపుత్రుఁడు పవిత్రుఁడు కొండరథంబు గుండగాఁ
జేసిన నొండుతేరి కతిశీఘ్రగతిం బఱతేర నాఖిలుం
డాని నరాదను ల్బుడివడం గుధరాహతిఁ గాలగోచరం
జేసి నభంబు నిండికొన సింహారవం బొనరించె మించగకౌ. 821

క. అవ్యాహతబలుఁ డపరిమితపూనాప్రవనాతిదత్తుఁ డనురసం
భావ్యచరిత్రుఁ డమిత్రమనోన్యాధినిధుం డకంపయఁడు మృతికొందెకౌ. 822

క. శోకన్యాకులముకౌ హా, హాకారము నైన దానవానీకమును
ద్రేకంబునఁ బరికొల్పి మహాకాయుం డాహవమున కాయిత మయ్యెకౌ. 823

క. అంగదముఖ్యులు వానిప, యింగదినీక నైవ్య ముత్సహించి యనురనే
హంగముల రూపుమాడఁ దొడంగినే దనుజుండు ధనువు తంకృతి మెఱయకౌ. 824

చ. కపులఁ గదంబవృష్టియునుగఁగకౌ దనుబాధముఁ జేయ నేయ న
క్కపులఁ గదంబవృష్టియునుగఁగకౌ దనుబాధము నేయ మాయుచే
విపులరణంబొనర్చి మును విచ్చిన్ననైవ్యముఁ గ్రమ్మతింప న
క్కపులకు దైశ్యనాథులకుఁ గయ్యము చయ్యన నయ్యె నయ్యెడకౌ. 825

క. ముక్కులముక్కలుఁ బ్రక్కల, ప్రక్కలుఁ గిక్కిరిసి పడిన వదనరదనముల్
చెక్కులచెక్కులు నక్కడ, నక్కడ నక్కడ మొనర్చె నక్కదనమునకౌ. 826

క. గుంభితక్రమ లగుచుం, గుంభులచే మత్తకుంభికుంభము లలతిం
గుంభములునుట్లు పగిలిచి, కుంభినిఁ గప్పి రపుడేనుఁగులపీనుఁగులకౌ. 827

చ. ఇట్లు వనచరబలంబు బురవడించుటయు.

సీ. బంధురకంధరగంధసింధురములు బలువైకొండలచెలుపు గాఁగ
ధారామనోజ్ఞగాంధారాశ్వబాలము ల్పొడవైనతరగల పోల్కిగాఁగ

జృంభ్యహావ్యజ స్తంభేష్ఠరథములు తీరైన నావలతెఱఁగు గాఁగ
తత దారుణవిహార దానవాకారము ల్గ్రమనీయజలజంతు కరణి గాఁగ
గావి నెత్తురు బడబాగ్ని కరణి గాఁగ, ననురచతురంగ నేనామహాంబురాశి
మాగ్ధమహాశుకవ్యాప్తి మట్టుమీటి, వానరద్వీపము స్మృంపనమృతంథ. 888

చ. చెలియలికట్టభంగిఁ గపిశేఖరుఁ డంగదుఁ డాత్మయోధుల
గ్గల మగుకాత్రవాధి యునుఁగం బడనీక సమర్థునిచి ని
శ్చలధృతిఁ దచ్చరంబుల కసాధ్యతనుం డయిపోరె వానరా
వలిఁ గడుపాటి యీతఁ డని వారక యెల్లరుఁ దన్ను మెచ్చఁగఁజె. 889

చ. ఇన్విధంబున మహాకాయుడైనవంబు దైన్యంబు నొందించును. 840

గీ. ప్రకటగతి దాని చక్రరక్షకుల నేసి, నూతుతోడ రథ్యంబుల స్రుక్కఁజేసి
యమృత హామయఘోకాయమృతహార్య, హతివలఁగ నేసి చెలరేగి యార్చుటయును.

ఉ. మత్తఖండినీధ్వజ సమంచిత మన్యరథంబు నూతుఁ డా
య తము చేసి వేఱ యొకఁ డప్పడు వేకొనితేర నెక్కియు
ద్యోత్తి బలంబుల బ్రవఁపీరులనైఁ గవియించి యార్చుడుం
గుత్తుకబంటి నెత్తురులు గ్రోలుచుఁ బోరి రాక్షసాధముల్. 842

చ. అట్టి సంకులనమరంబున. 843

క. పృథుఁడు గవాక్షుఁడు నిరువురు, బృథుతర మగురణ మొనర్చి పృథివిఁగలిపిరా
రుధిరాకు వజ్రనాభు, ప్రధిరాకున్ ఘోరపటతరుప్రహతులన్. 844

చ. పృథుగవాక్షులు వజ్రనాభరుధిరాకుల విగ్రహములఁ గావించుటసహింపక. 845

సీ. కాలదంఽష్ట్రుఁడు మహాకాలదంఽష్ట్రాకరాశాస్త్రంబు లేయుచు నహితనైన్య
మెల్ల భీతిల్లంగ నేతెంచుటయు వృషభుండు వానరవృషభుండు వాని
బాణంబులెల్లను బాణంబుల మరల్చి సింహనాదము దిశాసింధురముల
కర్ణరంఽధ్రంబులఁ గడలుకొనఁగఁజేసి యాత్మయోధులకప్పు డధికహర్ష
మానహింప నొకయహార్యకూటంబున, దనుజప్రేయ నతఁడు దానిఁ దుమురు
నేయుటయును దడవు నేయక నానియే, నుంగుకొమ్మలను దుమంగ నేసి. 846

చ. ఐరావతకులసంభవంబును బర్వతనిధంబు నగు నిభదంతపాటనంబుఁ బాటవంబున
నాచరించుటయు దనుజనైన్యంబుల హాహాకారంబు లెసంగె నత నక్కాల
దంఽష్ట్రండు. 847

౪. ద్వీరదం బరద మగుదు నొక, యరదమునకుఁ బోవఁదలఁచనపు డరుదుగ వా
నరుఁడు గిరి వైవఁ గల్గుట, బ్లిరి యతఁ డేసుంగుతోడఁ బీసుంగయ్యెన్. 848

- చ. పసనుండు కాలకల్పిని వసాశు గజుండును దానికి వీరక బ
ల్పనసమహీరుహంబులు బలాశకుటుంబులువైచి యివ్వరం
దునిమి నికాటనైస్యముల దోలిన దుర్భరవిక్రమంబునన్
ఘనగతి దుర్ధయండు సగగన్ని జయోధుల నూలుకొల్పుచున్. 849
- గీ. నడచి యితఁడేముక్తారబాణముల నెల్లఁబుష్పములనోలె మేఘపుష్పాడుసరకు
గొనక కడకాశ్వు వట్టి యద్దరుజువాత, నెత్తురురులంగ మీఁదికి నెత్తివైచి. 850
- క. దుర్ధయఁడు సారఘోరధ, నుగరుఁ డిట్టిబుటయుఁ గనుంగొని ధూమ్రుం
డధోదుబాణజాలన, మర్దుండు తీరగతిఁ గ్రోధనాఖ్యుండాఁకెన్. 851
- క. క్రోధనుండున్ ధూమ్రుండు న, క్రోధనులై వానరాసురులు మెచ్చఁగనా
యోధన మతిదీర్ఘ, గ్రోధనగాజిహ్వముల రూఢప్రాణిఁ. 852
- క. నెద్దతడ వాచరింపఁగ, నద్దనుజాధీశువత్తు మవియుఁ బిడికిటన్
గ్రద్దన గ్రద్దిన నాతఁడుఁ, బెద్దబిదురవోయెఁ గడుఁ గపివ్రజహ్వకౌ. 853
- క. శతముఖుని జంభుండున్వలె, శతశరశతములఁ దోఁలంగఁ జేయుచుఁ గడిమిఁ
శతమాయుండు శతమాయుండు, శతబలినాభీలసింహశతబలిఁ దాఁకెన్. 854
- గీ. ఒకమాటు శూలియై ముగ్ధమూర్తి వహించు వహించుచినిజద్వష్టివహ్నిఁజలుకు
నొక్కమాఁ జలలుండై యుత్తుంగగతిఁ దోచుఁ దోచి పాహణముల్వీచియూర్చు
నొకమాటు జిష్టుండై యురుబలాంతకుఁ డగు నయశాత్రవాగమల్ నాత మొనర్చు
నొకమాటు ఘనరేఖ నుకపిఠిఁ బఱుతెంచుఁ బఱుతెంచి శరవృష్టిపరఁగఁజేయు
గంధవహుఁ డయియొకమాటు గానగాక, యుండునట్లుండి కఱకుదుమ్మొలివిసరు
శాత్రవాంబునిధి గలంగ శతసమాద్ర, మాయుఁ డనపాయుఁ డగు శతమాయుఁ డిట్లు.
- క. బలిముఖచమూసమూహం, బలముఖ నగకోటి నెల్ల నచ్చెరువఱుపఁ
బలిమివెలయు నప్పుడుశత, బలి మిగులం గోపమెత్తి పార్థివు లలరక. 855
- మ. కృపయొక్కింతయులేక పాదపమహావృష్టిన్మహాకాయుమం
త్రిపయి న్వాసరుఁ డాగ్రహించుట ను దైతేయాధముం డుగ్రగం
ధపరితాత్ముండు దైత్యయక్షసురగంధర్వాది భీతిల్లఁగా
వివేకస్థితి ఘోరమార్గణములకై వ్రేసెన్మహాధన్యుఁడై. 857
- చ. ఏసివియదంతరంబు నిండ నార్చుటయుఁ బలింపక. 858
- క. సారథిశతబలి దానపు, సారథివేయుట ను దలితసారథికమున
తేరురణతోడికిఁ గడు, దూరముగా రథ్యవితతి దొలఁగఁగ నీడ్యెన్. 859

- చ. శతబలిసింహనాదము దిశామఖము ల్వగులంగఁ జేయదు
 ర్మతి యనురాధముండు శతమాయుండు నైపక యొండునూతునికొ
 ద్రుతగతిఁ దోడ్పొనర్చికొని తోచి వనాటలనేర్పుచు నృహా
 ధ్ధతి మొలుకుకొ దృవధ్ధతి రథబనియించె గప్పిద్రుఁ డుగ్రుఁ డై. 860
- క. తరకాయుండు, శతమాయుండు, గతమాయుండు వానరప్రకటనిగతశతాం
 గత నొందియు వెతనొందక, జతనంబున దుర మొనర్చుచును గుహానక. 861
- ఉ. ఆయతరోషరక్తభయదాక్షియగుండు కప్పిప్రభుండు కా
 ఖాయుత ఘోరసాలమునఁ గంఠమువేయును బాలకొచ్చివై
 హాయనవృత్తిఁ దక్కుదనుజాధముఁ దోకబిగించి చావఁబా
 మ్మాయని కూలసేసె శతమాయుని మాయలు మాయమందఁగక. 862
- గీ. ఇవ్వభంబున శతమాయాక్రొవ్వు చెఱచి, సుస్థిత మించుశతబలిఁ జాడవెఱచి
 వైత్యబలము పలాయనతత్పరత్వ, మగుటఁ గాంచి మహాకాయుఁ డాగ్రహించి. 863
- క. మనరథముఁ గపిబలమువై, జననిమ్మని పలుకుటయును సాధిసరయ
 మ్మునఁ జేవోనిచ్చినఁ, గనుఁగొని దనుజాధములు సగర్వనూర్తిక. 864
- క. నాదము దినిండ మహా, నాదముఖానురులు బలసి నడునం గపుల
 న్నాదగుశరములఁ గూల్తున, నాదరమొప్పున నని మహాకాయుఁ డనిన. 865
- చ. ప్రదరముల వృశాకసుల బ్రద్దలుసేయుచు నవ్యచ్ఛద్భు
 ప్రదరముల్ని గుడ్చుచు సురవ్రజపడ్డము వచ్చె నేరయుం
 బ్రదర మొనర్తునంచు నలసావని ముఖ్యులదేహయస్థిక
 బ్రదరము లొందఁజేయుచు నృపాలురవై బడనప్పలించుచుక. 866
- క. నభము విఠిగి పడుభంగి, స్పృభశ్చరులు వెఱఁగుపడ ఘనప్రదరముల
 శ్రభసం బుద్రేకముగా, సభయాకృతి దుర మొనర్చు సందడిలోనక. 867
- క. పొదుకొని మహాకాయుని, సోదరుండును రక్తపటురసోదరుండు మహా
 నాదము దినిండ మహా, నాదుండు నతిభీష్మతరరణం బొనరించెక. 868
- క. అట్లన్నదమ్మ లిరువురు, గట్లపగిడిఁ జెట్లపగిడి గపిమహాగిన స
 మ్మెట్లనఁగ శిలలు గట్లు, జెట్లు విసరి కపులు రణము సేయుచునున్నక. 869
- క. దేవాసురసంగ్రామము నా, వెక్కసరుగు మహారణం బయ్యెఁ గరు
 ల్లివులుగా నుయరథములు, నావలుగా నొప్పెరక్తనదులు భయదమై. 270
- క. దందడి సభయబలంబులు, సందడికయ్యం బొనర్చసాగినరుధిరా
 సందడిని యుద్ధరంగము, వెందడియై యొప్పెఁ గరులు భీతిల్లఁగక. 871

- సీ. కరిఘటాకుంభము ల్కూడవలపోలిక బహువిధంబులుగాఁగఁ బగులునెడలుఁ
బృఘహయరింఘోఽ పిండిచందంబునఁ దఱచుగానందందుఁ దొరుగునెడలు
నసురకరంబులు హస్తంబులట్టులు పటుసాంద్రగతిఁ దెగిపడినయెడలు
ఘనరథాంగములు చక్రములరీతిగా మొనసిరక్తనదుల మునుఁగునెడలు
నతినిశితకంకపత్రము లావలట్లు, వాలవాతూలవినినాతిఁ దూలునెడలు
నయ్యెఁ దపననుతాదు లహంకరించి, మించువేకుకఁ బోరొనరించునెడల. 871
- క. సంగరదార్ధ్యమున మహా, సంగరమొనరించుకపుల సమయించుదురా
శం గరవాలముఁ బూని పె,సంగరములు ద్రిప్పుచు న్నిశాచరులలరెక. 872
- వ. మహానాదుండు భుజబలాంగదు సంగదుం దలపడుటయు నతండు.
క. కరవాలమూడిపడఁ భీ, కరవాలము ద్రిప్పివైచి క్రవ్యాదనభా
సురసాలంకృతదేనాము, సురసాలంబేసి డాసి మార్గముచే నెక.
- క. అరుజమహానాదుం బం, పినవాలికుమారురోషభీషణుడగుచు
న్యొనసి మహాకాయం డా,తనిపై నిగిడిచె సుతిత్తుతరసాయకముల్. 873
- చ. నినిదిగవన్నధారల విశిశ్చలతం దనరారు నద్రిచా
ద్వనను దదగ్రకాతశరముల్ వివినాటుండు లెక్కనేయ కా
తనిపయిఁ గింకుకంబులఁ గదంబములు న్నిగిడింప నాతండుం
దునుకులు సేసి తోన పదితోమరము ల్లొరగించి యార్చుడున్. 874
- క. పదితోమరములు లీలా,స్పదుడై తను దాఁకకుంపఁ బట్టి విఱిచి యం
గదుండు గదా వినిచాతికిం, గదలక శిలవైచి నూతుకంతముఁ దునిమెక. 875
- ఉ. నూతుం గంతము ద్రుంచి యాక్షణమరజోధ్యక్షు నీక్షించి ఖ
ద్యోతుం డగ్రముగాఁగ బిట్టడరి ఖద్యోతంబుఁ బట్టం బ్రభా
తీతుండై చనునట్లు వానిపయి నుద్వృత్తిన్వదీన్ దాఁటి వి
ఖ్యాతుం డంగదుఁ డాచావోద్ధతు మహాకాయ నృహాకాయునిక. 876
- క. పట్టుకొని యట్టునట్టు, నిట్టిపడఁగనీకఁ గాలమెట్టిపుడమిపై
బిట్టువిసరి కదురుధిరం, బట్టిపడన్మట్టిచంపె నుద్ధతిమెఱుక. 877
- మ. బలుచు న్నట్రుండు చంపుచందమున నపాపాత్ము నారూఢని
శ్చలఁ డారీతి నధించి రథ్యముల నాశ్చర్యంబుగాఁ గూల్చి ది
క్కులుభేదిల్లెడు సింహనాద మసురజ్జోభంబు గావింప ను
జ్వలఁడై లే రజికెక హిమాలయము స్వేచ్ఛక డిగునింహాకృతిక.

- న. ఇవిధంబున దక్షిణద్వారంబు వెలువడి వచ్చిన మహాకాయు దక్షిణదిగ్ ద్వారంబుఁ జేరం బుచ్చి నిజస్థానితలం గలసికొని సముల్లాసంబున వాయును దానును రాక్షస సహారంబునం దనివిసని రామచంద్రు చరణారవింససంపర్కనంబు గావించుటయు నమృహాత్మ్యుఁడు మహానందంబునొంది పురందరశంకర నందనుం గనుంగొని. 378
- క. ఏయెడల మహాకాయుఁ డ, శేయుఁ డని పిభీషణుఁడు వదించుచునుండు న్నా యెదురకట్టివాని ను, సాయంబునఁ జంపితెట్లు ప్రస్తుతిచేయఁక. 379
- సీ. అని పల్కి మఱియు నయ్యంగదు బిగియారఁ గౌఁగిటఁ గదియించి కఠులనెల్ల సంభావనమునేను సంతోషమునఁ దేలి సింహనాదంబులు నేసిరంత హతశేషులెల్ల దశాన్యునిపాలికఁ జని మహాకాయుని చావుఁజెప్ప నతఁడు ప్రాన్పడి తనయాపు గుణంబులు తలపోసితలపోసి తల్లడిల్లి యుచితభంగి మంత్రలూఱడింపఁగఁ దల, యె త్తిదిశలు చూచియొంతయాపు లైనవారితోడనైన భాషింపక, యుండియుండి యుల్ల మడుకుచుండ. 380
- కా. నేనానాథుఁ బ్రహస్తుఁ గన్గొని కటాక్షింపం దలంలేని మ ద్దీనానాథచమూసమూహమతిభీతిం బోకయుండఁ గృపా నూనక్వంబున దీనిఁజేకొని యజేయుం డీప్రహస్తుండు నాఁ గానొప్పొది నష్టవంకరముల్ ఖండించిరాఁ బోవనా. 381
- న. అనపును నాతఁ డిట్లును దశానన యేగలుగ న్విచారభా జనకఁ గృపించు టర్ప మె నిశాచరజాతులు సంతిసింపఁగాఁ జని కుచిచారుల న్విసినచారులఁ జంపక యోహాటించి ని న్ననఁగొన వెండి కత్తునె సగర్వుఁ బ్రహస్తుని నీవెఱుంగి వే. 382
- న. అని బరవసంబు దోఁప నాడి యప్పుడ. 383
- క. అధికాశ్వికనై శ్రీంకిక, కథికప్రాసకనుహాస్తిపకకాక్తికన ద్రధికోద్రయాష్టికపర, శ్వధికులు దనఁ గొలిచిరా నెవర్యస్థరణక. 384
- క. క్రందన మురరతు స్త్రాస్య, క్రందనముం బెల్లరేగి గగన వద్రువ సం క్రందనభయద మగుమహా, క్షుద్రదనుఁడై వెడలె నాప్రహస్తుండు కడిమిక. 375
- క. రణకాఁతుక శ్రవణవిదా, రణకారణభీమవిజయరణము మొఱును దా రుణ గణాణాణాఁ డి రమా, ర్గణ ఁడ ప్రహస్తుండు తూర్పువని నెడలుడుక. 386
- సీ. అమిత్రకా తూర్వము లకధ్వనఁయి మ్రోగునెవ్వరఁ దము మట్టకుఁడఁ బడుసిడంబులు భర భాగంబువై గూలి విస్తారముగ గాలి కివకుండ

ను త్రమాశ్వులుల కొల్పెడు కన్నీరులురుణంబున శ్రమనొందకుండ
మొనరి ప్రత్యాసారములను రక్షాసారములు గల్గు మేఘముల్ని లవకుండ
బూకరించుచు నెదిరి వాపోవుచుండఁ, జెలఁగి వంచకములు భీతిఁ జెందకుండ
వైశ్యమునుబట్టిమీఱంగ సంఘరించు, మృత్యువెవ్వారలును దన్న నెఱుఁగకుండ.

క. అట్టిమహాత్మాతంబులు, పుట్టిన దానవులు వెఱపుఁబొందక చలముం
బట్టి యెఱుఁచుటయుఁ గని పెట్టికపులు ననురొవభీషణులగుచుకొ. 388

న వృక్షపాపాణుపాణులై సుమరసన్నాహసముత్సారంబునం బొలిచినిలిచి రట్టియెడ న
పూర్వసముద్రంబుల చందంబున నుభయబలంబులు నొండొంటిం దలపడి ఘోరంబు
గాఁబోరం దొడఁగుటయు. 389

క. పడువారలు మిగులం జే, ద్వుడువారలు హితుల కడ్డపడువారలు య్రా
నడువారలు ననునఁ దల, పడువారలునగుచు దురము భయదం బయ్యెకొ.

సీ. తఱచుగా నెగసిన ధరణీపరాగంబు కడుచిత్రమగు మేలుకట్టు గాఁగఁ
గడునడి నడుగక వెడలెడు కీలాల మతివోద్యమగుకలయంపిగాఁగఁ
గాళులుదెగిపడఁ గదలఁజేరకయున్న వార లెల్లను దలవరులు గాఁగఁ
బలుపురొక్కనిఁ జలపట్టివధించుట తులువలశిక్షించుచెలుపుగాఁగ
స్యందనంబులు ఫలమహిజములుగాఁగఁ, దగినహులు విసోదపాత్రములు గాఁగ
నొప్పుగాంచెనుద్భాగముజ్వలత్రప్తి భావిభాసితమగు సమిద్భాగ మనఁగ. 391

న. అట్టి దారుణవ్యవసాయంబునఁ గింతాయుగంజం బగు దానవసేనాసస్యంబు రక్తజలా
భిషేకంబునఁ బెచ్చుచెరిగి వానరవాలవాతూలంబునం బడల్పుడం దొచ్చెనంత. 392

ఉ. అంతకదండహస్తుడు ప్రహస్తుఁడు చాపము నెక్కువెట్టి కా
లాంతకరాళ గ్రహ విహార వినోదనిబద్ధచిత్తకా
లాంతకకూలనన్నిభమహాశరజాల సిగద్ధజ్యూభా
త్యంతకుతూహలండు ప్లవగావలి సుద్ధతిఁ జాట్టుముట్టికొ. 393

చ. పులి గనుఁగొన్న లేళ్ళగమి పోల్కిఁ బ్రవంగము లార్తనాదులై
నలుగడఁ బాఱఁ జొచ్చిన వనాట శిఖామణి నీలుఁ డేచి యే
గలుగఁ దలంకనేల యని క్రమ్యుఁ నైవ్యముఁ గ్రమ్యుఁడనిచి ని
శ్చలధృతి వానిరధ్వరధసారథులం బడనేసె నంతటకొ 394

మ. జంబుశాస్త్రాగ్నుల జుట మంటలు కడుం బగ్య నివృత్తభించి గుం
భవానం దద్దడిం బెనఁగుటయు నప్పాపాత్ము నాభీలదై

- త్యహితుం దారుః డుదారుఃడై కలిసి శౌర్యహ్నుర్తి సంధిల్ల భ
గ్నుహనుం జేసి వధించె నాతుణమ రక్షుక్రేజి భీతిల్లఁగన్. 395
- ఉ. తద్విజయంబుఁ గాంచి పరితాపము నొంది నరాంతకుండు మా
ద్యద్విరదాకృతిం బ్రబలి యద్రచరావలి యార్తి నొందఁగా
నుద్విప్పుతాస్యవృత్తిమెయినుండఁ గరంబుఁ జలంబుమీఱఁగా
నద్వివిదుండు సింహాశుక్రియ న్నులిరేగి వధించె గోరులక్. 396
- చ. తత్సయంబున. 397
- క. నాదసమున్నతుల మహా, నాదసమున్నతుల విధితనయదుర్ముఖులు
స్వాదహారిముఖులు గూల్చిరి, భూజేవికి బలియొసర్చు పోలికి గాఁగ్. 398
- క. బలియురు నలుపుర నిజమంబులు పొలియుటఁ జూచి శోకరోషసమగ్రా
తులచిత్తుఁ డాప్రహస్తుండఁ, కలనువలను జూచి మిగుల గర్వమెలర్పక్. 399
- ఉ. అశ్వధన్వల్లలామము మహారథముం గొని వచ్చి వైశ్యనీ
కిన్యధినాథు నీలుఁ బ్రతికృప్తమనస్కృత నొవ్వనేసి రా
జన్యనిమిదికిం గడు వెను జనఁజూచిన వాని వాఁగి కా
తిన్యకలాహతిం బలువిడి ప్రభవాజులఁ గూల్చెఁ గ్రమ్మజక్. 400
- క. రథము వితథమగుడు స్వాధి యొడొకరథము నత్వరంబునఁ గొనిరా
నధికమతి నధిష్టించి స,వధికాస్త్రములేయఁ బ్రధన మక్కజమయ్యెక్. 401
- చ. అట్టియెడఁ బ్రహస్తుండు. 402
- క. అఁకలిగొనినపులియనఁగఁ, గేక లిడుచు నీల దీనఁ గడసితనుచు న
మ్యూక లిరుదెసల నొడుఁగఁగ, రోకలి విసరక్ సమగ్రరోషుం డగుచుక్. 403
- క. అసమున వెన విసరిన య, మృగులము పసఁజెట్టి కొనియమోహము దీన
న్యసములు మని కసరుచు బర,వసమున నసమగతి విసరె వసుచతి యదరక్. 404
- ఉ. వైచిన నష్టతాణముల వాఁ డది చూర్ణము చేసి డాయఁగాఁ
జూచి నగాటుండుం గదనసుక్తిరుఁ డై గిరిఁ గేలజెట్టి వె
ల్లచినకిన్క నాతనివయి న్నిగిడించిన విల్లు నమ్ములుక్ 405
- వైచి వహద్భుతం బగుఁవంబున నేడ్పుచుఁ జచ్చెఁ జచ్చినన్
- గ. బలిమఖులు సింహనాదంబులు నేయఁచు సంతకమునఁ బొదలి నిలిచిరా
కులమానులై హతశేషులు దోషాచరలు లంకఁ జొచ్చిరి భీతిక్. 406
- చ. చొచ్చి మతులవరణప్రకారం బెఱిగించుటయు రావణుం డదరిపడి ప్రహస్తుం
డేర్పొని విలాపంబు గావించి యెట్టకేలకు భైరవం బవలంబించి యంతర్గతంబున.

- క. దనుజు లనుజహితభాంధన, తనుజులతో నేగి మడిసెదరు వానరుల
 స్మృజుల జుంపులలేకే, మనఃజను విధివృత్తులు లెందు మానక చెందుకొ. 408
- జ. కావునఁ జింత నొందఁ బరిగా దింక నేన కడంగి యాష్టనం
 గావలెఁ గ్రుంతు నందు భయనానావళికి నుత్సహింపఁ ద
 ద్భావ మెఱింగి యయ్యెడకు వచ్చె నుత్స సుగ్రాతి శారదాం
 భోవిశదాబ్జనేత్ర మనాపుత్ర చరన్మణిపుత్రికాగతికొ. 409
- చ. పరిచారి కాళతసకాస పరివృత్తయై మందోదరి మందమందమానంబునం జనుదెంచి.
 క. అంతఃపురిఁ జింతాక్రాంతాంతఃకరణధృతి రావణాంఘ్ర్యులనహో
 బాంతఃకలితశరయగుచు, నంతఃపుర మిట్టులనియె నతనికి నిభృతికొ. 411
- త. చెబుగి మున్నీటినీట తాల్చి లిపినపుడ, కవులు దేవత లగుట నిక్కము తలంప
 నట్టివారలఁ బనులకుఁ బెట్టినపుడ, దేవదేవుఁడు ఖరవైరి దివిజవైరి. 412
- చ. కావున నమృతమహుతోడి విగ్రహం బెగ్గగాని లగ్న గాదని పలికి వెండియు 413
- క. ఇంతకు మున్నుఁ బ్రహస్తుఁ డ,నంతభుజావిక్రముఁడు మహాకాయుఁడు కా
 లాంతకు నొంది రకంపను, డెంతటివాఁ డట్టివాఁడు మృతుఁ డయ్యెఁ గదా. 414
- క. కవులఁ బొలియింతు మని చని, తుపాచరులు కవులచేత సమసెదరు మహా
 విపరీత మట్లు గావున, నభగత బుద్ధిరయి చెడుదు వాగ్రహవృత్తికొ. 415
- చ. మిగిలినవారిఁ జంపక మమేయ బలాధ్యుఁడ గృహవిభూషణ స
 త్త్వగుణగరిష్ఠ సర్వజవంశికు నాశ్రితవత్సలుం గళా
 ధగతు విశేషమూత తితితు ముచుత్తు జనానుకూలు రా
 ముఁగనుమ నీత నిచ్చి కలము స్ఫలము ల్నిలుపం దలంచినకొ. 416
- క. నీత న్నాభును తత్తకాంచన రుచి స్థిత స్వయంభి భూ
 బాతం దెచ్చిన తప్పు నైపుము నమస్కారింబు నీ కంచు భూ
 నేతం బ్రార్థన చేసి వానరులను న్నిత్రత్వముం జూపినకొ
 భ్రాతం జూచిననుట్లు చూచుఁ జహమీ రామం బ్రనేవింపఁగకొ. 417
- చ. అతిబలం డెత్తి మైదిసిసపుడు సఃధి యొగ్గు గాని యు
 ధతిఁ దొడరం దలంతు వె నయానయనేని విభీషణుండు మా
 న్యతముండు డిష్టుగ్గు మతఁ డాఱికి నిన్నుఁ దొఱిగి మానవ
 ప్రతిముఁడ యేని ధీమతి రాఘవునికొ శరణంబు వేడునే. 418
- క. అయ నవ్వులుకులు వెడ నెడఁ గని మానవుఁ గొలిచి నిటవు వీడి బ్రదుకుకం
 లెను రామచేత సమరంబుఁ గూలకు యొప్పునేయు మదితా నాకుకొ. 419

- క. మధితకరి యమ్మ ద్వా, కప్పిదీ విసమన్న గీడు వాటిలు వైసక
యద్ధము వలదని యిట్లు విరుద్ధపుబుద్ధు లిపుడేల రోషము పెరుగక. 420
- క. జయ మెనగక రిపులఁ బరా, జయముం గావించు రాక్షస ప్రకరణం
బ్రయ నీవాక్యములు మనః, ప్రియములు గా పెల్లభంగి బృథులాజి యగుక. 421
- క. అతివాద మేల వగవక, యతివా యంతఃపురమున కతికాయపుర
స్మృతవై చను మనఁటయు మను, సుత మందోద్యయఁ జనియె శోకముగదురక. 422
- వ. అంత రావణుండు. 423
- క. లయకాలక రాశి యమా, లయసదృశాంచద్దశోగలపనము లలరక
రయమహితపితాచానన, హయములఁ బూంచిన రథంబు నధిరోహించెక. 424
- వ. అనేకవిధబాణబాణాసనవర్జకలితంబును జయధ్వజవిరాజితంబును గోటిద్వయము
టాకోటిప్రకాశతంబును నగురథంబున. 425
- క. శంకాతంక మొకింతలేక యనురోత్సాహంబు మీఱన్ ధను
ష్టంకారంబు విహాయసు బనియ నిండు జంద్రహాసంబు వీ
రాంకుం డెంతయు వేడ్కనూని పటుశౌర్యస్ఫూర్తి రక్షింతులా
లంకాకుం డగు రావణుండు వెడలెన్ లంకోత్తరద్వారమున్. 426
- వ. ఇన్నిధంబున యమకింకరనదృశనికాచరధ్వజనీపవృతు డై వెడలుటయుం గనంగొని.
క. చాపకళానిపుణుఁ డసయ, చాపుండు ఘోషతాపసంయుతుండు మహా
కోపారుణితాకుం డై, యూపాక్షుండు వెడలె రణజయోన్నతి వెలయన్. 428
- క. కుంభికుటాష్టవృతుం డై, కుంభిని గ్రక్కదల శౌర్యగుంభితుం డగుచున్
జుభాంతకభయతుం డగు ని, కుంభుండు కుంభీసోగ్రకోపుండు వెడలెన్. 429
- సీ. నరసురభిచరకిన్నరయతుతలులకు నెత్తిపిడుగు శక్రజిత్తుం డొకఁడు
బూరుమలక్త సంపూరితోగ్రపిచండకుం డగు దేవాంశకుం డొకండు
నఖిలజంతగ్రసనానక్త హృదయభీకరుం డగు నమృతహోదరుం డొకండు
బరిపంథిత్త నిష్పంధకృత్రుదరనికాయుం డొ నయ్యతికాయుం డొకఁడు
మఱియుం ద్విగిరాదినుకు బురుష త్తమతులు, వెడలి యొక్కట దనతోడ నడువ నడవి
దవహుతాశనుకైవడి దిశమఖుండు, కవినె వానరవాహినీకాననంబు. 430
- క. దుశ్శృవనములకు వెఱరక, దుశ్శీలుండు రావణుండు దోడిబడఁ గపుల
న్నిశ్శృంక బిట్టు గవిసి ధనుశ్శుభి నొకకెట్ట నుగ్రునూచము నేనెన్. 431
- క. ఈవిధమునఁ గవివాహిని, చేవనెడ మహారణంబు చేసెడువానిన్
రావణుండెకా విభీషణు, చేని రాఘవులు విండ్లు చేబూని వెడన్. 422

- వ. సమరసన్నాహంబున బాల్మీకి నిలిచి రంతక మున్న.
- 483
- క. సుగ్రీవుడు సముద్రగ్రసమాగ్రహుడై యుద్ధవిడి మహాగ్రావము న
త్యుగ్రగతి వైచుటయుం బం, క్రిగ్రీవుడు తుమున నేసి కినుక యెల్వన్.
- 484
- క. పదిచండకాండములం దొ, మృదిశితసాయకము లొక్క మేటియులును
స్మదవృత్తి వైవ నయ్యురు, వదిశతములు వాలనిహతి వ్రక్కలు నేయన్.
- 485
- చ. రవిసుతు పెన్నరం బురుశరులు రయంబున దృష్టి ముప్పి సా
వ్యసమున నాటనేసి వివశత్వము నొందిన యాష్టసంగతుం
గవుల గని రోషశోకములు గ్రమ్మగఁ దన్నె దిరించువానర
ప్రవరులైక్కనేయక స్పృశాలకులం దొడరం దలంచుడున్.
- 486
- చ. మలంగనికోపవేళమున భూరుతివై దొరగించుమ్రాంకులా
కులగతిఁదూల నేసి యొకకోల ముఖంబునఁ బుక్తికంఠుఁ డు
జ్వలగతి నాట నేయుటయు వానరుఁ డెంతయు నొప్పుమీఁతె శృం
గలలిత మేరుభూధరము కైచడి నట్లు దవర్చి ధీరుఁ డై.
- 487
- క. కోల వెఱికి వైచుడఁ గడుఁ, గీలాలం బాననమునఁ గీల్కానుటయు వా
తూలనుతుఁడు రోహిణి, ఫాలస్థుఁ డైవజుట్టిభంగిఁ దనరుచున్.
- 488
- ఉ. రావణభూషమాగ్ధణపరంపరకు న్యైసుకంఠ వేయ క
స్వారసి వానితేరికి గుబాలునరాఁటి తదీయదీర్ఘమూ
ర్ధావలి సుచలింపఁ జరమాంగము నొక్కఁగ నేనె నయ్యెడం
బాచిని వానరానురులు సంతసించుచుఁ గుంచుచు డఁగన్.
- 489
- క. రక్షోధ్యత్తుడు ప్లవగా, ధ్యత్తు నిరీక్షి చి కలుషితాత్మఁ డగుచు నో
వృక్షచర భగద్ధతి మా, యక్షయుని చాచి మరల నరుదెంచెడి బా.
- 490
- చ. అని సాహోపమనమ్మఁ డై శమఁడ దాభీలచందాస్త్ర మే
నిన సామిరియురంబు గాఢటము మూర్ఖిలైన్ని బాహుతవే
దనకుం బావఁడు రావణుండనెనఁ చింతకవ్రాలు చందంబునన్
హనుమంతుం డదిమాచి వాంరులు హాహాకారముల్పేయుఁగన్.
- 491
- క. కనకాచల మొరగినగతి, హనుమంతుడై నొచ్చు పను డైపకటయు వా
తనిపాటు గాంచితాఁ గ్రో, భవఁడై నీ లును దశరథను నెదిరించెన్.
- 492
- ఉ. అట్లెదిరించి నీలుఁడు దేశాస్వయభిములు వ్రహ్మ దిట్టలు
జేట్లు నిదిర్చుచుం గవిసి చిక్కులువెట్ట నరాదుఁ దోలిసి

- చాట్లుడిగింతు నంచు భయద్రుప్తదరంబుల నీలుమేను తెం
దూట్లొసరించి దేవతలు తోట్రుపవ న్యేసనార్చె నార్చిక. 443
- ఉ. అక్రమ నప్పలాకు ననలాంకభవు డగు నీలుఁ డగ్నిభూ
ర్విక్రముఁ డద్రులం దరుల వ్రేసి మడిచిన భూరిసంగరో
పుక్రముఁ డద్దకాన్యుఁడు కృపాపరిహీనమనస్కుఁ డంతఁ జ
క్రక్రకచోగ్రశూలపరిభ్రాపతతు ల్నిగిడించె వయ్యెడక. 444
- క. తనకన్న మున్న తెలివొందిన తపఃజుఁగూడి యరుగుదెంచియునుబ్రథం
జననుతుఁడు రణపిఠిజ్ఞతఁ, జనఁ డడ్డ మ రావణునకు సుధ్రుముఁ డగుచుక. 445
- క. అంతకుఁ డన నంత్రబ్రహ్మ, స్తాంతకుఁ డరదంబుఁజేర నరుగ నతఁడు నీ
గంతు లుడిగింతు ననుచుం, బంతంబున నగ్నిచిలుకుఁ దైనిగిడించెక. 446
- ఉ. ఆశ్వుఁలారూపు ముర్వియు విహాయసము న్నిజపీఠి పర్యఁగాఁ
జయ్యనవచ్చె నీలుఁ డదె చచ్చెను జచ్చె నటంచు వానరుల్
కుయ్యిడఁ జుట్టుచుట్టి కపికుంజరుఁ గుంజరవైరివిక్రముక
డెయ్య నొనర్చె శత్రులు వడంక నిశాచరు లబ్బి యాడఁగక. 447
- క. రావణుఁడు శిఖివిశిఖమునఁ, బావని నీలుఁ గని కడువిచారింతుడు దు
ర్భావమున నద్రచరనే, నావిపినం బస్త్రధార నఱకెడునెడలక. 448
- క. సౌమిత్రి సనఁద్రముడై, రామునితోఁ జూడు మిట్లు రావణుఁడు కపి
స్తావము నలఁచెడు నీతని, తోహార్కొని వీని దుర్మగుం డలఁకింతుక. 449
- చ. అని పలికి యన్నకు నమస్కరించి తవాజ్ఞా ప్రకారంబున. 450
- క. పింహధ్వానధనూగ్రతంకృత ద్విష త్సేనాతి భీయంబుగా
రంహప్రక్రియసేగుడెంచి సమరారంభంబు మీఱక జగ
త్సంహారంబొనరించు రుద్రుఁ డనఁ బ్రత్యర్థిన్నమికార్థియై
యఁహోదూషితయందు లక్ష్మణుఁడు సాహంకారఘోరంబుగక. 451
- క. మర్మవిభేదకములు ఘోర, ర్మచ్చేదకము లైవాలముల న
ద్వ్యర్థివై దోరఁగించె జ, కుర్మభుముఖ్యాచరులు నతులునేయంగక. 452
- . ఇట్లు తోరఁగించి యద్దురాత్ము నద్దేకించి. 453
5. కపటులు వన్ని జానకి నకల్యుఁడ దెచ్చివయట్లు గాదు మే
ద్విపులక రాగ్ని సంజనితవేదన కోర్పుట యంచుఁ దైపయిం
గుపితమనస్కుఁడైనికన్యకాశరంబులు నింప రాక్షసా
ధిపతి దశాననుడు జగతివరనందనుఁ గాంచి నవ్వుచుక. 454

- క. అన్న పయిం గలమన్నన, నన్నము విడనాడి కాయ లాకులుఁ దిని యి
ట్లున్న సహింపక నిజ మీ, యన్న ననుజెనకఁ బంపెనా చావంగక. 455
- క. అన్నం బఱచితిఁ దమ్ముని, దన్ని విభీషణుని వెడలఁ దఱిమితి కరణం
బన్న నధించితి సాధుల, నన్నెఱుంగక యెదుర రచ్చినాడవు కుమతీ. 456
- ఉ. కోతుల గొండముచ్చులను గూర్చి పయోధిఁ దరించినంతనే
పోతర మెత్తెనే చనక పోతురై నెలు మంచు మించుకో
సాతిశయఁబునక దశరథాత్మజు లక్ష్మణు సప్తహృదా
భూతునిఁజేసి యార్చె దశకంఠుఁ డవంతిలీల నార్చుడుక. 457
- గీ. పంక్తి కంఠరశిరములు పదిశరముల, నొవ్వనేసి సుమిత్రాతనూజుఁడాతఁ
డెన్ని శరములు నిగిడించె నన్ని శరము, లురవడిగ నేసి మరలించుచున్న వేళ. 458
- ఉ. పావని ముఖ్యు లద్దమజువై నెదిరింపఁ దొలంగుఁ డంచుధా
త్రీవరుఁ డెంతయుఁ బ్రణవిధిజ్ఞుఁడు పో రొనరించె నీకుమి
త్రావరపుత్రబాణహతి రావణుఁ డోపక కాండిశీమఁ డై
పోవక నిల్పునే యనుచు బోరన దివ్యులు దమ్ము మెచ్చంగక. 459
- క. యూపాక్షుండు మహాదరుండు నతికాయుం డానికుభుండు సా
టోపుండైననరాంతకుండడరఁ దోడ్తోవారి నెల్ల ప్రణ
వ్యాపారుండగు లక్ష్మణుండు కఠినవ్యాహరభూయండు ర
క్తాపోన్నాతులఁ జేసి యార్చె విజయాహంకారదుర్వారుఁ డై. 460
- క. కోపమునఁ బంక్తి కంఠర, చాపముఁ దునుమాడి యొండుచాపముఁ గొనఁ ద
చ్చాపమును దునిమి రథస్యవ్యాపార మడంపఁ దలఁచునంతటిలోనక. 461
- క. శక్తి మిగుల ననురేంద్రుఁడు, శక్తి నెగువ మంట లాకసము నిండ నుర
స్సక్త మగుడు నురుగిద్రా, సత్సత్సక్తియ మూర్ఖ వడియెసామిత్రి వడిక. 462
- వ. ఇట్లు మహాశక్తి ప్రయోగంబున సమూర్జితం డగు లక్ష్మణుం గనుంగొని యద్దు
రాత్ముండు రథావతరణంబు గావించి. 463
- క. నెట్టుకొని నిజరథంబునఁ, నెట్టుకొని వనాటబలము బెదరఁగఁ బురికిం
బట్టుకొనిపోవఁ దత్తను, నెట్టుటఁ గడిలింపలేక యెంతయు నెట్టిక. 464
- చ. ఇరువది చేతులం బెనచి యెత్తఁగఁజాలక మేరుధన్వికాఁ
పుర మగు నెండికొండ సరిపోవునె లక్ష్మణు దేనాయస్త్రి క
చ్చెరు విది యంచు విస్మయముఁ జెందెడు రావణుఁ ద్రోచి తత్కృతే
బరమగ్రహించి మారుతి స్వపాలకుపాలికిఁ బోయెనంతటక. 465

- చ. అరుదుగ నపు శక్తి సరయంబుగ రావణుఁ జేర లజ్జవే
నరదము గ్రమ్మఱంగ విబుధాహితఁ డేడ్డఱి మీఱ నెక్కివా
నరకరవాల పక్షచరణంబులు ఘోరరణంబులోన భీ
కరకరవాలపక్షపాతి ఖండములై పడ నేయుచుండెగన్. 466
- చ. పొదలెడుకిన్నఁ జాపరవము న్నిగిడించుచుఁ గన్నదోయిఁ గెం
పొదవ లయాంతకాకృతి శరోగ్రగరుద్ధతి నూరఁజిచ్చుకం
బొదువుఖగేంద్రమాడ్కి నృపపుంగవుఁ డేడ్డఱి రాక్షసేశ్వరం
బొదివిన సంతసించిరి కపుల్యుదమందిరి మిఁట నాకపుల్. 467
- ప. ఆరఘుకులఃఖామణి నిజనిఖిఖిఖిఖాకలాపంబుల నీకరణింబొదివి. 468
- మ. మహికన్యాపసారు న్నహింపక రణోన్మాదంబు మీఱ గ్రహ
ద్యహుఁ డష్టార్ధనిశాకరాస్త్ర నిహతిం దద్దాత్ర మారక్తసం
పితాతంబు న్నిధిలం బొనర్చి యహితా భీలాట్టహాసంబుతో
విహరింపంగని దానవుండును సమిద్విన్నూరి దీపింపఁగన్. 469
- మ. పదివిండెక్కిడి చాపతంకృతి నభోభాగంబు భేదింప ను
న్మదుఁ డువ్వెత్తుగ రాఘవేశ్వరు పయి న్నార్కొంటు యత్యద్భుతా
స్పద మయ్యెన్ ఖచరాళి కప్పుడు నభిషేత్రుండు రాము న్రణా
భ్యుదయం జేరి నిసీతి నిట్టనియె వార్షిక్కిర్న పితౄజ్ఞుఁ డై. 470
- క. సరఘం డెగు రావణ భూ, మిరుఘండవై మాటుకొంటు మేల్గారు నరే
శ్వరర కరుణామతివై, సరగున నెక్కుమిదె మద్భుజస్యందనయన్. 471
- ప. అని మహానందంబునం బలంకుటయు నమ్మహాబలనందనునందలి మన్ననంజేసి లాం
గులధ్వజవిరాజితంబును మనోవేగంబును మహాత్ముంగంబును గామగమనంబును
నగు కపిరథం బధిష్ఠించి యదయశిఖరి శిఖరస్ఫురితుండగు తరుణారణ మయూఖుం
డునుం బోలె కిలీమఖునయూఖప్రసారంబున శత్రునేత్రమమదంబులకుఁ గుముదం
బావహింప దశముఖున కభిముఖుండై. 472
- క. శరణార్థి నగుచు నించుక, శరణార్థివి గాక తొలఁగి చనవున్న నెనున్
శరణభవుడో యతిఁడన, శరణునిఁ జేసి బిట్టు చంపుదు నాజిన్. 473
- ప. అదియనుంగాక. 474
- చ. అవికులవర్య లెందు శరణార్థి వధించుట కుత్సహింప రి
వవికలబుద్ధి సాధ్య వసుధాత్మభవం గొని తెచ్చి యిచ్చి దా

- నవకులమున్ హరింపకు మనం గరుణించెదఁ గాక బంటునై
బవరమునేను నుద్ధవిడి భస్మమునేనుక యూర కుందునే. 475
- వ అని పలికి తోడన. 476
- క. సాలుగ విసరెడి విశిఖ, బ్బాలలు వరుణాస్త్రునిహతిఁ జల్లార్చి మహీ
పాలు నురంబును వనచరు, ఫాలంబును నొవ్వనేసి పంక్తిముఖుఁ డనుకొ. 477
- క. విను మాలిమీఁది యాసం, జనుదెంచితి కాక నీకు శౌర్యము గలదే
మనుజునొకనిశరణము చొత్తునె వెఱతురు నాకు దిక్పతులు మార్కొనఁగకొ. 478
- క. వనచరసమాశ్రితుండవు, మనుజుండవు వశమె నీకు మార్కొన మనుబా
దననాథుఁ బంక్తికంధరు, ననుచు వెసం గవియుటయు మహాగ్రహుఁ డగుచుకొ. 479
- సీ. నాకువు ల్పొచ్చు దర్శికరంబులభంగిఁ దూపులు వీఁపునఁ దూఱనేసి
కులమహీభృత్కూటకొట్టివైఁ బిడుగులు పడుభంగిఁ దలల రోషములు నినిది
యటవిపై దావాగ్ని యలమిఁన్న విఘ్న నవయవంబుల విశిఖాగ్నిఁ జొనిపి
ఘనవారిదమ్మువై గాలిపీచినమాడ్చి నరదంబు నాశుగాహతి విదిర్చి
వెగడుపఱిచినఁ బాలివోని విక్రమంబు, మెఱుఁగు దశకంధరుఁడు పదికఱకులమ్ము
లేయఁ గనలుచు నబ్బాహులేనుసద్భుత, డాయతాంబకముల బాహులేయుటయును
ఉ. అక్కజ మందుడైత్యుఁ గని యక్కటికం బొకయింతలేక వి
ల్కకల్లు చేసి తోడన యమోఘశీముఖపుష్టి ముంచి యే
దిక్కునఁ దాన యై పటుగతి స్విహరించినఁ బంక్తికంఠుఁ డ
మృక్క నరుండుగాఁ డితఁ డహర్పతిలేజుఁడు రాముఁ డారయకొ. 481
- చ. అని తలపోయు రాణుముఖంబుజము ల్పినుఁగ నిశీలిముఖ
ప్రణిహతి నొవ్వనేసి ప్రసభంబున వెండియుఁ జండకాండము
ల్పినిచినఁ గాలుఁజేయిఁ గదలింప సమర్థుఁడు గాక భీతుఁడై
మనము గలంగ వానరసమాజము నవ్వుచుఁ జూచుచుండఁగొ. 482
- వ. సంగరపరాజులుండై. 483
- క. రాద్రోడ్రేకస్పృహతో, పడవమున శోర్యలేక ప్రాణాపేక్షకొ
విద్రావిత్రెపుండు భయప్రతుఁడై లంకఁ జొచ్చె నసురులు దలఁకొ. 484
- ఉ. శ్రులద మేది యిట్లసురపాలుఁడు లంకకుఁ బాటి మేదిని
వల్లభుమూర్తి వెదగిలి వచ్చినచందము దోఁప నెంతయుం
దల్లద మందుచున్న వసుధావిబుధాహితుఁ గాంచి బంధవులే
చల్లని యిష్టవాక్యముల సాధ్వసముం దొలగించు నయ్యెడకొ. 485

వ. సమరతలంబున.

486

గీ. దనుజశరకోటి తను నుంత దాఁకకుండ, నాఁగి యుక్కులు శోణితం బాసకుండ
నుచ్చి చననేసి యగురుల నుక్కుండచే, గడురయంబున నొక్కనిఁ గడవకుండ.

గీ. రాముఁ డరుణాంబుజముఖాభిరాముఁ డగుచు, దక్కిననిశాచరులనెల్ల నుక్కుడంచి
మీటి యంతకుమును మూర్ఛదేజీయున్న, యనుజుఁ బొడఁగాంచి కపిరథం బవతరించి.

వ. గజగవయగవాక్షగంధమాదననలనీలనుశేషపనసవనతతారకుముదవేగదర్శిచ్చుచభమైంద
ద్వివిదసుగ్రీవాంగదపవనతనముకేసరిశతబలిదదిముఖప్రముఖనలీముఖపరివేష్టితం దై స
ముల్లాసంబునం దేలుచుండె నంత నక్కడ లంకాపురంబున నెట్టికేలకు నొక్కింత
భయంబు దక్కి దశముఖుం డాపుల నవలొకించి.

489

క. పారికులిశము పారిచక్రము, పారువరకూలయును గ్రౌంచహరు శక్తియు నా
పారిభీకరతరిదండయు, సరిగా వీరామచంద్రుసానుకములనుకొ.

490

చ. ప్రథితయశు ప్రఘోతము నృపాలశిఖాపణి నోర్వలేక దై
ర్యధనుఁడ నయ్యై వైరినిచూచుంబులు నవ్వుచు సంతసింప వే
పరువు జనింప లంక కిటు పండవిధంబునఁ బాటవచ్చితి
న్విధి విపరీతవృత్తిఁ బ్రభవించిన యాపద కింత యేటికిన్.

491

వ. అని పలికి విషాదవేదనాదోదాయమానమానముడై యూరకుండి.

492

ఉ. నాయనజన్మ నన్యఃపిఁద్రబలార్చిక కాండజన్మ నా
గాయతసత్త్వ బర్వతగుహానదృశోవికాలవక్తృర
క్తాయతచారునేత్రునిఁ బితామహదత్తవప్రబుధి
ద్రాయుతుఁ గుంభకర్ణుని నదప్రవిదారితకుంభికర్ణునిన్.

493

క. బోధింపుఁ డాతఁ డైన వి, బోధిమరూఢిని వధించి రూఢధృతిమను
ష్యాధములఁ గూల్చి లవణపయోధిఁ గలపి మరలివచ్చు నొకనిమనుసునకొ.

494

గీ. కాన నాతమ్ము కుఖను ప్తినునియున్న, వాని మేల్కొల్పి యాహారవర్తనంబు
నిర్వహించి మదీయసాన్నధ్యమునకుఁ, దోడికొనిరెండునా నరాదులు కడంగి.

495

క. ఘననిశ్చయనోచ్చయనోజ్జనితధ్వనిధయము నతినిశాచరయము
నై న జాస్థితకలచయముం, జనికాంచరి కుంభకర్ణ శయనలయముకొ.

496

వ. కనుంగొని యతిప్రయత్నంబున.

497

క. చేరి ఘటకర్ణకర్ణ, వ్యారంబులురెండు బిట్టు ప్రయ్యలు గాఁగకొ
ఘోరనారినాద ఘనశంఖాఠము లొనర్చి నేద్రఁ గదలకయుండకొ.

498

- సీ. కృష్ణవర్ణనిశాతకీలలఁ గ్రాహక తైలంబు కర్ణరంగ్రములఁ జొనిసి
ధారాకతోరకువారసంచాతులచే ముఖమున నందంద మొనసి మోది
మత్తదంతావళచుల్లంబుఁ గొనితెచ్చి కడువడి నురమున నడవఁజేసి
పలువురు బలియురు పనినడి తెచ్చి గం డాశ్మజాలంబు దేహమున విసరి
గదల నడిచియుఁ బొడిచియుఁ గఱచియు మఱి, మెన్నియే న్నానలాసరింప నిట్లునట్లు
పొరలి వెన నావులించుచు బొంగ నీల్లి, యెట్టుకేలకుఁ దెలిపొంది యిట్లు లనియె.
- గీ. దివిజరిపులార ననుఁ బ్రబోధింపనేమి, యవసరం బిప్పు వచ్చె దశాసముడు
రోషవినునుండు బలవద్విరోధ మెదిరి, తెచ్చికొనియెనొ తెల్పుఁ డదియునుఁగాక.
- క. కులభూషణుండు విభీషణుఁ, డలఘుగుణుండు కుశలియే కదా యతఁడున్నం
గలుగదు విపరీతపుటా, కులపా త్రిపుడేల మేలుకొలిపితిరి నవకా. 501
- గీ. పెద్దనిదుర వేల్పుపెద్ద వరం బిచ్చు, నెవల బలిమి నెక్కరేని డెలుప
నాండు పెద్దనిదుర వీడిండుఁ దమదాస, లేచెనేని జగము నేంచుననియె. 502
- ప. అట్లు గావుర నూపాజ్ఞానికనుషుత్తప్రకృష్టుడ నగు నామ యుద్ధంబున మరణంబు
సిద్ధం బని పలికి. 503
- సీ. ప్రకట నిద్రాభంగరక్తలోచనము లంగారధానికల ప్రకారమొంద
నలసత దోషంగ నావులించినరక్త) మద్రగవ్యాళీల నమకరింప
నాకలిగొని వెన్న నంటిర జతనం బ దింకిజలరాశి కీటుగాఁగ
దంతసందప్తనోర్దతభ్రైవాంశ మభ్రంబు వెట్టితెనుకట్లు గాఁగ
నున్నకుంభకర్ణు నుజ్జ్వలానలవర్ణు, ప్రభాగమునకు నరుగ వెఱచి
పార్శ్వముల వసించి ప్రణుతించి యల్లన, నిట్లు లరిరి దైశ్యభృత్యగరులు. 504
- క. ఓయన్న మహాకావ్యము, మియన్నకుఁ గల్గి నిన్ను మేల్కొలువఁగ న
త్యాగతమతిఁ బుత్రైచిన, నీయున్నెడ కరుగుదెంచి నిపుణుల మెఱయకా. 505
- క. నినులేపితి మన్నవలన, విసఁ దగుకావ్యంబుల్లె విందు బుభుక్షా
వినివృత్తి గాఁగ మాచే, సివంతుకములను దృష్టి కెగురు మనవుకుకా. 506
- క. కాల్యములు దీర్చి గంధను, మాబుద్ధుడై శాకనూపయసాితపవళరు
శ్యాన్యన్న కుభరములు దధి, కల్యణంబులతోడ భక్త్యుకొంటులతోడకా. 507
- ప. పాతాళనివరంబునుం బోని నిజకంఠబిలంబునిం దిగవైచి వెండియు నమ్మంభకర్ణుం
డనేక మార్జారమాంసంబును నపరిమితకుక్కుటఫలంబును విశేషమహిషామిమంబు
న బహున్యతరసంబును నగుభాగ్యసూరక్రవ్యంబును నగణితమాసవశితంబును

సధికగోధికాధాతువును సమధికమూషికపిండికయును నతిక్రమిహంగమకాళికయును
సమగ్రజలచరపలంబును రాశీకృతతప్తప్రస్తుంబును మెసవి. 508

క. శతఘటశోణితముక దశశతఘటపద్యమును బంచశతఘటపద్యపుక
శతఘటగోఘృతము న్నవశతఘటతైలంబుఁ గ్రావి సమముం డగుచుక. 509

మ. వివరీతాకృతి ఘోహంకృతిఁ గులార్ద్రీభృతృన్నఖోన్నతి
జపలప్రకీరు రాజపద్ధతినిజేచ్చక భ్రాతృనీతాప్రలూ
లుపబుద్ధి జనుకుంభకర్ణు ఖలశీలం గాంచి నిశ్చేష్టమై
కపిసంఘంబు భయార్తిజేరెను రఘుశ్మృవాఘసామీప్యముక. 510

శ మహద్భృతలంకాసముద్భూతభూతంబుచందంబున నరుగుచున్నం దదీ మవికృతాకృ
తింగాంచి విటిగి పఱచు తనుచరుల నోడవం డని ధనుర్ధరుండును సత్వరుండు నగు
పూవవంశభూషణుండు దోషాచరకులవిభూషణుండగు విభీషణుం గనుంగొని.

మ. తనఘోరాకృతిగాంచి భూత మనుచుక దైన్యంబు పొల్పేదఁ జే
తనరాహిత్యులపోలె వానరమల్ త్రస్తాత్మ్యలై యుండఁ గే
తనవస్త్రంబులు జూనులగ్నములుగా దర్పంబునం బోవు నీ
తనిపే రెమ్మది నామఁ దెచ్చి మరియంత్రప్రక్రియావేదివై. 512

శ. అనుటయు నమ్మహాత్మ్య కవ్వినీ తాత్మండు. 513

గీ. వీడు రావణు ననుజుండు వీనిపేరు, కుంభకర్ణుండు నిద్దురగూరియుండు
సమధికబలుండు సమరప్రచండుఁ డాజి, సుస్థిరభుజుండు నాకగ్రజంతుఁజుండు.

క. నాగరకుల నెఱుంగక నిద్రాగరిమను నాఱునెల లితండు పవళించుక
నాగరమొకదినము నాఁ, దోగిరము భుజించు సుఖసమున్నతిఁ గాంచుక. 515

ప. మఱియు నద్విరసంబున దివిజులకు నజేయుండు నేడు ప్రహరణదినంబు గావి
యెఱిగియు దశకంధరుండు భవదీక్షుదివ్యాయుధశిలీకృతజేహు దైవవాండు
గావునం గార్యాకార్యవినిశ్చయబుద్ధిహీనుడై ప్రబోధింపంబించినం దెలివినొంది
యగ్రజాలాకనాయ త్తదిత్తుండును మత్తుండునై చనుచున్న నాఁ డెన్నండేని యస్య
లచేత బలాత్కారంబున బోధితుం డగు నాఁడ మృత్యువుం జెందు నని బ్రహ్మ
వచనంబుగలదు గావున సితండు నీకశ్రమసాధ్యుండుగాని దుర్విభేద్యుండు గాఁ డని
పలికె మెడియు నమ్మంభకర్ణ జగ్మబలపరాక్రమప్రకారంబులు వేఱువేఱు విన్నవి
చి మఱి మును. 516

- క. కపుటవైఱపు దీహఁగ ని, క్కపువైఱ్యుడు గాఁడు కామకల్పితవిచర
త్కపటాకృతి యని చాఁచు బ, నుపు మనవుడు మెచ్చి వృపు. డనుజ్ఞ యొసంగెఁ.
- క. నీలుఁడు సమస్తసైన్యము, నాటొకించి కపురార యసురుఁడు గాఁడు
ద్యౌ మగు దారుయంత్రము, పౌలస్త్యకృతంబు గూల్చుఁ బతి యాప్రతిమకె.
- చ. అనవుడు గ్రమ్మఱంగ విపినాటచమూనినహంబనీకసా
ధనమయి నిల్చి నట్లుకాపథప్రవిలేఖితుంగమస్తుఁడై
ఘనభుజవిక్రముండు ఘటకర్ణుడు దీవనత్రాలు పుణ్యకా
మిను లురుసౌధకూటముల మీఁద వసించి పయి నిద్రింపుఁగె.
- మ. చని కాంచె న్నవరత్న కీలితమనోన్మీల సుంభసంవాహముం
గనద్రభంకవ కేతువాతవిచలద్దాగాంబుజవ్యూహముక
మనుజుగ్రాహము వైరిభీకరచమూమందీకృతోత్సాహముక
దనుజవ్యూహముఁ బా క్తికంఠమహోదంచత్సభాగేహముక.
- క. కని యూహాక్షురిరూపా, త్తులిపంభాద్యునిమిషురిపుసంభృతగేహం
బనివాఱుఁడై చేరం, జరి యగ్రజ చరణసగిజములకు మ్రొక్కె.
- క. మ్రొక్కినిలిచిన సహోదరు, నక్కునఁ గదియించి యద్దశామ్యుఁడు గడువెం
వెక్కినరత్నపుండ్రులు, గ్రమ్మన నిడఁ బంచె గుంభకర్ణునకుఁ దగె.
- చ. పనుచును బలియూగు పలువురు రక్కసులు వెక్కిసంబునం గొనివచ్చి యిడిన
సమున్నతంబగు పసిండిఁడ్డియ సుఖాసీనుడై హుంకృతుల నభోభాగం బవియించు
చు నన్నం గనుంగొని.
- ఉ. తెఱచులై నిలిపు లవధీరణ చేయఁదలంచురో విరో
ధిపురు నవ్పదికృతులు దేజిగొ నూఁముఖగ్రహి నే
ధిపఁ దలంపు గల్గెనొ సుధీజకమేసుసమీర నశ్రవణో
ధిపఁగ నేని వారణము తెల్పుము నిద్దుర దీరకుండఁగె.
- చ. కలఁచుచునో పయోధి యుదకంబులు బెదదడిగాఁగ మేదినిం
గలపుచునో నభంబు ఐలుగంబడఁ గ్రోచి దిసేంద్రచంద్రుల
న్నిలపుచునో నభోరుసరణిం జనకుండఁగ నాకుఁ గార్యముం
దెలుపుచుగాక నావుడు నతిప్రమదంబునఁ బొంగి యిట్లుమకె.
- క. మనకు నోదరియగు శూర్పణఖ నిరపరాధఁ డట్టి ప్రసభంబున ఘో
రనిశాతికరాహతి ముక్కును గర్ణయుగంబుఁ ద్రెవ్వగోని యాధేచ్ఛన్.

519

520

521

522

523

524

525

526

- న. జపస్థానంబున నుత్తమతీర్థికుటుంబం దొకండు ప్రాయశఙ్కప్రియసహితుండై ప్రమ్మదమన్నం గనుంగొని పహింపక. 528
- చ. అనఘమతు లృత్యుగళసహస్రశాచరనైశ్యమువల్లై
మనభరదూపణాను లసమానబలు ల్పని పోరానర్పిత
ద్భవశరవృష్టి బృగినఁ బదంపడి కంచన నేను గాలవే
దినగుచు వానిభార్యుఁ గొనితెచ్చితి నీతఁ గజాతలోచనకా. 528
- క. పటుకపటుంబులఁ దత్పతి, దటుకునఁ దెచ్చుటయు నతఁడుఁ దమ్ముఁ గును ను
త్కృత్యులొక వేగమున మర్కటులం గూర్చుకొని కడలిగడచెను నెడలకా. 529
- క. అర్కకుటుండు రాముఁడు కోట్కర్కవిభుం డాదివిష్ణుఁ డనుచు నుతియు న
మృగర్కటలు దివిజు లనుచుం, బేర్కొనివెఱపించె నను విభీషణుఁడు గడుకా. 530
- క. వీనుమహీసుతరామున, కీనని పలుకుటయుఁ గోప మెక్కి ననుచుతి
జానిశరణంబు వేడఁగఁ, దా నప్పుడు వెడలిచనియెఁ దనమంతులతోకా. 531
- చ. తదనంతరంబున రాముం డనేకవనాశాసీనీవర్తిగృంతుండై సేతుమాగ్ధంబున లంకా
పురంబుపై విడిసి ప్రహస్తధూమాక్షుచుహానాచుహాకామాకంపనానుల నరాదుల
ననేకుల సుహరించి మించి పరాక్రమించి యున్న వాఁ డెడియునుంగాక. 532
- క. హనుమంతుం డఁగగా నొకవఁచుఁ డవనిసుత వెదకవచ్చి బలియుండై
విను మింతకు మును క్రొచుఁగును నక్షయుఁ జుప్పి లంకగాలిచి పోయెకా. 533
- ఆ. మతియు నింద్రజిత్తు మహితోర గాస్త్రాలిఁ, జిహ్వవదనిరాజసింహునిఁబుఁ
గడఁగి యేసపోయి కాండిశికుండనై, జరగిరచ్చితిని నిజంబు క్షణ్ణి. 534
- క. నీవు సహజబలకాలివి, గావున బోధింపవలసెఁ గయ్యమున ధరి
త్రీవరుఁ గూలిచి నాచే,వీరన వడయు మన నతఁడు ధృతిచలనుండై 535
- గీ. కొంతతడవూరవండి యక్కుంభకర్ణుఁ, డన్నఁ గన్గొని వింటె దశాన్య విఠ
గాదె నరవానరులు వార్ధిగడచులెల్ల, భంగిఁ దఱపోయి దురము శుభంబు గాదు 536
- మ. మునుముం దాటకసంహరించి భృగురాముం గెల్చి తోడ్కోలిరా
ధునిఁ జక్కాడి ఖరారులం జదిమి మత్తుండై మారీచుని
దునుకల్నేసి బృహస్పదాంధునిఁ గబంధుంగూల్చి యేకాశుగ
మృగ వాలిం బడవేసికట్టి రఘురాముం డేల మర్దుం డగుకా. 537
- క. సముండైనవానియెడ సా, మము దానం బధికునెడల మత్తునియెడ భే
దము హింసఁడైయెడ దం,డంబు నెల్లు లలియునెడ గణ బేముతోకా. 538

- క. సింధురసైంధవరథభట, బంధువిత్తితెగిన గాంచి పదవడి రిపుతో
సంధి యొసర్చిన నదిదు, స్పంధి యగుంగాన మొదల సామములయుక. 539
- క. లోకంబునకుఁ ద్రివిష్టప, లోకమునకు మన మొనర్చు లోపంబులు ము
ల్లోకములకుఁపొతుండగు నా, లోకేశుఁడు మున్న కేవలలోకేశునకుక. 540
- మ. వినయం బొప్పగ నిన్ను విందుటయు నవ్వెప్పుడు దైవాట న
వ్వినయం బొప్పగ బ్రహ్మతో దశరథోర్వీనాథపుత్రుండనై
దనుజభ్యుసన మాచరింతునని యంతర్ధానముంజెంది య
వ్వితాతారాండ రాముండయ్యె బలవద్విశ్వమ మింకేటికిక. 541
- క. మును విది యంతయు నారద, మని వినిచెం దద్వచన మహాఘము నాకుం
జనువు గలిగి తెలిపితి యో, జనసేయును వలదు దుర్విచార మనవుడుక. 542
- ఉ. పక్కున నవ్వె పెద్దయని పాడి దలంపక నిండుఁగొల్వఁం
బెక్కులుప్రేలి నాడ వబృందము సంతసరుండ నట్టిని
వెక్కుడేసోదరుండ వివి యేటిపనీతులు చాలుఁజాలు నీ
వెక్కుడ సంగరాంగణ మదెక్కుడ నిద్దుఁపొమ్ము సొమ్మికక. 543
- చ. వెనఁగను భీతిచే మున్ను విభీషణుఁ డెంతయు నొత్తిచెప్పె నా
తని దొకచిన్నకెట్టి నిదితంబుగ నీదొక పెద్దకెట్టి యా
తనిక్రియ నన్ను దూఱినకతంబున బింక మెఱుంగకట్టి నీ
రునినిను లేపునాదొక విరుద్ధపునెట్టిగా తలంపఁగక. 544
- క. రాముండ వలయరిదాల్చు వ, లీముఖు లవ్వేన్నలైన లిచ్చిపడఁతి నీ
తామానినియైనను నర, సామంబేనొల్ల నెట్లు సంగ్రామమగుక. 545
- వ. అది యట్లుండనిమ్ము నిద్రాసక్తులు నంగ నాసక్తులు భోజనాసక్తులును సంగ్రామం
బున కర్వులుగా రీవధికనిద్రాసక్తుండవు భోజనప్రియుండవు భయభ్రాంతుండవు
గావున నీసహాయు బేనొల్ల నెల్లభంగి సమరంబున విరోధుల వధింపక తక్కుమనే
యని పలికె మొగంబు గంటు వెట్టుకొని యూరకున్న యన్నం గనుగొని శుంభకర్ణుం
డు తనమనంబున. 546
- క. దుర్లయుఁ డితఁడు వినీతివి, నిర్ణయవాక్యములు విసగ నేర్చునె యనుచుక
ఘోరితలోచనుఁ డగు ఘటకర్ణుం డిట్లయ్యె నన్న కర్ణము లలకక. 547
- చ. తెగనినుష్టు ప్తిచేఁ బలికితిం గలహం బశుభం బటంచుఁ ద
ష్టగొనకు మిప్పు లేటితి స్పృశు ల్లపు లెంతటివారు వైరులం

- దిగిచి త్తణంబులొనఁ బగ దీఱ గ్రసించెద మేనఁ బ్రాణముం
డఁగ వసుధాతనూజ సరవాధున కీయఁగ నీయకొందుమే. 548
- క. బాణకృపాణపటుతను, త్రాణంబులు వలదు బాహువర్షమున రిపు
ప్రాణములు గొందు మూర్ధా, ప్రాణం బొసరించి కుంభకర్ణు ననువుమా. 549
- వ. అనుటయు సంతసించి. 550
- క. వాలి నడిచి కపుల రవిజ, నేలించిన భంగి నిన్ను నేలించెద దె
త్యాలి రిపుఁ దునిమి యనుచుం, వ్రేలునఁట నృపుండు మన విభీషణునొద్దక. 551
- వ. అదియునుంగాక. 552
- క. నిద్రితుఁడవు నీవధికభ, ముద్రుతుఁడను నేను నగుట నహితబలం బ
త్యుదేకము నూపెను న, య్యద్రచరావలి వధింప నరుగు మనవుకుక. 553
- సీ. శరరాసనకవచస్యంద నాదిరణోపకరణముల నుజ్జగించి
యపజయం బెఱిగించు నమితతూర్యధ్వనులకు నపశవనములకు వెఱవక
శూలంబుఁ జేదాల్చి శూలికైవడిఁ బొల్చి పురజను లొప్పరనఁ బొగడుచుండఁ
గతిపయభయదరత్న సైన్యముకుండై తనదునిద్రాభంగమును విరించి
తనయువాక్యములును దలపోసి మరణంబు, సిద్ధ మగు పెఱిగి చింతలేని
మానసంబుతోడ మానవేంద్రునిచేతఁ, జావుఁ గోరి వెడలె సమరమునకు. 554
- క. వడిఁ బుర మివ్వెఱుమన వెలు, వడి పనివడి కలమానునకు వచ్చెకవాఁ డె
క్యడితండని కపులచ్చెరు, వడి చూచుచు నుండి కొంతవడికిం దమలోక. 555
- ఉ. నీలుండు చెప్పినట్లు రజనీచరరూపక కామృతపుత్రిగాఁ
బోలును గజ్జబామ్మఁగని పోడిమి దూలఁగ నేల రామభూ
పాలుండు దీనిఁ గూల్చు నని పల్కుచు నుల్కుచుఁ జూచుచుండ నా
భీలుండు కుంభకర్ణుండు విభీషణపూర్వజుఁ డాత్మయోధులక. 556
- క. తలకడచి దావదనానము, చలిచీమల నేర్పుపగిది సర్వకపులుఁ గొం
దలమందఁ గుంభకర్ణుండు, లలిమింగఁదొడఁగఁ బ్రవిపులముఖం డగుచుక. 557
- వ. భీషణాటోపంబునం గనిమనంగి వనచరులం దిగిచి యహార్యగుహాకుమారసదృశం
బగు నిజబంధురకంధరసుషిరంబునక జాతి విడుచుచున్నం గనుఁగొని. 558
- చ. పనివడి వానరు ల్పనసపంటికిఁ జీమలు చుట్టికట్టుగా
మునుకొని గంధభద్రగజము న్వడి నీఁగలు మూఁగులాగునం
బెనఁగొన నబ్బెఱ్ఱాండు కుభిన్నీభమూర్తి విదిర్చి వెండియుం
గొనకొని బొక్కఁదొచ్చె కఘుకుంజగు లక్ష్మయుఁ గాంచి పొక్కఁగక. 559

- క. ఆదిచరావలి తనవై, నుదేకము మీఱ వైచు నుర్వీరుహాఘో
రాద్రిపకరములు పృథుచ్చిద్రము లానరించి దనుజసింహుండు మఱియున్. 560
- సీ. పటపుర బలియుండై పట్టి యువ్వెత్తుగ దిగమింగి వక్త్రంబు దెలిచి యార్చు
మఱియును వేటొకమాటు వేపుర ముద్దగావించి మేరున గలయు నలఁడు
నొకమాటు నూర్పుర నొగి కూలమున గ్రుచ్చి కావిక్రాన్నైత్తుర్రాన్త్రేయ
నింకొక్కసారి యనేకుల నేకులకైనడి దూగంబుగా వినుచ్చు
నివ్విఘంబున దానవుండేది విలయు, సమయసమన ర్తిసమవృత్తిసమదమూర్తి
సమయః జేయును సమరవసుతు విడిచి, పాటిరి వనాటు లనురు లేపారిమాన్. 561
- చ. సమరము సేయఁ జాలక వెసం బరువెత్తెనుసేఁగించి తో
మమహితుఁడంగుండు రభసంబున నడ్డమువోయి శౌర్యవా
క్యములు వదించి వానరులఁ గ్రమ్ముట నాజికి నూటకొల్పి నొ
క్కమొగి ద్రుచుంబులకే దనుజుకాయము గప్పిరి దాన నెంతయున్. 562
- క. లింగము మూలారదళౌ,లింగ గప్పిన కైవడిం జలింపక యతఁడో
లింగముల నుజికి మ్రింగఁదొడఁగిన ద్వివినుండు గడు బెడంగగులీలక. 563
- ఉ. రక్కసుసెన్నురం బురుషరాధరకూటము వైచి యార్వఁగా
నక్కరినాత్ముఁడుక్కమెఱును న్నిజదేహహతిం బగిల్చి యా
చక్కటి వానతోత్తములఁ జక్కడఁపం గని మారుతాత్మజుం
డొక్కయహార్య వద్దకుఁ జొక్కచిరుంగఁగ వైచె వైచినక. 564
- క. తద్ధతి కింతుకసోలి దు,గుద్ధతి నక్కుంభకర్ణుఁడుద్దగిడి సమి
త్పద్ధతిచేడి మూర్ఖిల్లి బ,లోద్ధితు మానుయంతు నేసె సురుకూలమునక. 565
- సీ. ఆలంబుమాని వాతూలబాలుండు నేల వ్రాలిన నీలుఁ డుద్వేలుఁ డగుచుఁ,
బాపాత్మ నిలు నిలు పాటిపోక్ష మటంచుఁ బాపాణపటలంబుఁ బఱవఁజేయ
నది పిండిగాఁ జేసి యతఁ డున్నెడ గవాక్షనలవృషభాను నలనసదృశులు
తన్నెదిరింప నందఱఘోరహుంకారమున పాఱఁగఁజేసి వనచరాలి
బిట్టు చుట్టుమాట్టి పీనుగునెంటగా, చించుచున్నఁ జూచి విహ్వలింతి
యాత్మనేన నిట్టు లలయించునే యిద్దు,రాత్ముఁడనుచు వాని కడ్డ మేగి. 566
- క. వాలినహోదరుఁ డురుతర,శైలంబున వైచ దానిఁ జక్కాడి వడిక
కూలము విసరుడు నదివా,తూఁగనుతుండు మూర్ఖుడేటి తునుకలునేయక. 567
- క. కూలంబుఁ గేలఁ దాల్చిని,కూలిక్రియం బేర్చి రాక్షసుండు తపనజు ను
త్తాద్రికూటమున మూ,గ్ధాల్చునఁ గావించెఁ గపిబలాంబుధి గలఁగక. 568

- వ. ఇట్లు లంకామలయాదలకూటపాటనంబున గమ్మాపుతం గావించి యశ్వలుంగుఁడేని
పట్టి బట్టుకొని బుజంబునం బెట్టుకొని. 168
- క. లంకాభిముఖుండై చను, లంకానాథానుజాం దలంకక శౌర్యా
లంకారుండు హనుమంతుండు, హుంకారముతో నెరుర్పు మాహించి మదిన్. 570
- క. ఇకజాండు విక్రమభుజుఁడే, చునునో తనుదాన తెలిసి యరుదెంచు నరా
దను మోసపుచ్చి యీతం, డనితఃభేద్యుఁడని తలచునంతటిలోనక. 571
- ఉ. అన్నకుఁ జూపువేష్ట హరిదశ్యసుకుం బృథుగాధమూర్ఛికుం
గ్రన్ననఁ గొంచుఁబోవు ఘటకర్ణునిఁ గన్గొని పారభాయ ల
తున్నతసౌధభాగములనుండి సుయంబులు వైవిదిర్చి రా
పన్నత వానరు ల్వివిధభంగుల నేడిచి రార్తవాదులై. 572
- గీ. అంతఁ గుంభకర్ణు నునభాగంబునఁ, బుష్పమాలికయును బోలియున్న
రఁగుతుండు తేటి రక్కసునుచే నిట్లు, కట్టుబడితిఁ దప్పెఁ గార్య మనుచు. 573
- క. లోసంతాపము నొందుచు, హనుయంబున విభీషణాగ్రజాచెవులు
హ్ని నీకయును మొదటికిఁ దెగఁదీసెకా ఖరసఖరదంతేవ్రత మెఱువక. 574
- క. ఉక్కుం జేవయువలయుగ, ముక్కుంజెవులుడుగఁ గ్రుంచి ముదితాత్ముండై
దిక్కుంజగములు మ్రొగగఁ, నక్కుంజహితాత్మజన్ముఁ డవనిక నుతికక. 575
- చ. పృథివికి కాతమంభమహిభృచ్చిఖరాగ్రవిహార పింగదృ
కృష్ణకుము చాటు మాడ్కి నసుహృత్తుట భేదఁజోటి నెంతయుం
బృథుకతిఁ జెంగలించి స్థరగేకుండు కీకు లభిష్టుతాప భూ
మిధవు రాఘవేంద్రుల సమీపముఁజేరెఁ గరంబు మెచ్చగక. 576
- ఉ. అంతటఁ గుంభకర్ణుఁ డవుగా విపరీతపు వానరంబు ము
క్కుంతయు రక్కిపోయె నిక నన్నఁ గనుంగొనఁ బోవఁబాల నా
గొఱుకక్రోచి నమ్మునలిక్రోఁతిని వైచెదనంచు శోణితా
క్రాంతశరీరుఁ డాక్షణమ క్రమ్మటియై నణ మూచరింపఁగక. 577
- చ. మిగిలినవానరాలి దిగమ్రుంగఁ దలంచెడు కుంభకర్ణుని
న్మిగిలి నరాదు బుద్ధుట సమిత్రస్సనితాత్ములు పోవొర్ప రాఁ
దగిలినకిగ్గు మర్కటవితానము దాఁగొని తద్బలంబులం
దగిలి నటించె నద్భుతవిధంబున నెత్తుట నీదులాడుచుక. 578
- తననైపుము దైన్యముఁ గనుఁగొని రోషవేకుఁ డగుముఁ గుంభకరసుం
డనివారికుండై మర్కటులను గారించుటలు చూచి లక్ష్మణుఁ డబుకక. 579

- శా. జ్యోతాద స్తనితంబు నిష్ఠురధనుష్ఠంకారనిర్భాత ము
గ్రానేకాంబకవృష్టి మర్కటమహోద్యచ్ఛాతకామోదము
రీనాథానుజభూమయోని ఘనమూర్తి గుంభకర్ణాద్ర
క్తానూనోత్సయ ముంచె దానవహృదబ్జామోదహీనంబుగఁ.
580
- చ. ప్రకటబలుండు రాముడును బాణపరంపర బెల్లు ముంప మ
త్తకరికి సిక్కు నూపిన విధంబున నున్నదలీల శాత్రవ
ప్రకరము నైజనైవ్య మనుపాడి దొంటి కరంబుసాచి యం
దికొని గ్రసించెదొచ్చె నవధీరణం గ్రోతుల దైత్యజాతులక.
581
- వ. అక్రైకసీనందనుండు రామలక్ష్మణభయంకరాస్త్రవహ్ని జ్వాలాపీఠుండును వి
నాశితస్మనైస్త్వండును విదారితనాసికాకర్ణకోటరుండును నిరాయఁధుండును నిరవధి
కాయోధాశ్రయండును నయ్యును జలింపని దైత్యంబున.
582
- క. కరి తుంగమడువుసాచ్చిన, కరణి న్మందరము జలధిం గలంచుపగిది ని
ర్జరముఖుం డరణ్యమేర్చు ప్రకరణంబున నలంచె గుంభకర్ణుండు కపులక.
583
- క. కట్టలుక నిట్టలంచుచు, గట్టిడి యగునట్టి మంభకర్ణుండు గనియెం
గట్టెమర విభీషణుం డొక, బుట్టువు నంచద్దదావిభూషితు దుఃఖిక.
584
- చ. కనుఁగొని తండ్రి మందకు వగం దనుజాస్వనుమంతరింప నుం
డ నిలుపువాడ పీవ నరనాథు దను న్మము నెల్లబాసిపో
తి నని మనంబునం దలంపఁ దీరదు మర్జనులైక బంధుల
న్మనుమును రోసి నిత్యమఖముం జరికి రియుఁ జెందఁ జెల్లదే.
585
- క. నీకలుపులు విని యప,క్రీకరుం డగు దశమఖుండు చెడుట నిజము ను
శ్లోమండ పీవిధంబున, శోకింపఁగ నేల తొలగి చూడుము నన్నుక.
586
- వ. అని పలికి తనకు ననుస్మరించి యథోముఖుండను నిరంతరబాష్పనలధారాపరిపూ
రిత లోచనుండునై యూరకున్న విభీషణు ననుసరించి యతనిం దలమిగిలి.
587
- క. చని వానరు లడ్డము సాచ్చిన వారల నింత సరకు సేయక రాముం
గని యిదె వచ్చితిం గలహంబునకు న్నారము తొలగి పోవకు మనుచుక.
588
- చ. పొగరున నిన్నెదిర్చి సరిపోరుట జ్యోతలంబు పోరిలోఁ
డెగిలిన యేని వెండియును దేజము నొంద జనించి నీమెడం
బుగ గొనిగెల్తు నందు నినుఁ బట్టి జయింపఁగఁ జాలనేని పొం
దుగ నినుఁజేరి బంటు నగుదు న్విను మిట్లు ప్రతిజ్ఞపట్టితిక.
589

- క. ఏను మనుజమాత్రుండన, గాననికాఁబోలు నింత గర్వించెడు నీ
తోనెనెని పోరవచ్చిన, యేను దనుజమాత్రుండనె రహిం దలపోయె. 590
- క. సర్వస్థితివిలయములు నిసర్గముగాఁ గలుగు నింద్రజాలఁడవు గను
న్నిర్దుబుడ వనుచు డాచు ధ, శుద్ధసారణ విభుఁడు దనుజపతితోడక. 59
- క. నీకంతయు దునిమి మదో, దేవందగు రావణు న్యధించెద నిక ము
పోసికలఁబోయినఁ జెల్లమ, మికని దశరథసుతుఁడు సమీక్షోన్ముఖుఁడై. 592
- సీ. ఘటకర్ణ సముద్భవ కర్ణ కోటరములు పటుపశులకు మన్నిపట్లుచేసి
పాపవర్తననేత్రహాపము ల్మిక్కిలి తఱచుగా శరవూరితములుచేసి
రాత్రుసుఖభగవాంబు నానాజిహ్వానులకు వాసయోగ్యంబుచేసి
దశకంఠులహోదయశరీర కాంతార చతులబాణకడంబయితముచేసి
తైకసీపత్రు హస్తశాఖలను భగని, వాసములుచేసి మఱియు నవ్యాసవారి
ఘోరవక్షాకవాటంబుఁ గూరవార, సంబులకుఁ దావుచేసి రోసంబు మిగుల.
- క. వాని గలుగు వాని బడ, నేనిన యస్త్రమును దానికెక్కువయుగుట
జాసాంబున మంచుక, నాసురపతి నొచ్చియును మహాగ్రహుఁ డగుచుక. 594
- క. గొదకొని వైరిబలముల, వదనంబునవైచికోనుచు వారనిక్షుక
గదగొని కదనంబునకుం, గదిసెం గాలాంతకప్రకారము గాఁగక. 595
- చ. కదిసి భయంకరసింహనాదంబు గావించుటయు సహింపక. 596
- క. హస్తినహ్రబలుఁడు కృత, హస్తంబు వాయుశరనిసాతి దనుజుబృహ
ధస్త్రము ద్రుంచుటయుఁ బరిస్రస్తంబై పడియె గదయు జగత్తితముగక. 597
- చ. గదయును బాహుదండయును ఖండములైపడ నొండుకేల ను
స్మరుడయి సాలమండెటికి మానవనానుకు వేయఁబూనుడు
స్థిరునిభేద్రసాయకముఁ బెద్దయువేడుక వారిఁ గూర్చి నిం
డఁదిగిచి తత్కరంబును బడ న్వడినేసె నమోఘవేగుడై. 598
- క. శరయుగమున ఘటకర్ణుని, కరయుగముం గూల్చు జెల్లు గానవియుసమి
ద్ధరణిఁ బడి చదివె నసురో, త్కరముం గపిబలము నమృతస్థితిదోపక. 599
- క. శాఖారహితమహోన్నత, శాఖిప్రక్రియ దశాన్యసహజుఁడు దురా
శాఖిలమానసుఁ డగుచువి, శాఖనిభుం గపిసె రామచంద్రు న్నింగక. 600
- క. పదహతులక ధరణి వియ, త్పదముక హుంకృతులఁ గ్రక్కదల బద్దలుగా
నెదిరించి యిట్లు గవయఁడు, గదనకారదుఁడు సమధికబలోద్ధతుఁడై. 601

ననఁ గర్కశ, శరణంబులు దనుజలోకశరణంబులు సం
ను ఘటకర్ణుని, చరణంబులు మనిమె స్థవఁద్రాస్త్రమునన్. 602

ందు నిర్దళితపాదుఁడు నై దనుజుండు ఘోరప
ముక్త గుహాతులితవక్త్రము విచ్చుచు వైరిపైనిక
ంగఁ గ్రుంగ నరపాలు దెసంబొరలంగ నదృశ
కుంగఁ దచ్చిగము ద్రెంచె భయంకరసాముకంబున్. 603

ందు భినుకంబున, వృత్రాసురుఁ గూల్చివట్టివిధమునఁ గుంభ
యామ్యాస్త్రమున సుమిత్రాపుత్రాగ్రజుండు మేదిని గూల్చెన్. 604

దసముదీర్ఘఁ గుంభకర్ణ, ధరణిఁ గూల్చుటఁ దత్కబంధ మురుక్త
యొప్పై నహంసంధ్యాసమయచు, హస్తచయగిరినోలె దైత్యశతి చెదర.

జు కదంబవేగంబున రెండవమైనాకంబు చందంబున నంబుధిగర్భంబు
తెరాఘవుపయిం బుష్పగర్భంబులుగురిసె దేవమండుభిధ్వారంబులు చెలంగె

మలుం దమ్ముగ్రమ్మట జీవించినవారలుగాఁ దలంచుకొనుచు రామున్
శైబంబుల నగ్గించుచు విభీషణపునస్సరంబుగా నతనిం బరివేష్టించి రతండు

చరసహితుడై మహాచందంబు నొందుచు నగ్ని జ్వాలాభీలకటాక్షవీక్ష
కాపురంబుపై నిగిడించుచుఁ గలహంబున కెదురుచూచుచున్నత నక్కడ.

లచేఁ దమ్ములి, చృతివిని దశముఖుఁడు దాను మృతునివడువున
మూర్ఛదడియె ఖం, డితమగు వటుభూరుదామువడినచందమునన్. 607

తవడికిం గామినీకరికలితలితశీతలజలాభిషేచనంబునను గ్రతుతరసారభవ్య
బులవలంబు నొకయించుక తెలివినొంది యాపులం గనుంగొని దుఃఖాతి

608

ం వెట్టుచు న్నిరురవోయెడుతమ్ముని లేపిలెచ్చి యే

ంపున స్వనచరావలికిం బలివెట్టినాఁక నాఁ

మేల మేలని వెడంగు తలంపు దలంచితంచు భీ

భీషణుండు దగఁదెల్పె నెఱుంగక మోసపోయితిన్. 609

ద్రోహ్యమున సమిద్యనుమాతిఁ దానొఱగుచున్న వాడై నమమా

దూఱఁడె యిపుడే, నగువులయెడ నీతయెడ నిరాశుడనైతిన్. 610

కర్పణమిరసమేధితంబు, శూలకీలాకర శమై శుష్కఘోర

నాణ్య మేర్చి రామశరశృష్టి, నాజిపోయెనె కుంభకర్ణాసలంబు. 611

క. ఏనొకరుండన వైరులఁ బూని కథించెదనటంచుఁ బోయి రిప్తలవేఁ

దాన మృత్యుఁడయ్యెఁ బురుషుఁడఁ, దానొకఁడు దలంప నొకఁడు దైర్యము దలంచుకొ.

వ. అని బహుప్రకారంబులం బరిచేవనంబు గావించి తమ్మునిం బేర్కొని.

618

క. హా యను మేరుతులితదే, హా యను వక్రజితగిగుహా యను దగునా

హా యను రిపుననావ్యవ, హా యను సుమనోమదాపహా యను మఱియుకొ.

614

మ. అనుజా నిన్నఁ ద్రివిప్రవస్తులును దాయన్లేరు నీటిట్టివో

మనుజాధీశ్వరమార్గదాగ్ని శిఖిక మందం గనుంగొంటి నే

నని జాలింబడి రావజాసురుఁడు దైర్యాదు తచి తంబుఁ

దనుజాల్గని యిట్లు వల్లెఁ బట్టుచింతాక్రొధఘూర్ణాత్ముఁడై.

615

చ. గతజలసేతుబంధనము గాదె మృతుఁడగు వానిఁ గూర్చి శో

కితమతు లాట మీ రరిగి ఖేచరకొటి దలంక నప్తుది

కృతులు వడంక హస్తీహయపద్మధర్మజినీసమేతులై

హితమతులారా రాఘవమహీతులఁ గీతులఁ జంపి రం డనకొ.

616

క. అంతకన్నని భు లగుచున, రాంతః దేవాంతములు మహాపార్శ్వము

ల్వీరితకమనఁబులకు న, భ్యంతర మిత్రయనులేని యత్మలతోడకొ.

617

సీ. కాటుకకొండలు కదలి యేతెంచెదఁభంగినొప్పెను మదేధనికరంబుఁ

బూర్వవాయువుల నుచ్చాగు సముద్రంబు తరగలఁ బోలు సైంధవచయంబు

సంవర్తనమయగర్జనకాల కాళికాక్రమముగాంచెను శతాంగవ్రజంబు

సమవర్తింకరిసదృశఘోరస్వరూపప్రదీపితవీరభటచయంబు

నానావపట్టిమ మగుచుఁ దో నరుగుచేర, సమరభేరీరవంబులు చదలునిండఁ

గదలి యద్ధాశకంతు లుత్కంఠులగుచుఁ, దాకి రహితబలంబులు తల్లఱి.

618

క. తాకిన నంతకయన్న స, మీకొన్ముఖు లగుచునన్న విహిరసుతాదుల్

డీకిని వ్రవంగపృతనా, నేకముఁ బురికొల్పి దురము నిష్ఠుర మయ్యెకొ.

619

క. ద్రుమచరులు తరుశిలావర్ణము దనజుల మీఁదఁ గురియి రాక్షసులుం ద

ద్రుమచరులమీఁద శరవర్షముగురియించి రతిలోకసాహసవృత్తిన్.

620

చ. అపుడు నరాంతకుండు సరయంబు హయంబు మరల్చి సాధ్వస

వ్యవగతవృత్తి వానరచయంబు గలంగఁ దొలంగఁ గ్రుంగ శ

క్తిపటిమ శక్తివైవ వినుతించుచు దైత్యులు సందడించి ర

ట్లపరిమిలప్రతాపగిద్దె దనుజాధముఁ డాక్రమించుడకొ.

621

- క. కని వానియేపు నైపని, హనుమంతుని కడ్డ మరిగి యంగదుఁ డునుసా
లనివాతి శిరంబు విపులా, శ్రీనివాతి నశ్వంబు గూలి చదియఁగ నేనెక. 622
- చ. అటుల విహీనకాంతకు నరాంతకు సంతకుచెంత కంచుశుం
గుటిలమనన్కులై రిపులు గూడినతోడన వాయుమానుఁడుం
జటులరయంబునం బరమసాహనులం బృథుఘోరయద్ధలం
వటుల నికాటులం జదివె బాహుబలంబుఁ జలంబు మీఱఁగె. 623
- వ మరుత్పుత్రమరుత్ప్రేరితంబును వాలజ్వాలాజాలంబును రోషభూమావృతంబు నగు
నంగదానలంబు విరోధిసేనాకాననంబు దహింపం దొరకొనుటయు సహింపక. 624
- క. అశనిభుఁడు దేవాంతకుఁ, దుశనాంతేవానిపతి మహాదరుఁ డనుమా
త్పితౌళి మహాపార్శ్వంబు, త్రిరుంకును గడఁగి యానదీపితు లగుచుక. 625
- కా. నుగ్రీవాంగదజాంబవత్ప్రముఖు లత్తుద్రప్రభావాఘృ ల
త్కుగ్రావమహీరుహవలి సమీక్షాద్రేకముం జూప దా
శగ్రీవాగ్రు లాత్మ మెచ్చక ధనష్టంకారము తేసి తి
త్తాగ్రామోఘశరౌఘము ల్వఱపి బాహుదాగ్యము ల్కూపిక. 626
- క. అఁగదు మునుమున మునభీ, తింగూరిన దైత్యులము దేహికిపులుం
బొంగుచుఁ దలపడుటయు నురు, సంగరము బలద్వయికి నసమగతి నయ్యెక. 627
- క. తలఁప విపరీత మగురణ, తలము గనుంగొనఁగ నమ్మితస్థితి నయ్యె
దలఁపడునెడయు న్నెఱును, తలపడునెడయుం గడంగి తలపడునెడయుక. 628
- వ. అట్టిక్రందుకయ్యంబునందుఁ గబంధపాతీనబహుళంబులును విపులాస్థిమార్జనైకప్రదే
శంబులును మాఁగకగదంబులును వాలజైవాలంబులును గరవాలవ్యాళవ్యాళంబులు
ను గపాలపుండరీకమండంబులును నగురక్తవీరవాహంబులు వెడలి యనేకముఖం
బుల సాగరసంగమంబు లగుచుండె ట్టిమడ. 629
- ఉ. ఆనన మెఱ్ఱవాఱఁ బరగావలి మీఱ మరుత్తమాజిం
చానన ముగ్రధంగి నభిరావలి శాత్రవకుంభికుంధము
ల్యూకక క్రక్కలించుచుఁ బలాదనకానకృత్తిపన్న దై
త్యానుగుణంబు గాఁగ విబుధాంతకుఁడుం ద్రిశింకుఁ బాపనిక. 630
- క. శరములు ముంచునెడ మహో, నరుఁడు మహాపార్శ్వంబును మదంబునఁ దోడై
యలుకుడు నీలవృషభు లా, హరివరునకుఁ దోడువన మహాహర మయ్యెక. 631
- గీ. త్రిశిరదేవాంతకుల గులాద్రిప్రతిముల, నప్రతివాతప్రతాపుల ననిలమతుఁకు
పిండి గావించె గండాశ్వ పిండిజేసి, యుగమనోహరభిర్రభయగముతోన. 632

- క. దరమితయు లేక మహోదరుని బ్రహ్మాంతకు ముదంబునఁ గూల్చెం
దరుచరులు మెచ్చికొనఁ దత్కరియును ఘోరకార్యకం బయ్యచాలక. 633
- క. ఆదర మితయులేక మహోదరుసోదరు కథించి యొప్పెనునీలు
స్థ్రోనిఁ గూల్చు నదిరణాన్మోది మహాపాశ్వుఁ డట్టహాసముతోడక. 635
- ఉ. నీలుపయి నృతాంగ మవనీరుహచారులు తల్లడిల్ల నా
భీతఁ బోవనిచ్చి శరభీకరవృత్తి వహింపఁ గాంచి య
న్నీలుని వెక్కిరించి యవనీరుహముం దెఱలించి యెంతయుం
బోలిక లేనికన్క వృషభుం డరిభిద్యవభుండు చేసిక. 636
- గీ. బిట్టుమార్చఁజెంది నెద్దతడవునఁ, దేరిమీద మూర్చ దేరియున్న
యవనరంబుగాంచి యమృహాపాశ్వుని, వాతనెత్తురుల తాతనైచె. 637
- వ. పవనతనయవృషభులచేతం ద్రిశరచేవాంతకమహోదరమహాపాశ్వులు గూఢుటయు
గనంగొని కపిబలంబు బుప్పొగి దనుజబలంబులం గలంపం దొడంగుటయు. 638
- క. తుండంబులు దెగిపడు వేదండంబులుఁ బడెను బాహుదండంబులుఁ గో
దండంబులుఁ దొరిగెడు హను,ఖండంబులు ననుచుఁ గ్రంరుకయ్యం బయ్యెక.
- ఉ. చిట్టుగాఁగ నాప్తనఁసింహులతోడ నెదిర్చి పోరి తో
బుట్టువు లేవునఁ బోలిసిపోయిన నుద్గతశోక వేగుడై
కట్టుక క్రంబు నతికాయుడు వే మఱిలించి క్రోతులం
బుట్టుకట్టులం జెదరి పోవఁగ నేనె మహాస్త్రిసంపద. 640
- క. ఇన్ది నవ్యచారులఁ, గ్రొవ్వాడికరంబుకేసి క్రొవ్వెచెఱుమ
న్నవ్యుఁ జివ్యుఁ గదియును, దవ్యుల నవీరు రాము తమ్ముఁడు గనియెక.
- క. కని సరభసంబు మీఱం, జనుడెంచి తొలంగు మీఁక నిశాచరకులపాం
సన రిత్తచావు ననుచు, రొక్కనవన్నును నా దికాన్యుకొను క్లిరియెక. 642
- చ. ఇతఁ డతికాయుఁ డీతనిపయిం జనుదొచితి పిన్నవృత్తు న
ప్రతిపాతబాహువిక్రముడు పంక్తి శాత్రుకనూపుండగ
ప్రతిముఁ డనల్పుఁ డజ్జుల దురంబున మార్కొనఁ దెంచు విక్రమో
న్నతు భవదగ్రజన్ముఁ గడఁపియు రాము జయంపఁ జూచెనెక. 643
- క. ఆలంబులతెఱఁ గెలుంగని, బాలుండవు తొలంగు మనుచుఁ బట్టుకతి విశిఖ
జ్వాలలు నిగుడింప మహి,పాలానుజుఁడు స్మృత్యైఁ బ్రతివిశిఖయునక. 644
- వ. మరలించి యధ్యామాలినీళత్రునకు నుమిత్రాపుత్రుం డిట్లరియె. 645

- చ. కదనము నేయ నిన్నెదిరి య్వమెలర్పఁగ నున్న నన్నుఁ జూ
ల్కఁదనము నేయటన్మమె ప్రలాపములం దగు బంటువోలె నీ
వదలిచి యొండువోటికి భయంబున వంచన చేసి పాటిపో
వఁ దలంచి తిలైకాక బలవంతుడవే గణికాకుమారకా. 646
- గీ అనిశ్చయించి యద్రవై బిడుగులు, వడ తెలుగుగాఁగ బహుశరములు
వఱసి యట్టహాసభాసురం డగుచుఁ గోల్పలివృచంబుఁబోలె బొడుపుటయును.
క. హరినాథునెదిర్చివ మద, కరినాథుని భంగి ని ద్రుఁగవసిన మహిభృ
త్సఁజి హరిఁ దాఁతుకైటభు, కఱిం దాశఁధి దాశకతి యెదిర్చెక. 648
- క దివ్యాస్త్రరాజ మగువా, యవ్యాస్త్రం బహితుఁ డేయ ననీకు. డదై
త్యావ్యాపాతఘోరతఃశరవ్యాపారం బడంప రావణి కివకక. 649
- క. దోషవరులు నతివఁగ, నైషికరౌద్రాస్త్రములు రయంబారఁగ న
పూవవలీనుని వ్రేయుదు, శోషించిరి కవులు నృపుఁడు స్రుక్కెఁగటంచుక. 650
- క అగ్నినిజై ద్రాస్త్రము ఘోరాగ్నేయాస్త్రములు నేసి యవి పొడి ధైయ
నభగ్నప్రభుటయుగుచుశర, మన్ననిఁగాఁజేసె నృపుఁడు మార్గణవహ్నిక. 651
- గీ. విని నిల్లు రెడు నేసి మాతునిమెడ, దీసి తెక్కెము వడఁ గ్రోసి పగతు
డాసి పాగ్నవలఁగోసి వారనిక్కె, జేసి లక్ష్మణుండు వాసి మిగుల 652
- క. అస్త్రశిఖామణి యగుబ్రహ్మాస్త్రమున నభేద్యకవచు నతికాయు ధను
శ్వాస్త్ర విధిజ్ఞు వధించె గృతాస్త్రిఁడు రాజసుతుఁ డగిచరావలి పొడక. 653
- చ. కంభికర్ణుండునుబోని యతికాయఁ గొండగూలిన చిందఁబునం గూలనేసి సింహవా
దంబు గావించుటయు. 654
- క. వనరులు సుమిత్రాసుతుఁ, గొనియాడుచు గుంపుగూడికొని యాడుచు రా
మునిఁ జేరె బోవుటయుఁ ద, మృగం గొగిటఁ జేర్చె నలఁడు మదయున నంతక. 655
- క. రణపాతశేషులు విఫల, ప్రణ శోషులు దైత్యవరులు వడిలంకాప
ట్టణమునకుఁ బాటి యటరా, నణఁగన్గొని యిట్టు లనరి వడఁతు నొడలితోక. 656
- గీ సమర మొనరింపఁజాలక, సమసె న్నవవీరుపుత్రిమట్కము మేము
స్సమరవిముఖుల మగుచునీ, సమఖమునకు వచ్చితిమి నిశాచరనాథా. 657
- చ. అని యట్టిటివా రిట్టిటివారిచేతఁ దెగిరని నిరూపించిచెప్పి, యేకనశ్చయంబున నద్వితీ
యం బగుసగరంబు త్రిలోకభయఁకరముగా నాచరించి నేనాంగచతుష్టయం
బతోఁ బంచత్వయనొందె భవదీయపుత్రమట్కం బనటయు సప్తకృతనపరిభూ

- తుండగు రావణుం డప్పుదిక్కులుం బరికించి యశ్వినవయనపుండరీకంబు లెఱువడ
దశాసనంబులెత్తి దుఃఖిదశానిరూపణంబుగా నిట్టులనియె. 658
- క. అమితబలాధిప లశికా శురుహాపాస్వత్రిశిరసరాంతకులను ఘో
రమహోదరంబుధాంతకులు మరణ ముదోటు దైవలోపమునఁ గటా. 659
- క. ఏకమఖరావణుడఁ సుఖాకరప్రవాహి ఘటఃపూర్ణుడతం
దేవరణి నీలైర్జ్వరగానీక మలర ధాన్యమాలినీసుతుఁ డరిచేక. 660
- క. సుతుండు వడుట పని మృదయము శబ్దఖండములగుట లేమిఁ జర్చింప నయః
కృతి మని తలఁచెద దురముఁ, నతఁడు వడిఁ బడియె దానవావలి యెల్లక. 661
- వ. అని పుత్రశోకవ్యాకుం డిత్తు డగు కైకనీలక్రమఃకు వందోదరీశ్వరం డిట్లనియె.
చ వకవరుమయ్య పంక్తిభ వైరుల నెల్లఁ ద్వచియన్వహ
ణగళితకంఠలై పృథురణక్షిలేఁ గూలఁగ నేసి సుతసం
బుగఁ జనుదెమ్ము నీవనుచు బొమ్మని నే నెల విచ్చి యంపిం
బగ యడఁగింతు రాఘవులఁ బట్టి హరింపుగ్రసింపుఁ గోతులక. 662
- గ. అని మ్రొక్కి యతఁడు మోదంబున నెలవొనఁగుడునపా బొఘామిగృతానక
ఘనమగు పూజదనిపి తజ్జనితరథ రథాశ్వకవచశరధిశయండ్లై.
చతురంగతురంగసుభటు, శతాంగఘనవదకప్రచారముకలక
క్షితి గ్రక్కదలఁగఁ గలమా, క్షితికి విజయలీల నింద్రజిత్తుండు వెడలెక. 663
- వ. వెడలి తూర్వఘోషంబులు శఃఖారంబులు సింహనాదంబులు భవవ్యంకారంబులు
గరిష్టంహితంబులు హయహేమారవంబులు సుభటక్రందంబులు రథనేమివిరావంబు
లు నింగి వగిలించుచుండ శరాసారఘోరంబు గాఁ గవిసి విజృంభించుటయు. 664
- చ. జయమునఁ బొంగుచున్న హరివైయ్యుడైయ్యులేక రావణ
ప్రియతనయు సుహింపక కుభ్యన్నగగండకలాశిలాశి దు
ర్జయగతివైచి యార్పుటయు రాక్షసరాజతనూభవుండు న
త్యయనమయాష్టమూర్తి నయనాగ్ని సదృశకళికోటి నించుచుక. 665
- ఉ. నెండియుఁ జడకాండముల వ్రేసిన నోడక చండభానుపు
క్రతుండు వరుత్తుతుండు ద్విధియండు నలుండు గజుండు బాంబవం
తుండను వాలిందనుఁడుఁ దోడ్పడి భూరుహాకోటి నింద్రజి
త్తుండు మునంగ నేసిరి విభూతవిరోధిచమూ సమూహులై.
క. స్పృహ మిగుల నలలోకధనుర్ధరుఁ డెప్పుం క్రిముఖతనూభవుఁ డనుహృ
త స్పృహకయర్థి యత్ర డంగిర్థి కపిం చెన్మహోభసమేతుండై. 666

న ఆయ్యనేకవిధవణవిధానండు శాంబరీపిఠానుం డై. 670

క. పడిచి బిరుగులజడి వడుకై నడి నుదనసి బాణకోటి వలపునుఁ గడుఁజే
ద్వడి పడియెఁ బ్రవగబలమొక, యడుగిడఁగా వడుపు జేసి యట్టులుగాఁగన్. 671

సీ. కఠినాత్ముఁ డొకమాటు గమా నాటులు దలఁకఁ బటుగతిఁ బాపాణపటలి యిన్వి
దుర్భాగఁ డొకమాటు గ్రునుచారు లగుకొందఁ బనినడి ముండ్లుఁ గంపలును విసరి
తరసాదుఁ డొకసారి తరుచారగణమొడ నరగున రక్తవన్నెలు గురిసి
గతధర్ముఁ డొకవేళఁ గపిజాలము వడంక బలులిడిఁ జల్లొకలలు నిగిడ్చి
కొఱవి గిరగిరఁ ద్రిప్పికతెఱఁగుగాఁగ, ఘోరలయకాలయుండుగాఁగ మారయట్లు
వైజమానావినిర్మగ్న పరచరాలి, కెందుఁజూచినఁ నానయై యేపురేని. 672

తే. ఒక్కదెసనాచ్చుఁ బేర్చునేటొక్కయెడల, నొక్కచోఁబాడునాడు నింకొక్కచోట
నొక్కచోఁ దోచు వైయ నింకొక్కనిశను, బృగుశరావళియెత్తుఁ డయ్యుద్రజిత్తు.
న. ఇట్లు మామూతమొవిలీను డవ్యసురమలీనుఁడుపేర్చుఁ జేయునదివేరక యెల్ల
వాఁరులుం దమతమ వైదిన గంఢోపలంబులు విఫలంబు లగుటకు నచ్చెరునుదువారు
ను గాలుఁజేయి తురిసెనం బడి పోరులువారును గప్పివ్రతములుగాఁబోలు ననువారు
ను గర్తంబుల డాఁగుతారును మృశకరిమానుధటనిరకబంధంబులుం దూఁగువారును
రాఘవులం జీరువారును నమ్మ తెమ్మలం గీటికదూఁగానుచు నెక్కుడుచలంబున
పేరువాఁడి రక్కసులు దలపడి పోరాడువారునై మిళుతున్నం గనుగొని. 674

ఉ. ఆహవకేళికిఁ దళరధాత్మశనూజులు మీఱ లేమి సం
దేహముఁ బొందుచున్న యెడ దివ్యశరాన్నికి వైరికోటిఁ బూ
ర్ణాహుతి వేల్పునందు దయభాగముఁ జేడెఱ గాఢశక్తి న
మౌహనబాణ మేసె మృతిఁబొందుగతిం గపు లుర్విఁగూలఁగన్. 675

గీ. ఇట్లు కూర్చి లంకకేగి తఁడ్రికి జయ, మెఱుంగఁజేయ నాతఁ డెల్లవారిఁ
గలముఁ జూచి పుత్రుఁ గొఁగిటఁ గదియించి, యమితహర్షనగున్ డయ్యెనంత.

ఉ. చావశత్రుకోటియెడ సందియ మించుకలేక యున్నచోఁ
బావనిద్రోణభూధరవిభాసి విభావితపాద్య మైన సం
జీవనజేరి వానరుల సేవయడంచుఁ గ్రమ్మఱుగ యు
ద్ధావనికిం దలంకక ప్రసూన మొర్చిరి గండుమీఱఁగన్. 677

వ. నివ్యాప్తబంధబంధితుండుగాని పవననందనుండు దయజమానామోహితుండుగాని
విభీషణుండు సహాయుండుగా నిందుక తెలివి నొంది యున్న బాంబవంతునుపడే

శంబున ననేకమౌజసదూరస్థితంబగు ద్రోణపర్వశంబు నసహాయశూన్యమై సముద్ర)
మాగ్గంబునం బెరిగి తెచ్చి ప్లవకప్రైవ్యము సుమధరించి రామచంద్రు నలరించి
తనాదేశంబున నద్వివేక్షింపఁబడుధర్మము యథాస్థానసంస్థాపితంబుగావించి వచ్చె నివ్వె
ధంబున.

678

క. సమౌత్సాహ శాతాంబక, సమృద్ధిశత మగు వనాటప్రైవ్యము సంగ్రా
మయ్యునకు ప్రమీకొనియె, ప్రమృత బలగర్వసమధికస్ఫురణమునక.

679

చ. ఆసమయంబున.

680

క. నవమ్రుంకు నితఁడు లేచి, స్మృత రమణ నమఁ బవనపుత్రుని హృద
న్యకఁబ న్నిగువొడచు యేగి కైవశి నర్కం ద సగిరికిం జేరక.

681

క. పంకజహితుఁ డగుచును సా, యంకాలపురాంధ్యరాగ మతిశయ మయ్యెక
లంకాపురమంతయు భూమా మనిచే నిల్లుకాలు నని తెల్పుకతిక.

682

క. సంతోషవీరహవాన, సంతోషమరు ప్లవకప్రైవ్యము గలవం
గుంజరములు చనుదెంచు గతి, జీకఁటు లడరె నెల్లదిశలు మునుంగక.

683

చ. వానరులంత రామనల్లభు నానతివొంది ఘోరిం
కానగరంబుఁ గాల్పనరకటిక వహోత్కృతపాణులై యు
ద్వాలమంజునంతఁ దను కల్గలమై పెంపొందనందలు
స్వేదలదిక్కులఁ దగులఁబెట్టిరి వన్నీ ఖిళకలాపముల్.

684

చ. అర్ధ శ్రవణముంబున.

685

క. దట్టించి లంక ననలము, మట్టిండ్లప్లవంకవశముఖ్యుల భయముం
బుట్టించి సంక్తింపయఁ దట్టించిరి నీతి శల తెచ్చినటుచుక.

686

క. పొగ మిగుల నెల్లదిక్కుల, బుగబుగమను శిఖలు వెలంగఁ బొరిఁబొరి భమం
టంగ కొంఠునటగ జను, ఓఁ గూడనిమేని వేచ్చురరరరబలుడుక.

687

క. సీతాశోకాగ్నిపర, స్థితమగుచులంకఁ జాట్టఁబెట్టె ననగ ఖ
ద్యోతనముదయసమదయ, మాతటియ్యోవన నవ్వచుక్కజమైక.

688

సీ వడివల్లభాని ఖిళవళులు మీఱమి వాలవిపులకృజనముల విసరువారఁ
దరురొక్కయొడు సౌభవితి కలికూలగ వొండుగడలకు నెగయువారఁ
గన్నలఁబొగచుట్టి కదల నేరకయున్న వారి గన్దొనేకేళుపాణువారఁ
దమ్మెడిరించి యర్ధమొనర్చువారఁ బట్టి మంటలలోనఁ బెట్టువారు
నింటివారలు బైటికి నేగుదేన, మండగొండ్లములను బిగఁగొట్టువారఁ
గొఱపులందంత్రప్రపంచ గొఱలువారు, నైరికపినాథు బుల్సూహంత్రములు.

689

- క. క లెడిమందీరు లూరిగి, కూలెడిను. చులు నడగుకొట్టములు నెక
నొల్లెల పింధురులులు ద, త్కాలంబు మిగుల నశభుత బానరించెక. 690
- చ. అశ్వనసరంబున ప్లాంపి బహుభాషిచ్చే య నేకవిధలోహదాహవిపరీతభానుండ
గుటఁ జిశ్రభాను నామధేయంబును రాక్షససంప్రార్థంబున శుక్రసమావ్వాసంబును
సాగ్ధకంబులు గావించుకొనియె నప్పుచుకుది యరుణుని బాహులాలాభివీక్షిత
మహోదధిసాగములస్థైర్యపదప్రత్నితసౌధంబులు గనఁగి నీరై క్రవహించినచందంబు
ను గమలాకరతిప్తజలంబులఁ బ్రాణపక్షీణంబులై కేలియు జరతకమతపాతీనం
బులు వారకులు వైతిరణీయతిలనొందు ప్రకారంబును గాన్పించె నాయుధాగా
రంబుల మఱుటలు నెడలఁట వింతిగాకయుండె రథంబులు ధూమధ్వజాభిరామంబు
లయ్యె నయ్యెడ. 731
- ఉ. రావణువారెల్ల సమరం బొనరింపఁగ నోగ్యతేక ధూ
మవృతనేత్రులై గతభయంబు విభీషణుచాలయంబునం
బ్రోవులుగట్టి యగ్నిభయముం దముఁ జొందమి నిల్చి రార్యసం
భావతుఁ డీడఁచు బహుభంగుల నాతనిఁ ప్రస్తుతించుచుక. 792
- క. భూతభయ కఃలింగ, ద్భూతశిఖాబాతిహ్యభగ్దుణసం
పాతయన లంక భస్మీభూతమగుచు ద్వైగమితి పొగిలెడునెడఁక. 798
- క. సౌధంబులు త్వచ్ఛాగ్ని, రోధంబులు గాలె నని సరోజహేతునకుక
బోధంబుపగిది సుసీ రోధంబుఁ గ్రకవాక రుతములు నెల్లెన్ 794
- క. బలంబు దహనంబుఁ, లిగిఁ ధూమమున నభయ కాలుక వారె
దెలిమి న్నేటిజలంబులఁ, నొలఁచి రయరులనఁ దెలుపు తూర్పునయ్యెక. 795
- క. తమబాతీకెల్ల నంవాసము లుపనములు పొరయట చచ్చింది విహా
గముల పనుర్పించు నప్పేక్ష మెలవ నచ్చెన నరుణసముదయమయ్యెక. 796
- చ. అపు డనుజోదయంబు నెఱుఁగు న్నెఱుఁగుం దమ పల్లమింగి తూ
రుప్తదెసఁ జంపరశ్మినికయం డుదయం బగుమహద్విదంబునం
గపు లవిపుక్రమఖ్యులు నుఖి బునఁ గాఁగినులెల్ల ప్పే భూ
మిచతుల రామలక్ష్మణుల మేలుఁగజేరి భజించిరంతంబుక. 797
- చ. శతమఖిశిశ్యహోస్త్రుముఁ జచ్చియు వానరుల్లఁ గ్రన్యజుక
క్రతిఁ పురంబుగాల్చి సమరంబొనరింపఁగ నున్నహించి ర
ప్రతికాతులిక వీరల దుగంబున గెల్పుట యెట్లుండు విం
శతీభుజుఁ డేకతంబున ఎచార మొనర్చుచుఁ గుందుముడఁగక. 798

- క. తెనుగులై దానవులు ను, తుంపఁ గరిఘటాభటాశ్వపృథ్వీధముతులై
కంపఁచుభులు సుమరా, కంపముతి నడివిరుత్సృత్యస్థుణ్ణి. 799
- క. తంభానంభులు భీకర, కుంభీనసముగనుగతి మిగులనోజుదు ని
కుంభినిభులపుట వెవలిరి, కుంభినిగ్రక్కదలకార్య సంభీతు లనికీక. 700
- క. శ్రోధనుఁడుఁ బ్రజంఘుఁడును, శ్రోధులుఁ బ్రజంఘులగును ఘోరాకృతులై
యోధనుతులు మొనడిరా, యోధనునను సుధికతరోన్నతి వెలయుక. 701
- క. అక్షుఁడనున వడినడిచిర, నిక్షురి కాద్యాముఁధప్రసిద్ధకరులు యు
పాక్షుఁడకరాక్షు లతిభీ, మాక్షులగును ననికీ శోడితాక్షసహితులై. 702
- క. హంతకారము లధికధను, వృంకారములుం బ్రమోదసాధనభేరి
భృంకారములున్మృత్యు న, హంతకారత ననికీ వెవలి రనుగులు వటియుక. 703
- క. ఇట్లు పురివెవలి సోఁచుం, జెట్లు గడంగుటయుఁ దడవునీరుక గట్లుం
జెట్లువిసరి యహితులఁగపి, శోట్లుం దలవడినఁ బోయ ఘోరం బున్మృత్. 704
- క. అయ్యుభయనేనాపదాహతి సముద్యాత ధరాఁశైలుపటలంబు నభంబున ఘనంబగుట
యు విరుద్ధలయం బాకుఁచునుంబును వసుధరాభాగంబు కబంధయముంబునయ్యె
నంత. 705
- సీ. పక్షగిలీహతిఁ బ్రాణము ల్విడిచియుఁ దైకవృక్షికుమరి గట్టికనము
రక్షోవిచారిత వక్షుకవాటులై నడియుఁదైబడఁ జాదుకడితనంబుఁ
గిత్తఁగిత్తకీలాలధారలఁ దడిసియు జడియని దండినము
నానురమా ముశరాసారతమమున మునిగియు మొగనెక మొఱునదనము
ప్రాణముల కానకేయని బటుతనము, దుశ్శతనముల వెఱవని దుదుమఁదనముఁ
జూచి ఖింతలల్లలూఁచి కొనఁగఁ, బోరి కపీద్రుమును మానభోజనులు. 706
- మ. నగమల్మోగము ల్కషీఁద్రుఁడు సుధాంశశృంగులస్వేయవ
న్నగముబృక్కలుగాఁగ రక్కసులు బాణప్రాతయన్నించిత్రుం
పఁగ కీనాళికపిఠజాహినుల బీభత్సహవం బొడ్డువో
మొగముల్లనినెలంగఁ గలపఁజుఁడు గుంభుండుం బ్రజంఘుమలున్. 707
- క. వాహనములు మెఱుమ రుడా, వాహనులై నైజయోధమ లలర నన్న
గ్యాహినులమునఁగ మర్కట, వాహినుల నలంచుఁ య్యవసరముతోనన్. 708
- మ. అంగతుండు తొడరి. 709

- క. ఉద్గ్రీవుడయి చూచి కంపసుపయిన్ హుంకారమేపార భా
స్వద్ధామబునిగిడ్చి తన్ని హతియూగ్ధం దిన్ని కొంచున్న నం
చుద్దేనేనుకచాకుకధరమిలాచక్రంబువై దూల ను
ద్గ్రీవుడవంబునవైచె దానవులు హాహాకారముల్నేయెన్. 710
- వ. శిలాపాతంబున మూర్ఛితుడై పగ్వతాఘాతంబున. 711
- క. కంపసుడు పడినఁ గ్రోధము, డుపజడినభంబునిడ నంగడుఁగడిమిం
జుంపురునని రోసమున నిల్చింపులు గుంపులయి దివినిలిచి భయమందన్. 712
- క. మూడుశరంబులురంబునఁ, గాఁడిచి యిపువ్యయము ముఖంబుననేయ
న్వాడిశరంబుల నతనికె, దోడుపడిప్రసంఘుఁ డంగుం దలఁకించెన్. 713
- ఉ. మూడుఁ బగలునాటు బదిమూఁ డిరుమూడుఁ బదేడు నేడు నీ
రేమనికాతబాణముల నేసి మదించి నంగడుండు దూఁ
గాడియు నీడఁబోవక మహాగ్రహవృత్తి నగఁబువైచి చ
క్కఁడై బ్రజఘునైస్తకంఁ గంపమ మూర్ధముఁగ్రోజిసేయెన్ 714
- వ. అదిగని క్రోధమండు జంభాంతకషాత్రుండగు ప్రజఘాంతకుం దలపడియె, యూ
పాక్షికోజితాత్ములు మైందద్వివిదులను గుంభనికుంభులు సుగ్రీవపవనతనయాలను
మకరాక్షుండు పుండరీకాక్షుండగు లక్ష్మణాగ్రజుం దలపడుటయఁ దక్కినరక్క
నులు నయ్యయి వనచరులంగాఁకిన. 715
- క. కుంభములు పగిలిశోచిత, కుంభిత గాత్రములఁ గాలికొండలభంగిన్
గంభీరవేదిపటుచుద, కుంభిస్తుటలుగూఁతఁ బ్రధనకుంభినిఁ దఱచై 716
- గీ. అంతమోటి కంపనాంతకుం డంగడు, డహితమౌగ్ధణంబు లన్నిఁటిచి
తోఁడమెడకుఁ జాట్టి దుమ్ములునలఁగంగఁ, జెండివిసరఁ గ్రోధమండు గూఁత. 717
- క. ద్వివిదుండు శోచితాత్ముడు, విఁధశరములేయ వాని విరియించి విరో
ధివయాధిని తలఁకఁగవై, చెవనాట్రోసరుండు శిలఁ దలవగులన్. 718
- సీ. క్రుద్ధుడై యధస్పృహడై శోచితాత్మునితోడి యాతఁ డిషుదశకంబు
నాటింప వాని ఖండంబులు గాఁజేసి సాలంబుచే వనచరవిభుండు
వెండియు మైందువై భిండిపానమ్ములుఁ బరశుముఘ్రములుఁ బజపియార్చ
ద్వివిదుని సహజఁ డుద్వృత్తి నశ్వత్థులు ల్వటచుహీనుమాములు వైచి యేచి
వానిఁ బెంచుటకై వక్షంబుఁ బిడికిట, బిట్టుఁబొడిచి కాలమెట్టి విడువ
శోచితము స్రవీపఁ బ్రాణంబు విడిచెయూ, పాక్షుం డక్షిగతుల నుక్షులర. 719

- క. తరువలఁజొగ్గిశ్వరు, లరిభీములు నఖిలీమభాయాధులు పర
 స్వవిజయార్థులు పోరిరి, కర మంభోజాప్తకుంభకర్ణతమాజుల్. 720
- క. బుడొరులమీఁజేడుకరి, గొండలక్రియఁ గండు మిగిలి ఘోరాహవము
 స్తంభలయి యుచరించుచు, నడవ నాశ్వశ్య మభయయోధులకయ్యెన్. 721
- ఉ. అజటియెడం దలంబునఁ బ్రభాకరన దనుఁ దత్వకగ్గము
 న్నెట్టఁ బట్టియేయు నననిరుహముం గదఁ బిండి చేసి యా
 పట్టునఁ గుంభకర్ణజుఁ డపారలీమభుపక్తి నింపఁ బె
 గ్గట్టుఁ బెక్కి మస్తకముఁ గట్టుటకం బగులంగ నేయుడన్. 722
- గీ. కుంభకర్ణులబోని కుఁభునిఁ గుంభిని, జంభు మన్ను పాకకాననుండు
 వోలఁ గూర్చె నకమ బోరన నుగ్రీవుఁ, బొగడి రెల్లకపులు భూమిపులును. 723
- ఉ. అంత నికుంభుఁ డంతకుక్రిమి న్న నమఃతునెదిర్చి మో మపు
 క్రాంతియ నాఁగ మౌనాచయంబు నయంబున రొప్పి పెడియం
 గుఁతపశ్వగ్రుద్రఘణకొటులునించుక కన్న బిందు లా
 వంతయు లెక్కి నేనుని కులక్రియఁ గవినాఘుఁ డుబ్బుచున్. 724
- క. పరఁ జవుఁడు నవ్వెచు ను, శ్వేతవరరిపు భజాత్తంబు స్థాంబున బి
 ట్టు విదారించ నికుంభుఁడ, పరవహతిం గూలు తరువు భంగిం దూలెన్. 725
- గీ. కృష్ణర్జునిఁ గెయ్యు మక్షికము భంగి, నపుడు ఖరవందనఁడు మకరాక్షుఁడేది
 యతులసునికెనారాచరితతి బజవె, రామమోద విరోధివిరామమోద 726
- న పజవె దుర్బదంబున. 727
- చ. ఇపు డిక నెంగుఁ బోయె దశనీశ్వర చిక్కితి వస్మనీసుచం
 డపటుకరాన్ని కడ్డము వడ న్నర లోపరు మర్త్యులైత నా
 చ్చవుఁడు గుంబు మీఁటి రజనీచరు గుండెలు మున్న నీరొన
 ప్పి పడవ వాని కీట్లని వదించె యోగ్రఘనాఘనాగ్ధటిక. 728
- క. తాతం జంపిఁ యిన్ని నాశులకుఁ గ్రోధహ్నార్తి నెత్తెచి ను
 ప్పీతుల్ ప్రేతి బంటు వాడిక భయంబు బోయి నీతతము
 త్రాతం బొచ్చిఁ బాపు దప్పునె వృథాదగ్గంబు లిట్లేటికి
 న్నాలో బోరగఁ కచ్చితంచు కనరె న్నానాశ్రచందాస్త్రముల్. 729
- క. విషయఁడు నాశయఁ డాశర, విసదంబుల కోర్పుటధిక విస్మయము దివౌ
 కమలకుఁ గావించె నపుడు, కగరు మిగుల ఖరమతుండు కాయకక కిన్. 730

చ. పది నిశితాశుగంబులు నృపాలభిషామణి నేను రాముఁడు

బదిశరము ల్నిగిడ్చి పరిబాణముల నిద్దలింప మెదియున్

గదఁ గొని రక్కసుండు సరగం జనుమెదిన నిందుకేనియుం

బ్రదులఁగనీక శక్తిఁ గడవె నృకరాక్షుని శోణితాక్షునిక.

781

చ. మకరాక్షుం గూల్చుటయుం దక్కినరక్కసులు.

782

క. శతచుగఁ బెరిగెడు భీతి, స్వితీగి పురముచొచ్చి దనుజుభుఁ గన్గొని యం

దలువొర లీల్చుట యాతని, కెఱిగించిన నల్మిపడి విహీనస్వయఁడై.

788

చ. అగ్రభాగరత్తిలుగు నగ్రనందనుం గనుంగొని.

784

చ. తనయ మహేంద్రుఁగల్పి దితింబుగ నొందినవాడ వింద్రజి

ద్వ సతరనామధేయము జగంబున నీవ మగండ వట్టి నీ

వయముఁ బేర్చి శత్రునివహంబులనోర్చి కరంబుఁ దఁడి నె

మ్మనమునఁ బుట్టినట్టి వగమాన్మవు నీకిది వీరధర్మమే.

785

క. విస్ఫాగంబు లజాండ పరిస్ఫోటన మాచరింప రిపుల హరింపం

బ్రహ్మసితధనుర్ధర బాహుస్ఫాటన మాచరించి యరుగు మనవునుక.

786

శా. తామసవృత్తి దోషఁ దఁతండ్రి వనించిన నింద్రజిత్తు సం

గ్రామ మొనర్చునేడ్కు బలగర్వికుఁ డెంతయు నేకతంబునక

హామ మొనర్చి యం దునకు మొందిన కృత్తి సహాయమొప్పుఁగా

నామున బాడివెట్టెఁ జతురంగసమేతముగా నున్దీశక.

787

చ. ఉత్తరవాగంబున దండువెడలి శక్తరాసహితంబులై దారుణులుగా నెదుర్కొ

ను మారుతంబులకు శివారుతంబులకుఁ దలకక నడిచి మవచరబలంబుం గనుంగొని

నిజబలంబునకుఁ జేయివీచుట ము.

788

. పూనికఁ దరుశరకోటు ల, నూనముగా విసరికొనుచు యుద్ధమునేను

వ్యాపరక్షిస్తేనా, కాననములు రక్తవర్షకలితము లయ్యెన్.

789

క. అంతట నిధికాగ్రహుఁడై, యంతికనిభుఁ డింద్రజిత్తుఁ డవృత్తగతితో

నతర్ధానుడై నభ, మంతయఁ గాన యయి మిగులనాల్చులు నెలఁగక.

740

చ. వితిత సుజద్వనిస్తనిత వీరభువం డిలు మిన్నుఁ బ్రాణి ఘో

రతిమిగ మావిహించి సమరస్థల మంబకవృష్టి భూతస

మృతరుధిగ్రవవాహమున మానకముంపఁ దరింపలేక దు

స్థితిఁ దచకూర్పు వుచ్చుటకుఁ వీరక వానరు బార్హనాశులై.

741

- క. పుల్లకడి చూచుచుండ రణోల్లాసము మెఱుగు మఱియు సగ్రాస్త్రములం
జెల్లాచెదరై పోవఁగ, నెల్లయెడల దాన యై కపిఃద్రులనేయక. 742
- చ దళజాల కుబ్జునిఱుఁగ కత్తకరుజిత్రపుథితాంబకంబుల
న్మునిఁగి నేనఁగాంచి రఘుసుఖ్యుఁ డధిజ్యోకరాసను డమో
ఘనిశితసాయక్రాఘ మలుకం బరఁగించి విరోధిబాణఖం
డన మొరించె భండనమునం బిశితాకుల యాపుమాపుచుక. 743
- గీ రఘుకులకిభామణి భయంకర ప్రచండ, దనుజశరకోటి కపికోటి దాఁకకుండ
నురుశరంబుల మరలించుచుండె నింతె, కాని దావుఁ డున్నెడఁ గానఁడయ్యె. 744
- మ. దనజుండున్నెడ గానకున్నెడఁ బయోదస్ఫూర్తి నాకాశమె
ల్లను నీరంద్రులుగాఁగ నెంతయు రణోల్లాసంబు మీఱక దళా
ననపుత్రాగ్రణి వెడియుం బెరిగి నానాఘోరఘోరాస్త్రపం
క్తివిగుడ్చు రఘునాయకుండు కనలం గెజాయ రంజిల్లఁగక. 745
- చ. గుమివడి సుద్రయోగవిశిఖం డితఁ డంచు సుర బ్బులింప డె
దమలుకనొంద నద్దశరధక్కితిభృత్తయాగ్రజుండు శా
ర్య మినుమడింప భీకరమహాస్త్రము నాంగిరసప్రశస్తము
కుక్కుమెఱుగు వారిఁ గూర్చి రిపుఁ గూర్చి కడుఁ దెగలాగి యేయుండక. 746
- క. దిగ్ధ మొరించె నధికవి, నగ్ధులుగా నక్కదంబదహనముపేర్క
స్థిగ్ధానుణసా ద్రతరా, స్పృగారాపీఠిమూర్తి జెన్నఁటికృత్తిక. 747
- క. కృత్తియపు డివ్విధంబున, మిత్తిగొనిన కాంబరీతమిస్ర మడఁగుదక
మత్తుఁ డగునిద్రజిత్తుండు, చిత్తమెఱియఁ దోచెఁ గపులచిత్తములఁగక. 748
- క. మరుదుపకారపరాజుణ, మరుదాదేశమున రామమహికాంతుం డాం
గిరిసాస్త్ర మేసి కృత్తి, బరిమార్చనంత బతులు పడియు వెఱవమిక. 749
- చ తనరథ మెందు నప్రతివాతంబును వర్తియించుడ వాలినం
దనరవిపుత్రమాయతసుతద్విముఖాత్మభవాత్మభూతుమా
రసలసుషేణసుఖ్యులు ధరాధరభూమిరుహాశ్మశాలము
ల్పరగున నింపఁ బిండిగ రజంబుగఁ జూర్ణముగాఁగ నేయుచుక. 750
- క. ఉన్మథుఁడుగాక యాహన, మన్మథులు నేచటిచి మయాప్రాధి
గన్మోఱిగి యింద్రుజిత్తుండ, సన్మథుండు తొలగి చనియె సమరంబునకుక. 751
- భ. చని కుహనోపాయుండె. 752

- ఉ. పాతకవృత్తిలోడ ననపాయత హోమము నెల్ల శాంబరీ
 నీతనమర్చి సంకరము చెంతకు వేళొనివచ్చి వానర
 వ్రాతము చూచుచుండఁ దల వ్రక్కలునేనె నిశాతహేతి దుః
 ఖాతిరయంబున ప్రభువరాయని యేడ్చుచు నేలవాలఁగన్. 753
- క. మాయాసీతం గవటో, పాయంబున నిట్లుచపి ప్లవగబలము లా
 హాయని వగ నొందఁగ నస, హాయుఁ డయి నిమంభిలకు రయంబున నరిగెన్. 754
- చ. అరిగి స్థండిలాసీనుండై. 755
- క. రిపువంశభయంకరము, స్వప్నపక్షశుభద మగు నాభిచారికహోమం
 బహవిమిత్రోధహృదయఁ, దుష్క్రమిచి యతఁ డచ్చుతోత్సాహమునన్. 756
- క. మధురమధురన మదిరాస సన్నప విశేషాస్పృగ్యోహంసంబులరలనను దధ్యాజ్య
 తైలాద్యాహుతివహుశంబు వలనను దేవముఖ సుముఖం గావించుచుండువంతఁ గల
 హముఖంబున. 757
- ఉ. జ్ఞానుత నిశ్చయంబుగ నిశాచరశాతకృపాణిధారవీ
 తానుత నొందె నింకఁ గలహం బొనరింపఁగ నేటి కంచుఁ దా
 రానుతముఖ్యు లున్నయెడ రాఘవులం గని విన్నవించె ఘో
 రానుకృత్య మంతఁ బననాత్మజుఁ డాత్మ విచార మందుచున్. 758
- క. ఆశ్రుకలితానయం దై, న్యాశ్రయవ్యాసయయునునై ధరాత్మభవ విశే
 వశ్రమముననేడ్వ నసంక్రతుఁ డదయఁ డయి చపి పడవైచె ననన్. 759
- క. విని వినివారమత్తులై యిట్లని రని పని దీక్షుఁ గటకటా విధిచెయిదిం
 దనతను వభివినుతనీ, జనజనకజ త్రుంగనే నిశాచరుచేతన్. 760
- గీ. అనుచు మఱియు నధరాత్మజఁ దలపోసి, వనరి వనరి యొకట ననుభవొరగి
 రధికవాతవిపతితాశ్వకర్ణకయఁగ, భంగి గాఁగఁ బ్రగలబలము లడల. 761
- చ. మృతులచందమున మూర్ఛితులయి మహీతలంబునం బడి రంత గొంతనడిఁగి
 రామచంద్రుండు ప్రేమాతిరేకంబునం బ్రేయసిం బేర్పొని. 762
- చ. విధి బతిఁబాసి శోకమున నేగియు నెన్నఁటికైన భర్త
 న్నిధిఁ బడయఁగఁ గాంతునొకొ నేనని ప్రాణముఁ జిక్కఁబట్టి వా
 ర్నిధి ననురాధివాసమున నింద్యచరిత్రపు గాకయున్న దో
 మధుఁడు ని న్విధించెనె కుజాత ప్రభాత కజాతలోచనా. 763
- క. నను మాయలేడిఁ గొనితె, మృని పరిచిననాఁటఁగోలె నతిభ భవద్ద
 ర్భవమెన్నఁ డగునొకొ నా, కని తలఁచెద నత్తలంతు వ్యర్థంబయ్యెన్. 764

- వ. నాకు సీతోదీద లోకం బగుంగాక యవ్యధాన్వం బగునే యని నిజచరణసమీపం
బునం బలవించుచున్న సుమిత్రానందనుం గనుంగొనుచు దుఃఖాతిరేకంబున నడలీ
చుండ నఖిలవానరులు బాష్పాకులబోచనులై చిత్రరూపంబులఁ జిత్రరూపంబులై
చేష్టలు దక్కియొందిగంత నేలించి. 765
- ఉ. భీతివిదూరఁతుఁడు విభీషణుఁడెంతయు భక్తిసమృద్ధి
చేతులు మోడ్చి యెట్లు వచించె మహీధవ భూతధారుణీ
జాతకుఁ జావు గల్గుట మృషాస్థితి దుఃఖము దక్క మాఖలుం
డీలెఱఁ గాచరించె గపటేచ్ఛుఁడు నెమ్మది నేరుఁ బెట్టఁగన్. 766
- వ. అంతియకాని నిశ్చయంబుగ జానికి వధించుటలేదని నమ్మింబలికి వెండియు నసుర
కులవిభూషణుఁడు విభీషణుం డిట్లనియె. 777
- క. ఉద్ధూమభయద మగునె, తద్దోమము పూర్ణమగుడుఁ దజ్జనితమహా
యద్ధోవకరణధరుడై, సిద్ధ మతం డనికి వెడలి చెఁకినయెనిన్. 768
- ఉ. చెప్పెడిదేమి బ్రహ్మకు నజేయుఁడు వాని నెరిచ్చిచంపఁగా
నిప్పుడ లక్ష్మణుంబనువు మీ వన రాముఁడు సంతసించి నీ
వప్పని నిర్వహించు మహా యన భక్తి నమస్కరించి వెం
పొచ్చెడు దీవన వ్యవసే యగ్రధనుశ్చరచాపహస్తుడై. 769
- క. పవనజవతిరక్కరణము, బవనజగధ మదయఃఖిరి భానుపగిది నె
క్కి విభీషణుండు ముంగలఁగవిభీషణస్పృత్తి వెడలెఁ గలచంబునకున్. 770
- క. కనకాచలనిభతమ లంజనపవ్వతనదృశకర్కశశరీరులు గా
లనిదిదజీమూతరీతి, ఘనదేహులు కీశభల్లుకకులాధీశుల్. 771
- ఉ. తారమరాద్రిఁ బాదముఁ దన్ని పగుల్పఁగ నోపునాకు దు
ర్వారచదంబునం బలసి రా ర్థమవశవరేణ్యుఁ డెంతయున్
దూరము వోయి దైత్యపరిదుష్టవిహారమున న్నికుంభిలా
ద్యుగముఁ జేరి కాత్రవభినాచణచిత్తుని శక్రజిత్తునన్. 772
- చ. కని రిపుపూమకర్మము కీఘాతము సేయఁదలంచి వానిని
ల్పిఁచుతురఁగనైశ్యములు పీనుఁగువెంటలుగాఁగ నుజ్జ్వల
త్సునితిసాయకలి స్వపనూనుడు దా నిగిడించె గ్రవ్యభు
గ్వ రపాదృక్సభూణదిశః తుషభస్వగుణాద్భుతాగ్భటికన్. 773
- ఉ. అంతకు మన్న వానరలాలంబుధి వాలతరంగోత్పల
నెలయఁ జోగి దానవబద్ధహారేణపు కీట్టు ముంచి బ

ల్వితరణంబుమీఱ నతివేలపరాక్రమవృత్తి నొందుట
ద్యంతము గాంచి ఘోరబడబాసలత్యుపహారధన్యుడై.

774

క. యాక్తాభిచారహోమత్యర్థం దగుచుఁ బంక్తిముఖమత్రశ్రేష్ఠుండా
రక్తనయనుండఁ గలహోద్యుత్తుండనై యిల్లువెడలి హంకారమునక.

775

వ మెఱుంగుమెఱసి నచందంబునఁ గొఱవి గిరిగిరఁ ద్రిప్పినప్రకారంబున యుఁర్చుమాదు
తంబు మూర్తిభవించినతెఱంగున దశదిశలం దానయై కడంగి.

776

కా. చాపం బింద్రధనుస్సుగా నెసంగుపర్ణశ్యాండుగాఁ దానుద
చ్చాపాద్యత్సరుమల్లతిత్సమితిగా జ్యానాద నభ్రధన్వి
వ్యాపారంబుగ నారణ్యస్థలవనాటారణ్యమున్ముంచె భీ
మాపాద్యంబకవృష్టిశోణితము కల్పాగ్రక్రియం దాఘోగక.

777

క. లెక్కయిడరావల్లగుల, నొక్కొక్కని చూడెతాంబతోత్కరములచే
నుక్కుమెఱుగు స్రుక్కించుట, యక్కజనయ్యెం దిహాసావలి కంఠక.

778

చ. కెగడుపడంగ నిట్లు ప్రతిపీకలెల్లఁ గలంచియూడిత
క్కిరమ లక్ష్మణుం బ్రచురతీవ్రతరంబుల నొవ్వసేసి గం
ధగజమధంగిఁ బంక్తిముఖనందనుఁ డైతయు మంచనామతి
న్యగుడఁగ నేగె హోమము సమాప్తముగా నెఱవేర్చుపూనికక.

779

క. చని హోమంబు సమాప్తం బొసరింపఁదలంచి యాతఁడున్నునుమిత్రా
తనయునకు విష్ణునాఁ డిట్లునిమెం గాగ్యదశ దెలియునట్లు నిభుతక.

780

క. అవశిష్టహోమకర్మము, నవశిశు భుజించి మగుడ నరుదెంచిన దు
ర్వ్యవసాయు పీఠ జంపఁగ, నవశహగుం బొడవ నిదియ యవనరమనుడుక.

781

క క్రమ్మినకోపమ్మున నాగ్రమ్ములగుశరమ్ముల నిఁరమ్ములు పఱవెనె
సమ్మెట్లవ్రేటులటంచు నెరమ్మదపాతమ్ములనుచు రావణి నొవ్వక.

782

చ. వెండియుం జందకాండలు లొండొండఁ దండోఁతండంబులుగా నిగిడింప నింద్ర
జిత్తు మండిపడి.

783

క. అపగతహోమకలాభుఁడు, వ్యవగతనిజస్వైభీకరాలాభుఁడు న
త్యుపగతకోభుఁడునై బిట్టుపగతునై నేగు నాతఁడు మహాగ్రుండై

784

చ. విభీషణుండు దృష్టోచరుం దగుటయు సహింపని రోషాతిరేకంబున.

785

క. కన్నకొడుకు నట్టిడ నాకన్నకొడుకు పీఠ డట్లన్నకరుణామతి లే
కన్న నను జంపబో నీకన్న ను వేఱ పగతుండు గలదే నాకుక.

786

- గీ. నరునిజేరి బంధునాశంబునకు నొడిగిట్టి దయయు నీతి గట్టికెట్టి
నాడ వట్టిసివు నాకు నెక్కడిమిన, తండ్రీ వనుడు నతఁడు భక్షణంబు. 787
- సీ. నవ్వి భీమణవుత్తి నవ్విభీమణుఁ డిట్లు పలుకు దురాత్మ నీశాంధవంబు
చాలు హానికి నోవ్వలక బలవద్విరోధంబు వలదని రూఢధరి
నీకు నీతఁడ్రీకి నేనెంత యొత్తిచెప్పిన నిడుఁగొల్పఁగ బ్రయములేక
యభియాతీరితి నాకభిభూతి యొసరించినందున మిమ్ము పాయంగవల నె
నదియుఁగాక దుష్టమైనబంధుకృతి విస్తృతమయ్యె గజ్జనులకు
నాటిమాటలాడ నేటికి నేటికి, వృత్తులకుడ వైతివృపతిహేతి. 788
- చ. అశవుఁడుఁ గోప మెక్కి నరలా కలమా బునఁ జ్ఞయించువా
రని వెన జూప మెక్కిడి జమానకము ల్మూరయఁగఁ గ్రవ్యభు
గ్జనమఁడు ప్రోక్షద్రోక్కిన భుజంగమపుంగవుచంద మొందిక
దనుజలు పోక నిక్కి ప్రచుదంబున మార్కొని రవ్యనై యుక్. 789
- క. మార్కొనుటయఁ గపిబలము నెదుర్కొన న మ్మొరలు రెండు దుర మోరించె
జేర్కొని నెత్తురు పుడమిం, జేర్కొన భూమిచరభువర భీమము గాఁగె. 790
- చ. తత్సమయంబున ఒభిన్నరథాంగంబును ఒకీర్ణపుండరీకంబును విశిష్టవారిప్రతాపంబును
విజృంభమాణరాక్షసుసంచారభూంబును విశిష్టమానసవ్యక్తప్రకాశంబునునై
సంధ్యాసమయంబునుంబోలె. 791
- గీ. నరమఁడు తృతభుజపీఠి మర దహోద్య, శిఖావిస్ఫురితంబగు సింహ మఁగఁ
బొల్పుసౌమిత్రి శరవృష్టి బొదివె బండ్రి, కంధరసుతుండు కంధక్రమముగాఁగె. 792
- గీ. పొదివి చిక్కి తెందుఁ బోయెదు నిలుమని, చుటుకుమాటలాడి కఱకుటయ్యు
లాటునాటు వైవ సన్నిభాణంబులఁ, ద్రుంచె హాని వృషనుతుండు కనలి. 798
- ఉ. త్రుంచి దురాత్మ నీశరముఁ ద్రుంచెదఁ బ్రేలకు మంచు వైక్రుల
క్షించి ప్రమత్తత్రువినిక్పతవరంబు శరంబువింటు సుం
ధించి బలంబునం డిగిచి తెంపున పానిమహోదరంబు భే
దించిన వృత్తుసంగతుగతి నృహే నాతఁడ వ్రాలె తెచ్చెరక. 794
- క. తెలిసి నరాదుఁడు పులివై, ఒలిసివృషభంబు పోవుధంగి జనుటయం
దెలిసి నరేంద్రుఁడు వానిం, బలిసిని రాక్షసులు వెఱుగుపడి పఱవఁగె. 795
- కా. క్రాంతాక్షనతుండు రాక్షవుఁడ బోర్వోగ్యంబు నిండాఁ జం
డక్రొధంబున వైరిభీకరధనష్టకార మేపార కా

క. క్రూరాస్త్ర మొకండు దీర్ఘగతి నైశేయునే యశ్చయో

శక్రాంతాత్మండు గాక వావుడు శుభధైర్యసంరంభుడై,

196

క. దుర్జయగతి నురగాస్త్రము, బూర్జక్రోధముననే ను బొడవడచె గయో

దీర్ఘగతి లక్ష్మణుం డా, కర్ణాతము గాఁగ దిగిది గరుడాస్త్రమునన్.

197

క. గరుడాస్త్రః సిహతంబై, యురగాస్త్రము పడి వెచ్చనూర్చుచు దశకం

ధరనందనుడు దశభ్రవరనందను నేచె నలుక బ్రహ్మాస్త్రమునన్.

198

ఉ. ఏసిన నిందుకేనియుఁ జలింపనిచి త్రువతో సురత్రయుం

జేసి తదస్త్రగా జమవిశేషధృతిం బోగింప భాస్వర

బ్రాసనబాణయుగ్మము రయంబునఁ బోహరించె దేవతా

త్రాసమొనర్చి యంత వసుధాస్థలిఁ గూలెఁ బరస్పరాపాతీన్.

199

క. అవ్యాచారీతి న్వా, రువ్యాగ్రస్త్రముల దానవాధుఁ డేను

స్వవ్యాపవ్యూతిఁ బ్రతి, దివ్యాస్త్రంబుల మరలెచ్చి ధృతి నరపతియున్.

200

క. ఇచ్చిధంబున నన్యోన్యబాణవిదూరణంబును బరస్పరాశీఃచ్ఛేదనంబును మిథఃకోద ద

ఖండంబును గావించుచు.

201

క. చారిభారి హరిహరి గిరి, కరికరి కంతివంబుఁ గంతివముం

తెరసి కలహించుగతి నన్నరచర దుఃజవరు లని యొర్పిరి కడిమిన్.

202

గీ. కార్మకాసులు భేదకతివరసను, గస్త్రదనులుఁ బ్రత్యేకనానమాన

భూరికరరుహ లసుగృపుంగవసుగు, లలుకఁ బోరి జంటలెబ్బలకరణి

203

క. అద్దశభ్రవశకంధనందనులు వశామిత్రు తనంతావశయుఁ శంబుచంద. బునమాంస

పరిగ్రహకృష్ణకృష్ణకృష్ణయుగ్మలుఁ ధంబునం బూర్వాపర సుధ్యాసను యోద

యా సుయూచలంబులం శ్రేణిసే యుండి రంత లక్ష్మణుండు మండలీకృతకోదం

డుండై పరివేషుచ్యతం డరు నుధ్యందినతిగృభానుండునుబోలె శరకరణసహ

స్రంబులవేడియిం జుపునుండు లలింపి ధైర్యాతిరేకంబున నిగ్రజితు భండనం

బుద్ధుడగతి నాచరించుచుండె నచ్యేత.

204

గీ. అసుమా మాభ్రపటులంబు వసుమతీత, నందనహాసు గాతతి డిందుపడుట

దనుఃబాణాన్ని రాఁపుత్రశరవృష్టి, నాశిపోవుట గతి పొగి రరురవరులు.

205

క. సాధిసామిత్రి శరా, సారం బుకబ్రుంగఁ దానసాధి యగుచుం

దేరు మరలింది రాజకు, మాఁగఁ గుమాదనిధుఁ బొడివె మృగణవహ్నిన్.

206

క. మతియును భాలివోని క్రమమునం బొదివి యారావణి.

207

- గీ. గంధకమనికుమారు కతుంబు నాడు, నైనుసారాచయల సేసి యార్చుటయును
సమరలంపటుఁ డహితురధ్యులు నేలఁ, గూలఁగా నేనె మెఱుఁ గారు కోలఁ జేసి
- చ. లక్ష్మణుండు తోడవ నాని కోడఁడంబుఁ దుండంబులు గావించుటయు నిద్రజిత్తు.
మ. విరభుండు నిర్వినిక్వ త్తచావుఁడును నిర్విణ్ణులతరంగుండునై
సురసంఘంబులు పిచ్చలింపఁగ మహేష్వరోపము ల్నించె భా
ర్వకోదండ మొండు పుచ్చికొని తచ్చారంబు ఖ డించిన
స్వరయం బారఁగ నొండు విల్లుగొనినం జక్కాడె నధ్యయన్. 810
- ఆ. విండులెన్ని యెక్కువెట్టిక విలువును, నున్నఁగాచి దైత్యుఁ డుక్కుదక్కి
యధికమఃఖునున్నుఁ డై యిట్లుని కలంచె, హృదయమునఁ బ్రమత్తుఁ డిద్రజిత్తు. 811
- ఈ. శంభవదృశంబు లస్మత్కలంబులు గ,లంబుల పోలె నాటవు లక్ష్మణుఁడు
శంభవదృశంబు లగుమఁ దదంబకులు, తనువు నొప్పిను నెంతయుఁ దావులయ్యు.
- ఉ. ఇఁడ్రు జయించి తద్విభవ మెల్ల హరించి విరించిచేతము
న్నిద్రజివాహ్వంబు జగ మెల్ల నెఱుంగఁగ నొప్పుట్టి దై
త్యేంద్రుఁడు స్వరేంద్రుని జయించుట దుర్లభ మయ్యెఁ బ్రీతిన
య్యెంద్రుని బ్రోచు వేంకటపేంద్రుండు మానవమూర్తి యయ్యెనో. 812
- క. అని వగచి మఱియఁ దన యే, సిక క్తి స్రువులు నశించిన లజ్జా
వసతాననఁడై లక్ష్మణు, నని బాహాబాహిఁ బెఁగ నాలోదించెన్. 813
- క. ఈరిఁగి దలచి కరుణాఁడు, కోఱలు వెఱిన మహానాగునికైవడి వి
స్తానాహ్వంబునఁ బ్రతి, వీర నెరుప్పుటయు నశం డనిరభావఁడై. 814
- చ. అరుదుగ క్రకదత్తచుగు నస్త్రులు వారి నమ్మి పేర్చి సు
స్థిరభుజశక్తి లక్ష్మణుండు శీఘ్రుఁడనిం బరఁగింప గు డల
మ్మరితము దైత్యుహర్షము నను ధరఁ ద్రెల్లె మహాశు గానాతో
ద్ధురమరునిర్విభృచ్ఛిభాతోయును నన్యహి సుచలి పఁగన్. 815
- క. తలఁచుడుగ ని ద్రజిత్తుని, తల కండలకన్గళోభితం బగుచు మహీ
తలము దిగఁగ్రు గ నమ్మెన, తలనడిసం గపుల కతిమఁడు బొరించెన్. 816
- చ. తగ్గుచుండును. 817
- క. కాసారంబులు నిర్మలాదకములై కన్నులై లోకంబు శో
భాసారం బయి తెల్వె దాల్చె దిశలు న్నాసిల్లె నెంతేనియు
న్నా సారంద్రఫలీకృతాగ్రకనుగఁధస్సామం దార నూ
నా సారంబులు పెల్ల గల్గె సుగవేశ్యాలాస్యమల్పిజఁగన్. 818

- క. సుదుందుభిరవములు వా, నరుల జనుజయధ్వనులు పనంబడ ధరణీ
వరుఁ డద్ధి నీది పారమా, వెఁపుఁ గైకొన్నవాని విధమున నలరెన్. 820
- వ. మహానందంబున నిజయోధవీరపరివృత్తుండై నికుంభిలాద్వారంబు వెడలి వచ్చు నవస
రంబున. 821
- సీ. మలమధరాధరోజ్జ్వలచారిచందనపృథ్వీగుహయైతో, దెనఁగులాడి
గంభీరతఁవికాతాంభోఃధితరంగశీకరంబులతోడఁ జెలిమిచేసి
మల్లికాజాతిచంపకకురవకనుమోపవనంబులను బూలుబంతులాడి
భావ్యరాభ్రనునీవికస్వరకార్తస్వరాంబుజాతముల నుయ్యాలలూఁగి
నందనంబున వందయానంబు నేర్చి, చైత్రరథమునఁ జైత్రుతో సరసమాడి
నట్టిచురుడకురము మార్చ మావహించె, భాసితులకు మరుత్సుమిత్రాసుతులకు. 822
- వ. పిదప నమ్మహావీరు డగులక్ష్మణకుమారుండు విజయవార్తాశ్రవణకుతూహలానుత్త
చిత్తుండగు రామచంద్రున కనతిదూరంబునఁ గపిరథావతిగ్లుండై. 823
- క. రూఢధృతి నేగి వినయో, దూఢశ నగజుని చరణతోయజముల కా
రూఢప్రాధిమ మొక్కడు, గాఢదరతత్పరమునఁ గోగిటఁ జేర్చె. 824
- క. స్నేహ మిగులొత్తఁగా, నుప, గూహనసౌఖ్యంబు నొంది కొనియాడె మహా
సాహసు దాననవీరు ఘ, భావావమనఁ జంపినాడె వనచు నృతీయక. 825
- క. దేవాసురవరు లొక్కటి, యైవచ్చినఁ జిక్కఁ డమ్మహామాయకుని
న్నీవు వధించిన నస్మ, న్నాపం బానందపూరమగ్నం బయ్యె. 826
- వ. అని వెండియు ననేక వధురవచనముల నగ్గించుచు దా రణవిషమబాణతతశతం బగు
సహోదరుడేహంబు నిమరుచు నిట్లనియె. 827
- క. నీ విండ్రజత్తుఁ గూల్చితి, కావున నే నెల్లభంగి ఖండింతు దశ
గ్రీవుని దురమున మనసు, గ్రీవాదులు చూచి మిగులఁ గీర్తింపంగ. 828
- వ. అని తదనంతరంబున. 829
- ఉ. సన్నతు లొప్ప మారుతిఁ బ్రశంస యొనర్చి విభీషణుం గడు
నృన్నమాటలం దనిపి మర్కటకోటి బహూశరించి ధై
ర్యోన్నతి రావణుం దునుచు నున్న యెడం దదనీక మెంతయుం
జెన్నువహించె బున్నచు నిసిక శశిఁ గన్న పయోధితోయమై. 830
- క. అట దశముఖుండు భయదో, త్కటసంగరమున సుతుండు గడతేలుట నె
త్తుటఁజేలుట కేచానిముఖ, భటులవలనఁ దెలిసి విగళభావుం డగుచుక. 831

- క. పెదవులు దడిపికొనుచు గడ్డదికం బదిసోళ్ళు దెలిచి కఠింకమున
 స్మదిచెదర నేడ్చె నపు డి, ర్వదికరముల దళశిరములు బాండుకొని నగ్గ. 832
- వ. బ్రహ్మాండకోటరపరిసోట్ట సారామమున నేడ్చె కుమారుం దలఁచి. 833
- క. పురి నీ వున్నయపుడు సుగంధులకు నేవెఱుగుననివాడను గంటే
 పురి నీవు లేమి నియ్యెడ, కరులకు వెఱుగువలసె నానం గొడుకా. 834
- క. మతిసారయ నేటికి వసు, మతి ముపత్రహాగ యయ్యె మార్తరచేరిక
 సుత నీపకట యిది విని, స్పృత మేని న్నామఁ జాపు సిద్ధ మరులచేక. 835
- క. మూలల నొదిగి తిరుగుది, క్కాలకులు న్గుకాల భయముపడుకిన్నయలం
 జాలబయలు పెఱసిరి నీ, వాలంబున నట్లుపడినయంతన కుత్తా. 836
- నీ. గరుడగంధస్వకిన్న రయత్తునుపంక్తి యొడిపోవుటలు నీకోడికాదె
 దుర్వారయమహాగీ, వాపాని పాటుట నీ కల్పింపడినుకాదె
 తఱుమగా నెదిరించు దానవగుల్మము ల్చలన మొందుట నీకు జడిసికాదె
 యవ్యాహతవిరోధి దివ్యాంబుకంబులు విఱిగిపోవుట నీకు వెఱచికాదె
 యధికభీకరకీకలఁబురాశి, కడఁగి సుశ్శం బడట నీకుఁ దలఁచికాదె
 యట్టికూరగ్రగణ్యుడె కరులచేత, వృకుడె నైనాడె విది విధికృతముగాదె. 837
- వ. అని వె.డియు. 838
- ఉ. దాయనగాను బల్కె దగదా యను నాయను నీకుఁ చేరులే
 దాయను దల్లిఁ బిల్వపుగదా యను బంబ మిదేల చేరరా
 దాయను సుత బాలి వలదా యను వైరితనూనసాత్మయో
 దాయను నాకు దిక్కు గలదాయను బంధుసుఖిసరా యనుక. 839
- ఉ. రాయను నింతపుట్టె గదరాయను నెచ్చట కేఱిపోవమా
 రాయను నల్వచెయ్యె వురాయను మానవు లింత వింతవా
 రాయను నాకుఁ దోడుగలరా యను మాంబులు మాయమాయె బో
 రాయను వైరులు జిదుమరాయను నూరక మాతురా యనుక. 840
- క. వె.డియు నిట్లు నోలెన్మయండు విరోధిసహితహోత్రుడె వగుదు
 స్మృడి కదంపడి యప్పుపుండను నీకమన నాటిపోయితె బెడ్రే. 841
- క. అని యె.డియుం దఁకొ వరుఁ డవలఁకఁబెట్టె దాడె కెట్టి బయలకు మొదలయిన
 కడిది శీఁబల కెఱుగు లగ్గడిచుచుఁ బ్రవృత్తిఁ దెలిసొందుచు నవిశళహస్సు
 బి.దు.పి.క్షి.కలనుడై కడినవగళవారాక్షణికబున స్నానము గావించినవాని
 చందఁబు నొందె : యదన వ.దొడ్రోళ్ళకృతఃపుస్త్రానిలాపఁబలు నెగసి

ననధిచుధ-వేశాసముద్యుక్తమునుముమా ముతద్వాంబుల ననుకరించుటయు దశ
ముఖుండు రోహయణముఖుండై. 842

క. సీత నధించెద నీసతి, చేతంగాదే మచీయసేనాబంధు
జ్ఞాను లడలగుటని మహా, చాతము దీపంబు శార్వరచ్చివ కరణిక్. 843

క. ఆలి వడన్న నన్నడి, యాలింపక వాబువెటికి యలుకఁ బుడమిప్రో
యలి యనుఁగుఁ గూతుంగ, య్యాళి వధించెద నటంచు నసురపతి చనక్. 844

చ. ఆచుడు సుసాయ్యుఁ డుడ్డుము రయంబునఁ బోయి దశాస్య మానిని
గృహణ కథి పు జూచుటిచి కీ డగుఁ గోతులకొడి గోతి ని
ట్టపరిమితాగ్రహంబున మహాసిని వ్రేసిన నవ్వ రెట్లు స
త్కృత యొక యాతియు న్వలనదే మది రాక్షసవంశధర్మనా. 845

క. సాములు నవ్వఁ దగుటి మన, సామునకుం జొనిసి పొడుతుననుట సుమున
స్వామి దగురితి నెత్తము, సాముగఱచి మూలమునలిఁ జంపుటగాదే. 846

వ. అని యరసకోచితవాక్యోరహ్యసూరున జనకతన మాచఫోవ్యోగంబు నివారించు
టయు. 847

కా. శోకక్రోధకసాయితాన్యుఁ గు దశాన్యుఁ డాహవావేక్షన
స్తోత్రప్రతుంగయోగ్యము సమస్తోచక్రదీప్తంబు సు
టాకోజిన్వయకల్పింబు నగుచుండ న్నన్వదనానూఢుడై
కాకోలూఁచుభోగ్రపక్షిపతనాకంపవ్యజస్తంభుడై. 848

క. మత్తులగు పరూపాక్షో, స్మృతులు హస్తీహామభుసయ్యింపులై యు
ద్యృత్తి నకువ జనరుసం, పత్తి మెఱయఁ బూర్వమ నుపాన్యండు దనరక్. 849

వ. రక్తంధమాల్పాంబరాధరణభూషితుడై విజయభేరిరావంబులు నెలఁగ రెడ
వమాలు దుంబునకు వెడలుటయు. 850

సీ. మహాసాన్వరనమృతతత్తులన్మృగోఽదికమీఱు నినుపగుడియలవారు
శోణికిపాఁసశోణఘూర్ణాతులు మితిలేని యుక్కుల ప్పొట్టలవారు
క్రవ్యనిషేధకోగ్రముఖులు కొలఁత వెట్టుగాని పంపగడ్డడ్డవారు
జనకలభి డధక్షణవివశాత్ములు దరిలేని యస్త్రశస్త్రములవారు
లెక్కలే ట్టి చేతిబల్లెములవారు, సమితసంఖ్యాప్యంబులగుడములవారు
వెడలి రాహవముకు న్నిట్టివారు, లలి బొగరుగొలు మూలబలంబువారు. 851

క. వెడలి వడచునకవిరహం, గడలి విరావంబు మ్రొగి కకము నలుగడ
ననుకొని బడలులంబులు, బడలుపడ నెట్టి నె విజయభేరిరవముల్. 852

- క. శరదంబుదములకై వడి, నరవంబులు మిన్న ముట్టి యరుగఁగ నడిచెన్
ద్విరదంబులు మహిడిడుపుడు, శరదంబులభంగి మనరససావములై. 858
- క. సురరిపుతురగఘరాహత, ధరారజఃపాతమున గదా గంగాభా
స్వకా ర్తస్వరజలజము, లురుపంకజములుఁ బరాగయతములు నయ్యెన్. 854
- వ. బడబాప్రసీప్తంబుగావున వనరాశిచందుంబున సారస్వదనంబుగావున వనరాశికై వడి
భయంకరాంతరంబైన యమ్ములబల వలాహకపటలంబు నిలిడొబై శరాసారంబున
ముందుటయొం బెచ్చుపెరిగి యవ్వనచరనేనాసస్యంబును దలమీటి కవిసె 855
- క. పూహములురెండు నమితో, త్సాహమునఁ దలాతలిం గచాకవి బాహ
బాహి నఖానఖి సస్యదాహన మెనసించె ఖచరు లచ్చెరుపడఁగన్. 856
- చ. అమృతనిమి త్తపూర్వనిబుధాచరసంఘములట్లు చండవి
క్రమమున ద్వైతభూరుహచగ్రపకరంబులు పోరొనర్చినం
గ్రమమున నేలువాటె రుధిరం బది సంకులకాననాంతర
స్థమగు ప్రశోణైకవిశాలి సాలితప్రవాహమై 857
- క. పలుపురు బలియు లొకనిపై, నలయుక మార్కొని వెనుగు ట్టి యెడలు న
పులుపురు బలియుని నొకఁడుఁ గ, నలి మార్కొని చలమునం బెను గెడునెడలున్. 858
- సీ. పాపాశములు పిండిభంగి రాలెనువోట్లుఁ బాపాశములఁ దలల్పురులువోట్లు
విచ్చుకత్తులు వట్టి విటిచెకు నెడలును విచ్చుకత్తుల కొడలిచ్చునెడలు
భూరుహంబులు మార్గముగఁ జేయునట్లును భూరుహంబుల మృతఁ బొందునట్లు
బాణజాలంబుల బాణద్రోలేడునిక్క లమితబాణంబు నవఁ గునిక్క
లేనుఁ గుల గుఱ్ఱములఁ బడనేయుతావు, లేనుఁ గుల గుఱ్ఱములచేత నిల్లుతావు
లారలు తలములు నొరగింప నున్నతలము, లయ్యె రుచరదైత్యసైన్యము.
- వ. అమృతభయవాహినీయోధనాథు లాయోధనధిను లోహటింపక యోహరిసాహరిం
బెనంగులాడునప్పుడు కేలువడినం బెఱకేలఁ బరాక్రమించువారును దలలువడినను
లక్ష్యంబులం బడనేయువారును జిక్కువడియు నుక్కుదక్కునివారును బ్రేవులు ప్రే
లాడినం బేరువాడిం బోరాడువారును బ్రాణంబులు విడిచియు గృహాణంబులు
విడచనివారును రుధిరంబునం దడిసియుఁ జలింపనివారును జచ్చియు ముఖంబులఁ
గ్రోధంబు డింపనివారును విచ్చియుం బెచ్చుపెరిగి కచ్చుకొనువారును గాలునేతు
లు దునిసియుఁ గఱవ నప్పలించువారును బడియును బోవపోవ మనువారును
సహాయులు మన్ని గొనినను వెన్నీనివారును నై రయ్యవసరమ్మున. 860

క. కుల్యశకలనైకతములు, శల్యతటంబులుఁ గబుధశనమీనంబుల్

శాల్యాశ్వాజ్జము లస్స, క్కుల్యాశ్శతములును సమరమంభిని వెడలెక.

861

గీ. ఘోషజయశ్శుభభేరిగవంబుల, హుంకృతులును జాపతుకృతులును

జిత్ర దదకరణి సింహనాదంబుల, సంగరంబు ఘోషభంగి యయ్యె.

862

క. అనుశరాగ్ని పృథుక్రోధసమీరోదేక మగుమఁ దఱిమికొని వనా

కసవన్యావాహము నేయుసచయనున రాఘవుండు మహోగ్రం దగుచుక.

863

క. కదజ్జేక్షణములఁ గో, కనదేక్షణము లొనరించి కపు లలరంగ న

జ్జవకులనాఘుండు పలభో, జవకులనాశన మొనర్చు సంగంభయనక.

864

క. ప్రత్యాల్లిక్షణుండు శత, భృశ్యందస్ఫటివరణధి క్కాంతతం

కృశ్యసమచాపధరుండు, భృత్యతిఃప్రః డయి యెరిచె దీప్రాంబకముల్.

865

వ. ఎగుచుటయు నద్వికృతంబున ననేకఘోషాయకంబులు భూనభోంతరాశంబు నిర

వకాశంబు గా నుద్భవించి.

866

సీ. కఠినదానవశాలఖండంబులను జేర్చి పొడవైన యెముకలు పొడుముచేసి

మేగరమనహస్తిమేదము ల్లరఁగించి కమనీయితరభటాంగములు తఱిగి

తేరధావములు చితువులు గావించి సాంద్రశోణితరక్తజలముఁ దేర్చి

యైత్తరుయోధులది త్రంబు లుడికించి కంఘాణఘోషాప్రకరము గాల్చి

క్రొటఘోషపాలప్రాతికలు గూర్చి, గూనటింపులు చేసె భూతావలంబు

రణచూషణమున దశరథమహీశ, తకయశరములు చిత్రనూదజనులట్లు.

867

సీ. మానవాధీశ్వర మార్గజారకు లేచి యమరపరోధికంఠములు వెదకు

భూమిశ్వరునిశరంబులు మట్టురీతులఁ గట్టిడివనుజల బిట్టునుంచుఁ

బాధి నాధ్యక్షునిపత్రము బారులై రాక్షసుశ్రుతికోటరములు దూఱు

క్షౌద్రనాశకులీలఖులు నలిచేఁగి వలభోజనముఖాజ్జముల వ్రాలు

క్షుత్రిమాన్యయుధ మదాశుగములు మీఱి, ఖలనిశాచరకఠినాంగములు స్పృశించు

నదృశతావహము లగుచు నౌర రావ, చంద్రసాయకశాలము లాన్ధ్రకములు.

868

క. చచ్చివారల సంబంధ, రచ్చునె యని యముఖాణవగ్గ మనుకులక

గ్రుచ్చికొని యొడల నుండక, యుచ్చిచనక రక్త మంటకుండఁగ వేగక.

869

క. గుడుసుండు నింట శగములు, దొడుగుట లె వాపుటయును దోషదరులవై

బడుటయును దనుజు లవనిం, బడుట యును దోషయ నొక్కిభంగిన యెచ్చుడుక.

వ. పెండ్లియు రామ చంద్రుండు.

871

- సీ. పనుగుర నూర్పుర బాణరజ్జువులచే గుడిగుచ్చు నొకవేళఁ గోపి యగుచు
 మంత్రించి పడఁద్రోయుమాడ్చి నేనుంగులఁ బడనేయు నొకవేళ భయదఁ డగుచు
 భూరికదంబము ల్పంఖానువుంఖము ల్పిడించు నొకవేళ నిపుణుఁ డగుచు
 దానవోపాకృతతతి మాగ్గణ్ణి కాహుతిసేయు నొకవేళ నాగుఁ డగుచు
 దినుజకక్షికవాటపాటన మొనర్పు, ధారుణీపాఘం దొకవేళఁ గ్రూరఁ డగుచుఁ
 దాశఫలముల పోలికఁ దలలుకాల్పు, భూదయితుఁ దొకవేళ నోనఁ డగుచు. 872
- ద్రగిణి శ్యామమై కీకన్యంబు రేకెత్త సంగ్రామభూమిధరాగ్రస్థమై శస్త్రువ
 ద్వామితప్రాధి దైత్యాటవి నృంచె శ్రీ, రామరాజస్వధారాధరం బీక్రియక. 878
- వ. అద్దమర్విశ్యాపారంగతుండు దోద్దగిణిపాండిత్యంబుఁ జాపుటయుం జతురంగం
 బగు నమ్యూలబలంబు శల్యసంకీర్ణ కంటకక్షితిజాతం బగు దుర్దమారణ్యంబును బోలె
 నందుఁ గపాలంబులు విఫాలంబు లగువారును బ్రభ్రష్టకంబులు ప్రభ్రష్టకంబు లగు
 వారును గఠంబులు కుంతికంబు లగువారును ఖండంబు లగు వేదండతుండంబులును
 జార్జంబులు నగునశ్వశిర్షంబులును విరూపంబు లగు రూపంబులును రజంబు లగుద్వ
 జంబులును భూతంబు లగుభూతంబులును గల్లి వుండరికవుండరికంబును శిలీమఃఖ
 శిలీమఃఖంబును రథాఁగఁగఠాంకంబును బరాగపరాగంబును భంగభంగంబును రక్తో
 త్వలఁక్తోత్వలంబును వాలకైవాలంబు నగుసంగరసరోవరంబు రాద్రబీభత్సాశ్వుత
 భయనకంబులవఁ దానకం బై యొప్పె. 874
- క. చారుకరికుంభకుచర్యక్తోహముస్పృణమూలబలపయోజనదన తాఁ
 జేరంజాలగు రాము, నూరపురుష నాయకు న్రజోవతి యగుటక. 875
- తే. లవనములు పిండి యైన విలపను లగుట, చరణములు నలుచయిన విచరుణు లగుట
 హస్తములు దెగిపడిన విహస్త లగుట, నన్నభిక్షానహ మయ్యె నయాశ్రయంబు. 876
- క. మూలబలమహా జ్యో, న్మూలము రామాశుగప్రమూల మని మహీ
 పాలు నెదిరించె రక్షక, పాలుఁ డబ్బకమీతి వైశ్యపాలురు మెచ్చక. 877
- వ. నిజకాంతిపరిహాసప ద్రికావికాసం బగుచంద్రహాసభయూటప్రహాసభాసుగు డై రామ
 చంద్రువై రాణుండుండవడిచుటయుం దినుజభటపరివృతుండై. 878
- క. ఎత్తిచని విరు పాక్షో, న్యత్తులును సుపార్శ్వంబును వనచరిబలము ను
 వ్యెత్తుఁగ దలఁపడిపోరెను, నత్తటి భింసము గడు భయంకరి మయ్యెన్. 879
- క. ప్రేవులప్రోవులు పొడవగు, దీవులుగా నెక్కు లిసుకతిన్నెలుగా బా
 ణావలి తరగలుగా ర, క్తావిలకీలాసంగరాంబుధి మెఱసెక. 880

క. ఆత్మణమున వచ్చి రూపాత్మోన్మత్తుల మహావాచయతుల యు
ద్ధతోజిత బలిగాఁ దద్వక్షుంబులు భానుసుతుఁడు వ్రక్కలు సేసెన్. 881

లోకము. అంగదుఁ డంతట నంగము పొంగం, దుంగరసాలము తూర్జము గాఁగన్
బ్రుంగఁగ దానవపుంగవు నేను, స్థంగము నొంది సుసార్వభౌడు వ్రాలెన్. 882

వ. నిజపార్శ్వవర్తులును మత్తులు నగు సుసార్వభౌవిరూపాత్మోన్మత్తుల మిత్తిగొనటం
గనుంగొని రోషాతిరేకంబుఁ. 883

క. దశకంధరుండు కార్యక, దశకంధరుఁ డగుమఁ గీశతతి నెంతయు దు
ర్దశనొందింతు ననుచు నిజ, దశనంబులు గీఁటుచును రథంబు మెఱయఁగన్. 884

గీ. వాన గురిసివైవడి వడిగ నినుము, చల్లివట్టులు విడువలచాలుభంగిఁ
దెఱపిలేవండఁ దొంగించె దివ్యబాణ, పటలి చొక్కట విషేనాటభటులమీఁద 885

వ. సంవర్తనముననుచు రింబోలె విజృంభించి. 886

మహాస్రగ్ధర. పదిచంద్రాన్త్రంబులు న్మృద్ధిపినిశిరోఽంబులు న్నల్లుకాఠ
ప్రదరంబుల్ వైచి సౌరిం బవనతనయునిం బాకభిత్వాత్రు నొంప
న్మదులై యమ్మవ్వసందన్మకుటము. లదర న్మావుల మ్రంప నాదు
ర్హావయం రాజ్యాహుతిం చేర్చినహుతవహుఁడో యీతఁ డంచుం దలంకన్.

లలితపదము. నెరిగి దివోఽసభీరుము గాఁగం, దరుచరవంశవితానము నెల్లన్
శరబహుశాగ్ని జ్వాలల పేర్కిం, దరికొని కాల్పు హుతాశనమూర్తిన్. 888

వ. దశకంఠం గనుంగొని రాముండు సుయరింపక. 889

లయవిభాతి.

రథసత నెదిర్చిభుజగభ నుదముఁ గార్యకముఁ బ్రభమిగులఁ దాల్చినరవిభుఁడభయవృత్తిన్
గుభగుభయఃస్థఃశము నభయవియ నున్నన దిగిభయలాగి మూర్ఛకడ ఋభుతతిసెలై
విభవమెఁగఁ దిదిరసభ వొగడ మీటుచును శుభభరితద్వప్తిఁ బ్రవగభటతతిహర్ష
ప్రభవ మగుచుండ రవినిభశరముల నివ్వసరెగుభృదధికుమీఁద నెగుచుభిదుగమట్లున్.

కవిరాజవిరాజితము.

తనఁయు నిట్లమితం బగుబాణవితానము వైచినఁ దా నలుకన్
దినజనిభుండు నుదాత్తశరంబుఁ దత్క్షణమాత్రన రాశరధిం
జొఁపిన నిర్వరుఁ జూడఁగ నొప్పిరి శోజితగాత్రు లోకయంగం
బనయమఁ బుష్పితిమై నట్టియించె నటంచుఁ దలంపఁగ నట్టిమెడన్. 891

స్రగ్ధర. రాద్రాన్త్రం బగ్రలీల ప్రఘువరునిపయి న్రావణుం డేయఁ గ్రోధో
న్పైద్రుం డారాముఁడం దన్నిశిచరఁతి నాగ్నేయ మహాసాయకం బ

త్యక్తకన్సార్నిమై నేయుడు శరయుగళం బుద్ధతిం బోరి కూల
ప్రద్యోద్వంబు నా నెద్వరు నిజవిజయగర్భ ల్మహాఘోషవృత్తిక. 892
వనమయూరిము.

వెండియు నిశాచరులు వృక్షచరవర్మ, వ్నిండితము మెచ్చ రజనీచరవరుండుం
బొడకిరణాన్వయండు శాతశరకోటిన్, దండిమగ లిప్పగిడి దార్కొని వెనంగెక.
క్రాంచపదము.

దిక్కులఁ జీకఁ ఘ్రేక్కున యయ్యెక, దినకరరుచి యలఁతిగఁ గవనచ్చెం
జుక్కులు ధాత్రం బెక్కులు రాలె, స్వగలు మనములను పాలసిరి భీతిక
నిక్కుక కంఠు ల్మిక్కిలి యింకెన్ని గమనితి యవని వారిగిపడియెక
నిక్కుము గాఁగ న్మక్కులు రాలె, న్నిబిడతరగింపనిక రక్షలండున్. 894

తరళ. అపుడు రావణుఁ డార్చిపేర్చి శిలాస్త్రపంచక మొక్కటక
నృపతిసేవలని వ్రేయ నమ్మహానీయ కార్ముకుఁ డెంతయుం
గుపితుఁ డై పలకాడునత్తుము ఘోరదివ్యశరావతి
న్నిపుణుఁ డై పగిలింప మార్చుమునింగె వానరు లార్వఁక. 896

శుద్ధవిరాటి. అంత న్మూర్ఖులు నద్వైతానందం, జెంతం జేరక చిత్రరూపులై
భ్రాంతింజెంది యుపాయహీనతఁ, జింతంబొంది కృశించి రాశరల్. 896

మత్తకోకిల. తేరిమిఁదన మూర్ఖుడేటి యధిశ్ఠికార్ముకుఁ డై సుమ
ద్వారవృత్తి పుపు న్యధిపఁగఁ గోరివచ్చు దశాన్యుఁ గం
తీరవంబు గజఁబు డీకొనుతీరి మార్కొనియె న్మహా
వీరవర్మండు లత్మణుండు వివృద్ధవిక్రమనంపదన్. 897

క. అన్నకుఁ గన్నాకై యి, ట్లన్నరభోజను నెదిర్చి యాతనిధువు
లమ్మని విడిగించి సిడము, నిమ్మ నొగసి యున్నదాని మేదిని గూల్చెక. 898

ఉ. అట్టియెడక గదాకలితవాస్తయుగుండు విభీషణుండు తోఁ
బుట్టువు రథ్యసారథుఁడ బొంక మడుంగఁగ మోడి యార్చిం
దొట్టిన చింత నట్లు నిరంధుండు నపాస్తశరాసనుండు నై
కట్టలుక నిర్భీషణునిఁ గాంచి బాప ల్మడి వెట్టి యిట్లనెక. 899

ఉ. బుద్ధులు చెప్పన ద్దనినఁ బోయి నరాధము నాశ్రయించి ద
ర్శనార్థతి దద్ధితంబుగ మహాత్ములు న న్నెదిరించి బంటులై
యద్ధము నేయవచ్చితి వహోగ్రహృగేంద్రము సారమేయ మే
పద్ధతి మార్కొనఁగల దపాయ వెఱుంగ వహో వహోదరా. 900

వ. అని వెలుచ నాడి.

901

క వడిఁ దోమరకులు వైచుచు, నడిమికి లక్ష్మణుండు వాని నెఱుఁచు నుండ
నగ్గుఁ గోప మెత్తి యిందుక, తడయక యొకశక్తి వైచఁ దుష్టునిబాఁడె.

902

ఉ. వైచిన విస్ఫులింగము లవారణఁ గ్రమ్మికొనంగ నెయ్యెదం

జూచిన గానయై పితగుచొప్పున వచ్చెడుదాని దవ్వులం

జూచి ధీమణుండు పరిశుద్ధునస్కుండు కూలు నిక నా

లోచన లేటి కలమఁ దనుటొక బ్రవగోత్రము లాల్కుచుండఁక.

903

చ. అనఘుండు లక్ష్మణుండు దనుజాధముశక్తికి నడ్డ మేగి త

త్సనిహతవత్తుడై వివశభావము నొందుచు మూర్ఛఁజెందెఁ జ

చ్చిశక్తిను నాశ్రేతుండు మృతిఁజెందుట కోర్వక ప్రాణహాని యా

నని తలపోయె నెందు శరణార్థులఁ బోవదలండు ధార్మికుల్.

904

క. శక్తి యురము గాఢుడు నిజ, శక్తి తటిఁగి లక్ష్మణుండు జగతీతలసం

సర్వఁ డగుచు నతినిద్రా, పశునిక్రియఁ దోచె రాక్షసననాటులకుఁ.

905

ఉ. భూపతితాత్కుండమున భూంకరంబులు సాచి లక్ష్మణుం

డాపద నొది మున్నఁ దపనాన్వయుఁ డెంతయుఁ గోప మెక్కి యు

ద్దీప్తిచాపమాన్తుఁ డయి దివ్యశరంబులు గ్రుచ్చె రాక్షణం

దూపిరివుచ్చఁ దీరక గతోగ్రత నివ్వెఱు గండి నిఘోగఁ.

906

గీ. శస్త్రప్రజ్ఞువు కాలశాశంకు గాఁగ, నాయశక్త్రోసమృద్ధ్యసహాయుఁ డగుమఁ

బ్రబలకోదండదంశనిభాసి కాల్యూరి రాముఁడు రావణు నుట్టిగొనుడు.

907

చ. చిఁగిసకంఠంబును గృశించినధైర్యుఁ గావి నెత్తుట

స్మరింపిన మేను నైన పదిమొములరక్కనుఁ దుష్టుఁకిల్ల నొ

చ్చిన నుది సిగ్గుఁ బోవిడిచి చేతులు సాచి విదిచ్చి కొంచు గా

మునిదెసఁ జూడఁజాలక యమోఘగయ బునఁ బొతె ల కకుఁ.

908

వ. కాంచీశుండై వెనుకొనిన యపయశంబునుం బోని కేశ లాపంబు వీఁపునం

యాడ మఱిమాడక పురంబు సొచ్చె.

909

క. తనకు న్నిశితశరంబులు, దనక న్నిలువఁగలేక దశకంఠుఁడు తా

వెనుకంబవేసి నాతిని, వెనుకం జననెల యని గవిశుంకం దెలికె.

910

క. కల్పక్షయమున నెంతయు, నల్పమరీచి యయి ధానిసంజ్ఞిభాస్వ

త్కల్పంబు డగుచు నుయ్యూర్భాకల్పితుడై పడినయట్టి ఘనలక్ష్మణునికె.

911

- చ. కనుంగొని చేరి యల్ల ముడుకం గడఁగంపిగఁగ్రుఁ దాన్పుం
డును బెనుమాన్పు నొంది యతవశ్రమ గొండ్రికి తేటి ధూళిలా
మునిగిన తన్ముఖాబ్జమున మోమిడి యశ్రులు పెల్లిగొల్పచుకొ
జనకసుతావరుండు కప్పినైపును దైపును నొంద నార్తుడై. 912
- చ. సహోదరుం బేర్కొనె. 913
- క. తూలమ్ముఁ జిమ్ము పటువా, తూలమ్మున రిపుబలమ్ముఁ దూలించిన నీ
వాలమ్మున నొరగితివె నీ, తూలమ్మునఁ గడునలుకపటల మలమిక్కొక. 914
- తే. అధికమదలీలఁ బటుకలవాఁడనిద, వివినభూమి నిరంకుశవృత్తిఁ దిరిగి
శత్రుకిసలంబు శేటి నామిత్రివాను, చుత్తకరి పంక్తిముఖపంకమగ్నమైతె. 915
- క. భరమయ్యెనె నీబ్రదుక్కిద్రఱికిని భరాధురాధురంధరవరసు
స్థిరుండగు నహీనమూర్తి క, సురహితుడేఁ బడఁగవలనెఁ జోద్యముగాదే. 916
- క. పుడమిని బంధుల గురులం, బుడమినిసుపు విడిచి వివినభూమిఁ దిరుగున
ప్పుడు నిమఁగని ప్రాణంబులు, విడువ నిపుడు విడుతు నిన్ను విడిచినకతనకొ 917
- నీ. కూరిమి నిద్రింపఁ గోతినయప్పుడు పల్లనచారుతల్పం బొనర్చ
వధికినిదానక్తి నందియొండెనయపు చేరి యల్లనఁ బడనేరనేయు
దాఁకలిగొని పారజానక్తి నొందినఁ దీయనిఫలములు దెచ్చి యిత్తు
నవనిజఁ దలపోసి యలఁత నొందినవేళ నుచితంపుమాటల నూటఁగెతు
వట్టి నీ విట్టివో ననుఁబెట్టి నిదుర, పోక తగునయ్య యదియును గాక చింత
నెంతయడలిన నూరార్ప వేటిధర్మ, మలుకనొందితి పిలిచినఁ బలుక వయజ 918
- క. తమ్ముడ నీపడుటకుఁ జి, తమ్ము శక్తనవాఁడశకలితముగామినిమి
తమ్ము పృథుకతివజ్రకృతమ్ముగుటు గాదె నిశ్చితం బూహింపకొ. 919
- చ. నిను విడనాడి ప్రాణముల నిల్వఁగనోపితి నేని రావణుం
దునుమఁగనేర నొక్కగతి దున్ముఁగ నేర్పితనేని వీటికిం
జనుటకుఁ జాల నట్లు చనఁజాలితి నేని సుమిత్ర నుత్తమం
గనుఁగొనఁజాలఁ గాన నిటఁ గాలవశ్యము నొందు టొప్పుగుకొ. 920
- గీ. ఒంటినున్న యపుడు సౌఖ్య మొందునపుడు, నాడునప్పుడు బంధులఁ గూడునపుడు
మఱపురాక సహోదరమరణశల్య, మెమ్ములను గీతకున్నె నూఁజేడ్లకైన. 921
- ఉ. భండనభూమి నీపడినభంగిఁ గనుంగొని వానరు ట్టయ్యా
ఖండతర్కాఁగి నేడ్చుటయ నాడు విహీనుసమండపస్థులా

- ఖండలముఖ్యులుం దెఱపి గాననిమూర్ఖులునింగి రింద్రజి
 త్పదముఁ డీర్తె నం చెటులు గాంతును బారము దుఃఖవార్ధికే. 922
- ఉ. ఏటికిఁ జీరులడ్డముగ నేగి భయంపడునట్లు నీధను
 మోటికి నగ్గమై వెఱువుగూరెను దానవకోటి ముతయు
 న్నేటికి మోటె నీవు ధరణిం బడఁ గా నని చింగునోము నిం
 కేటికిఁ బ్రాణ మేటికి మహీసుత నాకని మాత్రమాటికే. 928
- వ. అనేకవిధసేనాలాపంబుల వగచుచు ధూళిధూసరికిం బగు సహోదరుశరీరంబు నిము
 రుచుఁ గాఁగిటా జేర్చికొని మానవమాశ్రుండును పోలె నిశ్చేతనం డై కొంతతడ
 పూరకుండి దీవాననం బెగయించి. 924
- క. మిగులఁ దనకంటె వగలం, బొగులు కపిలంబునెల్ల బావగని కరుణం
 బుగ వారి కిట్లునియెఁ బెల్లుగ నొదవెనుగద్దదిగ్గనెఱుగురాలుపడక. 925
- ఉ. కానవృత్తికంటె జనకక్షీతివాధతనూజ రాక్షసా
 భీతి నొందినం గలుగు దీవతకంటె సహోదరుండు ప్రా
 జ్ఞానము బాసించి గను ఘనవృధకంటె మువిత్ర ఫుల్లతో
 కానన యైనఁ జూచుట భయం బగుఁగాన వృతుండు నయ్యెదక. 926
- క. అనుటయు బాష్పపులలో, చను లవ్వవరులు రామచంద్రు నధికతో
 కనిమగ్నమానసుం గన్గొనిదుఃఖించిరి రణంబు ఘోరము గాఁక. 927
- గీ. అధికతోకన్నలై హనుమన్మఖ్యు, ల్నయెడ నుపేణుఁ నచితభంగి
 డాయఁజోయి మూర్ఛనోయనలత్మణు, నంగకంబులెల్ల నరసి చూచి. 928
- క. హృదయము బెడఁకుట, ధాతువు లదరుట వనరుల వికాసమైయుండుట నె
 మ్మది నరసిచూచి రాము, గదిసి సుపేణుండు నిభృతగతి నిట్లనియెన్. 929
- మ. అవనీభారధరంధ్రప్రవరదైర్భ్రస్థైశ్చిత్తాబ్జ నీ
 వనివేకింబలెఁ జింతనొదనుము మూర్ఖాయత్తుండై లత్మణుం
 డవశత్తుంబున వ్రాలెఁ గాక మృతదేహం బిట్లు నిద్రావిహ
 రవపుప్రక్రియ నొప్పునే యితఁడు సుప్రాణుండు నిక్కంబుగన్. 930
- వ. అని నమ్మం బలికి. 981
- ఉత్సాహ. జీవశతసహస్రశేమపీఠశేషలత్మణుక
 జీవయుత్తుఁగాఁ దలంపు చిత్తమం దితండు ని
 ర్జ్ఞుఁడేని దేహ మిట్లు చెన్నుమోఱ దింకసు
 జీవనీమహామధంబుచేతఁ దెల్పి నొందెడుక. 982

- ఉ. నీవు కృతప్రతిజ్ఞుడవు నీకలపోసినదాని కంతరా
 యానలి యెన్నఁడుం గలుగ దర్కమలాగఁజీ పద్మినీనో
 భావితం దయ్యింకం దుదయప్యత మెక్కఁగ రాకయున్న సం
 జీవనఁజేసి లక్ష్మణుని సజీవుని జేయుట చాల మేలగున్. 983
- క. అని నానుచుండు న్నిపులజి, రని గాకృతఫణి కృతాంతు స్వామిమిత్రుకా
 ర్యనిరూఢబుద్ధిచుండు సదనపమధైర్యహిమవంతు నతిబలవంతున్. 984
- ఉ. శ్రీరమణీ భూభూతశరీరుని ధీరుని గీతనైనికా
 ధాయని నిర్వికారుని సనాతనుద్దుమమాయనిం గడుం
 గూరిమితోడఁ గన్గొని కక్షప్పముదాతుచచందనాయమా
 నోమయశుకు నైకొనఁగ గూర్తుడ వచ్చెదను రమ్ము చెచ్చెన్. 985
- వ. అని ససఁప్రమంబును సప్రేమంబును సన్నేహంబును సగౌరవంబును సబహు
 మానంబునుగాఁ జేఁబలిచి కాగ్యగళానిరూపణంబుగా నిట్లనియె. 986
- గీ. ద్రోణధాత్రిధర్మము కడుదూరమందు, గలుగుసంధానసౌవర్ణకరణంబును వి
 తల్యసంజీవకరణంబు సదమలయుగ, రాత్రు లయ్యోషధీనికరము వెలుంగు 987
- న. సర్వసేవామూర్ఖసమయంబున జాంబవంతుం డెఱింగించినచందంబున దూరంబును
 మార్గంబును లక్షణంబున నీ వెఱుంగుదువు. 988
- సీ. ఈవల కావల కినుమాలు ముమ్మాలు దాఁటనోపుదు పయోదధికిడంక
 నమితవేగంబగు నర్కుని తేరిగుఱ్ఱంబులతోడఁ బాఱంగనేర్తు
 భూనభోవలయంబు పూర్ణంబుగా మేరుఁ బెరింగింపఁ గడునేర్తు బిగువుగాను
 బాలిలప్రాధి భానబింబమునైనఁ బట్టిమాడఁగనేర్తు ఫలమాభంగి
 డెత్తు వేసీమలోనిప్రవృత్తివైనఁ, నట్టి నీకెన్ని యంతరాయములు గల్గె
 నేని వారించి సంజీవనీగంబు, నిమిషమాత్రంబులోనఁ దేనేర్తు వనఘ. 989
- గీ. అనుచు ముదమంది యతఁ డమృతహవాషధీవి, శేష మారసి తేఁదలంచినఁ దవీయ
 ముఖి కాస బు గాంచి రాముఁడు ప్రహర్షమగుండై యిట్లనియె నానుచుండుతోడ. 990
- కా. చంద్రద్రోణధరాధరాగ్రవిలసత్సంజీవని స్వాంబరీ
 నా గ్రద్రోహాల విఘ్న మేమటక కీశశ్రేణి యగ్నింపఁ బ
 త్రి గ్రుండుడ్యుక్తుతం బజయ్యుం డగుచున్ పేలాగతిం దెచ్చిన
 ట్లి గ్రారాతుల గెల్పుతెచ్చి యిపు డిమ్మి దాన విాతమృనికన్. 940
- క. భూవనితయు లాకుగనుమ, నోవేగము లాకుగనుమ నోభవ యెట్లు
 న్ని వెనకుఁ జాలుననఁదగ, దేవెరవునైనఁ దీర్పు మిక్కార్థంబున్. 941

- క. అనుటయు మేరువుగతి మేరునిగిడ్చి నరేశ్వరుం గనుంగొని సంతే
వని దేచ్చెద నరుణోదయ, మనకు న్మృనుగాఁగ వగల మనఁగకు మింకక. 942
- చ. అని యనుజ్ఞ వడసి.
948
- క. అక్షణమనఁ గపు లక్షీ, అక్షణమై విజయలక్షణములఁ బొగడం
బక్షీద్రుపగిది నిజవా, లక్షేప మొనర్చి దాఁటె లవణపయోధిన్. 944
- చ. దాఁటి యొగని మిన్ననుట్టి యుత్తరాభిముఖుండై.
945
- క. ప్రకటలవణమునిధిఁ బిచ్చుగంటువిధంబు గాఁగఁ జూపట్ట నగ
ప్రకరంబులు దనకుం దొంతికడవలైకనఁబడఁగ నతిత్వరితగతిక. 946
- సీ. లహరదూగ మాద్రోణపశ్వతం బేక్రియఁ జనవాడనో యనుసంశయము
యక్షరక్షఃప్రభయంబు మాగ్గం బొక్కరుండ నెట్లొక యనుగండెదిగులు
నాలస్యమగునట్టి యంతరాయంబులు తోచునో యనెడునాలోచనము
నమ్మహామధుర రయంబున నెవ్విధిఁ గనుగొందునో నిసి ననతలఁపు
నిందుకయు లేక నిజరమాహీనరణము, బ్రహ్మలోకంబువారికి భయముగూర్చు
బూతసంతోషివీసమనీతబుద్ధి, నరుగు పరమాన నుతుని లోకైకనతుని. 947
- క. పారిఁబారి నుర లగ్నిమయ, నిరులు గురిసి రమరదండభిధ్వానంబు
ల్లరము మొన నైతైశ్వర్యమా, కరుండై నుతు నెదురుకొనియొక గరువలికరుణక. 948
- చ. అంత నన్యూ జనోదనంకుశద్విపంబు కుశన్వీపంబు గడచి యెడనెడ నోదంబు
లగునవీదంబులను హిమానీపితచ్చదంబులై పాలసమద్రంబునం బోని యభిన
వము లగువనంబులను విశేషంబు లగుభూషణంబులను మహోత్సంగంబు లగుమహీ
ధరశృంగంబులను గతమునిజనతాశ్రయంబు లగు నాశ్రమంబులను జూచుచు నేక
నిశ్చయంబునం జననవనరంబున. 949
- గీ. పంక్తికంధరుడు పనిచిఁకంధర, పంక్తి వోనికృతకబహుళమైన
కానఁగూర్చి యందుఁ గాలనేమి జపంబు, సలిపె నిక్కిపుంజటిలునిభంగి. 950
- సీ. మకరందరసతుంద్రధుకరవినికరంబుం కారశుభకరజ్యోననంబు
సమాకారికలభక్షణపుష్పపుష్పప్రతిక్షణకుహూకారికీవ్రజంబు
లంబబింబారుణలపనాచిలంబభూషకమనీయశౌకాకరంబు
సమబాలత్పణఃకుద్ధసలచక్రమణమనోహరవారిణపుష్పకంబు
గావన మొనర్చి యచ్చోటఁ గపటవేషధారియై దనబాధమాధమఁడు కాల
నేమి తప మొనరించెడు నెలపుగాంచి, యంతరంగంబునం బరనాశ్యుఁడు. 951

- క. మను సంజీవనిఁ దేవో, యినతటి నివ్వనముఁ గాన నే మార్గముద
 . ప్పినవాడనో యిమ్మునికతమునఁ దెలియుచునుచు దాని మ్రొక్కినీతిక. 952
- క. ఇట్లొకకుఁడొక భీష్మప్రత్యేషుఁడహితవ. శపవనామరఘో
 రత్యేశధారి లయునను, మత్త్యేశగళుడు రాముఁ డనుచులకుక. 953
- క. ఆతనతమ్ముఁడు లత్మణుఁ, దాతతమూర్ఛానకాత్ముఁ డగుటయుఁ దెలుపక
 దూత నగుట సంజీవని, దేతెమ్మని పశుప వచ్చితి న్మనినాథా. 954
- చ. అని తడియ నుమప్రకారంబు సవిస్తగంబుగా నెఱింగించి వెడియు. 955
- క. వచ్చితి మార్గము దప్పితి, నిచ్చుట నినుగంటిఁ ద్రోవ యెఱింగించి దయం
 బుచ్చు మదిగాక కొలకొకఁ, డిచ్చేరువనున్న జెప్పవే దగఁగొంటిక. 956
- చ. అనుటయు సంతసించి దనజాధముఁ డెఱతయు దివ్యదృష్టిచే
 గవఁగొను వానిపోలికి మొగం బొకయందుక యెత్తి మాచి పా
 వనిఁగని సర్వముం దెలియవచ్చెను మామక దివ్యబోధచే
 నివనిభతేజు లద్దశరథేశుతనూజుల కింక మేలగుక. 957
- గీ. వామ పితృవాక్ష్మ చెల్లించ వచ్చినారు, వచ్చి ఘోరాటనిఁ జరింపఁ జొచ్చినారు
 తాటకాత్మజపంక్తికంధరులు ఖిలు, హెచ్చి వారి నచట మోసపుచ్చినారు 958
- చ. వందించి సీతాపహరణంబు గావించుటయు వనచరసహాయులై సేతుమార్గంబున లం
 కాపురంబువై విడిసి. 959
- క. ఉద్ధితవిస్ఫారంబు చా, రిన్ధన్విశ్రుతిభటుబధిరీభూతగతిక
 యుద్ధ మొనరించి పిదప సమిద్ధతఁడై లత్మణుండు మృతునివడ వునక. 960
- ఉ. రావణుకైఁ గూల నుకరంబుగ నాతనిఁ దెల్పువేడ్క సం
 జీవనిఁ దేర నీవటకుఁ జెచ్చెర వచ్చు జెఱుంగుడుం దది
 యావసరంబు లేదు విమలౌషధరాజము లేనొసంగుదుం
 ద్రావుము నీరు నీ వతిముదంబున నిక్కిమలాకరంబునక. 961
- చ. అని పలికి తడియంతరంబున మకరంబు మెలంగుట చా నెఱుంగుం గావున. 962
- క. అకలంకున కామాయికుఁడు కరాంగులిఁ జాపె నట మడవుకొక్కండు
 న్మకరాకరతుల్యమును హి, మకరాతపఘేన ముగ్రమకరాకరముక. 963
1. చూపుడు రంభాకారం, భావణసక్రమకత్తింభాగం బగున
 వ్యాపార గహంగని యపుకృతాపోశసబద్ధి డిగ్గి కున్వేదడిగ్గిక. 964
- క. కడఁగి కొలనఁ గాల్పేతులు, గడిగికోనఁ దలంచి మించి కరువలికొమరం
 డడునెడు దిగ కాపమృతి, నడిగెడుగతి మకరి యతని యడుగుం బట్టెక. 965

- ఉ. సక్ర మసక్రవిక్రమమునం జరణంబులు పట్టిన స్థయో
పక్రచువృత్తి గాక యొకపట్టున దాని విదిర్చి వారిపా
సక్రియ తుత్సహించిన ఘనక్రమ మొప్ప మరుత్కుమారపా
దాక్రమణంబొనర్చె సగముంబున నమృతరంబు వెడియుట. 968
- వ. ఘోంబుగా హోంబునకు మోనులు గాలులుచూడంబునం బొదువుటయు. 967
- క. కూలంకవకలువత లాంఘనము వెన న్నిప్పిత్రిప్పికోట్టి ముఁ గోలాం
గూఱోత్తముండు ఓడినదె, జాలక ఘర్మక నబింశుజాలకుఁ డగుదుక. 968
- క. గ్రాహంబుం బొదపరి, గ్రాహంబుం బ్రాణి మరగ్రాహంబు ఘన
గ్రాహనిధిర్ఘభుజుఁ డు, గ్రాహనిపుణుండు విదుర్వ నాలొచించెక. 969
- వ. అగోచిఁచి. 970
- క. తప్పించి యెఱిఁగి ఖచరల, మెప్పించియుఁ దోఁక దాని మెడఁ జట్టికడు
నొప్పిప్పించియు నమ్మకరముఁ, దప్పించుతోనఁగ లేక తరుచుఁ డాత్మక. 971
- ఉ. లక్ష్మమనుఁడు సంగరతలంబున రాజుఁఘోరక క్తిచే
సక్కి తి మూర్ఘనొందఁ గని యోషధులం గొన నిడువచ్చి యే
జిక్కి తి సక్కిటా మకరిచే నుడకఁబులు గ్రోలఁబోయి యె
ట్లొక్కొ నివారం దుడయు మెండినఁ గర్జము దిప్పు నెంతయుక. 972
- క. అని గగముఁ గాని మకరము, దనుఁబట్టుట కించుకయునుఁ దలఁకఁడు హృదయం
బున రాఘ నిలేసి పానఘంతుని బంటుగ నేల దొరను దొసఁగులుగలవే. 973
- వ. అని చింతించి భైర్యాతిరేకంబున 974
- క. అభ్రునిభంగి నూత్నా విరాభవశరీరుఁ డగుచు ఓలుధులు మెచ్చ
న్నిభ్రవహస్తంబునఁ దిద్దఁగ్గము వెనఁ జొచ్చె వివృతకంఠవింగుతిక. 975
- చ. తరుణశను స్తవత్వమునఁ దజ్జర గంఠరసీమఁ జొచ్చి ను
స్థిరమతి నాడికాశులు చీల్చునుఁ బ్రేవులసోవుఁ గ్రుంపుచు
న్నరములు వ్రెంచుచుం బవననంకరూపమహావిషంబు గ
ర్భరూపయోనర్ప నోడి మకరంబు కరంబు భరంబు నొంచుచుక. 976
- క. నరుండు విషాన్నము గుడిచిన, పరునునఁ గను నానదిన్న సవరముభంగిం
దిరముచెడి మకర వల్లనఁ, నిరుగఁదోఁగ మడువురెరు తిరుగుడవడఁగక. 977
- వ. జలచంగులు నుడిరడ జలజంబులు చిహ్నచనం బరిభ్రమించునెడ. 978
- క. బుడిబుడి నుడుగక కను వెన, లేకు నెత్తుటఁ దొప్పదోగి లేఖాద్భుతమై
పుడువురురె సంజకడఁగెం, పడరిన యుగుపీఠికరణి నానమయమునక. 989

- క. చందకిరణసుకాశుండు, చండక్రోధుండు తపోవిచారుండు కాండి
 ల్మం దనుపేరిటి మునివా, ఘం దోకతటి నన్నుగని పృథుముఖరూపిణ్. 991
- గీ. మనము గలగ ధాన్యమాలినీచృరువున్ను, మాలినీ తపఃబు మాలి నీకుఁ
 జిహ్నుదడితి నింకఁ జిహ్నులువెట్టికు, తీయవల్లరారి కీయకుమని. 992
- వ. చిదియడిపాటునం దమకించిన యద్ధజీదేవతాసత్తమనకు నుత్తమంబును సప్రా
 ర్థనంబును సవినయంబునుం దేటువడునట్టి హితవచనోపన్యాసంబునం జిత్తంబు
 మెత్తవడమియెఱింగి. 993
- క. ఏను రజస్వీ నన్నుకొ, భూనుతగుణ యెచ్చిధనుఁ బొరపెను స్నానం
 బ్రెనఁ జనుదెంతుఁగ, వయుచు, వానట్టులు చేయుమని యనఘుఁ డతఁడరుగక. 994
- సీ. ఏగాన మిదిరావృద్ధయేశువృద్ధయంబు గఁచి విమానంబు గలగఁజేసె
 నేగాన మధ్యతం బెనఁగ రాల్గఁగి. చి వట్టిమాఁకుల నన లుట్టఁజేయు
 నేగానము భవాల్లి నీడ నూహించు మానీండులనైన మోహి. పఁజేయు
 గంధర్వకామినీగయుల నేగాన మి. మకేనియుఁ దలయొత్త నీయ
 దట్టిసంగీత మొకసమయమన గంధ, మాదనంబునఁ దగుతాళమానముగను
 విస్తరింపఁగ నవటికి వేడ్కరచ్చె, రావణుండు త్రిలోకకావణుండు. 995
- క. వచ్చి ననుమెచ్చి కలదని, యచ్చుపడెం దెలుప వినక యనిలపాతలతా
 వచ్చులిత నన్నుఁ గైకొని, యచ్చుపలుండు దేలియాడె నభిరుతిగతులక. 996
- క. అతనికతన నాకడుపున, నతిబలుఁ డతికాయుఁ డనెడునతఁడు వొడమినక
 సుతుఁగొని యప్పటితుఁ డగుర, శతి సనియెక నైజయోధపరివృతుఁ డగుచుక. 997
- గీ. అత నాలనవాడు నీరాడి వలిప, తెలియదుగుఁ దెలివూతయుఁ దెలియలదు
 నలర నేనున్న కాండిల్మఁగ డనియెడి జడ, వారి చనుదెంచె నలపున్నవారి యనఁగ. 998
- వ. వచ్చి నిజతపోమహానుభావంబున నాదుండగం బెఱిగికొనినవాడు గావున నపరిమిత
 క్రోధదుర్నిరీక్షుండై. 999
- క. ఇంతుల పాపమునకుఁ గుదు, లింతుల యస్పత్రప్రవచన లింతుల శతల
 య్యుతు లొకనికిం గూర్తురె, యింతుల నమ్మంగఁ దగునె నుపేక్షునక్షి నక. 1000
- వ. అని నన్నుం గనుంగొని. 1000
- వ. మతి నన్వంచన చేసి రావణు ననుష్ఠాన్య శ్మశ్రీకిఁ దే
 ల్మిది వీ విషయపరాధపేతువున గాసిం బొంది నక్రంబు నా
 కృతి దుఃఖిన్ధి ఘోరమూర్తి వగుచుం గ్రీడింపఁ బొమ్మంచు కా
 పితఁజేసి న్ననఁ గీశవంశకలకాల్మీప్రోజ్జ్వలేందూదయా.

- వ. తదనంతరంబున. 1002
- క. మదమునఁ దెలియకనిన్ను, నృదధీన న్రావణుఁడు సుమతీక్రీడం
గిదియుట సుతహితయుతుడై, యెదుఁగుచు సఘాతమరణ మొందు నయలచేన్.
- వ. అని యివ్వధంబున. 1005
- క. బాఁడఁడు తోపి నగుచుఁ జటు, శాప మొసఁగిపోఁ దలంచు సమయంబునఁ జిం
తాపరతిత్ర నగుచు, తాపసిపదములను భక్తితాత్పర్యమున్.
- చ. కరములఁ జెట్టి నన్మకఁగాఁగ శపించెదె యెందుఁ గామిను
ల్లర మఁ నీత లిట్లుగుటఁ గాదె బుధుడ ప్రతీపదగ్ధనీ
పరిసరవర్తి గాక యనపాయతపోమహిమానుభావ ను
స్థిరచుతి నిశ్చయసౌఖ్యమును జెంది సుఖించుచునుండు నెప్పుడున్.
- వ. యతివగా శాంతుండవు గమ్ము తపఃఫలభంజంబగు నన్యంగనాసంగ మనంగుండ
వయ్యను దానిచేయు మహాక్రోధంబున కేలవశగతిం బొందెన వని ప్రార్థించుటయు.
- క. అవనీసురవయ్యదయము, నవనీతము పల్కు దారణబిడౌడమహా
స్త్రోరుధము గావున న, న్నవలొకింది కరుణారసార్ధ్యార్థయందై.
- క. వ్యర్థ వగు నె మద్యావ్యయము, సార్థ మగుంగాక ఘోరశాపప్రతిమా
క్షాంకిని వినురాఘవకార్యార్థి త్రిలోక హితకారి యనింజుఁ డిటుకున్.
- క. వచ్చు మొనసి నీయదరము, వచ్చు నతనికతన బాపరాశిఁ దొలగి పో
వచ్చు దివంబున కనిసెఁ, వచ్చుపడె నొసంగి చనియె నదినిజయయ్యెన్.
- వ. మహాత్మా భవమీయచిరణారవిందదగ్ధనస్పర్శసంబులు శాపమోక్షంబు గావించుట
నింతయే.
- మ. కపివంశోత్తమ కాలనేని యను రక్షఃక్రేష్టఁ డీరీతి ని
క్రతుమానింబలె ద్వత్వైశుశ్చైవ విఘ్నద్రోయాలోలుడై
తపశ్శ్రమిచ్చోట్టమ్మపాస్థితిం బ్రకపటాస్థం జేయు వీనిం బరం
తప ఖండింపుము పొమ్ము కన్యోనము చంద్రద్రోణతైలాంతమున్.
- క. కృతకార్యసిద్ధుడవు ని, మక్రతుకాభిష్టతుడ వగుము కీశోత్తమ దు
ష్కృతమునకు న్నన్న బహిష్కృతఁ జేసితి వాత్మ సంశసించితి ననుచున్.
- క. తన భవకృతిఁ గావించి, దనజుం దనతోడ సురపథమునకుఁ గొనిపో
మనమునఁ దలంచెయో వానినిఁ జుంపన్ ధ్యామాల్చిని పనుచు టరయన్.
- వ. పనిచి యద్దుగాత్ము కాపట్యంబును మహావధీకుధరప ధానసంధానకరణ్యా
ద్యవధసంధాక్రమంబును సవిస్తరంబుగా నెఱిగించి యమ్మహావహు వల

గొని యద్వచ్ఛాహర శీల యగుచు నధ్యాప్యమాలిని యంతర్ధాసంబు నొందుదుము.
బరమాద్భుతక్రోధసంభరితవృద్ధయముం డగుచు నాంజనేయుడు కల్మషక్రియా
నిత్యు దైత్యుం గనుంగొనుటయు నెఱుంగమి భావింపచు నతం డతినితో నిట్లనియె.

క. తడనితిని మిగుల నెత్తుట, దడినితి విడియేమి మంత్రశాస్త్రోపధము
ల్పదశవనే గురుదక్షిణ, బడసెవనే రమ్ము నాగఁ బాపవి కెఱకణ్. 1017

క. గురుదక్షిణ యొస. నెద నని, గురుదక్షిణభుజము సాచి గ్రుద్దిన నతఁడున్
గురుదక్షిణ నెరుగ నిరు, గురుఁ దత్తణమనఁ జలుంబు కొని పోయనెడణ్. 1018

ఉ. వెక్కసపు మెచ్చింతఁ గను వింత శమంతము గూప మూరి యు
మొక్కలి రక్కసుడు కపిమూర్ధము శాతనఖాలిఁ జీటిఁగ
ముక్కపగిల్చి తెక్కలను ముక్కలు చేసిన భంబునిండఁ బే
రుక్కున నక్కపీఁద్రుఁడు మహాదృఢతుఁ డాహ్వాఁ గాలనేమియుణ్. 1019

క. సింహప్రక్రియ వానర, సింహంబున కడ్డ మేగి స్థిరభృతి ననుచ్చా
త్సంహరణకరణఖరనఖ, సహతుల న్నొంపఁ బవనసంభవుఁడు వడిణ్. 1020

ఉ. పాటన మొప్ప వాలమునఁ బట్టి నీదీను నటాచ్చటా సము
త్పాటన మాచరించి వెన దండ్రిలు డుల్చిన దుష్టచిత్తుఁ డ
తాటక మన్మఁ డప్పటివిధంబు దొఱుగి దినేద్రనూనుడై
గాటపువైళ మొప్ప సముఖంబునకుం జనుదెంచి యి ట్లరుణ్. 1021

క. అశ్రమఁడై బాహుబలపరిశ్రమఁ డగు లక్ష్మణుం డరిప్రకరముడై
న్యాశ్రయముగఁ గడుఁ దేతె వృథాశ్రమ పోనేల యాపధకుభరమునరుణ్. 1022

క. సౌమిత్రి మూర్ఛ దెలిసెన, సామీరిం దోడితెమ్ము చయ్యన ననుకుణ్
రామాజ్ఞవచ్చి యియ్య, రామంబునఁ గంటి మఱి ర మ్మీరువనణ్. 1023

ఉ. ఇందుక సంశయించి మొగ మెత్తి కడుం బరికించి పోల నూ
హించి దినేద్రనూనుఁ డిట కేమిటికిం జనుదెంచు వీఁడన
న్యంచన చేసి యీకరణి వానరమూర్తి వహించె వీని ఖం
డించెద నంచు నెంతయుఁ గడిది మగంటిమి యుల్లస్థిలగణ్. 1024

క. లేలెమ్ము దురాత్మ యనుచు, గోలెమ్ము విఱిగడునట్లు గ్రుద్దిననతఁ డీ
కీ లెమ్మయి దెలిసె ననుచు, గోలె వ్వున నోరు దెఱచికొని వివశగతిణ్. 1025

క. పడియు దవజాధముఁడు గీ, ద్వేషి శకశృంగుం డయి వేగ వానరపతివై
బడిఁఖగారుధములఁ గడువడి నొప్పించుటయుఁ గొంతపడి కదవముడై. 1026

- చ. కళోకిం. కాలపాశముఁ గాలపాశము బాహుదండము దండముం
 గాలయాంతకుఁ డీకడో యనఁ గాలనేమి వృషాకృతిం
 గూలద్రోచిన వెండి దైత్యుఁడు ఘోరమాయపురూపముల్
 చాలఁ దాల్చిది వాయునూనుఁడు సహరించుచు వచ్చినట్. 1027
- క. ఉక్కటి మారీచములు, టక్కరితన ముడిగి నుడిగడం గపికోలపుం
 జక్కరవతి వానెత్తురు, జక్కర వెడలంగఁ బట్టి చంపె మగఁటిమిక్. 1028
- చ. ఇట్లు నిజరూపధరుం డగు కాలనేమిని రణంబునఁ గాలనేమిరణంబు వినం బుచ్చు
 టముఁ దవీరు మా మాణిలంబుతోన కాననం బదృశ్యం బగుటయు విస్మయాంత
 రంగుం డగు నబ్బలిదుండు. 1029
- చ. పృథురము మొప్ప శేగి కనియెక వాసుమంతుఁడు ద్రోణశైలముక
 ద్రుతికమహావనీధలతి కాచ్చవిభా కరదీపకాలముం
 బ్రతికగుహావికాల విచరత్సరకిన్న రికామినీరుజీ
 మధురమధారసప్రచురమానిత గానవిసోదయాలముక. 1030
- చ. అయ్యహావిలంబదన మహావలాహకంబు ద్రోణధాత్రీధృచ్ఛిఖరసంస్థితం బగుటయుఁ
 దశ్వవిధచతుర్విప్రకలౌషధీలతావితానం బంతథానం బంబుట గనుంగొని. 1031
- గీ. పరమధార్మికుఁడును జగద్బంధువ శత్రువు డగు రామనాజ్ఞ ప్తి వచ్చినాడ
 నేజగత్పాణతనయుండ నీవును జగత్తీధరసహిష్ణుడవు మందుతీరిలియ్య. 1032
- క. అని వాసుమంతుఁడు సంత్రాధన మొనరించుటయు ద్రోణధాత్రీధర మా
 తని సరకుగొనదు పయసత్రుఁదనమున నీరీతియేక దా రామాపుర. 1033
- చ. వెండియు నప్పవమానమాణనకుండు. 1034
- ఉ. జన్మముతోన రావణుని శక్తి యురంబున వా.టి రామరా
 జన్మని మద్దునేయు నశజన్ముఁడు లక్ష్మణదేవుఁ డిద్దుకా
 కి శ్రీమహ్న మొందిన వడి నిన్విమలౌషధసంగ్రహం మ
 ధ్వన్యహాదృశప్రదరయంబున వచ్చితి నిన్నుఁ గాంచితిక. 1035
- క. రహిఘనతరులకు వెలవగు, మహిభృగ్వర్షపాదకటకమండన నామక
 బహుశౌషధధనముం గతి, నహృదయుఁ డవుగాక యొసంగినక జగమెలు గక, 1036
- చ. ఏమ గృతాంధుడ నగుచు నీవును మహోన్నతుండు వయ్యెరు నామం గరుణింపనే యు
 నిప్రస్తుతించి. 1037
- క. లక్ష్మీంపనిద్రోణము నుపలక్షించి వెన నృహాపలక్షేపముగా
 లక్షగజబులుఁడు సురలు విలక్ష లగుచుఁ బాడఁ గడుబలంబున నాశ్చెక. 1038

దీర్ఘవాలకల్లార్చి కన్నుగవను సప్తార్చికణములు గ్రమ్ముచేఱఁ
ఁ జుట్టి పృథుగతిఁ బెంచి బలిమి, బెఱికి దంతావళము తూఁడు వెఱికినట్లుఁ
చూచుండై చటన్బటాశబ్దపూర్వకంబుగా మహామహీభృత్యముత్పాటనం
ది యవ్వటుశిఖామణి శిఖామణిం బోలె నిజమూర్ధంబున వహించుటయు
క.

1040

ఁ ద్రోణ నామక, పర్వతముం గాచియున్న బల్లిను లసమా
ని లసంఖ్యలు గం, ధర్మము పోతు మని తత్పథం బాఁగి క్రుపక. 1041
కిమఱించి భూమి, ధ్రువు నురుడివ్యావధీయంతయుఁ గొనిపోవక
లెనె కీశకులా, ధను నిలు నిలు మనుచుఁ గడు నదబ్బలు సేఁగక. 1042
సల విసర మెసఁగ, నివసరి ముసరి కసరికొనుచు విసువక వెసఁబెం
సఁగి క సీమఁగ నస, చునమనచురవిస్మయరబలుఁడు మసల కసమునక 1043

పక్షి క్తియు క్తిఁ బరనాత్మజుఁ డప్పుడు మత్తనాగమో
బటువాలతుండను వియచ్చగసంచయవృత్త్యరోజుల్
ఁగఁ ద్రిప్పి దంతములఁ జీల్చి నఖంబులఁ జీటి పాదతా
మఱి ఘట్టఃములం బరివోదఁగ మోఁది మెడియుక. 1044

సృష్టాను కృష్ణవర్త్యయును దీర్ఘ, వాఁకీలాక రాశంబు వాయుశత్ర
దంతలు రోషవాతమునఁ బేర్చి, కాల్చె నీరసగంధర్వ శాసనంబు. 1045

వాదిగంధర్వ సేవ పటుకృ, పాణములతోన నిడిచెను బ్రాణవాంఛ
కరవాలజగ్గరితాం గ మగుచు, ప్రాణములతోన నిడిచెను ద్రోణవాంఛ. 1046
ద్విప్రియు నాకవి, హరణు సుధర్మగతు రిపుబలాంకతు జిహ్వుక
రిభేదిం గల్పక, కరుసుచుములఁ గప్పి రతిముదంబున విబుధుల్. 1047

ముండై మహాముదంబున మిన్ను మెట్టి మరుత్కుమారుండు మనోవేగంబున.
స మింతలేక జలదంబు విధంబున సత్పథంబునక

ధరంబు వేద్యఁ గొనిపోయెడు నాథ మదక్రియాయ శ్రీ 1048
ఁడు లక్ష్మణుండు సచుఁడలిఁ దైఃపఃపుతాంసులై

మేది పంకపరిదిగ్ధులఁ గాఁగలఁ గాంది భీతుఁ డై. 1049
ద్వోక్రుండు భృతుండు, భాస్వద్వోక్రుండు భరతుండు బంధుసహితుండై

ప్రదోషపరిహృతి, కస్యప్రైలు దలఁచి మొక్కు నవసరమందుక. 1050
య్యుతాకరము గ్యాగిరిఁగొని సంతసము మిగుల గిఱికినఁగా నం

పిం బఱిలెంచెడు, గురుబలునిం గాంచి దుశ్శకున మనుబుద్ధిక. 1051

- ఉ. అక్కట రామలక్ష్మణుల కాపదనొందెనో భూమిజాత కే
చిక్క ఘట్టిలెనో మిగుల జెట్టలం గనుగొంటి వాసులం
దొక్కడు గట్టుల బట్టి పుయ్యబాడక వే కొనిపోవలెనొ చెప్పు
న్నిక్కము ఘోరూపరదనీ చరభూతము గాఁగ నోపెనుకా. 1052
- క. పయవాగునబ్బుబులు, దుదిముట్ట గవచ్చె నిపును దుశ్శుననం బి
ట్టాదవునె రామున కేయూనన వచ్చెనొ యుచు వగచి పదపడి కినుకకా. 1053
- కా. కైకాళుడు భూమిభృగ్వరధరుకా జ్యోతుబ్బులం గాంచి ఘో
రాకారం బిది కూలునంచు ద్విడభేద్యకూరవారాచ మ
స్తోకప్రక నేయఁ జూచుడుఁ బరిక్షుణ్ణంబు లయ్యెకా దిశై
దూకంబు ల్లలఁగెం బయోనిధులు గట్టుల్ మ్రొగె నుల్క ల్వడెన్. 1054
- క. ఆయనసరంబున. 1055
- ఉ. అంబరవాణి యోదశశతాంగతనూభవ మాడు వీడు నీ
కుం బెఱవాడు గాఁడు కపికుంజరుఁ డారఘునాము దూత నీ
నిం బరిహర్షణాచుటవునే విడువోవచుటంచుఁ జెల్వన
య్యంబరరత్న కంఠ్యుడు భయద్యుతసంభ్రమసమ్మవాత్మ్యుడై. 1056
- క. కోపముతో చ్చాపముపరీ, తాపముతో నహితచ్ఛాదము వారిణరణకృ
చ్ఛాపముతోఁ దోనములఘు, కోపము విడనాడి యారఘువ్రథుఁ డంతన్. 1057
- క. పాదుక రామమూర్తికి శుభప్రతిపాదక జేవతార్చనార్
చేయుచునుండె నట్లు కపిసింహుఁడు వేచని కాంచె దుంగభం
గాయతదోఁడ్రగాధపరిఘాత్యుపగూహనలబ్ధజామ్నసీ
ప్రాయికలోహితాంబుజపరాగలనద్దుస్పృణప్రవాళయన్. 1058
- క. వచరకులానుకూలము, వసనిధికులమ్ముఁ గాంచి వనచరుఁడు భవాం
బునిధి దరించుపగిది నం, బునిధి న్వేస సంప్రమించి పోయెక నెడలన్. 1059
- క. మానుమంతుఁ గూల్చి ద్రోణము, వఃధిని వైపిచిరా ననాగ్రగ్భుణన్
దనుజవిభుఁడు దళకంఠుఁడు, పనిచె నృత్యుండు మాంబుకంఠు న్మంతున్. 1060
- క. పయచుటయు నయ్యామినీ చరకరుండు. 1061
- క. పానఁగినపస నలువదికో, ట్లసమబలాధ్యు లమరులు సహాయులుగా స
త్తసమ్మది వేగి యాఁగె, న్వేస ద్రోణముఁ గొంచుఁ బోవురీరశ్రేష్ఠున్. 1062
- క. ఇట్లాగి ద్రోణ మేటికి, బోట్లాడక విడిచి బ్రదికొమ్మననెడలన్
జెట్టానఁ బిశితాశప, కోట్లాసనిఁ జుట్టుముట్టి కోయని తాఁకిన్. 1063

- చ. పవనసుతుండు మూర్ధధృతపర్వతుఁడందఱ కన్నిరూఢులై
జప మెసంగం బదాహతుల జగ్జరితాంగులఁ జేసి కొందఱు.
బ్రవిమలదంతకుంతఃఖండపరి కాక్షుతిఁ జేసి కొందఱున్
రవినిభుఁడు దుగ్రద్ధైక్య కకరంబులఁ గొందఱ బిట్టు చంపుచున్. 1064
- క. రంహప్రక్రియ సమస్య, త్వంహతి సంచరణలసదశనిక్షాడి పీ
తాంహుండు వాలకుఁ ద్రిపుచు, సింహధ్వని చేసె దిశలు చెపుడుపడంగన్. 1065
- వ. భైరవారావుండై యను జీవితకాలక్షేపంబుగా వాలక్షేపంబు గావించి. 1066
- క. గాలి వగు డాకుపరువుం, దూలించినభంగి సగ్గి దూదితునుకలం
గాలిదినసోల్కి సోఁచుల, గాలిగుతుండు వ్రేసె వేడ్క గ్రాలెడుచుదితోక. 1067
- గీ. ఇట్లు లోకనిలై నిట్టట్లు పోనీక, చంపి జబధిలోనఁ జల్లు టరచు
వనచరుండు గాన వనచరంబులకల్ల, నెరలు వెలె ననఁగ నెసఁగె నంత. 1068
- మ. అరిమద్దాంతుండు మూర్త్యరంతుండు మహామూకారహూరాకృతి
స్ఫురితుండై గగనాభ్యు నప్పరసనుభూతుం దలంకింప స
త్వోండై శుద్ధులు మోయి పోతు మనుడు న్వాతూలబాలుగు ను
ద్ధరసత్త్వాతిశయంబుమీఱఁ గవి నెక దోర్దగ్గ మేపారఁగక. 1069
- చ. మొదలఁ దదవ్యయిక్ దనుజామూర్ధము దన్నిన మాల్వ్యరంతుండుం
గదలక మాల్వ్యవంతు మఁగా నచలస్థితి నిల్చియుంట కాం
చందగ మహీధ్రభృత్పరససంధివు నొక్కట నెత్తిబెట్టిదు
ర్యుండు డగుపంక్తికంధరు సరుతుముఁ జేర్చె దలంచెన్ యనన్. 1070
- క. తదనంతరమున భయద, ప్రదరద్రుఘణాసి ముసలపరతుగదా దు
ర్యుతశక్తిప్రముఖంబులఁ, బొదివెఁ బయోధరము ధరముఁ బొదివినమాడ్కిక. 1071
- చ. పొదివిన గొంతుకేని వెఱఁ బొందని డెందముతోడ వాగముం
గదిసిన పింగదృష్టి యనఁగాఁ బవప్రియనందనుండు త
ర్వదవఃఖిలంబునక రుధిరధారలు గ్రమ్మఁగ బిట్టరంబు బె
ట్టిదముగఁ దన్ని దౌడలు కడిఁదిబలంబున నూడఁబోతుడుక. 1072
- వ. తొల్లి గరుడవాహనండును జగధయంతును నగు విష్ణువుతోడం గడంగి పెనంగి యో
హటింపని యమ్యాల్యవంతుండు వివిధమాయాజాలంబులు ప్రయోగించి నిష్ఫలం
బగుటకుఁ జిఠించుచు నగ్రశక్తి సేసి యదియనుం బొల్లువోయిన నిష్పృణఁగొంది
యండఁ బవనఁడనుండు సద్గుర త్మ నిజవాఁపాశంబున నెఱిగి గిరం ద్రిప్పివైచి

- ద్రోణులు రాకునఁ బ్రాణంబులు నదలి తోడివానవులఁ దోడుచేసికొనం బోవు
చందంబున నంబునిధి మునింగె. 1073
- క. హెచ్చి పనమానశేనయుఁడు, లేచెడువిరులాంచితోవధీమధరసము
ద్యచ్చానులోహితదచిన, ముచ్చయముం గాంచి రాముఁ డురుచకితుండై. 1074
- వ. అరుణోదయంబనుతలంపున 1075
- మ. ఆనుహ్యద్వైప్ర్యమున నసహోదయఁడు మూర్ఖులుత్తుడై యుండఁగా
ననుహ్యద్భుతభగంబునకన్యపతి సింహం బిట్లు చింతించె నో
యి సుమిత్రాసుత సంగరాంజయనం దీర్తి నిక డించిచో
యనుమిత్రాదిక బంధుకోటి కెమరై యేనెట్లు జీవించెదన్. 1076
- క. ఏనిన్నుఁ గూడవచ్చెదఁ, గాని బ్రతుకనోపక దిగ్మకకం దుదయంపం
గానున్న వాఁడు మాత్రీనూనం దరుదేశ మున్న సుకరుం దగుదున్. 1077
- తే. ప్రథికిసంజీవనీయచకాధునులఁజేసి, వెలయులక్ష్మణప్రాణు రైలి యుకుండఁ
గ్రాలఁజొచ్చెనినుఁడు వంశకర్తయయ్యో, దల్లి పిల్లలఁ దిననేమి తగవుగలదు. 1078
5. భగ్నప్రతిష్ఠుడనైతి నని కవులంగలయుగదంగొనిన వారలు నవిరళబాష్పధారాపూ
రితలోచనులై రండుఁగొందఱుచితవచనంబుల నాశ్వాసించినం గురురు వడని డెం
దంబున దినకరుమద్దేశించి కలుషించి. 1079
- తే. పారితవసుఁ డగ్రమూర్తి మాయానినోడి, పద్మినీకామకుఁడు సత్ప్రభానినోడి
కోకహితవర్తి కువలయజ్ఞోభకారి, తవునె యీతని లోకబాంధవుఁ డనంగ. 1080
- ఉ. మిత్రుఁడుగాఁడు నాకితఁ డమిత్రుఁడు నన్నుఁగరంబు భూమి భృ
న్మాత్రునిఁగాఁ దలంచె నతిమాత్రువదీయ శరార్నిహోత్ర మి
ద్ధాత్రవడక నిష్పడ పతంగముఁ బోలె బలంగునేర్చి లో
కత్రితయంబుఁ జీకటులుగమృగఁ జేయదె యద్భుతతాకృతికన్ 1081
- క. అనిరాద్ర మెసంగ రాత్రా, స్త్రునిరూఢప్రవాతిఁడరణి ధరణింబడనే
యనిరూపి చెడురాముం, గనుఁగొని యిట్లనిరి భల్లకప్రభుమఖ్యుల్. 1082
- మ. నృపమాదావణి వాయుఁడన నమానీశప్రశస్తావధీ
వివేకచ్ఛవిగాక భాస్కరకరావేశంబుగాఁ దోప దీ
వపలాపింపకుఁ దెల్లవాఁడని ధైర్యనైర్మల్యుడైతఁడ వూఁ
డిపరీక్షింపుము మూఁడఁ యమశులు వర్తించు న్ని జంబితకున్. 1083
- క. భూమిశయివుడు శాల్మలకాము ప్రవేశించె నుదయగమయం బగునే
నీమేయిఁ దారక లలరునె, కోమఁభూమిరుహకోటిఁ గూయనె పులుఁగుల్. 1084

- క. వ్రచ్చునెదిరించు దనుజులఁ, దెచ్చును సంజీవనీ లతికలిప్పుడు నీ
కిచ్చునొద్దము మరల, న్వచ్చు నృహి నాథలత్కృణప్రాణంబుల్. 1085
- క. మనమార నృనమాగతి, వినుమానికమునకు మున్న వినుమానచ్చు
నృనుమానవపతి లత్కృణులఁ, దనుమానము మాకు మాతృ నణుమాత్రంబుల్. 1086
- క. అంబరమణి సంక్రతులకు, నంబరమణి కొలుతుగాని యాతనింబడనే
యం బరికింతువె డింపుచు,లం బెదురుగఁ బరుపు కపిబలము మాకుతిక. 1087
- ఉ. సందియమేల యొక్కనిమిమంబునకుం జనుదెంచు నమ్మరు
న్నందనుఁ డొవధంబులు ఘనంబుగఁ జేకొని నావును నృహి
నందము నొంది రామనర నాథుండు కీకుల భల్లుకేకులం
గ్రండుగ వానరేంద్రునెను రన్నియమించె ననేకకోటులక. 1088
- వ. అయ్యై తరత్కణంబున. 1089
- సీ. ద్రోణధాత్రిధరద్రుమసంచలనపరితృచుములాచార లాజములు గాఁగ
విపులకర్కశఘోరరిపుభయంకరదీర్ఘ తరచాలయస్థి కైదండ గాఁగ
సదమలమణివిభాచ్ఛాదిగంజీవనీ త్రోణీధరము వెలిగొడుగు గాఁగ
దగ నెదుర్కొనవచ్చి తనచుట్టు నడిచెడి తరుచరపతులు కింకరులు గాఁగ
నిజరయప్రజనితమహాస్నిద్రభూరి, పరనసంచారములు బరాబరులుగాఁగ
బ్రకటసంజీవనీధనరాశిఁ గొనుచు, క్షిప్రగతి మీఱ వచ్చెఁ గపిప్రభండు. 1090
- వ. వచ్చి యమ్మహామహీధరంబును యథోచితస్థానసంస్థితంబుగా డించి. 1091
- క. తివిరి కపు లభినుతింపఁగఁ, బవనసుతుండు మోడుప్పగేలు ఘాతలమునం
దవిలిచి సరభసగతిరాఘవునింగని యిట్టు లనియెఁ గడు ముద మొదవక. 1092
- ఉ. విఘ్నము తెన్నియేని బ్రభవించినఁ ద్వద్దయవాని మామకో
పఘ్నముఁ జేసినక యొకభంగిగ మందులు దెచ్చినాడ శ
త్రుఘ్నువనాకసావలికిఁ, దుష్టి కడున్ జనియింప నింక శ
త్రుఘ్నుని తోడఁబుట్టువును దూర్ణమ తెల్పుద మేల గాసిలక. 1093
- మ. అనినం బెన్నిధిగన్న పేదక్రియ నయ్యర్కాన్వయాధ్యక్షుఁ డా
హనుమంతున్ బిగియారఁ గొగిటికి డియం బొంగి మిన్నందె నా
ఘనుఁ డావేశ ముపేణుఁ డోవధులఁ జక్కంజూచి తానేర్పితె
చ్చిఁ సౌమిత్రి ససంజ్ఞుఁడై తెలిసె నక్షీణప్రభాపూర్ణతక. 1094
- క. పృథునిద్రుతుండు మేల్గును, విధమునఁ దెలిపగని రామవిధులసదఁక్రి
గ్రథితశిరస్కుఁ డగుడు భూమ్యధినాథుండు క్షాతుకమున నాలింగనముక. 1095

- వ. కావించె నయ్యరసీపతిం గనుంగొని వనచరులు నవరిమితపఁతోషు లైరంత హాసమం
తుంగని యనుగ్రహాతిశయంబున లక్ష్మణాగ్రజుం డిట్లనియె. 1096
- గీ. తొల్లి ఖగనాథుఁ డమరలక్రమశృదంచి, తల్లి వినయగుణవతీమతల్లి సంత
తమ్ము ముదమొంద నయ్యమృతమ్ముఁ దెచ్చుకరణిఁ దెచ్చితి సంజీవకరణి వత్స.
- చ. వనచరవద్య నీరబలవంతుఁడవు నృగవాఁడ నెల్లవోఁ
గనుఁగొనరమ్మ నీత ననఁ గాలించివచ్చితి పం క్తికంఠప
త్తన మిపు డాపథంబులు ముదంబునఁ దెమ్మనఁ గొండఁదెచ్చి తె
ట్లు నతి యొనర్ప నేరుతు వటువ్రవరా నిను నీగుణంబులకా. 1097
- క. మారుతి యేగతి నీఁగుదు, నీముణ మస్మత్కులంబు నిలిపితిని నమి
ద్వోధస్థలి మూర్ఛవడిన, యీరాజకుమారు నెత్తి యెంతయఁ గరుణన్. 1098
- వ. రెండవలా కేకుండవై లక్ష్మణప్రాణంబులు సృజియించితివన్న యని కొనియాడు
చుండె, నత్ర డమరు లమృతరసాస్వాదనంబునం బరితృప్తి నొందిన ద్రోణసానుమ
త్సానుప్రదేశంబుల ఫలరసవధురవధురసానుభవంబునం బ్రవంకపుంకపులునుం బ్ర
మోదమగ్న మానసు లైరి. 1099
- మిత్రసుపుత్రసుమిత్రా, పుత్రత్రాయలు నిజరయంబుఁ బొడఁగని పొగడక
ధాత్రీపతియాఁతి నా, ధాత్రీధర ముండివచ్చెఁ దగ నెప్పటివోకా. 1100
- జంఘాలుండగు నమ్మరున్నందనుండు ఘాలజఘులగు ఘాలజంఘాదు లనేకులు
పొదివినం జిక్కువడక యొక్కమొగిఁ జిక్కువటిచి యొక్కడంచి యమ్మవకా
మధీమహీధరంబు యథాస్థానస్థాపితంబు గావించి వచ్చినంతట. 1101
- క. తన కెంతేవాసి మిగులఁ, దనయెంతేవాసి ద్రోణధాత్రీధరమం
గొనితెచ్చి వైచివచ్చుట, విని కనుఁగొన వచ్చెనన రవి యందయమయ్యెకా. 1102
- ఇట్లు భానుదండంబైన నెల్లకపులు, నుల్లసంబున రాఘవయుక్తు లగుచుఁ
గయ్యమానకు నాయత్తులై కాలు ద్రవ్య, చుండు చారులచేతను వింటుఁజేసి 1103
- విమోదవేదనాయత్తుండును బచ్చాత్తపుండునునగు దశకంఠుండు. 1104
- క. క్రొత్తాతత్వముడిగి వైరక్రమము దొఱచి విగతరాక్షసుఁడై ని
ర్వృత్తు స్వీచకితకక్రకా, శక్రం గని యిట్లు లనియె వోకితుఁ డగుచుకా. 1105
- చ. గురువర రామ తోడఁ బగఁగొంటి నహోదరుఁ గుంభకర్ణు ను
స్థిరబు శౌర్యపూర్ణు బలజిజ్ఞాసు నాత్మసుతుం బ్రహస్తు భీ
కరతః పస్తు నైవీనికాయపతిం గడతేచ్చి కొంటి నీ
తిరతుఁ ఁభీనణం దడసితి నిన్వను లొఁటిభూతి చెల్లునె. 1106

- క. అతికాయచుహాకాయా, న్యతిశాకపరాక్రములు లయంబుది నా
గతి నీవ యింక నేనే, గతి నహితులఁ గూల్చి హితులగతి నంపింతుక. 1107
- క. కుంభనికుంభసదృశులు, కుంభనికుంభు లనితోనఁ గూలి రహితదో
స్తంభనిగృహీతు లగుచుక, దంభముగా దెట్లువారిఁ దలుమగవచ్చుక. 1108
- క. హితకుతసోదరబంధున, హితులహితులచేత దితిజు వీర్ధి పాశో
హిత యిప్పు నీకుఁ బ్రసమి, హిత మిదియని తెలుపు మాన్య భృగువలవర్యా. 1109
- క. పతనముం గాలించి ర, ప్పిత్రముచే ఘోరగతిఁ గపిప్రకరము లా
వతున మిత్తిఁ జిక్కితి, నితటిఁ జే పట్టున్న నెవ్వరిఁ బోదుక. 1110
- వ. అని నరవానకాక్రమణంబును నిజపరాజయంబును జెప్పి. 1111
- క. స్రగ్వీభవము విఫలక్రతు, భుగ్వనితాకృతము సుంతపాలుపఱవండక
దిగ్విజయము త్వనగ్రహ, ద్వ్యవశవతగాదె మున్న తేజమునొందెన్. 1112
- ఉ. కావున భూమిరుట్పరనికాయసమాశ్రితు లన్న రాధము
ల్లావు దొఱంగి సిగ్గఱి చలంబు మహీసుతతోన డించి నా
పోవుచుఁ బోవుకట్లు భృగుపుంగవ యెట్లు లనుగ్రహించెదో
నావుదాఁ బంక్తికఁతువదనంబులు గన్గొని కావ్యుఁ డెంతయున్. 1113
- క. బోధించి బుద్ధి చెప్పినఁ, గ్రోధించినయట్టి సురవిరోధిం బ్రచనో
వ్యాధినిరోధిం బంక్తినిరోధింని నవ్వుచుక గురుం డిట్లనియెక. 1114
- క. దిక్ప్రభలు దలంకఁగ మాత, భుక్ష్వియమగు హోమకర్మము నొకఁడు మాంసా
స్పృక్ష్వకటిత మొనరిచి యున్, కృత్రుబుడ వాదు వింక దివిజులకైనక. 1115
- ఉ. తూర్ణముగాఁగ వేలిమి యదూషితమై విధివంశమై సునం
పూర్ణమునొంద నం దసురపుంగవ వర్మశరోరుచాపని
స్త్రీగర్భంబు వుట్టు నది చేకొని వైరులవాడి వెట్టినం
జీర్ణపలాశము ల్పవనుచేతఁ బలెంగడు నోహటింపరే. 1116
- క. నరు లెంతటివారీవా, నరులెంతటివార టీక్షణుచుచని వైశ్వా
నరుఁ బూజింపు గుహలఁ గి, న్నరులు పొగలు మిగులఁ బాగుల నరతరసాసీ. 1117
- క. నిఘ్నకృతిగాక వేర్మియ, నిఘ్నం బగునేని రిపుల వేచెదు నమము
నిఘ్నము గల్గిన శవనో, పఘ్నమునకుఁ బోదు విది నిబద్ధి తెలియము. 1118
- వ. అని తన్మంత్రంబును దదాచుత్తిప్రమాణంబును దత్పశుప్రకారంబును దన్నిధానంబు
ను దద్విధానంబును యథోచితంబుగా నెఱింగించి సమధిగతకాలచక్రం డగు
శుక్రం డ. శివానంబు నొందుటయు

- క. ఉగ్రాంకుప్రతి మానలేజుఁ డగు నయ్యుర్విసురాగ్రేసర
వ్యగ్రాదేశముఁ జాలనమ్మి నిజభైరవస్థానైః బోద్రోచి నీ
లగ్నీవు బరమేశు నీశ్వరుఁ గడఁక లక్ష్మ్యంబు గావించి పం
క్తిగ్రీవుం డపు డగ్ని కార్యకరణాంగీకార చిత్తాబ్జుడై.
- మ. పెద్దముఁబ్రొద్దు చింతించి యేకనిశ్చయముండె.
మ. కుమానోత్కంఠుఁడు పంక్తికంఠుఁడనదృష్టిఁ జీభృతంచద్దహః
కుమారం బొక్కఁడు చొచ్చి యందు హుతభుక్కుండుబుఁ గల్పించి డై
త్యహితు డెల్లెడఁ గాపువెట్టి పలరక్తద్రోణికల్లార్పి ని
ష్ఠ హుతాశి స్సచకొల్పి వేల్వఁదొడఁగె న్నచ్యుగ్విధానంబునక.
- న. దారుణహోమకర్మమడును రక్తగంధమాల్యాంబరధయంబును హావప్రతుండు
కుక్కుటమాంజ్ఞానాదిభగవ్యుగనివహంబులు సంగ్రహించి.
- క. దుర్భాగస్త్రాస్త్రంబులు, దర్భులుగా రక్తమాంసదధ్యాజ్యముల
న్నిర్భీతి శృతానమహీ, గర్భాభీలాగ్ని వేల్వఁగాఁ దొడఁగుటయుక.
- క. గ్రహరాజపరిగ్రహణ, గ్రహమున కెల్వకు తరుఁగ్రకారమున భయా
వహ మగుచు నెల్లమెడ హుత, వహనిర్గతమైన ధూపవర్గము పెడలెక.
- సీ కవచర ల్మౌరలంట మనలంకఁ గాల్చుచున్నారేమి యని దైత్యనాథు లడల
భువరకాంతలు దిశకలఁ గు పంపిన కాలినుకెలలంచుఁ గడల కొడుఁగ
లిలములలో నున్న యెలుకలగతి నద్రుగుకలఁ గిన్నరుల ముక్కులుబిగింప
ననురాధమమహాపరుశ మిట్లు మూర్తీభవించి రోదసి నాక్రమించె ననఁగ
హోమధూమంబు వెలువడి యుగ్ర మగుడుఁ, గపులు నివ్వెఱపడిరి తత్కారణం
కలపపడఁగ విభీషణువలనఁ దెలిసి, జన్మరిపుమూర్తి రామరాజ్యముమూర్తి
- క. తథోపప్రవిఘాతసుఖుబనబద్ధ స్ఫుర్గుడై పంచెనం
చద్ధాత్రిధరభూరిసారుల వహోచ్చక్షూరుహా గారులం
బద్ధూశ్యంబుధ రావళీ మలికితాపవృద్ధసికోధశా
వ్యధైర్వైభవదబ్బసంభవహయ వ్యాపారవిస్తారులన్.
- మ. నలనీలాంగద వాయునందఁసుషేణక్రోధనాథు ల్మహా
నలనంకాశులు కీశు లాక్షణమ నానాదికర్పిసోఘటనో
పలవిత్తేపులు కామరూపులు దృఢప్రాకారదుర్దాంతమన్
భులరక్షఃకర్తృత్వము స్ఫురదలంకాపట్టణప్రాంతమున్.

- క. వడిఁజేరి యాహవంబులు, గడిఁజేరిన వారి నూరికావలివారిం
గడఁజేరిది ప్లవగులు బడి, బడిఁ జేరుల క్రిందిని భముల నిభములన్. 1129
- గీ. విడిచి ప్రాప్తులు వెట్టుచు విసరికొనుచు, గోప మొదవంగ ఘోట్టానకోటిఁజదిపి
యంగడులు రచ్చకొట్టులు లవనిఁజేసి, లంక నకలంక నిట్లు కలంచి యాడి. 1130
- క. వెండియు వెండియుఁ బైఁడియు నిండఁగ నుండెడు నిశిధిని చరవిలస
గాఢాండాగారము లసద్గు, త్కాండాగారములు నీరుగావించి వడిన్. 1131
- వ. గృహరామసీమాయనోహాప్రదేశంబులు, గలంచి యన్యుయ్యుస్థలంబులఁ ద్రిమ్మరి
యెఱును దానిరావణహోమస్థానంబు గనుంగొననేక తొట్టుపడుచున్నంత. 1132
- క. రావణుఁ డీమెడ వేలిను, గావించెడు ననుచు సరమ కడుగొనములవెం
దీని విభీషణు పట్టుచు, దేని యుపాంశుగతిఁ దమకుఁ దెల్పి చనుటయున్. 1133
- క. బిలముఖులనఁ గీశులు బిల, బిలఁ జని యొకచోట నైలబిలగర్వహున్
జ్వలఁసచుర్వణధృతచరు, కలితకరు నిర్వికతికరు ఘటితపరికరున్. 1134
- క. కని జెట్టి, జీమలుచు, ట్రిభంగిం బ్రవగు లరవడిం గవిసి చలం
బున నెన్నియేని బాధలు, పొనరిచిన జలిప కసురపు గవుడు ధృతిన్. 1135
- కా. నిర్విఘ్నంబుగహోమ కార్య మనుసంధింప నృహక్రోధు ల
య్యర్చియట్లుచాధమోధులు పురస్థోహకృతస్థాలి
దర్శిక్రథఃత్రస్పత్రునఁమిద్దాభిహోత్రాదికా
భూప్రాకటహోమవస్తుతతి బోకార్చి వెల్లార్చిన్. 1136
- క. వదలని మానంబున దశ, వదనఁడు నిష్ఠమెయి హావ్యచాహుఁ గృతానుం
బదిలఁ డయిపూజనేయుచు, గదలక యెఱు గని రోషకఠినాత్మకులై. 1137
- క. కనకాద్రి నినుపసమైక్యట, లను గొట్టిఁమాడ్కిఁ గడుఁ జలంబునఁ గవుల
ద్వనజాధము దృఢదేహు, ఘుమిష్టిప్రహతినించి కదలక యున్నన్. 1138
- వ. హోమవిఘ్నమునై యడిచియుం బొడిచియుం గఱచియు కద్దమజాధమనం దించు
కయు సంచలనంబు గానక కాననచరులు నివ్వెఱఁగంది కంది కుంది రయ్యెడ
- క. శుద్ధాంతకఃణఁ డగుచు, శుద్ధాంతము సొచ్చి వాలినునుడు నయసం
వృద్ధాసుర వృద్ధవయః, శుద్ధాంతముఁ బంక్తింతు శుద్ధాంతంబున్. 1139
- తే. చేరి తత్సందరిపరిచారికాని, వాప్రసవప్రపూర్ణ నేత్రాంత మగుచు
నొడుగ మందోదరికబరి నొడిసిపట్టె, భయదయమపాశసద్భ్రాతృవాలుఁడగుచు
- వ. మందారకుసుమదామసంబంధం బగు మందోదరిచిత్తరబంధంబు వామకరంబునం
బట్టి గజోరాజ్యలక్ష్మిం దిగిచినచందంబున మణిమయోన్నతానంబు దిగం బడఁ

ద్రోచి రాష్ట్రమందు సునోహులు కంఠహాసముక్తాఫలముక్తలై నేలరాల భద్ర
దంతావళంబు మృణాళనాళంబును లోల నీచ్ఛికాని పోయి దశకంఠు సుకు
బులం బెట్టి నిద్రియుండె. 1142

క. అజ్ఞదెలిసి దశముఖ నీ, పజ్జకుఁ గులకాంతఁడెచ్చి పఱచుచునుండె
లజ్జించి వెనఁగఁజూడక, యెజ్జల బుద్ధి నిని చనునె హోమమునేచుక. 1189

కా. పుల్లారభోజముభోజీన సుమచాపుక హోరచాపుం గృహ
కల్లోలిన్యధిపాధు రాఘవు నరుం గా వాత్మనూహించి సుం
పల్లాభంబులు పొందెదెల్లు కపటోపాయంబుఁ జుంపించి ము
స్మల్లోకంబులమాక సీతఁ గడుమర్యోహంబునం దెత్తురే. 1140

వ. అని కఠినోస్త్ర లాకుచు నవనిం బడఁద్రోసిన నమృతతరయ. 1141

క. వలఁ గట్టువడిన పులుఁ గన, నీలగు మిగుల దైవమనిషేధించుదుఁ దా
వలిగట్టఁ గడలక రిపు, నలుగకయన్నభవుఁగాంచి యడలుచుననియెక. 1142

క. పతి దా. గురించి సీతా, పతి: దెచ్చితి హోవృత్తిఁ జప్పింప భవ
త్సతి మండోదరి దీనతఁ, బరిసర్పిధిన కపిచేత భంగముగడిచెక. 1143

ఉ. వాలివమారుఁ దాలి బలవంతకుగాఁ దలకట్టి యాద్యుడే
వాలిఁ దలంకఁ జేయుద్రవిరాధ్యుఁ డితం దని పెంపునొందఁగాఁ
జాలిననాడవయ్య మునిచాక్షున నూరక చూడఁగాను నీ
నేలిమి బూదిగాను బడవేయుము మత్పరితాపకారకుక. 1144

క. అని పదరి యింద్రజిత్తుం, దనమదిలోఁ దలంచి పుత్రుఁడా నీవున్న
న్నను జేటి చూడఁగా వచ్చునె మర్కటగట్టువికనుచు లోకంచునెడక. 1145

వ. పరిత్యక్తనిజహోమకర్మకలాపుండై 1146

ఉ. అయతరోషలోహితదశాననుఁ డైన దశానకుండు కా
తేయక మగ్రభంగిగమకించుదుఁ గేల నమర్చి యుద్ధంక
ప్రేయుడు నంగదుండు పిరివీడిన తాలిమి వీడె నాసురీ
స్థాను దనర్థ సత్సంగబంధముఁ దత్సతికేళబంధమున. 1147

క. భీనుము విచకితభేదర, భూమము సంపిసీత ఘన నభోవలయ మహా
ధూమము నిజసంకల్పిత, హోమము విఘ్నంబగుడు మహోగ్రుం డగుచుక. 1148

క. హుమ్మనిదాసిదశముఖుండు, స్వమూర్ఛితునంగదు నిన్ శారింపఁ బ్రహు
త్న మ్మొరంపనేటిగి త్వరితమృతనెడసాన్చి మారుతనుతుఁ డగత్యైక. 1149

- ఉ. ఈకరణింగడంగిన కపీంద్రుఁ దిరంబుగఁ జూచి దానవుఁ
డాఁకలి గొన్న మృత్యువుక్రియం బదివత్తుకలెత్తివానితో
నాకుల మెల్ల నీరుగ నొనర్చితి వక్షువుత్రుఁ జంపి నీ
వేకరినుండ వెల్లకపివీరులలోన మదం బడంచెదక.
- 1150
- వ. అని మిట్టి పడి యవ్వలిఁబట్టుపట్టిం దొట్టి చెట్టుచునికిపట్టు దిట్టు తిట్టలం గట్టిసెలకట్టి
యలం గొట్టిఁ నజ్జెట్టుచుక దట్టునుగఁ జలపట్టి చుట్టునుట్టి మెట్టులమెట్టియు నెట్టన
మెట్టియు వెట్టుఁ దిట్టియు నిప్పట్టున వెట్టుపుట్టుం గుట్టు మట్టు వెట్టి.
- 1151
- క. పగతు నిష్ఠాఢైర్యాపగతుం గావించి ప్లరగభల్లుకమాఖ్యుల్
విగలితమూర్ఛావశకుణుఁ, డగు వాలినుతుండు తమకు స్రగేసరుండై.
- 1152
- గీ. కడఁగ నడుమ నున్న కావలిచారల, దటిమి జాయివగులఁ దన్ని చొచ్చి
నట్టి బిలముఖున నందఱు వడినడి, న్నెవలిరామధరణి విభునిఁ గాంచి.
- 1153
- వ. తాము పోయివచ్చినకార్యం బెట్టి గిఁచి తదీయసంభావనాతీతయంబునం బ్రమాదం
బునొందిరి. అధికత్రపావనతవదనమై నిజాంతఃపురంబుసాచ్చి
- క. దరిగడవిఁ నిట్టిని నుం,దరి గంధగజేంద్రమానతగుచానఁ గృశో
దరి కమలనేత్ర మందో,దడి కన్దొని శోకగద్గరస్వరముగుచుక.
- 1154
- ఉ. మన్ననఁ గల్పితాపులఁ గుమారులఁ బ్రేమసింధుగిపాటు నీ
కన్నులనిండఁజూచి గతగర్వకనొందితి మున్న శత్రు డ
రోష్ణుఁడఁ గాందిశీతయునొందితి వేటిచలంబు శౌర్యసం
పన్నునరేంద్రు రాముఁగని భక్తి మహీనుతనిచ్చి మొక్కినక.
- 1155
- క. నినుఁ బ్రాణయత్నఁగా వా,రని కృపరక్షణమొనర్చి రక్షోరాజ్యం
బున నీతమ్ము పిభీషణుల, దనరఁ బ్రతిష్ఠించి చనుఁ గృతక్రియుఁ డగుచుక.
- 1156
- ఆ. వె. సీతఁ దెచ్చి తప్పచేసితిఁ గరుణింపు, మనుచు రామభద్రు నఁఘ్రియుగముఁ
బట్టుమింకఁ జలముఁపట్టఁగనేటికి, వినుము నాదుపలుకు దనుజనాథ.
- 1157
- క. మానవు గద చలము రిపు,స్వానవుఁగఁ దలంచుటయునుమానవుఁబాటు
స్వానమున కనువులకు నను, మానము నూన మగు ననుపమానవిచారా.
- 1158
- వ. ఆనిన నిజవల్లభు దనుజవల్లభుఁడు.
- 1159
- క. కాయంబులు బహుశేనుఖని, కాయంబులు వివిధధననికాయంబు లభి
ప్రాయంబులు ప్రాయంబులు, ప్రాయంబులు నతి తృడాంకురప్రాయంబుల్.
- 1160
- వ. కావున.
- 1161

- క. ఆశల జయించుటుడిగి దు,రాశలన జయించి జనకబాత్సాధీశుక
 బాకార్హస్రణినిధి సద్దాశరథిం దొడరి పోదఁ దగు నాకల్లుక. 1162
- క. తరణితచ్చగధారా,పరిధాతప్రకటితాత్మ పంతుఁడనై ను
 స్థిరపుణ్యలోకసంప్రాప్తి నింపం దలంపుచేసితి న్మదిలోక. 1163
- వ. అని కృతనిశ్చయమై. 1164
- క. ముదితచెయివట్టి మెల్లన, మది కల్లడను డుగునట్టి మాటలు పొసఁగిం
 చిదకాన్యఁ డెట్టుకేలవఁ, దదన జ్ఞాతుఁడయి కదల తాత్పర్యమునక. 1165
- సీ. బ్రహ్మాండభాండంబు పగిలి బీటలువాణి ద్రుతగతి విజయదుందుభులుమొరయఁ
 గల్పాంతవహుఁ ప్రకారఘోరాకార యములునాఖిద్దరోమాదు లరుగ
 జలములవై నోడ చలన మందెడఁగతిఁ జతురంగబలగతి జగతిగదలఁ
 బటుహాఠ్ధరికర్ణపుటభేదన సమర్థ కలితశఁఖారవంబులు సెలంగ
 శంఃశతికోటి సదృశంబు శాతఘోర,చంద్రహాసంబుచే నజాంసంబు దనర
 రథమధిష్ఠించె లోక విద్రావణుండు, రావణుండు మదాహతైరావణుండు. 1166
- సీ. సలలితకళ్యాణశరపరిపూర్ణమై మెచ్చాతురోద్భవస్థానమనఁగ
 ఘనరామముఖకేతు కలితాంబరంబయి మహనీయతారామార్గ మనఁగ
 నధికసారాక్షబాణాసనకలితమై కఠినకాంతారభాగం బనంగ
 వరసున్మగ్న సహస్రహరిపరస్ఫురితమై నవచండభానుమండల మనంగ
 నగణితమణిప్రభాధగద్గతి మగుచు, సదనలోత్సంగరోహణాచలమనంగ
 నొప్పునగదంబు రక్తగంధోత్తరీయ,మాల్యుండైగంధమెనంగ నమ్మాద్వి-నెక్కి. 1167
- చ. అనుమతకై పోడశరథాంగపరిస్ఫుట నేమి ఘట్టన
 ధ్వనియను ఘంటికాపుఘరవంబును నొక్కట విస్తరిల్లఁ బె
 ల్పన నరదంబుఁ జిత్రగతులం దనసారథికాలకేతుఁ డొ
 యన్వఁ గడపం దదశ్యచ్ఛాదయంబున కెంతయు నాత్మమెచ్చుచుక. 1168
- క. శకునాపనవ్యగతిదు,శృకునంబని యాత్మ వద్దశశిరుఁడొకయిం
 చుకయేని సంతయును నొందక వడితో వెడలి యోధతత్పక్షిన్సంగక. 1169
- వ. అనర్థశరీరగ్ధరాపవగ్ధమార్గ సర్గసగర్ధలనై పెనఁగుండని చేయవీచి. 1170
- క. రాముం జంపెదఁ జచ్చెద, రామునిచే నింతెకాని రణరంగమునన్
 దీమపమేడి చలంబటియే మగిడి పురంబుఁ జొత్తునే యెఱ్ఱంగిన్. 1171
- వ. అని బరవసంబుగావించె. 1172

- క. కపిసేనావార్నిధివై, విపరీతాసురబలాబ్ధి నెల్లి విరిసెనా
సుపమాతీతమగుచుఁ బొంగి పయింబడనదియు నిశ్చకితగతి మొనయన్. 1178
- క. హృద్విషమతఁ బూర్వమయ్య, ద్విద్విషమలోకంబువారివెగడుగుదుపఁగా
నెద్దయ మగుసంగరముబ, లద్దయమునకయ్యె సంకులబహులమగుచున్ 1179
- క. రజనీచరచతురంగ, ధ్వజినీవృక్షచరఘోరవాహిన్యంఘ్రి
రజనీచతభూతధాత్రి, రజోనికరజలద మంబరంబున ఘనమై. 1190
- క. శరవర్షము విపులౌపల, కరకాయత మగుచు బలయగవనద్వయి ను
ధరసింహనాదగర్భా, స్ఫురితం బైకరిసె రక్తము నెదులుగాఁగన్. 1191
- ఉ. హత్తినక్కి నత్తటిరాదనయోధులు గండగొడ్డలు
ల్లతులు డొంకెనల్లదెలుఁ గట్టెలుఁ గోలలు పొడవీఁటెలు
నొత్తముగాఁగవానరచమూనివహంబులపై విదుర్పుచుం
గుత్తుకబంటినెత్తురులు గ్రోలుచుఁబోరొఁరించిరొచ్చుచున్. 1191
- క. మధ్యాపానపఞ్చభక్షణ వదోన్మాదంబునంజేర్చి సిం
హాధ్వనంబునభోధ్వనీచయభీమాపాదిగా నెంతయుం
బృహీష్పపుత్రునిధ్వజంగఘనకుంభీన్యంద నారోహులై
పుధ్వశ్వంబులనెక్కి దైత్యులరిమూర్తిస్ఫూర్తిఁ బోరాడఁగన్. 1192
- క. రీణానుకంపులై పా, మణాపారమున సుభటసామజరధఘో
ట్టాణాశ్వికఁధికనికర, ఘోణాపుటములునలంగఁగొట్టుమఁ గపులున్. 1193
- ఉ. దుర్దిమభంగి కాత్రవవిధూనకేళియొఁర్చిట్టి న
మ్మర్దపుటాహవంబున విచర్దితమైననికాచరాకలిక్
దుర్దశనొందనీక మునిదూషితనాముఁడు శిద్ధరోముఁ డ
న్నిర్దయఁ డేచి బీరమున నిర్జరయోధులు పిచ్చుల్పఁగన్. 1194
- చ. వెడలి దురం బొనర్పఁగని శృచ్చిరోముఁడు సర్పరోముఁడుం
గడకొని మృగజాలశిఖానిచయంబుల వానరాటవిక్
బడలువడంగఁజేర్చి ప్రసభంబున పెడియు నన్యనైన్యమల్
గుడివడ నెంతయు స్వమరసుస్థిరులై విహరించిరయ్యెడన్. 1195
- క. బేడిదములగు నెడిదమ్ముల, జడిదమ్ముమ్ముల వైలచరయోధులు దం
దడి మార్కొనఁజేర్కొను సందడి కయ్యెఁబుగ్రవయ్యెఁ దల్పిమయమున్. 1196
- సీ. పరిపఞ్చదారణప్రణిపాతవారణ మృదువసావననసమితభరించి
ప్రేవునొడ్డాణమల్పియఁగటలగూర్చి కత్తుకచిమ్మఁగ్రోవులూని

రహినిమేదోహాద్రా లేపనమొనర్చి నగల్గె నస్థిమూర్ఖతటినాడ్చి
పటుకుంభికుంభకుంభస్థనంబుల నెక్కి- వాలశైవాలమవ్వలికిఁద్రోసి
ముఖజలజలోచనోత్పలంబులు వెఱుకుచు, శవఃగప్రాంతకీలాలయ్యురమునందుఁ
బలలఖండాబుచరజంతువులు సుడివడ, నోలలాడిభూతిబేతాళసతులు. 1197

చ. అపుడు మరుత్కుమారుఁ డవుగా యితఁ డె. తట్టికనఁ బాలునాఁ
డపరిమితప్రతాపనిధి యంచు సుగల్పినుతించుచుండ ఖ
డపఁకుఁ డంధకుం బొడవడంపఁ గడంగినభంగి గాఁగఁ శా
ర్యపటిమ ఖడ్గభీముని మదారి విరాముని ఖడ్గరోమునికా. 1198

క. ముట్టికొని చెట్టు నీవి, పుట్టుఁగిట్టి యముచెట్టు వట్టు మనుచుఁ బెం
జెట్టు విసర నజ్జెట్టియు, మిట్టిపడం గొట్టె దాని మిట్టజులుగులన్. 1199

చ. తఁజేసిన భూరుపాఁబు విమతాకుగావతి నివ్వలం బగుటకు నిర్వేసింది యత్తరు
చరో తముండు. 1200

గీ ఖడ్గరోమునిచేతి ఖడ్గలుఁ దునిమి, యష్టినసరంబు నిజవాలయస్థి వసరి
శక్తి వైదన నది నిజశక్తిఁ గ్రాంచి, వారిసుతుండు ఘోరిపరిపంధి వారిసుతుండు.

క. ఫాలాక్షుఁడీఁ డనఁగ కి, ఫాలలితాగలు వెఱికి పవనజుఁ డసుచ్చా
త్పాప్రదేశ మిఱక వి, ఫాలన మొనరించె గడు గుబాటు మనఁగకా. 1202

క. తానవుఁగాక యనఁగ న, ద్వావుఁగాక నటుచుపి తనియన్ మదిరా,
పాన మొనరించి బలతో, పాన మొనసి యొడలువఱచి వలభుజుఁ డలరకా. 1203

సీ. ధైర్యమందగవ మీధర మొక్కో యితఁ డన రక్షకరలశవయోరాశిఁ గలఁచుఁ
గమనీయకాంతిభాస్కరుఁడోయితఁ డనఁగ మాంసాఁమాయ తిమం బడలఁచుఁ
జండప్రతాపానలఁడో యితఁ డనఁగ దానవకుమ్మకాతార మేర్పు
ఘనరయాఁచత్ప్రభంజనుఁడో యితఁ డనఁగ బలభుజ్జీలాభ్రపటలిదోలు
వారికమారుండు వాఁపాశాశ్రావం, డనఁగ దంష్ట్రాకరాశిపిష్యుఁ డగుచుఁ
గోప మొడవఁగఁ గాన్పరూపుఁ డగుచుఁ, దరినిశాచఁ ప్రాణవాతములు గ్రోలు.

సీ. కిఁకనీధిమలఁ గుఁకనీకుఁభిఁజలు కంభిలు లట్లు పగులుఁడంచుఁ
గీటుకఁజులభిఁగి ఘోటకఁజుల నిర ఘటదర్శివృత్తి గీటుడంచు
ఽహంపద తలఁప మాఁడమలు ఽహంపద పాదపఁజులఁ దూడ్డ పగిదిరల్పుఁ
బృథుఁధిఁజుల పహాస్త్రిలోధలల నవిధలోధంబున ఖండముల నొరల్పు
ఁధిరఁగలఁచు మిఁచ సాధలఁ గుల్పు నాశ్వికలఁజుపుజేటాది హాస్తిపక్షులఁ
గనలి రణభు మి వీరసర్వ మొనర్చు, మారివనఁగినదారి సామీమీటి. 1205

- క. సమవర్త్యముతము లమునకు, మునుపేశ్వరనిముతమై వాజి నముగుల
సృచుసాహస్రక్రమమున, సమముపంగలవె పరవజమ్మ విధమునకా. 1206
- క. అని తన్ను నీవిధంబున, నమిమి లగ్నిప మారుతాత్మభవులకు వా
రనికన్న నని యొనర్చుచు, వనితరభేద్యుడయి యున్న చూతనినింజనన్. 1207
- ఉ. పన్నగరోముడ డార్పుల కభంబుని చుం బఱియెంచి క్రన్నం
బన్నగరూ యంగ నాచుచును నెమర్చు సరోవశావ్యసం
పన్నగతి గడంగుటయు మారుతి వెన్నుకుం ద్రోచి తానిరా
పన్నగభేద్యుడ డరిభంగుడ డంగుడ డమ్మభావ్యుతిన్. 1208
- చె. సన్నగరోము నీచుదర్చు బడచెద, నిజము నిలుచు నాగ నీచుడ జేచి
వెన్నుదన్ని నిజర వృత్తికరోముడు, నీచుడ వాగ నీచు నినివయ్యెన్. 1209
- క. వృత్తికరోముడు నీచుని, నిశ్చయవృత్తి నంగుక ఫణికినూ రుచుండుం
బశ్చాస్థితి సురుసచరని, చర్చివ్యర లుగునరుచు బ్లకరుచు బోగడక. 1210
- వ. తలపడి. 1211
- క. విగ్రహ మొకరించునెక దు, గ్రహుండై యగ్నివర్ణుడ డవలించుచు భూ
పాగ్రణి దళరథమహి నా, ధాగ్రసుతుం దాగె గ్రోధ మధికముగాగక. 1212
- వ. ద్వాదశద్వాదశాత్మ్యలమండలంబు లేకీభవించిన చందంబుగ ద్రేతాన్న లాక్కటి
యైనవిధంబున నిజశేఖోనలంబు విరోధివాహినీరసాగణ్యంబు దహింపం దాకి. 1213
- చ. క్రమమున శంఖ మొత్తి నిజకాయకలఃకృతి గంటగొట్టి సం
భ్రమము దొఱిగి సంశయము మారి సమశ్రకంకపత్రప
త్రముల శతాంగగంధసహితముగ నొక్కంగ బూజనసేవ
పు మొనసి యగ్నివర్ణుడ డను పుణ్యసాగ్రణి రామూరికిక. 1214
- గీ. వెడి రాక్షసుడు పురదావృత్తిహిత, వీరనాకస్థిరావాసవిశదబుద్ధి
యగుచు శ్రీరాము భావమంతానిసోము, గన్పె శరమనుసుంబుల నొప్పిమిగుల. 1215
- క. లవలీలవ మనలీలంబు, లవనవిధము తెరుబుభంగి లస్తకమునక
య్యరసీభుండు వలీముఖు, లవహాకింపంగ విడిచె నమ్మశభంగి. 1216
- క. విల్లు దునిమి తోడన పలు, భల్లంబున దైత్యురథము భర్నమునేయు
తెల్లార్చుచు సురవడి వృషభల్లజువై వాచు బలుకదాల్చి మొనసిక. 1217
- గీ. అలిగి కాకుత్స్థపరులకలశాభిసోము, డంతకా కారమునక బేర్చి యగ్నివర్ణు
మస్త ముగుగల్గ భూషాశ్రేష్ఠ వమని, డొల్ల గాననె బటుచంద్రవల్లనిహతి. 1218

- క. అంతకనున్న విలయనమ, మాంతకనిభు లంగదప్రహసాంతకులుక
గంతు పిడిపి యొ గించిరి, గంతుగొన వృష్ణవృష్ణికతనూయమాలక. 1219
- గీ. ఖడ్గసర్వవృష్ణికతనూయమాలవాయు, తనమవాలితనయదహనతనయు
లరక గూలుదుటయు మర్వీకుఁ డన్నివ, స్థుఁజ్జబారిగోతుట రావణుండు దెలిసి.
- క. కనికరముకా హృదయబావఁ, గనికరముఁ దలంబివొనక ఖలుఁడై దోగఁగుం
గనికరయుగదశకుఁడు వ్లగ, గనికరముం జీర్చికొనుచు గర్వస్ఫూర్తిక. 1221
- గీ. ఖచరవిష్ణు గువిశిఖఃఖాఃలాపమా బడబాగ్నివై వార్ధి నడచిట్లు
కాతాశ్రుతుండాడజప్రభూ తమునినైఁ గ్రూరసర్పం బెమర్కొనినయట్లు
లమితప్రభావాతపార్కబింబుబువైఁ బటుకమఃపటల బు ప్పట్లు
ఖరశరఖరమా కంఠీరవంబునైఁ గ్రోవ్వి సామజము కల్పిన్వికట్లు
క్రోధతకాఃకాః దంభోః భూధగంబు, డీగొనిన యట్టులు మాటామాటైక దశాన
మందు గండుమిగిలి వోఁప్రచండలీ, దలపడిమె రాముఁ గ్రూఁకాత్రవరాము.
- క. సరసింహాకృతిఁ బూనిన, సరసింహు నెరున్న రాణపలాదన య్గా
రెరహించిన కనకకశిత్తు, కరణిం గపిరూప సుగనికర మొనఁగంగన్. 1223
- గీ. స్థాననిస్థాన మంబుఁజ్జలిఁ బరుల్పఁ, బొట్టుక్రొవ్వున నిట్టులు బిట్టెదిర్చి
ములుకులను బోలుపలుకుల మున్నకొంచి, మొనసి సానుకవృష్టిచే మించి నెఱియు.
- క. దర్పముఁ గార్పణ్యంబుఁ దనర్పఁగ నాల్పులు దలిర్ప నవనఁడవహ
సర్పముఖశరావలల నహర్పతికులనాథు నొంప నాతఁడు గినుకక. 1225
- క. హమ్మని హమ్మని కరిసిం, హమ్మపగిదిఁ బొదివి విగ్రహమ్మున రిత్తదే
హమ్ము చినుఁగంగ శరనిన, హమ్ములు నిగిడించి ముగ్రహమ్ము మిగులఁగక.
- క. దాశరథి యిట్లు అనియె, వ్నా శరణుల కగ్గమైతి వాశమగుమహీ
నాశర నినుఁగావనకమె, కేశవ లోకేశ గగనకేశులకైనక. 1227
- ఉ. వానల నెండలంబడి లవంగును గ్రోధము లేక సాధులై
కానల నున్న తాపనులఁ గాటియెవెట్టఁగవచ్చు నీలువుం
వానలఁ జోరవృత్తి నిముసంబుఁ బట్టఁగవచ్చు మత్కిదం
బానల మోర్చె దెట్టులు దశాన విప్రహనీవిభూషణా 1228
- క. అని మర్మవిదానంబుగా నాడి క్రోధోదేకంబున. 1229
- క. ఆలీధాంఘ్రియుతుండు రాఘవుఁడు వైశ్యస్వామి నో నేయువా
గోలీధావిగంబులు దగునగుల్ గ్రూఁగితి న్నొంకఁ బ్ర

త్యాగిభక్తుడు పుక్తికంఠుడు శాస్త్రస్ఫూర్తి శోభిల్ల బా
పాలిధాంకరణంబు మీఱగను పాశంకారము కారుడై.

1200

గీ కదిసి కపికాటి నొకమూల కొదుగనేసి, రాముర దలకొంప నాతడుగ్రతరస్పష్టి
నసురుముంచిన నభయై శ్యాశ్చత్రప్ర, నప్రథన మయ్యె జూచి తత్సరు నుమునను.

మ. శధియై రావణుడ డగ్రసంగరక శౌరభంబుల గాన్పింప భూ
రధియై రాముడు పోయటొప్పదని నుత్రామా ను లూహించి సా
రధిగా మాతలిఁ గూర్చి దిగ్భగధ మా రాజ్యపంచామ్య నీ
రధిగా భీశ్యుని జేరఁ బి రుచారా నా నురాగనితక.

1202

గీ. ఇట్లు పువ నిజభూహిసరులు, మెఱుఁగు మెఱుఁగు నరద మయ్యిహారకుళ
భూషణుని జేరవచ్చు నహ్మంబుగాంచి, విస్మయమునొంది యనురులు పించురులు.

చ. కనుగొనుచుండ రామునగుఁబులు కుం జనుచుచె భాసమా
ననిబిడఁగుంటికారుఁబులు కరణస్ఫుటభీరునిస్వర

ప్రహతకర్ణ గ్రంధదిగ్భగప్రబలావృత్తితాం మంచితా
భీరుతపతంగి జేగ మగభేదిత తాం మధంగవైఖితక.

1234

చ. చూడెంచిన నద్విగ్భగంబు మణిప్రభాటల పిఠిత దిశానవిధంబుల బ్రవక్షిణనమ
స్కారపూర్వకంబుగా మాతలిస్కానం బవనఁ బి యధిహోహి చి.

12 5

క. తనవారి కుత్సరంగ నూతనకేత్రోదయభాగధ మధిస్థింపక
దినకరుఁ డువ చూడల మొదినకరణి బాలిచి రామదేవుఁడు మెఱవక.

1286

శ. మాతలి నూతకృత్యలు నుమాళ మొనర్పఁగ ల్లు బూని ధా
త్రీతలనానుఁ డె తములు నేజలు నొంది గుణంబు మేటి గ
గ్నాతులితోగ్రవాక్యముల రాక్షస నా ను నొ చి వైచె ని
గ్నాలసద్భు నుకరశరంబు గగంబుదగంబు గాడఁగక.

1287

క. కాడిన నొక్కించుక తూఁ, గాడి నరానుడు వైశ్యచుర భయముఁ జ
క్రాడి తను నెల్లరు బులు, కాడిన డని గొగడ సమధికస్మయం దగుచుక

1288

క. తోయరమువైచి మాతలి, నో మరలుచు చురద చుచుచి గుర్దచుగతి నా
రాముని చుఁబాబుజుంబు శిలీఁగులుల నించె నలకలి చుఁబులవలక.

1239

క. తనసారథిశోచిచ్చర, తనయుఁబు శోపించి రిభుధప్రాకటరూ
తనకేతనసాతన మం, తన యొరిది నోమకలుషితముఖండగుచున్.

1240

క. రథ్యముఁ గూర్చి చినుతా, సామ్యుఁ డింతండఁగ దేరుఁజక్రాడి ధను
ర్యుత్యములు నిజిడె దత్తా, నిర్భయంబు నవారలెల్ల నివ్వెఱవడఁగక.

1241

దాశరథివిలాసము

- జీ. అంతః దత్తాత్రేయః డి. శాంతి యగద మూయ, శమ్ము గానించి తెచ్చిన దానినెక్కి
మఱియు విడులుపూని రామకూటాంత, నెమర గవన వివిస్మ మాస్పద మొనరె
చ. ఆదేశవదనుడు. 1243
- క. పదిమిదైక్కిడి శరణులు, పదిపరులనిగిడ్చి చూపవడి శరణు
ల్పదిమాలు లొక్కరింటిను, పదిమిదైక్కిడి రామభద్రుడు మఱియుకొ. 1244
- క. మునుకొనువైశ్యునఁ గ్రను, మృగ మా ఎశ్వరులై య మునువైచి య
మ్ము మువెనుక వైచిశరణు, బునుకొనెను వొక్క నిమిషమునఁ జిట్టలుగకొ. 1245
- జీ. పూర్ణధృతి న్నరేశ్వరుఁ దత్పూర్ణశరణులు నాని గూర్చుట
ల్లూముగాఁగ నేముటలుఁ దూనిములొని శరాలిఁగొంటలు
న్నిర్లయమొప్పుఁ దోచు వొక నేర్పున దక్షిణహస్త మెప్పుడు
గర్లముఁ బాయకుంట కనఁగానగుఁ దత్కలఁగునంట. 1246
- జీ. పాదపంజర కంకపుత్రులు ములులయ్యె మపవనంబులు బాణ ముతములయ్యె
నంబకంబెల్ల ఖగక్షీప్త మయ్యె శరమయబయ్యె సారము కరము
నాకుగపరిపూర్ణ మయ్యె రోదసి యయ్యె మందురంబులు కాండమందెరములు
కోశపూర్ణములయ్యె గురులతాభవము లతికదంబన్నార్థులయ్యె గిరులు
రామరాజస్వమాన్యధారాధరంబు, పృథుధరుగృహాప్రతిభ మగుదు
సారసీరంధ్రసామకాసారమునను, మొనసి రావణసంధరంబు ముచుటయును. 1247
- గీ. ఆదరించి మనువుఁ డరహుఁ బంపి, దద్దయఁబుల కెడ దవులనీ య
గూడదనుచు మీఁదఁ గూడుగట్టినభంగి, బఱవె నంబకములు సాధివుండు 1248
- క. వడిచెవక పాలనుమిడియ, నడివోవనితాల్మికల్మి నొప్పు చిలుకుల
ప్పుడు పుకముత్యంబి, నడమారుగులగతి నానుక్షుక ముగులై. 1249
- చ. ఇరువుర ననోయ్యెవిచ మకాంతాపరా మతులై క్రద్ధసమిధహస్తీయుఁ బునందయు
నఁ బరివేషుకొచ్చిభాసికభాస్వద్వింబద్వంద్యంబు మందయుఁ శరణింబులునెఱుపుచు
మండలీకృతకోదండవండులై మండలాదిస్థానపంచకంబులు నెఱుపుచు బస్పరగక్త
పరిషిక్తనానామభాయుభంబులు మహోదధితరంగంబాలకుం బ్రవాళలతానితాన
ప్రకారింబు గానింప నద్దరిడి కద్దరుజయజల్లయు పోగాడుమన్న సయంబున.
- గీ. ధర్మగుణముక్తి బాసి వక్త)మున విషము, చిలుకు రావణు చిలుకులు చేరి రామ .
చంద్రగాఁడి యథోగతిఁ జెందకున్నె, యనఁగ నృపునాసి పాతాళమంటఁజొచ్చు.
- గీ. శరణిఁబొంది సద్గుహస్పృహకొంది, యధికదైత్యాని పాణిగ్రహణ మొనర్చి
నట్టిసామకలక్ష్మి వెల్లడగుచును, గలఁగె దానఘోరంకాపు - నిధి 1252

- క. నిర్ఘోషపాతవిప్రులధ, నర్ఘోషము నివృత్తిల్ల నూలుశరంబుల్
దుర్ఘటవేగం బొప్పగ, దీర్ఘభూబలుండు రామదేవుండు వైచేక. 1252
- సీ. పార్థివుం డేది సర్వముఖాంబకం తేను గరుడాస్త్రనిహతి రాక్షసుం డడంచు
నాగ్నేయసాయక మసురే యుం డేసిన వరుణాస్త్రనిహతి భూవరుం డడంచు
సర్వంసహాభర్త హస్తాశుగ మేయ శ్రజబాణహతి రావణుం డడంచు
దివిరిదకాశుండు తిమిరాస్త్రమేసిన భాస్కరాస్త్రహతి భూపతి యడంచు
సింధురశకంబు మానవసింహుం డేను, సింహాశగమున దానవసింహుం డడంచు
నివ్వధంబున వడి నితరేతరాస్త్రఖండన మొనర్చుచుండిరి భండనమున. 1253
- క. కంధోపువత్కముం దశ, కంధుండు నిగుడ్చు నృతికంఠీరవుండుక
గంధవహాశుగమున సరగం ధూణింగూల్చు నలిగి గుఢాంధుం డై. 1255
- క. శూలధరుం డో యితం డన, శూలము రాఘవుని యురముం జూచి విసరుడుక
భూలోక మెల్ల వహ్ని, బాల్వాబాలములఁ గప్పి వచ్చెడునెడలక. 1256
- గీ. సిచ్చల్పించుచు ఖచరులు విచ్చి చనిరి, యచ్చెరువు నొంది కప్తలు హాహరవంబు
లిచ్చి రసురలు రావణుపెచ్చుకొనిరి, చచ్చుబో దీన శ్రీరామచంద్రుం డనుచు.
తోటకవృత్తము. మాతలిమెచ్చు మానవలేజో, రీతి నరేంద్రవరేణ్యుండు కీశ
ప్రీతికరంబుగఁ బిండి యొరెప్ప, న్నాకదికస్పతి సంచితకైక. 1258
- క. ఈలీల సద్రచరవరు, లాలోకింపఁగ భీకరాలోకుండై
శూలము సురలోకహృదయ, శూలము బ్రహ్మహ్నులనూలునుఁ గూర్చెక. 1259
- మత్తకోకిల. శక్తిచే నిజశూలశక్తి కృతత్వ మొందిన నానావో
ద్యుక్తుం డద్దశకంధుండు వహోగ్రసాయకముం జయ
సక్తి సద్ధతిఁ బూన్చి తన్నుపచంద్రులేరిసిడలు సుం
సక్తవాసరసంచయలు పాద వందఁగఁ గూర్చెక. 2601
- క. సాధ్యసముగ నిజదివ్య రథధ్వజము దశానందరథభీకర
వధ్వజమునఁ బడినఁ బ్లవఁగ, ధ్వజనిన భుండలి కనుగొన నలకక. 1261
- క. రావణమృగాభుండు కి, శ్వాపిత్రుం డొసఁగిఁటిసాయకములు లో
పానుద్రాపతిదత్తవ, రామభుకేరణు లేయ న సురక్షయక. 1261
- గీ. సకలభేదయేతను కన్మయమనిడఁగ రమము కలహశనుకుఁ గడిపునిడ
భూభోతరవంబుఁ స్ఫురణ నిడఁ, బేర్చి రావణుండు బొరొక్కయడ. 1262

గీ. పలులవణవార్ధిక బుడిసిలింపంగనైన, గడంగి విధ్యంబు నణంగఁ ద్రొక్కంగనైన
జాలువాఁడబుదెంచె నచ్చటికిఁ గుంభ, సంభవుఁడు శుగాకులాసంభవుఁడు. 1263

ఉ. వచ్చి సరేశ్వరుల్ జయి యవశ్యము నీ కగు నచుఁ దెల్పుచుక
శ్రుచ్చి కవుంగిలింతుకొని ఘోషవిరోధిశరాళి నెంతయు
న్నొచ్చిన కాయము న్ని జయనోహగహస్తముచే స్పృశించి పెం
పయ్యపడంగ నిట్లనియె నమృతాతాత్మకుఁడు భక్తిప్రసాదక. 1264

క. దశకంఠ శ్రయంబున, విశసింపఁ నోవుఁటి వెరవు దెలివెదక
దశకంఠరాజునుతావిను, తశకంఠరాజుని వినుము దాని తెలుగున్.

సీ. వారిజగద్బంధుఁ దమోపహారి సహస్రపాదు సత్యాధారుఁ బరమపురుషుఁ
గమలానకూటఁ జక్రప్రియుఁ బుణ్యజన ఫలప్రదానుఁ దూర్ణఖగయాను
నమితప్రతాపునిప్రారాధ్యు నాలుబు ఘనవిభావస్వభిఖ్యానునోజ్ఞు
ననఘు దేవోత్తము ఘనవిగ్రహుయ్యగాంక మిత్రు విశ్వాత్ము విశ్రవరతు
నితరవానాధ్యసంచారు నిర్వికారుఁ బ్రాకటనుశీలుఁ బీతాంబరరువిజాబు
నయ్యతు ననంతఁ బుణ్యధీరాగ్రగణ్యుఁ బ్రస్తుతించినవారికిఁ బ్రాఁతజయము 1265
భుజంగప్రయాతము.

త్రిమూర్తి స్వరూపు న్నగధీపాపదీపుక, భ్రమాశోకసంతాప రాశీనిరూపు
స్వమించినభక్తిఁ బ్రజాతాఁరక్తిఁ బ్రమోదంబునం గొల్వ భద్రంబు గల్గెక. 1267

క. కన్తి దొలంగు నురుకలహ, స్వస్తి యగుం గాన ఖగభక్తి సిం దురితా
పాస్తవతిఁ గొల్వ మనుచు న, కన్తి తెలిపి చనిన సుధిక కుతూహలుఁ డై. 1268

క. భాస్కరు నాత్రిత సుశ్రేయస్కురుని సహస్రకరునహస్కురు విపులా
రస్కుఁడు రాముఁడు భక్తిపురస్కరుఁడై నెనుమెసంగఁ బ్రణతులొనర్చెక.

ప. అనంతరం బయ్యనంతరత్వంశరన్నకరాభిసవనుధాకరుండు ప్రభాకరుంగూర్చి
దివిజనిరోధి దశకరోధిశరధారా పశిత్రస్నాతుండును దివ్యదధిచిత్రాసః స్థూడును
ధర్మాభిరతుండునై నూయ్యం దర్శ్యమండు భగం డననివి యాదియగు న్నోతశత
మహానామోచ్చారణంబు గావించి మిత్రరవిమార్గభాను ఖగపూషాహరణ్యగర్భవరీ
చ్యాదిత్యదితీయ ద్యాదిశవామోపన్యాసంబు నడిపి సోనూక్తంబులు పఠించి
యగస్త్యపదేశప్రకారంబున. 1270

తీ. హృదయ జలరంగ నాదిశ్యహృదయవత, మాచరించి తదీయదయసహృద్ధి
నధికతరతరుఁ డగును నయ్యధిపవరుఁడు, గట్టినిలుఁ దాల్చి దశకంఠ క్షిప్తి. 1271

- కా. మారీచాధము దుస్సహాయమున ఛద్మన్మూర్తివై మున్ను ము
న్నారీరత్నము దొగిలివిదితి కానం గాన నస్పృహనః
స్పారామోఘశీమఖప్రసాతులక్ ఖండ. బు ల్పొదింతు నో
రోరీ రావణ మర్మవాంఛ యింక మా మోహ యుల్ చెల్లునే. 1272
- క నారీమణి నీత మరు, న్నారీమణిపూత నిచ్చిన దనుజులు మ
న్నారీపుటదిక దేరు, న్నారీవేళ నటుగాక నను మార్కొనగ్గ. 1278
- వ. అని కఱకుగొరకలనఱులం బోని మఱుకుంబలును ల మ్మొఱు నెఱుకు గాండ
నాడి యంతనిలువక. 1874
- మ. ఉదితధాన్వదనుర్ధరుండు ప్రథనోద్యోగుండు కావత్థుఁ డి
ర్వదభీష్మప్రవరంబు లే నుట ను నిష్కృతం దళగ్రీవుఁ డి
ర్వదభీష్మాస్త్రువులేసి యొక్క మొగి లైవై సుద్గ్రాస య
ర్మదశక్తి ద్రుఘణామలుం బఱు కుంభద్యై సంభుడై 1275
- గీ శిఖిఖాఖ మగ్రవిఖి మసురశిఖామణి యుంబు గాండొగ రాముడేను
విగతధర్ము డౌతొండు నగుదుఁ జావు, వోనియూర్చు మునింగె దశాననుండు. 1276
- ఉ. చచ్చి దశాననుం డని విషాదము నొంది రాక్షసాధమల్
ముచ్చట లాడుచుక ఖచరముఖులు సమ్మదను ది చెల్లభూ
భృచ్చును లిచ్చ మెచ్చుచు నభిమతి చేసిరి రామునిక్రమం
ఁచొట్టువాపె నుద్భట రథాంగతాంగముఁ గాలకేతుండుక. 1277
- క. కొంతవడికి దశముఖుఁ డొక్కింత తెలిసి యెల్లొక్క లీక్షించి సమి
ద్రాఘంతి నరదంబు ద్రిప్పితి, ముత కడిమిలేక యనుచు నూతుఁ గినియుచుక. 1278
- వ. తడియప్రతివదనరచ నానుకూలండ్రి. 1279
- క. ముఖము లెగయించి కలహోన్మఖుండై దశముఖుండు దేవముఖభయదశి
ముఖుండై నిజసారథి కభి, ముఖుండై చునరథము నరముఖరాంతకుపై. 1280
- వ. అని పలికి యశం డట్లు చేయ. 1281
- గీ. మలయు కీలాలధారలు మదము గాంగఁ, గరధనుఁ కరవిశిఖశీకరనికరము
కరము దనరా దైత్యకుంజరము పేర్చి తీరగతిసన్నపతి పింగదృష్టిదాఁ. 1282
- ఉ. నిక్కపుటంబునోలె రజనీచరియోధులు నవ్వ గొంచెత్త
ముక్కుడిమూఁక నేర్చి కడు మోదము నొందెను నీకు నీవపే
యక్కుగలాని రావణు మదోద్ధతు మార్కొని వంటయల్లు మ
తైక్కి శకంబు చొచ్చుగతి నెల్లద మైతిని మానవాధమా. 1283

- క. కాయలు నాకులు గూడుగ, మేయుచును జరించు ట్టి మేటిని నీకుం
గాములు నాకులు గూడుగ, మేయుచును జరించి కొమ్మమేకములు బంటుల్.
- తే. తాటకాదులగూల్చి వ నాటపతుల, చేర బసల్లాని వార్నిధి శిలలు సలిపి
మచ్చరించెడు నీవొకమాయుకుడవు, గాని నిక్కపురుషజుడవే నరేంద్ర 1285
- క. మానాభిమానములు నవ, మానంబును నీకు లేవు మానిసి వోలె,
బూని వివారించెదవు గుణ, హీనుండవు నిన్నెఱుంగనే సత్త్వనిధి. 1286
- చ. చలమున నన్నెదుర్చుటకుఁ బాలక సంద్రముఁ జొచ్చి కేని యుం
బలమల మొచి తేనియును బ్రద్దలుగా మహి వ్రక్కలించి యు
మ్ములఁ బవలించి తేనియును ప్రాదునఁ బడ్డిగిలించి తేనియుం
దెలియక పాటువాడ వయి తేనియుఁ జుప్పక పోవనిత్తునే. 1287
- క. అని కారుకదిశకగుణ, ధ్వని ర్జాయుతుఁడు నాయుధతట్టిదృష్టుఁడుక
ఘనుఁ డనురుఁడు శరధారల, మునిగించె వ్రామలైలయఁ గవులు వడఁక. 1288
- క. త్వేదాభిమండై ప్ర, త్వేదన విసరములు విసరి వెఁడియు నిమిషుల్
తోడన రోదసి నిండఁగ, వాఁడి మిగుల వైచయ్యునరముఁడుక. 1289
- మ. తుతనిర్వద్రుధిరప్రవర్ణుఁ డురుమేఘశ్యామఁ డాఘామఁడు
న్నతకోదండమహేంద్రచాప మమర స్తక్తంచరాధీశం
ర్వతరాజంబు జగద్భయంకరః భాస్వత్సాయకైరమృదా
వృతముం జేసె గుణారవస్తనిత మర్చిభాగభీమంబుగ. 290
- క. ఉగ్రాంశు నికాచరవృక్షగ్రామణు లాగ్రబలులు సంగ్రామవహా
దగ్రులు భూనాయకప, క్రిగీవులు పోరు టధిక కీర్తి మయ్యెక. 1290
- క. అస్థిశకలముల సతివణ, పద్మానంబులను మాగసభిక్షుణచణభూ
తస్థిరసర్వనములఁ గల, వాస్థిని భయదవృత్తితావస్థకమై. 1291
- వ. జగద్భయంకరంబు గావించె నప్పుడు. 1292
- క. ప్రాధిపెలయఁగఁ దా : వ, గాధశరాశతులు పంక్తికైతుపయి జయా
యాధి సేగిడి. చి త్రత్యా ర్థాఁఘ్రికుఁ డగుచు మాతలిప్రేరితుఁడై. 1292
- క. పదిశరములు వెఁడియు సర్వదిశరములు వైది భూమిసరుఁ డిలఁ గూల్చె
బదిశరములు రావణు నిర్వృతికరములు నొక్కకెట్ట వానికిన్క. 1293
- గీ. ఇట్లు పడకనే యెప్పుడో యట్లు మొలచి, యన్నకరశరములు మాచి యగ్రవృత్తి
వెండి పడకనే మొలచిన వెండి గూల్చి, వెండి మొలచిన సురవడి వెండి గూల్చి.

- క. పదపడి యొడవినవానిం, బదిలుండై కూల్చి యిట్లు బహువాగంబుల్
పాదలిసఁ గూల్చుచుఁ జిత్రా, స్పదమ్మదయాంబుజుఁ డధిజ్యచాపుఁడు కడఁకకా.
- క. త్రెంచు గరళిరములు మొల, త్రెంచు గ్రమ్మఱఁగ నవి వధించు నృతీయే
త్రెంచు నవి ద్రుంచు వెనకీ, త్రెంచు గ్రణమున రణం బతిస్సుటభగిన్. 12 6
- క. త్వరతోరణము మిగుల వి, స్ఫురితోరన్ముఁడు కదంబములు నిగిడింపం
గరతోరణ శరతోరణ, శరతోరణపంక్తి నాకనుసు దివి నిండెకా. 1297
- క. పుడమిఁ బడి పొరలుతలలు, బుడమి బతుతలలుఁ బుడమి బొందనితలల
ప్పడు తెగినతలలుఁ దెగుతల, లుడుగక వెడలు తలలయ్యె నుగ్రణమునకా. 12 8
- క. లలి నెన్ని మార్లు దునిమిస, మొలతుము నీవేటి కష్టముం బొందెదమ
చెలవవు నవృత్తి లా, లలగ్రక్కెడు పంక్తిలపరులనము లొప్పెకా. 1299
- గీ. భరితవిపులచతుర్ది కాపరినరములు, భయదవేతాశ ఘేలనపరికరములుఁ
బరమశోణీకృతోయసాగరశరములు, కరముఁ దనరాచె దశశివ కరళిరములు.
- గీ. కృష్ణవర్ణుని బామని కీలనఁగ, శరభిరుడుగక వెడలెడు తరగలనఁగ
భానుబింబంబుఁ దొఱఁగని భానులనఁగ, దఱుగ వజ్రములు నృపు తరకనమున.
- గీ. సంగరసరోవరము రామసామజపతి, ఘననిరంకుశవర్తనఁ గలఁగుడువడఁ
గామ లూపిస నైత్తమ్మిగము లనంగ, నప్పొలనుండి మొగములు నొప్పె నచట
- కా. భూభృచ్చాతశీలీయుఖాగ్రయుగపద్మగోష్ఠజ్వలన్మృదికా
శోభాభానుగదీర్ణ బాహుపరిఘాస్తోమంబునం దత్సయి
ద్యుభాగంబు మణిప్రభావిభవఁమ్మాగ్జన్మహాభోగనా
నాభోగాన్నితభోగిసంకులలసన్నాగేంద్ర లోకక్రియన్. 13
- న. ఒప్పె నయ్యమోఘశీలీయుఖకదంబకాండరాశికిం దిప్పుఁడున్నలై వహానతపతి
గండోపలతాశభ్రాహ్మనంబులైన శిరంబులుం గమంగొని తివీయసన్నద్ధిఁ గరిం
బు నివ్వెఱఁగంది కందిన డెందంబున. 1304
- క. వరశక్తియొ వైతామహా, వరశక్తియొ కాక పంక్తివదనువదనయల్
కరములు నూడియు నూడని, కరణిం బ్రభవించు నొక్కత్తివ నిరతముకా. 1305
- క. అని కరములు విదిలించుచు, వినిహతమతి నని శరములు విదిలి పక త
జ్జననాథుఁ డున్నఁ జేరం, జనుదెంచి వినితిభరితసన్మతి యగుచుకా. 1306
- గీ. ఇద్దముజువాళిఁ గుండలాకృతి రహించి, యమ్మత మన్నది వీయశోర్ధి దాని
నిపురఁజేయక రావణు పొవరడఁగక, వెలుఁకరలపనంబులు మొలవకున్నె.

చ. అనుచుఁ దదంగజాతవిభ్రలాద్భుతకృత్య మెఱుంగ నానిభీ

మఱుండు భరాత్మజావ్యాసముసారసహేలికి రామమాలికి

న్వీయ మెలర్పఁ దెల్ప బృథిరీభృదధీకుండు గూర్చియేసె నొ

క్కనిముసమాత్ర వేనిపురఁగా నపు డద్దకానాంబు గాన్చి చేకొ.

188

న ఇన్విధంబునం దనూనపాచ్చిరీయుఖిభానివహంబులం దనీరువాభీస్తా పంథిత నవసు

ధాల్లిండునందోహంబు డిందుపటిచి యద్దశ స్వందనందనుండు పెండియు నవోత్త

రళతచారంబులు శిరఃకరవారంబు లుత్తరించి నూటపదియనమాలు మాలులేని విక్ర

మంబునఁ గ్రమక్రమంబునఁ గరయుగంబు నొక్కొక్కశిరంబుఁ దెగవేయుచు

తమ్ము ననుయైననుయంబుల ననబ్రక్కా లేకీభవింపివచందంబున, నమ్మరనువు లొ

క్కటి యైకవిధంబున సప్తవ్యసనములు మూర్తిభవించినపగిది మఱియు సప్తహరు

తంబులు ప్రోవురకువకువున మఱుఖువాకృతిఁ బుచ్చావసు ప్రకారంబునఁ జతురా

న్యునమవున ద్రిమస్తకు నందంబున ద్విశిరుకైనడిం బొలివె నిట్లు దశయుఖు డేకము

ఖండై యొండియుం బొలివోని మగంఢిమిం బేర్చి యాచును.

1809

క. మిగిలిన బాహుయుగంబునఁ బొగలెసఁగెడు కాగ్మ్యకంబుఁ బూని చే గ్రుం

దగిలి శరంబుల నొంచిన, మిగిలిన నిజబాహుబలసమృద్ధి స్పృశతి గుణ్.

1810

క. అశవాయాసంకీడిత, దశవాగారి యన రోమదశవాహతి న

య్యుతనా లేవాని వ్యాశశరీరముఁ బొదువుటయుఁ గలంగినమదితోకొ.

1811

క. మర్మములు గీటి తొడిగిన, వర్మయు చినింగి యంపవాన తఱుమనం

గాగ్మ్యకము విఱుగ వాదున్మగ్మ్యకంబు చేయునదిలేక గతమతి యయ్యెన్.

1812

మ. అసహాయుం దపమూర్ధబాహుండు ననాహం కాగ్రహాయు డహా

స్తమూర్ధాస్పృగుఁ డపేదిన్యకవచస్సైర్య డనైర్యం డహా

న్యమగంధుం డపహృత్కలంబుండు నతీతా మోగు డయ్య న్మగ

ముసలానిఘరికాదిసాధనముల న్న చె న్నసీవానుకున్.

1813

క. హీనాత్ముఁ డివ్వెనమున మ, హీనాయకు నేని నునియు వృధగా దంష్ట్రా

హీనాతి దీర్ఘచిత్తులహీనాకృతి నొంది జీనిలేచ్చ విడిచియున్.

1814

మ. కీలంధారాధరుండై కులనగంబుచందంబునఁ గా డపరిపూర్ణుండై కడలిపథంబున

దుర్నిరీక్ష్యుండై ప్రభాకరకరణి నగంధుండై కరునలిక్రియ భూతిహితుండై మృత్యుం

జయవిధానంబున ననహాయుండై మహాకూరునిచాచ్చిన దైన్యగాంభీర్యతేజోస్థ

త్యోగ్రవిక్రాంతులు మెఱుగు నప్పాపాత్ముండు మాయుకుండై మహాబాయికుం

డగు నమృహీనాయకుం బొదువం.దలంచె,

1815

- క. ఆహవ మివ్వినయన సస్తాహోరాత్రము లుగ్రమై చెల్లె జగ
ద్రోహి వధియుంపు మింక సం, దేహింపకు మనెడి సాధిచవనరచనక. 1816
- కా. స్వస్త్రిభూజవిభేదనక్షుచపటుధ్వవాతిరిక్తుంబు ర
క్షుస్తృణ్యానవదావహూరవిపులాకారంబుఁ బ్రవ్వీర్విచ
చ్చస్త్రాజీవనజీరనానిలఫణీహ్నుశ్చుం బసాశ్చుంబు బ్ర
హ్మస్త్రి బుద్ధతి నారిఁ గూర్చి ప్రబలాహంకారహలుఁడారుడై. 1817
- చ. క్రతుభుగభీష్ట మింక నగుఁగా కని డీశాని దృష్టి మష్టి ను
స్థితివెలయు న్ననుత్రకముఁ జేసి సరోహసంభవాస్త్రి చు
ప్రతిహతాక్రమక్రమధురంధరు రావణగూర్చి పంప నీ
క్షీతి నతివిస్ఫులింగములు చిన్మృజలక్తు బున్ముగ్రమృగక. 1818
- క. స్వపతీంద్రకరోద్దశమజ్రనటిషాద్దశ్య మైఁ బ్రహ్మస్త్రి యై
రివలాదన తనుగిరిశిఖరపరిమితంబైన తద్విధం బిఁగూర్చెన్. 1819
- కా. ధాత్రామిభుకలీముఖాగ్రనిజయూర్ధ్వస్త్తమై యెంతయున్
ధాత్రీభాగము గ్రుంగ రావణకబంధం బ్రసనంసి క్తమై
చిత్రన్మూర్తిని గూలు భూమి శిఖరచ్చిన్నాతిధాతున్మూర్
ధాత్రీభృద్వరమో యనంగ విబుధాశ్చ్యతాదృశతాపాదయై. 1820
- ఉ. అతకమున్న యద్భుతరయాత్మసముద్భవహాస్యమక్లిషా
క్రాంతి నరాతిమాతతురగధ్వజసంయుత మైనతేనుని
తింతలు చెక్కలై పడఁగ నేర్చి మహోగ్రగతి ప్రసాతహా
పాంతముఁ జేరి మిటి పాదయం దిమిడె న్యహితాంబకం బొగిన్. 1821
- నీ. పగ్వతాగ్రములైనఁ బడఁద్రోయు దీ వీనిశిఁ మెరురే యని చెప్పటనఁగ
సీతాపహరి నిర్జించితి వగవకు మనుచుధాత్రికఁ దెల్పఁ జనియె వనఁగ
దానవర క్తసి క్తతఁ బాప భోవతీనరిత్ స్నానంబు చేసె ననఁగ
బ్రహ్మహత్యానిరసవార్థ మర్థించి వచ్చి రాముచలుఁగుఁ జొచ్చెననఁగ
రావణుని తల గోసి ధరాతలంబు, నూసి పాతాళలోకంబు డాసి రయము
వాసి స్వపతినిమంగసంవాసి యయ్యె, సశ్వరంబగు విశ్వసృష్టినచ్చంబు. 1822
- క. వార్షింబిరి నరులు విరులు, వర్షించిరి సురులు మానివరులు ముదమునా
కర్షారీభిఁ ఖేచరు లుత్పర్షింబిరి జముని సర్షి కర్షింబి రరుల్
- నీ. అమృతపాన మొనర్చిఁట్లయ్యె సుగలకు మునులు బ్రహ్మనందనుఁ బొదలిరి
భుచరులకెల్ల తొక్కలు వచ్చిరట్లయ్యె భయమేటి పనకుండు బయలుమెఱిసి

- ప్రహసాయకుఁ డక్రగతినిండి మిన్నుండే ఘోషి మంతయును సుస్థిరతఁ జూలిచె
గోలఁతులు కమలానుకూలతఁ గొమరాఁడె గడుఁ గిన్నరులకు రాగములు బలిసెఁ
దిశలు విశదంబులై యొప్పె దేవదుందుభిధ్వనులు నప్పరోవరపుఘటతాండ
మంబులును జెల్లె నారదుఁ డెల్లరమున, నాడె రావణు పశుటకు నాత్మఁ బొంగి.
- క. మందారకుసుమయోగా, మందమరభి యగుమ మలయమహితం బగుచు
నృందానిల మయ్యశ్రీత, నందారుని సమ్మఖిమున మలసె శిశిరతక్. 1825
- క. సారయు సౌమిత్రియు సామిరియును విభీషణుండు మృదువచనములం
జేరి కపినికరయుతులై, బోరన వినుతించి రాస్యములు వికసింపజ్. 1826
- క. కంధరములఁ దునుమాడిన, గంధరమాలిమాష్టిక బంక్తికంధరుని లన
త్కంధరములు చిదిమి మహా, గంధరమాలం డగుచు నృపతి కడు నొప్పారెజ్. 1827
- గీ. అంధకార మడంచిన యర్కుఁ డనంగ, నంధకారుఁడు దునిమిన యభవుఁ డన మ
దాంధు రావణుఁ బరిహర్చి యప్పుడొప్పె, సాంద్రోక్తిముఁడగురామచంద్రవిభుఁడు.
- చ. భృశబలు లంజనానుకవిభీషణముఖులు హోతృకృత్యులై
విశదముగా నొనర్ప రణజేదిక నంబకవమ్న విద్విష
త్సమిసరం బసృక్ష్మఘృఘృశస్సుణం దఁజేల్చిఁజ్జిత
ద్వశరథనూతి యాజ్యరభృథు బదిసెల్లె మహామందంబుధిక్. 1829
- చ. అంత నమ్మహీ నాయకాగ్రేసరుండు. 1830
- గీ సంతసమునఁ జెఱువవి ల్వసంకుచేతి, కొప్పగించిన మదనునియొప్పు గాంచె
నెక్కుడుముదంబుతోడ విల్లెక్కుడించి, లక్ష్మణునిచేత నిడి కృతలక్షణండు. 1831
- ఉ. రాఘవఘోషకేసరి శరస్సుటవీర్ణ వికాలభీకరా
మోఘనఖానాతిం బ్రలయముం గను రావణాద్రదఁతి వీ
తాముండు దత్తహోదరుఁ డహంకృతిదూరుండు మాన్యజ్జన
క్లాఘి విభీషణుం డురువిమాదమునం జని కాంచి దీక్షఁజ్జె. 1832
- క. పుట్టిననాటంగోలెను, దిట్టతనము గట్టి పట్టి దిఁజాధిపుఁజ్
లిట్టులుకఁబెట్టు నీకుం, గట్టా కిట్టాగవలసెఁ గట్టిడివగుటజ్. 1833
- క. ఘటకర్ణుండు సోదరుఁ డాట, కుటిలు నిఘణుం డింద్రజిత్తు కొడుకట తాను
త్కటబలుండు రావణుండట, యిటు కటకట వృడమిఁ గూలుసే విధిచెయిదిజ్. 1834
- క. బలవద్విరోధ మేటికి, వలదని నిన్నొత్తిచెప్పి వారింపగలే
నిలఘుత్వబుద్ధిగను నా, కు లభింపదే బంధుచురణఘోరాఁరిఁ బడజ్. 1835

- క. అని మఱియుఁ గుంభకర్ణున్, దనుజవరుం దలఁచి తలఁచి తదనుజుఁడు విను
దనితాంతివృద్ధయుఁ డగుచుం, దను బల్లగులు దేర్పఁ దెలిసెఁ దదవసరమునన్. 185
- సీ. గమికొన్న శోకాధికారంబు వెనుకొన్న జాడఁ గొప్పలు పిరిపిడి యాడ
నిట్లవాధలఁ జేసి తే ధాత యని దూఱు నత్రైలుగునఁ గరోద్వృత్తి దనర
సరసిజాఁలి మంచు దొఱఁగెడుగతి నకునంబుల సక్రుజలంబు బురల
నగములపై జలదాళి కడుందూఱుభంగిఁ గుచ్చాదులఁ బైట పెడల
గొంతు లెండఁ బదంబులు గుదివడంగ, దానవాంతఃపుర స్త్రీనితాన మేడ్చు
లంబరమునిండఁ జని కాంచె నమితభీమ, భూతభూమి జగద్భూమాభూతభూమి. 1886
- క. కని యల్లలఁ జేరఁ, జని రక్తము దోఁగి యొన్న స్వజవాంకము
ల్లని యుడుకు మిగులుటయు బోగననేడిచి రొక్కపెట్ట నంబర వద్రువన్. 1887
- వ. కెండియుఁ బద్ధతకంధరసుందరీగందోళంబు విపులార్చి గూరునప్పటి యవస్థ
మాంసకబళ నార్థసమా మామహాభూతజేతాశ్రవాతంబులకు జాలిఁ బుట్టించు
జట్టిదయ్యె నందు మందోదరి సుందరుం జేర్కొని. 1888
- సీ. నిగ్ధ రాంగన దగునిలుపుద్దయు చూప మనుజకన్యక యాకుమడుపు లాసఁగఁ
గిన్నరీకాత సంగీతంబు వినిపింప గరుడసుందరి యుడిగము లాసర్ప
యతుకంఠాతాక్షి యతుకర్దమ మీకు దనుజభామిని కయిదండ యొసఁగ
సిద్ధవిద్యాధర స్త్రీలు సీవును లాసఁ జేర్చెల్వసుకలాచిక రహింప
దైత్యవద్యాస్య పదివిసుద్దన మొనర్పఁ, దలిలి గంధర్వగతి పూవునండ యొసఁగ
నిన్నఁగూడి సుఖించు నన్నెలఁజదిక్కు, మాలె నేమని దూఱుదు మాయఁబిధిని.
- మ సకలాశాపతిచి త్రశల్మభయదాచారానుకూలాత్ము నిం
దుకళాహారి పదద్వయాఘటితమస్తుకై రోభ్యభూమిద్రకం
దుకలిలాలసితో బ్రహ్మ పరిభూస్తోమం బరు ల్లాల్పిరెం
దుకు లా నేటికెఁ జారువంబు విధి యెందుండున్ జయం బందిగున్. 1840
- క. తను నెల్లరనితలకు ముఖ్యునుగా మన్నించు భర్త గడలేటిసచో
ననుగమనము చేయఁ దలంపనికన్వ యటంచు నాకు మార్పలక వయో. 1841
- లలితపదవృత్తము. అమరవిరోధి దళానన నిన్నుగ్రవగుణంబున రాముఁ డెగువఁగా
నమరచమూపతి యగ్రహుండై క్రాంతమునఁ గూల్చినచందము దోచెన్. 1842
- క. తమ్మనినాకృత్యములు చి, తమ్ముఁడలఁబోయ వక్రతమ్మునఁ బడితే
తమ్ములతో దనయఁమో, తమ్ముతో బాధనయతమ్ములతోడన్. 1843

- గీ. మయతనూబాత యింద్రజిత్వాత శ్రేష్ఠనోపధూమణి కుంభశ్రవోపధునికే
దేవకంటకు శట్టపుదేవి యనద, యయ్యో భరిమేమి బలకంఠమైవధికి. 1844
- క. అని మఱియుఁ బెక్కుతెఱంగుల, దనుజవిధుం దలఁచి పనివి తద్వల్లభశో
కనిమగ్నయగుచు నకుఁ గనుఁగొనియె న్నిజపుత్రమిత్రకోటికంబుల. 1245
- వ. కని సహింపని దుఃఖాతిచేకంబున. 1843
- సీ. పరిపథికాండాగ్ని పరిపీత మయ్యో నే యయ్యోనేఁ డింద్రజిదంబురాశి
విద్వివత్పటుశఃవృష్టిన యాతెనయారె నేల ఘటకర్ణాంబులు
అరికుమారకశక్తి హతిఁజేసి మాయస్క మాయస్కనె యతికాయశిఖరి
యభియత్నఘోరాకు గానాతిఁ జెల్లఁబోఁ చెల్లఁబోలుఁ బ్రహస్తసితఘంబు
దన్యుకోపదవాసలదగ్ధమయ్యో, క్కటకటా నికాటభటాటకీర
దేశ మని భీమభూతనివేశ మని గ, నుంగొనఁగ లేక మూర్ఛ మునుంగటయను.
- క. వనచరులు దెలుఁగ దెలివొం, దినయట్టి పిభీషణుండు ధీతోక్తుల న
వ్యతికడఁ జేరి తేజిచె, ననయానునయనయనవిసయాలాపములక. 1848
- వ. తదనంతరంబున. 1849
- సీ. ఆశ్రవాహినులనోలాడుభూతములు నెమ్ములు చవిమాచెడ భూతములును
బిడ్డల నాంద్రను బిల్బుభూతములుఁ బ్రేవులు గబళించెడ భూతములును
మెదఁ దేచ్చికోని తిని మదమెమ్మ భూతము లొప్పబులు వెట్టెనుభూతములను
పీఠఁగులను ద్రోక్కి పీఠభూతంబులుఁ బొగరుఁజ్రేవెను భూతములును
అడభూతములును బొడభూతంబులు, నాడభూతములును బొడభూత
ములుఁ జెలంగుభూతములు నవ్వుభూతము, లఱుభూతసంచయమును గలిగి. 1850
- వ. భూతభయంకరంబు గాకుండియు భూతభయంకరంబై కీలాలపరిషిక్తంబు గాకుం
డియుఁ గీలాలపరిషిక్తంబై హరిశీమఖచక్రపుండరీక ఘనరసాకరంబు
గాకుండియు హరిశీమఖచక్రపుండరీక ఘనరసాకరంబై కబఁధ్రసారికంబు గా
కుండియుఁ గబంధప్రసారికంబై యొప్పు నప్పొలికను నెట్లకేలకు వెలువరించి. 1851
- చ. దృతి వృతబఁధకోటికి విధిదగ సాధనయుక్తి వహ్నిసం
స్కృతి పాసరించి యెల్లర కక్షిష్టవతం బరలోకసత్క్రియా
దృతి నెగఁదొంది యొప్పిన సుధీనతు కావ్యదిశౌచు వానర
ప్రతతియుతు స్వీభీషణుని రాముఁడు గన్గొని సాదరంబుగ. 1852
- వ. సౌమిత్రి జూచి. 1853
- క. రాముఁడే బాలి తమగు, దీవి కి.క విభీషణం బ్రతిష్ఠింపుము రా
జై వెయఁ గాత నీలం, దాఁ ఘగిరిజలధితారతార్కముగా. 1854

- న. అని సత్యసంఘండును గరుడాసింఘుడును దీనజనబంధుడును బ్రతిజ్ఞాబంధుడును నగు రామభద్రుం డానతిచ్చటయు మహాప్రసాదంబని సుత్య స్వర్ణ మహాగ్న వాక్యపరి పూర్ణ భద్రకలశనాస్తులగు శనచరప్రశస్తులసహాయంబున నమితవైభవాస్పదం బగులం కాపురంబుఁ బ్రవేశించి యుచితసయజ్ఞుడై. 1855
- క. పుణ్యసతులు సేసలిడంగఁ, బుణ్యయతులు సన్నుతింపఁ బుణ్యదీపమునం బుణ్యజనసమృతమ్ముగఁ, బుణ్యతరాసీనుఁ జేసి పుణ్యవిధి దగ్గఁ. 1856
- క. లంకాపుట భేదన మక, లంక ధృతి విభీషణునకు లక్ష్మణుండు గుణా లంకాయఁ డించుకేరి గ, లంక గోనక యాభిషేకలక్ష్మీం గూర్చెక్. 1857
- క. సరమామహితు విభీషణు, సరమామహితు న్నిభిలనికాటపదవికిం గరుడారససేవనభా, నుగతరపట్టాభిషేక శోభితుఁ జేయెక్. 1858
- చ. ఆమరులలోన నిండ్రుండు హిమాద్రికులాలక్రులలోనఁ దారకా సముదయమండలంబున నిశాపతి భూమహాకోటిఁ గల్పక క్రమమున నవ్వీభీషణుండు రాక్షసరాజికిఁ దా నధీశుండై యమరవిరోధివర్గలనదంతరము న్నెలింగించె నెంతయుక్. 1859
- క. ఈచందంబున సకల ని, శ్చావరరాజ్యాభిషేకసామ్రాజ్యముతుం జూచి విభీషణు బొగడిరి, భూచరభూమిరుహచరనభోగాత్రి చరుల్. 1860
- న. అతండు నిభిలరాక్షసరాజ్యలక్ష్మీ విరాజమానుండై మండోదరీప్రభృత్యంతఃపుర కాం తానందోహంబానందించు వర్తనంబునఁ బ్రసిద్ధుడై. 1861
- క. పదిమోల య్యతమ్ముండు, పదితేరుల జియ్యకొడుకు పజ్జకుఁజనితాఁ బదివేల్చే జే లొంగిం, పదివిరి జేజేలు జేరి పయి విరినానల్. 1862
- తే. కురిసి రచ్చరలాడిరి మొరనెదేవ, దుండుభులు మిట నతితయాచ్ఛతచక్రంఁ డతి పవిత్రుండు మిత్రమాకాభిమతుడ, మిత్రుఁ డాతని మిత్రతమీఱఁ జూచి 1863
- న. అభినందించె దదనంతరంబున. 1864
- చ. సరసబహూకృతి న్నెలవొసంగిన మాతలి తేరుగొంచు వి స్ఫురితగతిక్ దిశల్యెలుంగ నూన్యకులేశ్వర బాహుసాహస స్థిరధృతి విక్రమాదులు నుతించుచు నక్షతిలీల దేవతా వయవ సుబ్బమీఱఁ ద్రిదివంబున కేగ ననంతరంబునక్. 1865
- సీ నరవియోగాతపథరక్తయై ఘనోదయముఁ గోరెకులతాతన్విత యనంగ నినకరస్పృహపేక్షమై దోషాచరనిబద్ధ యైకపద్మిని యనంగఁ

- గతిఃఫలాశ్చ్యుతఃతయై మాధవాకాంతిత శ్రీకలకంఠి యనగ
 నాత్మవివర్జితాహారయై రాజావతంసు సంచుసతీమతల్లి యనగ
 రాఘవగతాఘాదగ్నామోఘబద్ధబుద్ధి నద్దరణీజ జగద్ధితుఁడు మ
 రుద్ధితసుతుఁడు వినమావరుద్ధుఁ డగుచు, నల్లనల్లన మిగులఁ బ్రియమునఁ జేరి. 1366
- చ. కనుఁగొని కేలుమోడ్చి జనకక్షీతి నాధకనూజ కుబ్జు దోఁ
 పనిస్థలి వాయునందనఁ డపాస్త భయుండగు నాంజనేయుఁ డి
 ట్లనియెను బూర్ణి మాహిచకరాఁతు పరిస్ఫుట యోగఘ్నానమ
 ననిలిడనార్థి భంగచయ నవ్య పరస్పర ఘట్టనాగ్భటికా. 1367
- తే. అమ్మ వినవమ్మ చాలమే అమ్మనీకు, జాలమేలమ్మ రాముడొనగుసేయు
 సమయ మానన్న మయ్యె నసత్యమాడఁ, జాలమేలమ్మక నైఁ జలజనయన.
- ఉ. నేతువు గట్టి రక్కసులఁ జీల్చి విభీషణునెల్ల వానర
 ప్రీతిగ లంక నిల్చి వివరీత భవ్యరహాభిభూత చి
 త్రాతురుఁడైన రాఘవుఁ డహస్వతి తేజుఁడు దాఁదిలోకవి
 ఖ్యాతయోగి నీకుఁ దెలియ న్వినిపింపు మటన్న వచ్చితికా. 1369
- చ. మనయన నూఱడిల్లు మనుమానము దక్కుము నాఁ దదీయవా
 క్యఃకర వారియోగ జనకక్షీతి నాధ కుమారికా నివా
 ఘనిహత చారుచారు అతికాక్లమథు బడఁగన్మరంద లిం
 ద్వనపమ సమ్యగాశ్రు విచయంబులు జాతె సుమాంబకద్వయికా. 1370
- క. పూని యిటు సంతసించి, నూనిని జనకమహిభృత్కుమారి కుమారు
 జోనివారికుమారునిద ర, నూనిన మదిఁ గాంచి యిట్లయి దెలిసి మెయికా 1371
- క. ఏకతమ యివ్వనయనన, నేకతమ శ్రమఁ గుంది యిట్లు డి రు మ
 న్నీకతమఁ బ్రాణంబుల, పోకఁదమఁ గాక యుడిపి ప్రచ్చితివత్సా 1372
- చ. భవదీయ దయావలోకంబున నాపక్షి యోనిధి ముసుంగక వెవలితి నన్నా నూని
 మహానందంబు నొందుచు న్నయనసరంబున నవ్వలుచూ డామణి వాక్యరత్నంబు నాకు
 మెఱుంగు నెట్టివచందంబు విభీషణ ప్రేతంబగు దాన పుణ్యకామినీసముదా నుం
 బు సరమాపురస్కృతం జనకనందనం గదిసి. 1373
- సీ. ఘనవేణి కురులకుఁ గమ్మనూనియరాచి యంబుధారాపురితం బొనర్చి
 మృదువాణి మేనున మేలిసాములు వెట్టి కరదిండుధవశౌంకుకరుచి గూర్చి
 గగనావలగ్నముఖమునఁ దిలక ముంచి తారకాన్మూర్తి కెన్నారఁజేసి
 లలి లతాతన్వికన్నులఁ గాటుకపొనర్చి సురునోమనోహరన్మృగణనందగి

- గంధగజయానమేనున గంధ మలది, పద్మకామిత మృగులీల, బాదుకొల్చి
యశ్వరాలోహానౌక విమానాధిరోహ, జేసి రాముని సన్నిధి నేసెరవుడు.
- క. తిడయక జేజేపూజడి, దడియుచు సరమాపతియు సదాగతిమతుడుకా
జడియక ముంగలసందడి, జడియుచురా నీకఁ దెచ్చి సమృతి నిలుపక. 1874
- క. ప్రీత స్ఫీతమృగీవి, స్ఫీత దృగ్జ్ఞాత రాక్షసీసనుపేతక
భూతలసంభూతం బరి, పూతం గని సురలు మదయఁబొందిరి మిగులక. 1875
- ఉ. మూఁద్రచరిత్ర కజ్జనకమానవనాయక పుత్రి కపురా
జననిఁ జూచువేడ్క మహిళానికి జానకిఁ జూచువేడ్కసా
మాన్యముగాక యల్లముల మల్లడి నేయఁగఁ దద్వహుర
నోయ్యయభావలోకిన మహామద మొక్కట శైలఁబెల్లగక. 1876
- క. చిరకాలవిరహదుర్భర, తరచింతానిధులు భూసుతాదాశరథుల్
గరుపారెచు మేనుల నొం, డొరులం జూచికొని పొంగి రుల్లములఁ గడుక.
- క. నిధిసన్నిధి యగు నధనుల, విధమున జలరాశి నీది వెడలిక భంగిం
బృధివీతనయా రాములు, మిథస్సవిధులగుచుఁ గరము మెజినయంతక. 1878
- క. పావనముఖ్యులు లక్ష్మణ, జేవునితోఁగూడి యపునధికహన్ మనం
బానిఁ బుణ్యసతీసం, భావినఁ గని నెమ్మనములఁ బ్రబలిరి మిగులక. 1879
- సీ. బ్రహ్మాదిదేవతాపటలంబు సనుదొచి సుమనోభిరాము రక్షోవిరాము
జితవరశృంగరాము వితతనద్బణ పికారాము వాత్సారాము రాముఁ బొగడి
విపులశుచిప్రవేశపరమశుచిరుచిరబరిచి వహీకన్యఁ బ్రస్తుతిచి
సారకల్పకసుమాసారపూర్వకముగా నప్పతివ్రతఁ బఠింపించి
యతని వతి వొంగ నప్పడా యతులరణమృ, తులఁ బ్లగఁగతుల నమృతలలితప్ర
వృష్టిబ్రదికించి వెండియు వివిధగతులఁ, బొగడిరి నరే ద్రు రవివంశ పూర్ణచంద్రు.
- రగడ. జయజయపూవనుసంతతేతిభూవణ, జయజయరావణ జలజైరావణ
సుజనవిధాయక సుఖసంధాయక, వృజి వికర్తన వేదవికర్తన
సరసనిబంధన సాగరబంధన, భరితశలాంగద బాహుబలాంగద
అరిచయ మారక యాజిహ్మారక, సురనివహావన సూరిమహావన
శుకసుమర్రన శోకనివర్రన, సకలమ దూషణ సాధితదూషణ
వృన్ద సుదారక సంశయదారక, యగదఁనోదన హన్ద విసోదన
జనకసుతావర శక్రహితావర, వినుతయహాబల విపుల మహాబల
ఖలరూపధీవర కమ్రేందీవర, కలితసులోచన కార్యలోచన

పృథుభవతారక హితబృంచారక, ప్రథననిశాచర పద్మనిశాచర
 సమిత విభీషణ నాస్తికభీషణ, విమల యశోధన విద్యాశోధన
 వపుజిత నారద వందితనారద, విపులనిరూపక విశ్వసురూపక
 సతశకేశీఖర సరపతిశేఖర, శ్రితవరదాంకిత సిద్ధ పదాంకిత
 భయహరివారణ ప్రథనావారణ, భయదశిలీముఖ భవ్యశిలీముఖ
 నిహతశిరోరహస్యేత్రసరోరహ, బహునుతబాడబ భవననబాడబ
 స్మయఖగనాశన మదపవనాశన నయగుణవర్ధన నరభుగ్వర్ధన
 మునిపరిపాలకమాన్యువిఫాలన, యశభునికేతన యహిరిపుకేతన
 వశచతురాగమ భక్తవరాగమ, భృశబలక్రమ భీమ త్రివిక్రమ
 వలిమ ఖగంజన వరద నిరంజన, సులలితతారక సన్నఖతారక
 కైశికకంధర కంబుసుకంధర, వీశసువాహన విబుధావాహన
 అనయకదంబక మానవకదంబక, కనకకృతాంబర కాంతివృతాంబర
 పాలితగోగణ పావనగోగణ, కాలనిరూపణ కార్యారోపణ
 సకలసభాజన సమ్మదభాజన, ప్రకటనమజ్జన పంకనిమజ్జన
 తుమ పీరుల నెఱుగము నీకంటెను, మముఁ బ్రోచిన ధగ్మము నీకంటెను
 దీనులకొఱకెత్తితి వవతారము, మానుగ నీ నామము భవతారము
 చెదరక నిన్న భజించెడువారికిఁ, గదలఁగ నేటికి గంగావారికి
 కృతకృత్యుడవై కీర్తి వహించితి, వతిశయమిశ్రమ మంత సహించితి
 నీనగువారము నీదేభారము, ఏదియునేరమిఁ కెంచకు నేరము.

1881

సర్వతఃప్రాససీసము.

నిస్తులదురిత నిరస్త సదాభయహస్త విశామ్య ద్విహస్త పిపుల
 విస్తీర్ణసంసార ధుస్తరాంభోనిధి విస్తారక బుధేష్ట వస్తుదాయి
 ప్రస్తుతనూజన సమస్త మనీర్విస్త ప్రస్తుత విద్విషాపాస్తగంధ
 శస్త్రప్రదశర యశస్తోమ తీర్ణగభస్తి వంశాభిప్రశస్తసోమ
 విస్తరామ్నాయ సువిచార నాస్తికచార, హాసిరిపుకోటి శార్యవిధ్వస్తచార్య
 త్రస్తలాకోద్ధగణ ఘనోపాస్తికరణ, స్వస్తిపదరామ భక్త విన్వస్తకామ.

1882

ముక్తపదగ్రస్తకందము.

స్మృసుందర దరసంచార, చారవందిత చితమహారిహారిభవభా
 నురనురపూజిత జితఖర, ఖరశరశరకీర్తినికర కరపదపద్మా.

1883

ఖడ్గబంధోత్సాహవృత్తము. రామనామ సోమధామ రాజరాజపూజకా
కామితార్థ దాయకా ముఖేక సద్విధాయకా
కామినీ సీతాబ్జసాయకా మనోజ్ఞ నామకా
కామశోక మోహలోభ ఖండనాదికారకా.

1864

చక్రబంధ కార్తవ్యము.

జన్మాలక్ష్మితరాక్షసోత్కర దయాసామగ్ధ్య కౌర్యక్రమా
చున్మూల్యగజ్జన మ త్తపామరవిరామా ధ్వస్త శోకిక్రియా
యన్యానూపకా నాగభాస్వరశయానా వంద్య భూభ్రమా
మాన్యా శ్రీజనకామ నిర్భయద రామా శ్రీదయాద్యస్త్రమా.
పాదాదిపానాంత ముక్తపదగ్రస్త సింహావలోకన ద్విప్రాస నిరోద్ధ్యకందము.
శరధీడిత కీశరధీ శరధీహితీర్తి నిరత చలితాశరధీ
శరధీద్ధాధేశరధీ, శరధీరార్తి తమనూన చయదాశరధీ.

1885

1886

గోమాత్రీరాబంధకందము.

సరసీహిత రమాభా, ముసీతాకామ దాసశోకవిరామా
సుత్రాజా వరశోభా, భరపూతారామవాసనైకపరామా.

1887

క. అని మిషలేని విధంబున, నిమిష లిట్లభివలించి మందఱును ద
జ్జనాభుడు సెలవొసంగిన, జని పొంది రభివృత్తి స్వస్థానములు.

1888

వ. అయ్యవసర బుర దశస్యందనుండును నందన సందర్శన సంస్పర్శన సంభాషణ సంభా
వనంబుల నమంచానందకందలిత హృదయారవిందుడై

1889

క మీ కొఱగొడ్డెయలాడిన, నాకొఱగాములు సహించి నాకొఱకు మదికై
శ్రీకొఱకు తెక్కనేయని, మీకొరులు సమానలే సమద్యయలారా.

1890

చ అని పదివేలచందముల నాత్మజుల దడ వాడి కొడలి
గనుఁగొని రాముఁ డాచి జనకక్షితిసాధతనూజ సాధ్యసా
ఖ్యనిహతి కాత్మనోర్పి యవఘస్థితి లోకము కెక్కఁ జేసె నే
మని పలుకంగ వచ్చు నని యాడి కడుం గొని యాడి నేడుకణ్.

1891

క. తనకుఁ దగుభంగి మ్రొక్కిన, తనయల దీరించి దశరథవిభుఁడు మునున
చ్చన్న సురవీమానరాజ, మృతఁ గ్రమ్మఱ జనియె దివిజముఖ్య సహితుడై.

1892

చ వారిపదబ ధురంబుఁ గన లానుగుణం బరుణప్రభాధ్యయై
గరుడ సహస్రమువేగ మనఘం బతిరిక్త వికాలకిన్నరా

- మరఖవరాభినంద్య సుసమానకళాద్య మనంతరత్న వి
స్ఫురితము నూర్యమండలముఁ బోని కుబేరకపుష్పకాగ్రముకా. 1398
- మ అధిరోహించి సతీసహోదరులు దన్నర్థింఁజేసేవింప నం
బుధివైత్రోవ నుద్గిశాభిమ ఖండై పూర్ణస్థనంగావలి
క్రధితంబైన విమానర జమున రక్షశ్రేణియున్నిండఁగాఁ
బృధివీందన సేతుధర్మమునం బ్రీతాత్మ్యాగావించుచుకా. 1394
- మ. చని కిష్కింధయు బుశ్యయాకము జనస్థానంబు వేర్వేలి భూ
తనయాసాధ్యికఁ జూపిచెప్పచు వృగాంధస్సాంద్రముం జిత్రకూ
టనగేంద్రంబు నతిక్రమించి యధిరూఢ స్వల్పకీరాగ్భకా
దబద్ధేష్ట బిడారికా తము భరద్వాజాశ్రమోపాంతముకా. 1195
- అ. కాంచి యచటం బుష్పకవమావతీర్ణుడై, రాఘవుడు వసుధరానుతాస
తీసహోదరుల నతింప భరద్వాజు, చరణపీఠమునకు సాగి మ్రొక్కి. 1396
- వ అచ్యుతానీయు సంయమింఁగఁడు మేదురాదరాశీర్ని నాదపూర్వకంబుగా శౌసంగు
వేషోపచారంబలఁ బరితృప్తుడై యష్టగోష్ఠీవినిదంబులం దగిలి యుండునంత. 1397
- క మానుమంతునిచే నంతయు, విసటం బ్రయోజవేళ వృత్తిదోషిగి త
మ్యునితో నంగిగ్రామము, మునిభుం డాధరతపభుండు ముదమున వెడలెకా. 1398
- క. కడలేని వేడ్క యనియెడ, కడలిమునిగి తేలివెడలి కైకొడుకెదం
గడలుకొనిన పేరిమి నలు, గడలం దగవయలుగొలిచి కడుగ్గి పకా. 1399
- వ. శత్రుఘ్నం గనుంగొని. 1400
- క. తల్లలకుఁ బారజనులకు, నెల్ల సుహృద్బాంధవులకు నెఱిగింపుము నం
పల్లలితుఁ డగుచు రాముఁ, డెల్లి యయోధ్య కరుదెంచు నెఱయువేడ్కకా. 1401
- క. అని చెప్పి శోభనపదార్థసిద్ధి న్నాకేతరాబధాని నలుంకా
రనిరూఢిఁ బెంపు మీఱగ, నొనరింపంబంపు మని నయోచితభంగికా. 1402
- కా. కైకానూనఁ డభీష్ట దాసహితవాక్య ప్రేణితోర్మియరు
ల్లోకానూనండు దిగ్విధూగళ సమాలోల ప్రశస్తప్రభా
స్తోకానూన యశక్రకనూనఁ డహితస్తోమానధీనాస్త్రుని
ద్యాకారణ్య గుణప్రధానండు సమాధానావధానం జోగికా. 1403
- తే. పటుజటోత్కట వల్కలపటలితోడ, వినయమాశ్శక్తివ్రానిన విధముతోడ
నార్జ సంభ్రమ భయవిస్మయములతోడ, సముచితాచార సజ్జనోత్తములతోడ. 1404

- య. చనికాంతైః ఘోసీలః దింగళజటాజాలు స్సలీలున్మహీ
తనయాలోలు నలోలు మోక్షపదవిద్యాజాబుః బుణ్యాలవా
లు నిరాభీలు సమస్తాశోకపరిశీలు స్సంగరోద్వేలకా
లు నవాచాలు నన్నీటాలు ముక్తపాశు న్రామభూపాలునికై. 1405
- క. కనిమోక్షుఁగేలు ఫాలమునఁ జేరిచి భరతభూవిభుఁడు మహితనయా
వజాత మభీలక్ష్యణ, తనయాన్వితుఁ డగువృతతిపదంబులవ్రావెకై. 1406
- క. వ్రాలి నుడశ్రుయుగీప్రత్యౌలిత పదకములఁ జేయఁ గని రామమహీ
పాలుఁడు సోదరముఖు ద్విధాల్పిగితుఁడేసి మూర్ధ మాస్మాగినిచెకై. 1407
- క. ఆశీర్వాదపురస్కృతం బయిన మూర్ధాఘ్రిణముజేసి ధా
త్రీకుం డల్లను పల్లనింపఁ బ్రియవక్తృత్వంబు దీపింప శో
బాకల్యాత్మకంబుబాతపరదృష్టాన్వితజేద్దాంక
ప్రాశస్త్యంకయి నేమమే భరత కుంభద్యోత్యవ్రతా 1408
- క. అని యాడి పిన్నతయ్యునకును మువ్వగు డల్లులకును గురునకును బురం
బునఁగలవారలకు నభిల, జనపదవాసులకుఁ గడుఁ గుశలమేయనినకై. 1409
- చ. భరతుండు మహానందభరితుండై. 1410
- చ. స్మితరుచికామనీపటు సయ్యని వివర్ధితలోచనోత్పల
య్యత మకరింద రూప విభవోజ్జ్వల సయ్యదబాష్పసస్పృధా
ప్లుత విలసత్కళోరు పరిభ్రాష్ట భవన్ముఖచంద్రమండల
ద్యుతిఁగని యొత్తయంగుశల మొందవె యాశ్రితదృక్పశోరముల్. 1411
- తే. అట్టి నీదగ్గనను న మామట్టివారి, కల్ల నేమంట గల్గుటకేమివింత
యడవి నీవున్న పరువాల్గుచోయనయ్య, లారయఁ జతుర్దశయుగంబు లయ్యెనామ. 1412
- క. కుశలమ నీసహోదరునకు స్మగురవృత్తులకు న్మృదంబు భూ
పవభమ పార జానపద బాంధవకోటికి సమ్మదంబు ని
త్యకుచికిరంధతీపతి కహస్వతిచంశ పయోధిచంద్ర నీ
కుశలమ సర్వభూతములకుం గుశలంబు తలంచుమాడఁగకై 1413
- క. కిలిదండ్రుల మదితోరికి, దెలిసి యడవికరిగి కొండద్రిమ్యునిప్రాపుక
గొలవుగొని పీఠసోఁకుం, గొల మణిచిక నీకుసరియగుదురే సామిల్. 1414
- క. అని మఱియుఁ బెక్కుభంగులఁ, దయఁ బొగడుచునున్న యట్టి తయ్యని భరతు
స్వమున మర్పించి పునఁ, పున రాలింగనములవిష్వభుం డొనరించెకై. 1415

- వ. తదనంతరంబున వసుంధరానందనానుందనపరవారవిందంబులకు మొక్కి యక్కోచు
 * లియొక్కడుగుణంబు లగ్నించి మిక్కిలి దీననలు వడసి సమస్తంబు కుశలంబ యని
 యపుడు. 1416
- క. ఆతఁ డతఁడైన విధమునఁ, గొతూపాల ముప్పతిల్ల గాఢస్నేహో
 పేతమతిఁ గొఁగిలించిరి, భ్యాతికుమిత్రానుతుడుఁ గైకొనుతుఁడుకా. 1417
- తే. అచట శత్రుఘ్నుచే రాఘవాగచుకము, విని వసిష్ఠుడు ముదచుంది విన్నుముట్టి
 దశరథాంగనలును దోనఁ దగినమాన, పంక్తితోఁ జనుదేఱఁగఁ బయలుదేటి. 1418
- క. పరమేశ్వరం బయోధ్యా, పురమునఁ గావించఁ బంచి భూరిద్యుతివి
 స్ఫురితాంబరపుష్పకనుం, దము భరద్వాజనియమిధన్యాశ్రయముకా. 1419
- ఉ. చేరి వనాటరాత్రిచరసేవితు నాతఁడు భ్రాతృయుక్త ధా
 త్రిరతుణీసుతాయుతుని శ్రీరఘురాముయనీంద్ర వంద్యుఁగ
 న్నారఁగఁ జూచి జన్మము కృతార్థత నొందె నటంచుఁ దన్ను
 స్కారము లర్ఘ్యపాద్యములుఁ గైకొని కైకొని యాదరంబునకా. 1420
- వ. ఆశీర్వదించి యభినందించి. 1421
- క. దశకంతుని బాధల దుర్దశఁ గంతఁగానులైన ప్రజల దివిజుల
 నివేశదతిఁ బ్రోచు మతిమను,జశరీరం బూనినట్టి శార్ఙ్గవి సుహృ
 త్రిమూర్త్యాత్మక స్తవకందకము. శివశివనిత యయ్యత,భవభయ మోచన శశిప్రభాకర రాజీ
 వనిలోచన దేవముఖిని, భవభాషానాథవంద్య భవ్యనిధానా. 1422
- వ. అని యనేక విధంబుల నతని వివేచనాసకధా సేతునిధానుగఽధానిక ప్రయోజనం
 బు లుగ్గడించి సౌమిత్రి యుచితర రసంబుఁ గీర్తించి జానకి యుత్తపగుణంబులెత్తి
 పొగడి యానందించుటయు. 1424
- క. అంతకుమున్ను సుమిత్రా, సంతత్యవరజనితుండు శత్రుఘ్నుడు ఘా
 లాంతాంజలి పుటుఁడనక్క,త్సంతోష ముతుండు రామదఁగుపనములకా. 1425
- క. తననయనచకోరంబులు, దనివోవఁగ నూఁదియున్న తన్ముఖిశత్రు
 ఘ్నుని నవ్వుచుగాధాలిం,గన మొనరిఁ జే నిర్మలంబుఁ గడుమూర్కొనుచుకా. 1426
- క. దీపించుచుఁ దమ్ముని సంభావించుచు నివ్వితమునఁ బరిరంభణసౌ
 భ్యావహమున మేను మఱచి, భూవిభుఁ డనక్కత్ప్రమోదమున మునుఁగుటయుకా. 1427
- వ. లక్ష్మణానుజుండునుంబొంగియుండె నంగ రాముండు ననుజసమేతుండై. 1428
- క. మొగిచిన చేతులు ఫాల, మొగిఁగి జేరిచి నిభృతివారఘాతమమణిచే
 ముగురమ్మలఁ బోలిన యా,ముగురమ్మల పొదపద్యములకున్ మొక్కెకా. 1429

- ఉ. మ్రొక్కినరొమలక్ష్మణుల మోముల మోములుచేర్చి చేర్చి యా
యక్కలు నక్కమారకుల యక్కల నక్కలుమోపి మోపి చ
న్మక్కలదగ్గలిదువులు మోముల సమృద్ధిబాష్పపూరముల్
గ్రక్కచుఁ బారగళ్యమును గాంచి మునిగిరి సమృద్ధిబుధిక్. 1480
- క. బుడతలు తమకు న్నుద్దులఁ, బుడుకుచు మ్రొక్కకు శిశువులు మూర్ఖునిమేనుల్
పుడుకుచు మపుఁగ్నులు నప్పడు గాల్చిరి చింతలనెడుపుడుకలనెల్లన్. 1481
- వ. పెండియు నపరిమితానంద భరితలగుచుఁ గుమారుల ముహుర్ముహుర్నమస్కారంబు
లకుం బునఁపునరాశీశ్వరనంబు లొసంగుచుఁ దనీయవనవాసాదిశ్లేశంబు లుగ్గడించి
కన్నీరు నించుచుం బ్రత్యేకకుశలప్రశ్నంబునెయుచు. 1482
- తే. కటకట కటిక క్రొగ్గటి తుటుముతోడ, నొడల వ్రేలెడు నిడద కెంజడలతోడ
యరువు దటిగిన మెట్టుఁదామరలతోడ, వచ్చి కన్నులఁ బడినార వత్సలార. 1483
- వ. అని యిట్టి ప్రేముడి పలుకులం బాలకులం బొదివికొనియుండి రట్టి యొడ సీత య
త్తులకు మ్రొక్కటయు. 1488
- ఉ. గ్రుచ్చి కవుంగిలించుకొని కోడలి దీవనలిచ్చి మచ్చిక
లెచ్చు పెరుంగ నావెగుబుందము లెంతయు నచ్చిమెచ్చి వా
పుచ్చి పతివ్రతావణికి భూసుత పుట్టిన యిల్లు వేడ్కమై
జొచ్చిన యిల్లుఁ గీర్తులకుఁ జొన్నితి ని నివసతింపనేర్చు మే. 1484
- క. దాసీనివహం లెల్లను, దాసీనివహంబు గాఁగఁ దలఁచి మఖకులం
బాసీ మది విసువనైతి నె, బాసిక నినుఁ బోలునట్టి పడఁతులు గలరే. 1486
- క. పొంగెడు గతి నలవాణియు, మంగళ దేవతయు సర్వమంగళయును గా
కంగనలు నీకుఁ బురుడే, మంగళ దేవతపు సర్వమంగళవాణి. 1487
- సీ. కాశికసంవ్యాప్త కాశికపరిపూర్ణవక్తములు క్రీడోపనవములనుచు
బటుపలాశపలాశ భయద కంటకలతా భవనము లేఖిభవము లనుచు
వ్యాళనంజేష్టిత వ్యాళమహాద్రిగుహలు విలాసాంతర్గమ్యులనుచు
గ్రవ్యాదవంచకక్రవ్యాద సంకలి తాద్రులంచత్కృతకాగ్రులనుచు
గతివకాశధూసరాగాధర్మ, రీకదంబంబు దీర్ఘి కానేక మనుచు
యెదఁదాల్చి నెలకొల్పి ధవుని పీఱుడ, విహిములఁ దిరిగి వచ్చితివిగదవన్ము.
- క. నినుఁ గోడలవని మన్ని, చిన కతమున మాకులము ప్రసిద్ధి నహించెత్
నినుఁ బుత్రిగాఁగ మహిబుడ, నిన జనకుని భాగ్యమహిమ చెప్పవ్వశమే. 1489

- వ. అని నీతం బొగడి కన్నులం గప్పికొని పురుషార్థ చతుష్టయంబుంబోని శ్రీత్రచతుష్టయంబుం గని ప్రసవం బావహింపం దమమనంబుల. 1440
- క. వసురాశిగనిన చక్రము, లసక్యశ్యురాశి గనిన యథమలుఁ గడుసం తనమందు టిరి బాత్రుల, వసునిభులంగాంచి యుత్సరము నొందునెవకో. 1441
- వ. భరతుండును భృత్యామాత్య పురోహితాది సముచితపరివార బంధుసమేతంబుగా యుక్తక్రమంబున భరద్వాజ సందశ్యంబు నడిపి ధవతనయాదుల సావాసోపకార ప్రకారంబు లగ్గడించె నపుడు. 1442
- క. బాను మెఱుఁగు రామపుఁ డా, బానుభుజుండు రాముఁ డుల్లసము మీఱ మహీ బానుబాలతో భరద్వాజానుమతిం బడసి కపిచయం బగ్గి పకో. 1443
- సీ కువలయానందమై గురుశైశ్యకగమయి నవనూత్నచంద్రమండల చుంగ నమితచక్రగ్రాహద మైసన్నిభూతియై పరమేశ్వరుని జటాభాగముఁగ నవిరళ నీలమై భువ శ్రస్త మై యుచిఁప్రావృడ్డలముచమనంగఁ గలధాతమయము కలితాపదాతిమై మేరుకైలాసప్రకారమనఁగ
-
-రిసార ప్రవాళ విస్తార మగుచు, బ్రకట వారిపూర్ణతరవనరాశి యనఁగ
-
-కి దగరారు పుష్పకారూఢుండగుచు, రాముండుసమ స్తజగదధిరాముండగుచు.
-
-కి వారికోటి రయమున, జని నందిగ్రామము న్వితాలయశివపా
-
-దిగ్రామము నెరుంగని భూమివిభుండు పుష్పకముఁ దగ డిగియెకో. 1445
- సుధామకులమణియభిన, వసుధామయవాఙ్మితతుండు భరతుండు భక్తి
-
-స్వసుధా రాజ్యభరముతో, నొంగిన పాదుకలు దొడి చుహోజ్జ్వలభంగికో. 1446
- వ. నందిగ్రామంబున కపూర్వవిలాసం బావహింప భరతావాసంబునకుం జని. 1447
- సీ. కోటిబాంధవవృక్కకోరంబులకు మదహాసచంద్రిక సుమల్లాస మొనగి
-
-సన్మనీశ్వరసానుసహకారబృందంబు విమలదయాచృతవృష్టిదనిపి
-
-వలిమఖిలజనీకులయమండముఁ గటాక్షాంకు యోగంబున నలరఁజేసి
-
-పొగిజానపద స్తానస్థయు వాఙ్మిహంబు పూరమున ద్వైతంబువాపి
-
-సరగభరతాదిసోదర సయ్యహంబు, రాశి నిజరాక నుప్పొగఁ జేసి రామ 1448
- చంద్రభూజాని భూలోక చక్రం బోని, కాంతిసోపానైరినివారఁజెనుం డగుచు,
-
-అఖండాఖండల నైభవాధికుడై సమస్త బంధుపరివార బుంఁదివేష్టింప సుభోషని
-
-ప్రసన్న యిష్టగోష్ఠీ సంతుష్టాతురంగుం డగు రాముండు నిజపాగుకామాల భరతము
-
-హీపాలకృతవిశాలమహీపాలనసౌందర్య బభిర్ణంబు పొగజానపదలలోకాలోకంబు
-
-నం గుతూహలుండై. 1449

- క. బహుమనీ పూర్వకముగా, గుహునిం బోబనిది యారఘుప్రభుండు మహా
మహుఁడవుడు సోదరత్రయ, సహితుండై పటు జటావిసరము నిదిర్చెన్. 1450
- చ. ఇటులు జటోత్కటం బవనయించి పుగు సైయిత్తుచుండఁ
దృఢు పటులఁబుఁ ద్రోవిన సుధానిధిచందము నొంది సదృఢు
రృఢు లలియంగ నంత రఘుభర మహూర్తము నిశ్చయించె ని
స్ఫుట పటుశోభనంబులను జొన్నెనుదాని నయోధ్య కేగఁగన్. 1451
- క. కడుకొని నినుఁ దలఁచిన యుష్మదు మత్తువుగాని కదలి పొమ్మని పూజ
ల్గు నొసరించి కుదేగుని, కడ కనిచె స్వపుండు పుష్పకము సాదరుండై. 1452
- చ. తదనంతరంబున.
- కా. స్వామిదృష్టితరు ల్సహోదరవరు ల్వాప్యంబులు గొల్వఁ బా
దాయున్మృచ్చ మహోత్తమాంగుండు మరుత్పుత్రుండు మున్నేగ దై
తేనుస్వామి విభీషణుండు గతుభక్తి జేరి రా నట్లు యా
త్రాయత్తంబగు చిత్రవృత్తి గఘనశక్తిస్వామి యుత్సాహియై
క. కుండల దీప్తిక్షాళిత, గండస్థులఁ డగుచు రథముఁ గైకొని యొప్పెం
జండకిరణుండు పాథువు, గొంత పయిన్వెలుగు గతి గఘుభం దంకన్. 1454
- కా. చక్రానంద సముద్రభానురుద్రోచ్చస్థందనానూడిన
చ్చక్రాళి న్వెలయింపఁజేయుచు మనోజ్ఞ ప్రక్రియాల్ఱుండై
శక్రాద్యష్ట దిగీశభావితముతో జాలప్రతీకుండు నై
శక్రాశ్మప్రహసత్తుండు వెదలె స్సాకేతవీక్షార్థియై. 1455
- చ తదవసరంబునం గౌసల్యము సపత్నీద్యయసహితంబుగాఁ బుష్పానితి వినీకదంబవల
యితం బగు జనకనందన కర్ణధంబు ననుసరించి సుమచిత యానంబున వెదలె నంత.
- మ. హితవృత్తిం జని రాఘవుండు గనియెన్ హేమరథాజాలని
ర్జిత పక్షద్యయచక్రవాక మిధునాక్షేపప్రచారంబుఁ బా
రుతరంగోద్గతవాతకంపితమహీరుట్కృభికాదోలికా
స్థితకీరంబు లసన్మనోజ్ఞ సరయుఁతీరింబు దూరంబున్. 1457
- క. కని తత్సమీపమునకుం, జనుఁ ఘ్నుడు కుముద కరులపౌరభను వెనం
గొనిన మలయానిలమున, స్మరిగిన రామునకు లక్ష్మణుం డి ట్టనియెన్. 1458
- సీ. కలిత రక్షోత్పల కలికా విశేషహారతి దీపకలి కాప్రతీకులతోడ
సధికవాఁకేళీసమాయాత భద్రేభపటుకుంభభద్రకుంభయలతోడ

- తైలాలసంగతచరమాగ్ర చక్రవాకమనోజ్ఞ కిసకలశములతోడ
సాంసకత్వచ్చరనాచ్చాదిత వికాలవైకతవేడికాచకుముతోడ
గండకాచార లాజ్యప్రకరముతోడ, గమత సౌన్దర్యచామరీతములతోడ
భావిపట్టాభిషేక సుభారములఁ బొనర్చునది వోలె నున్న దిన్నదిగి గంటె.
- క. అని లక్ష్మణుఁడు నతులవచముల నగ్నింప భరతిశత్రుఘ్నులు మె
ల్పునఁ గీర్తింపఁగ రాముఁడు, చని కాంచె నయోధ్య నహితజనతాసాధ్యుఁడ.
- చ. కాంచి యపార కపివార డరివార సహితుండై తూర్వనాదాబులు విప్రాశీ గ్వాద
లు మిక్కుముట్టు వగాగనునంబునం బొంగుకులాంగనయుం బోలె వివిధాలంకార
భిరయై వసంతసమయోగ్యానంబునుం బోలె గునుప విర విస్మయర వికాల
లందై హిమకరోద మావసర ఘ్నానానమహర్ణవ ముంబోలె ధవళ తురంగ
గంధై కారదామఖంబునుం బోలె సంగీతవిద్యానిలయులై వెలయు నయ్యయో
రాజధానీప్రవేశంబు వృశజయంబునం బొడలు మహేంద్రుండు సురాచారా
తుండై త్రిదశాలప్రవేశంబు గావించెదంబున దశకింతయుతనుం డగు రా
డు వసిస్తానయతుండై చూచరించె నత.
- తే. గీ. ఉపనంబులఁ దూతీ పయోజనవని, హారమొగింది ధారాగ్రహములయని
గంధగజగా మినీకుచకలితగంధ, గంధవహవృత్తి నెదిరించె గంధవహుండు.
- క. సుందరగతిరాముఁడు పౌగంధరనిభవమునఁ దత్పుగం బేగమహా
నందఱుపాలులు మదమం, బొంది రమృతమాను నవ్విబుధులవిధముఁక.
- చ. ఇభకుట లయ్యుచుచున కీచల వాకల సేక మాక్తిక
ప్రభలు వెలుంగ ఛత్రాలు పట్టు సమస్త శుభాంగకాళి
త్యభిరహభూషణా శులాలయం బటువేత్రకరు ల్నుజ్జింప భూ
విభులు పకారవిందలులు వేల్క భజింపఁగ రాముఁడొద్యతిన్.
- ఘటాపథులుఁ దరియం జొచ్చున న్యనవంబున.
- .. లాజలు కతుతలును దూ, గ్వాళాలంబులును బూని చమాక్తికగుల్
రాజపథసౌధపుష్ప, స్త్రీజనములు చల్లి పుట సేసలు పట్టవై.
- క. క్లాఘాతిశ నుపవజన, మాఘాతసముద్రలంఘనాద్యభిరతితో
రాఘవవిరోధివిజయన, మాఘోమయచెల్లెఁ బురమం దెల్లెవలక.
- క. హనుమద్భల్లూకపసౌ, రినలాంగదమముదకేసరి దధియఖమహా
పనసగజగంధమాదన, వినతసుషేణగవయ్యుద్విదమైచాదుర్.

- చ. బహువిధహాహునః బుల సపారవిభూషణభూషితాంగులై
యహిపరిమక్త కంచుక నిభాంకుకము ల్లియుంచి గంధమా
ల్యహితకరీరులై ఫలరసానులఁ దృప్తి వహించి యెంతయుఁ
రహివిహరించిరప్పురవరంబున రాముఁడు సంతసింపఁగఁకె. 1470
- క తాలిమి శ్రీహనుమత్సీతాలక్ష్మణభరతశత్రువారకశత్రు
ఘ్నలంబునఁడై గఘుధూపానుండత్యాదరమున బట్టక మేగఁకె. 1471
- న ఇట్లుఖిలజనానందంబు గాఁ బురవిహారంబునం బ్రీతుండై. 1471
- క భూమిసుగబాంధవ భృత్యామాత్యక నాగరకుల నానతిఁ బరిరం
భామితఃకుజాదృష్టిప్రేమాబహుమాన సుఖపరిప్రశ్నములకె. 1472
- ఉ. సుతసచఁడఁ జేయుచు వసంతుఁడు పుష్పవనంబులోని క
త్యంశముదంబునం జనిన యట్లు వినూత్నచిరత్నదీపికా
క్రాంతిరోగృహంతవిధుకాంతిలాస్థితోయ నీదికా
భ్యంతరమందిరాంతర మహర్పతితేజుఁగ సాచ్చె వేడుకకె. 1478
- వ. రావంతరము భాతుండభీష్మసుఖావాసంబు లగునివాసంబుల హనుమన్పుట్టుల విడి
యించె సంతసి నాకాంతయు బుణ్యకాంతాకరాంతలతాంతతాళవృంతానిలాలోల
మార్జితకుంతలయై శుద్ధాంతగలు చొచ్చె నట్లుఖండవిభవంబున నగరుసాచ్చి రాముం
డుచికివినోదంబుల వీణాదిననోహరమంగళనాదంబుల బాంధవానుమోదనాదంబుల
నారేలు సుఖవృత్తిఁగడపుటయు. 1474
- నీ. ఉదయభూభృచ్చిఖోత్తుగ ఫణిఫణా రమణీయకృదనంతరత్న మనఁగ
విధుమయూఖయృతాల విసగ్రసననిహి యససరస్సంచార హంసయనఁగ
భువన ప్రకాశకబుద్ధి వీక్షితనాయపక్షిర డ్డక్షిణచతువనఁగ
బుక్తికంఠవినారి పట్టాభిషేచ నాగసురుఁ ల్పిత వసురాశి యనఁగ
రహియజుస్సామయుక్తతురగసమృద్ధి మూఁడుమూర్తులు మెదిపిన ముద్ద యనఁగ
నదయమయ్యెనినుఁడు ప్రాక్తలోదరీయః, ధగ్ధగితచిత్రకాన్తిభగతి భగతి. 1475
- తే. శ్రీరఘుస్వామి పట్టాభిషేకమునకు, సగృహీతాపూరింబులు సంగ్రహించి
భర్మకలశంబు వేలుపు ల్పంపిరనఁగ, భానుఁ డుదయించె నభినవభానుఁ డపుడు.
- నీ. వజ్రసంకల్పితద్వారబంధములకుఁ జూలుసారమంతుముపూతలగుమఁ
దననీయబహుచిత్రకాయమానములకు నవికిసాలయతోఁబంపి లగుమఁ
బ్రాతస్సమృద్ధి భామాధరములకుఁ గర్పూరతాంబూలకాంతులగుచు
మేరుగోత్రాధరచారుమాటనిభసౌధతతి గైరికధాతు లగుచు

నరుణసరసీయమా సరోవిహారమనుక, రమ్మలకునొప్పు సుపుపరాగమ్మలగుచు
బలరథములకు రత్నకంబజములగుచు, నరుణశ్రుతి మించె దరుణారణితములు.

చ. అహిమకరోయభాస్యదుదయన్మునకు న్మునుగాఁగ వేసుక
వృహసహజన్ముఁ డన్నపతిచంద్రుఁడు రాముఁడు వందిమాగధ
ప్రహితమతుల్యలంగఁగఁ బ్రభాతమునం దగ మేలుకాంచెఁ బూ
ర్ణహిమక రాసనాంకురుచి యందొఱకందొమలుత్సహింపఁగన్.

1418

వ. మేలుకని కృతకాల్యకరణీ ముందును భృతధివ్యాంబరవిభూషణుడును నతసామంత
మహిపాలకుండును వృతబంధుసహోదరామాత్యుండును భృతమహిదేవతానివహుం
డును సుతపాఠజానపదకపిప్రవక్త్రకయండును స్థితసుందరాధర యుఖాంభోజుండు
ను మితచతురమధుగ వాక్సమాజుండును మహాతేజుండుఁగు రామరాజుం గనుంగొని
సమన్విత వాచదేవాది మహామునిశ్రేష్ఠుండగు వసిష్ఠుం డెల్లవారల యుల్లంబులఁ
బల్లవింప నల్లన నిట్లనియె.

1479

ఉ. చేరువ యయ్యె మూరుతము శిష్యులఁగూడి మనీంద్రులెల్లం
జేరి రయోధ్యజానపదసేరిత యయ్యె వరాభిషేకసం
భారములెల్లఁ జొప్పడె సమస్త మహివలయాధిరాజ్య మిం
పారఁగ రామమూర్తికి సమర్పణసేయక బాలమేక్షికిక.

1480

క. సుతపుణ్యఁడీజలములఁ, జతురంభోధ్యునకములును శైలచరులు స
మ్మతిఁ దెచ్చి రభిల జనమానితమై పట్టాభిషేకనిలయుం బనురెక.

1481

వ. అని పలికి కాసల్యాగర్భసంభూతభూత ప్రభూతవర్తనం బుగ్గడించి.

1482

శి. పదునాలుగునబ్బుబులఁ, బదునాల్గు ముగంబులయ్యె భరతున కతఁడు
న్మునమందె ధరాభారముఁ గదలిచి రాక్షసలఁ దెట్టుఁగా చిత్రించుచుక.

1483

క. కావున రాఘవుఁ డభిల మహివలయముఁ బేర్చినిఱవేలు నిభునిగాఁ
గాభితమ యభిషేకమహావిభవం బనుచు నుద్భూతందమక.

1484

వ. సమస్తజనానందకరం బగునమ్మహావాగ్గ దశరథాంగలకెఱిగించి తదనుచుతంబు
వదసి దేవతాజయజయధ్యానంబులతోన భూదేవతాశిర్వాదములును దివ్యగుండుభి
రవంబులతోనఁ దూర్వ్యావంబులును గల్పకప్రసూనాసారంబుతోన పుణ్యకాంతాక
రాక్షతాసారంబులును గంధర్వాప్సరోలాస్యంబులతోన వేద్యలాస్యంబులును నొ
క్కట నింగికి నేల్లవలం బాలియొప్పె నప్పు డయంధతీవల్లభుండు సితప్రభాభాసురం
బును ముక్తాఫలవికీర్యమాణుబునునై తీరవార్షిధియునుఁబోని సభామండపాభ్యంత

రంబున నుత్తుగలై పూర్వశైలసదృశుంబగు భద్రాసనంబున రోహిణీపరివరంబగు
హిమకరుఁడై బాసకీసనాథు రామమహినాథు సుఖాసీను జేసెంత 1485

క. నవరత్నమయాలంకరణవిశేషము పేర్కొనోహణమహీధ్రమునా
నవనివిభుఁ డొప్పుటయు నపుడు వసిస్తామనగడంగి కడనోమునక 1486

మ. ఉపమాతీత యశోధరంధరు గుణాభ్యున్నర్వ సర్వోపసహ
ధిపతిత్వంబు వహింపు మీ రుచుఁ బ్రీతిశ్చర్యపట్టుంబు స్మృ
త్యుపదిష్ఠస్థితి మానవేశ్వరలలాటోపాంతముం గూర్చి ర
చ్చువుగవ్వం బెనుచుబ్బ తీరమెఱుపు న్నంధించుచందంబునన్. 1487

చ. కలిత మనోజ్ఞపల్లినగి కానిత పుణ్యనదీజలోజ్జ్వల
త్కలకము లొప్ప సవ్యకక జములక ధరియించి మానిచం
ద్రులిటులు త్వద్ద కూరసముఁ జిల్కము మాపయించుఁడెల్లు న
చ్చెలువున రామచంద్రుఁ భిషేక మొసర్చిరశేషభూతికై. 1488

వ. మత్తయుం దగువారెల్ల రాఘవుం బుణ్యతీర్థజలంబుల విధ్యుక్తక్రమంబున నభిషే
కించిరి. 1489

సీ. మముదబాంధవు బోలె గునలయానంఁడై యమృతధారాపూరితాత్ముడగుచుఁ
గనకాచలముఁ బోలె ఘనపావకటకుండై విబుధనదీజలవిరుంఁడగుచు
నష్టమూరియై బోలె నార్యాచకులుండై సంకతగంగోత్తమాంగుడగుచు
నీలాంబుదముఁ బోలె శాలినిలాసుండై విహితాంబుపూర సంసీహితుఁడగుచు
గల్పకమునోలె మధురసకలితపాణి, పల్లవుండయి యభినవఫలముఁడగుచు
సీతతోఁగూడి పట్టాభిషేకశోభనము వహించెడువేళ రామమహివిభుఁడు. 1490

క. పాటించి రామమూరికి, హాటకకలశోదకంబు లభిషేకింపక
మేటి జలధారలొప్పెం, గాటుకకొండపయి వ్రజకవచముమాడ్కికై. 1491

వ. ఈరితి సఖిలఘాతధాత్రీవలయాభిషేక సామ్రాజ్యసంశోభితుడై గురుబ్రాహ్మణ
మాతృదేవతావదనంబు లాచరించి సమస్తజనంబుల సఖియతప్రదానంబులం దనిసి సం
తుష్టుండై. 1491

క. ఆవిభుఁడు దనకుఁ గాన్కలు,
సా 1492

నెలవొసంగి నీద్యోగి జనకవందన నందన నే హంబున ముష్టించు మహాబాహుదనుం
దమ్ములం గలిపికిని తనయొద్దక యున్నదికిని. 1494

క. మందారయన్తికినిన నుద్దీపయనంగ మజ్జయం తెనగొను మిం
మందారయ జనక మహాభృన్నందన గూడి మహి యాజనందనుడేలెన. 1495

క. వలనినయప్పుడు వానయ, గలగంగ మరణయలు నట్లుకా రుక్ జామీ
నలతాథలు దస్మరభాగల పేరులు నెలుంగుండె బ్రోచెద్రజలక. 1496

క. అ నూనూపతి హితుఁ డ్యోయ్యననూనూనముగ నాజ్ఞనలరిచి మహిలా
నానూనూనువృద్ధయం డీయననూనన గుజ్జ ప్రీయం బొనరుచునాక. 1497

క. నమస్తజనవృద్ధయానంద జనకంబుగ న నేక సమాప్రవర్ణంబులు వహిపాలనసుఖ
బనుభవించుచుండె నిమ్మహాకావ్యరంబు దురితాపనాంజను జయావమాంబును
నగు నని కెప్పి వాల్మీకిమహర్షి మహామహు దయ్యో మహాప్రభూ నేక బుద్ధిరా
యవధరించి రక్షింపుము. * 1498

గద్యము.

1499

ఇది శ్రీమాన్యకాతాయజుపదాద్వైతపరమహంస భూమిదైత్యునినను రామనాథుని

తనయ పండిత సేవాసముచ్చయ త్రోత్తనాల్లిలచ్చయ గ్రంథం బైన

దాశరథివిలాసం బను మహాప్రబంధంబునందు

నక్షంబులు పుష్కలము.

సంపూర్ణము.